Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
10 G
17

Digitized by Google

Digitized by Google

DECRETA SCRIPTORVM ECCLESIASTICORVM, CONCILIORVM, ET ROMANORVM PONTIFICVM,

Dn. Gratiani opera congeſta, ſuasq́ue in claſſes diſtributa: & ſuccinctis Antonij Democharis παρατίτλοις illuſtrata.

Unà cum duobus locupletiſſimis Indicibus, expeditam Canonum, rerumq́; inſigniorum inuentionem plurimùm profuturis.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

IN VIRTVTE

ET FORTVNA.

LVGDVNI,
Apud Gulielmum Rouillium.
1555

Digitized by Google

Vita Gratiani, ex variis biographis excerpta.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

GRATIANVS ſancti Proculi monachus, patria Hetruſcus, Ginſæ ciuitatis Tuſciæ, aut (vt alij volunt) Claſsiæ natus eſt. Hic anno Domini M.C.XLIX. apud Bononiam Italiæ vrbem ob eius ingenij & doctrinę magnitudinẽ in pretio eſt habitus: vbi fuit monachus ſancti Felicis, ordinis ſancti Benedicti (vt in ambitu ſuperiori carmina oſtendũt eum condidiſſe) cùm inter cætera ſuarum lucubrationũ opera Decretorum librum accuratiſsimè collegit. Quod quidem celeberrimum opus Eugenius Tertius adprobauit, & legendum publicis gymnaſiis cõceſsit: quanquã & ante hunc Iſidorus & Iuo Carnotenſis collegerant. Hoc Decretorũ opus commentariis illuſtrarunt Hugo & Ioannes Teutonicus. Apparatum quoque ſcripſit Archidiaconus, quod dicitur Roſariũ Decreti. Nonnulli referunt Gratianum, Pe

trum Lombardum,& Petrum cognomento Comeſtorem,fuiſſe germanos ex adulterio natos. Quorum mater cùm in extremis peccatum ſuum confiteretur,& confeſſor obiurgaret crimẽ perpetrati adulterij, quòd eſſet graue flagitium,ob idque ad indolentiam & pœnitentiam hortaretur,illa reſpondit: Pater, ſcio adulterium peccatũ magnum eſſe: ſed cùm cõſidero,quantum hi tres mei filij eccleſiã iuuerint, vix eſt vt pœniteat me. Cõfeſſor verò ad eam: Quòd filij tui celeberrimi viri eccleſiæ Dei tanto adiumento fuerint, hoc non ex te, ſed Dei dono proficiſcitur: ex te autem adulterium: quare indoleas ob tantum ſcelus. Et ſi tanto dolore affici minimè poſsis, quantùm ipſa facinoris indignitas poſtulat,hoc ſaltem doleas quòd dolere non poſsis. Sunt tamen nõnulli, qui hos nec germanos, nec contemporaneos fuiſſe, etſi tempore vicinos, negent. Claruit enim Gratianus temporibus Henrici quarti, anno Domini M. C. X X. Petrus Lombardus, ſub Conrardo Imperatore Tertio, anno Domini M. C. X L. & Petrus Comeſtor ſub Frederico Imperatore Primo, anno Domini M. C. L X.

Gulielmus Rouillius Iu-
RISPRVDENTIAE
STVDIOSIS S.

CVM ANTE quadrienniũ Iuris ciuilis Pandectas, doctiſsimorum hominum, mihiq; amiciſsimorum hortatu, minoribus hiſce typis excudendas ſuſcepiſſem, reliquas mihi Iuris vtriuſque partes attingendas non putabam: propterea quòd in tam diſpari ſermonis cultu parem me à ſtudioſis gratiam initurum non ſperarem. Tantum tamen apud me valuerunt aſsiduæ ſtudioſorum efflagitationes, vt (quod nunquam futurum rebar) illorum victus importunitate, de ſententia fuerim depulſus. Etenim cùm primum illum Pandectarum fœtum miro quodam applauſu excepiſſent, contendere deinceps à nobis, flagitare, extorquere denique non deſtiterunt, vt Iuſtiniani quoque Codicem, & Nouellas Conſtitutiones ad eandem amuſsim excuderemus: neque auguſtum illud Iuris ciuilis corpus tam inſignibus membris truncũ

Digitized by Google

relinqueremus. Qua in re cùm illorum iam morem geſsiſſem voluntati, iámque & illorum votis ſatisfactum, & me omni in poſterum id genus moleſtia defunctum arbitrarer, præter omnem expectationem mihi euênit, vt ijdem illi, qui ſemel atque iterum aleæ iaciendæ mihi aûtores extiterant, etiam atque etiam inſtarent & tantùm non cogerent, vt quod in Iure ciuili non peſsimè nobis ceſſerat, in Iure quoque Pontificio experiremur. Eſſe enim quoddam indiſſolubile harum diſciplinarum vinculum, alterúmque alteri veluti mutua quadam ope adminiculari. Quid multa? cùm illi inſtandi finem non facerent, quibus nihil neque debeo, neque poſſum pernegare, eò tãdem res adducta eſt, vt hoc quoque tædij mihi deuorandũ putarem. Exorſus itaque à ſanctorũ patrum Decretis, quibus primæ meritò partes debebantur, quantuncunque doctorum hominum adminiculo, quantum vetuſtiſsimorum codicum præſidio conſequi potui, operam dedi, vt vniuerſum quoque Iuris Canonici corpus, & ſumma fide, & noua hac typorum commoditate excuſum, ex officina noſtra prodiret. Cuius officij nomine nihil à vobis, Iuriſprudentiæ ſtudioſi, remunerationis repoſco, quàm vt hoc quicquid eſt operis, quod vobis potiſsimùm, veſtríſque ſtudijs deſudauimus, eâdem, qua noſtra omnia ſoletis animi alacritate excipiatis. Valete.

Reuerendiſsimo Cardinali Castellionensi Oddoni Collignio, Archiepiſcopo Toloſano, Epiſcopoque ſuo Bellouaco, Antonius Demochares Reſſonęus felicitatem.

QVVM OMNIBVS ferè innatum ſit, Cardinalis reuerēdiſsime, ſua tueri magis, quàm extera cōſeruare: mirabitur forſan aliquis, præſertim his temporibus, quid mihi in mētem venerit, in quibus quotidie noua quædam in lucem prodire videntur, vt illa veterum ſanctorúmque patrum de inſtitutione eccleſiaſtica Decreta, quæ ex immenſis antiquorum ſcriptorum voluminibus non minus diligenter, quàm ſcitè collegit & ordinauit Gratianus, reſtituere multis laboribus curarem, reſtituta ſuis, à quibus decerpta ſunt, autoribus, adſcriberem. Mirabitur procul dubio, quicunque vulgi opinionem ſequetur, vel ob id maximè, quòd hoc genus laboris parum gratiæ, gloriæ minus, etiam quantumuis illud lectoribus ſit vtile, aut

le, autori conciliare ſoleat. Veruntamen ſi quis paulò altius animum attollat, is confeſtim mecum planè intelliget, ſtudioſius eſſe multò, antiqua illa, tum autoritate nobilia, tum religione conſtantia maiorum dogmata, illuſtrare atque tueri, quàm noua quædam nullius momenti adinuenire, quibus hodie tam multi gloriæ inanis cupidi, magis curiosè, quàm feliciter, omnibus neruis incumbunt. Gloriosius enim ſemper exiſtimaui antiquas & illas reipublicæ perneceſſarias vrbes conſeruare, quàm his ſpretis, viculos, neſcio quos, ſine vſu ac fructu nouos condere, vtiliusq; antiqua caſtra firmiſsimis extructa fundamentis reſtaurare, quàm mox caſura magnis ſumptibus conſtruere. Quare optimos autores, quos prima illa tulit ætas, vt fide & ſanctitate clariſsimos, ita doctrina ac autoritate maximos, amplecti pulchrius eſſe duxi, ab iíſque ſanctiſsima noſtræ religionis dogmata, certáſque eccleſiaſticæ vitæ regulas, quas ſequerer, ſequendáſque cunctis proponerem, malui producere pro noſtræ fidei confirmatione aduerſus huius ſeculi hæreſes, quàm temerè atque peruersè his poſthabitis hac noſtra tempeſtate aliquid ſingere, qua tot illegitimos partus conſpicimus. Quos vtinam tantùm præcocibus ac rudibus ingeniis, & non multò magis peruerſis acti ſpiritibus in ſuam & aliorum ruinam

emitt

emitterent. Tunc facilem liceret profectò his ad ſalutis viam modum reductionis adhibere. Nam ſtatim demonſtrata cognitáque veritatis luce, hi errorum nebulas deponerent, eíſque depoſitis rectè monentibus acquieſcerent. At verò vbi gloriæ principatúſque ſui gratia errores amplexantur, tantum abeſt vt rectè docentibus aſſentiant, vt ſuis etiam erroribus profligatas hæreſes, partim apertè, partim occultè, ſuperinducere haud ceſſent. Vnde, quæſo, tam variæ opinionum falſarum ſchiſmata, tot ſectarum monſtra enata ſunt? Nónne ab his, qui aliena aſpernari dogmata conſueuerunt, quíque firmis ſanctorum patrum Decretis inhærere dedignantur? Vnde tot effecti ſunt, fiúntque quotidie errorum magiſtri? Nónne ab his, qui veritatis declaratæ ac receptæ diſcipuli fieri refugiunt, quibus permoleſta ſunt ſanctorum doctorum commentaria, quibus magis contradixiſſe, quàm ſubſcripſiſſe, ſpiritu contradictionis inflati gloriantur? Vnde tot morum corruptorum confuſiones? Nónne ab his qui nullis contineri legibus affectant, qui ſanctiſsimas maiorum regulas infringunt, quas illi tam ſanctè ac vtiliter ſanxerunt, poſteríſque ad communem vitæ humanæ tranquillitatem, ad religionis Chriſtianæ conſeruationem, & ad cohibendam omnem impietatem ſalubriſtu-

dio relinquere curarunt? Quam enim conſti-tutionem mihi quiſpiam proferet, quam obſer-uent hodierni hæretici? Quarum legum dicet aliquis hos ſtudioſos eſſe? quippe qui ſa-croſanctos conciliorum Canones nequaquam verentur infringere, qui cunctas rectè poſitas de morum eccleſiaſticorum inſtitutione, de Chriſtiana religione regulas floccipendunt, quas multis verbis & quidem contumelioſis criminari ac reprehendere ſolent. Optima-rum legum conditoribus detrahunt: in anti-quos & percelebres humanarum conſti-tutionum ſcriptores armantur: illos omni ſcri-bendi genere impugnare conantur. Adeò impu-dentes ac inuerecundi, vt nulli maiorum, quibus pro beneficijs gratias agere maximas debent, par cant: ſed omnes conuicijs & maledictis laceſſunt. Adeò faſtuoſi, vt nullum per quem profecerint agnoſcant: verùm quantò quis meliora ſcripſe-rit, præſtantioraq́; tradiderit, is eſt contra quem acrius ac pertinacius pugnant. Quis enim ex omni ſcriptorum catalogo, qui de re ſingulis eccle ſiaſticis ſimul ac Chriſtianis neceſſaria, magis ſcri pſit, quàm Gratianus? Quis tam copioſum opus de inſtitutione eccleſiaſtica ab Apoſtolis ad nos vſque perducta ex ſanctorum Decretis collegit? Quid huius opere vtilius, quo omnis vitæ forma, quam ſequi debent cuiuſuis ordinis eccleſiaſtici,

deſcr

deſcribitur? Quod opus huic iure conferri poterit, quod pluribus confirmatum ſit maiorum omnium Canonibus, Decretis, legibus, dogmatibus, ſententiis, ad Dei cultum ac Chriſtianam pietatem ſpectantibus? hoc tamen opus vnum eſt, quod non modò exulare, ſed omnibus quoque locis priuari, ſupprimíque cupiunt: quod crudelibus flammis, vt ſuam vehementius inſaniā exererent, addixerunt. Cæterùm illud, quò plures huiuſmodi nactum eſt hoſtes, eò clarius ac potentius euaſit. Quoniam quæ ſpiritu ſunt diuino conſtituta, nulla quoruncunque hominum poteſtate ſuperari poſſunt, ſed firmiora conſiſtunt, quando æſtimantur ſuccumbere. Quàm iniqui & crudeles, in ſanctos Dei omnipotētis Martyres exiſtant, vel hoc vno argumento apertiſſimè indicant, quòd tam præclara ipſorum de recta morum educatione dogmata, egregias ſententias, ſelectas inſtitutiones, in ignes proiicere minimè reformidant. Quis boni æquíque æſtimator, non continuò perſpicit, iſtos multò immitiore contra pios illos ſcriptores animo commoueri, quorum monumenta, reliquias, ac documenta ſancta, in flammas furiosè præcipitant. Quandoquidem dum Gratiani opus tam præclarum antiquitatis venerandæ monumentum deſtruere moliuntur, quid aliud quàm receptam ſanctorum patrum traditionem perſequuntur?

Dum

Dum illud ſupprimunt, nónne maiorum Decreta celant? nónne in idem ſacrilegij crimen recidunt? Quid enim Gratiani rhapſodia complectitur, niſi ſanctorum conciliorum ac maiorum Decreta, quæ ad confirmationem vnius eiuſdémque ſententiæ maiorem ſemper multiplicare conſueuit? Hinc colliqueſcit, omnes illos, qui maiorum Decretis à Gratiano ſtudioſè collectis reclamant, multò amplius omnium Imperatorum regúmque, niſi pœnæ metu coërcerentur, reclamaturos. Quomodo nanque feret æquo animo leges ſeculares, qui religioſiſſimus ſanctorum ſynodus, quibus Spirituſſanctus præeſſe dignatus eſt, iniuriam inferre nequaquam pertimeſcit? Quomodo ſanctiones Ethnicorum impiorumq́; principum arbitrabimur ſuſcepturos, qui Chriſtiana Apoſtolicáque dogmata, quæ modis omnibus ipſa ratio ſuadet eſſe ſeruanda, deſpicere conſpicimus? Quapropter omnibus qui præſunt, ſi ſuas leges iuráque integra permanere velint, diligenter vigilandum eſt, ne vlla ex parte ſacros Canones violari, perpetíque vllam vel minimam contra leges mutationem permittant. Nam quibus ſemel variare, vel infringere, vel ſpernere traditionem aliquam permiſſum fuerit, illi facilè diſcent aſſueſcéntque temerè & impudenter reliquas leges contemnere. Siquidem vbi facilis

ac lib

ac libera quorundam ſtatutorum diſſolutio conceditur, ibi ſtatim omnis virtutis forma corrumpitur, ibi vitia regnare incipiunt, ibi leges vigere nequeunt. Vbi multorum ore ſacro conſtitutæ leges ſanctorum vilipenduntur, vbi doctorum veterum fidelis comprimitur autoritas, vbi fides ipſa conculcatur catholica, quis ibi leges tum Imperatorum, tum Regum, vim habere putabit? Itaque quos hos ſacroſanctos maiorum Canones nihili facere cognoſcimus, eoſdem non vnius conſtitutionis particulam infringere, ſed hoc priore ingreſſu ac principio ad reliquarum omnium contemptum feſtinare haud dubitandum. Quamobrem valde neceſſarium eſſe putaui, his inſultibus barbaris occurrere: vt quem omnibus telorum generibus aggrederentur, defendere ſuſciperem, defenſum in medium producerem, productum ab improbis illorum conatibus illaſum vindicarem. Etenim hunc Canonum autoribus muniui, qui hunc contra aduerſarios generoſiſſimè defenderent, omniúmque tela contunderent. Adieci quoque ad ſubſidium numeros & indices, qui Canonum aſſertores, libros, & capita fideliter ſuggerent. Cuius quidem defenſio reſtitutióque, quàm alicuius noui operis compoſitio, mihi magis neceſſaria nunc viſa eſt. Quoniam nihil eſt eccleſiaſticæ inſtitutionis

defenden

defendendæ conuenientius, quàm demonſtrare illam ipſam catholicorum patrum ſtatutis congruere, quàm firmis ſanctorum Doctorum autoritatibus, quas eccleſia firmiter amplexatur, corroborari, quàm Decretis conciliorum, quæ Spirituſancto dictante irreprehenſibiliter definita ſunt, cohærere. Hac profectò ratione certiſſima nepharios omnium hæreticorum auſus comprimimus, & bene inſtitutam religionem noſtram haud dubiè concludimus. Verùm huius confirmationis parandæ defendendæq; veritatis Gratianus ipſe arma omnibus eccleſiaſticæ fidei militibus cõtra impiorum mendacia abundè in toto hoc opere ſuppeditat, vt in Apoſtolicæ doctrinæ caſtris tutius quietiúſque perſeuerent: nempe qui hæc omnia indefeſſis laboribus comparata, ſingulis ad fidei armaturam gratis promptéque offert. Ego pro mea in religionem & omnes obſeruantia, vt quantum poſſum, illam noſtram fidem, quã beati patres ab Apoſtolis, hiq; à Chriſto Domino ſibi traditam prædicauerunt, confirmem: volui hoc opus, velut antidotum quoddam, quod è ſanctorũ Decretis compoſitum eſt, aduerſus, quas ſuſcitant, hæreſes, opponere: vt ſicut illi varias omniũ veterum hæreticorum hæreſes, diuerſorúmque temporum, in medium proferunt, ita nos ſana ſanctorum patrum Decreta, quæ vno volumine pulcherrimè deſcri

deſcripta ſunt, pro certa noſtræ religionis confirmatione, emittimus. Cuius quidem doctrinam boni Chriſtiani diligenter ſuſcipient, vt cõſtanter, quod credunt, teneant: Antichriſtiani verò, vt à perfidia ſua poſt agnitam in eo veritatem diſcedant, magíſque ſequantur & credant, quæ hic ex ſanctis Dei Apoſtolis & Apoſtolica traditione ſcribit & docet, quàm quæ Diabolus mendacij pater, & humanæ ſalutis hoſtis inſuſurrauerit. Chriſtiani igitur erit pectoris, Cardinalis Reuerendiſſime, qualencunque hunc noſtrum laborem, quem tibi pia ſedulitate offerimus, boni conſulere: quem ſtudioſis iucundum fore arbitramur, his præſertim, qui vel vno intuitu, ex quibus hæc deſumpta ſint Decreta, clarè conſpicere deſiderant. Vtilem etiam, quòd illa adiectis exemplarium locis, numeris, ac libris, mutuò conferre poterunt. Quibus certè ſicut tunc maiorem adhibebunt fidem, quando vtrobique verbis & ſententiis concurrere perſpicient: ſic perfectiorem colligent intelligentiam, quando vnum alteri collatum fuerit. Diligentiam ſimul intelligent noſtram ac in omnes beneuolẽtiam, quibus magnis laboribus hoc mare magnum & ſpatioſum, in quo piſcaremur, Decretorũ opus perluſtrauimus: vt amplioribus vigiliis, è quibus ſcaturiret & fontibus & fluuiis, demonſtraremus. Opportunum inſuper putaui

omnib

omnibus, tam his, qui ad concilium Tridentinum iam congregati circunferuntur, quàm his, qui aduerſus hæreticos congredi coguntur, vtpote qui ex hoc vno volumine ſolidiſsimas patrum ſanctorum aſſertiones, ſiue pro religionis catholicæ confirmatione, ſiue hæreticæ opinionis euerſione decerpere poſſunt. Hunc denique laborem boni Decretorum profeſſores & aſſeclæ ingratum nequaquam habere poterunt: quem omnes (quos certè nactus eſt Gratianus percelebres) vident Gloſſarios libenter nobis reliquiſſe. Nam hi licet Gloſſas varias & quæſtiones pro controuerſiis forenſibus, quarum nullus eſt finis, ediderint dirimendis: nullus tamen in hoc ſtudij genere (quod præcipui erat negotij) verſatus eſt, vt contextum ad exemplarium veritatem reponeret, integrum redderet, demonſtraret à quibus conciliis Decreta proficiſcerentur, indicarétque quibus autoribus adſcribenda eſſent ſingula. Sed omnes ad quæſtiones conuerſi ſunt, pro quibus finiendis collectum fuerat hoc Gratiani opus. Proinde non mirum eſt, ſi ſæpius portentoſos caſus ab inſtitutóque valde alienos, confingant: nempe qui nec, de quibus loquantur, nec quæ loquantur, cognoſcant. Huic tamen operi haud poſtremam manum appoſuimus, vt quas dicunt rubricas emendaremus, & falſos titulos ac peruerſas lectiones: quòd propediem hæc commen-

tariis præſtaret curare, egeréntque fuſioribus ſcriptis, quàm ſimplex contextus & exiguus liber ferre poſſit. Neque tam repentè ad perfectum perueniunt omnia. Oportuit igitur primùm his minimis annotationibus, veluti quibuſdam præludiis, ſtudioſos præmonere, quibus iam præparatos ad id, quod futurum eſt, acceptandũ paratiores habeamus: quia facilè mihi benè ſperare licebit de reliquo, ſi hunc primum laborem probauerint, túque maximè eundem ad te confugientem pro tua humanitate benignè ſuſceperis: quem tibi libentius fidentiúſque ſuſcipiendum, tuóque patrocinio protegendum offerimus, quòd te non minus Decretorum, quàm ſentẽtiarum ſanctorum patrum, ſtudioſum eſſe cognoſcimus. Quam ob rem, ſicut aliquando nobis per tuam erga omnes literatos beneuolentiam, Petri Lombardi librum ſententiarum noſtris laboribus reſtitutum ac illuſtratum ſub tuo nomine in lucem emittere licuit ſuperioribus annis: ita nunc eodem fauore congruum eſt valde, vt Gratiani opus Decretorum te autore ſtudioſi accipiant. Nam ita fiet, vt qui tibi multa debere ſeſe ex priore beneficio ingenuè fatentur, ex hoc inſuper copioſiori munere multò maiora tibi debeant, ſeſéque debere proteſtentur, gratiáſque tibi agant prorſus incredibiles, quòd duos tam celebres antiquorum monumentorum ſcriptores tuo munere acceperint, in cuius ſolius erat poteſtate

ſtate poſitum, vt vtroque priuarentur vel abundarent. Quare meo vel ſtudioſorum nomine vehementer orabo obteſtabórque ſummam tuã dignitatem, vt hoc præclarum opus tua nobili ſuffultum autoritate in lucem venire patiaris: quod ſi conceſſeris, me tibi deuinctum deuinctiorem reddes. Vale Archipræſul Præſúlque digniſſime.

Ex Sobornicæ familiæ collegio, octauo Idus Ianuarij. Anno 1547.

Scriptorum eccleſiaſtico-RVM, OPERVM, PONTIFICV́MQVE ROMANORVM,

Conciliorum item catalogus, è quibus hanc Decretorũ farraginem Gratianus concinnauit.

SCRIPTORES ET OPERA.

Albinus ſiue Alcuinus.
Ambroſius.
Athanaſius.
Auguſtinus.
Baſilius.
Beda.
Benedictus Abbas.
Canones Apoſtolorum.
Capitularia.
Capitulorũ liber Caroli & Ludouici.
Caſsiodorus.
Chryſoſtomus.
Codex Iuſtiniani.
Conſtantini priuilegium.
Cyprianus.
Cyrillus.
Digeſta.
Eccleſiaſtica hiſtoria.
Ennodius.
Euſebius Pamphilus.
Euſebius Emiſenus.
Geſta Romanorum Pontificum.
Gregorius Nazianzenus.

Hermes.
Hieronymus.
Honorius Imperator.
Inſtitutiones iuris ciuilis.
Iſidorus.
Iſychius.
Iuo Carnotenſis.
Nouellæ conſtitutiones Iuſtiniani.
Ordo Romanus.
Origenes.
Paulinus.
Petrus Epiſcopus.
Pontificalis liber.
Proſper.
Rabanus.
Tharaſij Conſtantinopolitani epiſtola.
Theodori Cantuarienſis Pœnitentiale.
Tripartita hiſtoria.

PONTIFICES.

Agatho.
Alexander ſecundus.
Anacletus.
Anaſtaſius Patriarcha.
Anaſtaſius ſecundus.
Anicetus.
Athanaſius.
Antherius.
Benedictus.
Bonifacius Martyr.
Bonifacius tertius.
Caius.
Calliſtus.
Clemens primus.
Cœleſtinus primus.
Cornelius.
Damaſus primus.
Deuſdedit.
Dionyſius.
Eleutherius.
Euariſtus.
Eugenius.
Euſebius.
Eutychianus.
Fabianus.
Felix primus.
Felix ſecundus.
Gelaſius primus.
Gelaſius ſecundus.
Gregorius primus.
Gregorius tertius.
Gregorius quartus.
Gregorius ſeptimus.
Hadrianus.

Hilarius.
Hormiſda.
Hyginus.
Innocentius primus.
Innocentius ſecũdus.
Ioannes primus.
Ioannes tertius.
Ioannes ſeptimus.
Ioannes octauus.
Iulianus.
Iulius primus.
Leo primus.
Leo quartus.
Leo nonus.
Liberius.
Lucius.
Macarius.
Marcellinus.
Marcellus.
Martinus primus.
Milciades.
Nicolaus primus.
Nicolaus ſecundus.
Paſchalis ſecundus.
Paſchalis quartus.
Pelagius primus.
Pelagius ſecundus.
Pius.
Pontianus.
Sergius.
Simplicius.
Smaragdus.
Soter.
Sozimus.
Stephanus primus.
Stephanus tertius.
Stephanus quintus.
Syluerius.
Sylueſter.
Symmachus.
Syricius.
Teleſphorus.
Victor.
Vrbanus primus.
Vrbanus ſecundus.
Xyſtus tertius.
Zacharias.
Zepherinus.

CONCILIA.

Agathenſe.
Agrippinenſe.
Ananetenſe.
Ancyritanum.
Ancyrenſe.
Antiochenum.
Aphricanum quartum.
Arelatenſe primum.

Arelatenſe ſecũdum.
Arelatenſe tertium.
Aruernenſe.
Auraïcenſe.
Aurelianenſe primũ.
Aurelianẽſe tertium.
Aurelianenſe quartũ.
Bellouacenſe.
Bracharẽſe primum.
Bracharenſe ſecundum.
Bracharenſe tertium.
Bylonenſe.
Cabilonenſe.
Cæſarauguſtanum.
Caroli Imperatoris concilium.
Chalcedonenſe.
Carthaginienſe primum.
Carthaginienſe ſecũdum.
Carthaginienſe tertium.
Carthaginienſe quartum.
Carthaginienſe quintum.
Carthaginienſe ſeptimum. apud Compendium conciliũ.
Conſtãtinopolitanũ.
Elibertanum.
Epanenſe. apud Fauentiam conciliũ.
Gangrenſe.
Gerundenſe.
Hiſpalenſe primum.
Hiſpalenſe ſecũdum.
Hipponenſe.
Ilerdenſe.
Laodicenſe quartum.
Leonis concilium.
Lugdunenſe.
Macienſe.
Maguntinenſe.
Martini Papæ capitula ſynodorũ Grę-carum.
Manetenſe.
Maticenſe.
Matiſconenſe. apud ſanctũ Medardum concilium.
Mediomatricis concilium.
Meldenſe. apud Mereh concilium.

Mileui

Mileuitanum.
Nanetenſe.
Nauatenſe.
Neocæſarienſe.
Nicenum.
Pariſienſe.
Rhemenſe.
Rhothomagenſe.
Romanum ſub Hadriano.
Romanum ſub Syl-ueſtro.
Sardicenſe.
Spalenſe ſecundum.
Tanſiatenſe.
Tarraconenſe.
Triburienſe.
Toletanum primũ.
Toletanum ſecundum.
Toletanum tertiũ.
Toletanum quartũ.
Toletanum ſeptimum.
Toletanum octauũ.
Toletanum nonum.
Toletanum decimũ.
Toletanum vndecimum.
Toletanum duodecimum.
Turonenſe. apud Valentiam concilium.
Vaſenſe. apud Vermeriam.
Vormacienſe.
Vrbanenſe.

Synopſis Compendiaria
OMNIVM, QVAE IN HAC DECRETORVM RHA-pſodia κατὰ τίτλα tra-ctantur.

PRIMA PARS.

Quæ centum & vnam diſtinctiones complectitur.

Diſtinctio I.

Hominem diuina & humana lege regi. Quid lex, mos, conſuetudo, tractatur in genere.

Diſtinctio II.

Ius Quiritium, ac eiuſdem partitio.

Diſtinctio III.

Conſtitutionum diuiſio, & earundem partes. Canonem, Regulam, Priuilegiũ definit.

Diſtinctio IIII.

Legis cauſa, qualitas, eiuſdemq; poteſtas. Leges moribus vtentium adprobat. Cõtrarium ieiunio quinquageſimali exemplificat.

Diſtinctio V.

Ius naturale coæuum homini ac immutabile

bile. Contrarium de introitu mulieris in templum eiusq́; purgatione mouet.

Diſtinctio VI.

Ad quæſtionem de pollutione, & aliis nocturnis imaginibus ex occaſione obiter digreditur. Ad contrarium ſuprà motum reſpondet.

Diſtinctio VII.

Legum conditores enumerat.

Diſtinctio VIII.

Differentia iuris naturalis à conſuetudine & conſtitutione. Veritatem conſuetudini præfert.

Diſtinctio IX.

Ius naturale conſtitutionibus anteponit. Sacram ſcripturam veram eſſe dicit, aliorum verò, niſi ſacræ ſcripturæ teſtimoniis, ratione, atque exemplis probetur, dubiam.

Diſtinctio X.

Imperatorum leges in eccleſiaſticis cauſis poſtponit Canonibus.

Diſtinctio XI.

Conſuetudinem fidei catholicę conſonam laudat.

Diſtinctio XII.

Conſuetudinem rituum eccleſiaſticorum indifferentium, ſeruandam adprobat.

Diſtinctio XIII.

Ius naturale eſt indiſpenſabile.

Diſtinctio XIIII.

Rigor conſuetudinis, ſeu conſtitutionis, nonnunquam relaxatur,& temperatur. In dubiis, & obſcuris conſiderandum, ne quod præceptis Euangelicis, neque ſanctorum patrum Decretis aduerſum inuenitur,ſequamur.

Diſtinctio XV.

Quando Canones generalium conciliorũ cœperint. Qui libri in eccleſia recipiantur, quíve vt Apocryphi reiiciantur,oſtendit & enumerat.

Diſtinctio XVI.

Canones Apoſtolorum adprobantur. Conciliorum generalium catalogus deſcribitur.

Diſtinctio XVII.

Conciliorum generalium congregandorum autoritatem penes Apoſtolicam ſedem eſſe.

Diſtinctio XVIII.

Concilia Epiſcopalia, ſeu prouincialia ad definiendum, & conſtituendum, non autem ad corrigendum eſſe inualida: & non niſi Metropolitanorum, & Epiſcoporum conſenſu fieri poſſe, bisque aut ſaltem ſemel in anno celebrari debere.

bere.

Diſtinctio XIX.

Decretales Epiſtolas, omneſque ſanctorum patrum ſanctiones, in quibus nihil Euangelicis præceptis contraire inuenitur, licet non omnes in Canonum corpore inſertæ ſint, cum Canonibus tamen conciliorum obſeruandas eſſe probat.

Diſtinctio XX.

Conciliorum Canonibus, & Decretalib. epiſtolis in iudiciis prius deferendum: his verò deficientibus ſanctorum patrũ dicta conſulenda docet.

Diſtinctio XXI.

Miniſtrorum Eccleſiaſticorum vocabula & nomina exponit. Romanum Pontificem ſe non habere ſuperiorem: & quòd maior à minore iudicari, benedici, aut etiam maledici non poſsit.

Diſtinctio XXII.

Primam ſedem Romanæ eſſe eccleſiæ, Secundam Alexandriæ, Tertiam Antiochiæ.

Diſtinctio XXIII.

Quo pacto Epiſcopus, & omnes eccleſiæ miniſtri ordinari, verſarique debeant, oſtendit.

Diſtin-

Diſtinctio XXIIII.

Ordinandi prius examinentur.

Diſtinctio XXV.

Officia & miniſteria omnium clericorum ordine repetit, obiter quædam de purgatorio igne diſſerens.

Diſtinctio XXVI.

Digamum in Sacerdotem ordinari nõ debere, non quia ſecũdam accipiendo vxorem deliquerit, ſed quia prærogatiua exutus eſt Sacerdotis.

Diſtinctio XXVII.

Qui vxores habent, vel accipere volunt, nec Diaconos, nec Sacerdotes fieri poſſe, niſi continentiam profiteantur.

Diſtinctio XXVIII.

Ordinandi ſacris continentiam profiteantur.

Diſtinctio XXIX.

Capitula, regulæ & Canones ſanctorum patrum pro tempore, loco, & perſona, & negotio, inſtante neceſsitate ſunt conſideranda: nec ad inſtar imperiti medici, vno collyrio omnium oculi curandi.

Diſtinctio XXX.

Manichæi, qui coniugium & cætera deteſtabantur, in Gangrenſi concilio ex cauſa & tempore anathematizantur.

Diſtin

Diſtinctio XXXI.

Multa ex temporis circunſtantia conſtituuntur.

Diſtinctio XXXII.

Omnibus in ſacris ordinibus conſtitutis continentiam ſeruandam eſſe cõcludit. Concubinas habentium clericorum ſacramenta vitanda ſuadet, vt verecundia ſuffuſi reſipiſcant.

Diſtinctio XXXIII.

Non modò digamos, ſed & qui pręter vxorem concubinam poſt baptiſma habuerint, Sacerdotes fieri non poſſe.

Diſtinctio XXXIIII.

Epiſcopus mulierum conſortia vitet, & à venatione abſtineat.

Diſtinctio XXXV.

Epiſcopos & eccleſiaſticos ſobrios eſſe oportet.

Diſtinctio XXXVI.

Prælatis bonam conuerſationem, & morum honeſtatem non ſufficere, niſi addatur doctrinæ ſcientia.

Diſtinctio XXXVII.

Clericis gentilium libros, niſi quatenus vtilia inuenerint, legere non licere.

Diſtinctio XXXVIII.

Ignorantiam cùm laicis, tum maximè clericis obeſſe.

Diſtin

Diſtinctio XXXIX.

Epiſcopum oportere, non ſolùm in ſpiritualibus, ſed etiam in ſecularibus negotiis eſſe peritum.

Diſtinctio XL.

Epiſcopos & eccleſiaſticos virtutibus ornatos eſſe debere. Sacerdotem non loca, ſed vitam & mores ſanctum facere.

Diſtinctio XLI.

Clericos habitu, inceſſu, & cibo & potu profeſsionem ſuam modeſtam probare debere.

Diſtinctio XLII.

Sacerdotem etiam hoſpitalem eſſe oportere, non curioſum: ſed citra curioſitatem inſtar Abraham omnes recipere.

Diſtinctio XLIII.

Sacerdotem eſſe diſcretum oportere, ne in prædicatione aut tacenda proferat, aut dicenda taceat.

Diſtinctio XLIIII.

Clericos decet tam in priuatis, quàm ſolennibus conuiuiis, ingluuiem, auiditatemque fugere.

Diſtinctio XLV.

Percuſſorem Epiſcopum eſſe prohibet. Quatenus quis Chriſtianus ad fidem cogendus ſit, & caſtigandi temperamentum.

tum oſtendit.

Diſtinctio XLVI.

Litigioſos in Epiſcopos non eſſe ordinandos.

Diſtinctio XLVII.

Cupidos, vſurarios, eoſque qui ſuæ domui præeſſe neſciunt, ordinari non debere.

Diſtinctio XLVIII.

Neophytos in Epiſcopos ordinari prohibet.

Diſtinctio XLIX.

Vitia, quibus carere debet, qui offert panes Deo ſuo, Leuit. 21. exponit.

Diſtinctio L.

Clerico poſt lapſum magnum ad altiores gradus aſcēdere vix licere, multis, pro, & contrà, ſcripturis ac autoritatibus differit. De homicidio & pœnitentia quædam interſerit.

Diſtinctio LI.

Curiales, milites, in foro decertantes, à ſacris ordinibus prohiberi.

Diſtinctio LII.

Præpoſteros ordines in eccleſia non admitti.

Diſtinctio LIII.

Curiales, milites & forenſes, quò minùs ordinentur, rationem dicit.

Diſtinctio LIIII.

Quando ſerui,& liberti ad clericatum aſſumi poſsint,explicat.

Diſtinctio LV.

Corpore vitiati quatenus ad officia ſacra admittuntur.

Diſtinctio LVI.

Presbyterorum filios ad ſacra officia non eſſe admittendos.

Diſtinctio LVII.

Aegritudine vrgente baptizatum ordinari non debere: quia fides ſua non præſumitur voluntaria.

Diſtinctio LVIII.

Monachum ad eccleſiaſticum officium nõ aſſumi citra conſenſum Abbatis.

Diſtinctio LIX.

Rudes & idiotæ non ordinentur. Sacerdotem per ſingulos ordinum gradus,nõ per ſaltum ordinari debere.

Diſtinctio LX.

Archiepiſcopus,Archipresbyter, Epiſcopus,Præpoſitus,Decanus, ex quibus ordinibus ſint eligendi,docet.

Diſtinctio LXI.

Epiſcopum eligẽdum eccleſiæ, in qua per omnia officia tranſegit ætatem: ſi verò dignus reperiri non poteſt,tunc aliunde aliquem poſtulari poſſe.

Diſtin

Diſtinctio LXII.

Epiſcopos à clericis eligendos, à populo verò expetendos eſſe.

Diſtinctio LXIII.

Laicos nullo modo ſe debere electioni inſerere, conſentire autem poſſe dicit.

Diſtinctio LXIIII.

Epiſcopus à tribus Epiſcopis conſentiente Metropolitano eſt ordinandus.

Diſtinctio LXV.

Contradicentibus nonnullis in ordinatione Epiſcopi, ſententia plurimorum obtineat.

Diſtinctio LXVI.

Epiſcopum à tribus, Archiepiſcopum verò ab omnibus ſuæ prouinciæ Epiſcopis ordinari.

Diſtinctio LXVII.

Presbyteros & Chorepiſcopos ab vno Epiſcopo, omneſque ieiuno ſtomacho ordinari debere.

Diſtinctio LXVIII.

Eccleſiam non iterum conſecrandam niſi ex cauſa. Chorepiſcopi & Epiſcopi differunt.

Diſtinctio LXIX

Ordines inferiores à quibus conferantur.

Diſtinctio LXX.

Nullus abſolutè, id eſt ſine titulo ordinandus.

Diſtinctio LXXI.

Clericos ab Epiſcopo alterius ciuitatis nō eſſe ordinandos.

Diſtinctio LXXII.

Dimiſſorias literas, niſi rogatus non tribuat Epiſcopus. Clericum alienū, ſine epiſcopi ſui epiſtola dimiſſoria, à nemine retineri debere. Lectores, Pſalmiſtas & oſtiarios nomen retinere clerici.

Diſtinctio LXXIII.

Dimiſſoriæ literæ quomodo fiant.

Diſtinctio LXXIIII.

Ordines ſuſcipere, aut ſuſceptos augere, inuitum neminem cogendum.

Diſtinctio LXXV.

Temporibus certis, pręſertim ſabbati die, & cum ieiunio ordinationes fieri debere.

Diſtinctio LXXVI.

Quibus temporibus ieiunia ſint ſeruanda.

Diſtinctio LXXVII.

Ordines ſacri per interualla temporum conferantur.

Diſtinctio LXXVIII.

Qua ætate eccleſiaſtici ſint ordinandi.

Diſtin

Diſtinctio LXXIX.

Pontificis ſummi electio eſt Cardinalium & ſpiritualium populorum: eiectio verò Domini.

Diſtinctio LXXX.

Quibus locis Prælati eccleſiæ præficiantur.

Diſtinctio LXXXI.

Criminoſi non ordinentur, & ordinati deponantur.

Diſtinctio LXXXII.

Pauperibus neceſſaria largiri Epiſcopi intereſſe. Deinde rurſus in fornicarios inuehitur

Diſtinctio LXXXIII.

Conſentientes,& peccatis alienis fauentes,non ordinentur.

Diſtinctio LXXXIIII.

Pauperes iterum commendat Epiſcopis. Caſtitatem ſeruandam: Presbyter quid ſit explicat.

Diſtinctio LXXXV.

Epiſcopum hoſpitalem, non tenacem eſſe debere.

Diſtinctio LXXXVI.

Epiſcopum oportere eſſe doctorem,nō negligentem,ſed largum,liberalem,miſericordem,non venatorem, non percuſſorem.

Dinſtinctio LXXXVII.

Epiſcopi ſint viduarum, orphanorum, pauperum protectores.

Diſtinctio LXXXVIII.

Sacerdotibus negotiationes eſſe prohibitas. Mercatores obiter tractat.

Diſtinctio LXXXIX.

Singula eccleſiaſtici iuris officia, ſingulis quibuſque perſonis ſigillatim committi debere.

Diſtinctio XC.

Litigioſos, diſcordes, murmurantes, contentioſos non eſſe ordinandos.

Diſtinctio XCI.

Clericum abſque officij ſui detrimento, artificiolum, ſeu agriculturam, aut literas exercere debere, non otioſum in foro deambulare, non interemptorem agere.

Diſtinctio XCII.

Clericos magis corde, quàm voce, canere. Epiſcopos à parœcia ſua eiectos, debere ſuſtinere, quid de eis ſanctum velit iudicare concilium.

Diſtinctio XCIII.

Obedientiam maiori à minore in omnibus deberi ordinibus.

Diſtinctio XCIIII.

Papam etiam Subdiacono ſua poſſe committe

mittere negotia. Archidiaconum in Preſbyteros per cupiditatem & auaritiam nihil poſſe præſumere.

Diſtinctio XCV.

Epiſcopos Presbyteris eſſe maiores.

Diſtinctio XCVI.

Laicis nullam de eccleſiaſticis facultatibus aliquid diſponendi facultatem attribui. Priuilegium Cõſtantini Imperat.

Diſtinctio XCVII.

Conſtitutiones à laicis, vel etiam Imperatoribus de rebus eccleſiaſticis pro infectis haberi, niſi ſubſcriptione Romani Pontificis fuerint roborata.

Diſtinctio XCVIII.

Tranſmarinos, & peregrinos homines, niſi quinque Epiſcoporum habeant teſtimonia, non eſſe ordinandos.

Diſtinctio XCIX.

Patriarchæ & Primates ſunt quidem diuerſorum nominum, ſed eiuſdem officij; quibus Archiepiſcopi obediant.

Diſtinctio C.

Pallium, quod ad Epiſcoporum conſecrationem, & miſſarum ſolennia pertinet, expeti atque percipi oportere.

Diſtinctio CI.

Metropolitanos Epiſcopos duos in ea-

eadem prouincia eſſe non poſſe

DECRETORVM PARS SECVNDA CAVSAS COMPLECTItur ſex & triginta.

Cauſa prima ſeptem tractat quæſtiones.

Quæſtio prima concludit.

Sacramenta, & alia ſpiritualia emere peccatum eſſe ſimoniacum. Sacramenta poſſe conferri ab hæreticis eadem forma, ſed non eodem effectu, Sacramenta alia eſſe dignitatis, alia neceſsitatis.

Quæſtio II.

Pro ingreſſu religionis nihil eſſe exigendum: poſt ingreſſum verò aliquid offerre non prohiberi.

Quæſtio III.

Non modò eos qui eccleſiaſticas res, ſed etiam temporales eis annexas pretio accipiunt, ſimoniacos eſſe.

Quæſtio IIII.

Paternum crimen ignoranti filio non imputari.

Quæſtio V.

Paruulos adhuc parentum pecunia præbendas adipiſcentes ex miſericordia in eis

eis miniſtrare permitti.

Quæſtio VI.

Electus ignorans, pecunia ab aliis pro electione data, excuſatur.

Quæſtio vltima.

Renuntiantem ſuæ hæreſi, pietatis, neceſſitatis, & vtilitatis cauſa in ſua dignitate recipi poſſe.

Cauſa ſecunda octo tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Sine iudiciario ordine neminem eſſe damnandum.

Quæſtio II.

Expoliatum ante iudicem ſtare non poſſe.

Quæſtio III.

In accuſatione deficientem infamiæ iacturam, id eſt, exiſtimationis diſpendium ſuſtinere.

Quæſtio IIII.

Teſtimonio duorum vel trium, Epiſcopũ conuinci, vel damnari poſſe.

Quæſtio V.

Accuſatoribus deficientibus ad purgationem reum non eſſe cogendum.

Quæſtio VI.

Cauſam vitiatam appellationis remedio ſubleuari poſſe. Appellationes verò

non cõfidentia iuſtæ cauſæ, ſed cauſa differendæ moræ factas recipi non poſſe.

Quæſtio VII.

In accuſatione maiorũ, laicos, monachos, & quoslibet inferiores audiendos.

Quæſtio vltima.

Accuſationem à præſenti accuſatore inſcriptionis vinculo fieri debere.

Cauſa tertia undecim tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Expoliatos, officio iudicis ante omnia reſtituendos.

Quæſtio II.

Poſt integram reſtitutionem expoliato priùs quàm accuſantium propoſitionibus reſpondeat, anniuerſarias, vel ſex menſium inducias eſſe indulgendas.

Quæſtio III.

Poſt vocationem venientem ad iudicium viginti dierum gaudere induciis.

Quæſtio IIII.

Illegitimè coniunctos infames, raptores, conſpiratores, anathematizatos, apoſtatas, inſidiatores, detractores, ſacrilegos in nullius accuſatione eſſe recipiendos.

Quæſtio V.

Inimic

Inimicos accuſantes aut teſtificantes, ſeu iudicantes non eſſe audiendos, neque ad mittendos.

Quæſtio VI.

Cauſam ibi, vbi crimen admittitur, agendam eſſe.

Quæſtio VII.

Iudicaturos alios prius ſeipſos iudicare, id eſt, à crimine mundos eſſe debere.

Quæſtio VIII.

Epiſcopum non niſi à pluribus audiri, iudicarique debere.

Quæſtio IX.

Abſentem per alium accuſare, aut accuſari non poſſe.

Quæſtio X.

Accuſatores ſeu teſtes, in primo capitulo deficientes, ad ſequentia admitti non debere.

Quæſtio vltima.

Accuſationem ab accuſato in accuſatorẽ non vertendam.

Cauſa quarta ſex tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Excommunicatos, aliosque criminoſos, accuſare alios non poſſe, antè quàm pœniteant, proprioque crimine exuantur.

Quæſtio. II.

Teſtem intra decimumquartum ſuæ ætatis annum in criminali cauſa non admittendum.

Quæſtio III.

Qui ad accuſandum non admittuntur, eos & teſtimonium dicere prohiberi.

Quæſtio IIII.

Accuſatorem, iudicem, ſimul & teſtem eundem eſſe non poſſe.

Quæſtio V.

Accuſatum ad cauſam ſuam dicendam euocatum non occurrentem, à communione ſuſpendendum.

Quæſtio vltima.

Accuſatorem culpabilem, non niſi in propria deinde cauſa admittendum.

Cauſa quinta ſex tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Famoſum ſcribentem libellum, aut flagellandum, aut anathematizandum eſſe.

Quæſtio II.

Venientem fortè ad ſynodum Epiſcopum, accuſanti, niſi ſuo tempore canonicè vocatus fuerit, reſpondere non cogi.

Quæſtio III.

Abſentem per procuratorem defendi poſſe.

poſſe.

Quæſtio IIII.

Epiſcopum, niſi in legitima ſynodo, audiri, vel iudicari, damnari ve, non debere.

Quæſtio V.

Maleuolum non eſſe iudicandum, qui crimen alterius indicat.

Quæſtio vltima.

Crimen falsò inferenti, aut lingua capulanda, aut caput amputandum.

Cauſa ſexta quinque tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Acccuſare, detrahere, obtrectare, ſummam eſſe iniquitatem

Quæſtio II.

Alieni ſceleris conſcium, quandiu probare id non poteſt, proferre nihil debere.

Quæſtio III.

Suum quenque iudicem audire, non alienum expetere oportere, niſi appellationis tempore.

Quæſtio IIII.

Epiſcopis iudicibus inter ſe diſcrepantibus, vicinæ prouinciæ metropolitanum diiudicantem audiendum, quó repudiato, Primati definienti contradicendum non eſſe.

Quæ

Quæſtio vltima.

Deficiente accuſatore reum ad probandum non cogi.

Cauſa ſeptima duas tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Viuenti Epiſcopo, alium, niſi ex cauſa, ſurrogari, aut ſuperordinari non poſſe.

Epiſcopum Epiſcopatus labore relicto, non debere monachi otium & quietem quærere. Epiſcopo à ſubditis obſtinatis licet recedere.

Quæſtio vltima.

Morbo caduco frequenter laborantem à regimine, & miſſæ celebratione ſuſpendendum.

Cauſa octaua quinque tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Epiſcopo ſucceſſorem ſibi, niſi conſenſu eccleſiæ, inſtituere non licere.

Quæſtio II.

In electione nulla perſonarum patrocinia conualeſcere.

Quæſtio III.

Eligendum Epiſcopum, de dando aut remittendo aliquid, iurare non teneri:

elect

electum verò de bonis eccleſiæ conſeruandis rectè iurare.

Quæſtio IIII.

Clericis ab Epiſcopo ſuo, ante ſententiæ tempus, pro dubia ſuſpicione non diſcedendum.

Quæſtio vltima.

Epiſcopos accuſatos, ſine literis à ſede Apoſtolica formatis, reuerti nō debere.

Cauſa nona tres tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Ordinationem ab excommunicatis celebratam, eſſe irritam.

Quæſtio II.

Clericos, ſine propriæ regionis Epiſcopi literis, alieno Epiſcopo ordinare non licere.

Quæſtio vltima.

Archiepiſcopum ſui Suffraganei clericos, illo inconſulto ſine tamen præſumptione, & temeritate, damnare, vel abſoluere poſſe. Romanum Pontificem à nemine, niſi à Deo poſſe iudicari.

Cauſa decima tres tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Eccleſias cum omnibus rebus ſuis, non ad laicos, ſed ad Epiſcopum, & clericos pertinere. Viſitationis onus Epiſcopis

pis incumbere.

Quæſtio II.

Epiſcopum rerum eccleſiaſticarum cuſtodem, & diſpenſatorem non alienatorem eſſe.

Quæſtio III.

Epiſcopum pro honore cathedræ ſuę plus duobus ſolidis poſſe tollere.

Cauſa undecima tres tractat quæſt.

Quæſtio I.

Clericum apud ſeculares iudices non eſſe accuſandum.

Quæſtio II.

Clericum non poſſe ad ſeculare iudicium pertrahi.

Quæſtio ultima.

Epiſcopi ſententiam ſiue iuſtam, ſiue iniuſtam, timendam, non contemnendam.

Cum excommunicatis non eſſe communicandum.

Cauſa duodecima quinque tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Clericos debere omnia habere communia magis, quàm propria.

Quæſtio II.

Eccleſiæ res non niſi pro pauperibus nutriendis, & captiuis redimendis alienari

nari poſſe.

Quæſtio III.

Clerici ante ordinationem nihil habentis, bona poſt ordinationem adquiſita, mortis tempore, niſi de iis diſpoſuerit, eccleſiam vindicare.

Quæſtio IIII.

Ex propriis bonis, & bonis eccleſiæ, à clericis adquiſita compenſatione æquari.

Quæſtio vltima.

Epiſcopum res ante Epiſcopatum aquiſitas teſtamento cui vult, conferre poſſe. Inteſtato autem defuncto eccleſiam ſuccedere.

Cauſa XIII. *duas tractat quæſtiones.*

Quæſtio I.

Decimarum ius rebus prædialibus quocunque modo tranſlatis, transferri non poſſe.

Quæſtio vltima.

Præſcriptione temporis percipiendi decimas, & funerandi ius tolli. Pro ſepulturæ loco nihil exigendum. Mortuis viuentium preces prodeſſe

Cauſa XIIII. *ſex tractat quæſtiones.*

Quæſtio I.

Clericis licere ſua repetere.

Quæſt

Quæſtio II.

Clericos in cauſa Eccleſię teſtes eſſe poſſe.

Quæſtio III.

Vſurā eſſe, quicquid vltra ſortē exigitur

Quæſtio IIII.

Non vſuram exigi poſſe.

Quæſtio V.

De vſuris & malè quæſitis reſtituendis, eleemoſynam fieri non poſſe.

Quæſtio vltima.

Peccatum non dimitti niſi ablatum reſtituatur.

Cauſa decimaquinta octo tractat quæſt.

Quæſtio I.

Alienata mente, ſeu non voluntariè facta, non imputari.

Quæſtio II.

Pro impenſis patrociniis clericos nihil debere exigere.

Quæſtio III.

Ex mulieris confeſsione clericum, niſi in crimine maieſtatis, condemnari non poſſe.

Quæſtio IIII.

Die dominico, & aliis feſtis cauſas non ventilandas.

Quæſtio V.

Accuſatoribus, & teſtibus deficientibus, iura

iuramenti ſufficere purgationem.

Quæſtio VI.

Confeſsionem cruciatibus non eſſe extorquendam.

Quæſtio VII.

Sacerdotem abſque ſynodali audientia non damnari.

Quæſtio vltima.

Clericum corporale peccatum committentem, non poſſe offerre.

Cauſa XVI. *ſeptem tractat quæſtiones.*

Quæſtio I.

Monachos clericos clericorũ officia peragere poſſe. Decimas ſemper antiquioribus eccleſiis eſſe perſoluendas.

Quæſtio II.

Parœcias monachorum Abbatis conſenſu Sacerdotibus committendas.

Quæſtio III.

Aedificando Eccleſiã, Epiſcopũ in alieno territorio ius conſecrandi nõ vindicare.

Quæſtio IIII.

Præſcriptione temporis iura tolli.

Quæſtio V.

Monaſteria non niſi xl. annis præſcribi.

Quæſtio VI.

Eccleſiæ debita ſine iudicis autoritate repeti non poſſe.

Quæſtio vltima.

Fundatores eccleſiarum in bonis eccleſiæ, ſine conſenſu Epiſcopi, nihil iuris præſumere poſſe.

Cauſa XVII. *quatuor tractat quæſt.*

Quæſtio I.

Vota Deo neceſſariò reddenda.

Quæſtio II.

Votum religionis, ante annum probationis non tenet.

Quæſtio III.

Abbati ſemel ſubiecto abire retro non licere.

Quæſtio vltima.

Abire è religione volenti, ſua non reddenda, ſed dimittenda eſſe, ne peius ſequatur.

Cauſa decimaoctaua duas tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Abbatem Epiſcopum electum adquiſita monaſterio relinquere debere.

Quæſtio vltima.

Abbatem ab Epiſcopo eſſe eligendum, & ordinandum.

Cauſa XIX. *tres tractat quæſtiones.*

Quæſtio I.

Epiſc

Epiſcopum clerico monaſterij ingreſſum negare non poſſe.

Quæſtio II.

Clericum, Epiſcopo etiam inuito, monaſterium ingredi poſſe.

Quæſtio vltima.

Canonici regulares ad monaſteria trãſire prohibentur.

Cauſa XX. quatuor tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Monachum aut paterna deuotione, aut propria fieri profeſsione.

Quæſtio II.

Monaſteria ante pubertatis annos ſua ſpõte ingreſſos, parentes reuocare poſſe.

Quæſtio III.

Ad religionem inuitus nemo cogendus.

Quæſtio vltima.

Ab vno monaſterio in aliud diſtrictius ire licere.

Cauſa XXI. quinque tractat quæſt.

Quæſtio I.

Clericum in duabus eccleſiis non poſſe conſcribi.

Quæſtio II.

Clericum ſua eccleſia relicta, ad aliam, ſine dimiſſoriis literis, tranſire non poſſe.

Quæſtio III.

Clericum ſecularium negotiorum procuratorem eſſe non poſſe.

Quæſtio IIII.

Veſtitum clerici, aut vilem, aut mediocrem eſſe debere.

Quæſtio vltima.

Clericos in cauſis ad ſecularem iudicem confugientes, eccleſiæ communione priuandos.

Cauſa XXII *quinque tractat quæſt.*

Quæſtio I.

Iuſiurandum non ob veritatis confirmationem, ſed periurij periculum prohiberi.

Quæſtio II.

Credentem iuranti nequiter decipere, periurium eſſe.

Quæſtio III.

Epiſcopo, niſi ſententia condemnato, conſuetam obedientiam eſſe iurandam.

Quæſtio IIII.

In malis promiſsis fidẽ non eſſe ſeruandã.

Quæſtio vltima.

Compellentem, & compulſum peierare, periurum eſſe vtrunque.

Cauſa uigeſimatertia octo tractat quæſtiones.

Quæſt.

Quæſtio I.

Militare non eſſe delictum.

Quæſtio II.

Bellum iuſtum eſſe, quo iniuria quocunque modo vlciſcitur.

Quæſtio III.

Iniuriam ſociorum auxilio, amore iuſtitię propulſari poſſe.

Quæſtio IIII.

Vindictam nõ amore ipſius vindictæ, ſed zelo iuſtitiæ, inferendam.

Quæſtio V.

Malos à legitima poteſtate impunè poſſe interfici.

Quæſtio VI.

Malos ad bonum eſſe cogendos.

Quæſtio VII.

Ab hæreticis malè poſſeſſa, à catholicis iuſtè auferri poſſe.

Quæſtio vltima.

Epiſcopis à principibus defenſionem eccleſiæ poſtulare licere.

Cauſa uigeſimaquarta tres tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Extra eccleſiæ vnitatem neminem poſſe excommunicari.

Quæſtio II.

Neminem poſt mortem excommunicandum, niſi hæreticum.

Quæſtio vltima.

Pro alicuius peccato, non totam eius familiam eſſe excommunicandam.

Cauſa uigeſimaquinta duas tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Canones eſſe ſeruandos, ſaluis Papæ priuilegiis.

Quæſtio vltima.

Priuilegia non ita ſeruanda, vt eis iuſtis ex cauſis interuenientibus derogari non poſsit.

Cauſa uigeſimaſexta ſeptem tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Sortilegos eſſe, qui per ſortes, aut ſcripturarum inſpectionem diuinant, futuraque promittunt.

Quæſtio II.

Sortibus, diuinationibus, auguriis, magicis, & mathematicis nõ eſſe credendũ.

Quæſtio III.

Diuinationis gen⁹ à Perſis allatũ eſſe ferẽ.

Quæſtio IIII.

Diuinationis duo genera eſſe, artem &

furorem.

Quæſtio V.

Sortilegos eſſe excommunicandos.

Quæſtio VI.

Sacerdotem, inconſulto, à quo excommunicatus eſt Epiſcopo, pœnitentem reconciliare non poſſe, niſi vltima cogat neceſsitas.

Quæſtio vltima.

Viuis, non morituris, imponenda pœnitentia. Dies, menſes, & annos non eſſe ſuperſtitiosè obſeruandos.

Cauſa XXVII. *duas tractat quæſt.*

Quæſtio I.

Vouentes caſtitatem matrimonia contrahere non poſſe.

Quæſtio vltima.

Deſponſatam alteri, alterum in matrimonium accipere non poſſe.

Cauſa XXVIII. *tres tractat quæſtiones.*

Quæſtio I.

Coniugium eſſe etiam inter infideles.

Quæſtio II.

Vxore infideli diſcedente, aliam duci non poſſe.

Quæſtio vltima.

Digamum etiam eſſe, qui ante baptiſma vxorẽ habuit, & poſt baptiſma alterã.

*Cauſa uigeſimanona duas tra-
ctat quæſtiones.*

Quæſtio I.

Inter eam & eum, qui putabatur eſſe ſponſus, & tamen non erat, non poſſe eſſe coniugium.

Quæſtio vltima.

Fœminam ingenuam, quę ſeruo ſciens nupſerit, non poſſe diſcedere.

*Cauſa trigeſima quinque tra-
ctat quæſtiones.*

Quæſtio I.

Suſcipientem filium ſuum de baptiſmate non ideo ab vxore ſeparari.

Quæſtio II.

Coniugium in cunabulis contractum ante annos diſcretionis, non tenere.

Quæſtio III.

Inter proximos ſpirituales non poſſe fieri matrimonium.

Quæſtio IIII.

Relictam compatris vxoris ſuę nullum in coniugium ducere poſſe.

Quæſtio vltima.

Coniugia manifeſtè nō occultè, fieri debere: incerta enim de incertis eſſe iudicia.

Cauſa XXXI. *tres tractat quæſtiones.*

Quæſtio

Quæſtio I.

Adulterio pollutã ab adultero, priore marito ſine ſuſpicione mortuo, duci poſſe.

Quæſtio II.

Matrimonia non coacta, ſed libera eſſe debere.

Quæſtio vltima.

Parentes non debere ſponſaliorum fidem frangere.

Cauſa XXXII. octo tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Meretricem, niſi ſpem habeas reſipiſcentiæ, vxorem ducendam non eſſe.

Quæſtio II.

Vxorem non modò prolis, ſed etiam incontinentiæ cauſa duci poſſe.

Quæſtio III.

Aui ingenui electionem in nepte elocanda filio originario præiudicare.

Quæſtio IIII.

Ex ancilla vxore viuente non licere liberos quærere.

Quæſtio V.

Pudicitiam violenter eripi non poſſe.

Quæſtio VI.

Adulterum adulteram dimittere nõ poſſe.

Quæſtio VII.

Vna vxore dimiſſa, aliam duci non poſſe.

Quæſtio vltima.

Vxore priore relicta, aliam prætextu religionis ducere non licere.

Cauſa trigeſimatertia quinque tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Impoſsibilitatem reddendi debitum coniugale vinculum ſoluere.

Quæſtio II.

Nemini licere propria autoritate vxorem dimittere. Quæſtio tertia ſeptem habet diſtinctiones.

De pœnitentia, diſtinctio prima.

Sola cordis contritione, & ſecreta ſatisfactione, abſque oris confeſsione (quemadmodum tenet eccleſia) Deo ſatisfieri non poſſe.

Diſtin. II.

Sicut nemo repentè fit ſummus, ita neminem ſtatim perfectam poſſe habere charitatem, ſed quaſi de virtute in virtutē ſubinde augendam & perficiēdam eſſe.

Diſtin. III.

Pœnitentiam generalem nō modò ſemel, id eſt ab initio, veluti in baptiſmate, aut primo conuerſionis tempore, ſed ſemper iteratam, ſubindeque repetitam vtilem & efficacem eſſe.

Diſtin

Diſtin. IIII.

Bona, quæ peccato moriuntur, per pœnitentiam reuiuiſcunt ad præmium.

Diſtin. V.

In pœnitentia criminis qualitatem ſecundùm locum, tempus, perſonam, perſeuerantiam & varietatem conſiderandam eſſe.

Diſtin. VI.

Sacerdotem, cui peccata ſunt confitenda, debere eſſe ſcientem ligare, & ſoluere.

Diſtin. vltima.

Melius eſſe ſanum pœnitere, quàm pœnitentiam in vltimum vitæ articulum differre.

Quæſtio IIII.

Orationis, & ieiunij tempore à coniuge abſtinendum eſſe.

Quæſtio vltima.

Coniuges ſine mutuo conſenſu continentiam vouere non poſſe.

Cauſa trigeſimaquarta duas tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Adulterij ream eſſe, quæ viuente viro nubit alteri.

Quæſtio vltima.

Mulierem abſente viro nubentem alteri,

ad re

ad redeuntem virum cogi redire.

Cauſa trigeſimaquinta decem tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Virum ex ſua cognatione, id eſt ex conſanguineis vxorem non poſſe ducere.

Quæſtio II.

Virum etiam ex defunctæ vxoris conſanguinitate vxorem ducere non poſſe.

Quæſtio III.

Vſque ad ſeptimum gradum & à propriis & ab vxoris conſanguineis abſtinendũ eſſe.

Quæſtio IIII.

Sicut ſex ætatibus mundi generatio, & hominis ſtatus finitur, ita propinquitatem generis totidem gradibus terminari.

Quæſtio V.

Gradus conſanguinitatis, quod ad matrimonia attinet, non ſingulos, ſed binos numerari, ita quòd ſacri Canones duas in vno gradu perſonas conſtituant.

Quæſtio VI.

Conſanguinitatem in cauſa ſeparationis per parentes, propinquos, antiquiores & veraciores teſtes iureiurando probandam

dam ac dirimendam eſſe.

Quæſtio VII.

Inceſtuoſorum natos pro filiis non reputandos, nulloque parentibus iure ſuccedere.

Quæſtio VIII.

In quarto vel quinto cõſanguinitatis gradu coniunctos, ſeparari debere.

Quæſtio IX.

Poſt ſeparationem, alia contracta coniugia, ſi falsò elicita fuit ſeparatio, diſſolui debere.

Quæſtio vltima.

Mulieris ad ſecundas nuptias tranſeuntis liberos prioris mariti liberis coniungi non poſſe vſque ad quartam generationem.

Cauſa trigeſimaſexta duas tractat quæſtiones.

Quæſtio I.

Raptum admitti, cùm puella violenter à domo patris abducitur.

Quæſtio vltima.

Raptorem raptam peracta pœnitentia, cõſenſuque parentum accedente, ducere poſſe.

DECRETORVM PARS TERTIA QVINQVE *habet diſtinctiones.*

De conſecratione, diſtinctio prima.

Miſſam non niſi in ſacratis locis fieri: vaſa mundè ſeruari, certos hymnos, cum aliis precibus atque ieiuniis non negligi, miſſam denique dignè celebrari audiríque debere.

Diſtin. II.

Pane & vino ritè conſecrato corporis & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti myſterium & ſacramentum confici, in eóque vnitatis, pacis, charitatis, gratiæ, reconciliationis & peccatorum remiſſionis munera largiri, & conferri.

Diſtin. III.

Feriarum & præcipuè Paſchæ dies, & ieiunia religioſè celebranda & ſeruanda. Imagines ſanctorum non eſſe confringendas.

Diſtin. IIII.

Renaſci hominē ex aqua, id eſt, ſymbolo baptiſmi, ſacramento viſibili, & ſpiritu inuiſibili. Paruulis fidē eorum, à quibus conſecrandi offeruntur, prodeſſe. Baptiſma ſiue ab hæretico, ſiue à quocunque ſumatur, non eſſe iterandum.

Diſtin.

Diſtin. vltima.

Confirmationis ſacramentum manuum impoſitione poſt baptiſma augere gratiam, ad huius mundi agones armare atque inſtruere, Spiritusque ſancti munera plenius conferre.

Quadrageſimam eſſe anni decimas, ideóque ſumma obſeruatione obſeruandam abſoluendamque.

Ieiunium magnum, & generale eſſe, ab iniquitatibus, ab otio, & ab illicitis ſeculi voluptatibus abſtinere.

ANTI

ANTIDOTVS AD LECTOREM.

Pleraque ſunt, fateor, in his Decretis iam abſoleta, & quæ à præſenti conſuetudine eccleſiaſtica abhorrent, nonnunquam etiam (ut uidetur) inter ſe ex diametro pugnantia. At utut ſe habeāt, oportuit tamen, ut curioſo Lectori ſatiſfaceremus, in hunc indiculum ea referre. Si tantùm quæ nunc uſu eccleſiaſtico recepta ſunt, excerpere uoluiſſem, bona ſui parte mancus eſſet, ac proinde præſtiterat in totum omiſiſſe, quàm ita truncatum emittere. Quare, rogo, ne diligentiam noſtram calumniæ uertas, protinusq́; hæc à me δογματικῶς iſta proferri clamites, quin cādido potius animo in bonam interpretator partem: quippe cùm ipſius Gratiani Mercurium tantùm agam. Vale.

Index Canonum Decretorum ordine alphabetico.

BIBL. NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

AB antiqua pag.2681
Abbas,1. 18.quæ.2. 1561
Abbas,2.18.q.2.1564
Abbati, 396
Abbatẽ,1.18.q.2. 1561
Abbatẽ,2.ibid.18.q.2.
Abbates, 1568
Abbatibus, 12. q. 2. 1310
Abbatib⁹,18.q.2.1569
Ab eo, 877
Ab Epiſcopis, 477
Ab exordio, 234
Ab excommunicatis, 1130
Abiit Iudas, 1244
Ab illo, 1384
Ab Imperatorib⁹,1701
Ab infirmis, 2002
Ab iſto die,35.q.6.2508
Ab iſto die,ibidẽ. 2509
Abſens,1.3.q.9. 994
Abſens,2.3.q.9. 996
Abſente,1.3.q.9. 991
Abſente,2.3.q.9. 993
Abſit, diſtinct.50.347
Abſit,11.q.3. 1210
Acacius,1.24.quæ.1. 1847
Acaci⁹,2.24.q.1.1848
Accedens, 333
Accuſatus, 971
Accuſatum, 853
Accuſator, 1059
Accuſatori, 990
Accuſatores,d.46.309
Accuſatores, 1. 3. q. 5. 962
Accuſatores, 2. 3.q.5. 964
Accuſatores, 3.3. q. 5. 966

966
Accuſatores,3.q.8.989
Accuſatorum, 940
Accuſatoribus, 962
Accuſatio,1.2.q.7.903
Accuſatio, 2. eadem q. 906
Accuſationes, 964
Accepiſti,1. de conſecr. diſtin.4. 2700
Accepiſti,2.ibid.2700
Acceſſerunt, 2632
Accipite, 2630
Acolytus, 152
Actione, 1657
Acutius,diſtin.26.172
Acutius,.28.q.3 2098
Adam,diſt.40. 265.
Adā,de pen.diſt.1.2285
Adam,33.q.5. 2458.
Ad Deum,32.q.5.2188
Addidiſtis, 1589
Additur, 2046
Ad eius verò, 15
Ad Epiſcopos, 1540
Ad fidem, 790
Ad hæc, 350
Ad hoc,diſ.89. 1579
Ad hoc,16.q.1.14.72
Ad hoc,de cō.d.4.2728
Ad huc inſtant perfidi, 2377
Adiicimus, 1439
Ad limina, 2115
Ad menſam, 1217
Admittuntur, 395
Adminiſtratores, 788
Admonere, 16.q.1. 1438
Admonere, 33.q.2. 2226
Admonemus, 1481
Admoneant, 2008
Admonendi, 938
Ad nuptiarum, 2553
Ad reatum, 535
Ad Romanā,1.2.q.6. 868
Ad Romanam,2.869
Ad ſedem Apoſt.2488.
Aduerſitas, 1097
Adulterij, 2206.
Adulterio, 2135.
Aduocauit, 1864
Aegrotantes, 2693
Aequaliter, 2481.
Affectum, 2006
Afros, 645

Aga

Agatho, 446
Agathuſa, 2052
*Agapetus,*16.q.1.1437
*Agapet⁹de cō.d.*1.2545
Agite, 2258
Agnouimus, 2000
Agunt homines, 2703
Ait Cœleſtinus, 1877
A iudicibus, 889
Aliud eſt, de conſecra. diſ.4. 2673
*Aliud quidẽ,*11.q.1.1191
Aliud quidem, de pœn. diſ.1. 2278
Alius item, 1421
*Aliorũ hominum,*1145
Alia cauſa, 1433
*Alienus,*diſ.90. 581
Alienus, 24.q.1.1861
*Alieni,*2.q.7. 908
*Alieni,*3.q.4. 957
*Alienum,*diſ.50. 374
*Alienum,*19.q.2. 1580
Alienationes, 1307
Aliter legitimum, 30. q.5. 2127
Aliter ſe Orientalium, diſ.31. 205
Aliquando, 2163
Aliquanti, 1979
Aliquantos, 376
Aliquos, 1403
Alligant, 2007
Altare, 772
Altaris palla, 2550
*Altaria,*1. *de conſecra.* diſ.1. 2548
Altaria.2.*de con.* diſ.1. ibidem.
A malis, 1707
Amputato, 1948
Ananias, 1530
*Anaſtaſius Secũdus,*113
Ancillam, 2166
Animaduertẽdũ, 1633
Animæ defunctorum, 1365
Annis ſingulis, 101
*An non diſtricta,*1909
An putatis, 555
*An q̃d in ſubditos,*2223
Anteceſſor, 1257
Anteriorum, 879
Ante baptiſmũ, 2685
Ante benedictionem, 2592
*Ante omnia,*di.35. 238
Ante omnia, diſt. 40. 264

264.
Ante triennium, 198
Ante viginti, 2885
Antiqui, 2238
Antiquos, 1153
Antiquis, 1145
Antiquitus, 837
A paruulo, de conſecr. diſt.4. 2724
Apertè inquit, 1878
Aperiant, 2142
Apoſtolus, diſt.81. 522
Apoſtolus, 32.q.7. 2202
Apoſtolus, de pœniten. diſtinct.2. 2346
Apoſtol⁹, 33.q.4.2448
Apoſtolorũ Canones, 75
Apoſtolicus, 514
Apoſtolicis, 1477
Apoſtolicos, 1291
Apoſtolica, diſ.56.412
Apoſtolica, 8.q.1.1109
Apoſtolica, de conſecra. diſt.1. 2565
Apoſtolicæ, 24.quæ.3. 1906
Apoſtolicæ, 35.q.9.2517
Appellantem, 867
Apud miſericordem, 32.q.1. 2155
Apud nos, 32.q.5.2196
Apud omnipotentem, 36.q.2. 2530
Apud veros, 23.q.1. 1691
Aquam ſale, 2643
A quibus ordinibus, diſtin.35. 233
A quodã Iudæo, 2660
Archidiaconum, diſt. 81.534
Archidiaconum Florentinũ, diſ.85. 549
Archiepiſcopus, diſtin. 66. 469
Archiepiſcopus ab omnibus, ibid.
Archiepiſcopus, 9.q.3. 1141
A recta ergo, 1855
Arguta, 873
Arianorum, 2544
Arianos, 703
Artaldus, 1126
A ſanctis patribus, 1938
Aſſumi aliquem, 184

A Sub

A Subdiacono, 594
Atho, 2009
Attendendum, 1540
Audacter, 1118
Audi denique, 1212
Audire Epiſcopum, 165
Audite chariſsimi, 226
Audiuimus, 1.q.3. 759
Audiuimus, 3.q.2. 950
Audiuimus , 24.q.1 1846
Audiuimus , 33.q.2. 2234
Auditum eſt, 856
Augurijs, 1980
Auguſtino, 1285
Aurelius, 1995
Aurum eccleſia habet, 1326
Aut facta, 2244
Autoritatem 1420

B

BAptiſmus, 2661
Baptiſmi vicem 2668
Baptizantur, 2364
Baptizari, 14
Baptizandi, 1.de conſecra.diſt.4. 2659
Baptizandi, 2.de conſecra.diſt.4. 2686
Baptizandus, 731
Baptizandos, 2686
Baſilicas. 2538
Beatus, 3.q.4. 957
Beatus Petrus , 6.q.1. 1038
Beatus Paulus, 22.q.2. 1636
Beata Maria, 2042
Beati Petrus, 921
Benedictio , 660
Benedictus , 2408
Bene nouit, 431
Bene quidem, 620
Bene valet, 345
Biduum, 883
Bonæ rei, 1330
Boni Principis, 638
Bonorum autori, 314
Breuiter quæ inter, 137
Breuiter monſtratum, 432

C

CAlumniator, 839
Canon, 7
*Canones ,*diſtin. 15. 60

Canones,diſt.16. 75
Canones,diſt.50. 370
Canonũ ſtatutis, 1380
Canonica ſanctorum, 3.q.5. 964
Canonica inſtitut.a, 11. q.3. 1259
Cantantes, 586
Carnem cuiquã, 2750
Caſellas, 1158
Catholicus, 889
Catholica eccleſia, 44
Catechiſmi, 2686
Catechumenum, 2672
Catinenſis, 430
Caue, 2094
Cauete, 1668
Caueant iudices, 990
Cauẽdũ eſt,1.q.7. 794
Cauẽdũ eſt,10.q.3. 1171
Cauendum nobis, de pœnit.diſt.3. 2396
Cauſa verò, 9
Celebritatem, 2644
Cellulas. 1567
Cenomanenſem, 412
Certe ego, 1277
Certis de cauſis, 1411
Certum eſt,diſt.10. 37
Certum eſt,diſt.10. 40
*Certum eſt,11.q.3.*1226
*Certũ eſt,24.q.3.*1901
*Certũ eſt,de cõ.d.1.*2539
*Ceterũ dei traditio,*559
Charitas quæ, de pœni. diſt.2. 2307
Charitas eſt, de pœnitẽ. diſt.2. 2308
Charitas nunquàm, de pœnit.diſt.2. 2312
Charitas eſt aqua, de pœnit.diſt.2. 2315
Charitas in quibuſdã, de pœnit.diſt.2. 2321
Charitatem tuam, 1311
*Chartæ quas dedit,*997
Chorepiſcopi, 474
Chriſtus quid fecit, 1. q.1. 715
Chriſtus panis, de conſ. diſt.2. 2605
*Chriſtiano,diſ.34.*226
Chriſtiano,33. quæ. 4. 2245
Chriſtianis, 1180
Chriſtiana, 2198
Circunciſio, 2325
Circuncelliones, 1769

Cito

Citò turpem, 665
Citius ad hoc, 2348
Clemens, 1115
Clementis librum, 75
Cleri plebiſque, 451
Cleros & clericos, 119
*Clericus profeſsionem, diſt.*41. 271
*Clericus,*1.*diſt.*46. 308
*Clericus,*2. 309
*Clericus,*3. *ibidem.*
*Clericus ſolus, diſt.*81. 530.
*Clericus,*1.*diſt.*91. 585
*Clericus,*2. 586
*Clericus ab inſtanti, q.*1. 1606
Clericus aduerſus, 2. *q.*7. 902
Clericus verò, 3. *q.* 4. 959
Clericus ſiue laicus, 11. *q.*1. 1202
*Clericus q,*11.*q.*3. 1221
*Clericus qui,*12. *quæ.*1. 1266
*Clericus,*24.*q.*3. 1915
*Clerici,diſt.*23. 154
*Clerici,diſt.*33. 221
*Clerici,diſt.*44. 287
*Clerici vel continentes, diſt.*81. 535
*Clerici verò,di.*91. 586
Clerici omnes, 1. *q.* 2. 757
*Clerici,*13.*q.*2. 1358
*Clerici ab indignis,*14. *q.*4. 1380
*Clerici,*16.*q.*3. 1492
*Clerici qui,*19.*q.*1. 1580
*Clerici,*23.*q.*8. 1824
Clerico iaciente, 359
Clericum ſcurrilem,di. 46. 309
*Clericũ qui,diſt.*50. 331
Clericum alienũ,diſtin. 72. 482
*Clericum cuiuslibet,*11. *q.*1. 1176
*Clericũ nullus,*1.11.*q.*1. 1183
Clericum nullus, 2. 11. *q.*1. 1200
*Clericum,*21.*q.*1. 1607
*Clericũ,*22.*q.*1. 1626
*Clericos aũt,*1.*q.*2. 754
*Clericos aut laicos,*2.*q.* 7. 539

Clericos in ſingulis, diſtin. 71. 479
Clericos qui, de cõſe. diſtin. 1. 2549
Cœpiſti, 1227
Cœpit Ermigild', 1884
Cogitatio, 2247
Cogitationis, 2243
Cognouimus, 12. q. 2. 1304
Cognouimus, 16. q. 6. 1505
Cognouimus, 18. q. 2. 1569
Cognoſcamus, 230
Comeſſationes, 285
Commendauit, 2607
Communis filius, 149
Cõmuniter diffinimus, 221
Comperimus, 14. q. 6. 1393
Comperimus, 24. q. 3. 1897
Comperimus, de conſec. diſt. 2. 2576
Comprouinciales, 462
Comprouincialiũ, 464
Concedimus, 2548
Conceſſo 1302
Concilia Sacerdotũ, 91
Concubinæ ad tempus, 2162
Concubuiſti, 2212
Concuſsionis, 747
Confirmãdum eſt, 373
Confidimus, 1932
Congregato, 1509
Congregatio, 1529
Coniunx, 2044
Coniuges, ibidem.
Coniunctiones, 2477
Coniurationum, 1185
Connubia, 2181
Conqueſtus eſt, 1143
Conſanguinitas, 2487
Conſanguinei, 961
Conſanguineorũ, 958
Conſanguineos, 2502
Conſecrationem, 2534
Conſentire, 543
Cõſequens, diſt. 11. 41
Cõſequẽs eſt, di. 88. 567
Conſiderandum nobis, diſt. 50. 366
Conſiderãdum, 16. q. 7. 1526
Conſidera, 1626

Conſideranda, 557
Conſideret, 2422
Conſpirationum, 1185
Conſpiratores, 959
*Cōſtātinus,*1.d.96.632
*Conſtantinus,*2. *ibidē.*
*Cōſtantinopolitanæ,*135
*Conſtat autem,diſt.*2. 5
*Conſtat baptiſma,de cō ſecr.diſt.*4. 2659
Conſtat multos, 1. q. 1. 738
*Conſtat quia,de pœ.diſtin.*4. 2400
*Conſtitutio,diſt.*2. 5
*Cōſtitutio,di.*63. 457
Conſtituimus, diſt. 76. 498
*Cōſtituimus,*3.q.5. 965
*Cōſtitutū eſt,*7.q.1.1081
*Cōſtitutum eſt,*16.q.1. 1471
*Conſtituit,*16.q.7.1528
*Cōſtituit,*17.q.4.1548
*Cōſtituit,*20.q.3. 1603
*Cōſtitutiones,di.*10. 35
*Cōſtitutiones,di.*10. 37
*Conſtitutiones,*16.q.7. 1518
*Cōſuetudo autē,diſt.*1.2
*Conſuetudo,diſt.*8. 28
*Conſuetudo.di.*12. 49
*Cōſuetudo,*16.q.6.1503
Conſuetudinis, 42
Conſuetudinem, 44
Conſuluiſti, 859
Conſuluit, 493
Conſulto omniū, 2554
Conſulendum, 191
Continua, 1177
Contra idolorum, 26. q.5 1979
*Cōtra morē,d.*100.653
Contra ritum, 4. q.4. 1014
Contra ſanctorum, 16. q.7. 1523
*Contra ſtatuta,*25.q.1. 1935
Contradicimus, 2485
Contrariū verò, 2428
*Contraria,de conſ.di.*5. 2744
*Cōtumaces clerici,*344
Conuenit, 2741
Conuenior, 1833
Conuenientibus, 794
Conſideratio, 1438

Conuertimini, 2252
Conuiuia, 284
Corpus & ſanguinem, de conſec.diſt.2. 2607
Corpus Chriſti, de conſ. diſ.2. 2623
Corpore verò vitiati, 398
Corpora ſanctorũ, 2550
Corporalia, 691
Corporeum, 2631
Corripiantur, 1907
Credo, 1613
Credere in Ieſum, 2606
Crimen vel pœna, 774
Criminationes, 936
Crucis domini, 2642
Cuius rei, 2107
Cui eſt illata, 1227
Cui portio, 12.q.1. 1267
Cum autem vinolẽtus, diſt.44. 284
Cùm autem ad eccleſiam, diſt.92. 586
Cùm à Iudæis, 1823
Cùm accuſatus, 953
Cũ ad celebrãdas, 2584
Cùm ad verum, 626
Cũ apud Theſſalonicã, 1237
Cùm aliquis, 1260
Cũ aliqs, 24.q.3. 1900
Cùm baptizat, 2662
Cùm beatus, 2662
Cùm beatiſsimus, 1858
Cùm caput, 2457
Cùm de quorundam, 547
Cũ deuotiſsimam, 1288
Cùm eccleſia, 949
Cùm enixa, 13
Cùm ergo, 22.q.3. 1650
Cùm ergo, 24.q.3. 1903
Cùm exaudiero, 343
Cum excommunicato, 1211
Cùm frangitur, 2590
Cùm grauia, 1362
Cùm Hadrianus, 454
Cùm homo, 1784
Cùm humilitatis, 1640
Cùm igitur, 2471
Cũ in captiuitate, 2463
Cùm in præterito, 547
Cùm in lege, 1714
Cùm initiatur, 1.27.q.2 2044
Cũ initiatur, 2.27.q.2. 1161

Cũita puniãtur, 2420
*Cùm itaque,di.*38. 253
*Cùm itaque,de conſec. diſt.*4. 2707
Cùm liqueat, 664
Cùm longè, 450
Cùm maiores, 1047
Cùm multa, 553
Cùm multæ, 1428
Cùm miniſter, 1783
Cùm omnis auaritia, 669
Cùm omne crimẽ, 2571
Cum omnibus, 533
Cũ ordinaretur, 664
Cùm paſtoris, 538
Cùm Paulus, 677
Cùm per bellicã, 2460
Cùm percuſsio, 1061
Cùm piæ, 1948
Cũ pro vtilitate, 1448
Cũ pro paruulis, 2694
Cùm quibus, 1916
Cùm quiſque, 1718
Cùm renũtiatur, 2154
Cùm redemptor, 1324
Cùm ſancti, 1905
Cùm ſanctam, 2317
Cùm ſcriptura, 708
Cùm ſimus, 1140
Cùm ſocietas, 2048
Cùm tantum, 2682
Cunctis fidelibus, 1456
Cuncta per mũdum, 1.9 q.3. 1147
Cũcta per mũdũ, 2. ibi.
Curandum ergo, 228
Curæ ſit omnibus, 1212
Curiales autem, 381
Cuſtodi intus, 1229
Cyprianus, 1614

D

DAibertum, 810
Dæmoniũ, 2011
Damnationis, 1889
De abiectione, 461
De accuſationib⁹, 963
De accuſatoribus, 990
De affinitate, 2476
De aliena, 479
De Arianis, 2706
De Benedicto, 2152
Debet homo, 1768
Debent duodecim, 1259
De capitulis, 39
De catechumenis, 2658
De cætero, 737

Deceſſo

Deceſſorum, 1952
Decernimus,di.18. 101
Decernimus,d.28.182
Decernim',3.q.9.993
Decernimus, 16.q.7. 1525
Deceter omnibus, 578
Decimæ, 1476
Decimas à populo, 16. q.1. 1460
Decimas, 1.16.q.7. 1509
Decimas, 2.16.q.7. 1512
Decimas,3 16.q.7.ibi.
Decimas, 4.16.q.7. 1527
De clericis verò, 478
De communione, 1885
De conciliis, 94
De Conſtantinopolitana, 135
De coniugali, 2070
De conſanguinitate, 2482
Decreuit ſancta ſynodus,diſ.88. 567
Decreuit,22.q.5.1676
Decreuimus, 1153
Decreto noſtro, 871
Decretis ergo, 117
Decreta, 2056
Decretū eſt,2.q.7.901
Decretū eſt,10.q.1.1151
Decretales itaque,114
De crimine, 15.q.3. 1411
De crimine, 15.q.3. 1416
De decimis, 1458
Dedit baptiſmum,689
De diuerſis, 1198
De eccleſiaſticis, 1947
Do eo autem,di.50.358
De eo autē,14.q.2.1375
De eo qđ,30.q.1.2114
De epiſtolis,di.19. 102
De Epiſcopis, 1822
De eſu carnium, 2638
De eulogiis, 98
De excommunicationis, 1906
De fabrica, 2545
Defenſionis, 564
De filia, 2027
Deficientibus, 846
De forma, 1677
De gradibus, 2511

De hac quidem, 2623
De hymnis, 2558
De hinc iterum, 2688
De his clericis, di.50. 331
De his quæ, 1152
De his qui, di.12. 53
De his qui, 30.q.1. 2139
De his qui, 31.q.1. 5129
De his qui, de pœn.di.5. 2429
De his qui, 35.q.2.& 3. 2480
De his quos, di.28. 183
De his verò, di.50. 356
De his verò, 26. q.6. 1997
De his verò, 26. q. 7. 2003
De his verò, 33. q.2. 2233
De his verò, de conſec. diſ.5. 2738
De homine, 2740
De ieiunio, 498
De illicita, 1898
De illo clerico, 209
De illis, 6. q.3. 1054
De illis presbyteris, 11. q.3. 1260
De illis, 24.q.3. 1901
De inceſtis, 2449
Deinde à Sacerdote, de conſe.di.4. 2689
Deinde opponitur, diſt. 26. 173
De induciis, 3.q.3. 953
De Iudæis, 294
Delator, 1034
Delatori, ibid.
De laicis, 1312
De lapſis, 1506
De libellis, 115
De libertis, 1321
Deliciæ qualibet, 268
De Liguribus, 1797
De locorum, 2537
De manifeſta, 828
De monachis, 16. q.1. 1432
De monachis, 18.q.2. 1567
De neptis, 2145
Denique Sacerdotes, diſtin.4. 11
Denique ſi in epiſtola, di.21. 128
Denique hi, di.96. 626
Denique, 6.q.3. 1053

Denique,7.q.1. 1066
Denique,14.q.5.1387
Denique,31.q.1. 2136
Denique & puellæ,36. q.2. 2531
De nominibus, 2568
Denuntiamus, 1955
De obſeruatiõe, 2646
De occidendis, 1775
De ordinationibꝰ, 741
De parentela,1.35.q.6. 2506
De parentela,2.35.q. 6. 2507
De pertuſo, 2418
De perſona,d.65.466
De perſona,11.q.1.1194
De Petro, 313
De pœnitentibus,2641
De precariis, 1165
De præſentium, 1440
De presbyterorũ, 1545
De primatibus, 645
De propinquis, 2477
De pudicitia, 2188
De puellis, 2529
De quibus, 117
De quibuſdam, 250
De quotidianis, 2365
De raptoribus, 2526
De rebus verò, diſtin. 54 386
De rebus,12.q.2.1298
De reditibus, 1303
De ſeruorum ordinatione, 385
Deſignata ſunt, 377
De ſpiritu, 2755
Deſponſatam, 2056
Deſponſatas, 2068
De Cyracuſanæ, 187
Deteriores, 1044
Detractores, 960
Detrahe verbum, 639
De trina merſiõe,2695
De viduis,27.q.1.2037
De viduis,27.q.1.2017
De viro nefando, 1293
Deuotam, 2028
Deuotis, 1593
Deus definitionem, de pœni.diſt.1. 2284
Deus ergo,3.q.1. 947
Deus maſculum,31.q.1. 2143
Deus omnipotens, 2. q.1. 83
Deus qñ,24.q.3.1918

Diacon

*Diaconus,diſt.*23. 150
*Diaconus,di.*27. 177
*Diaconus,di.*93. 599
Diaconi eccleſiæ,diſt. 93. 594
*Diaconi ita,di.*93.598
*Diaconi qui,di.*93.596
*Diaconi quicunque,diſtin.*28. 185
*Diaconi ſeptem, di.*93. 596
Diaconi ſunt,diſt. 93. 600
*Diaconi vel Presbyteri,*12.*q.*2. 1306
Diaconum verò, 577
*Diaconos propriã,*597
Diaconiſſam, 2026
Dicat aliquis, 23. *q.*5. 1787
*Dicat aliquis,*32.*q.*4. 2180
Dicenti, 1949
*Dictum eſt nobis, diſtin.*81. 526
*Dictum eſt,di.*94.611
*Dictum eſt,*1.*q.*1. 719
Dictum eſt, 734
*Dictũ eſt,*29.*q.*2.2109
*Dictũ eſt,*30.*q.*2.2114
*Dictum eſt nobis, de conſec.di.*5. 2740
*Didici à diligẽdo,*804
*Didicimus,*24.*quæſ.*1. 1871
*Didicimus, de conſec. diſt.*2. 2570
Differt autem, 24
Diffinitio, 1657
Diffinimus,di 22. 137
*Diffinimus,*4.*q.*1.1003
*Diffinimus,*18.*q.*2 1571
Diffinit, 1551
Dignum eſt, 992
Dilectio tua, 1489
Dilectionis tuæ, 505
Dilectiſſimi, 1123
Dilectiſſimis, 1263
Dimiſſorias verò, 482
Diſciplina, 298
Diſcipulos, 274
Diſcordantes, 580
Diſcutere. 971
Diſſidentes Epiſcopos, 582
Diſpar, 1826
Diſpenſatio, 283
Diſpenſationes, 805

Diſplicet, 1745
Diuina clemētia, 2421
Diuinæ retributionis, 564
Diuinis præceptis, 1932
Diuortium, 2247
Diuturni mores. 49
Dixit Apoſtolus, 24. q. 3. 1913
Dixit dominus, 14. q. 5. 1388
Dixit dominus, 32. q. 1. 2151
Dixit dominus, de pœniten. diſ. 4 2400
Dixit Sara, 32. q. 4. 2176
Dixi confitebor, 2240
Doctos, 1441
Doctorem autem, 551
Docendus eſt, 433
Domeſticarum, 223
Dominus ad illud, 32. q. 7. 2203
Dominus declarauit, 1. q. 1. 712
Dominus noſter, di. 56. 409
Dominus noſter, di. 93. 608
Dominus noſter, 23. q. 2. 1693
Dominus non vult, diſtin. 86. 557
Domino ſancto, 348
Domui quoque, 575
Donare res ſuas, 554
Donatum autem, 807
Dudum, 3. q. 6. 973
Dudum, 18. q. 2. 1575
Duæ ſunt eleemoſynæ, diſ. 45. 302
Duæ ſunt, 19. q. 2. 1581
Duo iſta, 23. q. 4. 1740
Duo mala, diſt. 13. 55
Duo ſunt quippe, diſtin. 96. 629
Duo ſunt genera, 12. q. 1. 1267
Duo tempora, de conſ. diſt. 4. 2654
Duobus modis, 2071
Duodecim, 1026
Dupliciter, 2599

E

Ea enim, 1159
Ea q̃ à ſanctis, 761
Ea vindicta. 1765

Eadem lege, 748
Ebron. 1351
Ecce à quibus, 322
Ecce autem, 1908
Ecce dico, 1672
Ecce ego dico, 615
Ecce in præfatione, diſtin.99 648
Ecce inquiunt, 1704
Ecce nunc tẽpus, 2257
Ecce oſtẽſum, di.28.181
Ecce oſtenſum, di. 60. 418
Ecce plenariè, 260
Ecce quibus, 267
Ecce quòd crimino ſi, 375
Ecce quòd iſta, 32.q.6. 2198
Ecce quòd in ſacris, diſtin.33. 219
Eccleſia, 1.q.4. 777
Eccleſia, 16.q.1. 1434
Eccleſia Chriſti, de pœ. diſtin.1. 2281
Eccleſia, de conſecrat. diſt.1. 2539
Eccleſia, de conſecrat. diſ.4. 2682
Eccleſia antiquitus, 16. q.1. 1458
Eccleſiæ charitas, de cõſe.di.4. 2727
Eccleſiæ meæ, diſ. 97. 640
Eccleſiæ principes, diſtin.35. 235
Eccleſiæ vel altaria, de conſec.diſ.1. 2543
Eccleſiam, 1.de conſec. diſ.1. 2547
Eccleſiam, 2.de conſec. diſ.1. ibid.
Eccleſiarũ ſeruos, 1325
Eccleſiis ſemel, diſ.68. 472
Eccleſiis ſemel, de conſe. diſ.1. 2544
Eccleſias, 13.q.1. 1342
Eccleſias, 16.q. 7. 1523
Eccleſias, de conſe. di. 1. 2544
Eccleſias de conſe.diſ.1. 2542
Eccleſiaſtica, diſ.23. 148
Eccleſiaſtica, diſtin.38. 259

Eccleſiaſticæ, 1948
Eccleſiaſticis, 1324
Eccleſiaſticarum, 42
Ego autem, I.q.6. 789
Ego Berengarius, de conſec.di.2. 2592
Ego dixi, 34.q.I.& 2. 2466.
Ego Lodouicus, 455
*Ego ſolis, diſt.*9 32
Egreſſus itaque, 2064
Eiectis, 950
Eiectionem verò, 519
Eiiciens Dominus, 570
Ei qui appellat, 894
Eleemoſynæ, 1386
*Eleutherius, di.*91. 584
Eleutherius, 18.q.2. 1577
Emendari, 734
Emerſiſti, 2699
Engeltrudam, 961
Enimuero, 107
Eodem modo, 2696
Eorum qui accuſantur, II. *quæſtione* 3. 1240
*Eorum qui pauperes, diſt.*90. 582
Eos ad ſacrificia, 201
Eos autem, 2029
Eos etiam, 529
Eos qui poſt, diſtin. 32. 215.
*Eos qui ad eccleſiam, diſt.*87. 565
Eos qui per pecunias, I.q.I. 670
Eos qui, I.q.5. 786
Eos qui, 3.q.10. 998
Eos qui, 20.q.3. 1599
Eos qui, 36.q.2. 2528
Eos quos, 2710
Eos ſacerdotes, 1093
Eos verò, 362
Epheſiis, 283
Epiphanium, 1034
*Epiſcopus ad ſynodum, diſt.*18. 98
*Epiſcopus, aut Presbyter, diſt.*35. 234
Epiſcopus aut Presbyter, diſt. 47. 310
*Epiſcopus aut Sacerdos, di.*88. 568
Epiſcopus benedictionem, diſtinct. 77. 509

Epiſcop

Epiſcopus cùm ordinatur, diſt.23. 147
Epiſcopus de loco, 7. q.1. 1089
Epiſcopus Deo, de conſecratione diſtinct. 1. 2562
Epiſcopus dum fuerit, diſt.61. 427
Epiſcopus eccleſiaſticarum, 12.q.1. 1280
Epiſcopus gentilium, diſt.37 243
Epiſcopus gubernationem, diſt.88. 569
Epiſcopus habeat, 10. q.2. 1166
Epiſcopus in eccleſia, diſt.95. 618
Epiſcopus in quolibet, ibidem.
Epiſcopus in diœceſi, 7. q.1. 1083
Epiſcopus in ſynodo, 35. q.6. 2506
Epiſcopus nec, 14. q.1. 1373
Epiſcopus non debet, diſtin.18. 99
Epiſcopus non eſt, diſtinct.65. 465
Epiſcopus nullius, 15.q.7. 1425
Epiſcopus nullum, de conſec. diſt.1. 2565
Epiſcopus nullam, diſtinct.88 569
Epiſcopus pauperibus, diſtin.82. 536
Epiſcopus, *Presbyter*, 11.q.3. 1235
Epiſcopus qui filios, 12. q.2. 1306
Epiſcopus qui inuitum, diſ.74. 487
Epiſcopus qui mancipium, 12.q.2 1317
Epiſcopus Sacerdotibus, diſt.67. 470
Epiſcopus Sacerdotibus, 15.q.7. 1426
Epiſcopus ſi clerico, 6. q.2. 1050
Epiſcopus ſi infirmitate, de conſecrat. diſtinct.3. 2636
Epiſcopus ſi tertiam, 22.q.3. 1334

Epiſcopus ſine conſilio, diſ.24. 160
Epiſcopus ſubiecto, diſtin.72. 482
Epiſcopus tuitionem, diſ.88. 569
Epiſcopus vilem, di.41. 271
Epiſcopi ab omnibus, diſ.64. 461
Epiſcopi de rebus, 12. q.1. 1278
Epiſcopi, eorúmque miniſtri, 26.q.5 1980
Epiſcopi iudicio, diſ. 24 158
Epiſcopi electioni, 2.q. 7. 939
Epiſcopi non in caſtellis, diſ.80. 520
Epiſcopi, Presbyteri, 21.q.4. 1617
Epiſcopi qui, 9.quæſ.2. 1136
Epiſcopi ſi à propriis, 3. q.1. 945
Epiſcopi ſi Sacerdotali, 11.q.3. 1207
Epiſcopi vel Presbyteri, 7.q.1. 1089
Epiſcopo non liceat, 1.8. q.1. 1107
Epiſcopo non liceat, 2. 1108
Epiſcopo non liceat, 16. q.6. 1507
Epiſcopo ſcribit, 9.q.3. 1143
Epiſcopum, aut Presbyterum, di.45. 296
Epiſcopum de diœceſi, 7.q.1. 1082
Epiſcopum non oportet, diſ.61 424
Epiſcopum non debere, 9.q.2. 1135
Epiſcopum oportet, diſ. 64. 463
Epiſcopum per cunctas, 10.q.1. 1154
Epiſcopum Presbyterum, diſ.34. 225
Epiſcoporum etiam, di. 74. 488
Epiſcoporum igitur, diſtin.18. 94
Epiſcopos autem, diſ. 100. 649

Epiſco

Epiſcopos per Aemiliã, diſ.63. 442
Epiſopos, Presbyteros, diſ.31. 199
Epiſcopos ſecundùm, diſtin.17. 93
Epiſcopis ſuis, 944
Erga eum, 2006
Erga ſimoniacos, 737
Erit autem, 9
Error cui non reſiſtitur, 543
Erubeſcant, 215
Eſau venator, 555
Eſt & aliud, 1854
Eſt etiam contra, 1651
Eſt iniuſta. 1739
Eſt ordo, 2456
Eſto ſubiectus, 617
Eſtote ergo, 743
Eſt probanda. 557
Eſt vnitas, 2683
Et dixit Dominus, 2582
Eſt hoc attendendum, de conſe.diſt.1. 2557
Et hoc diximus,16. q. 7. 1512
Et hoc quoque, 35.q.2. & 3. 2481
Etiam corde, 690
Et iurabunt, 1625
Et purgabit, 340
Et qui emendat, 301
Et quia aliquos, 2032
Et ſi ad tempus, 1229
Et ſi illa, 809
Et ſi illi, 1309
Et ſi Iudæorum, 393
Et ſi non frequentius, 2577
Et ſacrorum, 1292
Et ſancta, 2608
Et temporis, 1461
Et venit, 2259
Eum qui aſſeuerat, diſtin.50. 363
Eum qui,7.q.1. 1090
Eunuchus, 401
Euphemium, 84
Ex antiquis, 386
Ex autoritate, 1442
Ex catholica, 681
Excellentiſſimus, 1255
Excommunicati, 1129
Excommunicatos, 1211
Excõmunicatorũ, 1802
Exẽplũ Domini, 1272

Ex eo quodphibet, 1411
Ex epiſtola, 150
Ex his autem, 1279
Ex hinc iam, 2687
Exigunt cauſæ. 806
Exiſtimāt quidā, 1244
Ex merito, 1043
Ex multis temporibus, 766
Exorciſta, 152
Expedit, 1273
Ex pœnitentibus, 368
Experientiæ, 1182
Ex præmiſſis, 329
Ex quo inſtituta, 2651
Extra catholicam, 702
Extra conſciētiā, 462
Extra prouinciā, 969
Extraneo clerico, 481
Extraordinaria, 2481

F

F*Aciat homo*, 1643
Facientis, 551
Facilius, 2251
Factus eſt, 1063
Facta ſubditorū, 1146
Factæ ſunt, 9
Facultates, 1350
Falſas pœnitētias, 2430
Fatendum eſt, 1370
Felix Epiſcopus. 15. q. 7. 1424
Felix Epiſcopus, 16. q. 1. 1463
Fœminæ, 2130
Ferrum de terra, 343
Fertur ſimoniaca, 678
Ficta charitas, 2314
Fidelis fœmina, 2204
Fidelior factus, 367
Fieri poteſt, 2203
Filius Dei, 2652
Filium veſtrum, 744
Filijs vel nepotibus, 1524
Firma autem, 1589
Firmum Dei, 2324
Firmiſſimè, 1. q. 1. 694
Firmiſſimè, 15. q. 1. 1401
Firmiſſimè, de conſec. diſtin. 4. 2650
Fixum ab hinc, 1339
Flagitia, 2207
Fleat pro te, 2284
Fœminas, 534
Fortè aliquis, 1385
Fortè dicas, 2595
Fortè in populo, 1709

Fortè

Fortè nata, 2321
Fornicari hominibus, 570
Fortitudo, 1700
Frater & Coëpiſcopus, 1539
Frater noſter, 1463
Frater veſter, 363
Fratris & Coëpiſcopi, 1195
Fratrem noſtrum, 553
Fratres noſtros, 2431
Fratres non ſolùm, 2444
Fratres quos, 1148
Fraternitas, 1290
Fraternitatis, diſtinc. 34. 227
Fraternitatis veſtræ. 35.q.10. 2520
*Fraternitatem tuam, diſt.*71. 480
*Fraternitatem tuam, diſt.*80. 522
*Fraternitatẽ veſtram, diſt.*54. 392
Frequens, 388
Frigentius, 1522
Fruſtra, 26
Fucare, 2754
Fuerunt autem, 23
Fugitiui, 1316
Fuit ſemper, 1144
Fur autem, 1394
Fures, 1371
Futuram, 1274

G

Generalis, 390
Generale, 1937
Generalia quoque, 88
Generaliter etiam, diſt. 82. 535
Generaliter ſancimus, 16.q.1. 1453
Genuit Ioſeph, 2064
Geſta quæ nobis, 488
Gloria Epiſcopi, 1327
Gonſaldus, 1532
*Gratia ſi non gratis.*1. q.1. 659
*Gratia, quæ per Chriſtum, de conſecra. diſtinc.*4. 2728
Gratiam, 665
Graue non, 2518
Graue ſatis, 1240
Gregorius, 2518
Guiliſarius, 1735

H

Habeo librum, 77
Habet hoc proprium, 848
Habemus, 1627
Habent forſitan, 1369
Habuiſſe te, 222
Habebat Dominus, 1277
Habita dinumeratione, 877
Habetur quoque, 991
Habeatur ſemel, 95
Hac conſona, 1937
Hac ratione, 2140
Hadrianus Papa, 1. 435
Hadrianus Papa, 2. 447
Hoc de ordinãdis, 522
Hæc quæ de priuilegiis, *diſt*.5. 13
Hæc autem ſcripſimus, 196
Hæc autem verba, 2244
Hæc autem vita, 1711
Hæc de charitate, 2358
Hæc eſt fides, 1856
Hæc huius placiti, 1308
Hæc imago, 2456
Hæc quæ de priuilegiis, 13
Hæc quippe, 974
Hæc ſalubriter, 2512
Hærẽſis, 1912
Hæreticus, 1912
Hæretici cum à fide, 24.q.1. 1871
Hæretici non poſſunt, *de pœniten. diſtin*. 4. 2421
Hæ verò, 2019
Hãc conſuetudinẽ, 1156
Hanc ergo, 1556
Hanc regulam, 695
Hanc ſocietatem, 2413
Hic ergo, 2542
Hi de quibus, 2673
Hi duo ſolũmodo, 2559
Hi ergo, 2021
Hinc conſiderãdum eſt, 460
Hinc eſt etiam, 1451
Hinc etenim, 322
Hi qui arborem, *di*.50. 364
Hi qui altario, 365

Hi

Hi qui altario, 15. q. 8. 1427
Hi qui baptiſma, 691
Hi qui de paginis, 1962
Hi qui Epiſcopos, 960
Hi qui in furtis, 1394
Hi qui in eccleſia, 1615
Hi qui intrant, 2579
Hi qui matrimonium, 2213
Hi qui poſt ſanctam, 375
Hi qui ſe carnali, 400
Hi quoſcunque, 688
His à quibus, 1843
His igitur, 144
His qui tempore neceſſitatis, 1998
His qui diuerſorum, 2004
His temporibus, 506
Hiſtoria, 2223
Hi verò qui vxores, 32. q. 7. 2212
Hi verò hæretici, de con. diſt. 4. 2698
Hoc ad nos, 417
Hoc capitulo, 639
Hoc eſt quod dicimus, 2597
Hoc etiam placuit, 892
Hoc habet, 306
Hoc ipſum, 2231
Hoc nequaquã, 1094
Hoc nobis, 2418
Hoc quoque, 2563
Hoc ſanctum, 2169
Hoc ſacramentum, 2608
Hoc ſit poſitum, 2005
Hoc ſolùm, 2453
Hoc tantùm, 1560
Hoc tamen, 1773
Hoc veſtræ, 45
Hoc videtur, 1670
Homo Chriſtianus, 263
Homini, 775
Homines, 1634
Homicidium, 2250
Homicidiorum, 2249
Homicidas, 1790
Honeſtum, 1676
Honoratus, 491
Honorantur, 2167
Horrendus, 2195
Hortamur, diſtinct. 71. 481

Hortamur,3.q.9.997
Hortatu, 1827
Hoſpitalitas verò, 549
Hoſpitalem, 272
Hoſpitiolum, 218
Huic ſoli, 89
Huiuſmodi, 1163
Huius obſeruãtiæ, 500
Humanum genus, 1
Humanæ, 1672

I

IAcobus frater, 2554
Iam itaque, 775
Iam nunc, 2079
Iam verò, 1812
Ibi adunati, 1101
Ibi ſemper, 969
Idcirco fratres, 2439
Id conſtituimus, 1552
Ideo diuina, 1930
Ideo huic ſanctæ, 2.q. 6. 875
Ideo huic ſanctæ, 2.q. 6. 870
Ideo permittente, 1938
Ideo prohibetur, 252
Idololatria, 2076
Id ſemper, 2741
Ieiunium, diſtinct.76. 498
Ieiunium quarti, diſt. 76. 501
Ieiunium, de conſe. diſtin.3. 2640
Ieiunium, de conſe. diſt. 5. 2746
Ieiunia, de conſe. diſt.5. 2744
Ieiunia, de conſe. diſt.3. 2641
Ieſus, 344
Igitur cùm ſæpe, 1825
Igitur genus, 1969
Igitur poſt ſanctæ, 500
Igitur ſecundùm ſanctorum, 1945
Ignis ſuccenſus, 2392
Ignorantia, 253
Illa anima, 2327
Illa autem, 50
Illa cauenda, 1403
Illa præpoſitorum, 1237
Illæ autem, 2193
Ille gladium, 1742
Ille pœnitentiam, 2362
Ille procul dubio, 595
Ille qui, 1669
Ille Rex, 2370

Illi

Illi autem, 1282
Illi offerunt, 697
Illi qui aut, 5.q.5.1030
Illi qui illa, 6.q.1.1037
Illi qui peregrinos, 1911
Illiteratos, 239
Illos planetarios, 1967
Illud autem, di. 30.193
Illud autem, diſtinc. 40. 265
Illud autem, di. 93.600
Illud autẽ, diſt. 96.619
Illud autem, 20.*quæſ.*1. 1593
Illud breuiter, 48
Illud diuini, 1074
Illud etiã, 13.*q.*21. 354
Illud etiam, 23.*quæſtio.* 4. 1760
Illud etiam, 30.*quæſtio,* 3. 2123
Illud generaliter, 464
Illud inferendum, 1120
Illud magnitudinem, 1174
Illud nos, 506
Illud perſcrutari, 2652
Illud planè, 1247
Illud quidem, 1122
Illud quod, 12.*q.*2.1313
Illud quod, 26.*quæſtio.* 2. 1963
Illud quoque, di. 50.373
Illud quoq;, di. 71.479
Illud quoque, 21.*quæſt.* 1. 1608
Illud relatum, 1399
Illud ſacramẽtũ, 2506
Illud ſanè, diſt. 80.521
Illud ſanè, 24.*q.*3.1915
*Illud ſtatuẽdũ, d.*23.146
Illud ſtatuendum, 16.*q.* 6. 1507
Illud ſuperfluum, 613
Illud te volumus, 1169
Illud verò, 4.*q.*6.1016
Illud verò, 31.*q.*1. 2136
Illud verò, de pœnit. di. 3. 2372
Imitare Petrum, 1041
Immolans, 1384
Imperium veſtrum, 38
Imperiali, 1949
Imperatores, di. 9. 30
Imperatores, 11.*q.*3. 1252
Importuna, 2268
Impudicas, 2020

In actio

In actione, 2288
In adoleſcentia, 2235
In altari, 2634
In antiquis, 1287
Inanis eſt, 2363
In apibus, 1091
In baptiſmate, 2704
In calicem, 2628
In canonicis, 108
In capite, 372
In Canonibus, 1468
Incauti ſunt, 1641
In catechiſmo, 2703
Incaſſum, 2364
Inceſtuoſi, 23.q.5. 1786
Inceſtuoſi, 35.q.8. 2513
In cœna domini, 2578
In Chriſto pater, 2624
In Chriſto ſemel, 2600
In clericorum, 1202
Incommutabilis, 1655
In coniugio, 2151
In copulatione, 2482
In criminalibus, 1025
In cunctis, 1228
In decima actione, 1572
Indicas, 994
Indicatum eſt, 577
In die, 2442
Indignè, 1292
Indignum, 259
Indignantur, 2200
In dolo, 1633
In dominicis diebus, 1134
In domo patris, 2410
Induciæ, 1.3.q.3. 954
Induciæ, 2.3.q.3. ibidē
In ea ſynodo, 651
Inebriauerunt Loth, 1405
In eccleſia, 1.q.1. 699
In eccleſia, de conſe. diſtin.4. 2722
In eccleſiaſtico, 1360
In eo, 2182
In eum, 747
Infans, 1591
Infamis perſona, 979
Infames. 3.q.7. ibid.
Infames, 6.q.1. 1045
Inferior ſedes, 127
Inferiorum, 551
Infideles, 1715
In Galliarum, 1945
In grauibus, 986
In his rebus, 44

In illo

In illo ſacramēto, 2630
In illis verò, 520
In iſtis tēporalibus, 10
In ipſarum, 1638
Iniquum eſt, 2200
Iniuſtum iudicium, 11. q.3. 1249
Iniuſtum videtur, 12. q.2. 1316
In lectum, 2466
In legibus, 1289
In libro, 860
In literis, 1103
In loco, 1027
In malis, 1652
In mandatis, 281
In memoriam, 106
In neceßitate, 2660
Innocens, 1662
In nona actione, 1520
In nouo teſtamēto, 125
In nouo teſtamento, 22. q.1. 1624
Innouamus, 419
In nomine Domini, 137
In nomine Patris, 484
In nullo loco, 1572
Inolita, 1197
In omni, 2061
In omnibus, di.81. 533
In omnibus, de conſe.di ſtin.5. 2752
In oratorio, 276
In ordinatione, 428
In parœcia, 1447
In præſenti, 1364
In primis, 816
In qualibet ciuitate, 1838
Inquit Apoſtolus, 2624
In quibus, 22.q.2.1638
In quibus, de conſe.diſtin.2. 2590
In ſabbato, 2713
In ſacerdotibus, 421
In ſacramento, 2570
In ſacramentorū, 2568
In ſacris, 1467
In ſalicibus, 2386
In ſancta Romana. di. 92. 587
In ſancta Apoſtolica, de conſe.di.1. 2552
In ſancta Nicena, 2.q. 7. 900
In ſcripturis, diſtin.96. 628

In ſcri

In ſcripturis,2.q.2. 837
In ſcripturis,8.q.1. 1111
In ſede, 1856
In ſingulis,di.77. 507
In ſingulis,di.86. 559
Inſolitum eſt, 1320
In ſynodo,di.63. 448
In ſynodo,de conſe.diſt. 4. 2697
Inſtitutio, 2585
Inſtitutionis, 1946
Inſtitutum eſt, 2062
Intantum,di.21. 130
Intantum hominum,de pœni.diſt.3. 2381
Integritas, 2157
Intelligi, 1963
Inter cætera,10.q.3. 1172
Inter cætera,22.q.4. 1660
Interdixit, 217
Interdicimus, 1435
Interfectores, 2225
Inter hæc,33.q.2. ibid.
Inter hæc, de pœn.di.2. 2323
Inter hæc hircum, 1.de pœn.di.3. 2382
Inter hæc hircum, 2.de pœ.di.3. 2384
Inter hæreſim, 1911
Inter memoratos,1488
Intermittentes, 2418
Inter nos, 457
Inter querelas, 1732
Interrogo, 717
Interrogatum eſt, 863
Interueniente, 2201
Inter verba, 1230
Intra catholicam, 705
In venditionibus,1554
Inuenta eſt, 2066
Inuenimus, 2567
Inuentum eſt, 1527
In veteri lege, 509
Inuitat dominus,2614
In vna autem, 655
Inutile, 569
Ioannes Chryſoſtomus, 336
Ipſe ligandi, 1233
Ipſa pietas, 1725
Ipſi Apoſtoli, 922
Ipſi Sacerdotes, 716
Ipſi ſunt Canones,1146
Ira ſæpe, 1237
Irreligioſum, 564

Irreli

Irreligioſa, 2635
Irriſor eſt, 2362
*Irritā eſſe,*3.q.6. 976
*Irritā eſſe,*11.q.3. 1223
Is autem, 1635
Iſmaël, 410
Is qui in infirmitate, 1997
Is qui non habet, 225
Iſte Abrahæ, 2171
Iſtud eſt, 1184
Ita corporis, 1251
Ita diligere, 2120
Ita dominus, 109
Ita ergo, 1624
Ita ſit verbum, 707
Ita ne, 2186
*Ita nos Syllanorū,*1956
Ita planè, 1705
Itaque cēſuimus, 1909
Item aduerſus, 54
Item laici, 420
Itē ex monachali, 414
Item qui eccleſiaſticis, 415
*Itē q ī ægritudine,*414
*Iteratur quotidie,*2615
*Iubemus,*1.q.1. 746
*Iubemus eos,*16. q.3. 1499
*Iubem⁹,de cō.d.*1.2563
*Iudas,*17.q.4. 1550
*Iudas pœnituit, de pœn. diſt.*3. 2385
*Iudex criminoſum ,*2. q.1. 815
*Iudex non eſt ,*23. q.5. 1789
*Iudæi baptizati,*1.q.4. 775
*Iudæi,*28.q.1. 2090
*Iudæi quorum, de con. di.*4. 2701
Iudæorum, 2091
Iudicare, 1233
Iudicantem, 2133
Iudices autem , 11. q.1. 1177
*Iudices inqt,*1.q.1. 672
*Iudicet ille,*3.q.7. 985
*Iudicet ſeipſum, de pæ. di.*1. 2289
Iudicium verò, 1052
Iulianus, 1250
Iuramenti, 1674
Iurauit Dauid, 1652
Iuratos, 1422
*Ius autem,di.*1. 3

Ius au

Ius autem, di. 7. 22
Ius ciuile, 4
Ius generale, 2
Ius gentium, 4
Ius militare, 4
Ius naturale, 3
Ius poteſtatis, 2266
Ius publicum, 4
Ius Quiritum, 4
Iuſtitiæ, 1938
Iuſtum eſt bellum, 23. q. 2. 1692
Iuſtum eſt principem, di. 9. 31
Iuſtum eſt vt qui, 23. q. 3. 1701
Iuuenculas, 1594
Iuxta Chalcedonenſis, 1436
Iuxta ſanctorum, 593

L

L*Acrymæ,* 2240
Laici in accuſationes 903
Laici nullo modo, 434
Laici Presbyteros, 1526
Laici qui, 222
Laico non liceat, 899
Laicos non accuſaſſe, 900
Laicis quamuis, 1521
Lator Nemeſion, 2. q. 7. 932
Lator præſentium, di. 55. 402
Lator præſentium, 16. q. 5. 1484
Latorem præſentium, 1. q. 1. 744
Latorem præſentium, 33. q. 2. 2235
Lauamini, 2364
Lector cùm ordinatur, di. 23. 153
Lector ſi viduam, diſt. 34. 231
Lectores cũ ad annos, 214
Lectis ſagacitatis, 444
Legatur, 1886
Legant Epiſcopi, 245
Lege Imperatorum, 55
Lege Iulia, 747
Legẽ quã piiſſimus, 381
Leges eccleſiæ, 977
Legi epiſtolam, 1449
Legi Syromaſten, 1827

Legi

Legitur quòd beatus, 532
Legimus aliqua, diſt. 37 448
Legimus de beato, diſ. 37. 246
Legimus in Eſaia, diſt. 93. 604
Legimus quoſdã. 2750
Legum eccleſiaſticarũ, 822
Lex continentiæ, 20
Lex diuinæ, 2048
Lex eſt, diſt. 1. 2
Lex eſt, diſt. 2. 5
Lex æterna, 1783
Lex illa, 27. q. 2. 2069
Lex illa, 36. q. 1. 2525
Libenter ignoſco, 2261
Liberi dicti, 2184
Liberorum , ibid.
Liberti, diſt. 87 566
Liberti eccleſiæ, 1. 12. q. 2. 320.
Liberti eccleſiæ, 2 12 q1 2. 1323
Libertos, 565
Licet aliquid, 1968
Licet appellatori, 867
Licet ergo, 1116
Licet in regulis, 1487
Licet nonnunquã, 295
Licet omnibus, 563
Licet plerunque, 293
Liceat etiam, 76
Licitè dimittitur, 2201
Ligna eccleſiæ 2550
Liquidò, 2601
Litigioſus, 579
Literas charitatis, 442
Literis veſtris, 2642
Loci noſtri, 2515
Locutio diuinarũ, 259
Longinquitate, 1322
Loquitur Dominus, 1859
Loth vir, 2146
Lugdunenſis, 1137
Luminoſo, 1563
Luxuriam facit, 236
Luxurioſa res, 235

M

M*Agnus Epiſcopus* 383
Magna pietas, 2240
Magnum quidẽ, 1188
Magnæ ſapientiæ. 1655
Magis, 2189
Maiores, 15. q. 7. 1512

Maiores, 24.q.1.1848
Maiorum quiſpiã, 902
Mala autem conſuetudo, 26
Maledicam, 705
Mali ſunt, 1768
Mancipia Chriſtiana, 391
Mandamus, 1583
Mandaſtis, 851
Manet ergo, 1853
Manifeſta, 2.q.1 827
Manifeſta, 12.q.1.1278
Manifeſtum eſt, 1.q.1. 699
Manifeſtum eſt, 33.q.5. 2455
Manus impoſitio, 1.q.1. 704
Manus quoque, de cõſ. diſt.5. 2738
Marcion, 698
Maritum duarum, 220
Mater eccleſia, 2727
Matrimonium, 2041
Maximanus, di.81.525
Maximianus, 23. q.3. 1698
Maximum quoque, 807
Medicina, 2283
Medicamentum, 2284
Meliore, 2026
Memor ſum, 1855
Mennam 349
Menſuram autem, 2290
Meretrices eſſe, 2182
Meritò quæritur, 15. q. 1. 1398
Meritò, 32.q.2. 2169
Metropolitano, 445
Metropolitanum, 933
Metuentes, 1549
Mihi autem, 1641
Miles, 1782
Militare, 1690
Miniſtri altaris, diſ.81. 529
Miniſtri, 14.q.4.1380
Miniſtrum, 155
Miniſtrare, 1994
Miramur tantum diſ.61 422
Miramur, 24.queſ.1. 1878
Miratus valde, 592

Mi

Mirandum eſt, 2347
*Miror autem,de pœn. diſt.*1. 2268
*Miror minùs,diſt.*50. 330
*Miror quomodo,*17.*q.* 4. 1537
Miſerum eſt, 422
Miſſas die, 2564
Miſſarum ſolennia, 2541
Moderamine, 1442
*Moyſes, diſt.*7. 22
Moyſes , 8. *q.*1. 1108
Moyſes, 32.*q.*2. 2164
Mollitiis, 1614
Monachus verò,diſtin. 77. 510
Monachus, 16.*quæ.*1. 1433
Monachi, 1.16 *quæ.*1. 1448
Monachi, 2. *Ibid.*
Monachi ſibi,de cõ.diſ. 4. 2704
Monacho, 20.*quæ.* 4. 1604
*Monacho,*27.*q.*1.2030
*Monachũ,*20.*q.*1.1590
Monachum, 20. *q.*4. 1604
*Monachos quoq;,*1445
Monaſterium, 1525
Monaſteria, 1.18.*q.*2. 1569
*Monaſteria,*2.*ibi.*1572
Monaſteriis, 1585
Monemus, 1295
Monomachiam, 862
Mos antiquus, 467
*Mos eſt,diſ.*1. 2
*Mos eſt,*12.*q.*2. 1304
Mouet te, 1629
Mulier debet, 33.*q.*5. 2458
*Mulier quãuis,diſt.*23. 155
*Mulier quamuis, de conſec.diſ.*4. 2659
Mulier quæ acceſſerit, 15.*q.*1. 1403
Mulier ſi fide, 22.*q.*4. 1659
Mulier ſi quippiam, 32.*q.*2. 2168
Mulier ſi ſine, 33.*q.*5. 2450
Mulierẽ conſtat, 2458

Mulieres, diſt.32. 218
Mulieres, 27.q.1 2030
Multum ſtupeo, 972
Multi bene, de pœn. diſ. 2. 2347
Multi corrigũtur, 2.q.1. 829
Multi ſacerdotes, diſtin. 40. 266
Multi ſecularium, 1.q.1. 709
Multi ſine, 14.q.5. 1386
Multi ſunt, de conſecr. diſt 4. 2696
Multiplex, 2262
Multorum autoritatibus, 1.q.2. 758
Multorum relatione, diſt.32 208
Multorum relatione, 27.q.2. 2051
Multorum relatione, 35.q.6. 2508
Multis ab vrbe, di.44. 287
Multis conciliis, 16. q.1. 1463
Multis denuò, diſ.17.90 397
Multos de eccleſiaſtica, 397
Multæ autem operationes, 684
Mutationes, 1085

N

NAbuchodonoſor, 1119
Nam qui Deo, 1482
Nam ſicut, 200
Nã ſi cõſenſerimus, 179
Naſci de adulterio, 408
Naum Prophetam. 2376
Ne amiſſo, 1740
Nec aliqua, 2015
Nec artificioſo, 1641
Nec damnoſa, 1949
Nec eam quam, 2480
Nec extra, 992
Nec emeritis, 427
Nec foris, 682
Nec hoc prætereundum, 1381
Nec illud, 30.q.5. 2131
Nec illud, 33.q.5 2459
Nec is qui inuitus, 1406

Nec licuit, 85
Nec mirum, 1984
Nec Moyſes, 2630
Nec nouum, 1118
Nec numerus, 1170
Nec quenquam, 2713
Nec quiſquam, 1888
Nec ſolo, 2192
Nec ſufficere, 1122
Nec vxorem, 2447
Neceſſe eſt, diſtinct. 29. 192
Neceſſe eſt, 1. q. 1. 717
Neceſſe eſt, 3. quæ. 4. 997
Neceſſe eſt, 22. quæ. 6. 1656
Neceſſe eſt, de conſecr. diſ. 1. 2556
Neceſſarium eſt, 2649
Neceſſaria, 1. quæ. 7. 799
Neceſſaria, 12. quæ. 1 1265
Neceſſariè, 2624
Ne fortè, 2420
Ne forſitan, 2282
Neganda, 1. 3. quæ. 11. 99
Neganda, 23. quæ. 11. 100
Negare, 31.
Negotium, 2430
Negotiatorem clericum, 570
Negligere, 937
Nemo ad ſacrum, 216
Nemo contemnat, 1221
Nemo de annorum, 1500
Nemo deſperãdus, 2438
Nemo eccleſiam, 2540
Nemo Epiſcopus, 824
Nemo Epiſcoporum, 1225
Nemo iudicabit, 1145
Nemo peritorum, 1243
Nemo p ignorãtiã, 2551
Nemo poteſt, 16. quæ. 1. 1432
Nemo poteſt, de pœ. di. 1. 2263
Nemo Presbyter, 512
Nemo quippe, 543
Nemo qui rapit, 1385
Nemo rectè, 523
Nemo ſibi, 2179

Nemo tollit, 2727
Nemo vel in foro, 2240
Nemo vnquam, 1176
Nemini eſt, 17. q. 4. 1548
Nemini præterquam, 15. q. 3. 1414
Nemini Regum, 16. q. 7. 1527
Neminem abſolutè, di. 70. 477
Neminem exire, 3. q. 6. 978
Neminem putes, de pœnit. di. 1. 2258
Neminem quiſquam, diſ. 45. 292
Neophytus, 426
Neophyti, 2741
Ne pro cuiuslibet, 1450
Neque ad Cain, 580
Neque apud altare, 574
Neque decennij, 1502
Neque enim, 1386
Neque furioſos, 2214
Neque in homine, 682
Neque poteſt, 1718
Neque quorumlibet, 34
Neque viduas, 2015
Ne quis arbitretur, 22. q. 2. 1642
Ne quis ieiunet, de con. diſ. 3. 2641
Ne quod abſit, 2703
Nerui teſticulorum, 55
Ne tales, 2748
Nicena ſynodus, 203
Nihil contra, 2. quæ. 1. 815
Nihil contra, 7. quæ. 1. 1075
Nihil enim prodeſt, de conſ. diſ. 5. 2745
Nihil enim ſic, ibidem, 2748
Nihil eſt aliud, de conſ. diſ. 4. 2694
Nihil illo, diſtinct. 83. 544
Nihil iniquius, 32. q. 6. 2199
Nihil in ſacrificiis, de conſ. diſ. 2. 2573

Nih

Nihil Iudæ, de pœnitẽ. diſ.3. 2387
Nihil prodeſt, de pœnit. diſ.3. 2366
Nihil ſic debet, 11.q.3. 1222
Nihilo minus quoque, 996
Nimium certè, 23.q 8. 1823.
Nimium ſunt, 23.q.4. 1742
Niſi aut in cœnobiis, 411
Niſi bella, 1684
Nobis Dominus, 444
Nobilis homo, 853
Nobiliſſimus vir, 643
Nocte ſancta, 2555
Noli exiſtimare, 1688
Noli frater, 33
Noli meis literis, 31
Noli putare, 2250
Nolite errare, 41
Nolite nos exiſtimare, 127
Nolite recedere, 1214
Nolite timere, 1245
Nolite velle, 1384
Nolo vt aliquis, 1270
Noluit itaque, 2457
Nomen Presbyteri, 825
Non æſtimemus, 1363
Non afferamus, 1863
Non autem, 1070
Non confidat 370
Non coguntur, 268
Non debet, di.65. 465
Non debet, 11. *quæſt.* 3. 1234
Non debet, 30. *quæſ.*1. 2118
Non debere, 521
Non decet, 47
Non dico, 2744
Non dicatis, 1272
Non dubito, 2732
Non enim, 2156
Non eſt à plebe, 899
Non eſt aqua, 2684
Non eſt credẽdũ, 1000
Non eſt crudelis, 1789
Non eſt contra, 1. 22.q. 1. 1625
Non eſt contra, 2. *ibid.* 1628
Non eſt culpãdus, 2158

Nõ eſt dubium, 2047
Non eſt facile, 262
Non eſt innocentia, 1793
Non eſt iniquitatis, 1783
Non eſt noſtrum, 1781
Non eſt obſeruandum, 1656
Non eſt peccatum, 20
Nõ eſt permittendum, 438
Non eſt putanda, 677
Nõ eſt q̃d cuiquã, 1405
Non eſt tam, 2325
Non erit turpis, 2154
Non exemplo, 1963
Non ex quo, 2729
Non fidelibus, 2187
Non fruſtra, 1783
Non furem, 1068
Non habenti, 1314
Non hoc corpus, 2596
Non illud, 2667
Non imputantur. 777
Non iſte panis, 2604
Non inuenitur, 1754
Non inuitati, 1136
Non in perpetuũ, 1898
Non inferenda, 1700
Non in vobis, 2580
Non ita, 2.q.6. 875
Non ita, 22.q.2. 1641
Non licet, *diſt*.10. 37
Non licet, *diſt*.46. 310
Non licet, *di*.63. 439
Non licet, 11.q.3. 1239
Non licet, 26. *qua*. 7. 2008
Non licet, 33.*quaſ*.4. 2747
Non licet, 1.*de conſ. di*. 4. 2704
Non licet, 2. *ibidem*. 2705
Non liceat, 1. *diſt*. 23. 156
Non liceat, 2. *ibidem*.
Non liceat, *d*.44. 290
Non liceat, *di*.86. 562
Non liceat, *di*.92. 588
Non liceat, 1.q.1. 699
Non liceat, 3. *quæſt*.6. 977
Non liceat, 1.12. q.2. 1296

Non liceat,2. ibidem. 1311
Non liceat, 3. ibidem. 1313
Non liceat, 19. quæ. 3. 1587
Non liceat, 26. quæ. 5. 1976
Non liceat,de con. di. 3. 2637
Non liceat,de con. d. 4. 2686
Non loca, 263
Non mœchaberis,32. q. 5. 2194
Non mœchaberis, 32. q. 6. 2200
Non mediocriter. 2745
Non multum, 652
Non negamus, 421
Non nocet, 716
Non nos Beatum, 261
Non obſeruetis, 2009
Non omnis, diſtinct. 37. 253
Non omnis,5. q. 5. 1029
Non omnis,2. q. 7. 917
Nō omnis,32. q. 2. 2166
Non omnis,de conſe. di. 2. 2607
Non omnes, 917
Non oportet,di. 18. 96
Non oportet,1. diſt. 23. 155
Non oportet,2. ibid.
Non oportet,3. 156
Non oportet,1. diſ. 42. 275
Non oportet,2. ibid.
Non oportet,1. diſ. 44. 286
Non oportet,2. diſ. 44. 290
Nō oportet,d. 69. 476
Non oportet,diſtinc. 81. 533
Non oportet,1. diſt. 93. 598
Non oportet,2. diſ. 93. ibidem.
Non oportet,diſtin. 95. 95. 618
Non oportet,1. quæſt. 1. 698
Non oportet,3. quæſ. 9. 991.
Non oportet,7. quæſ. 1. 1081

1081
Non oportet, 26.q.5. 1977
Non oportet, 28.q.1. 2094
Non oportet, 30.q.3. 2122
Non oportet, 1. 33.q.4. 2447
Non oportet, 2. ibid.
*Non oportet, de conſec. diſ.*1. 2547
*Non oportet, de conſec. diſ.*2. 2570
*Non oportet, de conſec. diſ.*3. 2637
Non oportet, 1. *de conſe. diſ.*5. 2754
Non oportet, 2. ibid.
Non oſculatur, 1030
Non peierabis, 1656
Non pila, 1823
Non placuit, 1521
Non plures, 2704
Non poteſt, 2.q.7. 903
Non poteſt, 23.q.4. 1737
Nõ poteſt, 32.q.5. 2189
Non poteſt, 1. *de pœnit. diſ.*1. 2257
Non poteſt, 2. *ibidem* 2258
*Non poteſt, de conſecr. diſ.*4. 2651
Non prohibeat, 2609
Non putes, 1792
Non quales, 712
Non ratione, 2654
Non regenerabantur, 1725
Non reuertebantur, 1313
Non ſanat, 691
Non ſanè, 1390
Non ſatis, 1556
Non ſatis, 2463
Non ſemel, 1577
Non ſemper, 11.q.3. 1250
Non ſemper, 22.q.4. 1655
Non ſolent, 886
Non ſolùm, 1.q.3. 770
Non ſolùm, 1.11.q.3. 1241
Non ſolùm, 2.11.q.3.

3. 1245
Non ſolùm, 22, q.4. 1653
Non ſolùm, 23. q.5. 1789
Non ſolùm, 28. q.1. 2078
Non ſolùm, 32. q.7. 2207
Non ſolùm, 32. q.8. 2216
Non ſufficit, 2277
Non ſunt audiendi, 1231
Non ſtatim, 1962
Non turbatur, 1854
Non vos hominum, 1794
Non vos iudicetis, 1028
Nónne directa, 8.q.4. 1127
Nónne Sodomitæ, 1.q.1. 683
Nónne vobis, diſtin.37. 243
Nonnulli Diaconi, 599
Nonnulli enim, 2267
Nos ad fidem, 625
Nos autem, 2592
Nos conſecrationem, 1129
Nos conſuetudinẽ, 49
Nos in hominem, 1132
Nos in quenquam, 815
Nos nouimus, 1533
Nos qui præſumus, 262
Nos ſacramentum, 846
Nos ſanctorum, 2.q.5. 846
Nos ſanctorum, 15. q.6 1422
Nos ſequentes, 1046
Nos ſi incompetenter, 926
Noſſe credo, diſtin. 76. 504
Noſſe deſideras, 30.q.1. 2113
Noſſe tuam, diſtin.63. 441
Noſſe vos, de conſe.diſt. 3. 2643
Noſtrates, 2128

Noſtri, 1699
Notandum eſt, 23.q.2. 1694
Notandum eſt, 24.q.3. 1916
Notificaſti, 2449
Notificamus, 2504
Notum ſit, 823
Nouatianus, 1064
Nouerint, 12
Nouiſſimè, 2739
Nouit Deus, de pœn. diſtin.4. 2409
Nouit Dominus, de pœni. diſt.1. 2277
Nouit fraternitas. diſt. 12. 50
Nouit ſanctitas, d.100. 650
Nubendi, 2026
Nullus Abbas, 1. q. 2. 752
Nullus Abbas. 19. q.3. 1583
Nullus Acolytorum, diſtin.24. 157
Nullus ad eccleſiaſticum, diſt.58. 414
Nullus aliqua, diſ. 98. 644
Nullus alterius, 9.q.2. 1132
Nullus anathematizatorum, 3.q.4. 959
Nullus aut viduam, 36.q.2. 2530
Nullus autem. de conſ. diſt.4. 2675
Nullus clericus, 1.11. q.1. 1177
Nullus clericus, 2.11.q. 1. 1191
Nullus clericorum, 14.q.4. 1381
Nullus clericorum, 17.q.4. 1542
Nullus debitæ, de pœni. diſt.1. 2258
Nullus decimas, 16.q. 2. 1482
Nullus ducat, 31. q. 1. 2135
Nullus eorum, 21. q.4. 1617
Nullus eorum, 28.q.1. 2091
Nullus eorum, de pœn. diſ.2. 2324

Nullus

Nullus Epiſcopus, diſt. 38. 259
Nullus Epiſcopus, diſt. 60. 418
Nullus Epiſcopus, 1. q. 1. 732
Nullus Epiſcopus, 1. q 1. 746
Nullus Epiſcopus. 5. q. 4. 1026
Nullus Epiſcopus, 11. q. 1. 1178
Nullus Epiſcopus, 15. q. 4. 1416
Nullus Epiſcopus, 22. q. 5. 1680
Nullus Epiſco. de conſ. di. 1. 2561
Nullus Epiſcoporũ, diſ. 54. 382
Nullus Epiſcoporum, 2. q. 2. 837
Nullus Epiſcoporum, 15. q. 4. 1415
Nullus ex eccle. 22. q. 5. 1679
Nullus expectet, de pœ. di. 7. 2440
Nullus fidelis, 30. *quæſtio.* 5. 2128
Nullus in Epiſcopum, di. 62. 434
Nullus in Epiſcopatũ, di. 60. 420
Nullus in Præpoſitum, di. 60. 419
Nullus inuitis, diſt. 61. 428
Nullus introducatur, 4. q. 4. 1013
Nullus itaque, 1. *quæ.* 1. 743
Nullus iudicum, 11. q. 1. 1176
Nullus laicus, 2. q. 7. 899
Nullus Laicorum, diſt. 63. 434
Nullus laicorum, 16. q. 7. 1519
Nullus miniſtrorum, de conſ. di. 4. 2723
Nullus miſſam, diſ. 32. 209
Nullus monachus. 2. q. 7. 937
Nullus monachus, 18. q. 2. 1567

Nullus

Nullus mortuus, 13. q. 2. 1362
Nullus omnino, 6. q. 1. 1049
Nullus omnino, 16. q. 7. 1516
Nullus ordinetur, diſt. 24. 157
Nullus Patriarcharũ, di. 99. 648
Nullus pœnitentem, di. 55. 399
Nullus Pontifice, diſt. 79. 516
Nullus poteſt, 2. quæſt. 2. 838
Nullus Presbyter, 9. q. 2. 1134
Nullus Presbyter, de conſ. di. 1. 2542
Nullus Presbyter, de conſ. di. 1. 2545
Nullus Presbyterorũ, di. 44. 288
Nullus Presbyterorũ, de conſ. di. 5. 2753
Nullus Primas, 9. q. 2. 1133
Nullus Primas, 9. quæſtio. 3. 1141
Nullus res eccleſiæ, 17. q. 4. 1554
Nullus Sacerdotum, 1225
Nullus ſeruus, 3. quæſt. 5. 966
Nullus vnquàm, diſt. 79. 515
Nullus vnquàm, 4. q. 4. 1012
Nullius, 773
Nulli Archiepiſcopi, diſtin. 99. 647
Nulli ciuium, de conſe. di. 3. 2636
Nulli clerico, diſt. 44. 286
Nulli de ſeruili, di. 54. 383
Nulli dubiũ, 3. q. 1. 946
Nulli dubium, 12. quæ. 5. 1337
Nulli Epiſcopi, diſtin. 42. 275
Nulli Epiſcoporum, 3. q. 5. 967
Nulli Epiſcoporum, 12. q. 1. 1283

Nulli Epiſcoporum,16. q.1. 1472
Nulli eſt,de conſecra. di.4. 2722
Nulli ex propinquitate,35.q.2. 2483
Nulli fas,di.19. 108.
Nulli fas eſt,23.quæſt. 1. 1933
Nulli liceat,12. quæſt. 2. 1286
Nulli Sacerdotum, di. 38. 254
Nulli vnquàm,3.quæſ. 4. 960
Nulla ædificia. 12 . q. 1. 1266
Nulla officia, diſtinct. 54. 391
Nulla præter,de conſe. di.4. 2728
Nulla ratio,diſtinctio. 62. 433
Nulla ratione, diſtin. 93. 595
Nullam dãnationem, 2.q.5. 866
Nullam poteſtatem,18. q.2. 1565
Nullum abſque formata,di.71. 482
Nullum ante,30.quæſ. 5. 2133
Nullum Epiſcopum,9. q.2. 1134
Nullum facere,diſtin. 28. 181
Nullum in vtroque,35. q.2. 2479
Nullum ſine dote,30. q.5. 2130
Nunc autem, diſtinct. 21. 128
Nunc autem,de conſe. di.4. 2682
Nunc quæritur,36. q. 2. 2528
Nunc verò, 1148
Nuntiatum eſt, 546
Nunquam aqua, de conſ.di.4. 2654
Nunquam de manu, de conſ.di.5 2751
Nunquam de Pontificibus,di.96 632
Nunquam de vitiis,di. 56. 407
Nunquam diuinatio. 1.q.1.

1.q.1. 675
Nunquid Cain, de pœ. diſt.1. 2249
Nũquid nõ erunt, 28. q.1. 2074
Nunquid non omnia, de conſe.di.5. 2741
Nuper Foropopulenſis, 1156
Nuptiæ terram implẽt, 2156
Nuptiarum bonum, 2034

O

*Obedientiam,*591
Obeuntibus, 459
Obitum victoris,di.61. 429
*Obitum,12.q.5.*1338
Obiiciuntur, 2179
Oblationes diſsidentiũ, 580
Obſeruandum quoque, 1408
Obtineri, 1719
Occidit Phinees, 1827
Octaua diſcuſsio, 1320
Odi & proieci, 1869
Odio habeantur, 551
Odit Deus, 697
Offerebat, 2206
Officij noſtri, 1856
Officia, 1783
Olim idem erat, 614
Olim iuſſus, 1110
Omnis ætas,12. quæſt, 1. 1263
Omnis autem,di.3. 8
Omnis Chriſtianus,11. q.3. 122
Omnis Chriſtianus, de conſ.di.1. 2565
Omnis cuiuslibet,1.q. 1. 739
Omnis electio,diſtinct. 63. 438
Omnis homo, de conſ. di.2. 2579
Omnis iactura, 21. q. 4. 1616
Omnis iniquitas,de pœ. di.1. 2249
Omnis oppreſſus, 2. q. q.6. 867
Omnis Presbyter, de conceſ.di.4. 2705
Omnis qui aliis,5.quæſ. 6.

6. 1032
Omnis qui gemebat, 7. q.1. 1087
Omnis qui iam, de cõſ. di.4. 2702
Omnis qui iuſtè, diſt. 45. 301
Omnis qui non diligit, de pœ.di.1. 2256
Omnis qui recedit, 24. q.1. 1865
Omnis res, 27. quæſt. 2. 2043
Omnes baſilicæ, 16. q. 7. 1515
Omnes baſilicæ, de cõſ. di.1. 2537
Omnes cauſationes, 2204
Omnes decimæ, 16. q. 7. 1511
Omnes deinceps, 28. q. 1. 2092
Omnes eccleſiæ, 17. q. 4. 1536
Omnes Epiſcopi, 2. q. 6. 868
Omnes fœminæ, 27. q. 1. 2031
Omnes fideles, de conſ. di.1. 2564
Omnes fideles, de conſ. di.5. 2736
Omnes hæ ſpecies, diſt. 3. 7
Omnes huius, diſtinct. 47. 311
Omnes illi, 6. q.1. 1038
Omnes itaque, 11. quæſt. 1. 1192
Omnes leges, di.1. 2
Omnes leges, 2.q.2. 837
Omnes Presbyteri, 17. q.4. 1546
Omnes pſallentes, diſt. 38. 255
Omnes qui aduerſus, 3.q.5. 966
Omnes qui in peregrinatione, di.98. 645
Omnes quos, 3. quæſt. 4. 959
Omnes quos, 30. quæſ. 1. 2117
Omnes quos, de conceſ. diſt.3. 2547
Omnes ſiue Patriarchæ, di.22. 131

Omnes verò, 6. quæſt. 1. 1037
Omne genus, 22. quæſ. 2. 1643
Omne itaque, 27. quæſ. 2. 2045
Omne quod, 22. quæſt. 1. 1622
Omne quod, 25. quæſt. 1. 1935
Omnem vim, 245
Omnino confitemur, di. 31. 203
Omnino puniendus eſt, 2. q. 6. 878
Omni die, de conſecra. di. 5. 2741
Omni timore, 23. quæſ. 8. 1825
Omni tempore, de conſ. di. 4. 2712
Omnium Sacerdotum, di. 32. 207
Omnium veſtrum, 23. q. 5. 1801
Omnia decretalia, 25. q. 1. 1937
Omnia quæ aduerſus, 3. q. 9. 991
Omnia quæcunque, de conſe. di 2. 2621
Omnia ſacramenta, 1. q. 1. 706
Omnia talia, diſtinct. 12. 52
Omnibus conſideratis, 24. q. 1. 1862
Omnibus modis, 2514
Omnibus nobis, 29. q. 2. 2105
Omnibus quibus, 4. q. 6. 1017
Omnibus ſeruis, diſt. 34. 225
Omnibus vobis, 2. quæſtio. 5. 857
Oportet Epiſcopum, 28. q. 3. 2098
Cportet eum, 8. quæſt. 1. 1115
Oportet infantes, 20. q. 2. 1597
Oportet ordinandum, di. 36. 239
Oportet quoque, diſt. 40. 261
Oportet Sacerdotes, di. 81. 531

Opor

Oportet ut primùm, 3. q.2. 949
Oportebat, 515
O Propheta, 707
Optatum tibi, 651
Oratorium, 275
Ordinatos, 417
Ordinationes, *diſtinct*. 64. 461
Ordinationes, 1. *diſtin*. 75. 494
Ordinationes, 2. *diſtin*. 75. 495
Ordinationes, 3. *diſtin*. 75. 497
Ordinationes, 1. *quæſt*. 1. 739
Ordinationes, 9. *quæſt*. 1. 1131
Origo, 2178
Oſius Epiſcopus, *diſtin*. 61. 426
Oſius Epiſcopus, 6. q. 4. 1058
Oſius Papa, *diſtinct*. 56. 406
Oſtendit Propheta, 1702
Oſtenditur illos, 1666
Oſtiarius, 153
Oues paſtorem, 6. q. 1. 1040.
Oues quæ ſuo, 2. q. 7. 902.

P.

P*Acem igitur*, 2574
Pagani, 909
Palàm eſt, 44
Pallium tibi, *diſt*. 100. 652
Pallium vobis, *di*. 100. 655
Panis eſt, *de conſecratione diſtinctione* 2. 2603
Panis & calix, *de conſecratione diſtin*. 2. 2591
Panē de altari. 2608
Paratus, 1685
Parentelæ, 2498
Parſimoniam, 270
Paruuli, 22. *quæſtione* 5. 1675
Paruuli, *de conſecratione diſtinctione* 4. 2726

Paruuli,de conſe.di.4. 2693
Paruulo,de conſe.di.4. 2724
Paruulos,de con.di.4. 2706
Paſce fame, 560
*Paſchæ ſolẽnitas,*2645
Paſtor eccleſiæ, 754
Paſtoralis officij, 1092
Patet profectò, 9.q.3. 1144
Patet ſimoniacos, 1.q.7. 813
Paternarum, 1910
Patrem, 2170
*Paulus Deaclinæ,*2.q.7. 931
Paulus dicit, 2.quæſt.7. 916
Paulus Petrum, 2.q.7. 920
Paulum itaque, 840
Paulianiſtæ, 693
Pauper, 1239
Peccatum, 2401
Pecunia, 1541
Pœna illorum, 1771
Pœnale, 1389
Pœnæ ſicut, 2244
Pœnitentia,de pœnitẽ.di.1. 2277
Pœnitentia,1.de pœnit.di.3. 2359
Pœnitentia,2.de pœn.di.3. ibid
Pœnitentiam, 33.quæſ.4. 2448
Pœnitentiam, de pœn.di.3. 2360
Pœnitentem, 2006
Pœnitentes,di.50. 371
*Pœnitentes.di.55.*400
Pœnitentes,de pœnitẽ.di.3. 2362
Pœnitentibus, 2004
Pennata, 2312
Per adoptionem, 2123
Per aquam 2652
*Per baptiſmum,*2649
Per Eſaiam, 729
*Per illicitam,*1.q.7.811
Per illicitam, 9.q.1. 1129
Per laicos, 1519
*Per principalem,*1.q.1. 745
Per principalem, 9.q.3.

3. 1148
Per ſcripta, 941
Per ſingulas, 1. 9.q.3. 1158
Per ſingulas, 2. 1139
Per ſingulas, 16.q.3. 1485
Peracta conſecratione, 2574
Peregrina iudicia, 975
Perfecta pœnitentia, de pœ.di.1. 2361
Perfecta pœnitẽtia, de pœ.di.3. 2257
Periculosè, 2248
Perlatum ad nos, de con.di.3. 2646
Perlatum eſt, di.88. 568
Perlatũ eſt, di.90. 583
Perlatum eſt, 19.q.3. 1586
Perlatum eſt, 29.q.2. 2108
Perlectis, 161
Perniciosè decipiũtur, 2248
Perniciosam, 1573
Peruenit ad me. de con ſe.di.3. 2638
Peruenit ad nos, 2.q. 7. 938
Peruênit ad nos, 7.q. 1. 1080
Peruênit ad nos, di.50. 333
Peruênit ad nos, diſtin. 101. 655
Peruênit ad nos, 16.q. 7. 1510
Peruênit ad nos, 1. q.3. 771
Peruênit ad nos, 30.q. 1. 2111
Peruênit ad nos, 18.q. 2. 1570
Peruênit ad nos, 26.q. 5. 1979
Peruênit ad nos, 16.q.1. 1435
Peruênit ad nos, diſtin. 84. 545
Peruênit ad nos, 27.q. 1. 2021
Peruênit ad nos, diſtin. 93. 599
Peruênit ad nos, 11 q.1. 1199

1199
Peruênit ad noſtras, di.18. 196
Peruênit ad notitiam, de conſe. di.2. 2584
Peruênit ad ſanctum, diſ.93. 597
Peruênit ad ſanctam, di.86. 962
Peruênit ad me, 18. q.2. 1574
Peruênit in ſanctam, 21.q.3. 1612
Peruênit quoque, diſtin.95. 612
Peßimam, 1844
Petimus, 1184
Petiſti, 1077
Petrus cùm Simon, 1. q.1. 669
Petrus Diaconus, diſtin.39. 261
Petrus debuit, de pœn. diſt.1. 2240
Petrus poteſtatem, 2. q.7. 925
Petrus qui Thabitam. 33.q.8. 1828
Pia mentis, 1522
Pium eſt, 2395
Placet omnibus, 466
Placita ſecularia, 1415
Placuit communi, 16. q.1 1434
Placuit de infantibus, 1. q.4. 773
Placuit de infantibus, de conſec.di.4. 2706
Placuit Epiſcopos, diſtin.32. 216
Placuit eorum, 2.q.7. 936
Placuit etiam, diſ.90. 582
Placuit huic ſanctæ, diſtin.16. 76
Placuit huic ſanctæ, 16.q.3. 1490
Placuit igitur, de conſecra.diſt.4. 2734
Placuit omnibus, diſtin.12. 54
Placuit omnibus, 10. q.1. 1154
Placuit omnibus, 16. q.1. 1431
Placuit per omnia, 13.q.2. 1355

Placuit

Placuit pro communi, 6.q.3. 1054
*Placuit ſancto conuentui,*4.q.2. 1006
*Placuit vniuerſo,*11.q.3. 1207
*Placuit vt altaria, de conſe.diſt.*1. 2546
*Placuit vt à nullo,*7.q.1. 1083
*Placuit vt à quibuſcunque,*2.q.6. 869
*Placuit vt ante,*20.q.1. 1594
*Placuit vt clericus,*21.q.5. 1618
Placuit vt deinceps, 9.q.2. 1133
Placuit vt deinceps, de pœ.di.6. 2437
Placuit vt hi, 23.q.5. 1782
Placuit vt hi, 36.q.2. 2533
Placuit de ordinatione, 671
Placuit vt nullus, 1.q.1. 733
*Placuit vt nullus,*10.q.3. 1167
*Placuit vt vnuſquiſque,*1.q.1. 733
Placuit vt conſeruato, di.18. 94
Placuit vt quicunque, di.72. 483
Placuit vt quicunque, di.74. 488
Placuit vt quicunque, 1.de con.di.4. 2735
Placuit vt quicunque, 2.de con.di.4. ibid.
Placuit vt quicunque, 3.de con.di.4. 2736
Placuit vt quicunque, 16.q.6. 1504
Placuit vt quicunque, 11.q.1. 1179
Placuit vt quicunque, 16.q.3. 1495
Placuit vt omnes, de con.di.3. 2637
Placuit vt venerabilis,de con.di.3. 2645
Placuit vt poſtquam, de con.di.3. 2645
Placuit vt ante, diſt. 77. 509

Placuit vt nemini, 7.q. 1. 1081
Placuit vt ordinandus, diſt.38. 256
Placuit vt quiſquis. 11. q.1. 1198
Placuit vt Presbyteri, 2.q.6. 890
Placuit vt Presbyteri, 12.q.2. 1314
Placuit vt quotiens, 1. q.2. 750
Placuit vt quotienſcũq; diſt.18. 98
Placuit vt quotienſcunque, 3.q.10. 998
Placuit vt ſi quis, 2.q. 4. 865
Placuit vt ſi quis, 21.q. 2. 1610
Placuit vt pœnitentes, diſtin.50. 374
Placuit de ordinatione, 1.q.1. 669
Placuit vt Epiſcopi, 12. q.3. 1332
Placuit vt Epiſcopi, 21. q.3. 1613
Placuit vt ſi quando, 6. q.2. 105
Placuit vt ſi, 33. q.2. 2231
Placuit vt ſecundùm, 32.q.7. 2203
Plebs Diotrenſis, 441
Plebiſcita, 5
Plerique, 8.q.1. 1108
Plerique, 14.q.3. 1379
Pleriq;, de conſec.di.4. 2701
Plerũq; boni, 2.q.7. 911
Plerunque cõtingit, 11. q.3. 1247
Pluit Dominus, 2388
Plures, 1466
Plurimos Sacerdotes, 538
Ponderet, 337
Pontifices, 7.q.1. 1063
Pontifices, 12.q.3. 1334
Porrò de affinitate, 35. q.5. 2497
Porrò duorum, 35.q.2. 2497
Porrò & Hieroſolymitanus, diſt.66. 470
Porrò gloria, de conſec. diſtin.1. 2561.

Porrò illi, de pœ. diſtin. 1. 2251
Porrò Moyſi, diſt. 84. 548
Porrò ſcias, di. 63. 438
Porrò ſi, 16. *q.* 3. 1494
Poſſeßio, 1484
Poſſeßiones, 16. *quæſ.* 1. 1471
Poſſeßiones, 16. *q.* 4. 1501
Poſt appellationē, 886
Poſt baptiſmum, 2700
Poſt Paſcha, 504
Poſt quingentos, 1491
Poſt ſuſceptum, 2123
Poſt vxoris, 2126
Poſtea ſignatur, de con. diſt. 4. 2687
Poſtea tangũtur, 2888
Poſteaquam, 1953
Poſtquam aſcendit, de conſe. di. 4. 2699
Poſtquam hoſtilis, 16. *q.* 1. 1462
Poſtquam pretio, 13. *q.* 2. 1360
Poſtquam quenquam, diſtin. 50. 334
Poſtquam ſe, de conſec. diſtin. 4. 2687
Poſtquam vos credere, 2694
Poſtulatus, 986
Poteſt diſcurſus, de pœniten. diſt. 2. 2313
Poteſt fieri, de pœni. diſtinc. 1. 2264
Precariæ, 1. 10. *quæſti.* 2. 1164
Precariæ, 2. *ibid.* 1165
Precariæ, 12. *q.* 2. 1311
Præceptum. 2. *quæſtio.* 2. 838
Præceptũ 32. *q.* 5. 2197
Præcepta canonica, diſtin. 55. 403
Præcepta ſynodalia, de conſec. diſtinc. 1. 2537
Præcepit, 2196
Præceptis Apoſtolicis, 47
Præcepimus, diſt. 34. 228
Præcipimus, diſtin. 90. 583
Præcipimus, diſtin. 93. 609

Præcipimus, 12. q. 1. 1281
Præcipimus, 16. *quæſt*. 1. 1465
Præcipimus, 16. q. 2. 1481
Præcipimus, 21. q. 4. 1618
Præcipimus, 21. *quæſt*. 2. 1611
Præcipuè, 1204
Præcipiendum eſt, 1361
Prædia, 1287
Prædixerat, 2282
Prædicator, 1473
Prædicandum eſt, 1632
Præſumunt, 907
Præſul non damnetur, 865
Præſulum, 1486
Præſens, 1600
Præſenti concilio, *diſt*. 54. 394
Præſenti decreto, 5. q. 2. 1021
Præſente presbytero, 598
Præſentium latoris, 7. q. 1. 1061
Præſentium portitorē, 1. q. 5. 787
Presbyter ante, 30. di. 78. 513
Presbyter aut Diaconus, di. 81. 527
Presbyter aut Diaconus, 15. q. 5. 1417
Presbyter cùm ordinatur, di. 23. 147
Presbyter cùm diœceſim. 12. q. 4. 1337
Presbyter Euchariſtiā, *de conſecra. diſtinc*. 1. 2633
Presbyter inconſulto, 1. 26. q. 6. 1994
Presbyter inconſulto, 2. 26. q. 6. 2002
Presbyter manè, *diſt*. 91. 584
Presbyter præſente, di. 95. 619
Presbyter quidam, di. 32. 218
Presbyter ſi vxorem, di. 28. 185
Presbyter ſi fornicationem, di. 82. 540

Presbyter

*Presbyter ſi per pecuniam.*1.q.1. 659
Presbyter ſi à plebe, 2.q.5. 853
Presbyt. vel quilibet 2.q.5. 848
*Presbyteri baptizatos, de conſe.diſt.*4. 2711
*Presbyteri diaconi, di.*24. 158
*Presbyteri, Diaconi, diſtin.*34. 232
Presbyteri Diaconi. 11.q.3. 1222
Presbyteri de occultis, 26.q.6. 1995
*Presbyteri ruris in eccleſia,diſt.*95. 619
*Presbyteri qui diœceſanas,de con.di.*4. 2712
*Presbyteri qui per diœceſes,diſt.*95. 614
*Presbyteri quos,di.*68. 471
*Presbyteri verò,diſtin.*67. 470
*Presbyterum, diſt.*28. 190
*Presbyterũ,di.*50. 330
*Presbyterorum etiam, diſt.*56. 406
Presbyterorũ filios,ibi.
Presbyteros,diſtin. 50. 354
*Presbyteros,diſtin.*95. 612
Presbyteros, 16. q. 1. 1450
*Presbyteri,di.*27. 180
*Presbyteris, de conſec. diſt.*4. 2711
Præter hoc, 210
Præterea deuotionis, 23.q.8. 1826
*Præterea frequenter, diſtin.*51. 377
Præterea placuit, diſt. 28. 184
Præterea ſciſcitaris, di. 23. 150
*Pridẽ præcepimus.*1593
Primus homo, 2327
*Prima actione,*16.q.3. 1493
Prima annotatio, diſt. 16. 83
Prima autem, diſtinc. 16. 81

Prima conſolatio, de pœni.di.3. 2389
Prima igitur, de con. diſt.4. 2691
Prima quidem, de conſec.diſt.2. 2595
Prima ſalus, 25. quæſt. 1. 1936
Primum eſt, 22. quæſt. 2. 1638
Primùm itaque, diſtin. 25. 171
Primùm interrogetur, de conſec.diſt.4.2782
Primæ ſedis, 647
Primo gradu, 35. q. 5. 2499
Primò ſemper, 2. q.1. 825
Primatus Epiſcopus, 481
Primates, 815
Principatus, 676
Princeps vitiorũ, 2327
Principes, 1785
Principali, 443
Principium, 2353
Priſca conſuetudo, 650
Priſcis igitur, di.55.398
Priſcis quidem, 10.q.3. 1168
Priuilegium, 1234
Priuilegia, diſt.3. 8
Priuilegia, 1.25.q.2. 1944
Priuilegia, 2.25.q.2. ibidem.
Priuilegia, 3.25.q.2. 1952
Prius ergo, 3.q.2. 950
Prius eſt, 3.q.11. 1001
Priuſquàm, diſt.28.182
Priuſquàm conueniret, 27.q.2. 2065
Probinum, 1439
Procliuis, 1598
Prodeſt, 1772
Pro dilectione, 2633
Productior eſt, 2361
Progeniẽ ſuam, 2782
Prohibendum, 398
Prohibentur, diſtinc. 48. 319
Prohibentur, d.88 566
Prohibẽtur, 2. q.1.826
Prohibete, 154
Pro impenſis, 1408
Pro membris, 1699

Pronun

Pronuntiandum, 2634
Pro obeuntibus, 1364
Propter eccleſiaſticas, di. 18. 95
Propter eccleſiaſticas, di. 18. 100
Propter eos, 7. q. 1. 1082
Propter gloriã, de cõſ. di. 4. 2689
Propter ſuperfluam, 2. q. 6. 876
Propter totius, di. 19. 113
Propter vitandum, de con. di. 4. 2698
Propriè, 2654
Prophetauit, 706
Propoſitum, 1598
Propoſito, 2186
Propoſuiſti. 536
Pro qualitate, 2005
Pro reuerentia, 290
Prouidendum quoque, 542
Prouinciæ, 646
Pſalmiſta, 153
Pudenda, 1873
Pudicus, 276
Pudor eſt, 2159
Pueri ad ſacros, 1. q. 1. 743
Pueri ante annos, 22. q. 5. 1676
Puella, 1596
Puellæ, 1591
Pulchra etiam, 558
Pulſatus, 970
Pura & ſimplex, 996
Puto Chriſtianum, 32. q. 5. 2194
Puto quòd ſine, 2. q. 7. 920
Putant quidam, 1378
Pyctacium, 2121

Q

Qua autem. 839
Quacunque arte, 1671
Quadrageſima, di. 4. 11.
Quadrageſima, de con. di. 5. 2742
Quædam etiam, 6
Qualis condemnatio, 2. q. 7. 901
Qualis debeat, 2129
Qualis enim, 8. q. 1. 1120

1120
*Qualis hinc, diſtinc.*25. 170
Qualis nos, 1798
Qualiter Epiſcopus, di. 24. 157
*Qualiter ordinati,*7.q. 1. 1071
Qualiter verò, diſt. 63. 483
Qualitas lucri, 2428
Quàm magnum, 1708
Quamobrem, 2279
Quàm periculoſum~, 1065
Quàm pio mentis, 751
Quàm præpoſterum~, 1367
Quàm ſit neceſſarium, 1561
Quamuis cautè, diſtinc. 50. 371
Quamuis cautè, de pœ. *diſtin.*3. 2366
*Quamuis Chorepiſcopis.di.*68. 473
*Quamuis dictum,*22.q. 1. 1629
Quamuis errare, diſtin. 38. 257
Quamuis liceat, 3.q.6. 972
Quamuis plenitudo, de pœ.di.1. 2304
Quamuis ſit triste, 7. q.1. 1072
Quamuis vera, 11. q.3. 1240
Quamuis vniuerſæ, di. 21. 126
Quamuis vnũ, de con. di.4. 2663
Quanquam omnes, di. 23. 146
Quanquam Sacerdotũ, 14.q.2. 1377
Quanquam ſecundùm vocabula, 2.*quæſt*.7. 920
*Quando ab Hieroſolymis,de con.di.*4.2731
Quando Adam, de pœ. *diſt*.2. 2327
Quando autem, diſtin. 44. 288
Quando autem, de con. *diſtin*.1. 2566
Quando Epiſcopus, di. 24.

24. 159
Quando ergo, 11. quæ. 3. 1216
Quando & vbi, diſtin. 75. 497
Quando neceſsitas, diſt. 86. 552
Quando Presbyteri. di. 28. 182
Quando Presbyteri, di. 38 254
Quando Presbyteri, di. 44. 289
Quando quis, de conſe. diſtin. 4. 2716
Quando vult Deus, 23. q. 4. 1749
Quanto à nobis, 2. q. 5. 850
Quantò apoſtolica, diſt. 63. 440.
Quanto tempore, 3. q. 2. 949
Quantum dicit, 364
Quantumlibet, 318
Quantus, 1711
Quantuslibet, 2265
Quapropter, 2. quæſ. 7. 934
Quapropter, 27. quæſt. 2. 2062
Qua traditione, 135
Quatuor autem, 12. q. 2. 1302
Quatuor modis, 11. q. 3. 1242
Quæ ad perpetuã, 1933
Quæ Chriſto, 2019
Quæ circa ordinandos, 644
Quæ contra mores, 26
Quæ de cauſa, 851
Quæ dignior, 1868
Quæ ipſis Sacerdotibus, 254
Quæ Lotharius, 827
Quæcunque contentiones, 11. q. 1. 1178
Quæcũque enim, de pœ. diſt. 4. 2400
Quæcunque inquiunt, 25. q. 2. 1952
Quæcunque mulier, di. 30. 194
Quæcunque res, 10. q. 1. 1152
Quædam capitula, diſt. 96. 626

Quædam cum fratre, 32.q.7. 2211
Quædam etiam, diſtin. 2. 6
Quædam lex Romana, 25.q.2.& 3. 2483
Quælibet occulta, 265
Quem pœnitet, 2302
Quem progenitores, 1591
Quemadmodum, di.12. 50
Quemadmodum, 23.q. 7. 1819
Quemadmodum, 32.q. 7. 2205
Quærat hic aliquis, 2393
Quærendum eſt, 2.q.7. 905
Quærendum eſt, de pœ. di.2. 2311
Quæris à me, de con. di. 4. 2717
Queritur pater, 2.q.7. 921
Quæritur, 22. q. 2. 1647
Quæro ergo, 1047
Quæſitum eſt, 1.q.3. 760
Quæſitum eſt, 13.q.2. 1371
Quæſitum eſt, 23.q.4. 1759
Quæ ſemel, 1584
Queſta eſt nobis, 1559
Queſti ſunt, 16.q.1. 1459
Queſti ſunt, 17.q.4. 1555
Quæſtionem, 1319
Qui abſtulerit, 1287
Qui accuſare, 992
Qui admiſſa, 1. de pœ. di.3. 2363
Qui admiſſa, 2. 2364
Qui admiſit, 1427
Qui aliorum, 1914
Qui ambulat, 1031
Qui apud, 773
Qui autem, di.91. 584
Qui autem, 5.q.6. 1032
Qui bona agunt, 1531
Qui bis ignoranter, 2709
Qui bene, 2633

Quibus,

Quibus, 1220
Qui calumniam, 1032
Qui cathedram, 593
Qui Chriſti, 1285
Qui clementiam, 560
Qui communicauerit, 1212
Qui compulſus, 1668
Qui conſentit, 1254
Qui contra, 1873
Qui contempta, 27
Qui crimen, 2.q.8. 941
Qui crimen, 3.q.6. 978
Qui crimen, 6.q.1. 1039
Qui de menſa, 249
Qui deſpõſatam, 2046
Qui die ſolenni, 2565
Qui diſcordat, 2608
Qui diuina, 1369
Qui diuinationes, 1976
Qui diuini, 2400
Qui dormierit, 27.q.2. 2059
Qui dormierit, 32.q.7. 2211
Qui ea quæ Dei ſunt, 257
Qui eccleſiaſticis, diſtinctio. 56. 239
Qui eccleſiaſticis, diſtin. 59. 415
Qui egerit pœnitẽtiam, 2438
Qui Epiſcopus, 142
Qui Epiſcopatum deſiderat, 1114
Quieſcamus, 274
Quieſcite, 1042
Qui & diuinis, 1300
Qui ex famulis, 384
Qui exigit, 1669
Qui habetis, 1389
Qui in caſtigatione, 2445
Qui in maternis, 2707
Qui in aliud, 171
Qui in aliquo, 378
Qui in qualibet, 802
Qui in eccleſia, 1914
Qui in alterius, 1018
Qui iubente, 1224
Qui iuſtus eſt, 1249
Qui malos, 1789
Qui manducant, de conſecra. diſt. 2. 2605
Qui manducat, ibidem, 2622
Qui meritò, 1221

Quis

Qui natus eſt, 2256
Qui nec regiminis, 919
Qui negligunt, 1897
Qui nõ probauerit, 839
Qui oblationes, 1.13.q.2 1357
Qui oblationes, 2. *ibid.* 1358
Qui occiderit, 1547
Qui omnipotentem, 1251
Qui partem, 400
Qui peccat, 1751
Qui peierat, 1668
Qui peierare, 1674
Qui per pecuniam, 662
Qui perfectionem, 667
Qui plures, 1607
Qui poteſt, 1701
Qui Presbyterum, 1545
Qui propinquã, 2478
Qui rapit, 1542
Qui rectè iudicat, 1236
Qui recedit, 2417
Qui recedunt, 1996
Qui religioſis, 1567
Qui reſiſtit, 1251
Qui ſaccum, 363
Qui ſanctus, 2278
Qui ſacramento, 1659
Qui ſceleratè, 2581
Qui ſecundùm carnem, 1711
Qui ſe ſcit, 1.2.q.6.872
Qui ſe ſcit, 2. *ibid.* 873
Qui ſemel, 330
Qui ſyncera, 292
Qui ſine peccato, 984
Qui ſine crimine, 177
Qui ſine Saluatore, 1966
Qui ſitit, 2454
Qui ſpiritualem, 2125
Qui ſtudet, 663
Qui ſub gradu, 354
Qui Subdiaconũ, 1546
Qui ſuis Epiſcopis, 595
Qui venatoribus, 1. *diſt.* 86. 554
Qui venatoribus, 2. 555
Qui verè, 1436
Qui verò, diſt. 50. 361
Qui verò, diſt. 52. 380
Qui verò, 11. *quæſt.* 3. 1224
Qui verò, 21. *quæſt.* 2. 1609
Qui viderit, 2192

Qui

Qui vitijs, 1793
Qui vos ſpernit, 1115
Qui vult confiteri, de pœn.diſt.6. 2432
Qui vult facere, de pœ. diſt.2. 2320
Qui vult ordinatè, de pœn.diſt.3. 2365
Qui vxorem ſuam, 2454
Quia Agatho, 2054
Quia alij, 1367
Quia aliquanti, 530
Quia autem, 1590
Quia cognouimus, 1171
Quia corpus, 2580
Quia dies, 2750
Quia diuinitatis, 2282
Quia ea, 952
Quia Epiſcopus, 1025
Quia ergo, diſt.22. 131
Quia ex ſola, 1863
Quia frater, 1078
Quia igitur, 439
Quia ingredietib', 1586
Quia in quibuſdã, 477
Quia Ioannes, 1338
Quia iuxta, 5.q.6. 1032
Quia iuxta, 16.quæ.1. 1470
Quia morte, 2599
Quia paſſus eſt, 2588
Quia per ambitiones, 462
Quia Præſulatus, 774
Quia radix, 2314
Quia res, 1202
Quia Sacerdotes, 1155
Quia ſancta, 453
Quia ſanctitas, 340
Quia ſimpliciter, 413
Quia ſunt, 185
Quia te quaſi, 359
Quia tua fraternitas, 1268
Quia verò de na.diſ.6. 17
Quia verò, de pœ.diſ.2. 2306
Quia verò, de pœn.diſt. 4. 2398
Quibus Epiſcopi, 11.q.3. 1220
Quibus peccata, 13.q.2. 1362
Quibus temporibus, diſ. 76 498

Quibuſdam narrantibus, 741
*Quicquid,*1.q.1. 732
Quicquid, 12.q.2.1307
Quicquid, 32.q.2.2161
*Quicquid,*32.q.5.2197
*Quicquid,de conſecrat. diſt.*5. 2747
*Quicunq;,diſt.*31. 201
*Quicunq;,diſt.*50. 353
*Quicunq;,diſt.*50. 368
*Quicunq;,diſt.*54. 384
*Quicunq;,diſt.*77.507
*Quicunq;,diſt.*81. 524
*Quicunq;,*1.1.q.1.659
*Quicunq;,*2.1.q.1.664
*Quicunq;,*1.q.5. 785
*Quicunq;,*2 q.6. 877
*Quicunq;,*6.q.1. 1046
*Quicunq;,*11.q.1. 1192
*Quicũq;,*1.11.q.3. 1209
*Quicunq;,*2.*ibid.* 1223
*Quicunq;,*3 *ibid.* 1243
*Quicũq;,*1.12 q.2.1286
*Quicunq;,*2.*ibid.* 1323
*Quicunq;,*12.q.3. 1333
*Quicunq;,*12.q.4.1336
*Quicunq;,*12.q.5.1340
*Quicunq;,*14.q.5.1382
*Quicunq;,*16.q.1. 1458
*Quicunq;,*16.q.3.1487
*Quicunq;,*16.q.7. 1511
*Quicunq;, ibidem,*1523
*Quicũq;,*1.17.q.4.1535
*Quicũq;,*2.17.q.4.1557
*Quicunq;,*20.q.1. 1590
*Quicunq;,*23.q.7. 1815
*Quicũq;,*1.23.q.8.1824
*Quicunq;,*2. *ibid.*
*Quicunq;,*3. *ibi.*
*Quicũq;,*24.q.1. 1869
*Quicũq;,*26.q.5. 1983
*Quicũq;,*27.q.2.2044
*Quicunq;,*33.q.2. 2226
*Quicunq; , de pœniten. diſt.*1. 2241
*Quicunq;, de conſe. diſtin.*4. 2660
*Quid autem,di.*45.291
Quid autem, 8.q.1.1121
*Quid autem,*24.q.3. 1913
Quid crudele, 1759
Quid culpatur, 1689
Quid dicam, 1383
*Quid enim prodeſt,*543
*Quid ergo,*11.q.3. 1253
Quid ergo, 23. *quæſtio.* 4.

4. 1703
Quid ergo, 23. quæſt. 5. 1774
Quid ergo, de pœniten. diſt. 3. 2396
Quid eſt aliud, diſt. 88. 574
Quid eſt Chriſtum, de conſe. diſt. 2. 2597
Quid eſt hoc, di. 50. 342
Quid eſt manus, diſtin. 78. 512
Quid eſt quicunq; , 35. q. 7. 2510
Quid eſt quod dcitur, de pœni. diſt. 4. 2416
Quid faciet, 1729
Quid in omnibus, 2208
Quid obeſt, 1228
Quid prodeſt ieiunare, 555
Quid proderit, 424
Quid ſit ſanguis, 2619
Quid verò, 1. q. 6. 787
Quidam autem hæretici, 24. q. 3. 1918
Quidam cum bonorũ, 33. q. 4. 1716
Quidã clerici, d. 81. 534
Quidam Deo, de pœni. diſt. 1. 2305
Quidam deſponſauit, 2059
Quidam fornicatus, 2468
Quidam maligni, 5. q. 1. 1019
Quidam monachi, 16. q. 1. 1438
Quidam monachorum, 18. q. 2. 1555
Quidam nubentes, diſt. 27. 178
Quilibet fratrum, 1127
Quinque modis, 2744
Quis aliquando, 2291
Quis aut leges, 389
Quis autem, diſt. 10. 40
Quis autem, de conſecr. diſt. 4. 2728
Quis dubitet, 629
Quis enim veſtrũ, 1802
Quis exiſtimaret, 2010
Quis ignoret, 2179
Quis locus, 773
Quis neſciat, di. 9. 33
Quis neſciat, diſt. 11. 45
Quis nos, 1757

Quiſquis Chriſtianus, 23.q.4. 1767
*Quiſquis clericus,*d.84. 548
Quiſquis cũ militibus, de pœn.diſt.1. 2241
Quiſquis dixerit, de cõ. diſt.4. 2736
*Quiſquis Epiſcopus.*12. q.2. 1295
Quiſquis Epiſcoporum, 4.q.5. 1015
Quiſquis ex concupiſcẽtia, de conſecr.diſt.4. 2726
*Quiſquis ille,*2.quæſt.8. 940
Quiſquis inuentus, 17. q.4 1543
Quiſquis metu, 11. 3.q. 1243
*Quiſquis in negotijs,*di. 87. 564
Quiſquis per pecuniã, 1.q.1. 660
Quiſquis per dolũ, 24. q.3. 1909
*Quiſquis præceptis.*14. q.1. 1375
Quiſquis pro aliquo. 24.q.1. 1880
Quiſquis probatus, 2. q.6. 875
*Quiſquis rebus,*diſt.41. 267
Quiſquis vel quod, 23. q.4. 1705
Quo auſu, 1840
Quod abſq;, 46
Quod ad nos, 319
*Quod ait Sodomitis,*59
Quod à patribus, 495
Quodam loco, 1975
*Quod autem ,*diſt.9.30
Quod autem , diſt.47. 310
*Quod autem,*15.quæ.1. 1396
*Quod autem,*de cõ. diſ. 4. 2651
Quod autem, diſt. 27. 177
*Quod autem pro peccato.*24.q.3. 1892
Quod autem , 24.q.1. 1847
*Quod autem,*31.quæ.2. 2144

Quod

Quod autem,26. *quæſ.* 2. 1960
Quòd autem,36. *q*. 1. 2525
Quòd autem, 23. *q*. 6. 1808
Quòd autem. 28. *q*. 1. 2072
Quòd autem, 1.33.*q*.1. 2218
Quòd autem, 2.33.*q*.1. 2219
Quòd autem, *diſtin*.95. 611
Quod autem, 26. *q*. 5. 1975
Quod autem, 29.*q*. 1. 2100
Quod autem, 24.*q*.2. 1885
Quod autem, 7. *quæ*.1. 1060
Quod autem,33.*quæ*.2. 2222
Quod autẽ,23.*q*.7 1818
Quod autem, 9.*quæ*.3. 1138
Quod autem,30.*quæ*.1. 2111
Quod autem, 26.*q*.6. 1993
Quod autem, 22.*q*.5. 1667
Quod autem, 23. *q*. 4. 1702
Quod autẽ,*di*.47. 310
Quod autem,32.*quæ*.2. 2159
Quod autem, 8.*quæſ*.3. 1224
Quod autem, 6.*q*.5. 1508
Quòd autem, 16. *q*.7. 1058
Quod autem,22.*quæ*.5. 1667
Quod autem, 32. *q*. 4. 2159
Quod autem, 27. *q*. 2. 2057
Quod autem,4.*quæſ*.1. 1004
Quod autem,17.*quæ*.3. 1534
Quod autem.7.*quæ*.2. 1103
Quod autem.23.*quæ*.2. 1644

Quòd autem, 30.q.4. 2126
Quòd autem, 20.q.3. 1598
Quòd autem, 6.q.2. 1050
Quod autem, 1.32.q.1. 2150
Quod autem, 2.32.q.1. 2153
Quòd autem, 32.q.5. 2185
Quòd autem, 35.q.1. 2470
Quòd autem, 23.q.5. 1769
Quòd autem, 14.q.1. 1373
Quod autem, 8.q.1. 1106
Quod autem, 35.q.5. 2498
Quod autem, 32.q.4. 2170
Quod bene, 1057
Quod Chriſtus, 1730
Quod conditio, 2044
Quod Dauid, 1652
Quod debetur, 1374
Quod deo pari, 245
Quod dicit Dominus, 269
Quod dicitis, 88
Quod die dominico, 496
Quod errauerat, 1810
Quod interrogaſti, 179
Quod iuramentũ, 1622
Quod militare, 1682
Quod nullus, diſtin. 25. 161
Quod prædeceſſor, 1258
Quod priori, 1342
Quod pro remedio, 800
Quod p̃ neceſſitate, 686
Quod propoſuiſti, 2209
Quod quidam, 720
Quod quis commiſit, 2516
Quod ſi accuſatorũ, 4. q.6. 1017
Quod ſi dormierit, 2143
Quòd ſi pœnitentiam, 27.q.1. 2016
Quod ſuſpecti, 967
Quod verò, diſt.11. 41
Quod verò, 32. quæſ.3. 1694

Quod

Quod verò, 25.quæſ.1. 1948
Quod verò, 1. quæſt.5. 784
Quod verò, 11.q.2. 1203
Quod verò, 32.quæſ.2. 2164
Quod verò, 28.quæ.2. 2906
Quodcunque, 1853
Quo iure, 24
Quomodo exaudit, de conſ.diſt.4. 2676
Quomodo renouari, de pœn.diſt.2. 2326
Quomodo Sacerdos, 11.q.3. 1226
Quomodo virginibus, 31.q.1. 2140
Quoniam à quibuſdã, 19.q.3 1584
Quoniam de iure, 60
Quoniam diuerſarum, 21.q.2. 1609
Quoniã Feſtus, diſt. 61. 432
Quoniã idem. diſt. 10. 39
Quoniam inueſtituras, 16.q.7. 1517
Quoniam in quibuſdã, diſt.32. 217
Quoniam in quibuſdã, 16.q.7. 1520
Quoniam in Romani, diſt.31. 204
Quoniam mos, diſt.65. 467
Quoniam multi, diſt. 47. 311
Quoniam multi, 14.q. 4. 1382
Quoniam multos, 11.q. 3. 1256
Quoniam multa, diſt. 48. 320
Quoniam non cognoui, diſt.88. 572
Quoniam quicquid, 1. q.7. 803
Quoniam quicquid. 16. q.1. 1477
Quoniam quidam, diſt. 75. 649
Quoniam quidam, diſ. 100. 649
Quoniam quidem. diſt. 18. 97

Quoniam ſanctæ, diſtin. 16. 78
Quoniam ſunt, de con. diſt. 3. 2637
Quoniam Velina, 12.q. 1. 1274
Quoniam vetus, 24.q. 1. 1866
Quoniam videmus, diſt. 69. 476
Quorum vices, 475
Quorundam clericorũ, diſt. 23. 151
Quorundã, diſt. 34. 223
Quorundam, diſt. 74. 489
Quos à paganis, 2684
Quos conſtiterit, 660
Quos Deus coniunxit, 2237
Quotidie, 2576
Quotiens à populis, 1.q. 7. 804
Quotiens, 24.q.1. 1856
Quotiens, 1.q.7. 800
Quotiens, 2.q.6. 878
Quotiens, 22.q.5. 1679
Quotiens frater, 2.q.5. 854
Quotiens poſt, 1.quæ.6. 878
Quotienſcũque, 2444
Quotquot, 2027

R

Radicata eſt, 2308
Raptor, 2060
Rapinam emere, 1385
Raptores igitur, 2528
Raptus eſt, 2069
Raptus quoque, 2525
Ratio nulla, 1535
Rationis ordo, diſt. 100. 654
Rationis, 16.q.7. 1525
Reatina eccleſia, 443
Rebaptizare, 2705
Recurrat, 2172
Recedite, diſt. 45 304
Recedite, 23.q.4. 1707
Redintegranda, 3.q.1. 945
Redintegranda, 3.q.1. 946
Regũ officium, 1786
Regula veſtra, diſt. 17. 89
Regula, diſt. 3. 7
Regulæ ſanctorũ, 192

Regen

Regenda eſt, 1151

Regenerante, 2725

Relatio, 1608

*Relatum nobis, diſ.*37. 251

*Relatū eſt,*31.q.1. 2137

*Relatum eſt, de conſe. diſt.*2. 2574

*Relatū eſt,*10.q.3.1174

*Relatum,*11.q.1. 1181

*Relatum eſt,*5.*quaſ.* 2. 1021

Relata eſt, 1153

Relegentes, 1799

Reliqui Sacerdotes, 470

Religioſam, 1331

Relictam, 2124

Remittuntur, 1803

Remiſsionem, 684

Remoto, 1084

Renouantes, 136

Reos ſanguinis, 1775

Reperiuntur, 1. *quæ.*1. 660

*Reperiuntur,de pœ.diſtin.*3. 2359

Reprehenſibile, 1831

Requiſiſti, 2219

Requiritis, 798

Res autem, 1786

*Res eccleſiæ,*1.q.3.771

*Res eccleſiæ,*12.q.1.1283

*Res in Epiſcopatu,*1291

Reſponſa prudentū, 6

Reſecandæ, 1907

Reſuſcitatus, 2253

Reſcripta, 1949

Retulerunt, 2698

Reū ad eccleſiam, 1538

Reuertimini, 1474

Reuertar, 2400

*Reuera,de conſe.diſt.*2. 2610

*Reuera,*3.q.9. 994

*Reuera,*32.q.5. 2186

Rex debet, 1794

Rhodiæ, 7

Ridiculum eſt,diſt. 12. 48

Ridiculum eſt, 11. q. 3. 1226

Rogo & moneo, 1219

Rogamus vos, 1857

Rogationes, 2636

*Romanus,di.*81. 527

*Romanus Pontifex, de conſe.di.*4. 2660

Rurſus

Rurſus, 1223

S

SAbbato, 2639

Sacerdos, 26.q.7. 2005

*Sacerdos,*3.q.7. 987

*Sacerdos, de conſecra. diſt.*2. 2630

*Sacerdos,*1.q.2. 756

*Sacerdos,de pœniten.diſtin.*6. 2436

*Sacerdos,diſt.*81. 525

*Sacerdos,diſt.*50. 345

Sacerdote, 2564

*Sacerdotes, de conſecr. diſt.*4. 2688

*Sacerdotes,di.*37. 243

*Sacerdotes,*6.*q.*1. 1039

*Sacerdotes,*2.*q.*7. 936

Sacerdotes, 12.*quæſ.*4. 1338

*Sacerdotes,*1.*q.*1. 716

*Sacerdotes,di.*49. 328

*Sacerdotes verò,diſ.*93. 595

*Sacerdotes,diſ.*50. 356

*Sacerdotes,*2.*q.*7. 901

Sacerdotum, 2584

Sacerdotium, 1615

*Sacerdotibus,*11.*quæ.*1. 1196

*Sacerdotibus, diſtin.*31. 199

*Sacerdotibus,de conſe. di.*3. 2637

Sacerdotale officium, 420

Sacratas, 154

Sacramẽtum hactenus, 846

Sacramenta, 1.*q.* 1. 682

*Sacramenta altaris,de conſe.diſt.*1. 2555

*Sacrificium,de pœ.di.*1. 2240

*Sacrificiũ,de cõſe.di.*2. 2585

Sacrilegium, 1536

Sacroſancta religio, 1. *q.*1. 717

*Sacroſancta Romana, diſt.*22. 132

*Sacrorum Canonum, diſt.*63. 458

Sacrorum Canonum, 12.*q.*2. 1292

Sal cœleſtis, 2688

Saluator,1.q.3. 762
Saluator, de conſe. diſtin.5. 2756
Salomon, 2183
Salonitanæ, 449
*Saluo in omnibus,*1140
Saluberrimum, 807
Sancimus,12.q.2. 1305
Sancimus,1.q.7. 812
Sancitũ eſt,7.q.1. 1085
Sancitum eſt, 23. q.8. 1840
Sancta Romana, di. 15. 64
Sancta octo, diſt.16. 79
Sancta quippe, 2. q. 7. 538
Sanctum eſt, 2670
Sanctiſsimo in Chriſto, 486
Sanctimoniales, 1594
Sanctimonialis, 154
Sanctis quippe, 1261
Sanctorum Canonum, diſtinct.70. 477
Sanctorum patrum, 10.q.1. 1136
Sanctorum patrum, 1.q.1. 662
Sana quippe, 34
Sanè cauendum, de pœnitentia diſtinctio.3. 2365
Sanè conſanguinitas, 35.q.2. 2881
Sanè diximus, 15. q. 1. 1404
Sanè percuſſor, diſ.45. 306
Sanè profertur, 24. q. 2. 1889
Sanè quia,16.quæſt.2. 1482
Sanè quiſquis, 15. q. 3. 1413
Sanè quod ſuper, 24. q.2. 1887
Sanè ſi communi, diſtin.65. 464
Sanè ſi ex conſenſu, 2. q.6. 890
Sanè Theſſalonicenſi, 16.q.7. 1518
Sapiens non eſt, 6. q.1. 1044
Sapiens nunquam, de pœnitentia diſtin. 2. 2328

Satag

Satagendum, 1936
Satis euidenter, diſ. 96. 627
Satis hinc apparet, 33. q. 5. 2456
Satis oſtendimus, de conſe. diſt. 4. 2683
Satis peruerſum, di. 56. 409
Satisfactio pœnitentiæ, 2359
Satyca, 6
Scelus, 836
Sceleratior omnibus, 2387
Scenicis, 2634
Schiſma, 1875
Schiſmatici, 1809
Scit ſancta, 48
Scitote, 1052
Sciant cuncti, 940
Scias frater, 1087
Sciatis fratres, 2443
Scire debet, diſtin. 76. 503
Scire debes, 7. *quæſt.* 1. 1065
Scire vos oportet, 23. q. 8. 1825
Scimus autem, diſ. 43. 283
Scimus vos non ignorare, 12. q. 1. 1269
Sciendum, 8. q. 1. 1113
Sciendum, 26. q. 3. & 4. 1971
Sciendum eſt, 27. q. 1. 2032
Sciendum, de pœni. diſtin. 2. 2322
Sciendum, di. 29. 192
Scindite corda, 2252
Sciſcitaris, 1096
Sciſcitatur, 2124
Sciſcitantibus, 1429
Scriptura dicit, 2569
Scripſit mihi, 7. *quæſ.* 1. 1060
Scripſit nobis, 27. q. 2. 2055
Scriptum eſt, 6. *quæ.* 3. 1052
Scriptum eſt, 14. q. 5. 1387
Scriptorũ veſtrorum, 655
Seculares, 33. *quæſt.* 2. 2223

Secu

Seculares,de conſec.diſtin.2 2578
Secunda quæſtio, 29. q.2. 2104
Secunda,de pœni.di.1. 2282
Secundùm canonicam, 23.q.8. 1839
Secundùm catholicam, 11.q.3 1227
Secundùm eccleſiæ, diſtin.19. 110
Secundùm verba, 33. q.5. 2452
Sicuti ſunt,2.quæſt.7. 917
Sed adhuc. 758
Sed cùm in Epiſcoporum, 1158
Sed differentia, 1696
Sed & continuò, 2260
Sed & illud, 1967
Sed illud, 304
Sed nec Adam, 2328
Sed notandum, 192
Sed penſandum, 19
Sed quæritur, diſt.37. 243
Sed ſi fortè, 530
Seditionarios, 309
Sedulò monendi, 258
Semel Chriſtus,de conſecra.diſt.2. 2599
Semel immolatus, de conſecra.diſt.2. 2600
Sententia Cham,2.q.7. 902
Sententia paſtoris, 11. q.3. 1203
Sententiam Romana, 2518
Senatuſconſultum, 5
Senti, 1228
Sæpe contingit.diſt.50. 364
Sæpe contingit, 2. q. 5. 863
Sæpe fit,12.q.2. 1329
Sæpe malorum, 28. q.1. 2091
Sæpe Principes, 23.q. 8. 1843
Sæpe ſe vitia,diſt.41. 271
Septuaginta, 86
Septies in die, 2369
Sequitur non, diſt.45. 291

Sequi

Sequitur in epiſtola, diſtin.46. 306
Sequitur in vtraque, diſt.26. 172
Sequitur, non percuſſorem, diſt.45. 291
Sequitur ſecunda, 1.q.2. 749
Sequitur ſecunda, 27.q.2. 2040
Sequitur ſexta, 2.q.6. 867
Seruatis priuilegiis, 1946
Seruanda eſt, 207
Seruetur, 1239
Serui autem. 382
Seruitium, 1579
Series conſanguinitatis, 2488
Seriatim, 215
Serpens decepit, 2260
Sexaginta. 75
Sexto die, 236
Sexta actione, 15.q.7. 1423
Sexta ſynodus, d.16. 80
Sextam ſanctam, de conſec.diſt.3. 2647
Sextam ſynodum, diſt.16. 77
Si accuſatorum, 3.q.10. 999
Si accuſatorum, 4.q.6. 1017
Si ad ſcripturas, 32
Si ad peccatum, 22.q.4. 1659
Si ad matris, de conſecra.diſt.4. 2708
Si agamus, 2278
Si aliquid, 22. quæſ.4. 1657
Si aliquid, 22.quæſ.4. 1653
Si aliqua cauſa. 1627
Si aliquis, 1998
Si Apoſtolus, 2360
Si apud, 1787
Si audieris, 1790
Si auerterit, 2417
Si autem aliquis, 9.q.3. 1141
Si autem necdum, 36.q.2. 2531
Si autē presbyteri, 15.q.7. 1425
Si autem prouocatum, 2.q.6.

2.q.6. 893
Si autem ſine, 17. q. 4. 1535
Si autem vobis, 11. q.3. 1209
Si baptizata eſt, 2723
Si cauſa. 2444
Si clericus, 1200
Si clerici, 1.11.q.1.1186
Si clerici.2. *ibid.*
Si clericatus, 1444
Si concupiſcentia, 1405
Si conſuetudinem, 27
Si credis, 2630
Sic autem, 681
Sic in ſanctificando, 2569
Sic dicet, 1955
Sic enim, 2081
Sic non ſunt, 2181
Sic omnes, 106
Sic populus, 697
Sic quippe, 2066
Sic viue, 1444
Sicut Apoſtoli, 1211
Sicut Achab, 2375
Sicut ait, 2376
Sicut alterius, 1089
Sicut antiquitus, 1537
Sicut bonum, 2012
Sicut Chriſtus, 705
Sicut crudelis, 2150
Sicut diœceſim, 1486
Sicut Domini, 1519
Sicut eccleſia, 1314
Sicut enim, 2189
Sicut enim, 11.q.1.1189
Sicut Epiſcopum, 753
Sicut ergo, 2519
Sicut eſt verus, 2629
Sicut eunuchus, 680
Sicut excellentiã, 1761
Sicut fœmina, 2165
Sicut ficti, 682
Sicut hi, 314
Sicut inquit, 933
Sicut in ſacramentis, 2733
Sicut in ſanctificando, 2569
Sicut in vnaquaq;, 1611
Sicut Iudas, 1609
Sicut is, 789
Sicut Neophytus, 321
Sicut non alij, 2541
Sicut non eſt, 1719
Sicut non omnis, 2159
Sicut non ſuo, 310.

Sicut noſtis, 2687
Sicut omnino, 1293
Sicut primi, 2287
Sicut quædam 60
Sicut quæuis, 638
Sicut qui, 1540
Sicut qui monaſteria, 1592
Sicut Sacerdotes, 900
Sicut ſancti, 63
Sicut ſatius, 2180
Sicut ſemel, 471
Sicut fœmina, 2165
Sicut ſeta, 2321
Sicut ſine, 815
Sicut ſtellas, 256
Sicut tribus, 2322
Sicut vir, 1068
Sicut viri, 264
Sicut vrgeri, 689
Sicubi, 1340
Si cui etiam, 2250
Si cuius patruus, 2523
Si cuius vxorem, 229
Si cupis, 1433
Si cuſtos, 2023
Si de area, 1968
Si Decreta, 116
Si de rebus, 1817
Si Diaconus, 527
Si dicat vir, 2448
Si dominus, 1250
Si ducturi, 2199
Si duo fortè,di.79. 517
*Si duo fratres, diſt.*50. 365
Si duo viri,35.quæſ. 6. 2505
Si ea de quibus, 1764
Si ea deſtruerem, 1945
Si eccleſia, 1755
Si ægrotans, 1224
Si enim, 2066
*Si enim, de pœ. diſt.*2. 2333
Si eos de quibus, 2731
Si Epiſcopus, diſt. 50. 332
*Si Epiſcopus fortè,*11.*q.*3. 1205
*Si Epiſcopus,*3.*q.*2. 951
*Si Epiſcopus,*1.11.*q.*3. 1205
*Si Epiſcopus,*2.11.*q.*3. 1224
*Si Epiſcopus,*16.*quæ.*3. 1492
*Si Epiſcopus,*12.*q.*2. 1330

1330
Si Epiſcopus Metropol. di.18. 99
*Si Epiſcopus,*12.*quæ.*5. 1340
Si Epiſcopo, 864
Si Epiſcopum, 1505
Si Epiſcoporum, 1620
Si ergo, 1117
Si euangelica, 404
Si ex bono, 2402
Si ex laicis, 1150
Si expoſitus, 566
Si fœmina, 2107
Si fœneraueris, 1378
*Si fortè,di.*63. 460
Si fortè, de pœn. diſt. 1. 2242
*Si fortè,*17.*q.*4. 1541
*Si fortè diſt.*65. 468
*Si fortè,*21.*q.*5. 1620
Si fortaſſis, 1506
Si fur aut latro, 1371
Si gens Anglorum, 411
Significaſtis, 711
Signum eſt, 2585
Si habes, 1894
Si hæreticus, 910
Si homo, 35. *q.* 2. *&* 3. 2478
*Si homo,*27.*q.*1. 2025
Si homicidum, 1794
Si igitur, 1902
Si ille qui, 369
Si illic, 1733
Si Imperator, 631
Si in adiutorium, 39
*Si infidelis,*28. *quæſ.*1. 2078
*Si infidelis,*28. *quæſ.*2. 2096
Si in laicis, 254
*Si inimicus eſt, diſt.*93. 591
*Si inimicus,*11.*quæſt.*3. 1211.
Si in morte, 1832
Si in plebibus, 445
Si in qualibet, 1595
*Si inter bonos,de conſe. diſt.*4. 2661
*Si inter Epiſcopos,*6 *q.* 4. 1056
*Si is qui præeſt,*11. *q* 3. 1234
*Si is qui,*23.*q.* 4. 1733
Si iubet, 1993

Si Iudas, 2399
Si iuſtus, 681
Si iuxta Apoſtolũ, 256
Si laicus, 201
Si laici vxor, 229
Si lapſis, 329
Si legitimi, 852
Si mala fama, 854
Si metropolitan', 1056
*Similiter,*3.q.5. 965
*Similiter,*16.q.1.1469
Simili modo, 2075
Similem Dei, 2328
Si monachus, 1442
Si motum fuerit, 2543
Si mulier, 14
Sine exceptione, 1315
Sine literis, 1127
Sine ornatu, 1617
Sine pœnitentia, 2703
Si non ſunt, 2577
Si nõ ſanctificat, 2690
Si non ex fidei, 167
Si non licet, 1778
*Si nulla, de conſec. diſtin.*4. 2708
*Si nulla,*23.q.8. 1828
Singuli autem, 2623
Singula eccleſiaſtici, 575
Si nupſerit 179
Sint manifeſtæ, 1269
*Sint tibi quotidiana, de conſe.diſt.*5. 2744
*Sint tibi ieiunia, de conſe.diſt.*5. *ibid.*
Si officia. 416
Si omnia in hoc ſeculo, 1039
Si Papa. 263
Si pater, 2125
Si Paulus, 2190
*Si peccatũ,*22.q.1.1628
*Si peccatũ David, de pœ.diſt.*1. 2287
Si peccauerit, 832
Si per ordinationẽ, 438
Si per ſortiarias, 2221
Si p negligentiã, 2583
*Si Petrus,*24.q.1.1858
*Si Petrus,*8.q.1. 1106
Si plures, 1526
Si poſt ordinationẽ, 335
*Si presbyter,*1.q.1.697
*Si Presbyter,*26.q.6. 2000
Si primates, 1023
Si priuatum, 1284

Si prop

Si ꝓpterea, 23.q.5. 1791
Si propterea, de pœni. diſt.1. 2250
Si publicis, 1651
Si qua de rebus, 12.q.2. 1310
Si qua fœmina, diſ.50. 362
Si qua fuerit, 31.quæſ.1. 2138
Si qua monacharum, 27.q.1. 2028
Si qua mulier, 1. 35.q. 10. 2523
Si qua mulier, 2. 35.q. 10. 2524
Si qua mulier, 3. 35.q. 10. ibid.
Si qua mulier, 31.q.1. 2138
Si qua mulier, diſt.30. 194.
Si qua mulier, de conſ. diſtin.4. 2709
Si qua mulier, diſt.30. 194
Si qua mulier, 19.q.3. 1587
Si qua vidua, d.28. 187
Si qua virgo, 27.q.1. 2026
Si qñ, de pœ.diſ.3. 2395
Si quando, 2.q.6. 893
Si quãdoque à Sacerdotibus, 1418
Si quatuor, 1846
Si qua cauſæ, 1187
Si qualibet, 1644
Si quem à clericatu, 16.q.1. 1447
Si quem fortè, 24.q.1. 1882
Si quem pœnituerit, 2. quæſ.3. 842
Si qui apud, de conſec. diſtin.4. 2663
Si qui à Pſeudoëpiſcõ. 1.q.1. 685
Si qui à ſimoniacis, 1. 1.q.1. 736
Si q clerici, di.74. 488
Si q clerici, 11.q.1. 1186
Si qui clericorũ, 11.q.1. ibidem
Si quidem, 1151
Si qui Epiſcopi, 1.q.1. 687
Si q Epiſcopi, d.92. 589

Si qui Epiſcopi, 25.q.2. 1955
Si q ex fratribus, 1191
Si qui filij, diſ.30. 193
Si qui inuenti, 5.q.1. 1020
Si quilibet, 393
Si qui neceſsitate, de conſe.diſt.4. 1658
Si qui parentes, 31.q.3. 2149
Si qui Presbyteri, 1.q.7. 790
Si qui ſine examinatione, di.81 524
Si qui ſunt vituperatores, 2.q.7. 905
Si qui ſunt, di.81. 528
Si qui vel propria, 1.q.7. 803
Si qui voluerint, 1.q.7. 800
Si qui verò, 7.q.1.1081
Si qui verò, de pœ.di.5. 2429
Si qui verò, di.32. 208
Si quicquid, 2670
Si quid de quocunque, 15.q.7. 1424
Si quid, 2.q.7. 935
Si quid inueniſti, 14.q.5. 1385
Si quid veri, di.37.250
Si quid verò, d.86.560
Si quis Abbas, 18.q.2. 1568
Si quis ab Epiſcopo, 2.q.7. 906
Si quis abſciderit, di.55. 400
Si quis acceperit, 33.q.1. 2221
Si quis à catholica, 23.q.4. 1706
Si quis ad te, 22.q.2. 1543
Si quis à Medicis, d.55. 401
Si quis Apoſtolicæ, di.79. 514
Si quis à proprio, 11.q.3. 1203
Si quis à proprio, 21.q.5. 1619
Si quis à vero, 3.q.4. 958
Si qs amodo, di.81.529
Si quis ancillam, 29.

q.2. 2106
Si quis artẽ, d.37.248
Si quis auſus, diſt. 71. 479
Si quis autem, de conſe. di.4. 2657
Si quis autem, diſt.18. 99
Si quis autẽ, 1.q.6.788
Si quis autẽ, di.94.610
Si quis autem, de pœn. di.7. 2439
Si quis autem, de pœn. di.3. 2397
Si quis baſilicam, de cõſe.di.1. 2540
Si quis Calendas, 2008
Si quis carnem, diſt.30. 196
Si quis clericus, diſt.81. 526
Si quis, 16.q.7. 1518
Si quis, 14.q.4. 1381
Si quis, 17.q.4. 1541
Si quis, 26.q.5. 1979
Si quis, 3.q.6. 978
Si quis, 11.q.1. 1179
Si quis clericorum, di. 47. 313
Si quis circa, 2.q.3.839
Si quis coactus, 22.q.5. 1668
Si quis confugerit, 1.q.1. 692
Si quis coniugatus, 27.q.2. 2053
Si quis contumax, 17.q.4. 1542
Si quis contriſtatus, di. 90. 582
Si quis conuictus, 22.q.5. 1670
Si quis cum clerico, 11.q.1. 1198
Si quis cum duabus, 33.q.2. 2237
Si quis cũ duabus, 34.q.1. 2467
Si quis, 33.q.2. 2237
Si quis, 34.q.1. & 2. 2467
Si qs, 35.q.2.et 3.2478
Si quis cum militibus, 6.q.1. 1048
Si quis cum nouerca, 32.q.7. 2212
Si quis cuiuslibet, 21.q.5. 1619

Si quis dator, 1.quæſ.3. 759
Si quis de alio, de conſe. di.4. 2712
Si quis de alterius, diſt. 58. 414
Si quis de clericis, 1.12. q.2. 1305
Si quis de clericis, 2.12. q.2. 1309
Si quis de corpore, 26. q.6. 1995
Si quis dederit, 24.q.1. 1883
Si quis deinceps, 17.q. 4. 1544
Si quis deinceps, 16.q. 7. 1516
Si quis de ordine, 7.q. 1. 1085
Si quis de laicis, di.34. 227
Si quis de potentibus, 24.q.3. 1909
Si quis de religioſo, di. 77. 510
Si quis deſpicit, di.42. 273
Si quis deſponſata, 27. q.2. 2062
Si quis deſponſauerit, 1. 27.q.2. 2046
Si quis deſponſauerit, 2. 27.q.2. 2047
Si quis Diaconus, diſt. 50. 351
Si quis diſcernit, di.28 190
Si quis diuinis, 30.q.5. 2132
Si quis dixerit, 11.q.3. 1232
Si quis docet, diſtin.30. 195
Si quis docuerit, di.28. 190
Si quis dogmata, 25.q. 2. 1952
Si quis eccleſiam, 17. q.4. 1541
Si quis eorum, diſt.30. 195
Si quis eorum, diſt.32. 214
Si quis Epiſcopus, diſt. 81. 527
Si quis Epiſcopus, 26. q.5. 1978

Si quis

Si quis Epiſcopus,23.q. 8. 1841
Si quis Epiſcopus,1.q. 3. 760
Si quis Epiſcopus, diſt. 83. 542
Si quis Epiſcopus,16.q. 7. 1517
Si quis Epiſcopus,7.q. 1. 1084
Si quis Epiſcopus,1.q. 7. 808
Si quis Epiſcopus,6.q. 4. 1057
Si quis Epiſcopus,2.q. 6. 890
Si quis Epiſcopus,2.q. 7. 935
Si quis Epiſcopus,1.11. q.3. 1206
Si quis Epiſcopus,2.11. q.3. *ibid.*
Si quis Epiſcopus,3.11. q.3. 1249
Si quis Epiſcopus,1.*diſt.* 92. 589
Si quis Epiſcopus,2.*di.* 92. 590
Si quis Epiſcopus,3.*di.* 92. *ibi.*
Si quis Epiſcopus,6.q. 4. 1055
Si quis Epiſcopus,6.q. 4. 1056
Si quis Epiſcopus,27. q.1. 2017
Si quis Epiſcopus,10.q. 2. 1167
Si quis Epiſcopus,1.q.1. 661
Si quis Epiſcopus,21.q. 5. 1620
Si quis Epiſcopum,2.q. 3. 839
Si quis Epiſcoporum, 16.q.3. 1484
Si quis Epiſcoporum,3.q.6. 970
Si quis Epiſcoporum, di.18. 100
Si quis erga,2.q.7. 905
Si quis etiam, de conſe. di.1. 2549
Si quis ex cleritis, diſt. 23. 154
Si quis ex Epiſcopis, di. 79. 515

Si quis ex Sacerdotibus, di.79. 516
Si quis extra eccleſiã, di.30. 195
Si quis ex vno, 2125
Si quis falſum, 5.q.6. 1035
Si quis filiaſtrum, 30. q.1. 2113
Si quis fortitudinẽ, 23. q.3. 1700
Si quis frater, 11. q.3. 1220
Si quis fuerit, 32. q.7. 2205
Si quis gentilis, 28.q.1. 2075
Si quis habuerit, 28.q. 2. 2096
Si quis hæreticæ, 1.q.1 686
Si quis hariolos, 26.q. 5. 1976
Si quis hominem, 11.q. 3. 1232
Si quis homicidium, di. 50. 361
Si quis iam, 21.quæſ.2. 1610
Si quis in atrio, 17. q. 4. 1537
Si quis in clero, 7. q.1. 1083
Si quis incognitus, 17. q.2. 1534
Si quis in ægritudine, di.57. 414
Si quis ingenuus, 29.q. 2. 2107
Si quis in infirmitate, di.55. 402
Si quis in Metropolitana, di.65. 467
Si quis inquit, 1. q. 1. 700
Si quis iratus, 2. q.3. 840
Si quis iratus, de pœ.di. 1. 2248
Si quis iraſcitur, 13. q. 2. 1357
Si quis inſaniens, 15.q. 1. 1407
Si quis in tantam, 1.q. 4. 783
Si quis intrat, de conſe. di.2. 2578
Si quis Iudaicæ, 28.q.1. 2095

2095
Si quis iudicem, 2. q. 6. 876
Si quis laicus, 16. q. 1. 1457
Si quis laicus, 11. q. 3. 1220
Si quis laicus, 22. q. 5. 1678
Si quis liber, 29. q. 2. 2105
Si quis membrorum, 23. q. 8. 1844
Si quis monachus, diſt. 90. 581
Si quis monachus, 16. q. 1. 1445
Si quis necandi. de pœ. di. 1. 2242
Si quis neceßitate, 34. q. 1. 2465
Si quis neque, 1. quæ. 1. 741
Si quis non dicam, 36. q. 2. 2529
Si quis non dicam, de pœ. di. 1. 2240
Si quis non iratus, 15. q. 1. 1507
Si quis non recto, 24. q. 3. 1897
Si quis nuptias, di. 30. 195
Si quis obiecerit, 1. q. 3. 762
Si quis obligatus, di. 54. 386
Si quis oblitus, 14. q. 4. 1381
Si quis omnem, 1. q. 7. 791
Si quis ordinatus, diſt. 92. 588
Si quis Papa, diſtinct. 79. 514
Si quis pecunia, diſtin. 79. 517
Si quis peierauerit, 22. q. 5. 1669
Si quis per capillum, 22. q. 1. 1626
Si quis per ignorantiã, 1. q. 1. 696
Si quis per ſuperbiam, di. 30. 195
Si quis per ebrietatem, de conſe. di. 2. 2583
Si quis per vetus, 22. q. 2.

q.2. 1644
Si quis poſt acceptum, di.33. 219
Si quis poſitus, de pœn. di.7. 2438
Si quis poſt acceptum, diſt.51. 378
Si quis poſt remiſſionẽ, diſt.50. 370
Si quis poteſtatem, 23. q.4. 1737
Si quis præbendas, 1.q. 3. 772
Si quis præpoſtera, diſt. 50. 348
Si quis Presbyter, diſt. 24. 160
Si quis Presbyter, de con.di.4. 2695
Si quis Presbyter, 2.q. 5. 847
Si quis Presbyter, 7.q. 1. 1082
Si quis Presbyter, 2.q. 5. 847
Si quis Presbyter, diſt. 30. 197
Si quis Presbyter, diſt. 50. 44
Si quis Presbyter, diſt. 92. 591
Si quis Presbyter, 15. q.8. 1428
Si quis Presbyter, 11. q.3. 1205
Si quis præuentus, 22. q.4. 1658
Si quis Principum, 16. q.7. 1522
Si quis propter, 1. q.2. 755
Si quis propter Deum, di.30. 194
Si quis pro ægritudine, di.55. 402
Si quis pulſatus, de pœ. diſt.1. 2242
Si quis putauerit, 2.q. 6. 874
Si quis putauerit, 2.q. 6. 869
Si quis qualibet, 12.q. 2. 1316
Si quem pœnituerit, 842
Si quis rapuerit, 27.q. 1. 2029
Si quis reliquerit, diſt. 30.

30. 196
Si quis Romipetas, 24. q.3. 1910
Si quis Sacerdos, 30.q. 1. 2118
Si quis Sacerdotum, di.81. 519
Si quis Sacerdotum, 11. q.1. 1183
Si quis ſacro, 27.q.1. 2022
Si quis ſeruum, 1.17.q. 4. 1553
Si quis ſeruum, 2.17.q. 4. 1554
Si quis ſemel, de pœ.di. 2. 2707
Si quis ſponſam, 27.q. 2. 2060
Si quis ſuadente, 17.q. 4. 1547
Si quis ſuper his, 2.q.7. 931
Si quis tam maſculum, de pœ.di.1. 2242
Si quis tanquam, di.30. 194
Si quis triceſimum, di. 78. 512
Si quis tumidus, 15.q. 7. 1424
Si quis vel virginitatem, di.30. 194
Si quis veſtrum, 2.q.6. 868
Si quis verò, 11.quæſt. 3. 1210
Si quis verò, 5. quæſ.6. 1035
Si quis viduam, di.50. 332
Si quis viduam, 1.diſt. 34. 230
Si quis viduam, 2. ibid.
Si quis viduam, 32.q. 7. 2211
Si quis virginem, 36. q.2. 2529
Si quis virorum, di.30. 196
Si quis vituperat, 201
Si quis viuente, 31.q.1. 2137
Si quis vnus, 30.q.4. 2125
Si quis voluntate, diſt. 50.

50. 362
Si quis voluerit,de con. di.4. 2712
Si quis votum, 27.q.1. 2038
Si quis vſuram, 14.q. 4. 1383
Si quis vult, 16. q. 7. 1528
Si quis vult,di.36. 242
Si quis vxorem, 1.32. q.1. 2152
Si quis vxorem, 2.32. q.1. 2153
Si quis vxorem, 27.q. 2. 2047
Si quiſquam, 1182
Si quiſpiam, 531
Si quod verius, 2229
Si quos de ſeruis, 22.q. 2. 1317
Si quos,23.q.4. 1761
Si quotienſcũque, 2575
Si refugientes, 2418
Si res aliena, 1392
Si reuera, 2664
Si Romanorum, 102
*Si Sacerdos,6.q.1.*1036
Si Sacerdos,de pœ.di.1. 2270
Si Sacerdotes, 1491
Si ſeculi, 1289
Si ſe cuiquam, 186
Si ſermo meus, 2322
Si ſeruus,di.54. 394
Si ſeruus, 394
Si ſolus, 29
Si Subdiaconus, 231
*Si tantũ Epiſcopus,*1051
Si teſtes omnes, 1006
Si tranſitus, 518
Sit rector diſcretus, 276
Si tributum, 1188
Si triginta annorũ, 513
Si tu abſtines, 2054
Siue de coniugÿ, 33.q. 2. 2224
Siue hæreticus, de conſ. di.4. 2684
Siue paruuli, de con.di. 4. 2685
Si verò, 369
Si verum, 2144
Si vir ſimplex, 178
Si vir & vxor,35.q.2. 2482
Si vir & vxor,27.q.2. 2054

2054
Si virgo, 2465
Si vos contra, 1792
Si vobis fratres, 1842
Si vxorem, 2196
Solet quæri, 2162
Solet etiam, 2664
Solent plures, 2556
Solennitates, de con.di. 1. 2543
Solennitates, de con.di. 1. *ibid.*
Solicitum quoque, 545
Solicitudo, 380
Solicitatores, 2243
Sors non eſt, 1961
Sortes, 1978
Sortilegi ſunt, 1960
Species & ſimilitudo, 2585
Spirituſſanctus, 1.q.1. 695
*Spirituſſanctus, de con. di.*5. 2737
*Sponſus ille,di.*56. 409
Sponſus & ſponſa,diſt. 23. 156
Sponſus & ſponſa, 30. q.5. 2130
Sponſalia, 2119
Statuit quoque, 863
*Statuimus,*16.*quæſt.*1. 1466
*Statuimus,*19.q.3. 1583
*Statuimus,*20.*quæſt.*2. 1597
*Statuimus,di.*4. 10
*Statuimus,*12.q.2. 1305
*Statuimus,di.*61. 425
*Statuimus,*11.q.1. 1190
Statuimus etiam , diſt. 76. 499
Statuimus decretum, 1. q.1. 736
Statuimus vt ſeptẽ, 10
Statuimus vt ſicut, 735
Statutis, 822
Statutum eſt , 27.q.2. 2060
Statutũ eſt, 2.q.6. 892
*Statutũ eſt,*18.q.1. 1559
Statuẽdum nobis, 1483
Studeat ſanctitas, 360
Studendum eſt, 582
Studij veſtri, 429
Subdiaconus , diſt. 77. 508
*Subdiaconus,di.*23. 152

Subdia

Subdiaconus, 24. q.1. 1881
Subdiacono etiam, 609
Subdiaconis, 215
Submittitur, 130
Sufficit pœnitēti, de pœ. di.1. 2277
Sufficit Sacerdoti, 2558
Sufficiat, 2042
Suggeſtum eſt, 1095
Suggero, 990
Summa iniquitas, 6.q. 1. 1044
Summa militiæ, 23.q. 1. 1691
Summopere, 1238
Sunt in eccleſia, 1119
Sunt nanque, 303
Sunt nonnulli, 16.q.1. 1443
Sunt nōnulli, 1.q.1. 740
Sunt nonnulli, diſt. 46. 307
Sunt nonnulli, 2 q. 7. 906
Sunt plures, 2389
Sunt plurimi, 1041
Sunt quædam, 17.q.1. 1530
Sunt quædam, 23.q.5. 1793
Sunt qui arbitrantur, 2267
Sunt qui dicunt, 2050
Sunt qui opes, 1536
Sunt quidā, 1.q.1. 746
Sunt quidam, 25.q.1. 1934
Super cauſa, 852
Super quibus, 2122
Super tribus, de pœ.di. 1. 2281
Super tribus, de pœ.di. 2. 2323
Super prudentia, 1376
Superueniente, 702
Suppliciter, 1830
Suſcipitis ne, 38
Suſpectos, 963
Suum verò, 1618
Syluester, 1180
Symbolum, 2685
Synodū Epiſcoporū, 88

T

Tabernaculum, 2134
Talis mihi, 2374
Tali coniugio, 805

Tales ad miniſterium, 145
Tales etſi, 1483
Talia quidem, 1124
Talibus Deum, 2324
Tam diu, 1180
Tam ſacerdotes, 1906
Tantùm valet, 2214
Tantis Daniel, 523
Tanta nequitia, 1.q.7. 803
*Tanta nequitia,di.*86. 560
Temerarium, 1228
Tẽpus quod inter, 1365
Tempus autem, 993
Tempus quoque, 158
Tempus verò, 1365
Tẽporis qualitas, 1063
Tempora pœnitudinis, 2003
Tenere debet, 200
Teneamus, 694
Tertiò quæritur, 1409
Terrulas, 1315
Teſtamentum, 17
Teſtamenta verò, 1337
Teſtes per quãcunque, 995
Teſtes abſque, 925
Teſtes autem, 1005
Teſtimonium, 1168
Teugualdum, 1208
Tibi domino, 457
Timorem, 2585
Tolle charitatem, 2325
Tolerandi ſunt, 1702
Tolerabilius, 2181
Tonſura verò, 476
Totum, 761
Totam pœnitẽtiã, 2369
Tranſmarinos, 644
Transferunt, 1914
Tres perſonas, 1710
Tres ſunt autem, 2255
Tria legitima, 2531
Tria ſunt genera, 302
Tribus ex cauſis, 2550
Tribus gradibus, 2580
Tributum, 1837
Triforme eſt, 2579
Tua ſanctitas, 2145
Tu bonus, 1703
Tu dixiſti, 1781
Tu malum, 1625
Tunc eis, 2631
Tunc ſaluabitur, 2453
Tunc vera, 1234

Tunc valere, 2680
Turbat acumen, 247
Turbatur nauicula, 782

V

VÆ eis, 2420
Væ q dicitis, 1233
Valet interdum, 526
Valentinanius, 436
Valentino clerico, 232
Valida eſt, 2309
Valde neceſſarium, 609
Vaſa, in quibus, 2553
Vaſis iræ, 1720
Vbi iſta didiciſti, 490
Vbi non eſt, 2119
Vbi ſana, 1870
Vbi pars eſt, 2623
Vbinam legiſtis, 626
Vbicunque, 16. q. 1. 1438
Vbicunque, 1. 13. q. 2. 1355
Venit Sacerdos, 2690
Veniſti ad fontẽ, 2699
Veniam nunc, 2517
Ventum eſt, 667
Vendentes, 769
Venerabilis, 2658
Venerabiles, 2647
Venter mero, 235
Verbum Dei, 2263
Verus baptiſmus, 2732
Veritate, 27
Vera iuſtitia, 303
Vereor, 1121
Verum hoc, diſtin. 14. 59
Veſtram flagitamus, 41
Veſtimenta eccleſiæ, 2552
Victor Honorius, 642
Vide benignum, de pæ. diſ. 1. 2280
Vide quantũ, 1. q. 1. 698
Vides fili, diſ. 10. 40
Vides, ut opinor, 23. q. 6 1811
Vident homines, 555
Videntes autem, 1275
Videtur nobis, 2502
Vidua, 27. q. 1. 2031
Vidua eſt, diſ. 34 231
Vidua, 20. q. 1. 1594
Viduæ ſi, 27. q. 1 2032
Viduæ quæ ſtipendio, diſt.

diſ.81. 5315
Viduæ quæ ſe, 27.q.1. 2030
Viduas autem, 27.q.1. 2018
Viduas honora, 1.q.2. 753
Viduas quæ, 27.quæ.1. 2022
Viduas à propoſito, 27. q.1. 2013
Viduis autem, 563
Viduitatis, 2031
Viginti tantùm, 87
Viliſsimus, 689
Vino inebriantur, 244
Vinolentum ſacerdotē, 236
Violatores, 1934
Vir cum propria 2445
Virum catholicum, 314
Virginem, 2020
Virgines non velentur, 20.q.1. 1594
Virgines, 27.q.1. 2021
Virgines, diſ.27. 181
Virgines ſacræ, 20.q. 4. 1603
Virginibus, 2021
Viſum præterea, 2567
Viſis literis, 1479
Viſitandi, 1576
Vltra prouinciarū, 970
Vltima voluntas, 1353
Vnus ex vobis, 816
Vnaquæque mulier, 13.q.2. 1351
Vnaquæque, 3.q. 6. 977
Vna tantùm, 176
Vna ſola, 2452
Vnctio inuiſibilis, 2312
Vnde quæritur, 2514
Vnde ipſe, 1107
Vndecunque, 487
Vnio noſtræ, 1168
Vnius vxoris, 172
Vnicuique, 11.q. 3. 1243
Vnicuique fidelium, de con.diſ.1. 2549
Vnum abbatem, 1607
Vnum orarium, 165
Vnum ſolum, 1771
Vnuſquiſque, 1653
Vobis enim, 1299
Vocatio autem, 5.q.2. 1020

Vocatio ad ſynodum, 5. q. 2. 1021
Volumus vt frater, diſt. 89. 576
Volumus, diſ. 81. 532
Volumus, 16. q. 4. 1502
Volumus, 11. q. 1. 1193
Voluiſſent, 2271
Vos ante omnia, 2704
Vos autem, 1446
Vota ciuium, 452
Vouentibus, diſ. 27. 178
Vouentibus, 17. q. 1. 1530
Vrbes & loca, 519
Vſqueadeo, 32. q. 7. 2215
Vſqueadeo, diſtin. 33. 221
Vſus naturalis, 32. quæ. 7. 2207
Vſus autoritati, diſ. 11. 41
Vſura eſt, 1379
Vt calix Domini, 2554
Vt cognouerunt, 2328
Vt conſtitueretur, 346
Vt Epiſcopi, 2739
Vt euidenter, 708
Vtilem, 1646
Vt ieiuni, 2739
Vt illud, 2562
Vtinam omni tempore, 505
Vt lex, 2033
Vt noueritis, 1624
Vt oſtenderet, 2724
Vt pridem, 1829
Vt presbyteri, 1546
Vt quid paras, 2597
Vtrum ſola, de pœn. diſ. 1. 2239
Vtrum ſub figura, de con. diſ. 2. 2616
Vt veterum, 32
Vulgaris, 2243
Vulteranæ, 1300
Vxor à viro, 32. q. 7. 2209
Vxor Felicis, 17. q. 4. 1550
Vxor legitima, 28. q. 1. 2076

FINIS.

Index copioſiſsimus rerum memorabilium.

Aron charitas declaratur. 2330
Abbas à quib⁹ debeat ordinari & institui. 1560. 1561. & 1562
Abbas non poteſt duobus monaſterijs praeeſſe. 1607
Abbas non poteſt cogi ab Epiſcopo ad concilium ire, niſi rationabili cauſa. 99
Abbas non poteſt vendere quidquã ſine licẽtia Epiſcopi 1554. 1555
Abbas & monachus nõ debent de baptiſmo filios ſuſcipere, nec commatres habere. 2704
Abbas non eſt cogẽdus ad ſynodum ire. 1579
Abbas locũ ſuum deſerere poteſt cum permiſſione Epiſcopi. 1564
Abbas quatenus ab honore ſuo arcẽdus. 1568
Abbatis electio qualis eſſe debet. 1529
Abbati non licet, monacho licentiam retro abeundi dare. 1535
Abbates quibus ab Epiſcopis manus imponitur, tonſurare poſſunt. 476
Abbates poſſunt in proprio monaſterio impoſitione manus lectores creare. 476
Abbates in Epiſcoporũ poteſtate conſiſtant. 1568

Abbates abſque Epiſcopi conſilio in parœcialibus eccleſiis Presbyteros non ordinent. 1435
Abbates monaſteriorũ eſſe non poſſunt, qui eccleſiis quoquo modo militant. 1450. 1451
Abbates pro ſuo arbitrio expellere aut alios ordinare non licet monachis. 1565
Abbatibus qui neque ſub Epiſcopo neque ſub Metropolitano, neque ſub Primate, neque Patriarcha ſunt, nullus Epiſcoporũ Epiſcopalia adminiſtret. 1569
Abbatia de manu laici ſuſcipi nõ debet. 1516
Abbatiſſæ ne ſint iuuenculæ. 1594
Abortum procurãs antequam anima corpori ſit infuſa, homicida non eſt. 2164
Abraham non eſt reus adulterij qui vxore viuente filios ex ancillæ ſuſcepit. 2176
Abraham à Chaldæis cum fratre ſuo in ignẽ proiectus eſt. 2473
Abraham quomodo excuſatur à mendacio, quia Saram ſororem ſuam eſſe dixit. 1645
Abraham quomodo excuſetur à crimine fornicationis. 2171
Abſcindens ſe, non ordinetur. 220. 400. & 401
Abſcindens ſe caſu, à clero non prohibetur. 402. & 403
Abſciſus per languorem à medicis ad clerum poteſt admitti. 401. & 402
Abſolutio vera eſt præſidentis cùm interni ſequitur arbitrium iudicis. 1234
Abſens per alium nec accuſare, nec accuſari

poteſt. 996
in Abſentem non eſt ferenda ſententia. 994
Abſente altera parte, diffinitiua non feratur ſententia. 993
in Abſentes geſtantur, omnino euacuentur. 991
Abſentes nec accuſari, nec iudicari poſſunt. 993
Abſolui non poſſunt ab eccleſia, qui in hac vita ab ea noluerunt abſolui. 1885
Acacius hæreticus. 110
Accuſare qui non poſſint. 965. 966. & 967
Accuſare non poſſunt infames, eos qui ſunt bonæ famæ. 957
Accuſatores non admittunt eccleſiaſticæ leges, quos ſeculi leges repellunt. 1046
Accuſare Chriſtianum non poteſt infamis vel ſacrilegus. 960
Accuſare Chriſtianos, hæretici, Iudæi, vel pagani non poſſunt. 909
Accuſare Chriſtianos, vel in eos teſtificari non poſſunt, qui fidē acceptam deſeruerūt. 908
Accuſare clericum laicus non debet. 899. & 903
Accuſare Epiſcopos laici non poſſunt. 899. & 900
Accuſare Epiſcopos nō poſſunt detractores, & inimicorum actores. 960
Accuſare fideles non poſſunt anathematizati. 959
Accuſare hæreticum hæreticus poteſt, & cōtra eum teſtificari. 909. & 910

Accuſare homines bonæ famæ non poſſunt hæretici & infames. 908
Accuſare maiores natu non debent, niſi qui ſint rectæ fidei & cõuerſationis. 905
Accuſare prælatos ſuos ſubditi non debent. 1043
Accuſare Prælatos nõ omnes ſubditi, ſed criminoſi tantùm prohibentur. 907
Accuſare prælatos ſuos ſubditi poſſunt. 933
Accuſare non poteſt Sacerdotes, qui criminoſus fuerit. 1039
Accuſare nõ poteſt Sacerdos anathematizatus. 900
Accuſare Sacerdotes non valent, qui Sacerdotes eſſe non poſſunt. 922. 923. & 936
Accuſare Sacerdotes monachi non poſſunt, vel in eos teſtificari. 936
Accuſari Sacerdos non permittitur à criminoſis, & infamibus. 1037
Accuſari nullus debet. dum ſuis rebus fuerit ſpoliatus. 836. & 837
Accuſari Sacerdotes non poſſunt, niſi à viris idoneis. 903
de eo quem pœnitet criminaliter Accuſaſſe. 842. & 843
Accuſans criminaliter, vel accuſatus, per ſe experiatur. 1025
Accuſans Epiſcopum, priùs diſcutiẽdus eſt. 905
dum poſſeſſiones vel res Epiſcopi detinentur, aliquid ſibi obiici non poteſt. 949
Accuſandi vel teſtificãdi licentia denegatur his, qui religionem Chriſtianam neglexerunt

runt. 957
Accuſatio quibus dene gatur, in proprijs cauſis agere non vetãtur. 1077
Accuſatio ſemper fiat, in ſcriptis. 940.941
Accuſatio per ſcripta non ſuſcipiatur. 941
Accuſationis formula. 109
Accuſationis libell⁹ fruſtra offertur reo abſente. 997
in Accuſationis primo capite deficientes, an ſint admittendi ad ſequentia. 998.& 999
ad Accuſationem non admittatur, qui in excommunicatione perſeuerat. 1003
ad Accuſationem non admittantur excommunicati ante ſatisfactionem. 1038
ad Accuſationem non admittantur aliorum crimina ſponte confitentes. 1031
de his qui Accuſationẽ deſerũt, vt eccleſiaſticos ordines accipiant. 841
de eo qui promiſsione illectus Accuſationem deſerit. 840
ad Epiſcoporum Accuſationem nõ admittãtur clerici ſine examinatione. 938
in Accuſatione qui nõ ſint recipiendi. 959
ab Accuſatione qui prohibeantur, & qui recipiãtur. 826.& 827
ab Accuſatione Epiſcoporum qui repellãtur. 963.& 964
in Accuſatione Epiſcoporum quare laici nõ audiantur. 903
in Accuſatione laicorũ clerici nõ ſunt audiendi, nec econtra. 901
in Accuſatione maiorũ recipiãtur tãtũ hi qui ſũt irrepħẽſibiles. 936

in Accuſatiõe monachi nõ ſunt audiendi. 939
Accuſationes Epiſcoporum non recipiantur abſque duobus vel tribus teſtibus. 906
ab Accuſationibus clericorũ repellãtur, quos leges ſeculi non admittunt. 963. & 964
Accuſator & accuſatus ſimul debent adeſſe. 997
Accuſator & teſtis, vel iudex, aliquis ſimul eſſe non poteſt. 1012. & 1013
Accuſator nõ audiatur, niſi reo præſente. 991
Accuſator in accuſatione deficiens qua pœna plectendus ſit, docetur, c. 2. q. 3. 893
Accuſator ſi in accuſatione defecerit, talionẽ recipiat. 839
Accuſatores qui eſſe non poſſint. 963
Accuſatores eſſe non poſſunt nuper inimici. 962
Accuſatores falſi excõmunicentur ab Epiſcopo. 309
Accuſatorum temeritas tribus modis detegitur. 845
Accuſaturus Epiſcopos aut alios monſtranda documẽtis inferat. 935
Accuſaturus Epiſcopũ, debet eum prius familiariter cõuenire, alioqui communione priuetur. 905
Accuſatus nõ niſi in foro ſuo audiatur. 970
Accuſati niſi prius ſe purgauerint, alios accuſare non poſſunt. 999
Acephalitæ hæretici. 1928
Achab pœnitentia. 2373
Acolytus quomodo ordinetur. 152
Acolyti officiũ. Ibidẽ.

Acolytus vel Subdiaconus rem conſecratam à Presbytero aliis non porrigat. 157

Acolyti munus. 162

Acolyti qui. 124

Actor forum rei ſequitur. 1182

Adam extra paradiſum factus eſt, Eua autem intra. 265

Adam moriturus erat non neceſſitate naturæ ſed merito peccati. 2734

Adæ pœnitentia, liber apocryphus. 70

de *Adæ filiabus vel Geneſis liber apochryphus.* 69.& 70.

Adamiani hæretici. 1920

Aduerſitas bonorum, probatio eſt virtutis, non reprobatio. 1097

Adulator Clericus degradetur ab officio. 38

Adulatores taxantur. 37.& 38

Adulter eſt in ſuā vxorem amator ardētior. 2175

Adulter Diaconus aut Presbyter reparari non poſſunt. 351

Adulteri viri grauius puniendi de adulterio quàm mulieres. 2200

Adulterorū filij abominatio ſunt domino, explicatur. 413

Adultera ꝓbatur quæ viuēte viro, alteri nubit, 2203

Adultera an poſſit adultero nubere. 2135 2136.& ſeq.

Adulteræ debitum reddens, tribus annis pœniteat. 2153

Adulterā ſuā vxorem occidere non licet, & pœnitentia eius qui tale patrauit. 2225

Adulterando grauius peccat vir quàm mulier. 2200

Adulteriū quid. 2526

Adul

Adulterium quando cõ mittatur. 2194
Adulterium perpetrat cùm innupta turpiter concupiſcitur. 2192
Adulteriũ cõmittit, qui viuente vxore ſua alteram cognoſcit. 2194
Adulterium in vtroque ſexu pari ratione punitur. 2198
Adulteriũ ſecundũ in pœnis obtinet locum. 2208
Adulterij crimine damnatur, qui in ea quæ legitima vxor non eſt committit. 2177
Adulterij conuictus clericus in monaſterium trudatur. 526
ex Adulterio natus à Sacerdotio nõ prohibetur. 409 & 410
Adulterio purgato per pœnitentiã poteſt fieri reconciliatio coniugij. 2152. & *ſeq.*
Adulteria non ſunt facienda, etiam voluntate generãdi filios. 2181
Aduocationis officium per ſurreptionem arripi vetatur. 2241
Aegyptiaci dies, & Calendæ, non ſunt obſeruandæ. 2008
Aariana hæreſis. 81
Ariani hæretici. 1923
Aetiani hæretici. 1924
Afflictio addi non debet flagellatis. 1103
Affines in quinta generatione copulari poſſunt, in quarta ſi fuerint inuenti, non ſeparentur. 2477
Affinitas in ſuperſtite marito, altero defuncto non deletur. 2520
Africana ſynodus. 84
ad Agapẽ vocati clerici partes ſibi non tollant. 275
Agapen in eccleſiis facere, & intus comedere, vel accubitus ſternere non licet. 275

Aga

Agapæ pauperib. conuiuia exhibita. 273
Agatenſis ſynodus. 85
Agatho Papa. 82
Alba diaconus nõ vtatur, niſi tẽpore oblationis & electionis. 598
Albinus Andegauenſis Epiſcopus. 85
Albugo myſticè explicata. 325
Aleæ luſus clericis prohibitus. 234
Alexander Alexandrinus. 81
Alexandrinus Epiſcopus habebat poteſtatẽ Aegyptiorũ Libyæ, & Pentapoleos. 467
Alexandrina eccleſia ſecundũ obtinet locũ à Romana. 131. & 133
Alexandrinæ eccleſiæ à Romana diſſentire non licet. 1858
Alienam rẽ cõſecrans, eius æſtimationem reſtituat. 1393
Aliena rapere non licet exemplo Iſraëlitarum ſpoliantium Aegyptios. 1388
Alienare non licet acquiſita in Epiſcopatu. 1291
Alienare non licet res eccleſiæ. 1310
Alienans aliquid de iure eccleſiæ honore priuetur 1535
Alienatio rei eccleſiaſticæ quatenus rata eſſe poſſit. 1314. 1316. 1318. & 1325
Alienationes factæ ab intruſis & ordinationes ſine conſenſu clericorum, irritæ ſunt. 1307
Alleluia quare in ſeptuageſima intermittitur. 2560. & 2561
Alogij hæretici. 1921
Altare nõ erigatur in eccleſia cõſecrata, abſque Epiſcopi permiſſu. 2546
Altaria chriſmatis vnctione

ctione & Sacerdotali benedictione ſacrantur. 2544
Altaria nõ vngantur chriſmate, niſi fuerint lapidea. Ibid.
Altaria euertãtur quæ ſine ſanctorũ reliquiis eriguntur. 2545
Aluernenſis ſynodus. 85. & 86
Amalechitæ interpretantur lingentes ſanguinem. 779
Ambroſius cùm nondũ eſſet baptizatus, in Archiepiſcopum eſt electus, 426. & 436
Ambroſij Mediolanẽſis Epiſcopi opera catholica. 65
Ambroſij nomine liber Phyſologus, apocryphus. 70
Amphilochij Iconenſis Epiſcopi opera recepta. 79
Anaſtaſius, 2. diuino nutu percuſſus. 113
Anathema non debet imponi, niſi pro mortali crimine. 1225
Anathematizari non poteſt filius pro peccato patris. 1894
Anathematizans quẽpiam iniuſtè, ſibi non aliis nocet. 1247
Anatolius Cõſtãtinopolitanus Epiſcopus. 82
Ancillã in matrimonio ſuſceptam viro dimittere non licet. 2105
Ancillam ſuam occidẽs mulier, quãto tempore pœniteat. 362
Ancyritana ſynod⁹. 83
Andreæ apoſtoli euangelia apocrypha. 69
Andreæ apoſtoli actus, liber apocryphus. ibid.
Angelici hæretici. 192
Anglia tẽpore Gregorij nuper fidelis. 50. & 1268
Anglis quare olim permiſit Gregorius vt in quarta & quinta generatione

neratione cõnubio iungerentur, 2059
Anima in ſanguine habitat. 2165
Animæ defunctorum quatuor modis ſoluũtur. 1365
Anniuerſarius dies defunctorum. 288
Annulus à ſponſo cur ſponſæ detur. 2131
Antiochena eccleſia tertium locum tenet poſt Romanã. 131.133
Antiochena ſynod⁹. 84
Antiphonarius ſacerdotibus diſcendus. 255
Anthropomorphitæ hæretici. 1923
Antidicomaritæ hæretici. 1925
Antiſtes quis dicatur. 122
Apellitæ hæretic. 1920
Apocrypha recenſentur. 110.111.112.et 113
Apollinariſtæ hær. 1925
Apoſtatæ ad clericatus officium non admittantur. 375
Apoſtolorum locum tenent Epiſcopi in eccleſia. 475
Apoſtolorum Canonũ liber apocryphus. 75
Apoſtolorum Canones ſunt recipiendi 75
Apoſtolicus damnatur qui ſuæ & fraternæ ſalutis eſt negligens. 263
Apoſtolici Canones recepti in ſexta ſynodo. 79
Apoſtolica ſententia poteſt aliquando mutari. 2517.2518
Apoſtolicæ ſedis præeminentia. 144.145 146.147. & 148
Apoſtolicæ ſedis iudicium à nemine eſt retractandum. 1144
Apoſtolicæ ſedis decreta nulli temerare licet. 1937.& 1938
Apoſtolicæ ſedis auctoritas contra ſanctorũ

ſtatuta aliquid condere non valet. 1935
Apoſtolicæ ſedis decreta pro temporum neceſsitate temperantur. 799
à ſede Apoſtolica vocatus Epiſcopus domum non reuertatur, niſi purgatus, & apoſtolicis literis inſtructus. 1127
Apoſtolicæ ſanctiones ſunt obſeruandæ. 106
Apoſtolici hæretici. 1921
Apoſtolica decreta nulla præſumptione violentur. 1946
Apoſtolicis inſtitutis obtemperandum. 45
Apoſtolicis præceptis qui obedire noluerit à Pontificalibus ſit alienus officiis. 108
Apoſtolicis præceptis nullus ſuperbè reſiſtat. 47
de his qui cauſa dilationis Appellant. 277
Appellare licet ante datam ſententiam. 876
cùm poſſeſſor Appellat, dum euentus cauſæ dubius eſt, poſſeſſionis fructus ſequeſtretur. 878
Appellet maiorem ſedem, qui à proprio metropolitano ſe grauari putauerit. 868. 869
Appellet ſedẽ Romanã qui iudicem ſuſpectũ habet. 874
ab omnibus Appelletur ad Romanam eccleſiam. 868. & 869
Appellẽt apoſtolicã ſedẽ q grauioribus cauſis pulſati fuerint. 868
à quo Appellatur, ad quẽ appellatũ fuerit. dimiſſoriæ literæ dirigantur. 877
A quibus iudicibus puocari nõ licet. 889. 890
Appellari ab his iterũ nõ debet ad quos puocatum

catũ fuerit. 892.893
quando Appellandũ ſit primo vel ſecũdo. 883
Appellandũ intra quod tempus ſit poſt latam ſententiam. 876
Appellãs iniuſtè omnino puniendus eſt. 878
Appellanti audiẽtia nõ denegetur. 869.874
Appellãtem non debet afflictio ulla aut carceris, aut retẽtionis iniuriare cuſtodia. 867
Appellantiũ iudicia ab eis ſunt audienda ad quos appellatur. 872
Appellatio non denegetur ei quẽ in ſuppliciũ ſententia deſtinauit. 876
Appellationis cauſam cognoſcere non licet, niſi ei ad quem appellatur. 871
Appellationis remediũ intra decem dies conceditur. 878 & 879
cùm per Appellationẽ ſententia ſoluitur, nõ debet obeſſe ei qui nõ iniquo animo indicauit. 892
per Appellationẽ recedere licet ante exitum cauſæ. 875
Appellationẽ in cauſa capitali vel ſtatus interpoſitam, per procuratorem exequi non licet. 893
de Appellatione plura vide, 893.894.895 896.897.& 898.
Aqua luſtralis dum cõſecratur quare ſale conſpergitur. 2643
Aqua quare in ſacrificio miſceatur. 2628
Aquam conſecratam in ſabbato Paſchæ vel Pentecoſtes ſi quis velit domum aſportare poteſt ante infuſionem chriſmatis. 2713
Aquarij hæretici. 1921
Arabici hæretici. 1927
Arcadium imperatorẽ

excommunicauit Innocentius. 630
Archiepiſcopus quid. 120
Archidiaconus niſi Diaconus aut Presbyter ordinetur. 419
Archidiaconi munus. 163
Archidiaconi ſup Preſbyteros iuriſdictionẽ non exerceant. 611
Archiepiſcopus ab omnibus ſuæ prouinciæ Epiſcopis debet ordinari. 469
Archipresbyter nõ ordinetur niſi Presbyter. 418. & 419.
Archipresbyteri munus. 164
Archipresbyteri electio fiat cum clero & populo. 445
Archonciaci hær. 1920
Arelatenſis ſynodus, 1. 84
Arelatenſis ſynodus, 2. 85
Arelatenſis ſynodus, 3. ibid.
Arelatenſis ſynodus, 4. ibid.
Arelatenſis ſynodus, 5. ibid.
Ariminenſis ſynodus ſub Conſtantino Conſtantini filio damnata. 68
Arioli vnde dicti. 1969
Arreptitij altari non miniſtrent. 221
Arriani hæretici. 1925
Arriani quando baptizantur, & econtrà. 2706
Arriana hæreſis dãnata in cõcilio Niceno. 61
Arrogantes neſciunt inferre humiliter quæ docent. 306
Artotyritæ hæret. 1921
Aſclepius. 336
Aſtrologi. 1970
Aſperſionis ſanctificatio vnde originẽ duxerit. 2713. 2714. 2715 & 2716.

Aſtul

Aſtulphi pœnitētia qui vxorem ſuam interfecit. 2226
Athanaſij Alexandrini Epiſcopi opuſcula catholica. 65
Athanaſij Epiſcopi Alexādrini opera in ſexta ſynodo recepta. 79
Athanaſij epiſtola. 86
Athletæ non ſunt diuti næ vitæ. 2749
Attētare pudicitiam quid. 2242
Auari taxantur, 310 311. & 314.
Augures qui. 1970
Auguria vnde dicta. ibidem
Auguria obſeruare idololatria eſt. 1967
Auguria Phryges inuenerunt. 1986
Auguſtinus Valerio Hipponenſi Epiſcopo aditus eſt Coëpiſcopus. 1070. & 1071.
Auguſtini Hipponenſis Epiſcopi opera catholica. 65
Auguſtini modeſtia. 32
Auraſiacenſis ſynodus, 85
Aurelianenſis ſynodus, 1. ibidem
Aurelianenſis ſynodus, 2. ibidem
Aurelianenſis ſynodus, 3. ibidem
Aurelianus Arelatenſis Epiſcopus. ibid.
Aurelianus Carthaginienſis Epiſcopus. 84
Auſpicia vnde dicta. 1970
Auſpiciorum duo genera. ibidem
Auxentius Arrianæ pfidiæ magiſter. 436

B

BAptizare licet quouis tēpore, ne ceſsitare cogēte. 2658
Baptizare nemo præſumat niſi Sacerdos. 2659
Baptizare non præſumat mulier. ibid.

BaptiZare laici poſſunt neceſsitate cogente. 2660
BaptiZat Chriſtus per bonos & malos miniſtros. 2673. & 2674
non BaptiZatur cũ matre, qui in eius vtero eſt, & quare. 2708. & 2709
BaptiZari nullus debet ſine exorciſmis & exſufflationibus. 2684 & ſeq.
BaptiZentur, de quibus ignoratur, an ſint baptiZati. 2706. 2707 & 2708
non BaptiZatur in homine, quicquid in eo eſt. 2670
quare BaptiZatur, qui de baptiZato naſcitur. 2723
BaptiZãtur paruuli aliorum fide & profeſſione. 2693
de infantibus, qui ab hæreticis baptixãtur. 773
RebaptiZentur qui in nomine Trinitatis baptiZati non fuerint. 2698
De his qui ingnorãter ſiue de induſtria rebaptiZãtur. 2709. 2710
RebaptiZare quatenus liceat. 2664
RebaptiZare non licet hæreticum hominem, qui Trinitatis ſigna ſuſceperit. 2706
RebaptiZentur & reordinentur, qui de Paulianiſtis & Cataphrygis redeunt. 692
Qui BaptiZandi recipit officiũ, ſine chriſmate pficiſci nõ debet. 2713
Baptixandus debet fide incarnationis inſtrui, & ſic ad baptiſmum credulus admitti. 2685
ſuper BaptiZandũ cur dicãtur oratiões. 2687
RebaptiZãdus non eſt, qui ab hæreticis baptiZatur.

Zatur. 2684

Baptizandus quare ſignetur in corde & fronte. 2687

Baptizandi examinentur. 2686

Baptizandi ſunt ægrotantes aliorum teſtimonio. 2693

Baptizandi quare exorcizantur & exſufflantur. 2687

Baptizandi ſymbolum diſcant, & feria quinta nouiſsimæ ſeptimanæ Epiſcopo vel Preſbytero reddant. 2686

Baptizandorum catechiſmi à Sacerdotibus cuiuſuis eccleſiæ fieri poſſunt. ibid.

Baptizandis numerus non imponatur. 1170

Baptizandis Iudæis pœnitentia quadraginta dierũ indicetur. 2703

Baptizandis non eſt neceſſaria pœnitẽtia. Ibi.

Baptizati Chriſto incorporantur, & eius membra fiunt. 2728

Baptizati extra eccleſiam, virtutem Spiritus ſancti non accipiunt. 2663. 2664

Baptizati extra eccleſiam, perniciẽ ſibi cumulant, ſi ad eccleſiã non redierint. 694

Baptizati extra eccleſiam, vel rebaptizati, ad eccleſiaſticam militiam non admittantur. 802

Baptizati ab hæreticis, per manus impoſitionẽ confirmentur. 691

Baptizati ab hæreticis in nomine Patris, quomodo recipiantur ab eccleſia. 2681

Baptizati cur inungantur. 2689

Baptizati à non baptizatis, an ſint baptizati. 2664

Baptizati peregre ad clerum nõ ſunt promouendi

uendi. 645
Baptizati à Sacerdote cur vngantur, & in qua pte. 2699. 2700
Baptizatis paruulis parentum non nocet perfidia. 2717
Baptizatos chriſmate vngere licet Presbyteris, in pectore tantũ, in fronte verò Epiſcopis. 2711
non Baptizati de hoc ſeculo tranſeuntes, ſempiterno igne punientur. 2650
Si quis infirmus decedat imbaptizatus culpa Presbyteri, deponatur Presbyter ipſe. 2660
Baptiſma generale non niſi ſabbato ſancto Paſchæ & Pentecoſtes celebretur, & quare. 2644. 2454
Baptiſma ſemel traditum, amplius non eſt reiterandum. 695
Baptiſma quod in nomine ſanctæ Trinitatis miniſtratur, non reiteratur. 2663
Baptiſma Chriſti etſi nulla peruerſitate violetur, apud hæreticos tamen caret effectu. 690. & ſeq.
Baptiſma hæreticorũ in fide ſanctæ Trinitatis præſtitum non reiteratur. 2666
Baptiſma valet, quod à laico miniſtrat̃. 2670 & 2671
Baptiſma non reiteretur, cuius formã conſtat integrè collatam eſſe. 2673
Baptiſma nõ reiteretur quod à pagano miniſtratur. 2660
Baptiſma ſiue ab adultero, ſiue à fure detur, ad percipientẽ munus peruenit illibatũ. 111
Baptima mali nõ ſua poteſtate, ſed Chriſti virtute miniſtrãt. 2676
Baptiſma & baptizãdi

poteſtatem ſchiſmatici non amittũt. 2675
Baptiſma & ius dandi non amittit, qui recedit ab eccleſia. 720
Baptiſma valet ad ſalutem, etſi nõ ea fide paruuli oblati ſunt. 2667
Baptiſma de veteri chriſmate conſecrare non licet. 2712
De his qu ſq; ad exitũ vitæ ſuſcipere baptiſma differũt. 2716. & ſeq.
Baptiſmatis myſteriorum ſignificatio. 2691
poſt Baptiſma, cõfirmationis ſacramentũ præſtetur. 2737
per Baptiſma corporis & ſanguinis ſimus participes. 2722
per Baptiſma & fidem iuſtificamur à peccatis. 2652
in Baptiſmate oĩa peccata moriũtur. 2724
in Baptiſmate trina demerſio ſepulturã Chriſti triduanam imitatur, & ab aquis eleuatio reſurgentis inſtar de ſepulcro. 2655
in Baptiſmate virtus Chriſti operatur, nõ meritum miniſtri. 2661
in Baptiſmate fides aliorum ſaluat. 2722
in Baptiſmate offerentiũ fides paruulis prodeſt. 2651. & ſeq.
Baptiſmus nulli differatur. 14
Baptiſmus ſiue per bonum, ſiue per malum miniſtretur, reiterari non debet. 689
Baptiſmus defuit corporaliter in latrone, ſed ſpiritualiter affuit. 2669
Baptiſmus hæretici ritè celebratus, valet. 213
Baptiſmus hæreticorũ, non eſt ipſorũ ſed Chriſti. 2582
Baptiſmus q̃n pſit ei, q̃ fictè illũ accepit. 2680

Baptiſmus extra eccleſiam accipi poteſt, ſed non prodeſt. 2682
Baptiſmus verus conſtat non tam ablutione corporis, quàm fide cordis. 2732. & ſe.
Baptiſmi forma. 2655
Baptiſmi aqua nũquã purgaret peccata, niſi tactu dominici corporis eſſet ſanctificata. 2654
Baptiſmus aquæ per bonum ac malum miniſtrum miniſtratur. 2661
per Baptiſmi aquã, de terreno fit homo cœleſtis. 2652. & ſeq.
ad Baptiſmi aquã non tranſit malitia benedicentis. 2684
Baptiſmi vicem effuſio ſanguinis implet, 2668
ante Baptiſmum Diabolo, & eius operibus renuntiare debemus. 2702
per Baptiſmum Chriſti id agitur, ut caro peccati euacuetur: nõ autem ſic euacuatur, ut in carne cõcupiſcentia innata non ſit. 2649
ante Baptiſmum pœnitentiam agere debemus. 2702
in Baptiſmo puerum ſuſcipere vir & uxor ſimul non poſſunt. 2126
in Baptiſmo Ioannis nõ erat peccati remiſſio. 2725
ſine Baptiſmo Saluatoris noſtri & pœnitentiæ confeſſione gratiã vitæ cœleſtis accipere non poſſumus. 2651
in Baptiſmo quare trina merſio celebretur. 2694. 2695. 2696.
in Baptiſmo non ſolùm originalia, ſed etiam actualia remittuntur peccata. 2725
in Baptiſmo remittitur pecca

peccatum, & tamen eius pœna reſeruatur. 2294
Baptiſterium Sacerdotibus diſcendum. 255. *& ſequen.*
Baptiſterium in monaſterio non permittitur fieri. 1563. *& ſeq.*
Barnabæ euang. apocrypha. 69
Bartholomæi Euangelia apocrypha. ibid.
Baſilica quæ conſecratur à diœceſana lege non ſegregetur. 1150. *&* 1151
Baſilicæ omnes ad eum pertinent Epiſcopum, in cuius territorio poſitæ ſunt., 1515
Baſilicæ recens conditæ ad Epiſcopũ pertinẽt, cuius conuentus eſſe conſtiterit. 1484
Baſilidiani hæretici. 1919
Baſilij Cappadocenſis Epiſcopi opera inter catholica recenſentur. 1919
Baſilij Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopi opera in ſexta ſynodo recepta. 79
Bellum quod iuſtũ ſit. 1692
Bellũ gerere an liceat, tractatur cauſa. 23. *q.* 1. 1682
Bellum ad quid ſuſcipiendum. 1688
nihil ad iuſtitiam intereſt, ſiue apertè, ſiue ex inſidijs aliquis pugnet. 1693
Bellũ inire licet in quadrageſima neceſſitate vrgente. 1828
Bello ſunt coërcendi inimici religionis eccleſiaſticæ. 1761
Bello qui tuetur patriã, plenus eſt iuſtitia. 1700
in Bello quæ iure dãnãtur. 1689
Bella carnalia, bellorũ

 ſpiri

ſpiritualium figuram gerunt. 1684

Bella gerentes autore Deo, nequaquā trāſgreſsi ſunt præcepta non occidendi. 1778

Bella pacata ſunt, quæ geruntur vt mali coërceantur, boniq; ſubleuentur. 1691

Beneficia eccleſiaſtica hæreditario iure non poßideantur. 1109

Beneficia eccleſiaſtica comparans pecunia, careat honore acquiſito. 772

Beneficia, vel eccleſiaſtica officia vēdens Epiſcopus, ab officio ſuſpēdatur. 760

Berēgarij palinodia & confeßio. 2592

Blaſphemia in Spiritū ſanctum quæ ſit. 2385

Boni & mali ex bonis & econuerſo naſcuntur. 2172

Boni à malis nunquam in hac vita penitus poſſunt ſeparari. 1711

Boni cùm malè afficiuntur, non mirandum. 2397

Bonos linguæ malorū impetunt, ne extollantur. 1041

Bonos & malos eccleſia ſimul recipit. 1711

Bonoſiani hæretici. 1926. & 2698

Bonum mediocre magno præferendum non eſt. 2745

Bona non agenda, vt remunerationem hic habeamus. 2396

Bona pēſat Deus etiam inter multa mala. ibidem.

Bonifacij epiſtola ad Honorium Auguſtū. 640

C

Cæcus, myſticè intellectus. 323

Cæſarius Arelatenſis Epiſcopus 84. & 85

Caina

Cainani hæretici. 1921
Calicis & patinæ materia quæ. 2554
Calices ne ſint lignei. ibidem.
Calopodius Neapolitanus. 83. ad fin.
Calumniator qua pœna ſit plectẽdus, 1032 & tribus ſeq.
Calumniari quid. 843
Canõ, Latinè regula. 7
Canon duplex, ibidem
Canones Apoſtol. an recipiendi. 75. & 76
Canones Apoſtol. recepti in ſexta ſynodo. 76
Canones Apoſtolorum ſunt recipiendi. 75
Canonum Apoſtolorum liber apocryphus. 70. 75. & 76.
Canones Sacerdotibus nõ licet ignorare. 254
Canonum Decreta pietatis intuitu nonnunquam relaxãtur. 803
Canonum miniſtri, ſunt Põtifices Præſules, & reliqui ſacerdotes. 117
Canonũ obſeruatores cũ hæreticis nullũ debent inire certamen. 1916
Canonum regulæ pro varietate temporũ, locorum, perſonarum variant. 192
Canonum rigor pro perſona aliquãdo diſpenſatur. 803
Canonicorũ regula præſcripta, 2752. & 2753
Canonicus præbẽdarius niſi vnius eccleſiæ, in qua cõſcriptus eſt, eſſe non debet. 479. & 480
Cantare quomodo & quid debeant eccleſiaſtici. 586. & 587
Cantandi officium Diaconi nõ vſurpent. 587
Cantor quare ſic vocatus. 123
Cantores quando inſtituti. 118
Cantorum duo genera. 118

Carnis eſum execrantes quid de his. 197
Carnem monacho guſtare non licet. 2750
Carnium eſus poſt diluuium conceſſus, poſt Chriſti aduentum inhibitus. 234
Carnium eſu abſtinendum diebus ſabbati. 2750
Carnium eſu quo tẽpore abſtinendum. 2638
Carpocratiani hæretici. 1919
Carthagineſis ſynodus. 84
Capelle triginta paſſus in circuitu habeant. 1537
Capelle quæ clericos ſuſtentare non poſſunt, earũ diſpoſitio Præpoſito maiorꝰ eccleſiæ, cui ſubditæ ſunt, immineant. 479
Craparia inſula. 334
Caſſiani præsbyteri Galliarum opera apocrypha. 71
Caſtitas, virtus eſt animi. 2200
Caſtitas nonnunquam amittitur intacto corpore. 2192
Caſtrans ſeipſum clericus fieri nõ poteſt. 220
Caſtrans ſe non ordinetur. 400. & 401
Caſtrãtes ſeipſos ne promoueãtur ad clerum. 239
Caſus fortuiti volũtario exilio luebantur olim apud Græcos. 2247
Cataphrygæ hæretici. 1822. & 2698
Catechumenus etiam ſi rectè viuat, ſine baptiſmo non poteſt ſaluari. 2672
Catechumenus catholicus hæretico baptizato præfertur. 2732
Catechumini baptizentur in ſolennitate Paſchalı & Pentecoſtes. 2658

Catechumeni quo tempore ad exorcizandũ ſint deferẽdi. 2685
Cathari hæretici. 1922
Cathedraticũ ultra vetuſtũ morẽ non exigatur. 1170. & 1171
Cathedratici tãtùm honorẽ per diœceſim exigat Epiſcopus. 1167
Catholica opuſcula recẽſentur. 65. & 66
Catholici nõn habeãtur qui in Natali Domini, Paſcha, Pentecoſte non cõmunicauerint. 2578
Cauſa eſt audienda intra prouinciam & à cõprouincialibus. 970
Cauſa ibi uẽtiletur, ubi crimen admittitur. 969. & 978
Cauſæ vitiatæ remediũ appellationis ſubueniat. 867
Cauſæ inter clericos & laicos ortæ, ab Epiſcopis audiantur. 1187
Cauſæ ſeculares ſolennibus diebus & legitimorum ieiuniorũ agi non debent. 1415
Cauſas clericorum Epiſcopus, niſi cum ſenioribus eccleſiæ, non audiat. 1424. & *à quot Epiſcopis audiẽdæ. ibi.*
Cauſas ventilare die dominico miniſtri eccleſiæ non debent. 1415
Celans crimẽ magis nocet, quàm qui amicabiliter indicat. 1028
Cenſum perſoluere non cogatur Presbyter de agro eccleſiæ. 1839
Cerdoniani hæretici. 1921
Cereorum accenſio lætitiæ indicium. 124
Cerinthiani hæretici. 1919 *ad finẽ, & ſeq.*
Cibus in culpa non eſt, ſed appetitus. 268
Cibi abſtinentia quomodo iuſtitiã pariat. 269
Cibi delicati quomodo proban

probandi aut improbandi. 267. & 268
Cibi ſint parabiles. 2748
Ciborũ abſtinentia multi cõualuerunt. 2750
Ciborum temperantia quid præſtet, quid cõtrà intẽperãtia. 2748
Ciborum temperantia laudatur. 270
Cibis vilioribus uti diuites nõ cogantur cõtra infirmitatis ſuæ cõſuetudinẽ. 268. & 269
Cibis vti debemus pro moribus eorũ quibuſcum verſamur. 267
Cilia. 63
Circũcelliones hæretici. 1926
Chalcedonẽſis ſynodus, 62. & 82
Charitas quid. 2308
Charitas radix omniũ bonorum. 2314. ad fi.
Charitas vbi nõ eſt, nõ põt eſſe iuſtitia. 1870
Charitas perfectiſſima in hac vita haberi nõ poteſt. 2321. ad fin. & 2322. in prin.
Charitas ficta eſt quæ deſerit in aduerſitate. 2314.
Charitas Moſis declaratur. 2329. & ſeq.
Charitas, quæ deſeri poteſt, nunquàm vera fuit. 237. ad fin.
Charitatis commoda. 2308
Chorepiſcoporũ & Epiſcoporum differentia. 473
Chorepiſcoporum ordo à ſede ſacra reprobatur. 474
Chriſma petant Presbyteri ab Epiſcopis ſuis, ſingulis annis. 614
Chriſma quotãnis quinta feria ante Paſcha conficiendum eſt, & vetus cremãdũ. 2642
Chriſma non niſi à proprijs Epiſcopis Presbyteri accipiant. 2712

Chriſma conficere, & per diœceſes deſtinare omni tempore Epiſcopo licet. ibidem.
Chriſmate in frontibus baptizatos tangant Presbyteri, ubi Epiſcopi deſunt. 612
Chriſtianorum nomen primũ Antiochiæ exortum. 134
Chriſtianorum duo genera. 1267
Chriſtus idem eſt Sacerdos & ſacrificiũ. 2631
Chriſtus in cœna fuit cõuiua & cõuiuiũ. 2630
Chriſtus non eſt pingendus agni ſpecie, ſed hominis. 2647
Chriſtus ut deſtruxit mala priora in homine, ita remunerabit bona. 2395
Chriſtus eſt panis uiuus etiam ſecundùm carnem. 2605
Chriſtus quotidie myſticè pro nobis immolatur, quia quotidie labimur. 2617
Chriſtus quomodo ſit immolatus ſemel, & quotidie immolatur. 2599. & 2600
Chriſtus quare in ſpecie panis & uini ſacramentum ſuũ nobis miniſtrauit. 2588. & ſe.
Chriſtus ſolus dimittit peccata. 2727
Chriſtus non ſolùm uoluit de alienigenis cõmiſtionibus, ſed etiam de adulterinis naſci. 409. ad fin. & ſeq.
qui à corpore Chriſti præciditur, ſpiritum iuſtitiæ tenere non poteſt. 1819
Chriſti inuiſibilem carnem & ſanguinem honoramus ſub ſpecie panis & uini. 2592
Chriſtum manducare & bibere quid. 2605
Chriſtũ negare quis dicatur. 1244. & 1245

Chriſti

probandi aut improbandi. 267. & 268
Cibi ſint parabiles. 2748
Ciborũ abſtinentia multi cõualuerunt. 2750
Ciborum temperantia quid præſtet, quid cõtrà intẽperãtia. 2748
Ciborum temperantia laudatur. 270
Cibis vilioribus uti diuites nõ cogantur cõtra infirmitatis ſuæ cõſuetudinẽ. 268. & 269
Cibis vti debemus pro moribus eorũ quibuſcum verſamur. 267
Cilia. 63
Circũcelliones hæretici. 1926
Chalcedonẽſis ſynodus, 62. & 82
Charitas quid. 2308
Charitas radix omniũ bonorum. 2314. ad fi.
Charitas vbi nõ eſt, nõ põt eſſe iuſtitia. 1870
Charitas perfectiſsima in hac vita haberi nõ poteſt. 2321. ad fin. & 2322. in prin.
Charitas ficta eſt quæ deſerit in aduerſitate. 2314
Charitas Moſis declaratur. 2329. & ſeq.
Charitas, quæ deſeri poteſt, nunquàm vera fuit. 237. ad fin.
Charitatis commoda. 2308
Chorepiſcoporũ & Epiſcoporum differentia. 473
Chorepiſcoporum ordo à ſede ſacra reprobatur. 474
Chriſma petant Presbyteri ab Epiſcopis ſuis, ſingulis annis. 614
Chriſma quotãnis quinta feria ante Paſcha conficiendum eſt, & vetus cremãdũ. 2642
Chriſma non niſi à proprijs Epiſcopis Presbyteri accipiant. 2712

Chriſma conficere, & per diœceſes deſtinare omni tempore Epiſcopo licet. ibidem.
Chriſmate in frontibus baptizatos tangant Presbyteri, vbi Epiſcopi deſunt. 612
Chriſtianorum nomen primũ Antiochiæ exortum. 134
Chriſtianorum duo genera. 1267
Chriſtus idem eſt Sacerdos & ſacrificiũ. 2631
Chriſtus in cœna fuit cõuiua & cõuiuiũ. 2630
Chriſtus non eſt pingendus agni ſpecie, ſed hominis. 2647
Chriſtus vt deſtruxit mala priora in homine, ita remunerabit bona. 2395
Chriſtus eſt panis viuus etiam ſecundùm carnem. 2605
Chriſtus quotidie myſticè pro nobis immolatur, quia quotidie labimur. 2617
Chriſtus quomodo ſit immolatus ſemel, & quotidie immolatur. 2599. & 2600
Chriſtus quare in ſpecie panis & vini ſacramentum ſuũ nobis miniſtrauit. 2588. & ſe.
Chriſtus ſolus dimittit peccata. 2727
Chriſtus non ſolùm voluit de alienigenis cõmiſtionibus, ſed etiam de adulterinis naſci. 409. ad fin. & ſeq.
qui à corpore Chriſti præciditur, ſpiritum iuſtitiæ tenere non poteſt. 1819
Chriſti inuiſibilem carnem & ſanguinem honoramus ſub ſpecie panis & vini. 2592
Chriſtum manducare & bibere quid. 2605
Chriſtũ negare quis dicatur. 1244. & 1245

Chriſti caro in ſacramẽto, eadem eſt cum ea quæ nata eſt de Maria, & paſſa in cruce, & reſurrexit de ſepulcro. 2621. & 2622

Chriſti caro & ſanguis quot modis intelligatur. 2599

Chriſti carnem & verum ſanguinem manducamus & bibimus. 2629. & ſeq.

Chriſti carnẽ ſpiritualem edimus. 2630

Chriſti corpus manducare quid. 2597

Corpus Chriſti dupliciter intelligitur. 2607

Chriſti corpus quomodo fit de pane. 2602. ad fin. & 2603. & ſe.

Chriſti corpus quomodo viſibiliter in ſacramentis, ſpiritualiter manducatur. 2605

Chriſti corpus quemadmodum de virgine per Spiritum ſanctum creatur, ita per eundẽ ex ſubſtãtia panis & vini myſtici idem corpus cõſecratur. 2616

Chriſti corpus non cõficiunt Sacerdotũ merita, ſed verba. 716

Chriſti corpus à bono & malo Sacerdote æquè conficitur in eccleſia catholica. 705

Chriſti corpus accipit, qui indignè accipit. 2609

Chriſtus quamuis quotidie manducatur, integer tamen permanet. 2622

Chriſti corpus quomodo per partes manducatur & integrum permanet. 2614

Chriſti corpus verum, & ſanguinem quotidie manducamus & bibimus. 2631. ad fin. & 2632

Chriſti corpus in ſingulis portionibus ſinguli totum

totum accipiunt. 2623

Chriſti corpus vnum atque idem eſt, etiam ſi multis locis conſecretur. 2620

Chriſti corpus, non corpus ſed animam reficit. 2604. & ſeq.

Chriſti corpus ieiuni debemus accipere. 2601

Chriſti corpus quomodo eſt ſpiritualiter accipiendum. 2606

in Chriſti corpus & ſanguinem quomodo præter naturam ſubſtantia panis & vini conuerti probetur. 2609 ad fin. & 2610

Chriſti corpus & ſanguinem ſecundùm ſe nulli edere licet. 2623

Chriſti corpus & ſanguinem non carnaliter, ſer ſpiritualiter debemus accipere. 2595

Chriſtus in veritate ſui corporis & ſanguinis præſentauit, quod Melchiſedech ſacramentaliter obtulit. 2630

Chriſti corpus quod ſumitur de altari, figura eſt in ſpecie, & veritas in ſubſtantia. 2623

Chriſti corporis & ſanguinis veritas, quomodo ſit in elementorum ſpecie. 2594

in Chriſti corporis myſterio nihil à bono maius, nihil à malo minus perficitur Sacerdote. 2617

Chriſti corporis & ſanguinis ſacramentum, non ſolùm ſub figura, ſed in veritate celebratur. 2616

Chriſti verbum non minus eſt, quàm corpus eius. 717

Chriſti ſanguis qui verè nunc ſumitur, olim præfigurabatur in ſanguine agni. 2618. ad fin. & 2619

Chryſoſtomus damna-

tus in exilium, & reuocatus. 336
Claudus myſticè explicatus. 323
Clementis Alexandrini apocrypha opera. 71
Clericatus officium non poſſunt adipiſci apoſtatæ. 375
Clericatui non adſcribatur, qui præter vxorẽ aliã cognouerit. 227
Clericus nullus ordinetur ante probationẽ. 157
Clericus eccleſiæ ſuæ deeſſe non debet diebus ſolennibus. 1083
in duabus eccleſijs Clericus conſcribi nullo modo debet. 1606
Clericus vnius eccleſiæ in aliena non ordinetur, niſi autoritate Apoſtolica. 479. & 480
Clericus in aliqua eccleſia ſine literis Epiſcopi ſui non ſuſcipiatur. 481
Clericus ſine literis commendatitijs extra eccleſiam ſuam non miniſtret. 481
Clericus non eſt publicè examinandus. 1778
Clericus profeßionem ſuam & habitu & inceſſu probet. 271
Clericus victum ſibi artificiolo paret abſque officij ſui detrimento. 585
Clericus nihil ſeculare poßideat, 1266. *nec proprium,* 1267. & 1268. & *ſeq.*
Clericus negotiator fugiendus eſt. 570
Clericus ratiociniorum cauſas non aſſumat. 569
Clericus non deuocetur in teſtimonium illius cauſæ, cuius primùm cognitionem ſuſcepit. 892
Clericus conueniri non poteſt

poteſt coram iudice ſeculari. 1176
pro patrocinio Clericus mercedem non accipiat. 1408
Clericus non niſi à clerico iudice audiatur. 1179. & 1180
Clericus non vocetur, niſi ad Epiſcoporum iudicium. 1180. *ad fin.* & *ſeq.*
Clericus clericum ad ciuilem iudicem perducens, anathemati ſit obnoxius. 1179
Clericus apud ciuilem iudicem iudicari non debet. 1198
Clericus clericum ad publica iudicia non pertrahat. 1194. *ad fin.* & 1195. & *qua pœna ſit feriendus.* 1197
Clericus ad ſecularia iudicia non eſt pertrahẽdus. 1177. & 1178
Clericus propter aliquã cauſam ne intret curiam. 1191
Clericus aduerſus clericum negotium habẽs, ad ſecularia iudicia non concurrat. 1199. & 1200
Clericus in ciuili cauſa ante ciuilem iudicem eſt conueniendus. 1190
Clericus non accuſetur, niſi ante eccleſiaſticũ iudicem. 1198
Clericus Epiſcoporũ iudicio cõdẽnatus, nõ defenſẽt ab aliquo. 1619
Clericus non niſi in foro ſuo audiatur. 1201. *ad fin.* & 1202
Clericus adulterij conuictus in monaſterio retrudatur. 526
Clericus, quem ebrium fuiſſe conſtiterit, triginta diebus à cõmunione ſubmoueatẽ. 238
Clericus ſacrilegus, an in ſuo debeat recipi gradu. 344
Clericus capitale com-

mittens crimen cadat ab officio, 332

Clericus lapſus in peccatum carnis poſt adeptum ordinem, reparari non poteſt. 333

Clericus qui fieri nō poſſit. 228

Clericus non fiat, qui ſecunda coniugia ſortitur. 230

Clericus non ordinetur, qui poſt baptiſma duarum matronarū maritus fuerit. 220

Clericus non fiat, qui viduam aut relictam ab alio duxerit. 230

Clericus viduam ducēs, aut ſecundam vxorē, laica communione ſit contentus. 548

Clericus fieri non poteſt qui poſt remiſsionem peccatorū militiæ cingulum habuit. 370

Clericus non poteſt fieri ex pœnitente, niſi neceſsitatis cauſa. 373. & 374

Clericus fieri pœnitens non poteſt. ibid.

Clericus non ordinetur ex pœnitentibus, & ſi ordinatur, deponitur. 368

Clericus maledicus, ſcurra, inuidus, non promoueatur. 309

Clericus non fieri poteſt homicida quocunque modo. 332

Clericus deponatur, qui ab Epiſcopo commonitus matutinis, vel veſpertinis horis adeſſe neglexerit. 590. et 591

Clericus ad iudicem ſecularem confugiēs, de communione eccleſiæ depellatur. 1618

Clericus inobediens ſuo Epiſcopo, depoſitus curiæ tradatur. 1883

Clericus degradetur, q adulator & proditor fuerit. 308

Clericus ad maiorem

gra

gradum peruenire non poteſt, qui paganum occîdit. 331
Clericus matronarũ domicilia frequentans, deponatur. 530
Clericus deponatur, qui tabernam exercuerit. 286
Clericus q vſuras acceperit, degradãdus. 313
Clericus percutiens, ab officio deijciatur. 296
Clericũ eccleſiaſticæ diſciplinæ regulã fugientem defenſans communione priuetur. 1620
Clericum alienum, niſi concedente eius Epiſcopo, nemo audeat vel retinere vel promouere. 482
Clerici vnde dicti. 119. & 1266
Clerici omnes ſunt, qui in eccleſia Chriſti deſeruiunt. 120
Clericorum nomina. ibi.
Clerici qui ſacramenta dignè tractare nõ poſſunt, ad miniſterium diuinum non eligantur. 145
Clerici fieri non prohibentur, qui tempore baptiſmi vxores habent, ſi poſtea caſtè vixerint. 222
Clerici alterius ciuitatis ab Epiſcopo non ordinentur. 479
Clerici peregrini abſque firmata non ſuſcipiãtur. 482
Clerici ab Epiſcopo alterius parœciæ ordinati, à proprio in ſuis ordinibus recipi poſſunt. 1137
Clerici non debent ſecularium poſſeſſionum procuratores & conductores eſſe. 1613 & 1614
Clerici ſecularia non curent. 1612. 1613. & *ſeq. Et rurſum* 566. 567, & *aliquot ſeq.*

Clerici turpibus lucris ne inſeruiant. 562
Clerici à iudicibus non ſunt opprimendi. 1195
Clerici & monachi debent habere immunitatem tutelæ. 1453
Clerici ſtipendiis eccleſiæ ſuſtẽtari illi debẽt, quibus parentum & propinquorum nulla ſuffragantur bona. 753. *ad fin.* & 754
Clerici excommunicentur, qui relicta ſua eccleſia ad eam redire noluerint. 1081
Clerici non habitent cũ mulierib⁹, niſi fœdere naturali cõiũctis. 217
Clerici mulierum confabulationes & conſortia vitent. 530. 531. & *duobus ſeq.*
Clerici comam nutrire probibentur. 154. 156
Clerici ne tabernas intrent. 286
Clerici q non poſſunt ordinari. 219. 220. 222
Clerici aut Sacerdotes habendi non ſunt, qui Epiſcopi diſciplina nõ gubernantur. 595
Clerici exceſſus ſui Epiſcopi auribus deferant Romã. Põtificis. 934
Clerici vſuras exigẽtes, niſi deſierint, deponantur. 310. & 311
Clerici poſt lapſum in ſuis ordinibus reparari poſſunt. 337. & *ſeq.*
Clerici lapſi, in ſuum ordinẽ reparari non poſſunt. 329. & 333
Clerici litigantes, & diſcordantes deiiciãtur. 579
Clerici voluntariè arma ſumentes, gradu amiſſo in monaſterio trudantur. 1824
Clerici in obſidione ſi neceſſitate ſanguinẽ hoſtilem fuderint, poſt duorum annorum pœnitentiam, reſtituuntur.

tur. 358
Clericorum abſtinẽtia tractatur, diſ. 35. pag. 233. & deinceps per totam diſt.
Clericorum conuerſatio. 144
Clericorum lapſorum res, vnà cum ipſis, monaſterio tradantur. 1506
Clericorum qualis debeat eſſe veſtitus. 21. q. 4. pag. 1615. & deinceps ad finem vſque quæſtionis.
Clericorum purgatio, quo pacto fieri debeat ſi conuinci non potuerint. 852. & 853
Clericorum percuſſores qua pœna feriantur. 1545. 1546. & duobus ſeq.
Clericorum nomen lectores, pſalmiſtæ, & oſtiarij retinẽt. 482
de Clericorũ bonis tractatur 12. q. 3. 1332. per totã eam q. & ſe.
Clericorum morientiũ bona ſi rapuerint laici, excommunicentur. 1312
Clericis omnia communia eſſe debent. 1269
Clericorum vita communis debet eſſe. 1263 & 1264
Clericis an liceat proprium habere. 1262. 1263
Clericorum habitacula. 1265
Clericis vſuras exigere minimè licet. 309. 310
Clericis non licet alterius ſectæ vxorem ducere. 217
Clericis ab Epiſcopo ſuo diſcedere non licet ante tempus. 1127
Clericis non imponitur manus tanquã pœnitentibus. 373. & 374
Clericos lapſos quare poſt pœnitẽtiã eccleſia nõ reſtituit. 346. et ſe.

Κλῆρος quid, 120. & 1266
à Clero nõ prohibetur, qui preſſus languore per communionẽ pœnitentiæ benedictionẽ acceperit. 369
Coadiutor eſt dandus ſenectute grauato, cui morienti ſuccedet. 1077
Coadiutor viuenti Epiſcopo datur, non ſucceſſor. 1078
Codex Gregorianus, Hermogenianus, Theodoſianus. 23
Cœleſtinus Papa. 82
Cœtus quid. 63
Cogitatio non meretur pœnã. 2243. & 2247
Cognationis gradus variè ſupputãtur. 2485
Collectionis mẽtio. 289
Collitiani hæretici. 1925
Colonaria conditio. 565
Columbas vẽdit, qui eccleſiam indiſciplinatis cõmittit. 1512. & 1513
Comam nutrire clerici prohibentur. 156
Comam ſibi reſecãs mulier, anathema ſit. 194
ad Comitatum proficiſci Epiſcopi nõ audeãt abſque autoritate Romani Põtificis. 1840. & ſeq.
Comitiali morbo laborantes Sacerdotes, ceſſent ab officio, & regimine ſuæ eccleſiæ. 1103 & ſeq.
Cõmatres duas in vxores ducere non licet, aliàs octo annis pœniteat. 2124. & 2125
Commatres ſibi facere monacho non licet. 1570
Compatris vxorẽ ducere poteſt quis, cuius ipſa commater nõ fuerat. 2125
Communio non eſt accipiẽda de manibus hæreticorum. 702

Communio laica. 332. 334. 405. 548. 659. & 776
Cõmunio nõ deneganda his, qui in patibulis ſuſpenduntur. 1370. *ad fin. & ſeq.*
Cõmunio pegrina. 344
Communionẽ debemus accipere etiam in cœna Domini. 2578
non eſt à Cõmunione ſuſpendẽdus, qui die ſtatuta ad cauſam veni re non potuit. 1015
à Cõmunione abſtinens pꝑter luxuriã proiciatur ab eccleſia. 2578
Communicare nolẽtes, corripiantur. 2579
Cõmunicare debent ter in anno fideles. 2577. & 2579
Communicare non licet his, qui excõmunicatis communicant. 1219
Cõmunicare non debet vir tẽpore quo vxori debitum reddit. 2443
Communicãs lapſis ante reſtitutionem, à cõmunione abſtineat, 357. *ad fin.* & 358
Communicantes & ſcelerate viuentes, non mundantur, ſed inficiuntur, & damnationem ſibi acquirunt. 2581
Communicaturi abſtineãt ab vxore. 2579
Compagæ, genus calciamenti. 599
Cõpetẽtiũ mẽtio. 2686
Compotationes Presbyteris vetantur. 2753
Cõprouinciales & Metropolitani Epiſcoporum cauſam audire poſſunt, ſed definire nõ poſſunt. 972
Computus Sacerdotibus diſcendus. 255
Concentor quis dicatur. 124
Concilium vnde dicatur. 62
Concilium non eſt ratũ

abſque autoritate Romanæ eccleſiæ. 89

Concilium non eſt, ſed conciliabulum, quod ſine autoritate ſedis Apoſtolicæ celebratur. 190

Concilium congregare non licet abſque autoritate Romanæ eccleſiæ. 88

ad Conciliũ vocati Epiſcopi, eant. 96

ad Conciliũ vocati Epiſcopi, corripiantur, ſi ire noluerint. ibid.

ad Concilium ire qui nõ poſſunt, literis ſe excuſent. 98. ad fi. & 99

ad Conciliũ ire non tardet Epiſcopus ſine graui neceßitate. 98

ad Concilium cogi non poteſt Abbas ab Epiſcopo, niſi rationabili cauſa. 99

Concilium ſaltem ſemel in anno qui celebrare negligit Metropolitanus, canonicis ſubiaceat pœnis. 97

Concilium Conuicinienſe. 35

Concilium Epiſcopale bis in anno celebretur. 94. & 95

Concilium prouinciale celebrabatũ quotannis vndecimo Calẽdas Nouembris. 2645

Concilium quintum aduerſus Theodorum. 64

Concilio adeſſe contemnens, communione abſtineat. 99

Concilio intereſſe poßũt Imperatores ad fidem confirmandam, non potentiam oſtentandam. 625

in Concilio Epiſcopi ſecundùm ordinationis ſuæ tempus ſedeant, & ſententiam ferant. 93. & 94

Concilia ordine recenſentur. 81. 82. & dein

deinceps.

Concilia quatuor principaliora. 61. & 62.

Concilia octo autoritate Rom. pontificis corroborantur. 79

Concilia Episcoporum quantæ ſint autoritatis. 94

Concilia Episcoporum bis in anno celebrentur. ibidem

Cōcilia Episcoporū quo tēpore celebranda. 95

Concilia quæ Romana eccleſia ſuſcipiat. 64

Concilia prouincialia irrita ſunt ſine Ro. Pontificis præſentia. 91. & deinceps.

ad Concilia non cogantur Presbyteri eulogias deferre. 98

Concilia celebrari non debent, præter conſcientiā Romani Pontificis. 973

Concilia dū diſcordant, quæ tenenda. 351

Conciliorum alia vniuerſalia, alia prouincialia. 7

Conciliorum ſaluberrima in eccleſia vtilitas. 94

Conciliorum generaliū Canones quando inceperint. 60. & ſeq.

Conciliorū ſtatuta ſinguli Epiſcopi ſuis eccleſiis manifeſtent. 101

Conciliorum quatuor autoritas. 63

Conciliorum octo, tempora. 80

Conciliis Epiſcoporum Presbyteri & Diaconi adeſſe debent. 96

Concordiam reſpuentes excommunicentur. 580. & 583

Concubinam habentis miſſa non audiatur. 209. & 210

Concubinam habentes clerici eccleſiaſtico careant beneficio & officio. 181. & 182

de quo

de quodam Epiſcopo, qui ante ſui Epiſcopatus apicem concubinã habuit. 222. ad fin. & ſequen.
Concubinam habens Presbyter quibus interdicatur. 210
Concubinæ ad tempus adhibitæ etiam ſi cauſa ſobolis concumbãt, iuſtum non faciunt cõcubinatũ ſuum. 2162
Concumbere vir cum muliere, antequàm purificetur, vel puer ablactetur, non debet. 15
Condemnari quis non debet, nec ſuſpicionis arbitrio nec ante verum & iuſtum iudicium. 825
Confertorum mentio. 290
Confiteri poſſumus proximo, ſi deſit Sacerdos. 2303. & 2442
Confitẽda peccata. 2251
Confitendum Sacerdotibus. 2302
Confeſſi ſemel Sacerdoti de vno peccato, non eſt neceſſe denuò confiteri. 2292
Confeſſa peccata Sacerdos detegens deponatur. 2436. & ſeq.
Confeſſurus quærat Sacerdotem ſcientem ligare & ſoluere. 2303 & 2432.
Confeſſurus peccata, antè à reatu ſuæ præuaricationis, quo æterna ſibi debebantur ſupplicia, per gratiam internæ compunctionis abſoluitur. 2254
Confeſſio fit ad oſtenſionem pœnitentiæ, non ad impetrationem veniæ. 2256. ad fin. & 2257
Confeſſio illa nos liberat à morte quæ fit cum pœnitentia. 2257
Confeſſio ſufficit pœnitenti

tenti quæ primùm Domino offertur, deinde Sacerdoti, qui pro delictis pœnitentiũ precator accedit. 2277 & 2304
Confeſſio humilis in malo, melior eſt, quã in bonis ſuperba gloriatio. 1249
Confeſſio miniſtrorum non ſit extorta, ſed ſpontanea. 1418
Confeſſionis efficacia. 2257
Confeſſionis contempt⁹ & obſtinatio animi, quadã mors eſt impietatis. 2294
Confeſſionis votum reputatur pro opere vocis, cùm deeſt facultas confeſſionis. 2293
citra cõfeſſionẽ oris an aliqs ſola cordis cõtritione & ſecreta ſatiſfactione Deo ſatisfacere poßit. 2239. et ſe.
ſine Confeſſione neminem à peccato poſſe mundari probatur. 2242. & ſeq.
de Confeſſione duplex opinio. 2305
Confirmare baptizatos nõ niſi ieiuni Epiſcopi debent. 2739
Confirmatio ſemel fiat, nec iteretur. 2740
Confirmationis ſacramentum poſt batiſma præſtetur. 2737
Confirmationis ſacramentũ quare baptizato tradatur. 2738. ad fin. & ſeq.
ad Cõfirmationẽ veniãt ieiuni & cõfeßi. 2739
Cõfugiẽtes ad eccleſiã, extrahere nõ licet. 565
Coire ſecũdũ naturã minus eſt quã cõtra naturã delinquere. 2206
Coniugales actus dum aguntur, Spiritusſancti præſentia non datur. 2161. ad fi. & ſe.
Coniuges ſunt, qui cauſa

ſa ſolius incontinentiæ ſibimet inuicem copulantur. 2162
Coniuges verius appellantur à prima fide deſponſationis. 2044
Coniuges orationi vacare nõ poſſũt, niſi ex cõſenſu cõmuni. 2448
Coniugium quid. 2100
Coniugium quodnam verum ſit. 2073
Coniugium ritè vocatur, cùm deſponſa fuerit tradita & in vſum deducta. 2062
Coniugium incipit in deſponſatione. 2061
Coniugium an ſit inter infideles. 2072. & ſe.
Coniugium contrahi nõ poteſt ante tempus cõſentiendi. 2119
Coniugium illegitimũ eſt, niſi tradatur à parentibus. 2167
Coniugium multiplex. 2095
Coniugiũ nulla ratione diſſoluitur, quod ſemel initũ probatur. 2201
Coniugij triplex bonũ fuit in parentibus Chriſti. 2045
Coniugij immoderatus vſus, culpa non eſt nuptiarum, ſed hominũ vitium. 2161
Coniugij vinculum fornicatione non poteſt diſſolui. 2201
Coniugij ſacramẽti tanta eſt vis, vt ex violatione voti, diſſolui nõ poſſit. 178
Coniugij lex non aboletur in baptiſmate, ſed culpa dimittitur. 173. & ſeq.
Coniugio adſtrictus, in Sacerdotem aſſumi non debet. 184
Coniugia tria legitima. 2531
Coniugia non ſunt miſcenda cũ Iudæis & hæreticis. 294
Coniugia vouentiũ non ſunt

ſunt diſſoluēda. 2034
Coniugia ſolui nō debēt cauſa religionis. 250
Coniugia ſolui non licet ob infirmitatem vel damna corporis. 2213
Coniugia ſeruorū legitima, ſua autoritate dñi nō dirimāt. 2109
Coniugia poſt pœnitentiam legitimam ex indulgentia non negentur. 2234
Coniugia ſecunda licita ſunt. 2143
Coniugia in quinta & ſexta generatione vetantur. 2485
Cōiugia quare olim permiſit Gregorius Anglis in quarta & quinta generationē. 2483. *ad fin. & ſeq.*
Coniugia denegantur his qui ſuas coniuges occidunt. 2225
Connubia clandeſtina fieri nō debent. 2127 *& deinde.*
Conſanguinitas eadem in parentela propria, & coniugis, eſt obſeruanda. 2481
Conſanguinitas quare vſque ad ſextū gradū obſeruetur. 2487
Conſanguinitas vxoris quare ad virū pertinere dicitur. 2497
Cōſanguinitatis gradus quomodo cōputandi: & ī eis enumeratio diuerſa ab illa Iuſtiniani. 2488. & 2489
Conſanguinei qui dicantur. 2467
Conſanguinearum connubia quare olim conceſſa. 2473. 2474
Conſanguineorum coniunctio quibus accuſantibus vel teſtificantibus dirimenda ſit. 2502. & 2503
Conſanguineorum maleficia in nullo clericis obſunt, niſi conſcij fuerint. 774

Conſanguineorum coniunctiones, quamuis Euangelicis & Apoſtolicis præceptis non inueniantur prohibitæ, ſunt tamen fugiendæ, quia eccleſiaſticis inſtitutionibus inueniuntur terminatæ. 2475
Conſanguineas uxores nō ducere quare cōſtitutum. 2471. & ſeq.
Conſecratus ſemel, iterum conſecrari non debet. 471
Conſecratus ab eo qui ius conſecrādi non habet, iterum conſecrari debet. 472
Conſecrata Domino ad ius pertinent Sacerdotis. 1286
Conſecratio nō eſt, quæ ab excōmunicatis illicitè celebratur. 1129
poſt Conſecrationem ſi miniſter cōmunicare contēnit, eccleſiaſticis liminib' careat, 2574
poſt Conſecrationem licet figura panis & vini remaneat, tamen nihil eſt ibi niſi corpus & ſanguis Chriſti. 2621
Conſenſus quid. 2100
Conſenſus duplex. 2102
Conſentire conuincitur qui cū poßit, peruerſis negligit obuiare. 937
Cōſentit erroribus, qui eis non reſiſtit. 543
Conſentiens peccanti, reus eſt peccati, 1251. *& apud Deum maledicitur.* 1254
Conſobrinorum duorū coniuges vni eidémque nubere non poſſunt. 2486
Conſpirantes clerici deponantur. 1185
Conſtantinopolitanus Epiſcopus. autoritate Romani Pontificis ordinatur. 135
Conſtātinopolitana eccleſia

cleſia ſecundū locum poſt Rom. poſteà obtinuit. 136. & 137
Conſtantinopolita. eccleſia Romanæ ſubiecta eſt. 135
Conſtantinopolitana ſynodus prima. 81
Conſtantinus quæ priuilegia conceſſerit Romanis Pontificibus. 632. 633. & *aliquot aliis ſequen.*
Conſtantinus Impe. coronam & omnem regiam dignitatem Papæ reliquit. 632
Conſtantini in Pontifices Romanos beneficia & munificentia. 1275
Conſtantiniana baſilica. 137. *ad fin.*
Conſtantinopolitanæ ſynodi, ſiue concilia. 61 80. 81. & 82
Cōſtitutio quid. 6. *ad fi.*
Conſtitutio alia ciuilis, alia eccleſiaſtica. 7
Conſtitutio facta aduerſus Euangelicam & Propheticam doctrinam, ſtare non poteſt. 1935
Cōſtitutiōis exordiū. 22
Conſtitutiones naturali legi cedunt. 30
Conſtitutiones nullius ſunt momenti aduerſus Decreta Roma. Pontificum & bonos mores. 3. 7. *ad fi.* & *ſe.*
Conſtitutiones quatenus mutandæ. 59. *ad fin.* & 60. *in prin.*
Conſtitutiones Principum quatenus amplectendæ. 39.
Conſtitutiones Principum eccleſiaſticis obſequuntur. 35
Conſtitutiones prædeceſſorum ſuorum Apoſtolicus deſtruere non debet. 1945
Conſtitutiones qualibet iuri naturali repugnantes, penitus excl

cludendæ. 35
à Conſtitutionibus patrum nõ diſcedere, & fidei regulã cuſtodire prima ſalus eſt. 1936
Conſuetudo quid. 2. & 3
Conſuetudo duplex. 3
Conſuetudo legibus cedit. 41
Conſuetudo locum commendat, non locus cõſuetudinem. 50
Conſuetudo maneat immota q̃ cõtra fidẽ nihil vſurpare noſcit. 49
Conſuetudo, quæ nõ eſt cõtra fidem & bonos mores, indifferenter eſt habenda. 50
Conſuetudo laudanda, quæ nihil fidei contrarium vſurpat. 44
Cõſuetudo legẽ & ratione vincere nõ põt. 42
Cõſuetudo rationi cõiũcta tenenda eſt. 49
Cõſuetudo q̃ nõ autoritati ſcripturarũ, nec concilijs, nec moribus vniuerſalis eccleſiæ nititur, reſecanda eſt. 52
Cõſuetudo populi & maiorum inſtituta, vice legis ſeruãtur, vbi autoritas deficit. 44
Cõſuetudo inuiolabilis, quæ nec humanis legibus, nec ſacris Canonibus repugnat. 42
Cõſuetudo cuiuſquã ſtatutis Pontificũ refragari non poteſt. 41.
Conſuetudo rationi fruſtra opponitur. 28
Cõſuetudini nõ reſiſtendũ, cui canonica non obſtat autoritas. 48
Conſuetudo veritati & rationi eſt poſtponenda. 27. & 29
Conſuetudo pernicioſa eſt euellenda. 27
Conſuetudini lõgæ quicquid aduerſatur, reuocandum eſt. 49
à Conſuetudine Romanæ eccleſiæ non licet mẽbris diſſentire. 4

Conſue

Conſuetudines, quæ ſidei nõ obſunt, vt à maioribus tradita ſunt, obſeruentur. 48
Conſueſcere quando cœperint homines. 21
Contentioſi locum non habeant in cognitione cauſarum. 1027
Continentiæ meritũ habet, qui pro incontinẽtia vxoris debitũ ſibi reddere cogitur. 2452
Continentiam in omnibus ſeruent qui ſacramentis diuinis inſeruiunt. 547
Cõuẽtus vnde dict⁹. 63
Conuentus qui in baſilicis ſanctorum fiunt, ſi quis per ſuperbiam contempſerit, anathematiſubiicitur. 195
Conuerti peccator quomodo dicatur. 2293. *ad fin. & in prin. ſeq.*
Conuerſio quid. 2252
Conuiciũ non eſt pro accuſatiõe habẽdũ. 940
Conuicia perditorum à via rectitudinis nos mouere nõ debẽt. 319
Conuiuia clericorũ qualia eſſe debent. 287. 288. *vſque ad fi. diſt.*
Conuiuia de confertis clericis facere non licet. 290
Conuiuia non celebrent Chriſtiani ex ſymbolis. 290
Conuiuiis Sacerdotum ſacra lectio miſceatur. ibid.
Conuiuiis occupatus Epiſcopus corripiendus. 287
Corona clericorũ quid deſignet. 1268
Corpus Chriſti ſine eius ſanguine Sacerdos nõ debet accipere. 2579
Corp⁹ Chriſti quare diuidit in tres ptes. 2579
Corpus Chriſti & ſanguis non natura naſcitur, ſed conſecratione conficitur. 2591

Corpus Domini non in ſerico ſed lineo panno, conſecretur. 2554
Corporis Domini reſidua non reſeruentur in craſtinum, ſed à clericis cōſumantur. 2580
Corporis & ſanguinis Chriſti veritas in ambiguum nulli venire debet. 2591
Corrigere primùm noſmetipſos debemus, deinde proximos. 986
Corrigere negligens, quod poteſt, facientis culpam habet. 551. *ad fin. & ſeq.*
non Corrigens crimina, quæ poteſt emendare, ea ipſe committit. 1826
Corrigendi quādo ſint aliqui, quando verò tolerandi. 829
Corrigendum eſt, quod illicitè admittitur, aut à prædeceſſoribus admiſſū inuenitur. 2516
Correctio qualis debeat eſſe. 293. 294 *& aliquot ſeq.*
Correctionis modum ſi excedat Epiſcopus, veniam petat à Domino, non à ſubditis. 552
Correctionem Epiſcopi contemnentes, careāt beneficijs eccleſiaſticis. 1618
in Correctione malorū Deus omnipotens placatur. 1761
à Correctione nō eſt ceſſandum. 1719
Corripimur variè à Deo. 1810. *ad fi. & ſeq.*
nō amatur ſeruus vel filius, cùm non Corripitur. 1792
Nec qui parcit, eſt amicus: nec qui verberat, eſt inimicus. 1029
non odio habetur, ſed diligitur, qui caſtigatur. 1030
Corrumpi nō poteſt corpus

pus, niſi priùs fuerit corrupt⁹ animus. 2189
Corrumpi non poteſt caro, niſi mens fuerit corrupta. 2186
Credere in Chriſtum quid. 2315. & *ſeq.*
Credere in Chriſtũ, eſt mãducare eum. 2597
Credere in eccleſiam quid. 2693
Crimen quid. 523
Criminis nomine quodlibet peccatũ intelligitur. 166
Crimen capitale committẽs clericus, cadat ab officio. 332
Crimen alienum neſciẽtem nõ maculat. 773
Crimina maiora maioribus abluantur fletibus. 2284
Criminoſi nõ ordinẽtur, & ordinati deponant. di. 82. 522. & *mul. ſe.*
Crucis dominicæ inuentio ab omnibus ſeruetur. 2642
Crucis dominicæ inuentæ ſcripta, an apocrypha. 2942
Crudelis nõ eſt, qui crudeles iugulat. 1789
Culpa non aliena ſed propria, aliquem ab eo quo fungitur gradu deijcit. 409
Culpam ſuam agnoſcere, vbi culpa non eſt, bonæ mentis eſt. 16
Cupiditas radix omniũ malorum. 2315. *ad fin.*
Cupiditatem niſi abſciderimus, bonorũ autori adhærere non poterimus. 314
Curiæ obnoxius, non poteſt fieri clericus. 229
Curiales à ſacris prohibentur ordinibus. 375 376. & 377
Curiales quare ordinari non debent. 381
Cypriani Carthaginiẽſis opera, & eius ſynodus in ſexta ſynodo admiſſa. 79

Cypriani opuſcula catholica. 65
Cyrillus Epiſcopus Alexandrinus. 82
Cyrillus Epiſcopus Hieroſolymitanus. 81. 336
Cyrilli opera in ſexta ſynodo recepta. 79

D

Dæmones quot modis futura prænoſcant. 1971
Dæmoniaci clerici ordinari non poſſunt. 221. & ſeq.
Dalmaticis uti abſque licētia Apoſtolica Epiſcopis & Diaconis nō licet. 144
Damaſci tria ſcelera explicantur. 2281. ad fin.
Damaſus Papa. 81
Damnare quenquam iudex nō debet, quē ſolus peccaſſe nouit. 832
Dānari non poteſt, niſi aut cōuictus, aut ſpōte confeſſus. 815. & ſeq.
Dānatio Epiſcopi iniuſta, irrita eſt & in ſynodo retractāda. 976
Dānati iniuſtè, reſtitutionē, & oppreſſi auxiliū à Romana eccleſia debent habere. 870
Daniel ſciētia Chaldæorū eruditus fuit. 247
Dauid charitas. 2330
Decanus nō ordinetur, niſi Presbyter. 419
Decemuiri creati ad xij. leges ſcribundas. 23. ad fi. & ſeq.
Decimæ perſoluendæ à laicis. 1481. ad fin. & pag. ſeq.
quòd Decimæ Sacerdotibus ſunt tradendæ. 1476
Decimæ diſtribuantur iuxta diſpoſitionē Epiſcopi. 1467
Decimæ veterum exemplo ſoluantur. 1512
Decimæ baptiſmalibus eccleſiis dari debent. 1458. ad fin.

Decimæ à laicis nõ poſſideantur. 1509

Decimæ non ſunt à populo redimendæ. 1512

Decimæ ſi Deo nõ redduntur, indictio fiſci accedit. ibi.

Decimas ſoluere de propriis laboribus monachi & canonici non cogantur. 1460

Decimas non perſoluãt Abbates & Epiſcopi de ꝑpriis prædiis. 1459

Decimas vel oblationes non perſoluens baptiſmali eccleſiæ, communione priuetur. 1467

Decimas & oblationes diſpẽſans ꝑter Epiſcopi conſcientiã, anathemati ſit obnoxius. 1468

Decimas Sacerdotibus non ſolues, reus apud Deũ habetur. 1474

Decimas cõcedere liberum eſt clericis, monachis, et religioſis. 1477

Decimas & eccleſias à laicis monachi non ſuſcipiant, ſine Epiſcoporum volũtate. 1527

Decimas fideliter dat, qui omnium ſuorum decimas ſoluit. 1511

Decimas Sacerdotibus dare nolentes, excommunicentur. ibid.

Decimas retinentes, à communione eccleſiæ ſeparantur. 1466

Decimationum prouentum priori eccleſiæ auferre non poterit, qui res ſuas alicui dare delegauerit. 1457. *ad fi.*

Decimis, nec vlla poſſeſſione priuentur antiquiores eccleſiæ. 1458

Decipere nullo modo debemus. 1641

Decretum neceſſitatẽ facit, exhortatio voluntatem excitat. 13

Decreta ſedis Apoſtolicæ pro tẽporum neceſſitate tẽperãtur. 799

Decreta Rom. Põtificũ

non habentes, vel non obſeruantes, corrigendi ſunt. 116
Decretales epiſtolæ cū veneratione ſuſcipiendæ. 66
Decretorū Pontificum miniſtri, ſunt Pontifices, Præſules, & reliqui Sacerdotes. 117
Decretales epiſtolæ inter canonicas ſcripturas cōnumerātur. 108
Decretales epiſtolæ vim autoritatis habent. 102.103.104.*& ſeq.*
pro Dedicandis eccleſiis nihil exigatur. 750
in Dedicatione quid agendum Epiſcopo. ibi.
Dedicationum ſolennitates ſingulis annis celebrentur, & quot diebus. 2542.*&* 2543
in Definiendis negotijs & ſcientia & autoritas requiritur. 114
Definitum rationabiliter, in nullo debet violari. 1947
Definitum ſemel retractari non licet, niſi vbi maior autoritas fuerit. 1057
Defuncti iuuātur ſacrificiis & eleemoſynis ante diē iudicij. 1365
Defunctorum animæ quatuor modis ſoluuntur. *ibidem.*
Defunctorum commemoratio quare ſeruetur certis diebus. 1367
Defunctorum oblationes qui retinēt, vt infideles, ab eccleſijs eijciantur. 1358
Defunctorū oblationes qui negauerit eccleſijs excōmunicetur. 1357
Defunctorum voluntates piæ non ſunt caſſandæ. 1438
pro Defunctis oratio fiat in omnibus miſſarum ſolennibus. 2567
Defunctis in pœnitētia bona viuentium proſunt

ſunt. 1364
Defunctis damnatis nõ proſunt orationes viuentium. 1364
Deleri de libro vitæ ſecundũ præſcientiam, eſt ad mortẽ præſciri. 2409
Deliciæ quælibet ſi abſque deſiderio percipiãtur, non officiunt. 268
Delictũ perſonæ in dãnum eccleſiæ conuerti non debet. 1505
Delinquit nihilò minùs cui ſola deeſt facultas. 2250
Depoſitus Presbyter vel Diaconus, Imperatorẽ nõ adeat. 1619
Depoſito ab ordine ob ſcelus aliquod debet aſsignari locus pœnitentiæ ab Epiſcopo. 525
Detrahere & accuſare ſumma iniquitas. 1044
Deus quandoque mutat ſtatuta. 1655
Deus mutat ſentẽtiam, ſi emendauerimus delictum. 2277. ad fin.
Deus vitijs iraſcitur, non hominibus. 2279
q quæ Dei ſunt ſapiũt, à Domino ſapiuntur, & qui ignorant, ignorantur. 257
Diabolus in baptiſmo opprimitur. 2716
Diaboli filij ſumus peccato. 2256
Diabolum poſſe internas animi cogitationes ex corporis motibus cognoſcere. 1974
Diabolicã afflictionem paſſus clericus ordinari non poteſt. 221
Διακόνιον quid. 155
Diaconus quomodo ordinetur. 150
Diaconus ante xxv. annos nõ ordinetur. 509
Diaconus nõ ordinetur niſi caſtitatem fuerit profeſſus. 177. ad fin. & pag. ſeq.

Diaconus fieri non poteſt, qui ſpectaculis mancipatam, vel eiectam, vel ancillam duxerit vxorem. 231
Diaconus Sacerdotib. non præferatur. 609
Diaconus orario vti nõ debet. 155
Diacon⁹ homicida qua pœna plectendus. 361
Diaconus, præſente Presbytero, Eucharistiam corporis Chriſti populo (ſi neceſſitas cogit) iuſſus eroget. 598. *ad fin.*
Diaconus alba tantùm tempore oblationis & lectionis vtatur. 599
Diaconi ætas. 183
Diaconi munus. 162
Diaconi manus chriſmate perungere in cõſecratione nõ licet. 150
de Diaconi vxore, ſi ſe alteri cõiunxerit. 107
Diaconi iidem ſunt cũ Leuitis, ſeu miniſtris. 123
Diacono non licet calicem benedicere, & panem dare. 598
Diaconi oculi Epiſcopi. 594
Diaconi non ordinentur, ſi caſtitatem non profiteantur. 184
Diaconi ſe Presbyteris inferiores cognoſcant. 597. & 599
Diaconi miniſtrẽt Preſbyteris. 598
Diaconi debent Preſbyteris ſubeſſe. 604
Diaconi ſeptem debent eſſe in vnaquaque ciuitate. 596
Diaconi compagis ne vtantur. 599
Diaconi nihil vendicẽt eorũ quæ ſunt decreta primis ordinibus. 597
Diaconi abſtineant ab vxorib. 216
Diaconi poſt adeptum ordinem vxoribus vacantes, careant officio & be

& beneficio. 215

Diaconi non prohibeãtur à miniſterio pro nuptiis, ſi in ordinatione dicant ſe continere non poſſe. 185

Diaconorũ officiũ. 594

Diaconorum non eſt cãtare. 587

Diaconiſſa nulla conſecretur ante xl. annos. 512

Diaconiſſa non ordinetur ante annos quadraginta. 2026. *ad ſi.*

Dialectica quatenus non improbetur. 948

Die dominico Epiſcopus non deſit eccleſiæ. 2636

Die ſabbati non ferian dum. 2638

Digamus eſt, qui ante baptiſmũ habuit vnã, & pòſt aliam duxerit 176

Digamus clericus non fiat. 228

Digamus ad clericatũ nõ poteſt aſcẽdere. 217

Digamus non eſt, qui ante baptiſmũ habuerit vnam, & poſt baptiſmum alterã. 2098

Digami reputãtur, qui virginitatem pollicitam præuaricantur. 2027

Digami reputãtur, qui ante baptiſmum habuerũt vnam, & poſt baptiſmum alteram. 2075

Digami non applicentur ſacris miniſteriis. 370

Dignitas accepta tempore integritatis, ſequenti debilitate non amittitur. 403

Diligere deũ qd. 2309

Diligere Deũ pluſquã ſe, qui dicantur. 2311

Diligere proximũ quis dicatur. 2310

Diligere proximũ, ſicut ſeipſum quomodo homo debeat. 1768

Dili

Diligendi ſunt homines, verùm peccata odio habenda. 551
Dilectionis ordinē qui peruertant. 2309. ad fin. & deinceps.
Dimiſſoria vel commēdatitia epiſtola quomodo faciēda. 483. 484. & ſeq.
de Dimiſſoriis libellis. 886. ad fi. & pag. ſe.
Dimiſſorias literas Epiſcopus, niſi rogatus, nō tribuat. 482
Dimiſſus ab vxore, vel dimiſſa à viro, ad pœnitentiam redigantur niſi aut continenter viuere, aut ſe reconciliare voluerint. 2203
Dimittere non licet mulieri, quē ſciens ſeruū accepit in virū. 2107
Dimitti non poteſt ſeruitutis occaſione, quæ poſt controuerſiam ſtatus ſe in libertatem aſſeruerit. ibid.
vir qui ſemel placuit, non eſt Dimittendus, nec item vxor. 2195. & 2196.
Diœceſes triginta annis ab Epiſcopis poſſeſſæ, immobiles permaneant. 1486
Diœceſes non habeant Epiſcopum, quæ nunquam habuerunt, niſi voluntate Epiſcopi, à quo retinentur. 1463
Diogenes, liber apocryphus. 70
Dionyſij Alexandrini Epiſcopi opera in ſexta ſynodo recepta. 79
Dioſcorus Alexandrinus Antiſtes. 130
Dioſcori hæreſis. 62
Diſcipuli Chriſti baptiſmo eius baptizati fuerunt. 2731
Diſciplina non eſt ſeruanda ſine miſericordia. 298
Diſpenſatio quatenus aduerſus ius naturale admit

admittitur.54.ad fin. & ſeq.

*Diſpenſatiuè quadã tolerãtur, quæ Canonũ rigor cõdemnat.*804.

Diuina natura magis prona ad miſericordiam quàm vindictã. 2282

Diuina mandata contemnens, ſeueris corrigatur vindictis. 1701

Diuinatio in malã accipitur partem. 665.

Diuinationis genera. 1969

Diuinationi ſtudẽs, ab eccleſia extraneus habeatur. 1978

Diuinationes expetẽs, quinquennio pœniteat. 1976

Diuini vnde dicti. 1969

Diuini tropologicè qui dicantur. 244

Diuinis non eſt adhibenda fides. 1963

*Diuortium non eſt verum niſi quod animo perpetuam cõſtituendi diſceſsionem fit.*2247

Docere viros in cõuentu mulieri nõ permittitur. 155

*Docendo bene, & malè viuendo, Deũ inſtruimus quomodo debeat nos condemnare.*266

Docti ab indoctis, clerici à laicis, quandoque meritò reprehẽdũtur. 917.*ad fin. & deinde.*

Doctor ſe debet ad captum auditorũ attemperare. 1115

Doctoris perſonam nõ rectè ſuſcipit, qui verbis nõ operibus docet. 523.

Doctores literarũ, & liberaliũ artium locis congruis Epiſcopi conſtituant. 250

Dominica die quid agendum. 2647

Domus Dei, templum Dei eſt. 2410

Dona

Dona Dei per malum miniſtrum ad eos per ueniunt, qui cum fide accipiunt. 715
Donatiſtæ hæretici. 1925. *ad fin.* (t) 1926
Donatiſtæ & Nouatiani, quamuis reprehenſibiliter ordinati, tamen ex neceſſitate tolerantur. 807
Dubia certa non definiãtur ſentẽtia. 1240

E

EBrietas quàm perniciosa. di. 35. pa. 233. per totam diſt.
Ebrietas ubi eſt, ibi libido dominatur & furor. 235. *ad ſin.*
Ebrietas clericis vitanda. 233. *& multis ſeq.*
Ebrietas Noë nobis ſuadet ſobrietatem. 237
Ebrius ſi fuerit clericus, à communione triginta diebus ſubmouetur. 238
Ebrij veniam habent eorum quæ ignorantes committunt. 1404
Eccleſia vna eſt & eadem in toto orbe. 606
Eccleſia tribus modis regitur. 44
Eccleſia conductitiis Presbyteris non committatur. 1511
Eccleſia iuſtè perſequitur malos. 1755. *ad fi. & pag. ſeq.*
Eccleſiæ gubernacula rudibus & imperitis non ſunt committenda. 425
Eccleſia vacare Pontifice non debet vltra tres menſes. 335
Eccleſia non eſt conſecranda, in qua paganus ſepultus inuenitur. 2547
Eccleſia reſtaurata quatenus cõſecranda. 254
Eccleſia non cõſecretur, quæ pro quæſtu cupiditatis ædificatur. 2540
Eccleſia ſemel Deo conſecra

ſecrata, quando eſt iterum conſecranda. 2544. & ſeq.

Eccleſia quãdo iterum eſt conſecranda quid fiat. ibi.

Eccleſia noua non dedicetur abſq; autoritate ſummi Põtificis. 2537

Eccleſia non debet inſtitui ſine nutu ſedis Apoſtolicæ. ibid.

Eccleſia vna duobus diuidi non poteſt. 1611

Eccleſia vnius Epiſcopi, ab alio diſponi non debet. 1089

Eccleſia maior per circuitum quadraginta paſſus habeat, minor triginta. 1537

Eccleſia non debet ſuſcipere, quæ exhæredato filio ſibi offerũtur. 1557

Eccleſia auxiliũ petat à Regibus aduerſus inimicos ſuos. 1754

Eccleſia ab Imperatore auxiliũ poſtulare debet aduerſus ſuos hoſtes. 1698

Eccleſia Alexandrina ſecũdum locum tenet poſt Romanam. 113

Eccleſia Antiochena, tertium. ibid.

Eccleſia Conſtantinopolitana ſecũdum poſtea obtinuit locũ. 135. 136

Eccleſia Hieroſolymitana quintum obtinet locum. 136. & 137

Eccleſia Romana primatum habet ab ipſo Chriſto. 124. & 132. *ad fin. & pag. ſeq.*

Eccleſia Romana cæterarum primatum tenet. 131. & 133

Eccleſia Romana in ſpeculum & exemplum propoſita eſt. 107

Eccleſiæ Romanæ cõceſſa nullus vſurpet. 189

Eccleſiæ Romanæ obſeruationes tenendæ. 45

Eccleſiæ Romanæ ſtatuta obſeruanda. 107

Eccle

Eccleſiæ autoritas valet ad fidem catholicam. 44. ad fin.
Eccleſiæ charitas pecca ta dimittit vel tenet. 2727
Eccleſiæ cuicūq; ſuus ho nor obſeruetur. 467
Eccleſiæ precibus diui- nis conſecrētur. 2541. *ad fin.*
Eccleſiæ vniuerſalis re linquens vnitatē, non habet deū patrē. 1861
extra Eccleſiæ ſanctæ vnitatē Spirituſſan- ctus nō accipitur. 1859
nec peccatis ſolui nec cœ leſte regnum ingredi pōt, qui ab vnitate Ec cleſiæ eſt diuiſus. 1869
Eccleſiæ princeps ali- quando nō datur Dei arbitrio, ſed prout me rita noſtra poſcunt. 1118
Eccleſiæ quies Princi- pum ſeueritate iuua- tur. 1772
reditus Eccleſiæ quadri fariā diuidatur. 1302. *&* 1303
Eccleſiæ prædia vende re non licet. 1275. *ad fin. &* 1276
res Eccleſiæ, quæ ex cō- ſecratione proueniūt, in ſuum ius vi vel ali quo munere conuerte re quis non debet. 771
Eccleſiæ res ſunt in Epi ſcopi poteſtate. 1281
Eccleſiæ facultates cō- munes eſſe debent. 1273
Eccleſiæ res quaſi com munes, Epiſcopus diſ- penſet. 1283
Eccleſiæ res non licet Epiſcopo in proprium vſum conuertere. Ibi.
ex rebus Eccleſiæ Epi- ſcopus, ſi indiget, ſibi & ſuis neceſſaria ſu- mat. 1279
Eccleſiæ res diſpenſan- di poteſtatem habeat Epiſcopus. 1166. *ſi alie naue*

nauerit, reſtauret, & deponatur. Ibidem, & 1167

Eccleſiæ res licitè impẽdũtur pro captiuorum redemptione. 1292

Eccleſiæ redituum quarta pars clericis eſt diſtribuenda. 1472

Eccleſiæ iura iudicio, non manibus, defendã tur. 1503

Eccleſiæ res Principum autoritate diſtribui non poſſunt. 1470

Eccleſiæ prædia vexans qua pœna feriatur. 1540 *ad fin.*

Eccleſiæ res, & Epiſcopi bona inuadentes, eãdẽ plectũtur pœna. 1469

Eccleſiæ ornamenta ſurripiens, Iudæ ſimilis, probatur. 1541

Quadruplum reſtituat, qui res Eccleſiæ inuadit. 1287

Eccleſiæ res ſurripiens, in decuplum reſtituat quod abſtulit. 1289

pro Inuentarij labore nihil accipiant œconomi de rebus Eccleſiæ. 1311

qui res Eccleſiæ malè viuendo diſpergunt, ab adminiſtratione remoueantur. 952

Eccleſiæ res dedicatæ, non debent in vſus laicorum conuerti. 2550

Eccleſiæ res quatenus diſtrahendæ. 1314. 1315. 1316. & 1317

Eccleſiæ res alienari nõ debẽt. 1158. 1295. 1296 *& duob. ſeq. & rurſum* 1306. & 1307

Eccleſiæ de iure quidquam alienans honore priuetur. 1535

Eccleſ. poſſeſſiones derelictas nulli ſit alienandi licentia. 1471

Eccleſiæ res vendi ſi neceſſitas vrgeat, non diſtrahantur, niſi inſinuentur Primati. 1554

Eccleſiam ædificans, nihil ſibi præ cæteris vẽdicet. 1522
Eccleſiam nullus ædificet ſine deſignatione Epiſcopi loci. 2540
Eccleſiã indiſciplinatis committens, columbas vendere in templo dicitur. 1512. ad fin.
Eccleſiam violans, non eſt dignus illius ingreſſu. 1540
Eccleſiam metu hoſtiũ relictã, repetat poſtea Epiſcopus. 1092
Eccleſiam ſuſcipiens de manu laici, excommunicetur, nec inueſtituræ ſumat fructũ. 1517
Eccleſiam ſuam non deſerat Epiſcopus perſecutionis tempore. 1096. & *quando liceat deſerere.* 1101
ad aliam Eccleſiam tranſire clerico non licet, ſi propriis miniſteriis ſua fuerit deſtituta. 1610
extra Eccleſiam eſſe probatur, qui pacem cum proximo non habet. 580
Eccleſiam maximè lædit, qui ſub nomine ſanctitatis delinquit. 543
Eccleſiam Dei deſtruit, meliores laicos eſſe, quàm clericos. 1121
de Eccleſia quæ pactione conſecratur. 777
in vna Eccleſia duo Prælati eſſe non debent. 1091
Eccleſia propria relicta, ad alias migrare non debent Epiſcopi. 1093
non eſt in Eccleſia, qui cum Epiſcopo pacem non habet. 1065
in Eccleſia quomodo ſint aliqua tolerãda. 809
Eccleſiæ non ſcindantur. 1519
Eccleſiæ baptiſmales in vna terminatione plu

plures eſſe nō poſſunt. 1466

Eccleſiæ ſemel conſecratæ iterum conſecrari non debent, niſi exuſtæ aut ſanguinis effuſione, aut ſemine fuerint pollutæ. 473. *ad fin.*

Eccleſiæ conſecrentur, de quarum conſecratione dubitatur. 2543

Eccleſiæ cū dotibus ſuis in Epiſcopi poteſtate conſiſtant. 1151

Eccleſiæ ruſticanæ apud Epiſcopos qui eas poſſident, triginta annis ſine violentia permaneant immobiles. 1485

Eccleſiæ Imperatoribus nō ſunt obnoxiæ. 1833

Eccleſiarum fundatores, ſi in inopiam incidant, ab eiſdem alimenta accipiant. 1523

Eccleſiarum duarum Canonicus præbendarius eſſe non debet. 479

Eccleſiarum prouentus quadrifariam diuidatur. 1302

Eccleſiarum violatores excommunicantur. 1259

Eccleſiarum conſecratio abſque miſſa fieri non debet. 2532

Eccleſias ſingulas ſinguli Sacerdotes habere debent. 1342

Eccleſiis duabus præeſſe Epiſcop⁹ quatenus debeat. 1608

Eccleſiaſticæ religionis inimici etiā bellis ſunt coërcendi. 1761

Eccleſiaſtica beneficia hæreditario iure non vendicentur. 1108. & 1109

Eccleſiaſtica beneficia & officia, non tribuantur ſine conſenſu Epiſcopi. 1107. & 1108

Eccleſiaſtica officia

non committat Epiſcopus propinquis vel fauore coniunctis. 578
Eccleſiaſtica prædia inuadens, excõmunicatur. 1286.& 1287
Eccleſiaſtica priuilegia calcans diuini muneris participatione priuetur. 1300
Eccleſiaſticæ res iudicio & poteſtate Epiſcopi gubernentur. 1152
Eccleſiaſticarum rerum precaria qualiter fieri debeant. 1164.& 1165
Eccleſiaſticarum rerum inuaſores pro tenore ſecularium legum puniantur. 1288
Eccleſiaſticarum rerum inuaſoribus quæ pœna ſit imponenda. 1293
Eccleſiaſticas res Epiſcopus diſpenſet. 1280
Eccleſiaſticas res vendens, ad altare non audeat accedere. 1297
Eccleſiaſticas res inuadens autoritate Principum, excommunicetur. 1298
Eccleſiaſtici gradus & ordines. 118
Eccleſiaſtici quomodo & quid cantare debeant. 586
Eccleſiaſticorum origo & inſtitutio. 117. ad fin.& 118.
Eccleſiaſticorum graduum nomina receſentur. 119. ad fin. & 120
Eccleſiaſticarum officia. diſ.25.161.162.& ſeq.
in Eccleſiaſticis cauſis regia voluntas Sacerdotibus eſt poſtponenda. 37
Eccleſiaſticis ſcriptorib. quatenus aſſentiendum. 32
Eccleſiaſticis in ſcriptoribus multa corrigenda inueniuntur. 15

iĉtum quid.5.ad fin.
ecta quæ dicatur. 31
ectionem ſummorum Pontificum ſibi Dominus reſeruauit. 519
ligere non eſt plebis, ſed electioni cõſentire. 451
Eligere non debet populus ad clerum promouendum. 439
Eligendus in Epiſcopũ, de rebus eccleſiaſticis aliquam ſecuritatem nulli faciat. 1124
de eo qui pecunia vel populari tumultu Eligitur. 517
Eligentium vota cùm ſe diuidunt in duas partes, vter ordinãdus ſit. 460
Electus in Epiſcopum ne ob id inſoleſcat. 1119.& 1120
Electi duo ſi fuerint temeritate concertantium, quid agendum. 517
Electio qualis eſſe debeat.428.429. & ſeq.
Electio debet venire ex iudicio non ex fauore. 1118
Electio fiat cum ſolennitate decreti omnium ſubſcriptionibus roborati. 427
ſicut Electio vel conſenſus, & ordinatio ſine venalitate, debet præferri. 789
Electio irrita fit, quæ non à catholicis facta probatur. 1132
Electio Epiſcopi Sacerdotum eſt, populi verò conſentire. 442
Electio Epiſcopi irrita ſit à Principibus facta. 439
Electioni Pontificis populus & clerus intererunt. 44[illegible]
Electioni Pontificum non

non ſe ingerant laici. 334. 335. & *ſeq.*
Electioni Epiſcoporum Imperator intereſſe non debet. 436
Electioni Epiſcopi populus debet adeſſe. 441
Electionem Papæ Lodouicus conceßit Romanis. 455
poſt Electionem pro indemnitate eccleſiæ licet electo iuramentũ præſtare. 1126
in Electione Antiſtitis communi vtilitati, nõ ſuo lucro quiſque proſpiciat. 1123
in Electione Epiſcopi non munerum datio, nec aliquorum patrocinia conualeſcãt. 122
in Electione Epiſcoporum, principis deſideratur aſſenſus. 450
Electiones Romanorũ Pontificum & aliorũ Epiſcoporum, quare Imperatoribus & principibus referuntur. 452
Eleemoſyna à morte liberat, quomodo exponitur. 2269
Eleemoſyna quæ placeat Deo. 1386
Eleemoſyna cordis maior eſt, quàm eleemoſyna corporis. 302
Eleemoſynæ fieri non poſſunt de vſuris. 1384
de malè acquiſitis bonũ fieri poteſt, & bene expendi. 1389. & 1390
non eſt aliquid rapiendum diuitibus, vt detur egenis. 1385
Eleemoſyna non eſt facienda ex pecunia ſimoniacè acquiſita. 667
aliud eſt propter peccata Eleemoſynas facere, aliud propter Eleemoſynas peccata perpetrare. 668
Eleemoſynæ & ſacrificia

-cia non placent Deo, quæ offeruntur ex ſcelere. 1387
Eleemoſynarum multa genera. 302
Encratitæ hæretici. 1921
Energumeni ſingulis diebus exorciʒentur. 2741
Enixa mulier gratias actura eccleſiā intrare hora eadem nō prohibetur. 14
Enixa mulier, vel quod ex ea natū eſt, baptiʒari eadem hora nō prohibeatur. 14
Epanenſis ſynodus. 85
Epheſina ſynodus, ſiue cōcilium. 62.80.& 81
Epiſcopus vnde dicatur. 121
Epiſcopus generale nomen. 121. ad finem.
Epiſcopus & Presbyter olim idem erant. 604.& 614
Epiſcopus eligendus, nō ſit reus criminū, quæ ſacra lex morte punit. 431
Epiſcopus poſtulari poteſt ſcholaſticus ex foro, aut ex adminiſtratione. 426
Epiſcopus non eſt eligēdus, niſi quē vita probabilis commendat. 424
Epiſcopus nullus eligatur, niſi in ſacris ordinibus conſtitutus. 420
Epiſcopus eligi non debet, qui longam corporis ſui continētiam non habet. 182
Epiſcopus eſt eligendus autoritate Apoſtolica, non Regio fauore. 438
Epiſcopus ante annos xxx. nō ordinetur. 509
Epiſcopus ordinandus, quomodo examinetur. 142
Epiſcopus ordinandus debet

debet à die baptiſmi ſine crimine eſſe. 171
Epiſcopus ordinandus à quibus immunis eſſe debet. 380
Epiſcopus ordinandus nõ eſt, qui ante baptiſmum vnam, & pòſt aliam vxorem habuerit. 172. & 2098
Epiſcopus ordinandus debet carere omni crimine. 523. *ad fin.*
Epiſcopus ordinãdus ſine crimine & graui peccato debet eſſe. 522
Epiſcopus ordinandus, poſt baptiſmum debet eſſe monogamus. 172
Epiſcopus ordinandus quæ ſcire debet. 255 *ad fin.* & 256
Epiſcopus non ordinetur extra conſcientiã Metropolitani. 462 & 465. *ad fin.*
Epiſcopus regia ordinatione conſtitutus; non recipiatur à comprouincialibus. 438
Epiſcopus ordinari prohibetur, qui domui ſuæ præeſſe neſcit. 318
Epiſcopus dum ordinatur, ſi duo vel tres cõtradicãt, obtineat ſententia plurimorum. 464. *ad finem.*
Epiſcopus non erit, qui præter Metropolitani conſcientiam fuerit ordinatus. 464
Epiſcopus non eſt conſecrandus, niſi canonicè electus. 434
Epiſcop⁹ nõ minùs, quã à tribus Epiſcopis ordinari debet. 470
Epiſcopus ſi ſolus remãſerit fortè in puincia, ad conſecrationẽ Epiſcopi de vicina prouincia cõuocentur. 468
Epiſcopus ordinat⁹ abſente Metropolitano, debet ſe ei poſt duos mẽſes præſentare vt ab eo iſtruatur. 467. 468

Epiſcopus quomodo ordinetur. 147

Epiſcopus ne fiat ex neophyto. 320. & 321

Epiſcopus non dominũ, ſed collegã ſe Presbyterorũ cognoſcat. 618

Epiſcopus non eſt, qui in locum viuentis irrepſerit. 1064

Epiſcopus viuenti alteri ſuccedere nõ valet. 1063

Epiſcopus vacantem eccleſiam non adeat ſine conſilio integri ordinis. 590

Epiſcopus Primatis ſui iudicio tatùm ſe ſubiiciat, non aliorũ. 1053

Epiſcopus quem ſua paroecia non recipit, Sacerdotis officium gerat. 588

Epiſcopus qualis eſſe debet. 166

Epiſcopus vicedominũ & œconomũ habeat. 576

Epiſcopus habere non debet prauos in ſua ſocietate. 938. *ad finem.*

Epiſcopus quot teſtes habere debeat, dum ſacrificat. 2562. & 2563

Epiſcopus communione priuetur, qui ſibi commiſſam eccleſiam adire neglexerit. 590

Epiſcopus libros gentilium non legat. 243

Epiſcopus rerum ſecularium peritiam quoque debet habere. 261

Epiſcopus ne erubeſcat à minimis diſcere. 259 *ad finem.*

Epiſcopus nõ eſt, ſed canis impudicus, qui ſuſceptum officium nõ adminiſtrat. 919

Epiſcopus gregem ſuũ non relinquat pro infeſtationibus malorũ. 1095

Epiſcopus nõ deſit eccleſiæ die dominico. 2636

Epiſcopus faciat ſynodum

dum annis ſingulis. 101
Epiſcopus, vel quilibet clericus, relicta ſua eccleſia, non debet ad aliam tranſire. 1080
Epiſcopus non debet aliquem proprijs manibus cædere. 562
Epiſcopus ad vindictam ne ſit procliuis. 560
Epiſcopus non clericos ordinet ſine clericorũ ſuorum concilio 160
Epiſcopus qui inuitum ordinare præſumpſerit, per annum integrum miſſas non faciat. 487
Epiſcopus Sacerdotibus ac miniſtris honorem dare poteſt, ſolus auferre non poteſt. 470. ad fin.
Epiſcopus tuitionẽ teſtamentorum & curam rei familiaris nõ ſuſcipiat, nec gubernationẽ viduarum & pupillorum. 569
Epiſcopus ne ſit ſuis conſanguineis nimium familiaris. 223
Epiſcopus non priuetur ſuo honore pro moleſtia corporis. 1060
Epiſcopus venationi ne ſit deditus. 225
Epiſcopus non verberib. ſed verborũ correctione timeri debet. 291
Epiſcopus monachalem vitam ſuſcipiens, ad Pontificatum redire non poteſt. 1094
Epiſcopus non debet priuari loco ſuo infirmitatis cauſa. 1060. 1061
Epiſcopus, qui in eccleſia ſua reſidere cõtemnit, in monaſterium deputetur. 1080
Epiſcopus metu hoſtilitatis ad alium tranſiens, poſtea ad ſuam eccleſiã redire oportet. 1092
Epiſcopus non proferat quod probare non

poteſt. 1051
Epiſcopus alicui crimen obijciens, in ſynodo probet, quod obiicit. 1050
Epiſcopus cauſæ ſuæ detrimentum patiatur: q ecclesias ſuas ab alio detentas propria autoritate quærit adire. 1504
Epiſcopus remouendus eſt ab eccleſia, cui irrepſerit, & ad ſuam cogẽdus eſt redire. 1084
Epiſcopus corripiendus, qui cõuiuiis occupatur. 287
Epiſcopus qui alienam cathedram appetit, ab ea expulſus, etiam propria careat. 1084
Epiſcopus homicida qua pœnitentia dignus. 361
Epiſcopus parœcianum alterius quando excõmunicare poteſt. 1054
Epiſcopus qui in reatũ inciderit, à quot Epiſcopis audiatur. 990
Epiſcopus iudicari vel audiri non debet, niſi in legitima ſynodo, 1026
Epiſcopus in quacunq; cauſa non producatur ante ciuilẽ iudicẽ. 1178
Epiſcopus accuſatus, à duodecim audiatur, cauſæ verò finis ad ſedem Apoſtolicam deferatur. 1026
Epiſcopus, qui ab Epiſcopis ſuæ prouinciæ cõſonam ſententiam reportauerit, ab aliis iudicari non poterit. 1057
Epiſcopus damnari non poteſt præter conſcientiam Romani Pontificis. 973
Epiſcopus non niſi à pluribus audiatur & iudicetur. 989
Epiſcopus miſerrim⁹ eſt qui malorum laudibus gloriatur. 544
Epiſcopus corripiatur, qui

qui circa officium ſuũ negligens extiterit. 545
Epiſcopus percuſſor, ab officio deiiciatur. 296
Epiſcopus, qui de monacho ordinatur, quod ante conſecrationem habuit, monaſterio: quod poſt conſecrationem acquiſiuit, propriæ eccleſiæ derelinquat. 1559
Epiſcopus hæredem nõ habens non alium quàm eccleſiam hæredem inſtituat. 1306
Epiſcopi de iure ſuæ diœceſis nihil præſumant auferre. 1471
Epiſcopus turpis lucri gratia nihil à monachis vel clericis ſuis exigere debet. 1473
Epiſcopus qui in alterius diœceſi eccleſiam ædificat, eius conſecrationem ſibi vendicare non valet. 1484
Epiſcopus à clericis & piis locis nõ exigat præter ſtatuta patrum. 1472
Epiſcopus nihil exigat per diœceſes, quàm cathedraticum. 1167
Epiſcopi electio debet fieri cum ſolennitate decreti omnium ſubſcriptione roborati. 427
Epiſcopi electio irrita ſit, à Principibus facta. 435
Epiſcopi ordinatio differtur, quòd vxorem habet & filios. 187
Epiſcopi nomen reuerentiam nõ meretur, ſed vita. 917
Epiſcopi nomen maiorem non facit, ſed vita. 920
Epiſcopi nomen portatur inane ſine liberalitate. 553
Epiſcopi, cubicularij, ſint clerici ſiue electi monachi. 938

piſcopi gloria eſt, pauperum opibus prouidere. 1327. ad fin.
piſcopi mortui res non rapiant clerici. 1311. nec Metropolitani. 1313
Epiſcopi munus. 163
Epiſcopi nullius fiat electio, niſi poſt diem tertium depoſitionis alterius. 516
Epiſcopo nulli cōceditur principalem cathedrā relinquere, & ad aliā eccleſiam ſe transferre. 1081
Epiſcopo nō licet eccleſiam ſuam dimittere. 1069
Epiſcopo non licet eccleſiā relinquere & ad aliam tranſire. 1082
Epiſcopo non ſufficit ad ſalutem, moribus & vita populo adæquari. 1122
Epiſcopo grauato infirmitate alius ſubrogari poteſt. 1071
Epiſcopū non facit dignitas, ſed vita. 917
ad Epiſcopū eligēdū ſufficiat eccleſiæ matricis arbitrium. 459
Epiſcopum non eligant Canonici maioris eccleſiæ abſque religioſorū virorū concilio. ibid. ad fin.
Epiſcopū eligere de propriis diœceſi liberū ſit clero & populo. 459
Epiſcopum Metropolitanus non ordinet abſque primatis conſenſu. 466
Epiſcopum oportet ſacrarum literarum peritum eſſe. 239
Epiſcopum non oportet præter iudicium Metropolitanorum & finitimorum Epiſcoporum conſtitui. 424
Epiſcopū nō habeāt diœceſes, quæ nunquā habuerunt, niſi voluntate Epiſ

te Epiſcopi, à quo retinentur. 1463
in Epiſcopũ electo ſi aliqua obiiciũtur, quinq; vel ſex Epiſcopi ad eius purgationem conueniant. 146
Epiſcopũ appellantẽ ſedẽ Rom. dãnare nõ licet. 88. ad ſi. (t) pri. ſe.
in Epiſcopo requiſita. 142. & 143.
de Epiſcopo ordinato quẽ ſua parœcia non recipit. 589
de Epiſcopo, quodã qui antequã miſſarũ ſolẽnia celebraret die dominico ad exarandã meſſẽ cuiuſdã ꝓfectus eſt. 560. ad fi. et deide.
Epiſcopi vñ dicti. 605
Epiſcopi ſpeculatores interpretantur. 121
Epiſcopi ſuperintẽdẽtes dicuntur Latinè. 1114
Epiſcopi & Presbyteri iidẽ, olim fuerũt. 122. ad fi. & in pri. pag. ſe.
Epiſcopi legitimi & veri qui. 139
Epiſcopi locum Apoſtolorum tenent in eccleſia. 475
Epiſcopi licet pares ſint meritis, gradu tamen differunt dignitatis. 920
Epiſcopi non ſunt habẽdi, qui nec à clericis eliguntur, nec à plebibus expetuntur. 433
Epiſcopi quare electi qui præficerẽtur cæteris Presbyteris. 605. ad fin. & pag. ſeq.
Epiſcopi ibi ſunt ordinandi, vbi multitudo fideliũ excreuit. 1465
Epiſcopi ab omnibus cõprouincialibus ordinentur. 461
Epiſcopi poſſunt ordinari ſabbato magno poſt horam baptiſmi. 505
Epiſcopi conſecrari poſſunt à tribus Epiſcopis, cæteris aſſentiẽtibus, iuſſu

iuſſu Archiepiſc. 462
piſcopi à ſuo Metropolitano, & ipſe ab eiſdem conſecretur. 462
Epiſcopi aliquot ex laicis facti recenſetur. 425. ad fin.
Epiſcopi ſecundũ ordinationis ſuæ tempus in cõcilio ſedeant. 93
Epiſcopi abſtineant ab vxoribus. 216
Epiſcopi ſinguli habeãt ſuos œconomos. 1519. ad fin.
Epiſcopi ſemper ſecũ habeant viros boni teſtimonij. 939
Epiſcopi debent agnoſcere Metropolitanũ ſuum. 1139. & nihil agere ſine conſenſu eius. 1138. & 1139
Epiſcopi & eccleſiaſtici ſint vigilantes, caſti, nõ digami. diſ. 84. 544. ad fin. & deinde per totam diſtin.
Epiſcopi de rebus propriis vel aquiſitis, hæredibus ſuis ſi velint, relinquant: ſecus de bonis eccleſiæ. 1278
Epiſcopi doceant & corripiant, & liberales ſint. diſt. 86. pag. 550. ad fin. & 551.
Epiſcopi implorantibus patrocinia ſua non denegent. 563
Epiſcopi ſint viduarũ, orphanorum & pauperum protectores. 563
Epiſcopi ſint hoſpitales. di. 85. 549. & 550
Epiſcopi ſoli chriſmate frontem ſignant & Paracletum dãt. 122
Epiſcopi non ſint litigioſi. 579
Epiſcopi ſingulis annis viſitent limina Apoſtolorum. 593
Epiſcopi taxantur, qui filios ſuos ſecularibus erudiunt literis. 245
Epiſcopi non debent militari

litaribus occupari negotiis, nec in mortem cuiuſlibet hominis ſe immiſcere. 1831. 1832
Epiſcoporum ordo quadripertitus. 120
Epiſcoporum electioni Imperator intereſſe non debet 436
Epiſoporum ordinatio vltra tres menſes nõ differatur. 494
Epiſcoporum ordinationes qua hora fieri debeant. ibid.
in Epiſcoporum cauſis nõ eſt diffinitiua ferẽda ſentẽtia ante Apoſtolicam cenſurã. 972
Epiſcoporũ cauſæ corã Principibus examinari nõ debent. 1620. *ad fin.*
Epiſcoporũ cauſam audire poſſunt cõprouinciales & Metropolitani, ſed non diffinire. 972
Epiſcoporum quorũdã depoſitionem contra conſcientiam Romani Pontificis, pro pace tolerauit eccleſia. 974. & 975
Epiſcoporum mutationes fieri poſſunt, ſed neceſsitatis vel vtilitatis cauſa. 1086. *ad fin. & ſeq.*
Epiſcopos à iuriſdictione Archiepiſcopi poteſt eximere Papa. 1463
Epiſcopis ordinandis cõciliorum decreta prælegantur. 256
de Epiſcopis qui talem conſecrant, qualem conſecrare non licet. 651. *ad fin.* & 652
perditionem ſibi acquirunt, qui ab Epiſcopis recedentes, vnitatem eccleſiæ ſcindunt. 1066
Epiſcopalis autoritas diuitiis non quæratur, ſed meritis fidei &

& vitæ. 271
Epiſcopalis honor nullis poteſt comparationibus adæquari. 630
Ad Epiſcopalem dignitatem nullus per ambitum accedat. 743
Epiſcopales ſedes non longo interuallo à ſe debent diſiungi. 522
Epiſopatus nomen eſt operis, nõ honoris. 1114
Epiſcopatus de manu laici ſuſcipi non debet. 1516
Epiſcopatus duos in vnum redigere Apoſtolica poteſt autoritas. 1461
Epiſtolæ Decretales vim autoritatis habent. 102. 103. *& aliquot ſeq.*
Epiſtolæ Decretales inter canonicas ſcripturas connumerantur. 108
Errat qui putat ſcire quod neſcit. 257
Errante damnabilior eſt, qui eius defendit errorem. 1914
Errantes & in errorẽ mittentes excommunicentur. 1906
Errores quorundam in ſacrificio altaris. 2271 2272. *&* 2273
Eua intra Paradiſum facta eſt, Adam verò extra. 265
Euangelium non habetur ſine fide & charitate. 698
Euangelia apocrypha quæ. 69
Euangêlia ſtando audire debemus. 2585
Euangelizantibus neceſſaria ſubtrahẽs ſeipſum cõdẽnat. 1477
Eucharistia, bona gratia interpretatur. 710
Euchariſtiæ cõmunionem qui quotidie accipit, nec reprehẽditur, nec laudatur. 2576
Euchariſtiam ſi negligenter

π

gẽtẽr cuſtodierit Preſbyter qua pœnitentia plectendus. 2633
Veritatem dominici corporis & ſanguinis ſumimus. 2624. ad fin. & pag. ſeq.
Eucharistiã paratam pro infirmãtibus ſemper Presbyter habeat. 2633
Eucharistiam euomẽs, quã pœnitentia plectendus ſit. 1583
Eulogias deferre ad cõcilia nõ cogũtur Preſbyteri. 98
Eunuchus vi vel natura, põt ordinari Epiſcop⁹. 401. ad fi. 402
Eunuchi illi placent domino, quos volũtas caſtrauit, nõ neceſſitas. 2454
Euſebius Palæstinẽſis Epiſcopus. 84
Euſebii Pamphili historia apocrypha. 70
Euſtachij hæreſis. 83
Eutychis Constantinopolitani hæreſis. 62. 82
Eutychiani heretici. 1928
Examẽ ordinãdorũ quĩ & quomodo fiat. 159
De his qui ſine examinatione ordinati ſunt. 160
Examinatores quales eſſe debẽt. 159. & 1510
Excõmunicans malos obedit euãgelio. 1916. ad fin. & 1917
De iis q excõmunicãt innocẽtes aut minimis cauſis culpabiles. 1207
Excommunicare non licet Epiſcopo pro iniuria propria. 1731
non ſoluit vel ligatur, niſi quod autoritas Beati Petri ſoluerit vel ligauerit. 1853
Excommunicetur, qui iudicibus ſuis obtemperare non vult. 876. ad fin.
Excõmunicetur catholicus,

licus, qui committit cauſam ſuam iudicio alterius fidei. 889
Excōmunicari quis non debet ante cauſam examinatam. 824
quibus ex cauſis quis Excōmunicetur. 1225
Excōmunicari poſſunt hæretici poſt mortem. 1889
Excommunicans illicitè ſemetipſum condemnat. 1897
Excommunicans illicitè qua pœna feriatur. 1898
Excommunicatus excommunicare alium non poteſt. 1849
Excōmunicatus ab hæreticis pro aliquo facinore, à catholicis non eſt recipiendus. 1880
Excommunicatus à ſuo Epiſcopo, non eſt recipiendus ab alio. 1203. ad fin. & pag. ſeq.
Excommunicati ordinatio, an rectè valeat. 1129. & 1130.
Excommunicato communicans Epiſcopus, deponatur. 1208
cum Excommunicato comedere non licet. 1217
Excommunicati nō habentur, qui ab hæreticis excommunicantur. 1878
Excommunicati ad iudicandum non recipiantur. 1878
Excommunicati quomodo reconciliantur. 1260
Excommunicati Sacerdotes ſi ſacrum miniſterium contingant, qua pœna plectendi. 1260. ad finem. & 1261
Excommunicatorū nomina omnibus palàm & publicè annuntientur. 1212
de his qui Excōmunicatu

tis cõmunicant. 1256

Excommunicatis cõmunicãtes, pro modo peccati, puniantur. 1261

Excommunicatis fidelitatem nullus ſeruare cogitur, antequam reconcilientur. 1422

Excommunicatis non cõmunicat, qui eis animo nõ conſentit. 1258

Excommunicatis qui cõmunicare poßint. 1256

Excommunicatis communicans, excommunicatus eſt. 1211

Excommunicatis vinculo fidelitatis non tenemur obnoxij. 1422

Excõmunicatio & anathema quid differant. 961

Excommunicationis forma. 1258

Excõmunicationis ſententia procedat, ſecunda vel tertia admonitiõe interpoſita. 1906

Excõmunicationis meretur ſententiam, qui excommunicatis communicat. 1204

de iis, qui tempore Excõmunicationis communicant. 1207. *ad fi.* & 1208

Exemplis ratio ſana præferatur. 34

Exigere quid, & quatenus, à ſuis parœcianis Epiſcopi debeant. 1167. 1168. 1170. 1171. & *ſeq. vſque ad fi. q.*

Exorciſta quomodo ordinetur. 152

Exorciſtæ munus. 161

Exorciſtæ qui. 124

Exorciſtæ quando inſtituti. 118

Exorciſmis dæmonia expelluntur. 2688

Exorcizare non debet, qui necdum ab Epiſcopis ſuis ſunt promoti. 476

Expoſitiones ſacræ ſcripturæ an ſint pari autoritate

*toritate cum Decretis Pontificum.*114.*&* *ſeq.*

Expoſititios defendat eccleſia. 566

Extranei emeritis in ſuis eccleſiis non præponantur. 427

F

FAlcidius Trib.ple. legis Falcidiæ lator. 6

Falli in his, quæ ad fidem nõ pertinent, aut paruum, aut nullũ eſt peccatũ. 1637. *ad fin.*

Falli in his quæ ad fidẽ pertinent, grauius eſt, quàm alios decipere. 1638

Falſarius ab officio deponatur. 332

Falſa obiicientes, vſque ad exitum non communicẽt. 998. *&* 999

Falſum de alio proferens, & ei credens, vterque reus eſt. 1241

Falſum teſtimonium dicens clericus, ab officio deponatur. 332

Famæ ratio habenda. 1331

Fame morientem paſcere debemus, alioqui homicidæ erimus. 560

Fas quid. 2

Fauſti Manichæi opera apocrypha. 71

Fauſtini Reginẽſis, Galliarum opera apocrypha. 71

Feſta ſingula celebranda per annum enumerantur. 2634. *ad fin. &* 2635

Fides pactionis & conſenſus. 2071

Fides vbi ſana non eſt, iuſtitia locum non habet. 1870

Fides meritum non habet, ſi vita deeſt. 669

Fides aliorum in baptiſmate paruulos ſaluat. 2722. *&* 2726

Fides etiam hoſti ſeruanda. 1688

Fidei ratio quotiens vẽtilatur, ad Romanã eccleſiam refertur. 1856
Fidei ſacramentum, nõ ipſa fides paruulũ facit fidelem. 2694
Fidei merito, bellorum paratũ victoria. 1763
Fidei meritum. 2410
Fidelis infidelem diſcedentem ſequi non cogitur. 2075. & ſeq.
Fidelis non diſcedat à fide propter coniugem infidelem. 2078
Fideles infidelibus non ſunt coniugio copulandi. 2094
in Fidelitate quæ ſint ſeruanda. 1676
Fidem violat, qui agit aduerſus eius matrẽ Rom. eccleſiam. 132
Fidem Chriſto non exhibet, qui corpus eius diſcerpit. 1864
Filius quatenus recipiatur in cauſa patris. 2504
Filius æquatur vel præponitur patri non in honore, ſed in veritate. 921
Filij non ſunt quærendi ex ancilla. 2180
Filij ex ſecundis nuptiis quæſiti, non poſſunt cũ prioris mariti ſobole matrimonio cõiungi. 2524
Filij fideles ſeparentur, à parẽtum infidelium conſortio. 2091
Filij parentes occaſione cultus Dei negligere non debent. 193
Filij vel filiæ, ante vel poſt compaternitatẽ, legitimè coniungi poſſunt. Paſchalis verò negat. 2122
Filii deteriorem conditionem parentum ſequuntur. 2184
Filij ſanctorum ſunt, qui exercẽt opera eorum. 252

Filij Dei quot modis dicantur. 2415
Filij Presbyterorũ à ſacris prohibentur officiis. 406
Filij Presbyterorũ non p̄hibētur ab Epiſcopatu, ſi cæteræ virtutes in eis inueniãtur. 412
Filij Presbyterorũ, ſi religioſi inuenti fuerint, ordinentur. 411
Filij Presbyterorũ aliquot recenſentur, qui Pontifices fuere. 406 & 407
Filia ſpiritualis carnali filio nullo modo nubere poteſt. 2121
Filiorum quanta cura debet eſſe. 316
Filios ſua culpa condẽnat, non parentũ. 408
Filios proprios relinquẽs, & nõ alens prætextu continentiæ, anathemati obnoxius eſt. 196
Filiis vilia parentum non imputantur. 407
Filiis obeſſe nõ poſſunt parẽtũ iniq̃tates. 409
abſque Filiis mori, ſanctius eſt, quàm ex illicito concubitu prolem quærere. 2180
Flagitia enormia per ſeculi iudices corripiãtur. 1793
Flagitia cõtra naturã grauiora ſunt, qualibet inceſta macula. 2207
Flamines qui, & vnde dicti. 122
Floriani hæretici. 1925
Fœneratores altaris miniſtri excommunicẽtur. 1380
Forenſes prohibentur à ſacris ordinibus. 375 *ad fi. & pag. ſeq.*
Formata quid. 482
Formata epiſtola quomodo facienda. 483 484. *& ſeq. vſque ad fin. diſt.*

Formatæ mentio. 2645
Fornicari conuincitur ſecundùm veritatis rationem, qui ſecundam duxit vxorem. 2140
Fornicarij ſunt, non cõiuges, qui ſterilitatis venena procurant. 2163
Fornicatio quid. 2525
Fornicatio duplex. 2208
Fornicatio eſt quæuis immũda pollutio. ibi.
Fornicantium officium non recipiatur. 212
Fortunatus Epiſcopus poſt damnationem reſtitutus. 336
Frater ſponſam fratris poſt eius mortem ducere nõ poteſt. 2046 *ad ſin. & pag. ſeq.*
Frumentici opera apocrypha. 71
Fucare ſe nõ debet mulier. 2754
Fugiens ad eccleſiam, inde non extrahatur, niſi data ſecuritate, 1551. *&* 1552
Fugientẽ ad eccleſiã ſeruũ vel diſcipulũ verberãs ſegregetur ab eccleſia. 1542
Fugientem ad eccleſiã nemo audeat abſtrahere. 1538
Fugitiui alienantur, qui teneri nõ poſſunt. 1316
Fundamentum, liber apocryphus. 69
Fundator eccleſiæ, nihil ſibi præ cæteris in ea vendicet. 1522
Fundatoris eccleſiæ hæredes pro ea ſolicitudinẽ gerere debẽt. 1524
Fundatores baſilicarũ nullam in eis habeãt poteſtatem. 1152
Fundatores eccleſiarũ ordinandos in eis Epiſcopo offerant. 1525
Fundatores eccleſiarũ ſi ad inopiam redigãtur, ab eiſdem alimẽta ac

ta accipiat. 1523
Furioſus clericus fieri non poteſt. 220
Furioſus & furioſa matrimonium contrahere non poſſunt. 2214
Furē non facit neceſsitas, ſed volūtas. 2747
Furtū cōmittit, qui inuentū nō reddit. 1385 ad fin. & pag. ſeq.
Furtū cōmittens clericus qua pœna feriendus. 1541. & 1542
Furta in monaſterio ſi fiant iudicio monachi ſe expurgent. 863
Furti nomine intelligitur omnis illicita vſurpatio rei alienæ. 1388 ad fin.
Furti tenetur, qui ſolo timore non furatur. 2250

G

Gaianitæ hæretici. 1928
Galli opera apocrypha. 70
Gangrenſis ſynodus. 83
Gangrenſis conciliȷ capita aliquot recenſentur. 193 194. 195. 196
Germani Conſtantinopolitani Epiſcopi opera in ſexta ſynodo recepta. 79
Genethliaci qui, & cur ita dicti. 1970
Gentilium vanitas retunditur ex autoribus ſuis. 250
Genua non flectantur in die dominico, nec in die Pentecoſtes. 2637. ad fin.
Gibboſus myſticè explicatus. 324
Giezi ſemē cur in æternum damnatur. 655
Gillādi Presbyteri cauſa. 852
Gladium accipere quis dicatur. 1742
Gloria in excelſis Deo, quare in ſeptuageſima ĩtermittitur. 2560 ad finem.

Gloria in excelſis, in cœna Domini decantatur. 2561

Gnoïtæ, aut (vt alij legunt) Agnoïtæ hæretici. 1929. *& ſequen.*

Gnoſtici hæretici. 1919

Gradus eccleſiaſtici. 118

Graduũ eccleſiaſticorũ nomina vnde deducta. 119. *ad fin.* 120. *& ſeq.*

Graduũ & ordinũ diſtributio eccleſiaſticã vnitatẽ cõſeruat. 579

Graduũ nomina, tã ſuperiorũ, quã inferiorũ, & ex latere venientiũ. 2499. *& deinde vſque ad fi. quæſ.*

Græcorũ voluminum fides conſulitur in examinãdis noſtris. 32

Grammatica quatenus non improbetur. 249

Grammaticam docere non debent Epiſcopi. 552. *ad fi. & pag. ſeq.*

Gratia & peccata remittit, & ne reiterentur adiuuat. 2735

Gratia, quæ per Chriſtũ datur, nõ ſolũ peccata dimittit, ſed etiã legẽ ĩplere facit. 2728

Gratiæ effectus æquè cõfertur per bonũ ac malũ miniſtrum. 671

Gratiæ maioris eſt offerre quod non debeas, quàm reddere quod exigeris. 2453

Gratiam Dei cœleſtis non poteſt quis accipere, niſi prius purgatus fuerit ab omni ſorde peccati per pœnitẽtiæ cõfeſſionem. 2258

ſine Gratia diuina mandata impleri non poſſunt. 2736

Gregorius Pontifex redarguẽdi ſe licentiam aliis præſtat. 931

Gregorius Conſtantinopo. Epiſcopus. 83

Gregorij Nazianzeni Epiſcopi opuſcula catholica

tholica. 65

Gregorij Nazianzeni cognomento Theologi opera in ſexta ſynodo recepta. 79

Gregorij Nyſeni opera in ſexta ſynodo recepta. ibidem.

Gregorij Trimegiſti Neocæſariẽ. Epiſcopi opera in ſexta ſynodo recepta. ibid.

Gregorij paßio apocrypha. 66. & 70.

Gregorianus codex. 23

Gorgonia inſula. 333

Gubernatio populi diuina electione præſtetur. 1117

Gulæ vitium quinque modis nos tẽtat. 2744 ad fin. & 2745

H

Hæreſis vnde dicatur. 1912

Hæreſis Arriana. 61

Hæreſis Dioſcori. 62

Hæreſis Eutychis. ibid.

Hæreſis Macedoniana. 61

Hæreſis Neſtoriana. 62. & 82

Hæreſis Theodori. 64

Hæreſis ius ſoluendi & ligãdi nõ habet. 2264

non vltra in eũ procedi oportet, qui in Hæreſim damnatã recidit. 1848. ad fi. & 1849

non eſt retractandum, quod ſemel ſynodus ſtatuit contra vnamquãq; hæreſim. 1848

in Hæreſim labitur, qui priuilegiũ Ro. eccleſiæ auferre conatur. 132

qui in iam damnatam Hæreſim labitur, eius damnationis ſe participem facit. 1847

Qui redeũtes ab Hæreſi, in ſuis ordinib⁹ recipiantur. 791. & 792 & mult. ſeq.

qui ab Hæreſi ad eccleſiam redeunt, in quo inueniũtur ordine, ex bñficio perſeuerẽt. 739

ab Hæreſi redeuntes, hæreſim & eius autores publicè deteſtētur. 808
ab Hæreſi redeuntes, poſt publicam profeſſionem in ſuis ordinibus recipi poſſunt. 807
ab Hæreſi redeuntium iuramentū. 800. & ſe.
Hæreſes quare primū exortæ. 60. ad ſi. et 61
an Hæreticus neſciens, grauius peccet, an auarus ſciens, dubium eſt. 1047
Hæreticus Epiſcopus nec conſecrat, nec cōſecratur. 1873
de manu Hæretici neſciens prohibitam cōmunionem accipiens, poſteā reſciſcens, per annū pœniteat. 1883
potius eſt mortem arripere, quàm de manu Hæretici communionem accipere. 1884
ab Hæretico pœnitentiam accipere poſſumus in extremo poſiti. 1882
Hæretica non recipit Romana eccleſia. 68
Hæretici qui propriè dicantur. 1912
Hæretici a ſeculi poteſtatib. coërceantur. 1797
Hæretici ad ſalutē etiā inuiti ſunt trahendi. 1745
Hæretici res eccleſiaſticas iniuſtè poßident. 1818
Hæretici probātur, qui ſchiſmate, vel excommunicatione ab eccleſia ſunt ſeparati. 1004
Hæretici vtiliter patiūtur, quæ catholici vtiliter inferunt. 1749
Hæretici vbi à fide receſſerint, ſpiritus perfectionē amittunt. 1871
Hæretici penitus carēt ſacrificij poteſtate. ibi.
Hæretici catholicorum ſimij.

ſimij. 700
Hæretici non ſunt qui, non ſua audacia, ſed aliena ſeducuntur in errorem. 1913
Hæretici etiã poſt mortem excommunicari poſſunt. 1889.
Hæretici ſunt qui quod prauè ſapiunt, contumaciter defendunt. 1914. ad fin. & 1915
Hæreticorum ſectæ recenſentur, 1918. ad fi. & 1919. & mult. pag. ſequen.
Hæreticorum conſortia à catholicis ſunt vitanda. 1863. ad fi. & pa. ſeq. & rurſus. 1868
Hæreticorum benedict. Deus maledicit. 705
Hæreticorũ cõuiuia & ſodalitates clerici vitare debent. 1918
de his, qui inuiti ad Hæreticorum ordinationem trahũtur. 738
Hæreticorum benedictio, maledictio eſt. 698
Hæreticorum, Sacerdotes, Chriſti honorib. nõ habentur digni. 703
quantum intereſt inter perſecutionẽ Hæreticorum & Catholicorum. 1699
Hæreticorum ſacramẽtã quatenus valida. 213. & 214
Hæreticis fauentes, in eorum facinore & pœnis, duces & autores deſtinantur & participant. 701
ab Hæreticis redeuntes ſunt reordinandi. 810 ad fin. & deinde, vſq; ad fin. quæſt.
cum Hæreticis coniugia non ſunt miſcenda. 2094
ab Hæreticis ordinatum nulla portio læſionis attingat. 110 & 111.
non licet cum Hæreticis

eis orare. 699
non placent Deo, quæ ab Hæreticis offeruntur. 697
Hæreticos eſſe quare diuina prouidentia permittit. 1930
aduerſus Hæreticos catholici à poteſtatib. ordinatis defenſionẽ poſtulare debent. 1699
Hæreticos eccleſia ratione perſequitur. 1751
Haruſpices qui, 1976 *ad fin.*
Haruſpicinæ artem primus Hetruſcis tradidit Tages. 1986
Hæbionitæ hæretici. 1923
Hebræorum voluminũ fides reqritur in examinandis noſtris. 32
Heliſæus boues ſuos occidit, ut paſceret pauperes. 557
Heluidiani hæretici. 1926
Heraclitæ hæretici. 1923
Herbam myſticè producere quid. 2319
Hermiti Angelus dñi apparuit in habitu paſtoris, & pcepit, vt Paſcha die dominico celebraretur. 2643
Hermogenianus codex. 23
Hermogeniani hæretici. 1922
Hiebuſæi interpretantur conculcatio. 1215
Hierico luna interpretatur. 779
Hieronymus ab Angelo verberatur. 246
Hieronymi Presbyteri opera catholica. 65
Hieroſolymitana eccleſia quintum obtinet locum. 136
Hilarius Epiſcopus. 85
Hilarij Epiſcopi Pictauienſis opera catholica. 65
Hircij opera adulterata Euangelia, apocrypha. 69

Hiſtrio

Hiſtrionibus res ſuas erogare immane peccatum eſt. 554
Holocauſta tot offerantur, quot populo ſufficere debeant. 2580
Homicida eſt qui fratri ſuo mala perſuadet. 2250
Homicida eſt qui publicam functionem non habens aliquem occidit vel debilitat. 1845
Homicida quocunque modo clericus non ordinetur. 332
Homicida non eſt, qui abortũ procurat, antequã anima corpori ſit infuſa. 2164
Homicida eſt, qui ſponte occidit, quos iudex iubet occidi. 1783
Homicida à communione abſtineat quinquẽnium. 362
Homicidæ clerici qua digni pœnitentia. 357
Homicidæ non ſolùm probantur, qui manibus occidunt, ſed etiã quorũ conſilio & fraude alij occiduntur. 2248
Homicidæ nõ ſunt, qui aduerſus excommunicatos zelo matris eccleſiæ armantur. 1802
Homicidæ communione priuentur. 1909
Homicidium perpetrãs Presbyter ira commotus, licet extra animum, officio careat perpetuò. 360
Homicidium eſt, cùm quis ad nocendum mouetur. 2250
Homicidij caſu vel voluntate perpetrati pœnitentia. 362. 363. & aliquot ſeq.
Homicidium caſu perpetrans clericus, in ordine ſuo permanere poteſt. 159
Homicidiũ patrantes obſidionis neceſſitate clerici

clerici, poſt duorum an norum pœnitentiam reſtituuntur. 358
Homicidij reus non eſt miles, qui poteſtati obediens hominem occidit. 1782
Homicidio perpetrato ſacerdotale officiũ miniſtrari nõ poteſt. 330
Homicidiorum tria genera. 2249
Homines quando cœperint conſueſcere. 21
Honor ille legitimus putandus nõ eſt, qui fuerit contra diuinæ legis præcepta collatus. 423
Honorem ſibiinuicem deferant Epiſcopi & clerici. 617
Honoratus Velitrenſis Epiſcopus. 86
Honorij reſcriptum ad Bonifacium Papam. 642
Horoſcopi qui. 1971
Hortenſius vicus. 85
Hoſpitalitas Sacerdotũ tractatur. 272. *& ſe.*
Hoſpitalitatis commendatio. ibi.
Hoſpitalitatem neſciẽs, nõ ſiat Epiſcopus. 549
Hoſpitum recipiendorũ nulla diſtinctio debet eſſe. 274
Hoſtia dum frangitur, paßio Chriſti ad memoriam redit. 2590
Hoſtiæ impiorum abominabiles ſunt Domino, quæ offeruntur ex ſcelere. 667
Hoſtiis non tam ſanctificamur, quàm pro peccato polluimur. 707
Humanum genus, iure naturali & moribus regitur. 1
Hydromãtici qui. 1985
Hymni ab Angelis in nouo teſtamento decãtati inueniũtur. 2559
Hymnos ſcripſerunt Hilarius & Ambroſius. 2358

Hymnos cantare docemur exemplo ſaluatoris & Apoſtolorum. ibidem.

Hyperberetaus menſis. 96

Hypocriſis ſpecies ſuperbiæ. 2300

Hypodiaconi. 123

I

IAcob teſtamentum, liber apocryphus. 70

Iacobus cognomento Iuſtus primus Archiepiſcopus Hieroſolymitanus. 470

Iactare ſe nemo debet. 1041

Ianuarius Beneuentanus. 83

Iamnæ & Mambræ, liber apocryphus. 70

Ibæ epiſtola. 64

Idolis immolatum ſi quis emat ignorans, immunis eſt à peccato. 1968. *ad fi.* & *pag. ſeq.*

Idololatria eſt, auguria ſeruare & ſtellarum requirere curſus. 1967

Idololatræ clerici an reparari poßint. 254

Ieiunent quinquageſimâ eccleſiaſtici viri. 11

Ieiunare debemus ſabbato ob reuerentiam ſepulturæ Dominicæ. 2639

Ieiunare clericos quinquageſimam, Teleſphorus decreuit. 10. & 11

Ieiunare nihil prodeſt, niſi mens ab iniquitate vacet. 2745

Ieiuniũ generale & magnum eſt, abſtinere ab iniquitate. 2746

Ieiunium non eſt celebrãdum die dominica quinta feria. 2640

Ieiunium ſoluere poſtremæ ſeptimanæ quadrageſimæ non licet. 2637

Ieiunans die dominico ſuperſtitioſè, anathemati obnoxius. 194

Iein

Ieiunantium cibi. 12
Ieiunantes die dominico abſque neceſſitate, anathemati obnoxij. 197
Ieiunij prima inſtitutio. 233
Ieiunia cõſtituta nõ ſoluuntur, niſi neceſſitatis cauſa. 2743
Ieiunia quibus temporibus ſint ſeruãda. diſ. 76. pag. 498. 499. & *deinde vſq; ad fi. diſt.*
Ieiunia ſunt ſeruanda quarta & ſexta feria. 2641
Ieiunia qualia eſſe debent. 2744
Ieiunia eccleſiaſticorũ. 11. & 12
Ieſu epiſtola ad Agbarum apocrypha. 71
Ignatius Epiſcopus Antiochiæ cõſtitutus à Petro. 134
Ignorantia Sacerdotibus vitanda. 253
Ignorãtia ſcripturarũ, eſt ignorantia Chriſti. 256
Ignorãtia q̃ ſit immunis à pœna, & q̃ non. 253
Illiterati non promoueãtur ad clerũ. 239. 240 & 400
Illuſionum nocturnarũ genera. 17. & 18.
Imagines diuorum quonam pacto venerẽtur & adorent Chriſtiani. 2646. *ad fi.* & 2647
Imagines diuorum non violandæ. 2646
Imaginibus nocturnis illudi quatenus peccatum ſit. 20. 21. & 22.
Immiſericors, quamuis ſit ſpiritualis, legem Chriſti nõ implet. 560
Immundum tãgere, metaphoricè eſt peccatis conſentire. 1707
Immunditia & luxuria appellant. extraordinaria voluptas, & inerecũda opera nuptiarũ. 2182. *ad fi.* & 2183

Imperator iura Pontificis non vſurpet. 626
Imperator ius habet eligendi Pontificem. 447. & 448
Imperator electioni Epiſcoporum intereſſe non debet. 436
Imperatoris epiſtola in electionis confirmatione deſideratur. 444
Imperatori agere non licet, quod Euangelio repugnet. 37
Imperatores debent Pontificibus ſubeſſe, non præeſſe. 631
Imperatores ad fidem confirmãdam, non potentiam oſtentandam, concilio intereſſe poſſunt. 625
Imperatorum auxiliũ implorandum ad tuẽdam eccleſiam. 1701
Imperatorum conſtitutiones de rebus eccleſiaſticis, niſi à Papa cõfirmentur, irritæ ſunt. 639. 640. & aliquot ſe.
Imperiali iudicio Apoſtolicus ſe emendare permittit ſi quid erga ſubditos iniuſtos cõmiſerit. 926. 927 & aliquot ſeq.
Impetigo myſticè explicata. 326. ad fi. & 327
Impietas infidelitatis eſt, ab illo qui iuſtus eſt, & iuſtitia, dimidiã ſperare veniam. 2390
Impœnitentes, tanquã Ethnici habeantur. 2006. & ſeq.
Impœnitentibus venia concedi non poteſt. 348
Impoſitio manuum non ab alijs, quam Epiſcopis, perfici poteſt. 2738
Impoſitionis manuum ſacramentum dignius eſt baptiſmi ſacramento. 2737. ad fin. & 2738
Incãtatores qui. 1969

Incantatores obſeruans anathemati obnoxius eſt. 1976
Incantatores clerici ab eccleſia eiiciãtur. 1977
Incantationes nihil remedij præſtant infirmitatibus hominũ. 2008
Incantatores & ſortilegos, velut Chriſti inimicos, inſequi oportet. 1979
Incantationibus deſeruiens, ab eccleſia ſeparetur. 1980
Incendiarius eccleſiæ qua pœna plectendus. 1541
Incendiarius excommunicet. 1845. *& pag. ſe.*
Incenſum circa altaria deferre moniales vetãtur. 155
Incorrigibiles debẽt ex cõmunicationis ferro abſcindi. 1908
Inceſtus quid. 2526
ex Inceſtu nati filij, non reputantur filij. 2510
Inceſtuoſi qui. 2479
Inceſtuoſi nullo ſunt digni nomine coniugij. 2480
Inceſtuoſorũ pœna. ibid.
Inceſtuoſorum coniugum pœna. 2513
Inceſtæ ſunt virgines quæ poſt conſecrationẽ nubunt. 181
Inceſtuoſæ nuptiæ tractantur, pag. 2479. 2480. *& ſeq.*
Indifferenter eſt habendum, quod nec contra fidem nec bonos mores eſt. 51. *ad. fin. & pag. ſe.*
Induciæ quot menſium Epiſcopis præſtandæ ſunt. 953
Induciæ nõ negẽtur ad iudiciũ venienti. ibid.
Induciæ reſtitutionis cõceduntur iuxta tempus ſpoliationis. 949.
de Induciis præſtandis. 954. *&* 955
Infamia quotupliciter irrogatur. 983

Infamia notantur, qui conſanguineas ducunt uxores. 244
Infamis eſt inceſtus macula pollutus. 958
Infamis efficitur, qui Epiſcopum ſuum accuſauerit, & inſidiator extiterit. 959. *ad fin.*
Infamis efficitur, qui ſciens peierare præſumit. 1046
Infamis vel ſacrilegus religioſum Chriſtianū accuſare nō poteſt. 960
Infames quæ perſonæ habeantur. 1045
Infames ſunt à ſuo propoſito diſcedentes. 958
Infames ſunt, qui regnum Dei conſequi non valent. 1037
Infames ſunt, qui aduerſus patres armantur. 966. *ad fin.*
Infames efficiuntur, infidelitatis nota inſperſi. 2644
Infames efficiuntur clerici & laici, qui nō obediūt Epiſcopis. 1209
Infames & exules fiāt, qui Epiſcopos perſequuntur. 960
Infames, eos qui ſunt bonæ famæ, accuſare non poſſunt. 957
Infames iudices eſſe non poſſunt. 979
Infames & hæretici homines bonæ famæ accuſare nō poſſunt. 908
Infames non poſſunt eſſe procuratores vel patroni cauſarū. 979
Infamib⁹ quatenus poſtulare liceat. 980 & ſe.
de Infantia Saluatoris, liber apocryphus. 69
Inferiores maiorib⁹ nec benedicere nec maledicere poſſunt. 128
Inferiorum facta ſuperiorum ſententijs obnoxia ſunt. 127
Inferiorum culpæ, rectorum negligentiæ imputandæ. 551

Infideles non aſperis, ſed blandis verbis ad fidem ſunt alliciendi. 292

inter Infideles an coniugium ſit.28. quæ.1. 2072.2073. *& ſeq.*

Infidelium colloquia & conuiuia non ſunt euitanda. 1715.*ad finẽ.*

ab Infidelibus coniugibus licet recedere, ſed non expedit. 2081

Infirmitas vetus in baptiſmo non penitus abſumitur, ſed vires amittit. 2729

Iniquitatem patrum filiis quomodo Deus reddit. 2416

Iniuria ſemel dimiſſa, iterum reuocari non debet. 1733.*ad fin.*

*Iniuria ſacramentorũ Chriſti à Regibus eſt vindicãda.*1791.*ad fi.*

*Iniuria ſociorum an armis ſit propulſanda docetur,*23.*q*.3. *pagina,* 1694. *& ſeq. vſque ad fin. quæſt.*

Iniuriã faciẽs nõ ſolùm punitur, ſed is qui adminicula quoquo modo iniuriæ ſuggeſſerit. 2242

Iniuriã qui nõ repellit ſui ſocij cũ poſſit, ſimilis eſt inferenti. 1700

Innocẽtis officiũ eſt, nulli nocere, & peccantẽ punire. 1793

*Innocentiæ primus gradus, odiſſe nefanda.*552

*Inobediẽs ſacris Canonibus, nõ cõmunicet ſacris altaribus.*1938.*ad finem.*

Inſanus mente, clericus fieri non poteſt. 221

Inſidias parãs ſuo Epiſcopo, curiæ tradatur. 1190.*ad fin.*

Inſtituta prædeceſſorũ ſuorũ ſucceſſores non violent. 1948

Interceſſori cathedram cui datus eſt, tenere nõ licet.

licet. 1081
Interceſſores apud Deũ pro populo debent eſſe immunes à vitiis. 322
Inteſtato Epiſcopo eccleſia ſuccedat. 1340
Intitulatus in vna eccleſia, debet in ea perpetuò manere. 477. ad fin. & pag. ſeq.
Inuadere non licet alienam eccleſiam. 1314
Inuadens locũ alterius, deponatur. 1091. ad fi.
Inuadẽs viuẽtis locũ, nõ eſt defendendus. 1068
Inuentũ nõ reddẽs, furtũ cõmittit. 1386. ad fi.
Iob teſtamentum, liber apocryphus. 70
Ioãnis Baptiſtæ capitis inuẽti hiſtoria an apocrypha. 67
Ioannis Chryſoſtomi opera catholica. 65
Iouinianiſtæ hæretici. 1927
Ioſeph ad nuptias Mariæ nõ peruẽnit. 2066
Iouiniani opera apocrypha. 70. ad fi.
Ira Dei qualis. 2361
Itinerarium Petri, apocryphum. 69
Iudæus niſi ad fidem acceſſerit, ſeparetur ab vxore fideli. 2090
Iudæo iuncta matrimonio, communione Chriſtiana careat. 2095
Iudæum vel Paganum occidens, xl. dies in pane & aqua pœniteat. 361
Iudæi quomodo ex patre Diabolo ſunt. 656
Iudæi nõ ſunt ad fidem cogẽdi, ſed ſi inuiti ſuſceperint, cogẽdi ſunt retinere. 294
Iudæi potius ad fidẽ ratione & manſuetudine ſunt puocandi, quã aſperè. 292. & 293
Iudæi quot menſibus inter catechumenos habeantur. 2701
Iudæi redeuntes ad Iudaiſ

daiſmum, reuocentur ad cultum Chriſtianæ religionis. ibidem.
Iudæorum conuiuia & cōſortia vitāda. 2092
Iudæis ad fidem venientibus, cum infideli nulla ſit communio. 2091
Iudæis officia publica non ſunt committenda. 391
Iudæos perſequi non debemus, ſed Saracenos. 1826
cum Iudæis nec manducandum, nec bibendum, nec ab eis medicamētum accipiendū eſt. 2091. ad fin.
Iudas quamuis ſacrilegus & fur, pro dignitate officij ſui, beneficia per eum data detrimenta nō ſenſerūt. 111
Iudex habetur ſuſpectus, de cuius domo vel accuſator vel teſtis producitur. 1014
Iudex non eſt autor ſceleris, homines vinciendo. 1789
Iudicis nō eſt, ſine accuſatione dānare. 1737
Iudices electi ſi de ſentētia inter ſe diſcordes extiterint, de vicina prouincia Archiepiſcopus aduocet. 1056
Iudices alterius prouinciæ ſuper appellatione adire nō oportet. 978
Iudices vt nō fiant quot modis impediuntur. 979
Iudices eſſe nō poſſunt, qui inimici ſunt. 967
Iudices extranei adiri nō poſſunt, abſq; Apoſtol. ſedis decreto. 977
Iudicum, alij ordinarij, alij arbitrarij. 889
Iudicet ille de alterius errore, qui nō habet in ſeipſo qđ puniat. 985
Iudicare paræcianū alterius eccleſiæ nullus præſumat. 1052. 1132

Iudicare nõ valet graua tus criminibus. 986
Iudicans iuſtè, miſericordiam cum iuſtitia ſeruat. 301
Iudicari à minoribus maiores nõ poſsũt 130
Iudicari nõ debet quis, antequam examinetur. 1240
Iudicari vel condemnari quis nõ debet, priuſquam habeat præſentes accuſatores, locúmque defendendi ad abluenda crimina. 991
Iudicari poſſunt maniſeſta ſine accuſatione. 827. *ad fin.* & 828
Iudicari non debent incerta & dubia. 825
ad Iudicandum excommunicati non recipiãtur. 1878
Iudicium fieri non debet ante probationẽ, aut demonſtrata certa indicia. 2133. *ad fin.* & *ſeq.*
Iudicium integrum eſt, quod plurimorum ſententiis roboratur. 462
Iudicium iuſtum vendi non debet. 1240
de Iudicium peruertente. 1242
Iudicium humanum, quatuor modis peruertitur. *ibid.*
Iudicium temerarium iudicanti nocet. 1238
Iudicium ſi renouetur, Beati Petri memoria eſt habenda. 1058
Iudicium ſanguinis agitare non debent, qui ſacramenta Domini tractant. 1843
Iudicium nullum ſeruetur niſi rationabiliter habitum. 1843
Iudicium aliarum prouinciarum nulli liceat expetere. 977
Iudicio nulli ſubeſt Romana ſedes. 129. *ad fin.* & *pag. ſeq.*
Iudicia peregrina in

omnibus ſunt ſubmouenda. 977
Iugum à ſancta ſede impoſitum tolerãdum. 106. ad fin. & ſeq.
Iulitæ paſsio apocrypha. 66. & 71.
pietas fuit, quod David Nabal ſicut Iurauerat, nõ occiderit. 1752
de eo qui calliditate verborum Iurat. 1671
de eo qui Iurat falſum, quod putat verũ. 1635
licet uti fide eius, qui vt eam ſeruet, per dæmonia Iurat. 1629
Iurare peccatum non eſt, ſed peierare. 1624. & 1628
Iurare Deus non prohibet, ſed peierare. 1628
Iurare non præſumat clericus cuiquam laico. 1679
Iurare quando prohibemur. 1676
Iurare infirmis conceditur. 1626
Iurare per Deum permittitur, ne per idola iuretur. 1625
Iurare per Deum, maius eſt, quàm per Euãgelium. 1627
Iurare nemo cogatur ante rationabiles annos. 1675
Iurare non cogatur quis ante decimũquartum annum. 1676
Iurare verum, in neceſſariis peccatum non eſt. 1624
Iurare Deus quando dicatur. 1655
Iurans malè, pœnitentiam agat. 1656
Iurans illicitè, qua pœna plectendus. 1655
Iurans per creaturas pertinaciter clericus, excõmunicetur. 1626
Iurans per capillũ, ſi clericus ſit, deponit: ſi laicus anathematizatur, ibi.
Iuramentũ non tanquã malum euitãdum,

nec tanquam bonũ appetendum. 1624
inter Iuramẽtũ & locationẽ fideliũ, nulla debet eſſe differentia. 1674
Iuramentũ p fœdere pacis eſt faciendũ. 1622
Iuramentum accipere nõ prohibemur. 1629
Iuramentũ exigẽs ab eo quem neſcit falſum iurare, nõ peccat. 1669
Iuramentum non exigat Epiſcopus à ſuis clericis. 1618
Iuramẽtũ à Sacerdotib⁹ nõ eſt exigẽdũ. 846
Iuramẽtũ nõ implere, tolerabili⁹ eſt, quã qđ turpe eſt, facere. 1653. *ad fi.* & 1654
Iuramentũ non eſt ſeruandum, quo malum incautè promittitur. 1653. & 1657
Iuramentum illicitũ nõ eſt ſeruandum. ibid.
quædã licet à Deo prohibeantur, tamen iuramento firmata non ſunt ſeruanda. 1662. & 1663
à Iuramento fidelitatis nonnullos abſoluit Põtifex. 1421
Iuramenta contracta, tribus modis ſoluuntur. 1658
Iuramenta illicita in irritum deducit Apoſtolica autoritas. 1420
Iuramenta quæ ſiunt cõtra diuina mãdata nõ obſeruentur. 1658
Iuramenta præſtentur à ieiunis. 1676
Iuratio non eſt prohibẽda, nec tanquã bonũ appetẽda. 1623. 1624
Iuſiurandum quos debeat habere comites. 1633
Iuſiurandum ab Epiſcopo non efflagitetur ad teſtimonium. 1179
Ius nomen generale. 2
Ius vnde dicitur. ibid.

Ius ciuile quid. 4
Ius gentium. ibid.
Ius naturale quid. 1. 3
Ius naturale ab exordio cœpit, & immutabile pmanet. 13. et 21
Ius naturale prævalet conſuetudini. 25
aduerſus Ius naturale agere non licet. 26
aduerſus Ius naturale quatenus diſpenſatio admittatur. diſ. 13. 54 *ad fin. & pag. ſeq.*
Ius Quiritium quid, & quibus cōſtet. 4. & 5.
Ius publicum quid. 4
Iuris ſpecies. 3
Iuris diuini & humani differentia. 24
Iuris naturalis, conſuetudinis, conſtitutionis differentia. ibid.
Iuri ſuo quis cedere nō debet. 1065
Iuri naturali repugnātia volūtati diuinæ reſiſtunt. 35
Iure naturali omnia cōmunia. 24
Iuſtus miſeris compatitur, delinquētibus indignatur. 303
Iuſti vocabulum non amittitur, ſi per pœnitentiam reſurgatur. 2369
Iuſtificari non poteſt quiſquam, niſi peccatum antè fuerit confeſſus. 2257
Iuuenalis Conſtantinopolitan⁹ Epiſcopus. 82
Iuuenalis Hieroſolymitanus Epiſcopus. ibid.

K

Kalendarū obſeruationes agere non licet. 2008
Kalendis conueniebant olim Presbyteri ad collectionem. 289

L

Labor eccleſiaſticorum. 584
Laborent ita eccleſiaſtici, vt cultum diuinum non deſerant. 584

Labo

Laborabant manibus ſuis apoſtoli, ne quem grauarent. 2751

Lacrymæ lauant delictum, quod pudor eſt confiteri. 2240

Laicus, cuiuslibet ſit meriti, ad ſummum non adſpiret Sacerdotium. 417

Laicus eccleſias vel eccleſiarum bona nõ occupet. 1519

Laicus non habet facultatem aliquid ſtatuendi in eccleſia. 1521

Laicus ſacrilegus habetur, qui diſpoſitionẽ vel dominationẽ rerũ eccleſiaſticarum vſurpat. 1522

Laicus excommunicetur, qui Epiſcopum cõprehenderit, percuſſerit, niſi canonicè iudicatum. 1544. & 1545

Laicus non ſedeat in cõſenſu Prebyterorũ, dũ miſſa celebratur. 2584

Laicus clericum nõ accuſet. 899. & 901

Laici vnde dicantur. 1266

Laici diſponere non poſſunt eccleſiaſticas dignitates. 1521

Laici de rebus eccleſiaſticis nihil ſtatuant. 619. & 620

Laici iudicare de eccleſiaſticis nõ debẽt. 626

Laici non poſſunt iudicare clericos. 191

Laici non ſunt conſtituendi œconomi Epiſcoporum. 1520

Laici non ſe ingerant electioni Pontificum. 434

Laici Presbyteros de eccleſiis non eiiciant. 1523

Laici non eiiciant de eccleſiis Presbyteros ſine cõſenſu Epiſcoporũ. 1526. ad fin. & 1527.

Laici baptizare poſſunt neceſ

neceſſitate cogente. 2660
Laici in Epiſcoporũ accuſatione non ſunt recipiendi. 899
Laici quare in accuſatione Epiſcoporum nõ audiantur. 903
Laici in his quæ ad cõmunis vitæ vſum pertinent, debent inuicẽ operari. 1190
Laicis non licet Preſbyteros de eccleſia eijcere 1526
Laicis, qui contra decreta Canonũ ad Epiſcopatũ promouentur, ex miſericordia ſuſceptũ officiũ relinquit. 806
Laodicẽſis ſynodus. 84
Lapſus clericus in peccatũ carnis, reparari non poteſt. 333
Lapſus poſt ordinationem, ſacra myſteria nõ debet tractare. 335
Lapſus difficile ad priſtinũ gradũ redit. 353
Lapſus poſt pœnitentiam, altario tantùm miniſtret. 254
Lapſi loco alius ordinãdus. 334. ad fi. & ſe.
Lapſi clerici in ſuum ordinẽ reparari non poſſunt. 329. & 330.
Lapſi reparari poſſunt. 340
Lapſi qui reparentur, vel non. 349. & 350
Lapſi reparantur poſt pœnitentiam acerrimam 342
Lapſi in ſuis ordinibus reparari poſſunt, ſed non ad maiora conſcendere. 365. & 366
Lapſi clerici in ſuis ordinibus reparari poſſunt. 337
Lapſis cõmunicãs ante reſtitutionẽ, à cõmunione abſtineat. 338
Lapſos poſt actã pœnitentiã proprios gradus licitè poſſe adminiſtrare, & ad maiores poſſe con

ſe cōſcēdere.335.& ſe.
Lateranenſis Baſilica. 137. ad fin.
Latro fuit baptizatus in cruce. 2668. 2669
Laurentius Mediolanenſis Epiſcopus. 93
Legatum ſedis Apoſtolicæ impediens excommunicetur. 610
Legati non violandi iure gentium. 4
Legationē ſine ſignatis apicibus non ſuſcipit Romana eccleſia. 643
Lectio Epiſcopis quæ nā eſſe debeat, tractatur di. 37. pag. 243. & ſe.
Lectio librorū in eccleſia p anni circulū. 72
Lectionarius Sacerdotibus diſcendus. 255
Lectio quomodo ordinetur. 153
Lectoris munus. 162
Lectores unde dicti. 123
Lectores in eccleſia inſtituti. 118
Lectores aut uxores ducant, aut continentiā profiteantur. 214
Lectoribus nemo annumeretur minor xviij. annis. 512
Lepotius, liber apocryphus. 70
Lentitij opera apocrypha. 69
Leo Papa. 82
Leo Pontifex quomodo ſe purgauerit. 856
Leonis Epiſcopi purgatio. 848
Leonis Papæ epiſtola ad Flauianū Epiſco. Conſtantinopolitanum catholica. 66. ad fin.
Leontius Patriarcha Antiochenus. 337
Leuitæ conſecrentur à vigeſimoquinto anno. 509
Leuitæ ab Apoſtolis ordinati. 119
Leuitici locus ex cap. 21. explicatur. 322. ad fin. & 323

Lex quid. 2.&5.
Lex Falcidia. 6
Lex Imperatorum eccleſiaſtica iura diſſoluere non poteſt. 35.& ſeq.
Lex Romana nullius temeritate debet corrumpi. 41
Lex Satyra. 6
Legis qualitas. 9
Legis autoritate diſſoluitur, quod cõtra eam fit. 40
Legis diuinæ & humanæ diſcrimen. 2
in Lege præcepta quædam moralia, quædã myſtica. 21
Leges duodecim tabularũ. 22. *ad fin.* & 23.
Leges aut diuinæ aut humanæ. 2
Leges humanæ inter ſe diſcrepant. ibid.
Leges Imperatorum in adiutorium eccleſiæ licet aſſumere. 39
Leges Imperatorum cuſtodiendæ. ibid.
Leges Imperatoriæ quatenus amplectendæ. 35.&36
Leges principum, aut regulas patrum contemnere non licet. 49
Leges Principũ naturali nõ prualẽt iuri. 30
Leges Rhodiæ. 7
Leges Romanorum Principum ſeruandæ ab omnibus. 40
Legũ dominationes. 6
Legum officium. 8
Legum ſcopus. 9
quæ cõtra Leges fiunt, pro infectis habentur. 1449
Legibus ſuis obtẽperare debẽt principes. 31
de Legibus tunc eſt iudicandũ, cũ inſtituuntur, non cùm inſtitutæ ſunt. 10
Legiſlatores diuerſarũ gentiũ. 22. & deinde.
Libellum famoſum ſcribens flagelletur, niſi

proba

probauerit. 1918. *ad fin.&* 1919
Libellorum conceptio qualis. 941
de Libellis dimiſſoriis. 886.*ad fin.* & 887
Libellos famoſos in eccleſia ponentes anathematizentur. 1020
Liberalitati modus imponendus. 554
in Liberalitate quæ ſunt ſeruanda. 556. 557.*& mult.ſeq.*
Liberi qui ſint. 2184
Liberorum procreatio laudatur in matrimonio. 2184
Liberti eccleſiæ faciant profeſſionem ſuæ conditionis. 1322
Liberti eccleſiarum reuocentur in ſeruitutē qui contra eius libertatē ſuperbiunt. 1320. *ad fin.&* 1321
Liberti nō promoueantur ad clerum, quorū patroni in ſeculo fuerint. 398
Liberti, nec eorum poſteri, à patrocinio diſcedant eccleſiæ. 1223
Liberti ad ſacros ordines promoti, à patrocinio eccleſiæ non diſcedant. 1321
Libertos legitimè factos eccleſia tueatur. 565
de Libertis eccleſiæ, qui ab eius patrocinio diſcedunt. 1320
Libido aliena neminē polluit. 2186
Libri ſacri, qui leguntur in eccleſia per anni circulum. 72
Libros Gētilium Epiſcopus non legat. 243
Ligare vel ſoluere viuentes eccleſia poteſt, non mortuos. 1886
Ligandi & ſoluendi non habet poteſtatem, qui vnitatē eccleſiæ catholicæ non tenet. 1862

Ligandi ſoluẽdíque poteſtate ſe priuat, qui hãc iiuſtè exercet. 1233
Linguas hominũ non curare debemus, ſed conſcientias. 1230
Litaniæ ante Aſcenſionẽ Domini tribus diebus celebrẽtur. 2636
Literas ignorans, clericus nõ põt fieri. 229
Litigare non debet Epiſcopus pro rebus trãſitoriis. 1373. *ad fi.* 1374
Litigãtes & diſcordes clerici deiiciant̃. 580
Litigantium fratrum dona & oblationes non recipiantur. 580
Litigioſi non ſunt Epiſcopi. 579
Litigioſi phibẽtur ĩ Epiſcopos ordinari. 307
Litigioſi qui ſint. ibid.
Lippus myſticè explicatus. 325
Locus nõ ſanctificat hominẽ, ſed hõ locũ. 266
Loci aut generis nobilitas nõ nobis gratiã cõparat, ſed virt⁹. 265
Loca vel ordines non Deo nos pximos reddũt ſed merita. 263
Loca non ſaluant animam, ſed gratia. 265
Loca ſanctum non faciunt, ſed vita & mores. 261
Loca amanda ſunt pro rebus non pro locis. 50
Loth non de inceſtu ſed ebrietate culpat̃. 1405
Lotharij regis ſcel⁹. 836
Loqui & dicere in Trinitate quomodo intelligendum. 2756
Luciani euangelia falſata apocrypha. 69
Luciferiani hæretici. 1926
Lucrũ turpe ſequitur, qui minoris emit, vt pluris vendat. 1382
Lucra turpia ſectantes eiiciantur à clero. ibi.
Lucris turpib⁹ clerici inſeruire non debẽt. 563

Lucris tẽporalibus deſeruientes, nequaquã Deo militare probantur. 311
Lugere mortuos, ex puſilanimitate contingit. 1368
Lugdunenſis ſynodus. 1. 86
Lugdunenſis ſynodus. 2. ibid.
Luminaria in templis. 124
Luthobius Epiſcopus Maguntinus. 87
Luſanæ liber apocryphus. 70
per Luxuriæ vitia dæmones maximè coluntur. 2183
Luxuriam facit & nutrit vini perceptio nimia, non natura. 236
Lycurgus Lacedæmoniis iura ex Apollinis autoritate cõfinxit. 22

M

Macarius Antiochenus Epiſcopus hæreticus. 83
Macarius Epiſcopus Hieroſolymitanus. 81
Macedonij hæreſis. 71. & 81.
Macedoniani hæretici. 1925
Magi qui. 1985
Magi & hiſtriones à cõmunione arceãtur. poſt conuerſionem tamen non deneganda eſt. 2633. & 2634
Magos conſulens Epiſcopus honore priuetur. 1978
Magicis non vtendũ. 1956
Magiſtratus imperiũ vtile ad corrigendos malos. 1742
Magiſtratibus obediendum. 1787
Magiſtrũ fieri miſerũ eſt eũ, q necdũ didicit eẽ diſcipul'. 320. 422
Magiſtri liberalium artium congruis locis conſtituendi. 250

Maiores à minoribus iudicari nõ poſſũt.130
Malus non te maculat ſi ei non conſentis, ſed ipſũ redarguis.1706
Mali à bonis penitus ſeparari non poſſunt. 1214
Mali propter bonos tolerandi. 1704. 1705
Mali tolerandi ſunt à bonis. 1703
Mali quomodo toleran di, & quomodo ab eis recedendum ſit.1710
Mali, quos eccleſia recipit, nec expellit à bonis ſunt tolerandi, non iudicandi. 1708
Mali ab eccleſia ſunt eliminandi. 1907
Mali non ſunt interficiendi ſed flagellis emendandi. 1769
Mali obdurantur flagellis, boni emendantur.1719. ad fi. & ſe.
Mali ſi hic affligãtur, tolerabilius illis erit in iudicio. 2397
Mali cogendi ſunt ad bonum. 1757. & ſeq.
Mali prohibendi ſunt à malo, & cogendi ad bonum.1771. & ſeq.
Mali cogantur ad bonum medicinali ſeueritate 1729
Mali non prohibeantur de menſa Domini manducare. 2609
Mali ſi proſperè agãt, ob id non turbemur. 2396
Malorum communio nõ maculat aliquem participatione ſacramentorum, ſed conſenſione factorũ. 1706
Malorum impietati fauet, qui obuiare ceſſat. 1701
Malis ſociari quid ſit. 1705
Malos iuſtè perſequitur eccleſia. 1755. ad ad fin. & ſeq.
pro Malis eccleſia intercedat

tercedat, nõ eos temerario auſu defendat. 1394

Malus non caret vllus hominum cœtus. 318

Malũ minus de duobus malis eligẽdũ eſt. 55. 56. 57. 58. & 1653

Malũ min⁹ nõ eſt eligẽdũ ĩ diuerſis pſonis. 59

Mala quædam puniẽda & quædam toleranda. 1716

Maledicũt viri ſancti nõ ex voto vltionis, ſed amore iuſtitiæ. 1905

Maledici etiam nõ corde, inquinamenta incurrunt. 1897

Maledictio diuina meritum maledicti deſignat. 1918

Maledictionis & benedictionis figura. 1907

Maledicta aliorum nõ timeant, quos cõſcientia iuſtificat. 1238

ab omni Maledicto fideles immunes eſſe oportet. 1902

de Maleficiatis vide, 2221

Mambræ & Iamnæ liber apocryphus. 70

Mandata Dei ſine gratia diuina impleri nõ poſſunt. 2736

Manichæi hæretici. 1923

Manichæi ieiunabant die dominico. 197

Manichæi vtebantur Euãgeliis Thomæ. 69

Manifeſta cauſa ordinem iudiciarium non deſiderat. 828

Manifeſta, accuſatione non indigent. 827

Manifeſta feriẽda ſunt ſine accuſatione. 836

Manna & aqua de petra, quõ fuit idẽ cũ noſtro cibo et potu. 2624

Manſuetudo & diſtrictio ab inuicem non ſeparentur. 303

Manumiſſos in eccleſia non licet in ſeruitutem

tutem reuocare. 565
Manus citò imponere quid. 423
Manus nemini citò impoſueris, neque communices peccatis alienis, explicatur. 423
Manus immunda tacta inquinat, non mũdat. 717
Manus impoſitio nõ eſt ſacramenti iteratio. 704
Manus non imponitur clericis, tanquam pœnitentibus. 373. 374
Manũ ad aratrũ mittere quid. 2313. ad fi. & pag. ſeq.
Mappulis clerici ſine licentia Apoſtolica non vtantur. 600
Marcellus Epiſcopus Ancyræ Galatiæ. 336
Mare rubrũ ſacramentũ baptiſmi fuit. 2716
Marcellinus Epiſcopus Roman. 129
Marcionitæ hæretici. 1921
Maria coniux dicitur more ſcripturæ, cũ ſimpliciter ſponſa eſſet. 2065
Maria vxor Ioſeph appellatur, quia ſic ab eo putabatur futura. 266
Mariæ tranſitus, liber apocryphus. 70
Mariam matrem Dominus non commẽdaſſet diſcipulo, ſi eam Ioſeph cognouiſſet. 2066
Maris & fœminæ copulatio, quantum ad genus humanum attinet, ſeminariũ quoddã charitatis eſt. 2473
Martianus. Epiſcopus Andronopolites. 336
Martyrum natales nõ licet in quadrageſima celebrare. 2447
Martyrum geſta, quæ inter catholica. 66
Maticẽſis ſynod'. 2. 86
Mathematici, qui. 1967. & 1971
Mathematicis non credendum. 1996. 1970

Matricidæ pœnitentia. 2235
Matrimoniũ q̃d. 2100
Matrimonium non facit coitus ſed volũtas. 2043
Matrimoniũ facit coniugalis pactio, non defloratio virginitatis. 2044
Matrimoniũ perficit cõiũctorũ cõmiſtio. 206
Matrimonium ſponſali coniunctione initiatur, commiſtione perficitur. 2061. *ad ſin.*
Matrimonium non eſt appellãdũ, ſed adulteriũ, in quo vxor viro ſuo nõ ſecundũ p̃cepta Chriſti iungitur. 2159
Matrimonium an verũ ſit, vbi error inuenitur perſonæ. 2100
Matrimoniũ contrahere non poſſunt furioſus & furioſa. 2214
Matrimonium legitimum conſtat inter patronũ & libertã. 2106
Matrimoniũ inter eos nõ eſt, quos nõ copulat cõmiſtio ſexus. 2048
Matrimoniũ quibus ex cauſis diſſoluatur. 2211
in Matrimonio contrahendo quæ obſeruanda. 2129
Matrimonia ĩter quas perſonas cõtrahi nõ poſſint. 2120. 2121. *& ſe.*
Matrimonia ſecũda cõceduntur, vt vitetur periculum fornicationis. 2140
Matrimonia licet ſeruo contrahere. 2105
Matrimonia contrahere pœnitentes prohibẽtur. 2233
Matrimonia non prohibentur cõtrahere, quorum inceſtum ignorãtia excuſat. 2467
Matrimoniorum multiplicitas condemnanda non eſt. 2142
Matutinis vel veſper-

tinis officiis ſe ſubtrahentes clerici, corripiantur. 584
Maurinus Arelatenſis Epiſcopus. 84
Maximus Epiſcopus Conſtantino. 113
Maximi Salonitani Epiſcopi purgatio. 850
Maximillæ opera apocrypha. 70.ad fin.
Medicinæ præcepta diuinæ ſunt conditioni contraria. 2744
Melchiſedechiani hæretici. 1921
Melianus Rhodonenſis Epiſcopus. 85
Membra detruncans excõmunicetur.1844
Mẽbra à capite diſcrepare non debẽt.2649
Menandriani hæretici. 1919
Mẽdacium quid.1637
Mendacium quantum malum. 1244
non omne Mendacium æquè peccatũ eſt.1641
Mendacium eſt in ſimulatis operib⁹.1679
Mendacium Abrahæ quomodo excuſetur. 1647.& deinde.
obſtetrices de pietate remuneratæ, de Mendatio ſunt punitæ. 1644.ad fi. & 1645
Mendacij genera. 1639.ad fi.& 1640
Mendacia non admittũt ſacræ ſcripturæ.32
Mendacia non reputãtur, cũ ea quæ nõ ſunt ioco dicũtur. 1644
Mendaciorum duo ſunt genera, in quibus non eſt magna culpa. 1642
Mennæ Epiſcopi purgatio. 848
non Mentitur, qui animum fallẽdi non habet. 1637
Mentiri nõ eſt, dicere falſum, quod putat verum. 1635

Mentiri nõ licet alicui humilitatis cauſa. 1640. *ad fi. & pa. ſe.*

Mentiri non debet perfectus vir pro tẽporali vita alicuius. 1642

Mentiri non licet veterum exemplo. 1644

Mentiri Deo poſſumus ſed ipſum fallere non poſſumus. 2608

Mentiri nõ licet, vt arrogãtia vitetur. 1641

Mente captus clericus fieri non poteſt. 220

Menſtruata mulier eccleſiã intrare, prohiberi non debet. 16

Menſtruatæ communio nõ denegetur. ibid.

Mẽſtruata cũ muliere vir concumbere non debet. 15

Mercator ſine mendacio & periurio eſſe nõ poteſt. 571

Mercenarius tolerandus. 1710.

Mercenarius intelligitũ quoq;, q honorẽ ab hominibus appetit. 1119

Nercenarius Presbyteris eccleſia non committatur. 1611

Mercurius Trimegiſtus primus leges Aegyptiis tradidit. 22

Meretrix q̃ dicatũ. 231

Meretricẽ vxorẽ ducere, nõ eſt peccatũ. 2158

Meretricia voluptas in vxore dãnatũ. 2184

Merita perſonarum, Deus nõ cõſiderat, ſed Sacerdotũ officia. 708

Merſio trina quare in baptiſmo celebretur. 2594. *ad fin. & aliquot ſeq.*

Merſio vna tantùm fiat. 2698

Metãgiſmonitæ hæretici. 1925

Metropolitanus undę dicatur. 120

Metropolitanus eſt ordinãdus clericorũ & ciuium volũtate. 445

Metropolitanus, ſine Epiſcoporum cõſenſu vel præſentia, alicuius eorum nõ audiat cauſas. 1140. *ad fi.&* 1141
Metropolitanus nihil agat in Suffraganei parœcia, abſque eius conſilio. 1143
Metropolitanus dignitatis ſibi traditæ antiquitus, ius intemeratum obtineat. 1945 *ad fin.& pag.ſeq.*
Metropolitani qui. 120
Metropolitani duo in vna prouincia eſſe nõ debent. 655. *&* 656
Metropolitani debent poſt tres menſes fidem ſuã exponere, & pallium ſuſcipere. 649
Metropolitanorum priuilegia inconuulſa ſeruari oportet. 1946
Milites Deo placere poſſunt. 1688
Miles homicidij reus nõ eſt, qui poteſtati obediẽs hominem occidit. 1781
Militare an liceat, tractatur cauſa 23. *q.* 1. *pag.* 1682. *& deinde.*
Militare an liceat clericis. 1822. 1823. *& aliquot ſeq.*
Militare clerici non debent. 331
Militare non eſt peccatum. 1690
Militantes poſt baptiſmum, prohibẽtur à ſacris ordinibus. 376
Militiæ mũdanæ ſe implicãs, nõ eſt liber à laqueis Diaboli. 2428
Militiæ ſumma laus eſt, reipu. vtilitat. obedictiã exhibere. 1691
Miniſter Dei eſt, qui inuitus homicidiũ facit. 1406
Miniſter eſt Dei, qui malos percutit in eo quod mali ſunt. 1789
Miniſtris non ſacratis, vaſa dominica tangere non

re non licet. 156
Miniſtri ſacramentorum continentiam ſeruent. 547. & 548
Miniſtris altaris cum Epiſcopis & Presbyteris eadem lex eſt cõtinentiæ. 202
Miniſteria diuina nuptiarum non præſtentur ornatibus. 2553
Minores nõ debent accuſare maiores. 902
Minores maioribus obedientiã exhibeãt. 594
Miſereri pauperi non debemus in mala cauſa. 1740
Miſerendum homini, ſed peccanti iraſcendũ. 1740. ad fi. 1741
Miſericordia non eſt ſeruanda ſine diſciplina. 298
Miſericordia plenitudo virtutum. 559. ad ſin.
Miſericordiæ operibus Deum nõ emimus, ſed noſmetipſos redimimus. 2283
Miſericordiam cum iuſtitia ſeruat, qui iuſtè iudicat. 301
Miſericordiam qui nõ impendit patientibus neceſſitatem, Chriſtũ negare conuincitur. 1088. & ſeq.
Miſericors non eſt, qui vitiis nutriendis parcit. 1793
Miſericordia potior holocautomatibus. 339
de *Miſericordia duplici.* 1739
Miſſa à quibus fuit edita. 2554
Miſſa non debet celebrari, niſi in locis Deo conſecratis. 2541
Miſſa quomodo in eccleſia combuſta poſſit celebrari. 2548
Miſſa cõcubinã habẽtis nõ audiatur. 209. 210
Miſſam celebrare propter pollutionẽ quatenus Sacerdos ꝑhibeat.

vel non. 18
Miſſam non intermittat Sacerdos alteri peragendam, ſed perficiat, niſi interuenerit affectio. 2561
Miſſam celebrare in altari Presbyter non audeat, in quo eadem die Epiſcopus celebrauit. 2634
Miſſam celebrare etiã prima diei parte licet. 2556
Miſsã celebrare Preſbyter non præſumat, niſi duobus præſentibus. 2563
Miſſam non audiat parochianus in alia parœcia, ſua contempta. 1134
Miſſæ quo tempore celebrandæ. 2555
Miſſæ peculiares non ſunt in publico cãtandæ. 2557
Miſſarum ſolennia clericus non ingrediatur cũ baculo aut capite velato. 2561
Miſſarũ ſolennia qui non audierint vſq; ad finem, communione priuentur. 2564
Miſſarum ſolennia pari modo vbique peragantur. 2585
Miſſas ſi celebrent Sacerdotes in locis non ſacris, abiiciantur. 2542
Miſſas die dominico ex integro audire ſeculares debent. 2564
Miſſas quot in die celebrare licet Sacerdoti. 2557
Miſſas publicas in cœnobio Epiſcopi non celebrent, nec aliquod eis grauamen inferant. 1563
Mœchatur, qui alicui præter matrimonij fœdus miſcetur. 2194
Mœchatur, qui dimiſſa vxore ob fornicationem

tionem, aliã ducit. 2205
Mœchatur, qui à viro dimiſſam ducere præſumit. 2204
Mœchari corpore quis nõ poteſt, niſi pri⁹ animo mœchetur. 2188
Mœchatur mulier ſimulacrũ faciẽs. 2078
Mœchiæ nomine intelligitur illicitus concubitus, & omnis non legitimus vſus illorum membrorum. 2182
Monachus ſecundùm etymologiam nominis ſui ſolitariam vitam ducat. 1434
Monachus paſcitur, clerici paſcunt. 1433. ad fin. & ſeq.
Monachus non habet officium docentis, ſed plangentis. 1433
Monachus non audeat prædicare, præter Sacerdotes domini. 1439
Monachus dignè in monaſterio viuens, per populi electionem ad clericatum poterit promoueri. 1444
Monachus Presbyter beneficiis eccleſiaſticis liberè perfruatᷣ. 1442
Monachus Defenſor fieri non debet. 1440
Monachus propoſitum ſponte ſuſceptũ nõ poteſt deſerere. 1598. & 1599
Monachus vouere non poteſt ſine cõſenſu Abbatis. 1604
Monachus in quo loco iudicauerit Abbas, eligatur, & ab Epiſcopo Sacerdos ordinetur. 1445
Monachus cellulam cõſtruere nõ præſumat ſine Abbatis vel Epiſcopi voluntate. 1567
Monachus non ordinetur clericus, niſi volũtate Abbatis Epiſcopo fuerit oblatus. 414
Monachus factus ex cleri

clerico, proprio Epiſcopo ordinãte poterit eligi & cõſecrari. 1448
Monachus vxorem ducens, nunquàm ſacri gradus mereatur conſortium. 2030
Monachus ſi connubio ſe iunxerit, excommunicetur. 2020
Monachus vxorib. ſociatus, in monaſterio recludatur. 2033. & ſeq.
Monachus impudicus qua pœna feriendus. 220
Monachi propoſitũ appetentibus clericis non negari debet ingreſſus. 1580
Monacho nõ licet commigrare ad aliud monaſterium ſine Abbatis permiſſu. 1604
Monacho carnem guſtare non licet. 2750
Monacho cõmatres ſibi facere, neque ad fœminas accedere licet. 1570
Monachum fieri licet clerico, inuito Epiſcopo. 1581
Monachum facit, aut propria profeſſio, aut paterna deuotio. 1590
Monachũ de monaſterio extrahere parentibus non licet, quẽ in annis infantiæ fecerint ordinari. 1589
Monachi promoueri poſſunt ad ordinẽ clericatus. 1444
Monachi Presbyteri honore decorati, poteſtatem habent ligandi & ſoluendi. 1443
Monachi non vſurpet Epiſcopalia iura, abſque Epiſcoporum conſenſu. 1435
Monachi, qui ſine licentia Epiſcopi vagãtur, ad propria loca redire cogantur. 1438
Monachi Presbyteri non

nõ phibeant clericorũ officia celebrare. 1441

Monachi in populari frequentia eſſe non debent. 1433

Monachi qui ad clericatum promouentur, à priori propoſito diſcedere non debent. 1431

Monachi non eligantur ad clericatus officium ſine teſtimonio Abbatis. 1448

Monachi fieri non poſſunt ex Canonicis regularibus, niſi conceſſione patrũ ſuorũ. 1583

Monachi intra clauſtra morãtes, clericorum officia exterius non miniſtrẽt. 1436

Monachi infantes oblati à parẽtibus, ſub plurimorũ teſtimonio ſuſcipiantur. 1597

Monachi circumuagãtes per defenſores ſunt compellendi. 1439

Monachi qui ſunt in ciuitatibus, Epiſcopo debẽt eſſe ſubiecti. 1436

Monachi & monachæ in nullo ſimul habitẽt loco. 1572

Monachi nõ ſuſcipiãt à laicis decimas vel eccleſias ſine voluntate Epiſcoporum. 1527

Monachi tempore maturitatis eccleſiaſticis promouentur ordinibus. 1445. *ad fin. &* 1446

Monachi eccleſiaſtica officia nec auida electione ſuſcipiant, nec blandiente deſidia reſpuant. 1446

de *Monachorum libertate.* 1561

Monachorum conuerſatio ab omnibus debet eſſe diſcreta. 1433

Monachorũ bõa monaſterio cedũt. 1586. *et ſe.*

Monachorum eccleſiæ, Epiſcoporum ſubdantur regimini. 1483

Mona

Monachorũ opera docentur. 2751. *& ſeq.*
Monachis non licet habitare cũ ſanctimonialibus. 1571
Monachis teſtari non licet. 1586
Monachis non licet aliquid agere ſine Preſbyterorum conſilio. 2434
Monaſterium nullus ædificet, ſine conſcientia Epiſcopi. 1566. *ad fin. & ſeq.*
Monaſterium à dominio conſtructoris non eſt auferendum. 1525
Monaſterium viſitandi & exhortandi gratia Epiſcopus adire poteſt. 1576
Monaſterium in ſuum ius vertere nulli liceat. 1527. *ad fin. & pag. ſeq.*
Monaſterium in aliũ locum ponere ad meliorandum, Epiſcopi & fratrum conſilio non prohibetur. 1528
Deſponſá puella nõ prohibetur monaſterium eligere. 2055
Monaſterij utilitates à proprio Epiſcopo debent diſponi. 1569
Monaſterij diſtrictionem & eccleſiaſticũ miniſterium quilibet ſimul tenere non poteſt. 1432
Monaſterij res nullo titulo ab eius iure ſegregari poſſunt. 1554
Monaſterij poſſeßiones pro peccato Abbatis Epiſcopo tollere non licet. 1507
an pro ingreſſu Monaſterij ſit exigenda pecunia, & exacta ſit perſoluenda. 749
Monaſterio deputatus ad militiam & honores ſeculares redire non poteſt. 1599
in Monaſterio non prohiben

hibentur miſſæ celebrari, & mortui ſepeliri. 1447
in Monaſterio incognitus non ſuſcipiatur ante probationem triennij. 1534
Monaſterio quod conſtituit, Epiſcopo non licet vltra quinquageſimã partem conferre. 1330
à Monaſterio aliquid exigere Epiſcopus non debet, præter conditiones, quas dedicationis tempore conſtituerit. 1577. & ſeq.
in Monaſterio perpetuò maneant, qui à parentibus traditi ſunt. 1590
Monaſteria à quibus libera ſint. 1579
Monaſteria angariis & obſequijs ſecularibus non ſubiaceant. 1556
Monaſteria nullo modo grauentur pro Abbatis vel monachi promotione. 1450
Monaſteria conſueta ſeruitia Epiſcopis exhibeant. 1579
Monaſteria frequenter Epiſcopi viſitent, & quæ corrigenda ſunt corrigant. 1577
Monaſteria, clericorũ aut laicorum habitacula fieri non debent. 1574 *ad ſin.* & 1575
Monaſteria puellarum monachorum præſidio & miniſterio regantur. 1572. *ad ſin.* & 1573
Monaſteria puellarum longius à monachorũ monaſteriis conſtruantur. 1572
Monaſteria vel monachorum diſciplina ad eum pertineant Epiſcopum, in cuius ſunt territorio conſtituta. 1569
Monaſteria ſemel dedica

dicata ſemper monaſteria perſeuerent. 1584
Monaſteriorum deſertores ad clericatus militiam non eligantur. 1449
Monaſteriorum ædificiis res eccleſiæ iure proprietatis tradere licet. 1330
Monaſteriorum Aegyptiorum mos. 2752
extra voluntatem propriam retruſi in Monaſteriis non teneantur. 1595
Monaſteriis duobus vnus Abbas præeſſe nõ poteſt. 1607. ad fin. & pag. ſeq.
Monaſteriјs collata ab Epiſcopo reuocare non licet. 1338
in Monaſteriis nullam habeant poteſtatem qui in ſacro ordine ſunt conſtituti. 1575
Monaſterialib. diſciplinis nullus inuitus ſubijciatur. 1600
Monialis puella vſque ad annos duodecim paternæ voluntatis ſubiaceat arbitrio. 1596
Monialis veſtitus quis. 155
Monitoris perſonam non rectè ſuſcipit, qui verbis non operibus, docet. 523
Monomachia non recipitur in nouo teſtamẽto. 862
Montani opera apocrypha. 71
Montani hæretici. 1923
Mos quid. 2
Mores diuturni pro lege ſunt habendi. 49
Morbi ex nimia ſaturitate generãtur. 2748
Mortem languentibus probatur infligere, qui hanc, cùm poſſit, non excludit. 842

pro Morte noſtra, nec aliorum, triſtari debemus. 136
Mortui ex ſe neſciunt quid hic à viuis geratur. 1370
Mortui non obuoluantur veſtimentis altaris. 2551
de *Mortuis triſtari non debent, qui ſpem reſurrectionis habent.* 1369
Moyſes Hebræis leges diuinas edidit. 22
Moyſes non crudelitate, ſed dilectione, populum flagellauit. 1753
Moyſes ſcientia Aegyptiorum eruditus fuit. 247. & 249
Moyſis charitas declaratur. 2328. & 2329
Mulier quare ex coſta Adæ facta. 2459
Mulier in conuentu ne viros doceat. 155
Mulier virili veſte ne vtatur. 194
Mulier comam ſibi amputans &c. anathema ſit. 194
Mulier quare velare debet caput ſuum. 2458
Maneat innupta, quandiu vixerit vir ſuus, quæ in captiuitate ductum ſequi noluerit. 2465
Mulier ſubiecta eſt dominio viri, nec vllam autoritatem habet, nec docere poteſt, nec teſtis eſſe, nec fidē dare, nec iudicare. 2458
Mulier viri arbitrium ſequi debet in omnibus. 2457. *ad fin. & ſeq.*
Mulier ſi negat ſe cognitam à viro, in veritate viri conſiſtat. 2220. *ad fin. & ſeq.*
Mulier quæ probauerit à marito ſe nunquā cognitam fuiſſe, ſeparetur. 2057

Mulier non poteſt vota continentiæ Deo offerre abſque viri conſenſu. 2450

Mulieris non debet extorqueri conſenſus ad continentiam Deo vouendam. 2449

Mulieri quæ virum adulterum dimittit, alij nubere non licet. 2204

Mulieri licet alteri nubere, quam ob frigiditatem vir cognoſcere non poteſt. 2219

Mulieres viris ſuis debent ſubeſſe. 2456

Mulieres etiam virgines in ſacra ſcriptura appellantur. 2169

in Mulieres quæ filios ſuos aliis nutricib. alendos tradunt. 15

Mulierum vſus immoderatus, Salomonem ad idololatriam traxit. 2183

Mundus hic duobus regitur autoritatibus. 629. & ſeq.

Mundus exordiũ ſumpſit die dominico. 496

Munerum multiplex genus. 741

Murmurantes à fratrum vnitate alieni efficiantur. 581

Mutari nõ debent, quæ ad perpetuam ordinantur vtilitatem. 1933

Mutationes Epiſcoporum neceſsitatis vel vtilitatis cauſa fieri poſſunt. 1085. *ad fin.* & 1066. & *rurſus* 1093

Myſterium quare ſic dicatur. 710

N

NAſus paruus myſticè explicatus. 323. *ad fin.*

Natalitia non licet in quadrageſima celebrare: 2447

Nathinnæi ijdem qui Subdiaconi. 123

de Natiuitate Saluatoris & de ſancta Maria, & de obſtetrice Saluatoris, liber apocryphus. 69
Nazaræi hæretici. 1920
Neceßitas legem non habet. 2541
Neceßitatis cauſa quædam in eccleſia tolerantur. 803. & *ſeq.*
Neceßitate ceſſante debet ceſſare quod vrgebat. 686. & 801
Necromantici. 1985
Nectarius Epiſcopus Alexandrinus. 81
Nectarius Epiſcopus Conſtantinopolitanus. 80. & 81
Negligentia nouerca eruditionis. 544
Negotiari clerico non licet. 570. & 1380
Negotiatores quinam mali ſint. 572. & 573
Negotia alia ſunt eccleſiaſtica, alia ſecularia. 567
in Negotiis definiendis ſcientia & autoritas requiritur. 115
Neocæſarienſis ſynod⁹. 83
Neophytus quis, & vnde dicatur. 321
Neophytus ne fiat Epiſcopus. 320
Neophyti à quibus abſtinere debeant. 2741
Neſtorius Auguſtæ vrbis Epiſcopus 80
Neſtorij hæreſis. 62. & 81
Neſtoriani hæretici. 1928
Nicenum concilium primum quando cœptum. 61
Nicena ſynodus. 80. & 81
Niceni concilij viginti tantùm capitula habentur. 87
Nicenæ ſynodi 70. capitu

pitula. ibid.
Nicolaus ex laico electus eſt in Epiſcopum. 426
Nicolaitæ hæretici. 1919
Niniuæ à rege Medorum ſubuerſa eſt, regnãte apud Hebræos Ioſia. 2376
Noëtiani hæretici. 1924
Nomina non ſunt recitanda à Sacerdote ante preces. 2568
Nouatiani hæretici. 1923
qui ex Nouatianis ad eccleſiã redierint, iterum ordinentur. 800
Noxa publica, publico eget remedio. 2297
Nubere velle vouentibus dãnabile eſt. 178
Nubere nõ cogatur puella inuita. 2144
Nubere alteri licet mulieri, quæ à viro ſuo ob frigiditatẽ cognoſci non poteſt. 2219
Nubere non valet, quæ finxerat ſe ſanctimonialem. 179
quare Nubentes fœminæ velantur. 2130 & 2131
Nubendi licentia eis nõ tribuitur, qui continẽtiam ſeruare decreuerunt. 2026
Nubens alteri mulier, quæ putauerit virum ſuum mortuum eſſe, illi reuerſo adhærere debet. 2460. & 2461
Nubentes poſt votum, non ſunt ab inuicem ſeparandi. 178
Numa Pompilius Romanis leges præſcripſit. 22
Nuptiæ vnde dicũtur. 2131
Nuptiæ inceſtuoſæ tractantur 2478. 2479 & *aliquot ſeq.*
Nuptiæ publicè celebrari debent. 2128

Nup

Nuptiarum tempus. 2447.& 2448

Nuptiarum pluralitas improbatur. 2156

Nuptiis multis copulatus, ad pœnitentiā eſt cogendus. 2205

Nuptias occultas celebrare non licet. 2127

Nuptias celebrare in diebus quadrageſimæ non licet. 2447

Nuptias abominans, anathemati obnoxius. 194

Nuptias qui vituperat, anathemati obnoxius eſt. 201

Nuptias qui contempſerit, anathemati obnoxius eſt. 194

Nuptiarū conuiuiis clerici intereſſe non debent. 232

Nuptiarum veritas nō conſiſtit in commiſtione maris & fœminæ. 2156

in Nuptiis deſideratur paternus affectus. 2167.& ſeq.

Nurus pro filia putanda eſt. 2482

Nyctages hæreti. 1927

O

Obedientia victimis præponitur. 1115. ad fin.

Obedientia ſicut iure laudatur, ita reprehēditur qui ſibi non conceſſa vſurpat. 1783

Obedientiā maioribus quiſque exhibeat, quā ab inferioribus deſiderat. 873

Obediendum Epiſcopo. 1209.& 1210

Obediendū non eſt Epiſcopo qui pro hæreticis miſſam canere iubet. 1249

Obediendum non eſt in his, quæ cōtraria ſunt Deo. 1250.& 1254

Oblatio nulla corpori et ſanguini Chriſti cōparari valet. 2574

Oblatio benedicta, aſſcripta, rata, rationabilis, acceptabilis, quo pacto dicatur. 2618. *ad fin. & pag. ſeq.*
Oblatio de rapina reprobatur. 1384. 1385
Oblatio eius non reſpuatur, qui feſtinãs ad pœnitentiam, Sacerdotẽ inuenire non potuit. 1998. *ad fin. &* 1999
Oblationes eccleſiæ laicis vſurpare non licet, nec ab ea auferre. 1155 1156. *& ſeq.*
Oblationes diſsidentiũ fratrum non recipiantur. 580
Oblationum medietatẽ ſibi vendicet Epiſcopus. 1153
Oblationes qui ſpreuerit, anathemati obnoxius ſit. 195
Oblationes defunctorum qui negauerit eccleſiis, excommunicetur. 1557. *ad finem.*
Pro iis qui ſeipſos Occidunt oratio nulla fiat. 1782
Nemini licet ſibi manus inferre. 1782
Occidens nocentem ex officio, non peccat. 1794
Occidere hominem ex officio, non eſt peccatum. 1776
Occidens Presbyterũ Diaconum aut clericum, qua pœna plectatur 1545. *ad finẽ. &* 1546
Occidens Paganum ſe defendendo, Sacerdotali careat officio. 331
Occidens aliquem caſu propter diſciplinam innocens eſt. 1407. *& ſequen.*
Occidens quempiam inſanus, ad ſe reuerſus pœnitentiam agat. 1407
Occidentis matrem pœniten

nitentia. 2235. & 2236

Occiſus in bello aduerſus infideles, regnum cœleſte meretur. 1801 & 1825

Occidentalis, non Orientalis eccleſia, votum caſtitatis obtulit. 205. ad fin. & ſeq.

Oculum habens erutum Sacerdotij iure frui non poteſt. 404 ad fin. & 405

Odire inimicum, & diligere amicum, in lege permittebatur. 1714

Oeconomos conſtituat Metropolitanus, quos Epiſcopus habere neglexerit. 1140

Offerendum eſt ſemper aliquid ad miſſarum ſolennia. 2566. 2567

Officia duo nō cōmittātur vni perſonæ. 575

Officialem librū ab Epiſcopo accipiant Preſbyteri cùm ordinantur. 254

Officiorum ordo in matutinis & veſpertinis officiis vnus & idem ſit. 54

Officiorum ordo in eccleſiis paßim obſeruādorum. 274

Opera monachorū tractantur. 2751. & ſeq.

Ophitæ hæretici. 1920

Orarium veſtimenti genus. 148

Orariis vti non licet Diaconos, lectores, oſtiarios, pſalmiſtas. 155

Orarium Sacerdos in vtroque humero gerit, Diaconus in ſiniſtro. 165. ad fi. & 166

Orare nihil ꝑdeſt abſq; puritate mētis. 2745

Oratio nulla fiat pro his qui ſeipſos interficiūt. 1782

Oratio vel oblatio non offeratur pro clerico,

in bello aut rixa moritur. 1824
Orantes à die Paſchæ vſque ad Pentecoſten ſeſe proſternere non debent. 197
Oratorium priuatum domi licet habere, ſed non missam celebrare. 2549
in Oratorio nihil aliud geratur, vel condatur quàm quod diuinis miniſteriis conueniat. 275. *ad fin.* & *ſeq.*
Oratoria habentes extra parœciam, quibus diebus ad parœciam redire cogãtur. 2549
Origeniani hæretici. 1924
de his qui Ordinant acceptis muneribus. 759
Ordinare qui non poſſint. 1131
Ordinare alienos clericos, & altaria conſecrare Epiſc. nõ licet. 1083
Ordinare clericos cuiuſlibet eccleſiæ Papa valet. 1148
Ordinare clericos alterius nullus Epiſcopus præſumat. 1134
Ordinetur nullus clericus, tranſmarinus homo ſine multis chirographis. 644
Ordinetur nullus inuitus. 488
Miniſtri eccleſiæ abſq; vlla venalitate ab Epiſcopis ordinentur. 796
De his qui per ignorantiam ordinantur, ante quã baptizẽtur. 696
Ordinentur iterum, qui ex Nouationis ad eccleſiam redierint. 800
Ordinari nullus debet abſolutè. 477
Ordinari non debent vſurarij. 313
Ordinari in aliena eccleſia clericus non debet abſque dimiſoriis literis. 1609
Ordinari prohibetur q

pellicem vel meretricem maritali cognouerit affectu. 228

Ordinari vetantur conſentientes & fauentes peccatis alienis.di. 83. 542.*& ſeq.*

Ordinari contenentes ab Epiſcopis, à locis ſuis deiiciantur. 488

Ordinari quales debeant. 743

Ordinari minores debent, ſi maiores contẽpſerint. 493

Ordinãs aliquẽ pter Canonũ formã, annuæ ſuſpẽſiõi ſubiaceat. 399

Ordinans pretio, leprã non officium confert. 654.*ad fin.*

Ordinans & ordinatus anathemati ſubiiciuntur, ſi pro ordinatione munera accipiantur. 671

Ordinandi, feria quarta examinentur ante ordinationem. 159

Ordinãdi voto adſtringũntur. 146

Ordinandi promittant ſe caſtè victuros. 182

Ordinandi non ſunt ſeditioſi. 309

Ordinandus, ſit domui ſuæ bene præpoſitus. 316

Ordinandi ius amittit, qui immeritum conſecrat. 1955

Ordinandi in qua ætate ſint eccleſiaſtici. 512

ab Ordinando non debet aliquid exigi: ſed ſponte oblata reſpui non debent. 753

Ordinatus inuitus ab Epiſcopo, annuæ ſuſpenſioni ſubiaceat ordinans. 487

Ordinatus vel promotus in eccleſia Dei per pecuniam, acquiſita dignitate careat. 652.*ad fin.& 653.*

Ordinatus in vna eccleſia, in alia non ſuſcipiatur.

piatur. 483
Ordinatus in eccleſia Romana, ab ea vlterius egredi nō poterit. 744. & 745
De his qui ſine examinatione ordinati ſunt. 160
Ordinati ſine examinatione, & poſtea peccata ſua profeſſi, quid de his. ibid.
Ordinati ne ducăt vxores, & ſi ducant, ſeparentur. 180
Ordinati ſi vxorem ducant, aut concubinam habeant, eccleſiaſtico beneficio & officio careant. 182
Ordinati à non Epiſcopis, an iterum conſecrandi. 471
Ordinati per ignorantiam ſi olim lapſi fuerint, deponantur. 524
de Ordinatis à Pſeudoëpiſcopis. 671. & 672
Ordinata rationabiliter, & vtiliter, mutari non expedit, ſed roborare. 2514. & 2515
Ordinatio ſit irrita ſine titulo. 478. ad fin.
Ordinatio eius ſit irrita, qui ſine ſui Epiſcopi conſenſu ordinatur. 479
Ordinatio rata non eſt, cùm Epiſcopus manū imponit & alius orationem dicit. 150. ad fin. & ſeq.
de his qui pro muneribus Ordinationem faciunt. 788
in Ordinatione Pontificis voluntas Principis deſideratur. 439
Ordinationes gratis fiant 741
Ordinationes, quæ ſimoniacè fiunt, falſæ iudicantur. 739
Ordinationes ab excommunicatis non ſimoniacè facta, ex miſericordia tolerantur.

tur. 1130

Ordine careat quē præſtat, qui indignum ordinat. 523

Ordines eccleſiaſtici. 118 *ad fin.*

Ordines non celebret Epiſcopus ſine conſilio ſuorum clericorum. 160

Ordinem ſacrum adipiſci non poteſt, qui ſecundis nuptiis poſt baptiſma copulatur, aut concubinam habet. 219

Ordines ſacri per interualla conferantur. diſtinct. 77. *pag.* 506. *& ſeq.*

ad Ordines ordinatè aſcendendum. 321

Ordines non accedat, qui virginem non duxit vxorem. 228

Ordines ſacros non accedat, niſi virgo aut probatæ caſtitatis. 216

ad Ordines ſacros nullus neque fauore neque venalitate promoueatur. 743

Ordines ſacri nec prece nec pretio, nec gratia, concedendi. 741

Ordinum conferendorum tempus. 493. *& ſeq.*

Qui ab hæreticis redeūt ſine ſpe promotionis in ſuis ordinibus recipi poſſunt. 686

Origenis pœnitentia, liber apocryphus. 70

Origenis opuſcula quædam ab Hieronymo verſa. 68

Originale peccatum nunc in baptiſmate, olim in circunciſione remittebatur. 2651

Ornatus Chriſtianorū. 2754

Oroſij opera. 68

Oſius Cordubenſis. 83

Oſtiarius quomodo ordinetur. 153

Oſtia

Oſtiarij qui, & cur inſtituti. 124
Oſtiarij quando inſtituti. 118
Oſtiarius orario vti nõ debet. 155
Oſtiarij munus. 161
Otho primus Rex Theutonicorum. 448
Othonis iuramentum quod fecit Ioanni Papæ. 457. & ſeq.
Otioſius omnis in deſideriis eſt. 2752

P

Pallium dari non debet, niſi poſt conſuetam fidei profeſſionem. 651
Pallium accipere deſiderans, prius à ſe amouere illicita promittat. ibid.
Pallij honor quib. detur. 650
cum Pallij vſu aliqua priuilegia debẽt concedi. 654. & 655.
Pallio vti non licet, niſi ad miſſarum ſolennia. 652
Panis per benedictionem corpus efficitur Chriſti. 2607
Panis & vinum & aqua in ſacramentis ſunt offerenda. 2568. 2569. & ſeq.
Panem de altari ſpiritualiter manducare, eſt innocentiam ad altare portare. 2608
Papa non vocetur vniuerſalis. 648
Papa non eligatur, niſi ex Cardinalibus. 515
Papa non ordinetur niſi eius decretum Imperatori primùm præſentetur. 446
Papa ordinabatur præſentibus legatis Imperatoris: & his inconſultis Hadrianus ſecũdus electus. 453. 454. & 455
Papa non eſt, vel Apoſtolicus, qui ſine concordi

cordi Cardinalium electione inthronizatur. 514
Papa ſuperſtite, eo incõſulto de electione futuri Pontificis nemo audeat loqui. ibid.
Papa poteſt cuiuſlibet eccleſiæ clericos ordinare. 1148
Papa à nullo iudicatur niſi à fide aberret. 263
Papa non ſubeſt humanarũ legum iudicio, ſed eccleſiæ tantũ. 632
Papa à ſeculari poteſtate nec ligari nec abſolui poteſt. 627
Papa nullius ſubeſt iudicio. 129
Papa iura Regia ne vſurpet. 626
Papæ electio non niſi iuſtè & canonicè fiat. 457
Papæ electio nullum obſtaculum patiatur ab Imperatore vel nuntiis eius. ibid.
Papæ electio nõ ſolùm ad Cardinales pertinet, ſed & ad alios religioſos clericos. 459
Papæ electionem Ludouicus conceſsit Romanis. 455
Papæ ſententiam & ſtatutum nemini licet retractare. 1548
Papæ facta Imperator iudicare non debet. 628
Papæ quando liceat nouas condere leges. 1934. & 1935.
Papã eligẽdi ius habet Impator. 447. 448
Papatũ inuadere volẽs & electioni refragans excommunicetur. 516
Parentes negligere nõ debent filij prætextu cultus Dei. 193
Parẽtũ culpa filios nõ condẽnat, ſed propria. 408

Paren

Parentum iniquitates filiis obeſſe non poſſunt. 409
Parentum peccata non imputantur his, qui ab eis perſonaliter diuiſi probantur. 775
Parentum vitia filiis non imputantur. 407
Parentum vitia etiam ad poſteros transferuntur. 411
Parentũ perfidia filiis obeſſe non debet. 775
Parentelæ gradus quomodo computantur. 2498
Parœcia quæque Epiſcopi prouiſione regatur. 1151
in Parœcia alterius nihil attentet Epiſcopus niſi eo vocato. 1133. & 1134
Parœciarũ ſtatus nec præſumptione, nec tẽporis præſcriptione mutari poteſt. 1487
Paruuli non ſolùm pœnã, ſed etiã culpã à parẽtibus trahunt. 2735
Paruuli baptizantur aliorum fide & profeſſione. 2693
Paruuli baptizati inter credentes reputãtur. 2652
Paruuli morientes in originali peccato, æterno igne punientur. 2650
Paſcha celebrandum die dominico. 2643
Paſchæ dies formatarum ſubſcriptione indicebatur. 2645
Paſchæ ſolennitas vna die & tempore celebranda eſt. 2646
in Paſchæ ſolennitate non licet ciuibus in villa degere. 263
Paſtoris liber, apochryphus. 69
Paſtor diligẽdus. 1710
Paſtor ſimoniacus nullam ouibus præbet medicinã. 668. & 669

Pater quatenus recipiatur in cauſa filij 2504
Paterniani hæretici. 1927
Patientiæ præcepta virtute animi, non oſtentatione corporis, ſeruāda ſunt. 1685. 1686
Patriarchæ dignitas, & nominis ratio. 120. & 121
Patriciani hæretici. 1925
Patrinus vnus & idē fieri poteſt in baptiſmo & confirmatione. 2703
Patrinus non baptizatus, non poteſt alium ſuſcipere in filiolum. 2704
Patripaßiani hæretici. 1924
Paulus Deaclinæ ciuitatis Epiſcopus ſubditorum accuſatione cōuictus deponitur. 932
Pauli reuelatio, liber apocryphus. 70
Pauliani hæreti. 1922
Paulianiſtarum error. 693
Pauperes opprimentium dona à Sacerdotibus refutanda ſunt. 580. & 582
Pax eccleſiæ mœſtitiā conſolatur perditorū. 1802
Pacem qui non habet cum proximo, extra eccleſiam eſt. 580
Pacem non debemus offerre ante confecta myſteria. 2574
ad Pacem firmiter tenendam viciſsim conſilium & auxilium præſtent Epiſcopi. 583
Pacificus eſt, qui corrigit quod poteſt, vel excludit à ſe, quod nō poteſt. 1705
Peccantes manſuetudine prouocentur, non auſteritate abiiciantur. 304

Peccantibus publicè, nõ proprium, ſed eccleſiæ ſufficit meritũ. 2304
Peccator aliqua ſorde maculatus, de eccleſia Chriſti non poteſt appellari. 2281
Peccator ſit eò culpabilior, quò eſt Deo acceptior. 2424
Peccator non ſacerdotali iudicio, ſed largitate diuinæ gratiæ emundatur. 2253
Peccatum non niſi voluntate perficitur. 2189. & 2190
ad Peccatũ tribus gradibus peruenit. 2322
Peccatum modis tribus impletur. 19. & 20. & rurſus 2322. & pag. ſeq.
Peccatum minus eſt eligendum, in vna & eadem ſcilicet perſona. 55 56. & ſeq.
Peccatum minus non eſt eligendum in diuerſis perſonis. 59
Peccatum non remittitur ſine confeßione oris, & ſatisfactione operis. 2271. & 2272
Peccatum nullum adeò veniale, quod non fiat criminale, dum placet. 167
Peccatum aut donatur aut deletur, aut tegitur. 2371
Peccatum, quod tantũ iudici notum eſt, ab eo damnari non poteſt. 832
Peccati & iniquitatis differentia. 2371
Peccati cauſam penitus non extinguit, qui in illã poſtea recidit 2307
Peccato noſtro alterius ſaluti conſulere non debemus. 1643
Peccata capitalia quæ. 168
Peccata venialia remittebantur per ceremonias

nias. 2435
Peccata venialia ſunt quæ poſt hanc vitam purgantur. 170
Peccata venialia multa recenſentur. 169
Peccata remittuntur virtute Spiritusſancti, non meritis hominum. 708
Peccata dimittit ſolus Chriſtus. 2727
Peccata quomodo remittantur ſecundùm præſcientiam, & ſecundùm iuſtitiam. 2411
Peccata ſemel dimiſſa, an replicentur ad pœnam, tractatur diſtinct. 4. de pœnitentia. 2398. & *ſeq.*
Peccata redire quomodo intelligatur. 2418
Peccata parentum quomodo redeunt in filios. 2421, & 2422
Peccata odio habenda, ſed homines diligendi. 551
Peccata citius delebis, ſi eorum frequenter recorderis, & pro eis depreceris. 2293
Peccata in Deum impunè dimittens, valde offendit. 1733
Peccata nolentium nõ ſunt, niſi neſcientium. 1398
Peccata ignorantium minora ſunt, quàm ſcientium. 2205
Peccatorum compenſatio periculoſiſsimè admittitur. 59
à Peccatis nemo mundus. 2336
Pecuniæ nomine intelligitur, quicquid poſsidetur. 761. & 762
Pecuniam exigere nõ oportet à baptizandis vel conſignandis, nec à percipiente gratiam communionis, nec pro dedicandis baſilicis

cis, vel ſacramentis eccleſiæ conferendis. 731.732.& ſeq.
Pecus ad quod mulier acceſſerit, cur quoq; occidatur. 1403
Peierat, qui aliter facturus eſt, quàm promittit. 1633
Peierare compellēs, & qui compellitur, uterque periurus. 1668
Peierans neceſſitate coactus, qua pœna feriendus. ibid.
Peierans, & alios peierare faciens, qua pœna ſit feriendus. 1669
Peierantis in manu Epiſcopi, aut in cruce conſecrata pœnitentia. 1668
Pelagiani hæretici. 1937
Pentametrum de Chriſto Virgilianis compaginatum verſibus apocryphū. 69. ad fi.
Peregrinari non debēt clerici ſine iuſſu Epiſcopi, nec laici ſine formata. 2754
Peregrinus nullus ordinetur ſine multis chirographis. 644
Periurus eſt, qui ſuper lapidem falſum iurat. 1672
Periurus iam eſt, qui contra conſcientiā iurare parat. 1674
Periurium caueatur non ſolùm in altari vel reliquiis, ſed etiā in communi loquela. 1627
ad Periurium hominem compellens homicidam vincit. 1669
ad Periuria alios trahens, uſque ad extremum vitæ non communicet. 1670
Periurij pœnitentiam agere nolens, fidelium conſortio careat. 1632
Perſequi debent Chriſtiani

ſtiani, quæ veritati cõtraria ſunt. 1767
Perſecutionis tempore Epiſcopus eccleſiã deſerere nõ debet. 1096
& quando liceat deſerere. 1101
Perſequutor eſt, qui nõ ad bonũ, ſed malum cogit. 1794. & ſeq.
in perſona Petri ligandi & ſoluendi eccleſia poteſtatem accepit. 1853
in Perſonam delinquẽtis, non in facultates eius, vltio procedat. 1505
Percuſſores Epiſcopi quinam intelligendi. 302. 305. & 306
Pes fractus myſticè explicatus. 224
Petrus præfuit cæteris Apoſtolis. 134
Petrus Ananiam & Sapphiram increpando morrti tradidit. 1828
Petrus & Paulus æquales fuerunt meritis, licet gradu differentes. 921. & 922
Petrus & Paulus eodem die paßi. 126
Petrus ſolus accepit mandatum vt hamo piſcem caperet. 1854
Petrus à fidelibus interrogatus, cur ad Gentes intraſſet, non ex poteſtate reſpondit, ſed humiliter rationem reddit. 925
Petrus poſt negationem in fide & gradu profecit. 367
Petrus poſt culpam negationis, princeps Apoſtolorum, à domino eſt inſtitutus. 366. ad fin. & 367
Petrus Linum & Cletum adiutores ſibi adſciuit. 1106
à Petri ſoliditate recedens, miniſterij diuini ſit exors. 109

& ſeq.
Petri Itinerarium apocryphum. 69
Petri actus, liber apocryphus ibid.
Petrus Rauennatis eccleſiæ Epiſcopus. 93
Philippus Viennenſis Epiſcopus. 86
Philippi actus, liber apocryphus. 69
Phoroneus rex Græcis primus leges tulit. 22
Photinus Diacon⁹ Theſſalonicenſis. 113
Photiniani hæretici. 1924
Phylacteriorum opus apocryphum. 71
Phyſiologus liber nomine Ambroſij, apocryphus. 70
Pictura præſtat id idiotis, quod legentibus ſcriptura. 2645
Plebiſcitum quid. 5
Pœnæ aut ſunt factorum, aut dictorum, aut ſcriptorum, aut conſiliorum. 2244. *ad finem. &* 2245
Pœnæ legum interpretatione molliendæ ſunt potius, quàm minis exaſperandæ. 2244
Pœnarum circunſtantiæ. 2245. 2246. *& ſeq.*
Pœnis variis ſunt afficienda varia crimina. 1863
Pœniteant decennio, qui poſt pœnitentiam ad ſecularem militiam redeunt. 2429
Pœnitere, eſt pœnam tenere. 2360
Pœnitere Dei, quid. 1656
Pœnitere dignè non poteſt, quem non ſuſtinet vnitas eccleſiæ. 2433
Pœnitere publicè non debet presbyter, ſicut laicus. 541
Pœnitendi tempus & modus delinquẽtibus præſi

præſidentium imponatur iudicio. 2005

Pœnitens quis dicatur. 375

Pœnitens eccleſiaſticũ, non forenſe, iudicium expetat. 1192

Pœnitens laboret in eccleſia eſſe, & ad eccleſiæ vnitatem tendere. 2433

Pœnitẽs ne negotietur. 2428

Pœnitens ne fiat clericus. 228. *ad fi. & ſeq.*

Pœnitens clericatũ adipiſci non poteſt. 373. *et* 374

Pœnitens non debet fieri Sacerdos. 421

Pœnitens in monaſterio recluſus, Presbyter ordinari non poteſt. 369

Pœnitẽti neceſſaria magis mortificatio vitiorum, quàm abſtinentia ciborum. 2290

Pœnitentem reconciliare quatenus Presbytero liceat. 2002

Pœnitentem ex intimo cordis affectu ſuſcipere debemus. 2006

Pœnitentes, non ordinẽtur. 400

Pœnitentes ad clerum non admittuntur, niſi cauſa neceſſitatis. 374. & 375

Pœnitentes clerici fieri non poſſunt. 370

Pœnitẽtes quomodo ad pœnitentiam accedãt. 371

Pœnitentes quare poſt ſeptennium in priſtinum ſtatum reuocantur. 2231

Pœnitentes matrimonia contrahere prohibentur. 2233

Pœnitentes recedentes de corpore ſine manus impoſitione reconciliẽtur. 1996

Pœnitentes remiſsionē accipiant feria quinta ante Paſcha: ſi ægritudo periculoſiſsima interuenerit relaxandū eſt. 2641

Pœnitentibus indulgentiam negans, ab eccleſia eliminandus eſt. 2380

Pœnitentia quid. 2257. 2296. 2359. 2360. *&* 2368

Pœnitentia duplex. 2295

Pœnitentia triplex. 2367

Pœnitentia fructifera quæ. 2257. 2258. *&* 2352

Pœnitentia qualis agēda. 2258

Pœnitentia ſit integra. 2389

Pœnitētia non agitur, ſi aliena res non reſtituatur. 1392

Pœnitentia Deo ſatiſfaciendum eſt, etiam ſi à malis præteritis receſſerint. 2277

Pœnitentia falſa quæ ſit. 2430

Pœnitentia inanis quæ 2362. *&* 2363

Pœnitentia Iudæ & Cain inanis. 2385. 2386. *&* 2387

Pœnitentia nulli in peccato perſeueranti utilis eſt. 2395

Pœnitentia imploranti detur, ſine perſonarū acceptione. 2005

Pœnitentia morientibus non eſt deneganda. 2000

Pœnitentia coniugatis non niſi ex conſenſu cōmuni danda. 2448

Pœnitentia dilata in vltima neceſsitate ægritudinis, anceps eſt, & periculoſa. 2438. *& ſeq.*

Pœnitētia ſolennis. 371

in Pœnitentia ſolenni quæ ſint ſeruāda. 372

Pœni

Pœnitẽtia publica qui mortalia crimina defleuerit, clericus ordinari non poteſt. 220
Pœnitentia Adæ, liber apocryphus. 70
Pœnitentia Cypriani, liber apocryphus. ibi.
Pœnitentia Origens, liber apocryphus. ibi.
Pœnitẽtia eius qui matrem occidit. 2235. & ſeq.
Pœnitentiæ ſatisfactio, eſt peccatorum cauſas excidere, nec earum ſuggeſtionibus aditũ indulgere. 2359
Pœnitentiæ tempus eſt vſque ad articulum vitæ. 2438
Pœnitentiæ tempus pro qualitate peccati impendatur. 2005
Pœnitentiæ tẽpus quare ab eccleſiæ præpoſitis conſtituatur. 2289
Pœnitentiæ tẽpora præfigantur præſidẽtium arbitrio. ibid.
Pœnitentiæ tẽpora pro arbitrio Epiſcopi & qualitate peccati diſtribuantur. 2005
Pœnitentiæ tres actiones. 2285
in Pœnitentiæ actione doloris mẽſura potius, quàm temporis conſideranda eſt. 2288. ad fin. 2289. & 2290
Pœnitentiæ quantitas non eſt imponẽda, ſed innoteſcenda morituris. 2002
Pœnitentiæ publicæ mẽtio fit. 197
Pœnitentiæ publicæ ſubiiciantur, qui circumueniendo aliquos, tondere præſumunt. 1528. & 1603
Pœnitẽtiã agere quid. 2361
Pœnitentiam quis dignè agat. 2362
Pœnitentiam ſi agamus, Deum pœnitebit

ſententiæ ſuæ. 2278
Pœnitentiam verè non agit, qui continentiã non ſeruat. 2445
Pœnitentiã agens, non ſolùm diluere peccatum lacrymis debet, ſed etiam emendationibus operire & tegere delicta ſuperiora. 2262
poſt Pœnitentiam ad militiam ſecularem redire nõ licet. 2428. & 2429
poſt Pœnitentiam qui ad ſecularia redeunt, à communione ſuſpendantur. 2429
Pœnitentiam publicam clerico agere nõ licet. 373
Pœnitentiam morienti bus abnegans Presbyter, reus ſit animarũ. 2000
in Pœnitentia quid peccatorem conſiderare oportet, docetur diſt.5. de pœ. 2422. & ſeq.
Pœnitentiales Canones Sacerdotib. diſcendi. 255
Pœnitẽtialem ſuam cognoſcens Sacerdos, qua pœna feriendus. 2117. & 2118
Poëtica figmenta legere quare prohibeatur Chriſtianis. 252
Pollutio ex ſuperfluitate & imbecillitate naturæ. 17
Pollutio ex intemperantia gulæ. 18
Pollutio ex turpi cogitatione. ibid.
Pollutio extraordinaria in naturalibus nõ impedit matrimoniũ. 2481
Pollutionum genera. 17. & 18
Polocromius Hieroſolymæ Epiſcopus. 336
Polycarpus Smyrnæorum Epiſcopus, & Ioãnis Euangeliſtæ auditor.

tor. 1886
Pontifex quis. 121
Pontifex Romanus nullius ſubeſt iudicio. 128. & 129
Pōtificis ſummi electio quo pacto fiat. 137. 138. & ſeq.
Pontificis officia. 121
Pontifices ſunt à Deo inſtituti. 118
Pontifices pro infirmitate vel ægritudine nō ſunt abiiciendi, nec in eorum locum alij ſubſtituendi. 1063
Pontificū Decreta præponuntur expoſitionibus ſacræ ſcripturæ. 114. 115. & ſeq.
Ponderis morbus, myſticè explicatus. 327
Populus docendus, non ſequendus. 433
Populus Sacerdotes arguere vel increpare non poteſt. 1039. ad fi. & 1040
Populus iudicabit Epiſcopum ſua officia non agentem. 1121
Porcis & canib. ſacra non ſunt committēda. 281. ad fi. & 282
Poſſeſſio territorij conuentū nō adimit. 1486
Poſſeſſio tricennalis intra vnam prouinciā ſeruari debet. 1487
Poſſeſſa quietè triginta annos repeti nō poſſunt. 1491
Poſſeſſori cuncta ſunt reſtituenda ante litem conteſtatam. 837
Poſtulare quid. 979
Poſtulare in iudicio vetatur, niſi poſtulator myſteriis catholicæ religionis imbutus ſit. 2240. & 2241
Poſtulare qui non poſſint. 979. & 980
Poſtulantium tres ordines. 979
Poteſtatibus obediendum. 1787
Præcentor quis. 123. ad fin.

fin. & 124
Prædeſtinati & ſecundùm propoſitũ vocati ſancti, qui ſint. 2405
Prædicator ſi delinquẽtes palpat, ira Dei ſæuit in populum. 204. & ſeq.
Prædicator non qualis ſit, ſed quid prædicet, attendendum. 112
Prædicator non eſt mũdus à ſanguine ſubiectorum, ſi cõſiliũ Dei eis non annũtiat. 283
Prædicator grãde crimen incurrit, ſi ſemen verbi Dei non ſpargit. 284. & ſeq.
Prædicatoris conditiones. 279. 280. & ſeq.
Prædicatio quàm cauta eſſe debet. 284
Prædicationis ignari Sacerdotes taxantur. 281. ad fin. & 282
Præfationes quæ in miſſis ſunt cãtãdæ. 2567
Præfationibus nouem miſſæ, decima addita eſt ab Vrbano. 479
Prælati eccleſiæ quibus locis præficiantur, di. 80. 519
Prælatis non ſufficit bona conuerſatio, niſi addatur ſcientia doctrinæ. 241. ad fi.
Præordinationes Dei duæ. 2411
Præſcribere aliquid tricennio temporis Abbates vel monachi nõ valent. 1501
Præſcripta triginta annis ab Epiſcopis, iure ab eis vendicantur. 1350
Præſcribi non poſſunt priuilegia Romanæ eccleſiæ, niſi centum annorum ſpatio. 1500. ad fi. & 1501
Præſcribi non poteſt limitis poſſeßio. 1488, ad fi. & 1489
Præſcribi non poſſunt quæ humanitatis intuitu

tuitu aliquibus præſtantur. 1493
Præſcribi non poſſunt, quæ in beneficiis poſſi dentur. 1492
Præſcribi non poſſunt tempore, quæ fuerint definita ſpatia. 1494
Præſcriptio tẽporis non obiicitur, vbi hoſtilitatis metus interuene rit. 1493. & 1494.
Præſcriptio quadraginta annorum religioſis domibus conceditur. 1502
Præſidentium integritas ſalus eſt ſubditorũ. 422
Præſtigium inuenit Mercurius. 1986
Præuaricator vnde dicatur. 844
Præuaricari quid. 843
Precariæ & commutationes ab inuaſoribus factæ irritæ fiant. 1311
Presbyter non modò ætatis, verùm etiam honoris eſt vocabulũ. 122
Presbyter fieri non poteſt, niſi gradatim inferiores ordines adeptus fuerit. 380
Presbyter non ordinetur ante annos 30. 509. 512. & 513
Presbyter ab vno Epiſcopo ordinari poteſt. 470
Presbyter quomodo ordinetur. 148
Presbyter, cùm ordinatur, orario humeri tegantur, item cùm offert. 148
Presbyter nec pœnitentem reconciliare, nec chriſma, nec puellas cõſecrare poteſt. 1993. & ſeq.
Presbyter conſecrare virgines poteſt permiſſione Epiſcopi. 1994

Presbyter non ordinetur, qui in ægritudine baptizatur. 414

Presbyter in aliquo crimine captus, deponatur: ſed communione non priuetur. 527

Presbyter, qui ante ordinationem confitetur ſe corporaliter lapſum, poſtea non offerat. 1427

Presbyter homicida qua pœnitentia plectitur. 361

Presbyter non legalibus nuptiis detentus, ab officio abſtineat. 190. & ſeq.

Presbyter cauſa religionis non contemnat propriam uxorem. 190. 202. & 203

Presbyter uxorem ſuã quaſi ſororem diligat, & quaſi hoſtẽ fugiat. 218

Presbyter uxorem accipiens, vel acceptam retinens, beneficio priuetur. 529

Presbyter ducens uxorem, ab ordine deponatur. 185

Presbyter vel diaconus ſine concilij examinatione eiici non debet. 1423

Presbyter ſi contra laicum, vel laicus contra Presbyterum querimoniam habeat, Epiſcopo præcipiente terminetur. 847

Presbyter apud Epiſcopum tantùm iudicari debet. 1194

Presbyteri munus. 163

Presbyteri manus in conſecratione perungere chriſmate non licet. 150

Presbyteri concubinã habentis miſſa non audiatur. 209. 210. & ſequen.

de Presbyteri uxore, quæ alteri nupſerit. 186

186
Presbytero de fornicatione conuicto, quæ pœnitentia ſit imponenda. 540. & ſeq.
Presbytero nõ licet pœnitẽtem in eccleſia benedicere. 1994
Presbyteri non propter decrepitam ætatẽ, ſed ſapientiam nominantur. 548. ad fi. & 549
Presbyteri typum gerunt ſeptuagintaduorum diſcipulorum. 126. & 127
Presbyteri ordinari poſſunt 25. anno, ſed neceſsitate vrgente. 513. ad fi.
Presbyteri cùm ordinãtur, libellum officialẽ ab Epiſcopo accipiãt. 254
Presbyteri in monaſteriorũ eccleſiis per Abbates inſtituantur. 1479
Presbyteri abſtineant ab vxoribus. 216. & ſeq.
Presbyteri Epiſcopos non præcedant, ſed comitentur. 618
Presbyteri & reliqui clerici nihil agant in ſua parœcia ſine Epiſcopi ſui cõſenſu. 1456. & ſeq.
Presbyteri pœnitentes reconcilient de occultis peccatis, iuſſu Epiſcopi. 1995
Presbyteri à quibus abſtineant. 2753. 2754. & ſeq.
Presbyteri vltra modum ſuum contendere non præſumant. 612
Presbyteri fornicarij non ingrediantur eccleſiam. 528
Presbyteri ſi filios procrearint, à miniſterio fiant alieni. 525
Presbyteri eccleſiaſtico honore priuentur, qui filios procrearint. 536

Presbyteri lapſi peracta pœnitentia reſtitui poſſunt. 539. 540. & ſeq.
Presbyterorum ordinationes quare die dominico celebrentur. 496
Presbyterorum & Leuitarum ordinationes qua hora fieri debeãt. 495
Presbyterorum preces horariæ. 584. *ad fi.* & 585
Presbyterorũ aliquot filij recenſentur, qui Pontifices fuere. 406. & 407
Presbyterorum filij ad ſacra officia non ſunt admittendi. 406
Presbyterorum filij ſi religioſi inuenti fuerint, ordinentur. 411. & 412
Presbyterorum filij nõ prohibentur ab Epiſcopatu, ſi cæteræ virtutes conueniant. 412
Presbyterum coniugatum qui diſcernit à cõmunione nuptiarum occaſione, anathema ſit. 190
Presbyteros turba contemptibiles facit. 607
Presbyteros iudicare non poſſunt laici. 191
Presbyteris coram Epiſcopis docere licet. 615
de Presbyteris, qui ordinantur ab eis, quos conſtat Epiſcopos non fuiſſe. 471
de Presbyteris filios procreantib. 528. 529
Presbyteræ quæ dicantur. 218. & 219
Presbyterium, locus in quo Sacerdotes, & reliqui clerici conſiſtũt, quando miſſa celebratur. 2584
Presbyterij faſtigium talis accedat, ut & nomen

nomen ætas impleat, & meritum probitatis ſtipendia ante acta teſtentur. 416

Primates non vocentur niſi qui primas ſedes tenent. 647

Primates, & Patriarchæ, in quibus locis debeant ordinari. 519

Primates & Patriarchæ diuerſorum ſunt nominum, ſed eiuſdem officij. 645

Primati deferuntur negotia quæ Metropolitanus explicare non valet. 1056

Primatibus & Patriarchis quæ obedientia ſit exhibenda. 646

Primatum deſiderãtes taxantur. 266. & ſeq.

Primicerij munus. 164

Princeps eccleſiæ non datur aliquando Dei arbitrio, ſed vt merita noſtra poſcunt. 1118

Principis boni eſt ac religioſi, eccleſias contritas reſtaurare. 638

Principes populis parcere non debent. 1790

Principes corrigant, quos eccleſia corrigere non valet. 1134. & ſeq.

Principes tenentur ſuis legibus obtemperare. 31

Principum leges naturali non præualent iuri. 30

Principatus, quem aut ſeditio extorſit, aut ambitus occupauit, vix bono peragitur fine. 422

Principio malo inchoata, difficilè bono peraguntur exitu. 666. ad fin.

Priſcillæ opera, apocrypha. 70

Priſcillianiſtæ hæretici.

ci. 1926
Priſcus Lugdunenſis Epiſco. 86
Priuilegium quid. 8
Priuilegium amittit, qui ſua autoritate non legitimè vtitur. 1955
Priuilegio ſuæ dignitatis aliquis eccleſiam exire non debet. 1945
Priuilegio careat, qui eo abutitur. 1234
Priuilegia vnde dicantur. 1942
Priuilegia eccleſiarum Apoſtolicus debet ſeruare illæſa. 1947
Priuilegia eccleſiarum cunctis temporibus intemerata ſeruentur. 3944
Priuilegia eccleſiarum nulla debent improbitate conuelli. 1952
Priuilegia eccleſiarum nec nouitate mutari, nec improbitate conuelli debent. 1944
Priuilegia triginta annis poſſeſſa, immobiliter obſeruari debent. 1490
Priuilegia Metropolitanorum inconuulſa ſeruari oportet. 1946
Probare qui non poteſt quod obiicit, de cætero ad arguendum non admittitur. 999
Probationis onus reo nõ incumbit. 1058. ad fin. & 1059
Proceſſionis mentio. 2444. & ſeq.
Proceſſiones publicæ nõ fiant in oratoriis, quæ præter autoritatem ſedis Apoſtolicæ conſecrantur. 3925
Proprium quid habere non licet his, qui ſuis renuntiant; & communiter viuere ſpon-

ſpondent. 1273
Profeſſio alterius, non valet ei, qui per ſe reſpondere poteſt. 2694
Profeſſionis viduitatis ſolennitas. 2032. & *ſeq.*
Prophetæ in ſcripturis aliquando Doctores vocantur. 277
Promiſſio turpis non adimplenda. 1652
Promiſſionis ſtultæ vota melius eſt non implere, quàm crimen committere. 1651
Promiſſum non ſeruare aliquando expedit. 1651
Promiſſa non omnia ſoluenda. 1656
Propinquitatem coniugatorum qui iureiurando firmare debeant, & quomodo iurent. 2504
Proſperi opera catholica. 66
Proſtratio in oratione inter Paſcha & Pentecoſten fieri nō debet. 197
Prouerbiorum liber ab hæreticis tranſcriptus, apocryphus. 70
Prouincia quot ciuitates habere debeat. 1052
Prouincialia concilia. 8. *ad fin.* & 9.
Proximus quis ſit. 2310
Proximum diligere quis dicatur. 2310
Pſallere aut legere in pulpito non debent, niſi qui ab Epiſcopo ordinati ſunt lectores. 588
Pſallendi modum eundem prouinciales cum Metropolitana eccleſia teneant. 53
Pſallendum corde, non voce. 586. & 587
Pſalmiſta quomodo ordinetur. 153
Pſalmiſta orario uti non debet. 155

Pſalmiſtæ officium. 162
Pſalmiſtæ vnde dicti 123
Pſeudoprophetæ tropologicè qui dicantur. 244
Pudicitia, virtus eſt animi. 2188
Pudicitia in corpore violari non poteſt, ſi mens inuiolata ſeruetur. 2188. *& ſeq.*
Pudicitia non eſt vera hominis infidelis cum coniuge infideli. 2073
Pudicitiam attentare quid ſit. 2242
Puerpera ſtatim à partu eccleſiam ingredi nõ prohibetur. 14
Punire crimen pro Deo, non eſt crudelitas, ſed pietas. 1827
Puniendi ſunt ſubditi pro diuerſitate culparum. 1907
Puniendi ſunt rei præter ſupplicium mortis. 1771
Punienda ſunt ſeuerius ab eccleſia delicta manifeſta, quàm occulta. 1718
Puniens ſacrilegos, & homicidas, ſanguinem non effundit. 1790
Punientes aliorum vitia, ſua prius corrigere ſtudeant. 984
Puniuntur in hoc ſeculo nonnulli, ne in æternum flagellentur. 1774
Puniuntur peccata nonnunquàm per populos iuſſu diuino excitatos. 1803
Punitio malorum ſi differatur, ad iram Deus prouocatur. 1764
Purgatio deferenda eſt Diacono qui de crimine conuinci non poterit.

terit. 1416

Purgatorius ignis excellit omnem pœnam, quam vnquam aliquis paſſus eſt in hac vita. 2442

Purgatorij ignis quantus. 171

Purgatorij aſſertio. 171

Purgatorio igne purgandus eſt, qui in aliud ſeculum diſtulit fructum conuerſionis. 2442

Pythoniſſæ, quæ. 1970

Q

Quadrageſima celebranda ante ſolennitatem Paſchæ. 2637

Quadrageſima ſex ſeptimanas habet. 11

in Quadrageſima qua hora comedere liceat. 2526

Quadrageſimæ ieiunium, excepto die dominico, non ſoluatur. 2637

de Quadrageſimæ obſeruatione. 2742. & *ſeq.*

Quæſtio de ſeruis contra dominos quatenus rata ſit. 1319. & 1320

Quæſtio facta per candens ferrum & feruentem aquam, ab eccleſia prohibetur. 860

Quinquageſimam inſtituit Teleſphorus. 11

Quirici paſsio apocrypha. 66

Quirici paſsio & Iulitæ, apocrypha. 71

R

Rapere violenter, maioris eſt pœnitentiæ, quàm furari 1389

Rapere non licet hominem vel aliquid de eccleſia 1537

Rapina dupliciter fieri dicitur. 2527

Raptor quatenus raptã ducat vxorem. 2531

Raptor cum rapta ſi ad eccleſiam confugerit, quid fieri debeat. 2526 *& ſequen.*

Raptori vel raptæ poſt pœnitentiam licita cõiugia conceduntur. 2531

Raptores ſacrarum virginum, capitali pœna feriuntur. 2529

Raptores cum voluntate patris raptas habere non poſſunt coniuges. 2533

Raptores puellarum, viduarum, & facinori conſentientes excommunicentur. 2528

Raptus quid. 2069. *&* 2526

Raptus vbi admittitur. 2525

Raptus quando admitti dicatur. 2069

Rapta ſi non raptorem deſeruerit, & ad ſponſum redire noluerit, cõmunione priuetur. 2069

Raptæ deſponſæ reddẽdæ ſunt ſponſis. 2068

Raptam ſi ſponſus recipere noluerit, liceat ſibi alij nubere. 2061

Raptas cum voluntate parentum in coniugiũ habere permittitur. 2531

Raſio capitis quid deſignet. 1268

Ratiociniorũ cauſas clericus non aſſumat. 569

Reconciliari nolentes à communione expellendi. 583

Recõciliatus metu mortis, conualeſcens ſine communione pœnitentiæ impleat tempus. 1996

Reconciliatio non eſt neganda his, qui tempore neceſſitatis eam implorant. 1998

Reconciliationem cum fratre reſpuẽs, inediis mace

maceretur. 582

Rectorem ſubditis, matrem pietas, diſciplina verò patrē exhibeat. 305

Rectores diligentiſſimi ſunt, qui malos, vt à malo fugiant, perſequuntur. 1792

Regia poteſtas quare inſtituta. 1783. *ad fin.* & 1784

Regiminis locus affectantibus eſt denegandus, at fugientibus offerendus. 1111

Regnum cœlorum ſunt homines iuſti. 2410

Regula quid. 7

Regulares canonici monachi fieri non debent, niſi conceſſione patris. 1584

Religionis propoſitum ſine vxoris conſenſu, vir ſumere non poteſt. 2054

Religionem Chriſtianam in pauciſſimis & manifeſtiſſimis celebrationum ſacramentis liberam Deus eſſe voluit. 53

Religioſæ perſonæ diſtrictè & canonicè viuant. 1274

Reliquiæ auferantur eccleſiarum, ſi plures hæredes de eis contenderint. 1526

Reparationis beneficium non niſi poſt pœnitentiam poteſt cõcedi. 347

Res terrenæ aut diuino aut humano iure tenentur. 1815

Rerum vſus in cibis, non in culpa eſt, ſed libido. 267. & 268

Reſcriptum meretur effectum, quod cum iuris & legum ratione concordat. 1949

Reſponſa prudentum quæ. 6

ante litem cõteſtatam

violenter ablata Reſtituantur. 949
Reſtituendus eſt, quem neque conuictum, neque confeſſum conſtat eſſe eiectum. 823
poſt Reſtitutionem induciæ præſtandæ. 950
Retributionum differẽtiæ. 1696
Reuocare quod malè locutum eſt, ſapientis eſt. 1655
Reus voluntate, non neceſſitate cõſtringitur. 1404
Reus quibus temporum ſpatiis vocetur ad cauſam. 1021
Rei ſanguinis ab eccleſia defendi debent. 1775
Regis officium. 1794
Reges Pontificibus pro æterna vita, & Pontifices Regibus pro tẽporalibus indigent. 39
Reges olim iidem erãt & Sacerdotes. 121
Reges ſacerdotib⁹ ſubiiciuntur. 38
Regum officium eſt malos comprimere, & bonos ſubleuare. 1786
Rhodiæ leges. 7
Rigor Canonũ pro perſona aliquando diſpenſatur. 803
Rixoſi corripiãtur. 581
Rogationes ante Aſcenſionem Domini tribus diebus celebrentur. 2636
Romana eccleſia, mater aliarum eccleſiarum. 47
Romana eccleſia Primatum cæterarum tenet. 131. ad fin. & ſeq.
Romana eccleſia Primatum priuilegiũ habet à fundatore Chriſto. 131. 132. & 133
Romana eccleſia præ cæteris Chriſtianæ religionis Zelum habuit. 1856
Romana eccleſia in ſpeculum

culum & exemplum propoſita eſt. 107
aliud quàm Romana eccleſia,neque ſentire, neque velle,permittitur. 857
Romana eccleſia nullis hæreſibus ſuccubuit. 1856
Romanæ eccleſiæ fides omnem hæreſim deſtruit,nullam fouet. 1855.
à Romanæ eccleſiæ conſuetudine non licet mẽbris diſſentire. 41
aduerſus Romanæ eccleſiæ diſciplinam, ſine diſcretione iuſtitiæ, agere non licet. 47
Romanæ eccleſiæ obſeruationes ſequendæ. 46.47.& ſeq.
Romanæ eccleſiæ ſtatuta obſeruanda. 107
Romanæ eccleſiæ conceſſa nullus vſurpet. 189
Romanam eccleſiã non ſequens, extra eccleſiam eſt. 593
aduerſus Romanam eccleſiam agẽs, quæ mater fidei eſt,fidẽ ipſam violat. 132
Romanam ſedem Paulus & Petrus martyrio conſecrarunt. 133
à Romana eccleſia recedens,miniſterij diuini ſit exors. 109. & ſequen.
à Romana eccleſia expulſum nemo ſuſcipere debet. 592
Romanus Pontifex nullius ſubeſt iudicio. 128.& 129
Romanorum Pontificum Decreta ſeruare contemnens, anathema ſit. 1952
Romanorum Pontificum cenſuram violãs, anathema apud Deũ fiat. 1937
Romipetas, peregrinos, & mercatores infeſtant-

ſtantes communione priuentur. 1910
Rothardus Epiſcopus Sueßionenſis. 337
Rufini operũ cenſura. 67

S

Sabbato ieiunare debemus ob reuerentiam ſepulturæ dominicæ. 2639
Sabbato non feriandum. 2638
Sabelliani hæretici. 1925
Sacerdos vnde dicatur. 122
Sacerdos verus quis. 713
Sacerdos verus non eſt omnis, qui nominatur Sacerdos. 266
Sacerdos ne fiat, cuius vxor fuerit adultera. 229
Sacerdos fieri non debet coniugio mancipatus. 184
Sacerdos perpetuò matrimonio carere debet. 201
Sacerdos ex pœnitente fieri non debet. 421
Sacerdos quotiens miſſam celebrat, totiens ſacram cõmunionem percipiat. 2574. ad fin. & 2575
Sacerdos de altari viuere debet, non luxuriari. 285
Sacerdos orarium in vtroque humero gerit. 165
Sacerdos cùm ordinatur, orario humeri ambiantur: item cùm ſacrificat. 148
Sacerdos ipſe ſit immunis à peccato, qui audit confitentem. 2434
Sacerdos primùm ſua peccata, deinde aliena detergat. 987
Sacerdos ad pœnitentiã non ſuſcipiat alteri Sacerdoti commiſſum ſine eius conſenſu. 2437

2437

Sacerdos inutilis eccleſiam ſuam dignitate non priuat. 1507. *ad fin. & ſeq.*

Sacerdos malus de Sacerdotio crimen acquirit non dignitatẽ. 266

Sacerdos pœnitentiali ſuæ concumbens, qua pœna plectendus. 2117

Sacerdos non accuſetur ante iudicem ciuilem. 1181

Sacerdos ſi à populo fuerit accuſatus, iuramento innocentiam ſuam affirmet. 848

Sacerdos perpetrato homicidio officium ſuum adminiſtrare non poteſt. 330

Sacerdos non poteſt reſtitui in gradum, cuius crimen manifeſtum fuerit. 356

Sacerdos quid agat, dum confitentem audit. 2435

Sacerdos deponatur, q peccata confeſſi eliminat. 2436. *& ſeq.*

Sacerdotis eſt legis ſcientiam habere: non bellis, ſed orationibus vacare. 242

Sacerdotis inceſſus qualis. 272

Sacerdotis veſtimenta bona opera ſignificant. 279

Sacerdotis ignominia eſt, propriis ſtudere diuitiis. 1328. *ad fi. & ſe.*

Sacerdotem nec implicari errore nec violari cupiditate oportet. 314

Sacerdotes ſunt à Deo inſtituti. 118

Sacerdotes eſſe cenſentur magiſtri & patres Principum. 629

Sacerdotes nomẽ Domini inuocant: Dominus autem benedictionem præſtat. 719

Sacerdotes & Põtifices Chr

Chriſtus honorauit. 608

Sacerdotes à Regibus ſunt honorandi, non iudicandi. 1196

Sacerdotes non loci vel generis, ſed morum nobilitas, claros reddat. 262

Sacerdotes non niſi per ſe diuina ſacramenta miniſtrent. 2584

Sacerdotes facilius tantò exaudiuntur, quãtò apud Deum ſunt digniores. 716

Sacerdotes non prædicantes taxãtur. 276. 277. *& ſeq.*

Sacerdotes quàm cautè fieri debeant. 421

Sacerdotes ex laicis nõ ſunt ordinandi. 420. *& ſeq.*

Sacerdotes fieri non poſſunt, niſi continentiã profiteantur. 177. 178

Sacerdotes literis diuinis vacent. 253

Sacerdotes non niſi à coæqualibus accuſari debent. 1038

Sacerdotes quomodo ſe purgare debeant. 848 849. *& ſeq.*

Sacerdotes damnari nõ poſſunt, niſi in ſynodo canonicè vocati. 1426

Sacerdotes ab Epiſcopis ſuis vltra modum nõ grauentur. 1174

Sacerdotes abſtineant à complexu ſuarum vxorũ tempore oblationis. 204

Sacerdotes vxoribus, quas in laïcali habitu, vel in minoribus ordinibus conſtituti, ſibi legitimè copulauerunt, neceſſaria miniſtrare & debita reddere non valent. 203

Sacerdotes reprehenduntur, qui omiſſis Euangeliis Comœdias legunt. 243

Sacerdotes vinum & ſie

ſiceram bibere prohibentur. 236
Sacerdotum officium nō confert ſed amittit licentiam delinquendi. 261.& 262
Sacerdotum Deus officia conſiderat, non merita perſonarum. 708
Sacerdotum merita nō conſideranda, ſed quæ docent & miniſtrant. 711
Sacerdotum princeps, vel ſummus ſacerdos, non appelletur, niſi primæ ſedis Epiſcopus. 647
Sacerdotum hoſpitalitas tractatur diſt. 42. pag. 272. 273.& ſeq.
Sacerdotum ſobrietas tractatur diſtin. 44. pag. 284.& ſeq.
Sacerdotū habitus qualis. 267
Sacerdotum inſcitia, inexcuſabilis. 254
Sacerdotum crimen vltra modum deteſtabile eſt, qui non prius ſe iudicant, & alios alligant. 2434
Sacerdotum quæ ſunt, Regib. vſurpare non licet. 38
Sacerdotium ſummū non affectet diſciplinarum eccleſiaſticarū ignarus. 415.& 417
Sacramentum quid & vnde dicatur. 710.& 2585
Sacramentum fit, dum verbum accedit ad elementum. 693.& ſeq.
Sacramentum non polluit Sacerdotum immunditia. 712. ad fi. & 713
Quantitas viſibilis in ſacramento æſtimanda non eſt, ſed virtus ſacrementi ſpiritualis. 2623
Sacerdotibus Reges ſubiecti. 38
Sacerdotibus caſtitas

obſer

obſeruanda præcipitur. 199

Sacerdotibus non licet Canones ignorare. 254

Sacerdotibus non ſufficit bona conuerſatio, niſi doctrinæ iuncta ſit ſcientia. 242. ad fi.

Sacerdotibus quæ ſint neceſſaria vt ſciant. 254. ad fin. & pag. ſeq.

Sacerdotibus ignorantia vitanda. 253

Sacerdotibus imperitia debet eſſe aduerſa. 252

qui Sacerdotibus opprobrium & calumniam inferunt, excommunicentur. 947

Sacerdotalis promotionis ſacramentum præ cæteris magis accuratè & dignè dandum, vel accipiendum. 688. ad fi. & pag. ſe.

Sacerdotale officium pretio interueniente non reſtituatur. 746

Sacerdotale officiũ nullus niſi per ſingulos gradus approbatus, accedat. 416

Sacerdotali careat officio, qui Paganum occiderit ſe defendendo. 331

Sacerdotium non niſi per gradus adipiſci oportet. 506

Sacerdotium corrumpitur, niſi legitimè & iuſtè ſeruetur. 264

ad Sacerdotium non eligatur, niſi qui cæteris & ſanctior & doctior habetur. 1116

Sacerdotij iura nõ ſunt præſtanda ei, cui oculus erutus eſt. 404. ad fi. & pag. ſeq.

à Sacerdotio non prohibetur ex adulterio natus. 409. & 410

Sacramenta alia neceſſitatis, alia dignitatis.

tis. 685

Sacramẽta omnia crucis ſignaculo perficiũtur. 2740

Sacramenta non niſi in fide eccleſiæ celebrantur. 702

Sacramenta dignè qui tractare non poſſunt, ad miniſterium diuinum non eligantur. 145

Sacramẽta indignè adminiſtrantes quid cõferant. 211. 212. & 213

Sacramenta nõ prophanat hominum malitia. 673

Sacramenta non prophanat peccatum miniſtri. 111

Sacramenta æqualem vim habẽt per miniſtrum bonum & malum exhibita. 671

Sacramenta licet mali miniſtrent, remiſſionem peccatorum non præſtant. 684

Sacramenta mali habere poſſunt, licet virtutem Spiritusſancti habere non poſſint. ibid.

Sacramenta ſimoniacorum effectu gratiæ carent. 670

Sacramenta à malis miniſtris non ſuſcipiantur præter neceſſitatem. 212

Sacramenta licitè ſumuntur de manu Sacerdotis, qui ab eccleſia toleratur. 1429

Sacramenta dominica à quibus ſunt contrectanda. 2580

Sacramenta eccleſiæ cõmunia ſunt tam bonis, quàm malis. 2683

Sacramenta communia ſunt omnibus, ſed non communis gratia. 2401

Sacramenta omnia obſunt indignè tractantibus. 706

Sacramenta quamuis obſint

obſint indignè tractā, tibus, proſunt tamen dignè ſumētibus. 729 *& ſeq.*
Sacramenta altaris à ieiunis celebrentur. 2555
Sacramēta diuina virtus ſanctificat, nō merita Sacerdotū. 709
Sacramenta, quæ non mutantur, catholicis & hæreticis communia probantur. 672
Sacramēta, quæ extra eccleſiā conferūtur, nō reiterant. 2680. *& ſe.*
Sacramenta diuina ſe ſubducunt impiorum manibus. 699
Sacramenta extra eccleſiam miniſtrari poſſunt, ſalutem verò cōferre non poſſunt. 700
Sacramenta hæreticorum quatenus valida. 212
Sacramentorum liber Sacerdotibus diſcendus. 255. *ad fi. & ſeq.*
Sacramentis Epiſcopi malitia non nocet. 716
Sacramentis inſeruientes continenter viuere debent. 199. *& ſeq.*
Sacramentis Spiritusſanctus nō adeſt quæ per criminoſos miniſtrantur. 617
Sacrarium Subdiaconis ingredi non licet. 155
Sacrificans Sacerdotē ſibi vicinum habeat, qui cœpta ſacramenta expleat, ſi ei aliqua neceſſitas ingruerit. 1074. *&* 1075
Sacrificantes ſi non edunt, rei ſunt dominici ſacramenti. 2575
Sacrificantes idolis an reparari poſſint. 354
Sacrificium quid. 2585
Sacrificium vnde dicatur. 700
Sacrificiū eccleſiæ duobus

bus modis conficitur. 2597.ad fi.& ſeq.
Sacrificium quotidianum, non iteratio eſt paſsionis Chriſti, ſed commemoratio.2615. & ſeq.
ex ſola eccleſia Sacrificium dominus accipit.1863.ad fi.& ſeq.
Sacrificium Deo non offerat, qui vitiis eſt maculatus. 322
Sacrificium ex rapina, abominabile Deo. 667
Sacrificium altaris, ſacramentum eſt vnitatis. 2608
Sacrificij poteſtate penitus carent hæretici. 1871
Sacrificia non niſi ſuper altare & locis Deo conſecratis offerantur. 2541
Sacrificia eorum non ſuſcipiuntur, quorum fides reprobatur & vita. 1879.& ſeq.
*Sacrificia non ſunt vera extra eccleſiā.*699
Sacra non ſunt committenda porcis. 282. & ſequen.
Sacra loca, diuerſoria publica faciens, ſi clericus ſit, deponatur, ſi laicus, excommunicetur. 1584
Sacra vaſa non niſi à ſacratis hominibus cōtrectentur. 2552
*Sacrarum literarū expoſitores an exæquentur Decretis Pontificum.*114.& ſeq.
Sacræ res quibus ex cauſis alienari debeant. 1326
Sacrilegus quis. 1542
Sacrilegus eſt, qui eccleſiam Dei vaſtat, & eius Sacerdotem inſequitur. 1540
Sacrilegus eſt, qui Iudæis publica officia committit. 1548

Sacrilegus clericus an debeat recipi in ſuo gradu. 344.& 345
Sacrilegus qua pœna puniendus. 1542
Sacrilegi ſunt iudicandi, qui eccleſiam Dei non permittunt regulariter ordinari. 746
Sacrilegi iudicantur, qui eccleſiæ facultates alienant. 1536
Sacrilegium quot modis fiat. 1543.& ſeq.
Sacrilegium maius eſt peccatum fornicatione. 1540
Sacrilegium incurrit, qui reuocandum putat, quod eccleſiæ contulit. 1536
Sacrilegium committit, qui ſacris locis derelicta retinere contẽderit. ibid.
Sacrilegij multiplex genus, & eiuſdem pœna. 1543.& ſeq.
Sacrilegij crimen incurrit qui prædia eccleſiaſtica vexat. 1287
Sal cur baptizando adhibetur. 2687.ad fin. & 2688.
per Salem verbi ſapientia deſignatur. 279
Salitores. 1471
Saliua quare nares & aures tanguntur in baptiſmo. 2688. & ſequen.
Salomonis contradictio apocrypha. 71
Salomonem ad idololatriam traxit mulierum immoderatus vſus. 2183
de Saluatoris infantia, liber apocryphus. 69
Sanguis Domini ſi negligentia deſtillarit, quid agendum, & pœnitentia eius qui effuderit. 2583
Sanguis Chriſti qui verè nunc ſumitur, olim præfigurabatur in ſanguine

guine agni. 2619

Sanguis iudicium, eſt omnis iniquitas, oppreſsio, & iniuſtitia. 2250

cum Sanctimoniali mœchatus clericus, deponatur, laicus excommunicetur. 2017

Sanctimonialibus receceptacula ſeu domicilia priuata habere non licet. 1573

Sanctimonialibus præponendus examinetur. 1567

Sanctiones Apoſtolicæ obſeruandæ. 106

Sancta non ſunt committenda porcis & canibus. 1216

Sancta nocent malis, & mala proſunt bonis. 2608. & 2609

Sanctorum loca quibus ex cauſis mutanda ſint, & quando non liceat. 2550

Sanctorum memorias qui contempſerit, anathemati obnoxius ſit. 195

de his qui Sanctis malè utuntur. 706

Sapientiæ eſt, reuocare quod malè locutum eſt. 1655

Sardicenſe concilium autoritate Apoſtolica receptum. 88

Sardicenſis ſynodus. 83

Sarpidius Arelatenſis Epiſcopus. 85

Satanæ traditur quis duobus modis. 1212. & 1213

Satanæ traditur, qui ab eccleſia excommunicatur. 1221

Satisfactio peccati quæ dicatur. 2395

Saturninus Presbyter. 333

Satyra lex. 6

Scabies miſticè explicata. 326

Scandalizatur ille in in Deum, qui non obedit Epiſcopo. 595
Scenicus qui fuerit, clericus fieri nõ põt. 220
Scientia pietatis quæ ſit. 249
Schiſma ſciſſuram ſonat. 1876
Schiſmatici & hæretici differre dicuntur. 1912
Schiſmaticis conſentiens, vnitati non communicat. 1875
σκοπεῖν quid. 121
σκέπος quid. 1114
Scortatorum officium non recipiatur. 170
Scribi in libro vitæ ſecũdùm præſcientiam, eſt ad vitam præordinari: quod ab æterno factum eſt. 2408
Scribi in libro vitæ ſecundùm iuſtitiam, quid. 2409
Scriptoribus eccleſiaſticis & canonicis ſcripturis, par reuerentia non debetur. 34
Scriptoribus eccleſiaſticis quatenus aſſentiendum. 32
Scriptura ſacra literis Epiſcoporum præponitur. 33
Scripturæ canonicæ mẽdacia non admittunt. 32
Scripturæ ſacræ inhærẽrentes, non obſcurantur iniquitate mundana. 256
Scripturæ ſacræ mendaciis non fulciuntur. 32
Scripturæ ſanctæ autoritas cùm deficit, ad quos recurrendum. 117
Scripturarum ignorantia eſt Chriſti ignorãtia. 256
Scripturarum locutio ſecũdùm cuiuſque linguæ proprietatem accipienda eſt. 259

Scriptu-

Scripturis canonicis tractatorum literæ deſeruiunt. 31

Scripturas malè intelligentes, vino inebriantur, & vuam acerbã comedunt. 244

Seculares literæ an conueniant eccleſiaſticis. diſt.37. pag.243.vſq; ad fi.diſt.

Seculares literas legere clerici non prohibẽtur. 247

Seculares literæ legendæ, ne ignorentur. 248

Secularia negotia non curent clerici. 566. & 567. & ſeq.

Secularia clerici nõ tractent. 1612. 1613. & ſeq.

Secularium literarum peritia neceſſaria ad ſcripturarum intelligentiam. 251

de Secularibus negotiis Epiſcopus cognoſcere non debet. 1189

Secularibus viris res eccleſiæ non committantur. 577

Sedes Romana nullius ſubeſt iudicio. 1145. 1146. & ſeq.

Sedis Apoſtolicæ præceptis obedire nolens, à Pontificalibus officiis ſit alienus. 108

Seditioſi non ſunt ordinandi. 309

Sedulij opera catholica. 68

Senatuſconſultũ quid. 5

Sententia præcipitanter ferenda non eſt. 834

Sententia vltima debet ex ſcripto proferri. 822

Sententia non eſt ferenda in abſentem. 994

Sententia iuſtitiæ nõ eſt pro p̃mio ferẽda. 1236

Sententia feriatur, qui cauſæ ſuæ negligit adeſſe. 993

Sententia à quo ſit ferenda, quando comprouinciales Epiſcopi diſcordant. 1055
Sentẽtia Apoſtolica poteſt in melius retractari. 2518
Sententiæ citra furorẽ ſunt dictandæ. 1238
Sententia paſtoris timẽda eſt. 1203.& 1220
Sententiam ferre non licet abſente aduerſario. 990
Sententiam proferens ex ira grauiter peccat. 1237
Separari qui poſſint, vel non poſſint, docetur cauſa 30.q.1.pag. 211. 212. 213.& *ſeq.*
non Separat homo, quos pœna condemnat. 2237
Separetur ab vxore, qui filiaſtrum ſuum coram Epiſcopo tenuit. 2113
Separentur, qui filiolã ſuam, vel ſpiritualem matrem, ducunt in vxorem. 2114
Separentur viri ab vxoribus, qui aliquo caſu natos proprios coram Epiſcopo tenent. 2111
non Separetur à viro, ſed pœnitentiam agat, quæ filium ſuum coram Epiſcopo fraudulenter tenuit. 2113
non Separetur à viro, quæ filiaſtrũ ſuum de ſacro fonte leuauit. ibi.
Separari non cogitur quis à filia commatris ſuæ, quam duxit in cõiugium. 2125
Sepeliri in eccleſia qui debeant. 1363
Quare mortui iuxta eccleſiã ſepeliãtur. ibi.
Sepultura in eccleſia quibus proſit. 1362
in Sepulcro patrum ſuorum filij ſunt collocandi. 1351

ad Sepulcra defunctorum nõ licet prandia deferre, & ſacrificare mortuis. 2547
in Sepulcris in cãpo non diſtribuãtur ſacra myſteria. ibid.
Sepulturam eligere ibi quiſque debet, vbi decimas perſoluerit. 1355
Sepulturam parentum propria temeritate relinquere non licet. ibid.
pro Sepultura nihil muneris exigendum. 1359
Sermo malus quoties de ore noſtro procedat. 1679
Serpens quare de culpa requiſitus non eſt. 1832
Seruitus non erat ante vinum inuentum. 237
Seruus ad clericatus officium promoueri nõ poteſt. 382. & ſeq.
Seruus nec ad clericatus officium, nec ad religioſæ vitæ propoſitum, ſine domini conſenſu admittatur. 390
Seruus ſi ſciente & nõ contradicente domino in clero fuerit ordinatus, liber & ingenuus erit. 384. & ſeq.
Seruus clericus factus, ſeruituti obnoxius maneat. 388
Seruus ſi latenter irrepſerit ad Sacerdotiũ, peculij amiſsione mulctetur. 386. ad fin. & 387
Seruus Chriſtianus Iudæo non ſeruiat. 392. & 393
Seruus Iudæi aſſeratur in libertatem, cui impreſſum fuerit ſignaculũ circũciſionis. 1550
Seruus non contemnat dominum religionis

 cauſa.

cauſa. 1553
Seruus teſtamentum facere non poteſt. 1354
Seruus fugitiuus ab eccleſia redire cogatur ſecuritate recepta ad ratiocinia reddenda. 1550
Seruo licet matrimonia contrahere. 2105
Seruum inſciente domino, ſi ſciens Epiſcopus ordinet, ſatisfactione duplici domino tenetur. 394
Serui eccleſiæ poſt donũ libertatis ad clerum reuocantur. 384
Serui eccleſiarum publicis angariis non fatigẽtur. 1325
Serui eccleſiarum poſſunt manumitti miſerationis & pietatis intuitu. 1324
Serui eccleſiarum in eorum dominium tranſferri poſſunt, qui eccleſiaſticis vtilitatibus deſeruiunt. ibid.
Serui ad clericalẽ gradum ſuſcipiuntur, qui nullo obſequio retento, à dominis ſuis libertatem percipiunt. 384
Serui qui ab infidelitate ad fidem accedunt, in libertatem vindicentur. 392
Serui à Iudæis comparati, ad libertatem perducantur. 391
Serui reſtituantur dominis, poſt præſtitam ſecuritatem, qui ad eccleſiam confugerũt. 1549
Serui monachis dati, ab Abbate manumitti non poſſunt. 1554. *ad fi. & pag. ſeq.*
Seruũ monaſterij Abbati vel monacho non licet manumittere. 396
Serui libertate donandi non ſunt ab Epiſcopo, qui eccleſiæ nihil confert.

confert. 1309

*de Epiſcopo, qui non retento patrocinio ſeruos eccleſiæ manumit tit.*1317.*ad fi. & pag. ſeq.*

Sethiani hæretici. 1921

Seueriani hæretici. ibi.

*Seuerus ex lanificio aſſumptus eſt in Archiepiſcopum.*425. *ad fin.*

Sicera quid. 236

Signum quid. 2585

Simonis damnatio pariter dantem & accipientem inuoluit. 650

Simoniacus eſt, qui vt eligatur præmia largitur. 789

Simoniacus infidelis eſſe probatur. 659

Simoniacus eſt Epiſcopus, qui decimas & oblationes laicis, non clericis, diſtribuit. 770

Simoniacus per prauã manus impoſitionem, nõ benedictionem, ſed damnationẽ præſtat. 657

*Simoniacus paſtor nullam ouibus præbet medicinam.*668. *ad fin. &* 669

Simoniacus, clericus fieri non poteſt. 220

*deiiciatur à clero, qui muneribus eccleſiam acquirere tentat.*1085

Qui eccleſiaſtica beneficia emerit, eccleſias quoque emere probatur. 762

Qui dona Dei vendunt vel emunt, pariter à Deo damnãtur. 769. *&* 770

de quodam pro quo incuria parentum pecuniam dedit non Epiſcopo, ſed vni principum. 787

Qui gratiam, quam à Deo accipiunt, nõ gratis exercẽt, venditores

columbarum ſunt. 770
de eo qui ordinatur ab illo, quem ſcit Simoniacum eſſe. 737
de his qui non Simoniacè à ſimoniacis ordinãtur. 736
nec altaria nec præbendas Epiſcopis vendere licet. 760
ab his qui ad conuerſionem accedunt, nullus Abbas pretium ſumere vel exigere audeat. 751
de his qui eccleſiam vel eccleſiaſtica beneficia vendunt. 759. & ſeq.
De paruulis qui cupiditate parentum eccleſias emunt. 785
Quicquid data vel promiſſa pecunia in ſacris ordinibus acquiritur, irritum habeatur. 361
Simoniacè ordinãs Epiſcopus, damnatur. 651. ad fin. & 652
Simoniacè ordinatus anathematis ſententia damnatur, & à corpore Domini alienatur. 650. ad fin. & pag. ſeq.
Simoniacè ordinatus, inaniter Sacerdos dicitur. 649
Simoniacè obtinens eccleſiam, honore ſpolietur. ibid.
Simoniaci hæretici. 1919
Simoniaci in ordine malè accepto pœnitentiã agere non poſſunt. 798
Simoniaci rei ſunt infidelitatis eorum qui à ſe ſcãdalizantur. 688
Simoniaci fidei integritatem non habẽt. 659
Simoniaci etſi fidem tenere videantur, infidelitatis tamen perditioni ſubiiciuntur. ibidem.

Simoniaci Sacerdotes eſſe non poſſunt. 654

Simoniaci gratiam non præſtant, quã vendere quærunt. 649

Simoniacorum benedictio in maledictionem vertitur. 656

Simoniacorum multiplex genus. 740

Simoniacorum hæreſis cæteris damnabilior eſſe probatur. 660

Simoniacorum exitiũ infelix. 653

Simoniacorum officium non recipiatur. 212

Simoniacorum ſacramenta effectu gratiæ carent. 670

Simoniacis in dignitate ſeruanda nulla eſt impendenda miſericordia. 737

Simoniacis miſericordia poteſt impendi, in dignitate ſeruanda, ſi eos vita commendat. 786

in Simoniacos niſi quis exarſerit vehemẽter, partem habebit cum Simone. 650

Simplicitatem eccleſiaſticam, & ſolœciſmos ne contemnant ſcholaſtici. 258

Simulatio vtilis eſt, & in tempore aſſumenda. 1646

Soboles ex ſecundis nuptiis genita, conſanguineis prioris viri copulari non debet. 2523

Sobrietas clericos decet. dist.35.pag.233.& *multis ſeq.*

Sociari malis quid ſit. 1705

Solennitates Paſcha celebrare nõ licet in villis. 2536

Solennitatibus ſanctorum diuinis officiis, nõ ſaltationibus & cantilenis vacandum. 2635.

2635.& ſeq.
Solon Athenienſibus leges tulit. 22
Sophidinus Epiſcopus Placentinus. 337
Sororem vxoris ſuæ polluens, neutram poteſt habere. 2059.& 2211
Sors nihil aliud eſt, quã diuinatio & maleficium. 1978
Sors Apoſtolorũ, liber apocryphus. 70
Sortibus vti an licitũ, docetur cauſa 26.q.2.pag.1960.1961.& aliquot ſeq.
Sortibus non eſt indifferenter credendum. 1962
Sortilegus clericus excõmunicetur. 1979
Sortilegam & magicã artem Epiſcopi omnibus modis eliminare ſtudeant. 198.& ſeq.
Sortilegi. 1960
Spectacula edentes à ſacris prohibentur ordinibus. 376
Spectacula adiens die ſolenni, prætermiſſo eccleſiæ conuentu, excommunicetur. 2565
Spectaculis intereſſe nõ debet clericus. 2754
Spirituſſanctus quomodo manet in filio & in nobis. 2311
Spirituſſanctus procedit à patre, & filio. 2755
Spiritualis nũquàm carnalẽ perſequitur, ſed econuerſo. 1711
Spiritualia, & his annexa temporalia, an emantur, tractatur cauſa 1.q.3. 758
Spirituſſanctus non accipitur extra vnitatem ſanctæ eccleſiæ. 1859
Spirituſſanctus quid cõferat in baptiſmate & confirmatione. 2737
Spiritumſanctum vendit

dit, qui decimas pro pecunia tribuit. 772

contra Spiritumſanctũ verbum dicitur, cùm ex diſperſione nunquã reditur. 707

in Spiritumſanctũ blaſphemant, qui ſacros Canones violant. 1934

Spoliantes clericũ, pauperẽ, vel religioſum, excommunicentur. 1909

Spoliatus quis rebus ſuis accuſari non debet. 837

Spoliatis vel eiectis omnia ſunt redintegranda. 945. *& ſeq.*

Spoliatis vel eiectis induciæ ſex menſiũ præſtentur. 959

Sponſalia filiorum ſuorum frangere non licet parentibus, ſi eorum conſenſu contrahuntur. 2148. *&* 2149

Sponſus & ſponſa quomodo benedicendi. 156

Sponſus & ſponſa quomodo ad benedictionẽ accedant. 2130

Sponſæ coniuges, & ſpõſi viri appellantur conſuetudine ſcripturæ. 2064

Sponſæ poſt pactũ quare non ſtatim tradantur. 2062

Sponſæ fratris concumbẽs, mœchus eſt. 2059

Spurij honeſti & ſalui erunt, ſi Deum rectè colant, & parentum vitia non ſectentur. 2180

Statuta priorum ſucceſſores ſeruare oportet. 1952

Stephani reuelatio apocrypha. 70

Sterilem vxorẽ dimittere non licet. 2214

Sterilitatis venena procurantes, fornicarij ſunt,

ſunt, non coniuges. 2163
Stipendia clerici accipiant iuxta laboris ſui meritum. 757
Stipēdia ab eccleſia nō accipiat, qui ſumptibus propriis ſuſtentari poteſt. 754
Stipendiis eccleſiæ non debet ſuſtentari, qui ſua relinquere non vult. 755
Stuprum quid. 2525
Stuprum omne, adulterium eſt. 2177
Subdiaconus non fiat, niſi caſtè victurum ſe promittat. 181. & 198
Subdiaconus nō minor viginti annorum ordinetur. 508
Subdiaconus quomodo ordinetur. 152
Subdiaconi ætas. 183
Subdiaconi munus. 162
Subdiaconi vnde dicti. 123
Subdiaconi abſtineant ab vxoribus. 216
Subdiaconi continentiā obſeruent. 215
Subdiaconi excludendi à dignitate ſui gradus ſi incontinenter viuāt. ibid.
Subdiaconis ſacrarium ingredi non licet. 155
Subdiaconis connubiū non conceditur. 207
Subdiaconis vices ſuas Apoſtolica committit eccleſia. 609
Subdiaconatum adepturi continentiam profiteantur. 183
Subdiaconus ſecundam ducens vxorem, inter oſtiarios, & lectores deputetur. 231
Subditi quare prælatos ſuos reprehendere non poſſunt. 906
Succentor quis dicatur. 123. ad fin.
Succeſſorem ſibi inſtituere an liceat Epiſcopo, tractatur 8. q. 1. 1106.

1106.1107. & ſeq.

Superſtitioſum quid. 1963.*ad fin.* & *ſeq.*

Surſum corda quare in præfatione dicatur. 2566

Suſceptores paruulorũ in baptiſmo, pro eis apud Deum fideiuſſores ſunt. 2704

Suſceptus de ſacro fonte, filius eſt ſuſcipientis. 2120

Syagrius Auguſtodunenſis Epiſcopus. 93

Sylueſter vrbis Romæ Epiſcopus. 84

Sylueſter Papa Romanus. 81

Sylueſtri Papæ actus, an apocryphi. 67

Symbolum ſecundũ edidit Nicenum concilium. 61

Symbolũ ante dies octo dominicæ reſurrectionis, prædicandum. 2685. & *ſeq.*

Synodus quid. 62

Synodus ſexta bis congregata. 77. & *ſeq.*

Synodus ſexta quando congregata, & aduerſus quos. ibidem.

Synodus ſexta autoritate Hadriani corroboratur. 76

Synodus ſexta Canones ſcripſit. 77. & 78

Synodi ſextæ conſtitutiones. 78. & 79

Synodi receptæ in ſexta ſynodo. 79

Synodus Agathenſis. 85

Synodus Aruernenſis. ibid.

Synodus Aurelianenſis 1. *ibid.*

Synodus Aurelianenſis 2. *ibid.*

Synodus Aurelianenſis 3. *ibid.*

Synodus Epanenſis. ibidem.

Synodus Maticenſis 1. 86

Synodus Maticenſis 2. ibid.
Synodus Lugdunēſis 1. ibid.
Synodus Lugdunēſis 2. ibid.
Synodi regulæ obſeruãdæ. 1938
Synodi vniuerſalis conſtitutum Romanam ſedem ſeruare oportet. 1932
Synodo qui non adfuerit Epiſcopus à Metropolitano vocatus, communione priuatur. 100
Synodum aliquibus cõgregare abſque Romanæ ſedis autoritate nõ licet. 189
Synodum in ſua diœceſi conuocet annis ſingulis Epiſcopus. 101
ad Synodum Metropolitanam conueniant Presbyteri, Diaconi, & cuncti, qui ſe læſos exiſtimant. 100
ad Synodum pro ſe Legatum mittat, quem grauis neceſſitas premit. 1024
Synodi Epiſcoporũ bis in anno celebrentur. 94
Synodi Epiſcoporũ quo tempore celebrandæ. 65
Synodi celebrabantur vndecimo Calēdas Nouembris. 2645
Synodis Epiſcopalibus Presbyteri & Diaconi adeſſe debent. 96

T

Tabernas ne clerici intrent. 286
Tabula ſecũda poſt naufragium eſt, culpam ſimpliciter confiteri. 2282
Tages haruſpicinæ artem primus Hetruſcis dedit. 1986
Tatiani hæretici. 1921
de Templorum ædificatione vide 2535. 2536. & ſeq.

& ſeq. 1827

Templum Dei violat, qui poſt fidem Chriſti fornicatur. 2183

Tentatio humana quæ. 2323

Tergiuerſari quid. 843

Terminos patrum tranſferre qui dicantur. 1914

Tertulliani opera apocrypha. 70

Tertullianiſtæ hæretici. 1927

Teſſareſcædecatitæ hæretici. ibid.

Teſtari de rebus eccleſiæ, quomodo Sacerdotibus liceat. 1337. *&* 1339

Teſtamentum Vetus ad fidem voluminum Hebræorum, Nouum ad Græcorum examinandum. 32

in veteri Teſtamento quædam licebāt, quæ in nouo prohibentur. 1827

in Teſtamēto veteri quidam fuere ſpirituales, vt in nouo carnales. 2733

Teſtamentum Iob, liber apocryphus. 70

Teſtamentum facere ſeruus non poteſt. 1354

Teſtamenta condere an liceat eccleſiaſticis. 1337

Teſtamenta condere monachis licentia non datur. 1586

Teſtamentorum tuitionem Epiſcopus nō ſuſcipiat. 569

Teſtatoris arbitrium ſeruari oportet. 1438

Teſtimonium ferre poſſunt clerici pro ſua eccleſia. 1376

Teſtimonium clerici aduerſus laicum nemo recipiat. 1178

Teſtimonium non dicāt aduerſus extraneos, cōſanguinei & familia-

res. 961
ad Teſtimonium nõ vocentur Sacerdotes in ſecularibus negotiis. 1377
Teſtimonium dicere mulier non poteſt adulterij condemnata. 1411. & 1412
Teſtimonium falſum dicẽtes, Iudæ ſceleris participes fiunt. 1244
Teſtis ad ſeriem geſtorum ex ſuo nihil adiiciat. 996
Teſtis conditiones. 2504
Teſtes eſſe qui non poſſint. 963
Teſtes eſſe non poſſunt nuper inimici. 962
Teſtes non dicant teſtimoniũ, niſi de his quæ coràm & veraciter nouerunt. 955
Teſtes corporaliter præſtito iuramento teſtimonium dicant. 997
Teſtes pretio non conducantur. 1006
Teſtes falſi communione priuentur. 1909
Teſtes eſſe qui non poſſint. 965. & 966
Teſtes non admittuntur ad teſtimonium, quos non eodem tempore negotio interfuiſſe conſtiterit. 996
Teſtes non admittãtur, qui ad accuſationẽ nõ admittuntur, vel de domo accuſatoris ſunt producti. 1005. & ſeq.
de Teſtibus tractatur copioſè 1005. 1006 & ſe.
quot Teſtibus quiſque clericorum conuinci debeat. 865. 866. & ſeq.
Thaddæi Euangelia apocrypha. 69
Theclæ & Pauli actus, liber apocryphus. 70
Theodorus hæreticus. 64
Theodori Meſochæni hereſis. 82
Theodoſius Epiſcopus con

concilij Laodicenſis autor. 84
Theodoſius Seguinæ Epiſcopus. 337
Theodoſium magnum Imperatorem excommunicauit Ambroſius. 630
Theodoſianus codex. 23
Theodoſiani hæretici. 1928
Theſaurarij munus. 165
Theſaurus, liber apocryphus. 69
Theophili Alexandrini opuſcula recepta in ſexta ſynodo. 79
Theutonicorum Rex primus Otho. 448
Thomæ Euangelium apocryphum. 69
Thomæ actus, liber apocryphus. ibidem.
Thomæ reuelatio liber apocryphus. 70
Timothei Alexandrini Epiſcopi opera in ſexta ſynodo recepta. 79
Tolerare quomodo oporteat malos. 1702. & 1703
Tolerandi aliquando mali. 1703
Tolerandi mali propter bonos. 1708. & 1709
Tolerandi ſunt mali à bonis, quos eccleſia patitur. ibid.
Toleranda ſunt, quæ publicis documentis probari non poſſunt. 911
multi per Tolerantiam ſuſtentandi ſunt, quãuis ſententia diuini iudicij ſint condemnati. 816
Tondentes aliquos per auaritiam ſiue Epiſcopi, ſiue Abbates, publicæ pœnitentiæ ſubiaceant. 1528
Tonſurari quis non debet, antequam bien

nium in conuerſione cõ pleuerit. 1585
Tonſura vel veſtis religioſa in minori ætate ſuſcepta à parentibus irrita fieri poteſt. 1595
Tonſuram clerici de manu Abbatis ſuſcipere poſſunt, ſi ipſis manus impoſitio ab Epiſcopo facta ſit. 476
Traditiones à patribus inſtitutæ, non ſunt infringendæ. 49. & ſequen.
Tranſitus ſanctæ Mariæ, liber apocryphus. 70
Tribulationum flagellis aliquando perfidia caſtigatur. 1790. & 1791
Tributum Imperatori eccleſia denegare non debet. 1188
Tributa ſoluunt eccleſiæ de ſuis exterioribus. 1837
Tributa poteſtatib' ſunt perſoluenda. 1188
Trinitatis fides qualis tenenda. 2647. ad fin. & 2648
Tritoïtæ, ſiue potius Tritheïtæ, hæretici. 1929 & 1930
Tutelæ immunitatem debent habere clerici & monachi. 1453

V

Vacare vltra tres menſes Pontifice eccleſia non debet. 335
Valentiniani hæretici. 1920
Vaſa debent eſſe commoda ad baptizandũ, & lauandis corporalibus & pallis altaris peculiaria. 2705
Vaſa ſacra non ſunt alienanda, niſi pro redemptione captiuorũ. 1291
Vaſa ſacra lectores non attingant 156
Vaſa ſacra altaris miniſtri

ſtri non tangant. ibi.
Vaſa ſacra mulieres tā-gere non debent. 154. *& ſeq.*
Vates vnde dicantur. 122
Velare virginem vel viduam Abbatiſſa non præſumat. 1597
Velamē virginibus quādo imponendum. 1592 *&* 1593
Velatam cum alio, non tamē illi nuptam, vxorem ducens, Sacerdos fieri non prohibetur. 232
Venationi ne ſit deditus Epiſcopus. 224. *&* 225
Venator nullus in ſcripturis inuenitur ſanctus. 555
Venatorem ſanctum nō legimus. 224
Venatores ab Epiſcopis ali non debent. 555
Veneris portus. 334
Venia nō poteſt impetrari abſque humilitate. 2301
Venialia peccata multa recenſentur. 169
Venialia peccata ſunt, quæ purgantur poſt hanc vitam. 171
Venter & genitalia ſibi vicina ſunt. 285
Venter mero æſtuans, citò ſpumat in libidinē. 235. *ad fin. & pag. ſe.*
Ventris ingluuies ad luxuriam prouocat. 285
Venter pinguis ſenſum craſſum generat. 290. *ad fin.*
Verba erroris per imperitiam prolata nō impediunt aquæ ſanctificationem. 2690
Verba per ignorantiā prolata non irritant ſacramentum. 2698 *& ſeq.*
Verba noſtra apud Deum non ex ore, ſed ex corde procedūt. 1672

de his qui veritatem occultant metu poteſtatis. 1243
Veritatem prodit non ſolùm, qui pro veritate mendacium loquitur, ſed etiã, qui veritatẽ non liberè prædicat. 1246
Veſtis candida cur traditur Chriſtianis in baptiſmo. 2700
Veſtem religioſam abiiciens, recludatur in monaſterio. 2023
Veſte virili mulier ne vtatur. 194
Veſtium temperantia laudatur. 270
Veſtimenta altaris ne tãgant mulieres. 154. *& ſeq.*
Veſtimẽta eccleſiæ qualia. 2552. *&* 2553
Veſtimenta ſacra, & vaſa præ vetuſtate conſumpta, incendantur, & cineres in loca occulta proiiciantur. 2550
Veſtitus clericorũ qualis debeat eſſe tractatur 21.q.4.*pag.*1615. *& deinde per totam queſt.*
Vicedominus, pro vicario Epiſcopi. 577
Vicedomini officium. ibid.
Victoris Pictauienſis opera apocrypha. 71
Vidua quæ dicatur. 231. *&* 232
Viduæ non permittitur continẽtiæ votum deſerere poſt profeſſionẽ. 2031
Vidua quo pacto religionis propoſitum aſſumat. 1594. *ad fi. &* 1595
Viduæ poſt promiſſam caſtitatem nubentes, primam fidem irritam faciunt. 2037. *ad fin. &* 2038
Viduam, aut relictam ab alio qui duxerit,

non admittatur ad clerum. 332
Viduam ducens uxorem, Subdiaconus fieri non poteſt. 231
Viduam ducens uxorē, ſiue ante baptiſma, ſiue poſt, non admittitur ad clerum. 230
Viduæ & virgines ante votum, nubant ſi velint. 2169
Viduæ nubant, quibus volunt, ante profeſſam continentiam. 2130. & ſeq.
Viduæ non poſſunt trāſire ad nuptias poſt religionis propoſitum. 2015
Viduæ, quæ religioſo habitu abiecto nuptias elegerint, excommunicentur. 2012
[Vi]duis fas non eſt poſt [su]ſceptum velamen à [sac]ro propoſito diſce[der]e. 2022
V[ic]tius Capuanus Epiſcopus. 83. ad fin.
Vincentij opera. 68
Vincula eccleſiaſtica nō contemnenda. 1221
Vindicare cupiens ſuas iniurias, non ſolùm de futuris peccatis veniam non merebitur, ſed etiam præterita, quæ iam ſibi dimiſſa credebat, ad vindictam replicabuntur. 2400
Vindicta non ſemper exercenda in eos qui peccant. 1725. 1726. & ſeq.
Vindicta quæ ad correctionem valet, non eſt prohibenda. 1765
Vinum ſine aqua, vel econuerſo, in ſacramentis offerri non licet. 2569
Vir imago Dei. 2456
Vir non poteſt continentiam ſeruare, niſi uxoris conſenſu. 2448
Vir non poteſt continen-

tiæ vota reſcindere, quæ eius aſſenſu mulier Deo promiſerit. 2450
Vir non eſt ſuſcipiendus in monaſterium, niſi vxor conuertatur. 2054
Vir tempore quo vxori debitum reddit, à communione abſtineat. 2443
Vir cum propria vxore dormiens, ab ingreſſu eccleſiæ temperare ſe debet. 2445. ad fi. & pag. ſeq.
Virgo non eſt adultera, quæ neſciens viro nupſit alieno. 2456
Virgo ſacra, ſi nupſerit, excommunicetur. 2020
Virginem ſacram in vxorem ducens, qua pœna plectendus. 2021
Virgines non conſecrentur ante viginti quinque annos. 509
Virgines non poſſunt tranſire ad nuptias poſt religionis propoſitum. 2015
Virgines quæ ſpōte virginitatis votum ſuſceperint, nuptias eligere non poſſunt. 2013
Virgines non ſunt admittendæ ad pœnitentiam, ſi publicè poſtea nupſerint. 2019
Virgines ſacras attentans, capitali feriatur pœna. 2240
Virgines oppreſſæ, aliis virginibus ſe comparare non audeant. 2193
Virgines ideo plus amat Chriſtus, quia ſponte tribuunt, quod ſibi non fuerat imperatum. 24
Virginibus ad al tranſire monaſte ote

quatenus liceat. 1603
Virginitas carnis non ſeruatur, niſi mente corrupta. 2190
Virginitas mentis melior, quàm carnis. 2185
Virginitas abſque cæteris operibus nõ ſaluat: ſed omnia opera abſq; virginitate, puritate, continentia, caſtitate imperfecta ſunt. 2453
Virginitas conſilio ſuadetur, non ex imperio præcipitur. 2157
Virginitatis votũ quo tempore firmum eſſe incipit. 1589
Virginalis caſtitas non præfertur cõiugio Abrahæ. 2179
Virtutis alia exordia, aliud virtutis profectus, aliud perfectio. 2317
Viſibiles creaturæ in Chriſti corpus & ſanguinem inuiſibiliter conuertuntur. 2586
Viſitantes Epiſcopi à clericis ſuis quid exquirere debeant. 1154
Viſitatio diœceſis per Epiſcopum. 1153. 1154. & ſeq.
Viſitationis officium alijs committat Epiſcopus morbo laborans. 1154
Vitam prælatorum ſubditi nulla diſsimulatione negligant. 933
Vitalis Antiochenus Epiſcopus. 83
Vitalis Epiſcopus Salonitanus. ibid.
Vitia ſæpe virtutes mentiuntur. 271
Vitia Prælatorum ſubditi reprehendere ſtudeant. 938
Vitiati corpore, à ſacris officiis prohibentur. 398.
Vitiatus corpore quis dicatur. 400

Vitiatus corpore ne ſiat clericus. 228
Vitiati corpore non pro moueantur ad clerum. 239
Vnctio inuiſibilis, Spiritusſanctus eſt, & charitas. 2312
Voluntas quid. 1396
Voluntas vltima defuncti ſeruari debet. 1355
Voluntas in maleficiis pro opere reputatur. 2249
Voluntas punitur æquè ac factum. 2241. & 2242
Voluntate propria trahimur ad culpam. 1406
Votum reputatur pro opere. 2240
Votum continentiæ violantes, peiores ſunt adulteris. 2026
Votũ continentiæ non licet vxori ſuſcipere, niſi eandem vitam vir eius elegerit. 2055
de his quæ Votum virginitatis habẽtes nubunt, necdum ſacro velamine tectæ. 2019
à Voto diſcedens & qui ſeipſum voto ſubtraxerit, dignus eſt ſupplicio. 1530
Vota reddenda. 1530
Vota ſuæ promiſsionis ſpondeãt, quos eccleſiaſtica promouet diſciplina. 146
Votà abſtinentiæ quæ mulier permittente viro promiſerit, illo prohibente ſeruare non cogitur. 2455
Vota monachi ſine conſenſu Abbatis ſui irrita ſunt. 1604
Vota continentiæ ſine vxoris conſenſu reddi non poſſunt. 2452
Vſura eſt, quicquid ſorti accedit. 1379
Vſura eſt, quicquid ſupra datum exigitur. 1378

Vſura

Vſura etiam laicis damnabilis eſt. 1381
Vſuram ab illo exigere poſſumus, cui iure nocemus. 1384
non minùs eſt crudelis, qui pauperem trucidat fœnore, quàm qui diuiti aliqua rapit. 1383
Vſuram accipiens, rapinam facit. 1383
Vſuras expetit, qui plus quàm dederit, accipit. 1378
Vſuras accipiens clericus, degradandus. 313
Vſuras exigere clericis minimè licet. 310
Vſuras qui acceperint, clerici ordinari non poſſunt. 220
Vſuras aut ſuperabundantiam exigens, alienetur à clero. 1381
Vſurarij non debēt promoueri ad ſacros ordines. 313
Vſus bonus non iuſtificat iniuſtè quæſita. 1386
Vtilitatis intuitu quædam in eccleſia temperantur. 805. *& ſequen.*
Vuas nemo coniungat in oblationis ſacrificio. 2570
Vxor poſt propoſitum continentiæ ducta, dimitti non debet. 1533
Vxor idololatra dimittatur à viro. 2078
Vxor ſine culpa relinquitur, quæ cum fideli habitare noluerit. 2076
Vxor licitè dimittitur, quæ virum ſuum cogere quærit ad malū. 2077. *ad fin. & ſeq.*
Vxor non poteſt dimitti, item nec vir, niſi fornicationis cauſa. 2195. *&* 2196
Vxor legitima eſt, quæ concubinam habenti nubit

nubit. 2166
ſine Vxoris voluntate viro continere non licet. 2054
Vxori & viro religionis cauſa diuertere nõ licet ſine conſcientia Epiſcopi. 2055
Vxorem nullus ducat ſine publicis nuptiis. 2190
Vxorem nullus ducat de ſua cognatione vſque ad ſeptimam generationem. 2476. & 2478. & rurſus 2483
Vxorem nullus ducat de propria conſanguinitate ſeu cognatione, vſque dum generatio recordatur. 2482
Vxorem ducere non poteſt, quam conſanguineus deſponſauerat. 6204
Vxorem nullus ducat à conſanguineo cognitam, vel aliqua pollutione maculatam. 2480
Vxorem conſanguineã non ducere quare conſtitutum. 2471. & ſeq.
Vxorem propinquam ſanguinis ducentes, ſi ſeparantur, non licet eis quandiu vtrique viuunt, alias vxores ducere, niſi ignorãtia excuſentur. 2478
Vxorem ducere non poteſt puellam alij deſpõſatam. 270
Vxorem ingenuam ducere, abiecta ancilla à toro, profectus honeſtatis eſt. 2166
de eo qui ancillam duxit in Vxorem, quam putabat eſſe liberam. 2107
Vxorem aliam ducere non poteſt, viuente alia, quæ ante baptiſmum ei virgo copulata fuerit. 2096

Vxorem aliam ducere ei non permittitur, qui ſuam velare permiſerit. 2454

Vxorem aliam ducere non poteſt, ſi alicui mulieri conſenſus fidem fecerit. 2071

Vxorem aliam ducere fideli licet, quam Chriſtianæ fidei odio infidelis dimittit. 2096. *ad fi. & ſeq.*

Vxorem viro non licet deſerere, quam præmiſſis dotibus & publica atteſtatione duxit. 2146

Vxorem dimittere non licet conſanguineam, niſi coram eccleſia conſanguinitas probetur. 2508. *ad fi. & ſeq.*

Vxorem legitimam dimittere non cogitur, qui neſciens dormiuit cũ eius ſorore. 2466

Vxorem dimittere non licet alicui, niſi cauſa diſſidij primùm eccleſiæ comprobetur. 2222

Vxorem ſuam fornicationis cauſa dimittere non poteſt, qui ipſemet fornicatur. 2199

Vxorem dimittens cauſa adulterij, continentiam ſeruet. 2212

Vxorem ſuam dimittẽs extra cauſam fornicationis, cõmunione priuetur. 2197

Vxorem ſuam adulteram dimittere nolens, patronus turpitudinis eſt. 2150

Vxorem ſuam adulteram dimittere nolẽs, duobus annis pœniteat, ſi ei debitum reddat. 2152

Vxorem adulterã vir poteſt recipere, peracta pœnitentia adulterij. 2152

Vxorem vir dimittat cauſa fornicationis, nõ tamen adulteram du-

cat. 2151
Vxorem ſterilem dimittere non licet. 2214
Vxorem aliam ducere licet viro, cui ſua ob infirmitatem corporis debitum reddere non valet. 2209
Vxorē ducere meretricē non eſt peccatū. 2158
Vxorem qualē quiſque vult inuenire, talē ſe ſeruet eidem. 2199
Vxorem ſuam amare, quaſi adulterā, nihil eſt fœdius. 2178
Vxorem ducēs poſt profeſſam continentiā, ab ea ſeparetur. 2033
ad Vxorem redire cogatur, qui ſine eius conſenſu religioſam veſtē ſuſceperit. 2052. & ſe.
Vxore dimiſſa cauſa fornicationis, alterā habere prohibetur. 2202.
Vxore mortua licet viro aliam ducere, ſed non repudiatam vel deſponſam. 2046
Vxores duas ſimul habēs excōmunicet. 1909
Vxores plures habebāt Patriarchæ nō concupiſcentia explendæ libidinis, ſed cauſa numeroſæ prolis. 2179
Vxores ſuas clerici quomodo tractare debeāt, ſi peccauerint. 2231
Vxores conſanguineas ducentes infamia notantur. 2477
Vxoribus abſtinendum diebus feſtis & diebus ieiuniorum. 2444

X

XYſti Pythagorici dictum. 2178
Xyſti tertij purgatio. 851

Z

ZIzebuti Principis tempore, Iudæi multi ad fidem cōuerſi. 295

FINIS.

Decreta tum Conciliorvm, tvm svmmorvm pontificvm, eccleſiaſticorum denique ſcriptorum, à D N. Gratiano excerpta, ac in ſuas claſſes ordine concinno digeſta.

De iure diuinæ & humanæ conſtitutionis. Diſtinctio prima.

A HVMANVM GENVS duobus regitur, naturali videlicet iure, & moribus. Ius naturale, eſt quod in lege & in euangelio continetur: quo quiſque iubetur alij facere quod ſibi vult fieri: & prohibetur alij inferre, quod ſibi nolit fieri. vnde Chriſtus in euangelio: Omnia quæcunque vultis vt faciãt vobis homines, & vos eadem facite illis. Hæc eſt enim lex, & prophetę. Hinc Iſidorus in v. lib. etymologiarum cap. 2. ait: *Matth.7.b.*

Diuinæ leges natura, humanæ moribus conſtãt. A

OMnes leges aut diuinę ſunt, aut humanæ. Diuinæ natura, humanæ moribus conſtant: ideoq́ue hæ diſcrepant, quoniam aliæ alijs gentibus placent. Fas lex diuina eſt: ius lex humana. Tranſire per agrũ alienum, fas eſt: ius nõ eſt. Ex verbis huius auctoritatis euidenter datur intelligi, in quo differãt inter ſe lex diuina, & humana: cũ omne quod fas eſt, nomine diuinæ vel naturalis legis accipiatur; nomine verò legis humanæ, mores iure conſcripti B. & traditi intelligantur. Eſt autẽ ius generale nomen multas ſub ſe continens ſpecies.

Lib. 5. ca. 3 Vnde in eodem libro etymologiarum Iſidorus ait:

De iure & eiuſdẽ multiplicitate.

Ius genus, lex autem ſpecies eius eſt.

IVs generale nomẽ eſt: lex autem iuris eſt ſpecies. Ius autẽ eſt dictũ, quia iuſtũ eſt. Omne autẽ ius legibus & moribus cõſtat.

Iſid. ibidẽ

Quid ſit lex.

LEx eſt conſtitutio ſcripta. C

Iſido. ibid.

Quid ſit mos.

MOs eſt longa conſuetudo de moribus tantummodo tracta.

Iſido. ibidẽ continuo.

Quid ſit conſuetudo.

COnſuetudo autem eſt ius quoddã moribus inſtitutum: quod pro lege ſuſcipitur, cùm deficit lex. Nec differt, an ſcri-

ptu

A ptura,an ratione conſiſtat: quoniam & legem ratio commendat. Porrò ſi ratione lex cõſiſtat,lex erit omne iã quod & ratione conſtiterit duntaxat,quod religioni cõueniat,quod diſciplinæ congruat,quod ſaluti proficiat. Vocatur autem conſuetudo quod in communi eſt vſu. Cùm itaque dicitur, non differt vtrum conſuetudo ſcriptura,an ratione cõſiſtat:apparet quòd cõſuetudo eſt partim redacta in ſcriptis, partim moribus tantùm vtentium eſt reſeruata.

B Quæ in ſcriptis redacta eſt, conſtitutio ſiue ius vocatur. Quæ verò in ſcriptis redacta nõ eſt,generali nomine cõſuetudo videlicet appellatur. Eſt & alia diuiſio iuris:vt in eo.lib.teſtatur Iſidorus,ita dicẽs: *2.pars. Ca.4. lib.5*

Quæ ſint ſpecies iuris.

IVs autem aut naturale eſt,aut ciuile,aut gentium.

Quid ſit ius naturale.

IVs naturale,eſt commune omnium nationum:eò quòd vbique inſtinctu naturæ,non cõſtitutione habetur aliqua, vt *Iſido. ibid.*

C viri & fœminæ coniunctio,liberorum ſucceſsio,& puerorum educatio, communis omnium poſſeſsio, & omnium vna libertas,acquiſitio eorum quæ cælo,terra, marique capiũtur.Itẽ depoſitę rei vel cõmendatę * pecunię reſtitutio,violẽtię per vim repulſio.Nã hoc,aut ſi quid huic ſimile eſt ** Commodata.*

a 2 nun

nũquã iniuſtũ, ſed naturale, æquũq; habet. A

Quid ſit ius ciuile.

Iſido. ca. 5. eiuſd. IVs ciuile, eſt quod quiſq; populus vel * ciuitas ſibi proprium diuina humanaque cauſa conſtituit.

** quaque ciuitas.*

Quid ſit ius gentium.

Iſid. cap. 6 IVs gentium, eſt ſedium occupatio, ædificatio, munitio, bella, captiuitates, ſeruitutes, poſtliminia, fœdera pacis, induciæ, legatorum non violandorum religio, cõnubia inter alienigenas prohibita. Hoc inde* ius gentium appellatur, quia eo iure omnes ferè gentes vtuntur. B

** Et inde*

Quid ſit ius militare.

Iſid. ca. 7. continuo. IVs militare, eſt belli inferendi ſolennitas, fœderis faciendi nexus, ſigno dato * egreſsio in hoſtem, vel pugnę commiſsio. Item ſigno dato receptio. Item flagitij militaris diſciplina, ſi locus deſeratur. Item ſtipendiorum modus, dignitatum gradus, præmiorum honor: veluti cùm corona vel torques donatur. Item prædæ deciſio: & pro perſonarum qualitatibus & * labo ribus iuſta diuiſio, ac principis portio. C

** cõgreſſio*

** laboris*

Quid ſit ius publicum.

Iſid. ca. 8. IVs publicum, eſt in ſacris, & ſacerdotibus, & magiſtratibus.

Quid ſit ius Quiritum.

Iſid. cap. 9 eiuſdem. IVs Quiritum, eſt propriè Romanorum, quod

A quod nulli tenent niſi Quirites, id eſt Romani. In quo agitur de legitimis hæreditatibus, vel curationibus, vel de cõtractibus, de tutelis, de vſucapionibus: quę iura apud nullum alium populum reperiuntur, ſed propria ſunt Romanorum, & in eos ſolos conſtituta.

De iure Quiritum, & partibus eiuſdem. Diſtinctio ij.

B CONSTAT autem ius Quiritũ ex legibus, & plebiſcitis, & ſenatuſconſultis, & conſtitutionibus principum, ex edictis ſenatorum, ſiue reſponſis prudentum. *Iſid. cap. 9 lib. 5. etymolo.*

Quid ſit lex.

LEx, eſt conſtitutio populi, qua maiores natu ſimul cum plebibus aliquid ſanxerunt. *Idẽ cap. 10*

Quid ſit plebiſcitum.

PLebiſcita, ſunt quæ plebes tantùm conſtituũt: & vocãtur plebiſcita eò, quòd C ea plebs ſciat, vel quòd ſciſcitatur & rogat vt fiant. *Idẽ Iſido. cap. 11*

Quid ſit ſenatuſconſultum.

SEnatuſconſultum, eſt quod tantùm ſenatores populis conſulendo decernũt. *Idẽ cap. 12*

Quid ſit conſtitutio vel edictum.

COnſtitutio vel edictum, eſt quod tantùm rex vel imperator conſtituit, *Idẽ cap. 13*

* *edicit.* vel * ec.idit. A

Quæ ſunt reſponſa prudentum.

Iſid. cap. 14 einſdem. Reſponſa prudentum, ſunt quæ iuriſconſulti reſpondere dicuntur conſulentibus. Vnde & reſpōſa Pauli dicta ſunt. Fuerunt enim quidam prudentes & arbitri æquitatis, qui inſtitutiones ciuilis iuris compoſitas ediderunt: quibus diſsidentium lites contentionesq́ue ſopirent.

Quæ ſunt tribunitiæ vel conſulares leges.

2. pars. Iſid. cap. 15 lib. 5. etym. QVædam etiam leges dicuntur ab iis qui eas condiderunt: vt conſulares, B tribunitiæ, Iuliæ, Corneliæ. nã ſub Octauiano Cæſare ſuffecti conſules Papius & Pompeius legem tulerunt, quæ à nominibus eorũ appellatur Papia & Pompeia: cõtinens patrum præmia pro ſuſcipiendis liberis. Sub eodem quoque imperatore Falcidius tribunus plebis legem fecit, ne quis plus extraneis teſtamẽto legaret, quàm vt quarta pars ſupereſſet heredibus: ex cuius nomine lex Falcidia eſt nominata. C

Quæ ſit lex Satyra.

Iſid. cap. 16 einſdem. SAtyra verò lex, eſt quæ de pluribus ſimul rebus loquitur, dicta quidem à copia rerum, & quaſi à ſaturitate. vnde & ſatyram ſcribere eſt, poëmata varia condere: vt Horatij, Iuuenalis, & Perſij.

Quæ ſint Rhodiæ leges.

Rhod

A Rhodiæ leges naualium commerciorũ ſunt, ab inſula Rhodo cognominatæ: in qua antiquitus mercatorum vſus fuit. *Idem ca. 17*

De diuiſione conſtitutionum & earundem partibus. Diſtinct. iij.

Omnes hæ ſpecies ſecularium legum partes ſunt, ſed quia conſtitutionum alia eſt ciuilis, alia eccleſiaſtica: ciuilis verò forenſe vel ciuile ius appellatur: quo nomine eccleſiaſtica cõſtitutio appelletur, videamus. Eccleſiaſtica conſtitutio canonis nomine cenſetur. Quid autem ſit canon, Iſid. in lib. v. etymolog. declarat, dicens: *1. pars.* B *Iſid. cap. 16 lib. 6*

Quid ſit canon.

Canon Græcè, Latinè regula nuncupatur. *Iſido. ibidē.*

Vnde dicatur regula.

Regula dicta eſt eò, quòd rectè ducit, nec *aliquem aliorſum trahit. Alij verò dixerunt regulam dictã vel quòd regat, vel quòd normã rectè & bene viuendi prębeat, vel quòd diſtortũ prauũq; corrigat. C ** aliquando.*

Porrò canonum alij ſunt decreta pontificum, alij ſunt ſtatuta conciliorum. Conciliorum verò alia ſunt vniuerſalia, alia ſunt prouincialia. Prouincialium alia celebran- *2. pars. 3*

tur auctoritate pontificis Ro. præſente vi- A
delicet legato ſanctæ Rom. eccleſ. Alia ve-
rò auctoritate patriarcharum vel primatum, vel metropolitanorum eiuſdem prouinciæ. Hæc quidem de generalibus regulis intelligenda ſunt. Sunt autem quædam priuatæ leges tã eccleſiaſticæ, quàm ſeculares, quæ priuilegia appellantur. De quibus v. lib. etymolog. Iſidor. ait.

3. pars. Cap. 18

Quid ſit priuilegium.

PRiuilegia, ſunt leges priuatorum, quaſi priuatæ leges. Nam priuilegium di- B
ctum eſt eò, quòd in priuato feratur. Officium verò ſecularium ſiue eccleſiaſticarũ legum eſt præcipere quod neceſſe eſt fieri, aut prohibere quod malum eſt fieri: permittere vel licita, vt præmium petere: vel etiam quędam illicita, vt dare libellum repudij: ne fiant grauiora. Vnde in eodem lib. Iſid. ſcribit, dicens:

Cap. 19. eiuſdem. & ca. 10. lib. 2

Quid ſit officium legis.

OMnis autẽ lex aut permittit aliquid, C
vt vir fortis petat præmium: aut vetat, vt ſacrarum virginum nuptias nulli petere liceat: aut punit: vt qui cędem fecerit, capite plectatur. eius enim præmio aut pœna vita moderatur humana. diuina autem præcipit, vt Diliges dominum Deum tuum.

Deute. 6. a

De

A De cauſa & qualitate legis, eiuſdemq́ poteſtate. Diſtinct. iiij.

CAVSA verò conſtitutionis legum eſt humanam coërcere audaciam, & nocendi facultatem refrenare: Sicut in eodem li. Iſidor.teſtatur,dicens: *Iſid.ca.20. lib.5. etym.*

Quare leges factæ ſunt.

B FActæ ſunt autem leges,vt earum metu humana coërceatur audacia, tutaq; ſit inter imprbos innocētia,& in ipſis improbis formidato ſupplicio refrenetur audacia,& nocendi facultas. Prçterea in ipſa *2.pars.* conſtitutione legum maximè qualitas conſtituendarũ obſeruãda eſt, vt contineat in ſe honeſtatē,iuſtitiã,poſsibilitatē, conueniētiã,& cçtera quç in eodē lib.Iſidor.enumerat,dicens: *Qualis debet eſſe lex.* *Ca.21. lib.5 etymol. & ca.10*

C ERit autē lex honeſta,iuſta, poſsibilis, ſecundùm naturam, & ſecundùm conſuetudinem patriæ:loco temporiq; conueniens,neceſſaria,& vtilis: manifeſta quoque: ne aliquid * per obſcuritatem incautum captione contineat, nullo priuato cõmodo,ſed pro communi ciuium vtilitate conſcripta.Ideo autē in ipſa conſtitutione iſta conſideranda ſunt, quia cũ leges inſti- ** per obſcuritatem in captione contineat.*

tutæ fuerint,non erit liberum iudicare de A
3.pars. ipſis,ſed oprrtebit iudicare ſecundũ ipſas.
Cap.13. Vnde Aug.ait in lib.de vera religione.

De legibus tunc eſt iudicandum,cùm inſtituũtur,non cùm inſtitutæ ſunt.

IN iſtis temporalibus legibus quanquam de his homines iudicent, cùm eas inſtituunt:tamen cũ fuerint inſtitutæ & firmatæ,non licebit iudici de ipſis iudicare,ſed ſecundùm ipſas. Leges inſtituuntur, cùm promulgantur:firmantur,cũ moribus vtẽtium approbantur. Sicut enim moribus B vtentium in contrarium nonnullæ leges hodie abrogatæ ſunt:ita moribus vtentiũ ipſæ leges confirmantur. Vnde illud Theleſphori papæ: quo decreuit vt clerici generaliter à quinquageſima ieiunandi propoſitũ ſuſciperẽt,& à carnibus & deliciis abſtinerent,quia moribus vtẽtium approbatum nõ eſt, aliter agẽtes trãſgreſsionis reos non arguit. Vnde Teleſphorus vrbis Romę archiepiſcopus omnibus epiſcopis. C

Septem hebdomadibus à carne & deliciis ante paſcha clerici abſtineant.

STatuimus vt ſeptem hebdomadas plenas ante ſanctum paſcha omnes clerici id eſt in ſortem domini vocati,à carne ieiunent :quia ſicut diſcreta debet eſſe vita clericorum à laicorum conuerſatione: ita

& in

A & in ieiunio debet eſſe diſcretio. Has ergo ſeptem hebdomadas omnes clerici à carne & deliciis ieiunent: & hymnis & vigiliis atque orationibus * inhærere die noctuque ſtudeāt. Item Ambro. in lib. ſermonū. *dominæ inhærere.* *ſermone 33 Ambroſi.*

Septimam hebdomadam Teleſphorus quadrageſimæ addidit.

QVadrageſima vj. ſeptimanas habet: cui addit Teleſphorus pontifex ſeptimam hebdomadam: & vocatū eſt hoc tempus quinquageſima. Quod ſimiliter B de eo capitulo eſt intelligendum quod beatus Gregorius, Auguſt. Anglorum epiſcopo ſcribit, dicens:

A quinquageſima ieiunandi propoſitum ſumant, quos eccleſiaſtici gradus dignitas exornat.

DEnique ſacerdotes, & diaconi, & reliqui omnes, quos dignitas eccleſiaſtici gradus exornat, à quinquageſima propoſitum ieiunandi ſuſcipiant: quò & aliquid C ad penſum ſanctæ inſtitutionis adiiciant: & eorum qui in laicali ordine conſiſtunt, obſeruantiā ſicut loco, ita & religione, pręcellant. De ipſa verò die dominica hæſitamus quidnam dicēdum ſit, cùm omnes laici & ſeculares illa die plus ſolito cæteris diebus accuratius cibos carniū appetāt: & niſi noua quadā auiditate vſq; ad medias

no

noctes ſe ingurgitent, non aliter ſe huius A
ſacri temporis obſeruationem ſuſcipere putant. quod vtiq; nõ rationi, ſed voluptati, imò cuidã mentis cæcitati aſſcribendũ eſt: vnde nec à tali cõſuetudine auerti poſſunt: & ideo cũ venia ſuo ingenio relinquẽdi ſunt, ne fortè peiores exiſtant, * ſi à tali conſuetudine prohibeantur. Vt enim ait Salomon: qui multum emungit, elicit ſanguinem. Et poſt pauca. Par autẽ eſt vt nos qui his diebus à carnibus animalium abſtinemus, ab omnibus quoq; quæ ſemẽ- B
tinã trahunt originẽ carnis, ieiunemus: à lacte videlicet, caſeo, & ouis. Et poſt pauca. Cæterũ piſciũ eſus ita Chriſtiano relinquitur, vt hoc ei infirmitatis ſolatiũ nõ luxuriç pariat incendiũ. Denique qui à carne abſtinẽt: nequaquã ſumptuoſiora marinarũ beluarum cõuiuia præparẽt. Vinũ quoq; ita bibere permittitur, vt ebrietatẽ omnino fugiamus: alioquin reſtat vt omnia quæ corporibus libent ſimiliter faciamus. Hæc etſi legibus cõſtituta ſint: ta- C
men quia communi vſu approbata non ſunt, ſe non obſeruantes tranſgreſsionis reos non arguunt: alioquin his non obediẽtes proprio priuarentur honore, cùm illi qui ſacris neſciunt obedire canonibus, penitus officio iubeantur carere ſuſcepto: niſi

* Adde ferè ſimile per Iaſo. in l. cũctos. col. 12. C. de ſum. trini.

a. pars

A niſi fortè quis dicat hæc non decernendo eſſe ſtatuta,ſed exhortãdo conſcripta. Decretum verò neceſsitatem facit: exhortatio autem liberam voluntatem excitat.

De naturali iure coæuo homini ac immutabili. Diſtinctio v.

HAEC quæ de priuilegijs & cęteris infrà poſitis ſcripta ſunt tam ſecularibus quã eccleſiaſticis legibus conueniunt. Nũc
B autem ad doctrinam naturalis iuris & cęterorũ reuertamur. Naturale ius inter omnia primatum obtinet tempore & dignitate. Cœpit enim ab exordio rationalis creaturæ:nam nec variatur tempore, ſed immutabile ſemper permanet. Sed cũ naturale ius in lege & in euangelio ſupra dicatur eſſe comprehenſum: quædam autem contraria his quæ in lege ſtatuta ſunt,nũc inueniantur conceſſa:non videtur ius natu- *2. pars. obiectio.*
C rale immutabile permanere. In lege nãque pręcipiebatur, vt mulier ſi maſculum pareret, xl. ſi verò fœminam, lxxx. diebus à templi ceſſaret ingreſſu . nunc autem ſtatim poſt partum eccleſiam ingredi non prohibetur. Item mulier quæ menſtrua patitur, ex lege immũda eſſe reputabatur: nunc autem nec intrare eccleſiã, nec ſacræ *Leui. 12 a Ibid. 15 d.*

commu

cõmunionis myſteria percipere inhibetur. A ſicut illa quę parit, vel illud qđ gignitur, nec ſtatim poſt partũ baptizari prohibetur. Vnde eidẽ Auguſtino Anglo. epiſcopo Gregorius ſcribit, dicens: *Palea.*

Greg. c. 10 ad interrogationes Auguſt. reſpondens.

CVm enixa fuerit mulier, poſt quot dies intrare eccleſiam debeat, teſtamẽti veteris præceptione didiciſti, quia pro maſculo xxxiij. pro fœmina autem lxvj. diebus debet abſtinere. quòd tamen ſciendum, quia in myſterio accipitur.

Mulier enixa gratias actura eccleſiã intrare hora eadem non prohibetur. B

Ibi. Gregr.

SI mulier eadẽ hora qua genuerit, actura gratias intrat eccleſiam: nullo põdere peccati grauatur. voluptas etenim carnis, non dolor in culpa eſt. In carnis autẽ commiſtione voluptas eſt: in prolis verò partu dolor & gemitus. Vnde & ipſi primæ mulieri dicitur: In doloribus paries filios. Si itaq; enixã mulierẽ prohibemus intrare eccleſiam, ipſam * eius pœnã vertimus in culpam. Idem ad eundem. C

Gene. 3. c

** ei pœnã ſuã in culpam deputamus.*

Mulierem enixam, vel quod ab ea gignitur, eadem hora nihil prohibet baptizari.

BAptizari autẽ vel enixam mulierem, vel hoc qđ genuerit, ſi periculo mortis vrgetur vel ipſa eadem hora qua gignit, vel eadem etiã, qua natũ eſt id quod gigni

A gignitur, nullo modo prohibetur: ne dum adhuc tempus ad præbendum redemptionis myſterium quæritur: interueniente paululum mora inueniri non valeat, qui redimatur.* Item Auguſtino. ** Idẽ Auguſt.*

Antequam puer ablactetur, vel mater purificetur, ad eius concubitum vir non accedat.

AD eius verò cõcubitũ vir ſuus accedere nõ debet: quouſq; qui gignitur ablactetur. Praua autẽ* cõſuetudo in coniugatorũ moribus irrepſit, vt filios ſuos B quos gignũt, nutrire mulieres contẽnant: eosq; ad nutriendũ alijs mulieribus tradãt. quod videlicet* ex ſola carnis incõtinentia videtur fuiſſe inuẽtũ: quia dũ ſe cõtinere nolunt, deſpiciunt lactare quos gignũt. Hæ autem ſciant quæ filios ſuos ex praua conſuetudine alijs ad nutriendum tradũt: niſi purgationis tẽpus prius trãſierit, viris ſuis nõ debent admiſceri: quippe & ſine partus cauſa* cũ in mẽſtruis cõſuetis detinẽtur, viris ſuis miſceri prohibenẽ: C ita* vt lex ſacra morte illum feriat, ſi quis vir ad mẽſtruatã mulierẽ accedat, quę tamen mulier dũ ex cõſuetudine mẽſtrua patitur, prohiberi eccleſiã intrare nõ debet: quia ei naturæ ſuperfluitas in culpã* reputari non debet, & pro hoc quòd inuita patitur, iniuſtum eſt vt eccleſiæ ingreſſu priuetur.

Grego. ad quartã interrogationẽ Auguſtini reſpondens.

** conſuetudo ſurrexit.*

** ex ſola cauſa incõtinentiæ.*

** cũ in cõſuetis menſtruis.*

** vt morte lex ſacra feriat.*

** non valet imputari.*

priuetur. Nouimus nãque ꝙ mulier quæ A fluxum ſanguinis patiebatur, poſt tergum domini humiliter veniens veſtimenti eius fimbriam tetigit: atque ab ea ſtatim ſua infirmitas receſsit. Si ergo in fluxu ſanguinis poſita laudabiliter potuit veſtimentum domini tangere: cur etiam quæ menſtrua patitur ſanguinis, ei non liceat eccleſiam intrare? Si enim ea bene præſumpſit quæ veſtimentum domini in languore poſita tetigit: quod vni perſonæ infirmanti conceditur, cur non concedatur B cunctis mulieribus quæ naturæ ſuæ vitio infirmantur? Sanctæ quoque communionis myſterium in eiſdem diebus percipere non debet prohiberi. Si autem ex veneratione magna percipere non præſumpſerit, laudanda eſt: ſed ſi ſuſceperit, nõ eſt iudicanda. Bonarum quippe mentium eſt ibi etiam * culpas ſuas agnoſcere, vbi culpa non eſt, quia ſæpe ſine culpa agitur quod venit ex culpa. vnde etiam cùm eſurimus, ſine culpa comedimus: quibus ex C culpa primi hominis factum eſt, vt * eſuriamus.

γνώμη. * Aliquo modo culpas. * eſuriremus.

Pollutio nocturna quando impediat communionem. Diſtinctio vj.

Quia

A QVIA verò de naturæ ſuperflui tate ſermo cœpit haberi: quęritur, an poſt illuſionem quæ per ſomnũ ſolet accidere, corpus domini quilibet valeat accipere: vel ſi ſacerdos ſit, ſacra myſteria valeat celebrare. De his ita ſcribit beatus Grego. Auguſt. Anglo. epiſcopo. *Ca. 11. interrogationũ. Auguſt.*

De multiplici genere illuſionum.

TEſtamentum veteris legis hunc pollutũ dicit, niſi aqua lotus fuerit: eiq; vſ-
B que ad veſperã eccleſiã intrare non conceditur. Quod tamen aliter intelligẽs populus ſpiritualis quaſi per ſomnũ eũ illudi reputat, qui tentatus immunditia veris imaginibus in cogitatione inquinatur: ſed lauãdus eſt aqua, vt culpã cogitationis lachrymis abluat: & niſi prius ignis tentationis receſſerit, reũ quaſi vſq; ad veſperã ſe cognoſcat. Sed eſt in eadem illuſione neceſſaria valde diſcretio, quę ſubtiliter pẽ-
C ſare debet, ex qua re accidat mẽti dormiẽ tis, aliquãdo enim ex crapula: aliqñ ex naturę ſuperfluitate vel infirmitate: aliquãdo ex cogitatione cõtingit pollutio. Et quidẽ cũ ex naturæ ſuperfluitate vel infirmitate euenerit omnino hæc illuſio nõ eſt timenda, quia hanc animus neſciens pertuliſſe magis dolendus eſt quàm feciſſe. Cũ *Illuſio ex ſuperfl.*

Illuſio ex intēperantia gulæ. verò vltra modū appetitus gulæ in ſumēdis alimentis rapitur, atq; idcirco humorum receptacula grauātur: habet exinde animus aliquem reatū, non tamen vſq; ad prohibitionem ſacri myſterij percipiēdi, vel miſſarum ſolēnia celebrandi: cū fortaſſe aut dies feſtus exigit, aut exhiberi myſterium (pro eo quòd ſacerdos alius deeſt) ipſa neceſsitas compellit. nam ſi alij adſunt qui implere myſterium valeant: illuſio per crapulā facta, à perceptione ſacri myſterij prohibere non debet: ſed ab immolatione ſacri myſterij (vt arbitror) abſtinere debet humiliter: ſi tamē * dormientem turpi imaginatione illuſio nō concuſſerit. nam ſunt quidam in quibus ita plerunq; illuſio naſcitur, vt eorū animus etiā in ſomno corporis poſitus, turpibus imaginationibus nō fœdetur. * Qua in re vnū ibi oſtenditur, quòd ipſa mēs omnino rea non ſit tunc, ſed ſuo iudicio penitus libera, cùm ſe & ſi dormiēti corpore nihil meminit vidiſſe, tamen in vigilijs corporis meminit ſe in ingluuiē ventris incidiſſe. Si verò ex turpi cogitatione vigilantis oritur illuſio in mēte dormientis, patet animo reatus ſuus. videt enim à qua radice inquinatio illa proceſſerit, quia quod cogitauit ſciens, hoc pertulit neſciens: & propter A B C

** dormientis mētem turpis imaginatio nō concuſſ.*

** Qua in re ſui oſtēditur mēs rea non tuo vel ſuo iudicio libera.*

A propter talem pollutionem à ſacro myſterio ea die abſtinere oportet.

Peccatum non dicitur perpetratum cogitatione ſolū, ſed delectatione & conſenſu. Palea.

SEd pēſandū eſt, quādo ipſa cogitatio* vtrū in ſuggeſtione, an in delectatione, vel (quod magis eſt) in peccati conſenſu ceciderit. Tribus enim modis impletur omne peccatū, videlicet ſuggeſtione, delectatione, cōſenſu. Suggeſtio quippe fit per diabolum: delectatio per carnē: conſenſus
B per ſpiritum: quia & * primò culpā ſerpēs ſuggeſsit: Eua delectata eſt velut caro: Adam verò velut ſpiritus conſenſit. Et neceſſaria eſt magna diſcretio inter ſuggeſtionem & delectationē, & inter delectationē atq; conſenſum: iudicē ſui faciat animū præſidē. Cū enim malignus ſpiritus peccatū ſuggerit in mentē: ſi nulla peccati delectatio ſequatur, peccatū animo perpetratū non eſt. Cū verò delectari caro cœ-
C perit, tunc peccatū incipit naſci. Si autē * etiam ad cōſenſum ex deliberatione conſentit: tūc peccatū cognoſcitur perfici. In ſuggeſtione ergo peccati ſemē eſt. In delectatione fit nutrimentum. In conſenſu fit perfectio. Et ſæpe contingit vt hoc quod malignus ſpiritus ſeminat in cogitatione, caro in delectationem trahat:

Grego. ibidem cōtinuo ſcribit.

** vtrum ſuggeſtione an delectatione: vel quod maius eſt, peccati conſenſu acciderit.*

** primam.*

** etiam ex deliberatione.*

non tamen animus eidẽ delectationi conſentiat:& cũ caro delectari ſine animo nequeat,ipſe tamen animus carnis voluptatibus reluctans,in delectatione carnali aliquo modo*ligatur inuitus:vt ei ex ratione cõtradicat,nec cõſentiat:& tamẽ ea delectatione ligatus ſit:ſed ligatũ ſe vehemẽter ingemiſcat. Vnde & ille cæleſtis exercitus pręcipuus miles gemebat,dicẽs: Video aliã legẽ in mẽbris meis repugnantẽ legi mentis meę:& captiuũ me ducentẽ in legem peccati,quæ eſt in mẽbris meis. Si autẽ captiuus erat,minimè repugnabat:* quapropter & captiuus erat, & repugnabat. Igitur mẽtis legi eius lex quæ in mẽbris eſt,repugnabat. Si autem repugnabat, captiuus nõ erat.Itaq; eſt homo(vt ita dixerim)captiuus & liber:liber ex iuſtitia: captiuus ex delectatione quã portat inuitus. Item Iſidorus in ſententiarũ lib. j. A B

** ligatur vt ei.*

** ſed pugnabat, quapropter captiuus non erat. Ecce itaq; homo eſt (vt ita dixerim) captiuus & liber.*

Iſido. ca. 6. libr. 3. de ſummo bo. id habet.

Quãdo ſit peccatũ nocturnis imaginibus illudi.

NOn eſt peccatũ quando nolentes imaginibus nocturnis illudimur: ſed tũc eſt peccatum,ſi antequã illudamur, cogitationis affectibus præuenimur. Luxuriæ quippe imagines, quas in veritate geſsimus,ſæpe dormientibus in animo apparẽt,ſed innoxiæ ſunt, ſi non concupiſcendo occurrunt.Item qui nocturna illuſione C

pollui

A polluitur, quamuis extra memoriam cogi tationum turpium ſeſe præſentiat inquinatum, tamen hoc vt tẽtaretur, culpæ ſuę tribuat: ſuamq́ue immunditiam ſtatim fletibus tergat. His itaq; reſpondetur: in lege & in euangelio naturale ius cõtinetur: non tamen quæcunq; in lege & in euãgelio inueniuntur, naturali iuri cohærere probantur. Sunt enim in lege quædã moralia pręcepta: vt Non occides, &c. quædã myſtica, vtpote ſacrificiorum præcepta: vt de B agno, & alia ſimilia his. Moralia mandata ad naturale ius pertinent: atq; ideo nullã mutabilitatem recepiſſe monſtrãtur. Myſtica verò quãtum ad ſuperficiem à naturali iure probantur aliena: quãtum ad moralem intelligentiã inueniuntur ſibi annexa: ac per hoc etſi ſecundùm ſuperficiẽ videantur eſſe mutata: tamẽ ſecundũ moralem intelligentiã mutabilitatẽ neſcire probantur. Naturale ergo ius ab exordio ra- C tionalis creaturæ incipiẽs, vt ſupra dictũ eſt: manet immobile. Ius verò cõſuetudinis poſt naturalẽ legem exordium habuit, ex quo homines cõueniẽtes in vnũ cœperunt ſimul habitare, quod ex eo tẽpore factũ eſſe creditur, ex quo Cain ciuitatẽ ædificaſſe legitur. quod cũ in diluuio propter hominũ raritatẽ ferè videbatur extinctũ:

Solutio obiectionis.

Ius naturale.

Cõſuetudo.

Gene. 4. e. & 7. d.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

poſtea à tempore Nẽroth reparatũ ſiue potius immutatũ exiſtimatur: cũ ipſe ſimul cum alijs alios cœpit opprimere, & alij ſua imbecillitate eorum ditioni cœperunt eſſe ſubiecti. vnde in Geneſi legitur de eo: Cœpit Nẽroth robuſtus venator eſſe corã Deo, id eſt hominum oppreſſor & extinctor, quos ad turrim ædificandã allexit. A

Ibid. 10. b

De origine conſtitutionis ac legis.

Diſtinctio vij.

Exo. 21. a

IVs autem conſtitutionis cœpit à iuſtificationibus, quas dominus tradidit Moyſi, dicens: Si emeris ſeruum Hebrẽũ, &c. B

Cap. 1 Vnde Iſid. in libr. 5. Etymolo. ait.

De conditoribus legum.

MOyſes gẽtis Hebrẽæ primus omniũ diuinas leges ſacris literis explicauit. Phoroneus rex Græcis primus leges iudiciaq; conſtituit. Mercurius Trimegiſtus primus leges Aegyptijs tradidit. Solõ equidẽ primus leges Atheniẽſibus * ẽdidit. C Lycurgus primus Lacedẽmonijs * iura ex Apollinis authoritate cõfinxit. Numa Põpilius qui Romulo ſucceſsit in regno, primus Romanis leges ædidit. Deinde cùm populus ſeditioſos magiſtratus ferre non poſſet, decẽuiros legibus ſcribẽdis creauit,

** dedit.*
** iura legum.*

qui

A qui leges ex libris Solonis in Latinũ ſermonem translatas xij.tab.expoſuerunt.

Nomina eorũ qui leges xij.tab.expoſuerunt.

FVerunt autẽ hi: Appius Claudius, Titus * Genutius, Publius Feſtius, Lucius Veturius, Caius Iulius, Aulus Manlius, Publius Sulpicius, Publius Curiatius, Titus Romulius, Spurius Poſthumius. Hi decẽ viri legũ cõſcribẽdarũ cauſa electi ſunt. Leges autẽ redigere in libris primus conſul Põpeius inſtituere voluit: B ſed nõ perſeuerauit obtrectatorum metu. Deinde cœpit Cęſar id facere: ſed ante interfectus eſt. Paulatim autẽ antiquæ leges vetuſtate atq; incuria aboleuerunt: quarũ etſi iã nullus eſt vſus, notitia tamẽ neceſſaria videt̃.* Nouæ autẽ leges à Cõſtantino Cęſare cœperũt, & reliquis ſuccedẽtibus, erãtq; permiſtæ et inordinatæ. Poſtea verò Theodoſius minor Auguſtus ad ſimilitudinẽ Gregoriani & Hermogeniani co- C dicem factum conſtitutionum à Conſtantini temporibus ſub proprio cuiuſcunq; imperatoris titulo diſpoſuit: quem à ſuo nomine Theodoſianum vocauit.

Iſido ibid. continuo. *Gemitius* *2.pars.* **Adde an lex abrogata ſit allegãda: not. C. de lati. li.tol.l.j.& C.de no.co. comp. l. j. pri.pars.*

De differentia iuris naturalis à conſuetudine & conſtitutione. Diſtinct.viij.

DIFFERT autem ius naturale à conſuetudine & conſtitutione. Nam iure naturali, omnia ſunt cõmunia omnibus, quod nõ ſolùm inter eos ſeruatum creditur, de quibus legitur: Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna, &c. verùm etiam ex præcedenti tempore à philoſophis * traditum inuenitur, vnde apud Platonem illa ciuitas iuſtiſsimè ordinata traditur, in qua quiſque proprios neſcit affectus. Iure ergo conſuetudinis vel conſtitutionis hoc meum eſt: illud verò alterius. Vnde Aug. ait ſuper Ioannem. A B

Act.4.f

** Pythagoras κοινὸν βίον inſtituiſſe traditur.*

Tractatu 6. ad capi. Io. primũ.

Iure diuino omnia ſunt communia omnibus: iure verò conſtitutionis hoc meum, illud verò alterius eſt.

QVo iure defendis villas eccleſiæ? diuino, an humano? Diuinum ius in ſcripturis diuinis habemus: humanum in legibus regũ. Vnde quiſq; poſsidet quod poſsidet? nõne iure humano? nam iure diuino domini eſt terra, & plenitudo eius. Pauperes & diuites vna terra ſupportat. Dominus de vno limo fecit & pauperes & diuites. Iure ergo humano dicitur, hæc villa eſt mea: hic ſeruus eſt meus: hæc domus mea eſt. Iura autem humana, iura imperatorum ſunt: quare? quia ipſa iura hu- C

Pſal.23

Gene.2.b

mana

A mana per imperatores & rectores ſeculi Deus diſtribuit humano generi. Item tolle iura imperatorum: & quis audet dicere, hæc villa eſt mea: meus eſt iſte ſeruus: mea eſt hæc domus? Si autem vt teneãtur iſta ab hominibus, regũ iura fecerunt: vultis vt reticeamus leges, vt gaudeatis. Item relegantur leges, vbi manifeſtè præceperunt imperatores eos qui præter eccleſiæ catholicæ cõmunionem vſurpant ſibi nomen Chriſtianum, nec volunt in pace co- B lere pacis auctorem: vt nihil nomine eccleſiæ audeant poſsidere. Sed dicitis, Quid nobis & imperatori? Sed (vt iam dixi) de iure humano agitur. Apoſtolus voluit ſeruiri omnibus regibus: voluit honorari reges: & dixit: Regẽ reueremini. Noli ergo dicere, quid mihi & regi? quid tibi ergo et poſſeſsioni? per iura regũ poſsidẽtur poſſeſsiones. Dixiſti: quid mihi & regi? noli ergo dicere poſſeſsiones tuas: quia ipſa iu- C ra renũciaſti humana, quibus poſſeſsiones poſsidentur. Dignitate verò ius naturale ſimiliter preualet conſuetudini & cõſtitutioni. Quecũq; enim vel moribus recepta ſunt, vel ſcripturis cõprehenſa: ſi naturali iuri fuerint aduerſa, vana & irrita habẽda ſunt. Vnde Aug. ait in lib. cõfeſsionum. ij. *Aduerſus naturale ius nulli qcquã agere licet.*

Cõcor. in l. ex hoc iure cum ibi no. ff. de iuſti. & iure.

1. Pet. 2

2. pars.

Aug. ca. 8. lib. 3. confeſſionum.

Quæ

QVæ cõtra mores hominum ſunt fla gitia, pro morũ diuerſitate ſunt vitanda: vt pactum inter ſe, gentis aut ciuitatis conſuetudine vel lege firmatum, nulla ciuis aut peregrini libidine violetur: turpis eſt enim omnis pars vniuerſo ſuo non congruens. Cùm autem Deus aliquid contra morẽ vel contra pactum quorumlibet iubet fieri: etſi ibi nunquam factum eſt, tamen faciẽdum eſt: & ſi omiſſum eſt, reſtaurandum eſt: & ſi ſtatutum nõ erat, inſtituẽdum eſt. Si enim regi licet in ciuitate cui regnat, iubere aliquid quod neq; ante ipſum quiſquã, nec ipſe vnquam iuſſerat: & ſi nõ eſt contra ſocietatem ciuitatis eius, obtemperatur ei: imò contra ſocietatẽ fit, ſi ei non obtemperetur: (generale quippe pactum eſt ſocietatis humanæ, obtemperare regibus ſuis) quanto magis Deo regnatori vniuerſæ creaturæ ſuæ ad ea quę iuſſerat, ſine dubitatione ſeruiendum eſt. ſicut enim in poteſtatibus ſocietatis humanæ maior poteſtas minori ad obediẽdum præponitur: ita Deus omnibus. Itẽ Nicolaus papa * Ignaro Remẽſi archiepiſcopo.

A B C

Ignaro.

Radicitus eſt euellenda pernicioſa conſuetudo.

Iuo Carn. lib. 2. eadẽ profert.

MAla autem cõſuetudo nõ minus quã pernicioſa corruptela abijcienda & vitanda eſt: quæ niſi citius radicitus euel-

latur,

A latuit, priuilegiorum ius ab impijs aſſumitur: & incipiunt præuaricationes & variæ præſumptiones celerrimè non compreſſę pro legibus venerari: & priuilegiorum more perpetuò celebrari. Item Auguſtinus de vnico baptiſmo lib.ij. *Au.c.6.li. 3. de baptiſmo contra Donatiſtas*

Veritati & rationi conſuetudo eſt poſtponẽda.

VEritate manifeſtata cedat cõſuetudo veritati. planè quis dubitet veritati manifeſtè conſuetudinem cedere? Item * nemo conſuetudinem rationi & veritati ** Aug.c.7. eiuſdem.*
B præponat: quia conſuetudinem ratio & veritas ſemper excludit. Item Greg. Guillimundo Auerſano epiſcopo. *Aug.ca.5. & 6. lib. 4. de baptiſmo.*

Qualibet conſuetudo veritati eſt poſtponẽda.

SI conſuetudinẽ fortaſsis opponas, aduertendũ eſt quòd dominus dicit: Ego ſum via veritas, et vita. nõ dixit: Ego ſum cõſuetudo, ſed veritas: & certè (vt beati Cypriani vtamur ſententia) quælibet cõſuetudo quãtumuis vetuſta, quãtũuis vul- *Ioan. 14.*
C gata, veritati omnino eſt poſtponenda: & vſus qui veritati eſt cõtrarius, eſt abolendus. Itẽ Aug. in libro de bapt. paruulorũ.

Veritate reuelata, conſuetudinem ſibi cedere oportet. *lib. 3. cap. 5.*

QVi contempta veritate præſumit cõſuetudinem ſequi, aut circa fratres inuidus eſt & malignus, quibus veritas

reue

Cap.6. eiuſdem. reuelatur: aut circa Deum ingratus eſt, in- A
ſpiratione cuius eccleſia eius inſtruitur.
Cap.7. eiuſdem. nam dominus in euangelio, Ego ſum inquit veritas. non dixit, ego ſum conſuetudo. Itaque veritate manifeſtata cedat conſuetudo veritati. Reuelatione igitur facta veritatis, veritati cedat conſuetudo: quia
Galat.2 & Petrus qui circuncidebat, ceſsit Paulo veritatem prædicanti. Igitur cùm Chriſtus veritas ſit, magis veritatem quàm cõſuetudinem ſequi debemus: quia conſuetudinem ratio & veritas ſemper excludit. B
Ca.4. lib.4 Idem in lib. iiij. de bapt.

Conſuetudo rationi fruſtra opponitur.

FRuſtra, inquit quidam, qui ratione cõuincuntur, conſuetudinem nobis obijciunt: quaſi conſuetudo maior ſit veritate: aut nõ ſit in ſpiritualibus ſequendum, quod melius à ſpiritu ſancto reuelatũ eſt. hoc planè verùm eſt: quia ratio & veritas conſuetudini præponenda ſunt. ſed ſi con
Scribẽs ad Pompeiũ. ſuetudini veritas ſuffragatur, nihil oportet firmius retineri. Item Cyprianus. C

Rationem conſuetudo impedire non debet.

COnſuetudo quæ apud quoſdam irrepſerat, impedire non debet quò minus præualeat veritas, & vincat. nam conſuetudo ſine veritate, vetuſtas erroris eſt: propter quod relicto errore ſequamur ve

rita

A ritatem: ſcientes quia apud Heſdram veritas vincit: vt ſcriptum eſt: Veritas valet et inualeſcit, & viuit in æternum, & obtinet in ſecula ſeculorum. Idem. Ignoſci poteſt ſimpliciter erranti: ſicut de ſeipſo Paulus Apoſtolus dicit: Qui prius fui blaſphemus & perſecutor & iniurioſus: ſed miſericordiam merui, quia ignorans feci. Poſt inſpirationem verò & reuelationem veritatis factam, qui in eo quod errauerat, perſeuerat prudens & ſciens: iam nõ in venia B ignorantiæ peccat. præſumptione enim atque obſtinatione quadam nititur, cũ ratione ſuperetur. Idem.

2. Heſdr. 3. c. & 4. d *1. Tim. 1. c* *Cypria. epiſtol. ad Iubaianum.*

Dei veritatem, non hominum cõſuetudinem ſequi oportet.

Cypria. epi. 3. lib. 2. epiſtolarũ. ad Caliũ.

SI ſolus Chriſtus audiendus eſt, non debemus attendere quid aliquis ante nos faciendũ putauerit: ſed quid prius qui ante omnes eſt Chriſtus prior fecerit. neque enim hominis cõſuetudinẽ ſequi oportet, C ſed Dei veritatem: cũ per Eſaiã prophetã loquatur Deus & dicat: Sine cauſa colunt me, mandata & doctrinas hominum docẽtes. Liquidò igitur ex præmiſsis apparet, ꝙ conſuetudo naturali iuri poſtponitur.

Eſa. 29 Mat. 15. a

Ius naturale præponitur legi ac conſtitutionibus. Diſtinct. ix.

Quòd

QVOD autem conſtitutio naturali iuri cedat, multiplici aucto ritate probatur. Ait enim Augu. ad Bonifa. A

Epi. quinquaſeſima.

Leges principum naturali non præualent iuri. Palea.

IMperatores quãdo pro falſitate contra veritatẽ cõſtituũt malas leges: probãtur bene credẽtes, & coronãtur perſeuerãtes. quãdo autẽ pro veritate cõtra falſitatem cõſtituunt bonas leges: terrẽtur ſęquientes, & corriguntur intelligẽtes. Quicũq; ergo B legibus imperatorũ quæ pro Dei veritate feruntur, obtẽperare nõ vult: acquirit grãde ſupplicium. Quicunq; verò legibus Imperatorum quæ cõtra voluntatẽ Dei ferũtur, obtemperare nõ vult: acquirit grande præmium. Nã à tẽporibus prophetarũ omnes reges qui in populo Dei nõ prohibuerunt, nec euerterũt quæ cõtra Dei pręcepta fuerant inſtituta, culpantur: & qui prohibuerunt & euerterunt, ſuper aliorũ C

Dan. 3. a

merita laudantur. Et rex Nabuchodonoſor cũ ſeruus eſſet idolorum, cõſtituit ſacrilegã legẽ, vt ſimulachrum adoraretur: ſed eius impiæ conſtitutioni qui obedire noluerũt, piè fideliterque fecerunt. Idem tamẽ rex diuino correctus miraculo, piã & laudabilẽ pro veritate cõſtituit legẽ: vt quicun

A quicunq; diceret blaſphemiam in Deum Sidrach,Miſac,& Abdenago: cum domo ſua penitus interiret. Itē ex verbis Iſido. *Dan.3.g*

Principes tenētur & ipſi viuere legibus ſuis. *Iſid.ca.51. li.3.de ſummo bono.*

IVſtum eſt principem legibus obtemperare ſuis.tūc enim iura ſua ab omnibus cuſtodienda exiſtimet, quādo & ipſe illis reuerentiam præbet. Principes legibus teneri ſuis,nec in ſe poſſe damnare iura quę in ſubiectis conſtituunt, iuſtum eſt. Iuſta eſt enim vocis auctoritas eorum, ſi quod

B populis prohibent,ſibi licere non patiantur. Itē Aug.in prolo.lib.iij.de trinitate. *Augu. in prologo li.3*

Scripturis canonicis tractatorū literæ deſeruiūt.

NOli meis literis quaſi canonicis ſcripturis deſeruire: ſed in illis & quæ non credebas cùm inueneris, incunctāter crede: in iſtis autē quod certum nō habebas,niſi certum intellexeris, noli firmū tenere.Idem ad Vincentium Victorē lib.ij. *Aug.ca.1. li.4.de anima & eius origine.*

In tractatorum opuſculis multa corrigenda

C *inueniuntur.*

NEgare non poſſum nec debeo ſicut in ipſis maioribus, ita multa eſſe in tā multis opuſculis meis, quæ poſſunt iuſto iudicio & nulla temeritate culpari. Idem ad Hiero.epiſtola viij. *Au. epi.19 ad Hiero.*

In ſcripturis canonicis mendacia non admittantur.

Ego

EGo ſolis eis ſcriptorum qui iam canonici appellantur, didici hunc timorẽ honoremque deferre, vt nullum eorũ ſcribendo erraſſe audeã credere: aut ſi aliquid in eis offendero, quod videatur contrariũ veritati: nihil aliud exiſtimẽ, quàm mendoſum eſſe codicem: vel non eſſe aſſecutũ interpretem quod dictum eſt: vel me minimè intellexiſſe non ambigam. Alios autẽ ita lego, vt quantalibet ſanctitate, quantáve doctrina polleant: non ideo verũ putem, quia ipſi ita ſenſerunt: ſed quia mihi per alios auctores vel canonicas, vel probabiles rationes quod à vero nõ abhoret, perſuadere potuerunt. Idem. A B

Hiero. id ſcribit ad Luciniũ.

Libris veterum Hebræa volumina, nouis Græca auctoritatem impendunt.

VT veterum librorũ fides de Hebręis voluminibus examinanda eſt: ita nouorũ veritas Græci ſermonis normã deſiderat. Idẽ in epiſtola prima ad Hierony.

Aug. epi. 9. id ſcriuit ad Hieron.

Nihil auctoritatis canonicis remanebit ſcripturis, ſi ad eas mendacia fuerint admiſſa. C

SI ad ſcripturas ſacras admiſſa fuerint vel officioſa mendacia: quid in eis remanebit auctoritatis? Quæ tandẽ de ſcripturis illis ſententia proferetur: cuius põdere contentioſæ falſitatis obteretur improbitas? Idem de vnico baptiſmo lib. ij.

Aug. c. 3. lib. 2. de bapt. contra Donatiſtas.

Lite

A *Literis omnium epiſcoporum ſacra præponitur ſcriptura.*

QVis neſciat ſacram ſcripturam canonicam tam veteris quàm noui teſtamenti certis terminis ſuis contineri: eamque poſterioribus omnibus epiſcoporum literis ita præponi, vt de illa omnino dubitari & diſceptari non poſsit, vtrum verũ, vel vtrum rectum ſit, quicquid in ea ſcriptum ſit, vel conſtiterit eſſe: epiſcoporum autem literas quæ poſt confirmatum cano-
B nem vel ſcriptę ſunt, vel ſcribuntur: & per ſermonem fortè ſapientiorem in ea re cuiuſlibet peritioris, & per aliorum epiſcoporum grauiorẽ auctoritatem, doctiorumque prudentiã, & per concilia licere reprehendi, ſi quid in eis fortè à veritate deuiatum eſt? Idem in epiſtola ad Vincentiũ.

Ex dictis quorumlibet epiſcoporum contra diuina mandata calumniæ non colligantur. *Epiſt. 48 contra Donatiſtas.*

NOli frater contra diuina tam multa,
C tam præclara, tam indubitata teſtimonia colligere velle calumnias ex epiſcoporũ ſcriptis: ſiue noſtrorũ, ſicut * Hilarii, ſiue Cypriani, & Agrippini, antequam pars Donati ſeparetur. primoq; hoc genus literarum ab auctoritate canonum diſtinguendum eſt. non enim ſic leguntur, tanquã ita ex eis teſtimoniũ proferatur, vt cõtra ſen- ** ſiue.*

tire non liceat ſicubi fortè aliter ſapuerint, quàm veritas poſtulat. In eo quippe numero ſumus, vt non dedignemur etiam nobis dictum ab Apoſtolo accipere. Et ſi quid aliter ſapitis, hoc quoque vobis Deus reuelauit. Idem in epiſtola ad Fortunatum. A

Philip. 3. c

Epi. 3. ad Fortunatianũ epiſcopum Sicenſem.

*Non debetur par reuerentia canonicis ſcriptoris, & expoſitionibus * earum.*

** expoſitoribus.*

NEque quorũlibet diſputationes quamuis catholicorum & laudatorum hominum, veluti ſcripturas canonicas habere debemus, vt nobis non liceat ſalua honorificentia quæ illis debetur hominibus, aliquid in eorum ſcripturis improbare atq; reſpuere, ſi fortè inueniremus quòd aliter ſenſerint, quàm veritas habet diuino adiutorio vel ab aliis intellecta vel à nobis. Talis ego ſum in ſcriptis aliorum, quales volo eſſe intellectores meorum. Idem ad Caſulanum. B

Aug. c. 23 li. 1. de ciuitate Dei ad Marcellinũ id habet.

Exemplis ratio ſana præfertur.

SAna quippe ratio etiam exemplis anteponenda eſt: cui quidem & exempla concordant: ſed illa, quę * tantum digniora ſunt imitatione, * quantum excellentiora pietate. Cùm ergo in naturali iure nihil aliud præcipiatur, quàm quod Deus vult fieri: nihilque aliud vetetur, quàm quod Deus prohibet fieri: denique C

** tanto.*

** quanto.*

cùm

A cùm in canonica ſcriptura nihil aliud quã in diuinis ſcripturis & legibus inueniatur: diuinæ verò leges natura conſiſtant: patet quòd quæcunque diuinæ voluntati ſeu canonicæ ſcripturæ contraria probantur, eadem etiam naturali iuri inueniuntur aduerſa. Vnde quæcunque diuinæ voluntati ſeu canonicæ ſcripturæ, ſeu diuinis legibus poſtponenda cenſentur, eiſdẽ naturale ius præferri oportet. Conſtitutiones ergo vel eccleſiaſticę vel ſeculares ſi naturali iu
B ri contrariæ probantur, penitus ſunt excludendæ.

Conſtitutiones ſeculares eccleſiaſticis ſubſunt. Diſtinctio x.

CONSTITVTIONES verò principum eccleſiaſticis conſtitutionibus non prẹeminẽt, ſed obſequuntur. Vnde Nicolaus papa ſcribit epiſcopis in conci. apud Conuicinium congregatis.

C *Lex imperatorum eccleſiaſtica iura diſſoluere non poteſt.* *Iuo Carno. l.2. eadem habet.*

LEge imperatorum non in omnibus eccleſiaſticis controuerſiis vtẽdum eſt: præſertim cùm inueniatur euangelicæ ac catholicæ ſanctioni aliquotiens obuiare. Item lex imperatorum non eſt

ſupra legem Dei,ſed ſubtus. Imperiali iu- A
dicio nõ poſſunt iura eccleſiaſtica diſſolui.
Ad quod oſtẽdendum duorum horum ſci
Innocen.1 licet Inno.& Grego. ſatis ſufficiunt teſti-
epiſtol.18. monia.Sanctus quidem Innocentius in de
cretali epiſtola ſua ad Alexandrum Antio
chenũ epiſcopum,ait: Quod ſciſcitaris(in-
quiens)vtrũ diuiſis imperiali iudicio pro
* *ſic duo.* uincijs,vt duæ metropoles fiãt, * duo me
tropolitani debeant nominari: non viſum
eſt nobis ad mutabilitatem neceſsitatum
mundanarum rerum,Dei eccleſiam cõmu B
tari:honoresq; aut diuiſiones perpeti quas
pro ſuis cauſis faciẽdas duxerit imperator.
Grego.epi- Beatus Grego.ſcribens ad Theotiſtã * Pa
39.lib.9 tricium ait inter cætera:Si(inquit)religio
* *Patriciã* nis cauſa coniugia debere diſſolui dicãtur:
ſciendum eſt quia etſi hoc lex humana con
ceſsit,lex tamẽ diuina prohibuit.Ecce quẽ
admodum imperiali iudicio non poſſunt
eccleſiaſtica iura diſſolui. Ecce qualiter
quod lex humana conceſsit:diuina lex pro C
hibuit. Non quòd imperatorum leges(qui
bus ſæpe eccleſia vtitur contra hæreticos:
ſæpe contra tyrannos atque contra pra-
uos quoſcunque defenditur)dicamus pe-
nitus renuendas: ſed quòd eas euangelicis
& apoſtolicis atq; canonicis decretis(qui-
bus poſtponendæ ſunt) non poſſe inferre
præ

A præiudicium aſſeramus. Item Symmachus papa in vj.ſynodo. *In.6. ſynodo Romana tẽpore Theodorici regis.*

Nihil quod euangelicis regulis obuiet, imperatori agere licet.

NOn licet imperatori vel cuiquam pietatem cuſtodienti aliquid contra diuina mandata præſumere, nec quicquam quod euangelicis vel propheticis aut apoſtolicis regulis obuiet, agere. Item Felix papa loquitur principi.

In eccleſiaſticis cauſis regia voluntas ſacerdotibus eſt poſtponenda. B

CErtum eſt hoc rebus veſtris eſſe ſalutare, vt cùm de cauſis Dei agitur, iuxta ipſius conſtitutionem regiam voluntatem ſacerdotibus Chriſti ſtudeatis ſubdere, non præferre: & ſacroſancta per eorũ pręſules potius diſcere, quàm docere: eccleſiaſticam formam ſequi: non huic humanitus ſequenda iura præfigere: neque in eius ſanctionibus velle dominari, cuius clemẽtiæ Deus voluit tuæ piæ deuotionis colla C ſubmittere: ne dum menſura cæleſtis diſpenſationis exceditur, eatur in cõtumeliã diſponentis. Idem.

Bonis moribus & decretis Romanorum pontificum conſtitutiones contraire non poſſunt.

COnſtitutiones contra canones & decreta præſulum Romanorum vel bo

nos mores nullius ſunt momenti. Item A

Nicol. pa. pri. ad Michaëlē imperatorem ſcribens.

Nicolaus papa.

Quæ ſacerdotum ſunt, regibus vſurpare non licet.

IMperium veſtrum ſuis reipublicæ quotidianis adminiſtrationibus debet eſſe contentum, non vſurpare quæ ſacerdotibus domini ſolùm conueniunt. Itē Gregorius Nazianzenus imperatoribus Conſtantinopolitanis.

Tribunalia regum ſacerdotali ſunt poteſtati ſubiecta. B

SVſcipitis ne libertatem verbi? libenter accipitis quòd lex Chriſti ſacerdotali vos ſubiicit poteſtati, atque iſtis tribunalibus ſubdit. Dedit enim & nobis poteſtatem: dedit et principatum multo perfectiorem principatibus veſtris. Aut nunquid iuſtum vobis videtur, ſi cedat ſpiritus carni, ſi à terrenis cæleſtia ſuperentur: & ſi diuinis præferantur humana? Ecce quòd

2. pars. Conſtitutiones ſeculares eccleſiaſticis cōſentientes ſeruandæ.

conſtitutiones principum eccleſiaſticis legibus poſtponendæ ſunt. vbi autem euangelicis atque canonicis decretis non obuiauerint, omni reuerentia dignæ habeantur. Vnde Auguſtinus ait in dialogo cōtra Petilianum. C

Aug. c. 58. li. 2. cōtra literas Petiliani.

Leges imperatorum in adiutorium eccleſiæ licet aſſumere.

Si in

A SI in adiutorium veſtrum terreni imperij leges aſſumendas putatis, non reprehendimus. Nam fecit hoc Paulus, cùm aduerſus iniurioſos Romanum ciuem ſe eſſe teſtatur. Item Cyprianus Iuliano imperatori.

Reges pontificibus pro æterna vita, & pontifices regibus pro temporalibus indigent. *Act. 22. f* *1. ad Ti. 2. b*

QVoniam * idem mediator Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus, ſic actibus propriis, & dignitatibus diſtinctis of- ** Nico pa. pri. id habet ad Michaelē imperatorem ſcribens.*
B ficia poteſtatis vtriuſque diſcreuit propria: volens medicinali humilitate hominum corda ſurſum efferri, non humana ſuperbia rurſus in inferiora demergi: vt etiã Chriſtiani imperatores pro æterna vita pontificibus indigerent: & pontifices pro curſu temporalium tantummodo rerum imperialibus legibus vterentur: quatenus ſpiritualis actio à carnalibus diſtaret incurſibus: & Deo militans minimè ſeculari-
C bus negociis ſeſe implicaret: ac viciſsim ne ille rebus diuinis præſidere videretur, qui eſſet ſecularibus negotiis implicatus.

Item Leo quartus Lothario Aug. *Iuo Carno. lib. 2. conſimiliter profert cũ tribus ſequentibus.*

Leges imperatorum cuſtodiri oportet.

DE capitulis vel præceptis imperialibus veſtris, veſtrorumq; etiam pontificum prædeceſſorum irrefragabiliter

cuſtodiendis & conſeruandis: quanto va- A
luimus & valemus Chriſto propitio, & nunc, & in æuum nos conſeruaturos modis omnibus profitemur: & ſi fortaſſe quilibet aliter vobis dixerit, vel dicturus fuerit: ſciatis eum pro certo mendacem. Itẽ Io. vij. Ludouico imperatori.

Legis auctoritate diſſoluitur quod cõtra eã fit.

VIdes fili chariſsime quia quicquid cõtra leges accipitur, per leges diſſolui meretur. Idem Gelaſius Rufino & Aprili epiſcopis. B

Leges principum, aut regulas patrum contemni non licet.

QVis autem leges principum, aut regulas patrum: aut admonitiones paternas dicat debere contemni: niſi qui impunitum ſibi tantum exiſtimet tranſire cõmiſſum? Item Theoderico regi.

Seruentur ab omnibus Romanorum principum leges.

CErtum eſt magnificentiam veſtram C
leges Romanorum principum quas in negociis hominũ cuſtodiendas eſſe præceperit, multo magis circa reuerentiã beati Petri apoſtoli pro ſuæ felicitatis augmẽto velle ſeruari. Item Leo quartus Lothario Auguſto.

Romana lex nullius temeritate debet corrũpi.

Veſt

A VEſtram flagitamus clementiam, vt ſicut hactenus Romana lex viguit abſque vniuerſis procellis: & quę pro nullius perſona hominis reminiſcitur eſſe corrupta: ita & nunc ſuum robur propriumque vigorem obtineat.

Conſuetudo legibus cedit. Diſtinct. xj.

QVOD verò legibus conſuetudo cedat, Iſidorus teſtatur, dicens in ſynonymis, lib. ij. *1. pars. Iſid. in dialogo ſiue ſynonymis hominis & rationis.*

B *Prauus vſus ratione ſupatur & lege.*

VSus auctoritati cedat: prauum vſum & lex & ratio vincat. Item Nicolaus papa Michaëli imperatori. *Nicol. pa. pri. epiſ. ad Michaëlē.*

Non poteſt ſtatutis pontificum conſuetudo cuiuſquam refragari.

COnſequens eſt, vt quod ab huius ſedis rectoribus plena auctoritate ſancitur, nullius conſuetudinis præpediente C occaſione proprias tantummodo ſequendo voluntates remoueatur: ſed firmius atque incōcuſsè teneatur. Itē Iulius papa. *Iul. pa. pri. epiſ. pri. ad orientales epiſcopos.*

Non licet à conſuetudine Romanæ eccleſiæ membris diſſentire.

NOlite errare fratres mei chariſsimi: doctrinis variis & extraneis nolite abduci: & inſtituta apoſtolorum & apoſto *Hebr. 14. d*

licorum virorum canoneſque habetis: his fruimini: vt freti eis contra cuncta inimicorũ iacula perſiſtere valeatis. Satis enim indignum eſt quenquam vel pontificum, vel ordinum ſubſequentium hanc regulã refutare, quam beati Petri ſedem & ſequi viderit, & docere. Multum enim conuenit vt totum corpus eccleſiæ in hac ſibi obſeruatione concordet: quæ inde auctoritatem habet, vbi dominus totius eccleſiæ poſuit principatum. Item Codice lib. viij. tit. Quæ ſit longa conſuetudo. A B

Conſtantinus imperator ad Proculum.

Non poteſt vſus & conſuetudo legem & rationem vincere.

CONſuetudinis vſuſque longæui non vilis auctoritas eſt: verùm non vſque adeò valitura momento, vt aut rationem vincat, aut legem ſcriptam. Cùm verò nec ſacris canonibus, nec humanis legibus conſuetudo obuiare monſtratur: incõcuſſa cõſuetudo ſeruãda eſt. Vnde Aug. ait in lib. ex dictis Baſilij.

Conſuetudo canonibus ac legibus cõſona eſt ſeruanda.

Inuiolabilis eſt cõſuetudo quæ nec humanis legibus, nec ſacris canonibus obuiare monſtratur. C

Iuo Carno. li. 2. cõſimiliter profert.

ECcleſiaſticarum inſtitutionum quaſdam in ſcriptis, quaſdam verò apoſtolica traditione per ſucceſſores in miniſterio confirmatas accepimus: quaſdã verò cõſuetudine roboratas approbauit vſus: qui

A quibus par ritus & idẽ * vtriuſq; pietatis debetur affectus: vnde quis vel aliquantulũ ſacrarũ expertus ſcripturarũ hæſitauerit? Si enim attenderimus conſuetudines eccleſiæ nõ per ſcripturas à patribus traditas nihili æſtimare: quantũ religio detrimenti ſit latura, intentiuè inſpicientibus liquidò conſtabit. Quæ enim(vt inde exordiamur)ſcriptura ſalutiferæ crucis ſignaculo fideles docuit inſigniri: vel quæ trifariã digeſta ſuper panem & calicẽ, proli- B xæ orationis vel conſecrationis verba cõmẽdauit? nã nõ modò quod in euãgelio cõtinetur, vel ab apoſtolo quod eſt inſertũ ſecretis dicimus: ſed & alia plura adiicimus, magnã quaſi vim cõmendantia myſterijs. Quæ orientem verſus nos literarũ *orare forma docuit? Benedicimus fontem baptiſmatis oleò vnctionis. *Huic accedit ꝙ ter oleo inungimus quos baptizamus. verbis abrenunciare ſatanæ & angelis eius informamus. vnde & hæc & alia in hunc C modũ nõ pauca, niſi tacita ac myſtica traditione à patribus eccleſiaſtico more, ac reuerẽtiori diligẽtia ſunt in miniſterijs obſeruata magis ſilẽtio, quã publicata ſcripto. Idem ad Caſulanũ presbyterũ.

Laudabilis eſt conſuetudo, quæ nihil fidei contrarium vſurpat.

Conſue

vtriſq.

* *adorare.*

* *Huc accedat, quòd ter mergimus, quòd baptizatos oleo vngimus.*

Grego. id habet epi. 75. li. epiſto. ad epiſcopos Numidiæ.

COnſuetudinem laudamus, quæ tamẽ contra fidem catholicam nihil vſurpare dinoſcitur. Idem ad eundem. A

Vbi auctoritas deficit, mos populi & maiorum inſtituta pro lege ſeruantur.

Aug. epi. 86. ad Caſulanum. IN his rebus de quibus nihil certi ſtatuit diuina ſcriptura, mos populi Dei & inſtituta maiorum pro lege tenenda ſunt: & ſicut præuaricatores diuinarum legum, ita contemptores eccleſiaſticarum conſuetudinum coërcendi ſunt. Idem in lib. de fide Chriſtiana. B

Auctoritate & traditione generali vel ſpeciali eccleſia regitur.

CAtholica eccleſia per orbem terrarũ diffuſa, tribus modis probatur exiſtere. quicquid enim in ea tenetur: aut auctoritas eſt ſcripturarum, aut traditio vniuerſalis, aut certè propria & particularis inſtitutio: ſed auctoritate tota conſtringitur: vniuerſali traditione maiorum nihilominus tota: priuatis verò conſtitutionibus & propriis informationibus vnaquęque pro locorũ varietate prout cuique viſum eſt, & ſubſiſtit & regitur. Idem in lib. contra Manichæos. C

Aug. c. 2 li. xj. contra Fauſtũ Mani. *Valeat ad fidẽ catholicam auctoritas eccleſiæ.*

PAlàm eſt quòd in re dubia ad fidem & certitudinem valeat auctoritas eccleſiæ

A clesiæ catholicæ, quæ ab ipſis fundatiſsimis apoſtolorum ſedibus vſque ad hodiernum diem ſuccedētiū ſibimet & episcoporū ſerie,& tot populorum conſenſione cōfirmatur. Item Leo papa.

Ab apoſtolicis inſtitutis non licet recedere.

HOc veſtræ indicimus charitati,vt ab apoſtolicis inſtitutis nullo vlterius recedatis exceſſu: quia inultū poſt hoc eſſe non poterit,ſi quiſquā apoſtolicas regulas in aliquo crediderit eſſe negligendas.

B Item Innoc.Decentio epiſcopo. *Innocētius pa.1.epiſt.1. ad Decentium epm Eugubinū.*

Ab omnibus obſeruari debet, quod Romana ſeruat eccleſia.

QVis neſciat aut nō aduertat, id quod à principe apoſtolorū Petro Romanæ eccleſiæ traditum eſt,ac nunc vſque cuſtoditur,ab omnibus debere ſeruari:nec ſuperduci,aut introduci aliquid quod auctoritatem debeat generalē aliunde accipere vel exemplum:præſertim cùm ſit manifeſtum in omnem Italiam,& Galliā, Hiſpaniam,& Aphricam,atque Siciliam, inſulasq; interiacētes nullum inſtituiſſe eccleſias, niſi eos quos venerabilis apoſtolus Petrus,aut ſucceſſores eius conſtituerunt ſacerdotes. Legāt autē ſi in his prouincijs alius apoſtolus inuenitur aut legitur docuiſſe: quod ſi nō legunt,quia nuſquā inueniunt:

niunt: oportet eos hoc ſequi, quod eccleſia *A*
Romana cuſtodit: à qua principiū eos acce
** aſſertionibus.* piſſe nō dubiū eſt: ne dū peregrinis *ſermo
** omittere.* nibus ſtudēt, caput inſtitutionū videātur *
amittere. Sæpe dilectionē tuā ad vrbē veniſſe, ac nobiſcū in eccleſia cōueniſſe nō dubiū eſt: & quē morē vel in cōſecrandis myſterijs, vel cæteris agendis arcanis teneat, agnouiſſe: qđ ſufficere arbitraremur ad informationē tuæ eccleſiæ, vel reformationē, ſi prædeceſſores tui minus aliquid aut aliter tenuerint: & ſatis certū haberemus, *B* niſi de aliquibus nos cōſulendos eſſe duxiſſet: quibus idcirco reſpōdemus, nō ꝙ te *ignorare credamus: ſed vt maiori au-
** ignorare aliqua.* ctoritate vel tuos inſtituas: vel ſi qui à Roma. eccl. inſtitutionibus errāt aut commoneas, aut nobis indicare nō differas: vt ſcire valeamus qui ſint qui aut nouitates inducunt, aut alterius eccleſiæ quā Romanę exiſtimant conſuetudinem eſſe ſeruandā.

Contra conſuetudines & traditiones vniuerſales non eſt agendum. Diſtinctio xij. *C*

1. pars. Calix. papa pri. epi. 1. ad Benedictū epm.

QVOD abſq; diſcretione iuſtitię nulli agere licet. Vnde Calixtus papa omnibus epiſco. ait. *Nulli agere licet ſine diſcretione*

A *ne iuſtitiæ contra diſciplinam Romanæ eccleſiæ.*

NOn decet à capite mēbra diſcedere: ſed iuxta ſcripturæ teſtimonium, omnia mēbra caput ſequātur. Nulli verò dubium eſt, quod apoſtolica eccleſia mater ſit omnium eccleſiarū: à cuius regulis nullatenus vos conuenit deuiare: & ſicut Dei filius venit facere voluntatē patris ſui, ſic & vos implete voluntatē matris veſtræ, quæ eſt eccleſia: cuius caput (vt prædictū eſt) Romana conſiſtit eccleſia. Quicquid
B ergo ſine diſcretione iuſtitiæ cōtra huius diſciplinam actum fuerit, ratū haberi nulla ratio permittit. Itē Gregorius papa.

Apoſtolicis præceptis nullus ſuperbè reſiſtat.

PRæceptis apoſtolicis non dura ſuperbia reſiſtatur, ſed per obedientiā quæ à ſancta Roma. eccle. & apoſtolica auctoritate iuſſa ſunt, ſalutiferè impleantur, ſi eiuſdem ſanctæ Dei eccleſiæ (quæ eſt caput veſtrum) communionem habere deſideratis. Non nouū aliquid præſenti iuſsio-
C ne præcipimus, ſed illa quæ olim vidētur indulta, firmamus: cū nulli dubiū ſit quòd non ſolū pontificalis cauſatio, ſed omnis ſanctæ ſpei Roma. eccle. & religionis relatio ad ſedem apoſtolicam quaſi ad caput omnium eccleſiarum debuit referri: & inde normam aſſumere, vnde aſſumpſit

Anaſtaſius pa. 2. hoc habet principiū ſcribēs ad Anaſtaſ. Auguſt. cap. 6

exor

exordiũ:nec caput inſtitutionis videatur omitti.Cuius auctoritatis ſanctionem omnes teneant ſacerdotes, qui noluerint ab apoſtolicæ Petræ(ſuper quã Chriſtus vniuerſalem fundauit eccleſiam)ſoliditate cõuelli.Si quis hæc apoſtolicæ ſedis præcepta nõ obſeruauerit:percepti honoris eſſe hoſtis non dubitetur. A

Item Nicolaus Michaëli imperatori.

Non eſt reſiſtendum conſuetudini, cui canonica non obſtat auctoritas.

Iuo Car.li. 2.id eidem tribuit.

SCit ſancta Roma.eccle.quòd nihil obſunt ſaluti credẽtium diuerſæ pro loco & tẽpore conſtitutiones vel cõſuetudines,ſi illis canonica nõ obſiſtat auctoritas pro qua eis obuiare debeamus.vnde nil iudicamus eis debere vel poſſe reſiſti. B

Hierony. ad Lucinium ſcribẽs.

Item Hiero. ad Lucianum.

Conſuetudines quæ fidei non officiunt,vt à maioribus traditæ ſunt, obſeruentur.

ILlud breuiter te admonendum puto,traditiones eccleſiaſticas, præſertim quæ fidei nõ officiant,ita obſeruandas,vt à maioribus traditæ ſunt:nec aliquorũ conſuetudinem,aliorũ contrario more ſubuerti. C

** Igmaro.*

Item Nicolaus Ignatio * epiſcopo.

Iuo Car.li. 2.eadẽ profert.

Traditiones à patribus inſtitutæ non ſunt infringendæ.

RIdiculum eſt &ſatis abominabile dedecus

A decus, vt traditiones quas antiquitus à patribus ſuſcepimus, infringi patiamur.

Item Inſtitutionum lib. j. titu. ij.

Diuturni mores pro lege ſunt habendi.

DIuturni mores (niſi legi ſint aduerſi) conſenſu vtentium approbati, legem imitantur. Item Codice lib. viij. titu. Quæ ſit longa conſuetudo. c. j.

Quicquid fit contra longam conſuetudinem, reuocari oportet.

B COnſuetudo præcedens, & ratio quæ cõſuetudinem ſuaſit, tenenda eſt. Et quicquid contra longam conſuetudinem fiet: ad ſolicitudinem ſuam reuocabit pręſes prouinciæ. Item Gregorius vniuerſis epiſcopis Numidiæ. *Imperator Alexãder.*

Immota maneat conſuetudo, quæ contra fidẽ catholicam nihil vſurpare dinoſcitur.

NOs conſuetudinem quæ contra fidẽ catholicam nihil vſurpare dinoſcitur, immotã permanere concedimus: ſiue C de primatibus cõſtituendis, ſiue de cæteris capitulis: exceptis his qui ex Donatiſtis ad epiſcopatũ perueniũt: quos prouehi ad primatus dignitatẽ (etiã cũ ordo clericorum eos deferat ad locũ eundẽ) modis omnibus prohibemus. Sufficiat autem illis commiſſæ ſibi plebis curam gerere: nõ autem illos antiſtites quos catholica fides *Grego. pa. pri. epiſt. 75. li. pri.*

in eccleſiæ ſinu docuit & genuit, ad obtinēdū culmē primatus anteire. A Itē Greg.

Grego. pa. 1. epi. 51. lib. 7. ad Maximū Salonitanē. epiſco. Idem cap. 3. reſpodens ad interrogationem tertiā Auguſtini Cātuarīēſis archiepi.

Non negentur quæ conſuetudinis ſunt.

QVemadmodū quæ illicita ſunt, perpetrare non patimur: ſic quę ſunt cōſuetudinis, non negamus. Item Gregorius, Augu[st]ſti. Anglorum epiſcopo.

Non locus conſuetudinem, ſed conſuetudo locum commendat.

NOuit fraternitas tua Romanæ eccle. conſuetudinē, in qua ſe meminit eſſe nutritā: ſed mihi placet, vt ſiue in Roma- B na ſiue in *Gallicorum, ſiue in qualibet eccleſia inueniſti quod plus omnipotēti Deo poſsit placere, ſolicitè eligas: & in Anglorum eccleſia, quę adhuc in fide noua eſt, & in conſtitutione præcipua, quæ de multis eccleſijs colligere poteris, infundas. Non enim pro locis res, ſed pro rebus loca amā da ſunt. Ex ſingulis ergo quibuſcūq; eccleſijs quæ pia, quæ religioſa, quę recta ſunt elige: & hæc quaſi in faſciculum collecta, C apud Anglorum mentes in conſuetudinē depone. Item Auguſt. ad Ianuarium.

** Gallicanorum.*

Quod neque contra fidem, neque contra bonos mores eſſe conuincitur, indifferenter eſt habendum.

Epi. 118

** Aliàs, illa verò.*

ILla autem *quæ non ſcripta, ſed tradita ſunt, cuſtodimus: quæ autem toto orbe terrarum

A terrarũ obſeruantur, datur intelligi vel ab ipſis apoſtolis, vel ex plenarijs concilijs (quorũ eſt in eccleſia ſaluberrima auctoritas) cõmẽdata atq; ſtatuta retineri: ſicut id quòd domini paſsio & reſurrectio, & aſcenſio ad cælũ, & aduentus ſpiritus ſancti, anniuerſaria ſolẽnitate cel brãtur: & ſi quid aliud tale occurrerit quod ſeruetur ab vniuerſis quocunque ſe diffundit eccleſia. Alia verò quæ per loca terrarum regionesq; variantur, ſicut eſt quòd alij ieiu-
B nant ſabbatũ, alij nõ: alij verò quotidie cõ municãt corpori & ſanguini domini, alij certis diebus accipiunt: & ſi quid aliud huiuſmodi animaduerti poteſt: totũ hoc genus rerum liberas habet obſeruationes. Quòd enim neq; contra fidem catholicam neq; contra bonos mores eſſe cõuincitur, indifferenter eſt habendum: & pro eorum inter quos viuitur ſocietate, ſeruandũ eſt. Auguſ. idem auctoritate Ambroſij aſſerit.

C Mater mea Mediolanum me ſecuta inuenit eccleſiam ſabbato non ieiunantẽ, cœperat fluctuare quid ageret. Tunc ego conſului de hac re beatiſsimæ memorię Ambroſium epiſcopum. At ille ait: Cùm Romam venio, ſabbatum ieiuno, cũ Mediolani ſum, non ieiuno. Sic & tu ad quancũq; fortè eccleſiam veneris, eius morẽ ſerua,

ſi cuiquã nõ vis eſſe ſcandalũ,nec quẽquã tibi.Hoc cùm matri renunciaſſem, libenter amplexa eſt. Hoc autem de conſuetudine illa intelligendum eſt,quæ vel vniuerſalis eccleſiæ vſu,vel temporis prolixitate roboratur.Cæterũ ſi pro varietate temporum,vel animorum,vel locorum varię conſuetudines introducantur,inuenta opportunitate reſecandæ ſunt potius quàm obſeruandæ. Vnde Auguſti. ſcribit ad inquiſitiones Ianuarij. A

Epi. 119, cap. 19

Reſecanda ſunt quæ neque auctoritatibus neque moribus vniuerſitatis comprobantur. B

OMnia talia quæ neque ſanctarũ ſcripturarum auctoritatibus cõtinẽtur, nec in concilijs epiſcoporum ſtatuta inueniuntur, nec conſuetudine vniuerſalis eccleſiæ roborata ſunt,ſed diuerſorum locorum diuerſis moribus inumerabiliter variantur,ita vix aut nunquam omnino poſſint inueniri cauſæ, quas in eis conſtituendis homines ſecuti ſunt: vbi facultas tribuitur,ſine vlla dubitatione reſecanda exiſtimo: quamuis enim neque hoc inueniri poſsit,quomodo contra fidem ſint:ipſam tamen religionẽ quã in pauciſsimis & maniſeſtiſsimis celebrationũ ſacramentis miſericordia Dei voluit eſſe liberam,ſeruilibus oneribus premunt, adeò vt tolerabilior C

A lior ſit cōditio Iudæorum: qui etiam ſi tempus libertatis non cognouerint, legali bus tamen ſacramentis, non humanis pręſumptionibus ſubiiciuntur. Item ex concilio Toleta.xj.cap.iij.

Omnes prouinciales eundem in pſallendo modum teneant, quem metropolitanam ſedem habere cognouerint.

DE his qui contra Apoſtolicā volunta tem circunferuntur omni vento do- *3. pars. Ephe.4.c* ctrinæ placuit ſancto cōcilio, vt metropo B litanæ ſedis auctoritate coacti vniuſcuiuſque prouincię ciues, rectoresq; eccleſiarū vnum eundemq; in pſallendo teneant modum, quem à metropolitana ſede cognouerint inſtitutum: nec aliqua diuerſitate cuiuſque ordinis, vel officij à metropolitana ſede patiantur ſe diſiungi. Sic enim iuſtū eſt, vt inde vnuſquiſq; ſumat regulas magiſterij, vnde honoris conſecrationem accepit: vt iuxta maiorū decreta: ſedes quæ C vniuſcuiuſque ſacerdotalis dignitatis eſt mater, eccleſiaſticæ dignitatis vel rationis ſit magiſtra. Abbatibus ſanè indultis officijs, quæ iuxta voluntatē ſui epiſcopi regulariter ab illis implenda ſunt: cætera officia publica, id eſt, veſperas, matutinū, ſiue miſſam aliter quā in principali eccleſia celebrare non liceat. Quiſquis autem

horum decretorũ violator extiterit, ſex A
menſibus à communione priuatus, apud metropolitanum ſub pœnitentiæ cenſura maneat corrigendus: quatenus apud illũ & præteritæ tranſgreſsionis culpam lachrymis diluat:& neceſſariã officiorũ doctrinã ſtudioſè addiſcat. Sub iſta ergo regula diſciplinæ, non ſolũ metropolitanus totius ſuæ prouinciæ pontifices vel ſacerdotes adſtringat, ſed & cæteri epiſcopi ſubiectos ſuos eccleſiarum rectores obtemperare ſuis inſtitutionibus cogant. B

Item ex concilio Bracharenſi.j.cap.xix.

Ordo ſeruetur in matutinis & veſpertinis officijs vnus & idem.

PLacuit omnibus communi conſenſu, vt vnus atq; idem pſallendi ordo in matutinis vel veſpertinis officijs teneatur:& non diuerſæ ac priuatæ, neque monaſteriorum conſuetudines cum eccleſiaſtica regula ſint permiſtæ.

Ius naturale eſt indiſpenſabile. C
Diſtinctio xiij.

ITEM aduerſus naturale ius nulla diſpẽſatio admittitur, niſi fortè duo mala ita vrgeant: vt alterũ eorũ neceſſe ſit eligi. Vnde in concilio Toleta.viij.cap.ij.ſic legitur:

Minus

A *Minus malũ de duobus malis eligendum eſt.*

DVo mala licet omnino cautiſsimè ſint præcauẽda, tamẽ ſi periculi neceſsitas vnũ ex his perpetrare cõpulerit, id debemus reſoluere quod minori nexu noſcitur obligari. Quid autẽ leuius ex his, quid've grauius ſit: puræ ratiõis acumine inueſtigemus. Etenim dum peierare compellimur, creatorẽ quidem offendimus: & nos tantummodo maculamus. Cùm verò noxia promiſſa complemus, & Dei iuſſa B contemnimus, & proximis impia crudelitate nocemus, & noſipſos crudeliori mortis gladio trucidamus. Illinc enim duplici culparum gladio perimus: hinc tripliciter iugulamur. Item Greg. in moralibus parte vj. lib. xxxij. cap. lv. & lvj. *Ca. 18. li. 32 in 40. cap. Iob id habet Gregori.*

De eodem.

NErui teſticulorum Leuiatham perplexi ſunt: quia ſuggeſtionũ illius argumẽta implicatis inuentis illigantur: vt C pleroſque ita peccare faciant, quatenus ſi fortaſſe fugere peccatum appetant, hoc ſine alio peccati laqueo nõ euadant, & culpam faciant dum vitant: ac nequaquam ſe ab vna valeant ſoluere, niſi in alia ſe conſentiant ligari. Quod melius oſtẽdimus ſi qua ex conuerſatione hominũ illigationis huius exempla proferamus. Ecce *2 pars. Cap. 19. eiuſdem.*

quidam dum mundi huius appetit amici- A
tias, cuilibet alteri ſimilem ſibi ducenti vi
tam, quòd ſecreta ſcelera illius omni ſilen
tio contegat, ſe iureiurando conſtringit,
ſed is cui iuratum eſt, adulterium perpe-
trare cognoſcitur: ita vt etiam maritum
adulteræ occidere conetur. Is autem qui
iuſiurandum præbuit, ad mentem reuerti
tur, & diuerſis hincinde cogitationibus
impugnatur: atque hoc ſilere formidat, ne
ſilendo adulterij ſimul & homicidij parti
ceps fiat, & prodere trepidat, ne reatu ſe B
periurij obſtringat. Perplexis ergo teſticu
lorum neruis ligatus eſt, quia in quālibet
partem declinet, metuit ne à tranſgreſsio
nis contagione liber non ſit. Alius cuncta
quæ mundi ſunt deſerens, atque per om-
nia frangere proprias voluntates quęrēs,
alieno ſe ſubdere regimini appetit: ſed eū
qui ſibi apud Deum præeſſe debeat: mi-
nus cauta inquiſitione diſcernit: cui for-
taſſe is qui ſine iudicio eligitur, cū præeſ-
ſe iam cœperit, agere quæ Dei ſunt pro- C
hibet, & quæ mūdi ſunt iubet. Penſans ita
que ſubditus, vel quæ ſit culpa inobediē-
tiæ, vel quod contagium ſecularis vitæ,
& obedire trepidat, & non obedire formi
dat: ne aut obediens Deum in ſuis præce-
ptis deſerat: aut rurſus non obediens,
Deum

A Deum in electo priore contemnat: & infra. Alius penſare pondus eccleſiaſtici honoris negligens, ad locum regiminis præmijs aſcẽdit: ſed quia omne quod hic eminet, plus mœroribus afficitur, quàm honoribus gaudet: dum cor tribulationibus premitur, ad memoriam culpa reuocatur: doletque ſe ad laborem cum culpa peruenisse: quamque ſit iniquum quod admiſerit, ex ipſa fractus difficultate cognoſcit. Reum igitur ſe cum impenſis præmijs agnoſcens, vult adeptę ſublimitatis locum

B deſerere: ſed timens ne grauius delictum ſit ſuſcepti gregis cuſtodiam reliquiſſe, vult ſuſcepti gregis curam gerere: ſed formidat ne deterior culpa ſit regimina paſtoralis * gregis dimittere, quàm empta poſsidere. Per honoris ergo ambitum ligatũ culpa hincinde ſe cõſpicit eſſe. Quippe ſine reatu criminis neutrũ videt, ſi aut ſuſceptus ſemel grex relinquatur: aut rurſus ſacra actio ſeculariter empta teneatur.

C Vndique metuit, & vt ſuſpectus latus omne pertimeſcit, ne aut ſtans in empto regimine non dignè lugeat, quod non etiam deſerens emendat: aut certè regimen deſerens, dum aliud flere nititur, rurſus aliud de ipſa gregis deſtitutione cõmittat. Eſt tamẽ quod ad deſtruendas Beemoth verſutias

regimina paſtoralis gratia empta: poſside re.

2. pars. Cap. 20. eiuſdem.

ſutias ſubtiliter fiat, dũ mens inter minora & maxima peccata conſtringitur. Si omnino nullus ſine peccato euadẽdi aditus patet, minora ſemper eligãtur: quia et qui murorũ vndiq; ambitu ne fugiat, clauditur: ibi ſe in fugã præcipitat, vbi breuior murus inuenitur.* Hinc etiã Paulus cùm quoſdã in eccleſia incõtinentes aſpiceret, cõceſsit minima, vt maiora declinarent, dicẽs: Propter fornicationẽ vnuſquiſque vxorem ſuam habeat. Et quia tunc ſolùm coniuges ſine culpa in admiſtione ſunt, cùm non pro explẽda libidine, ſed pro ſuſcipienda prole miſcentur: vt hoc etiam quod conceſſerat, ſine culpa quãuis minima nõ eſſe mõſtraret, illico adiunxit. Hoc autẽ dico ſecundũ indulgẽtiã, nõ ſecundũ imperiũ. Nõ enim ſine vitio eſt qđ ignoſcitur, & nõ pręcipitur. Peccatũ profectò vidit: ſed qđ poſſet indulgeri, præuidit. Sed cũ in dubijs conſtringimur, vtiliter minimis ſubdimur, ne in magnis ſine venia peccemus. Itaq; plerunq; neruorũ Beemoth iſtius perplexitas ſoluitur, dũ ad virtutes maximas per cõmiſſa minora tranſitur.

[Margin: A; * ingeritur; 1. Cor. 7; B; 1. Cor. 12. b; C]

Ius naturale eſt indiſpenſabile, ſed non conſuetudo aut lex. Diſtin. xiiij.

Verùm

A VERUM hoc ita in vna eademq; perſona intelligitur. Cæterùm an in diuerſis eadem diſpēſatio locū habeat, videlicet vt committamus minora, ne alij grauioribus im plicentur, meritò quæritur. De his ita ſcribit Auguſtinus in libro v. quæſtionum, ſuper Geneſim libro primo. *Augu.li.1. quæſti.cap. 42.*

Non ſunt à nobis aliqua committenda delicta, ne alij grauiora committant.

QVod ait Sodomitis Loth, Sunt mihi duæ filiæ quæ nōdum nouerunt viros, perducam illas ad vos, & abutimini illis ſicut vobis placuerit: tantùm in viros iſtos ne faciatis iniquum. Quoniā volebat proſtituere filias ſuas hac compēſatione, vt viri hoſpites eius nihil à Sodomitis tale paterentur: vtrum admittenda ſit compenſatio flagitiorum vel quorumcunque peccatorum, vt nos faciamus mali aliquid, ne alius grauius malum faciat: an potius perturbationi Loth non cōſilio tribuendum ſit quod hic dixerit, meritò quæritur. Et nimirū periculoſiſsimè admittitur hæc cōpenſatio. Si autē perturbationi humanæ tribuitur, & menti tanto malo permotæ: nullo modo imitanda eſt. Cōſuetudinis autē vel cōſtitutionis rigor nonnunquā relaxatur. Vnde Leo Papa ait. *Gen.19.b.* B C *1.pars. Leo papa 1. epi. 90. ad Ruſticum Narbonē. epiſcopum,*

Quæ

Quæ conſtitutiones valeant temperari, vel quæ non. A

SIcut quædam ſunt quæ nulla poſſunt ratione cõuelli, ita multa ſunt quæ aut pro neceſsitate temporum, aut pro conſideratione ætatum oportet temperari: illa conſideratione ſemper ſeruata, vt in his quæ vel dubia fuerint aut obſcura, id nouerimus ſequendum, quod nec præceptis euangelicis contrarium, nec Decretis ſanctorum patrum inueniatur aduerſum.

De origine & auctoritate Canonum. Diſtinctio xv. B

QVONIAM de iure naturali, & conſtitutione vel conſuetudine hactenus diſſeruimus, differentiam qua abinuicẽ diſcernuntur aſsignantes: nunc ad eccleſiaſticas conſtitutiones ſtylum vertamus: earum originem & auctoritatem prout ex libris ſanctorum patrum colligere poſſumus, C breuiter aſsignantes.

Quo tempore cœperunt Canones generalium conciliorum.

CAnones generalium conciliorum (vt Iſidorus ait in lib. vj. Etymolo. cap. xviij.) à temporibus Conſtantini cœperunt. In prçcedentibus nanque annis perſecu

Iſid. id habet ca. 16. li. 6. Ety.

A ſecutione feruente docendarum plebium minimè dabatur facultas. Inde Chriſtianitas in diuerſas hæreſes ſciſſa eſt, quia non erat epiſcopis licētia cōueniendi in vnū, niſi tempore ſupradicti Imperatoris. Ipſe enim dedit facultatem Chriſtianis liberè congregari. ſub hoc etiam ſancti patres in concilio Niceno, de omni orbe terrarum conuenientes, iuxta fidem euangelicam & apoſtolicā, ſecundū poſt apoſtolos ſymbolum tradiderunt. Inter cętera autē con-
B cilia quatuor ſunt venerabiles ſynodi, quę totam principaliter fidē complectuntur, quaſi quatuor euangelia, vel totidem paradiſi flumina. Harum prior Nicena ſynodus, cccxviij. epiſcoporum, ſub Conſtantino Auguſto Imperatore peracta eſt, in qua Arrianæ perfidiæ condemnata eſt blaſphemia, quam de inæqualitate ſanctę trinitatis idē Arrius aſſerebat. cōſubſtantialem enim Deo patri Dei filium eadem
C ſancta ſynodus per ſymbolū definiuit. Secūda ſynodus numero cl. patrū ſub Theodoſio ſeniore in Conſtantinopoli cōgregata eſt, quæ Macedoniū ſpiritū ſanctum eſſe Deum negantē condemnans, conſubſtantialē patri & filio ſpiritum ſanctum demōſtrauit, dans ſymboli formā, quam tota Græcorum & Latinorum confeſsio

in ec

in eccleſijs prædicat. Tertia ſynodus, Epheſina prima,cc. epiſcoporũ, ſub iuniore Theodoſio Auguſto ędita eſt: quæ Neſtoriũ duas perſonas aſſerentẽ in Chriſto, iuſto anathemate condemnauit: oſtendens manere in Chriſto duas naturas, & vnam Domini noſtri Ieſu Chriſti perſonam. Quarta ſynodus Chalcedonẽ.quę ſexcentorum xxx.ſacerdotũ ſub Martiano principe habita eſt: in qua Eutychẽ Cõſtantinopolitanũ abbatem verbi Dei & carnis vnã naturã pronunciantẽ, eum & eiuſdẽ Dioſcorum defenſorẽ quondã Alexãdrinum epiſcopũ, & ipſum rurſus Neſtoriũ epiſcopũ cum reliquis hæreticis vna patrum ſententia prædãnauit: prędicans eadem ſancta ſynodus Chriſtũ Deum ſic natum de Virgine, vt in eo ſubſtantiã, & diuinæ & humanæ cõfiteamur naturæ. Hæ ſunt quatuor ſynodi principales, fidei naturã pleniſsimè prædicantes. Sed etſi quã ſunt alia cõcilia quæ ſancti patres ſpiritu Dei pleni ſanxerunt, poſt iſtorũ quatuor auctoritates, omni maneãt ſtabilita vigore: quorũ geſta in hoc opere cõdita continentur. Synodus autẽ ex Græco interpretatur comitatus, vel cœtus. Concilij verò nomen tractũ eſt ex more Romano. tempore enim quo agebantur cauſæ, cõueniebant

Synodus quid eſt.

bant

A bant omnes in vnum, & communi intentione tractabant. Vnde & conciliũ à communi intentione dictũ eſt, quaſi cõſilium, c, in, ſ, literã tranſeunte. vel concilium dictum eſt à cõmuni intentione, eò quòd in vnum dirigant omnẽ mentis obtuitũ. Cilia etenim oculorũ ſunt. vnde qui ſibimet diſſentiunt, non agunt conciliũ, quia non conſentiunt in vnũ. Cœtus verò cõuentus eſt vel cõgregatio, à coëundo, id eſt, à conueniẽdo in vnum. Hinc etiã conuentus eſt B nuncupatus, eò quòd ibi omnes cõueniunt in vnum. Sicut à conuentu cœtus dicitur: ſic & concilium à ſocietate multorum in vnũ appellatur. De quatuor quoque concilijs ſcribit beatus Gregorius, ita dicens: *Cilia.* *Cœtus, Conuentus.* *Epi. 24. li. 1. Ioãni epo Cõſtãtinop. Eulogio &c.*

De auctoritate quatuor conciliorum.

SIcut ſancti euãgelij quatuor libros, ſic quatuor concilia ſuſcipere & venerari me fateor. Nicenũ ſcilicet, in quo peruerſum Arrij dogma deſtruitur. Cõſtantino- C politanũ quoque, in quo Eunomij & Macedonij error cõuincitur. Epheſinũ etiam primũ in quo Neſtorij impietas iudicaẽ. Chalcedonenſe verò, in quo Eutychetis & Dioſcori prauitas eſt reprobata. Hæc tota deuotione amplector, & integerrima approbatione cuſtodio: quia in his velut in quadrato lapide ſanctæ fidei ſtructura

con

conſurgit:& cuiuslibet vitæ cõmunis at- A que actionis norma cõſiſtit. Quintum verò concilium veneror, in quo epiſtola quę Ibe dicitur, erroris plena, reprobatur: in quo Theodorus perſonã mediatoris Dei & hominum in duabus ſubſtantijs ſeparans, ad impietatis perfidiã cecidiſſe conuincitur, & in quo ſcripta Theodori per quę beati Cyrilli fides reprehenditur, auſu dementiæ prolata refutantur. Cunctas verò quas præfata venerãda concilia perſonas reſpuunt, reſpuo: quæ venerantur, B amplector: quia dum vniuerſali ſunt conſtituta conſenſu, ſe & non illa deſtruit quiſquis pręſumit abſoluere quos ligant, aut religare quos abſoluunt. De eiſdem etiam ſcribit Gelaſius papa, dicens:

Gelaſius papa 1. cũ 70. epiſcopis ſtatuit.

Quæ cõcilia ſancta Romana eccleſia ſuſcipiat.

SAncta Romana eccleſia poſt illas veteris teſtamenti & noui ſcripturas, quas regulariter ſuſcipimus: etiam has ſuſcipi non prohibet. Sanctam ſynodum Nicenam, cccxviij. patrum mediante Cõſtan- C tino maximo Auguſto: in qua Arrius hæreticus condemnatus eſt. Sanctã ſynodum Conſtantinopol. mediante Theodoſio ſeniore Auguſto, in qua Macedonius hæreticus debitam damnationem excepit. Sanctam ſynodum Epheſinam primam, in qua

A qua Neſtorius damnatus eſt conſenſu beati papæ Cæleſtini mediante Cyrillo Alexãdrinæ ſedis antiſtite, & Arcadio epiſcopo ab Italia deſtinato. Sanctam ſynodum Chalcedonenſem mediante Martiano Auguſto,& Anatolio Cõſtãtinopolitano epiſcopo, in qua Neſtoriana, & Eutychiana hęreſis ſimul cum Dioſcoro eiusque cõplicibus damnatę ſunt. Sed etſi qua ſunt concilia à ſanctis patribus hactenus inſtituta poſt iſtorum quatuor auctoritatem, etiam
B cuſtodienda & recipienda mãdamus & decernimus. Iã nunc ſubiiciendũ eſt de opuſculis ſanctorum patrum, quæ in eccleſia catholica recipiuntur. Opuſcula beati Cypriani martyris,& Carthaginenſis epiſcopi. Item opuſcula beati Athanaſij Alexandrini epiſcopi. Item opuſcula beati Gregor. Nazianzeni epiſcopi. Item opuſcula beati Baſilij Cappadoceni epiſcopi. Item opuſcula beati Ioannis Conſtanti. epiſco-
C pi. Item opuſcula beati Hilarij Pictauien. epiſcopi. Item opuſcula beati Augu. Hipponeñ. epiſcopi. Item opuſcula beati Ambroſij Mediolanenſis epiſcopi. Item opuſcula beati Hieronymi presbyteri. Item opuſcula beati Proſperi viri religioſiſsimi. Item epiſtolam beati Leonis papæ ad Flauianum epiſcopum Conſtan. deſtinatã:

cuius textum aut vnum iota ſi quiſquam idiota diſputauerit,& nō eam in omnibus venerabiliter acceperit, anathema ſit. Itē opuſcula atq; tractatus omnium patrum orthodoxorum,qui in nullo à ſanctę Romanæ eccleſiæ conſortio deuiauerunt,nec ab eius fideli prædicatione ſeiuncti ſunt, ſed communionis ipſius gratia Dei vſque ad vltimum diem vitæ ſuæ participes fuerint,legenda decernimus. Item decretales epiſtolæ quas beatiſsimi papæ diuerſis tēporibus ab vrbe Romana pro diuerſorū patrum conſultatione dederunt,venerabiliter ſuſcipiēdę ſunt. Item geſta ſanctorū martyrum,qui multiplicibus tormētorū cruciatibus,& mirabilibus confeſsionum triūphis irradiant. Quis ita eſſe catholicorū dubitet,& maiora eos in agonibus fuiſſe perpeſſos:nec ſuis viribus, ſed Dei gratia & adiutorio vniuerſa toleraſſe? Sed ideo ſecundū auctoritatem antiquā vel cōſuetudinem ſingulari cautela in ſancta Romana eccleſia non leguntur, quia eorū qui ſcripſere nomina penitus ignorātur: & ab infidelibus aut dictis ſuperflua, aut minus apta quàm rei ordo fuerit,ſcripta eſſe putātur: ſicut cuiuſdam Quirici & Iulitę matris eius: ſicut Gregorij, aliorumque paſſiones huiuſmodi quę ab hęreticis probātur

A tur conſcriptę: propter quod(vt dictũ eſt) ne vel leuius ſub ſanandi oriretur occaſio, in ſancta Romana eccleſia non leguntur: Nos tamen cum prædicta eccleſia omnes martyres & eorum glorioſos agones, qui Deo magis quàm hominibus noti ſunt, omni deuotione veneremur. Item vitas patrũ Antonij, Pauli, Hilarionis, & omnium eremitarum, quas tamen vir beatiſsimus ſcripſit Hieronymus, cũ omni honore ſuſcipimus. Item actus beati Silueſtri apo
B ſtolicę ſedis pręſulis: licet eius qui ſcripſit nomen ignoremus: à multis tamen in vrbe Romana catholicis legi cognouimus: & ꝑ antiquo vſu multę hoc imitantur eccleſię. Item ſcripta de inuentione ſanctæ crucis dominicæ, & alia ſcripta de inuentione capitis beati Ioannis Baptiſtæ: nouellæ quidẽ reuelationes ſunt: & nonnulli eas catholici legunt: ſed cùm hęc ad catholicorũ manus peruenerint, Beati Pauli apoſtoli ſen-
C tentia præcedat: Omnia probate: quod bonũ eſt tenete. Item Rufinus vir religioſus plurimos eccleſiaſtici operis ædidit libros: nonnullas etiã ſcripturas interpretatus eſt. Sed quoniã beatus Hieronymus in aliquibus eũ de arbitrij libertate notauit: illa ſentimus quę beatum Hieronymũ prędictum ſentire cognoſcimus: & nõ ſolùm

de Rufino,ſed etiam de vniuerſis quos vir A
ſæpius memoratus zelo Dei & fidei religione reprehendit. Item Origenis nonnulla opuſcula quæ vir beatus Hieronymus non repudiat,legenda ſuſcipimus:reliqua autem omnia cum auctore ſuo dicimus eſſe renuenda. Item chronicon Euſebij Cæſarieñ.atque eiuſdem hiſtorię eccleſiaſticę libros,quamuis in primo narrationis ſuæ libro tepuerit,& in laudibus atque excuſatione Origenis ſchimatici vnum conſcripſit librum, propter rerum tamen ſingula B
rem notitiam,quæ ad inſtructionem pertinet,vſquequaq; nõ dicimus eſſe renuẽdos. Item Oroſium virum eruditiſsimum collaudamus:quia valde neceſſaria aduerſus Paganorum calumnias ordinauit: miraq́; breuitate contexuit. Item venerabilis viri Sedulij Paſchale opus quod heroïcis deſcripſit verſibus,inſigni laude proferimus. Item Vincentij nihilominus laborioſum opus non ſpernimus ſed imitamur.Cæterùm quæ ab hæreticis conſcripta vel præ C
dicta ſunt,nullatenus recipit catholica & apoſtolica eccleſia Romana. Quibus & pauca quæ ad memoriã venerũt, & catholicis vitanda ſunt decreuimus eſſe ſubdenda. In primis Ariminenſem ſynodum à Conſtantino Cæſare Conſtantini filio cõgre

A gregatam mediante Tauro præfecto: extunc & in æternum confitemur eſſe damnatam. Item Itinerariũ nomine Petri apoſtoli, quod appellatur ſancti Clemẽtis lib. viij. apocryphum. Actus nomine Andreæ apoſtoli apocryphus. Actus nomine Philippi apocryphus. Actus nomine Petri apoſtoli apocryphus. Actus nomine Thomæ apoſtoli apocryphus. Euangelia Thadæi nomine apocrypha. Euãgelia nomine Thomæ apoſtoli, quibus Manichæi
B vtũtur, apocrypha. Euãgelia nomine Barnabę apoſtoli apocr. Euãgelia nomine Bartholomæi apoſtoli apocrypha. Euangelia nomine Andreę apoſtoli apocrypha. Euãgelia q̃ falſauit Lucian⁹, apocrypha. Euãgelia quę falſauit Hircius *, apocrypha. Liber de infantia ſaluatoris, apocryphus. Liber de natiuitate ſaluatoris, & de ſancta Maria, & de obſtetrice ſaluatoris, apocryphus. Liber qui appellat̃ paſtoris, apocryphus. Libri omnes quos fecit Lẽticius di-
C ſcipulus diaboli, apocryphi. Liber qui appellatur Fundamẽtum, apocryphus. Liber qui appellatur Theſaurus, apocryphus. Liber qui appellatur De filiabus Adę vel Geneſis, apocryphus. Liber qui appellatur Pẽtametrum de Chriſto Virgilianis compaginatum verſibus, apocryphus. Liber

* *Hyritius.*

qui appellatur actus Teclæ & Pauli, apocryphus. Liber qui appellatur Lepotius, apocryphus. Liber Prouerbiorum ab hæreticis tranſcriptus, & ſancti Sixti nomine ſignatus, apocryphus. Reuelatio quæ appellatur Pauli, apocrypha. Reuelatio quę appellatur Thomę, apocrypha. Reuelatio quæ appellatur Stephani, apocrypha. Liber qui appellatur Tranſitus ſanctæ Marię, apocryphus. Liber qui appellatur Pœnitentia Adæ, apocryphus. Liber qui appellatur Diogenes nomine gigantis, qui poſt diluuium cum dracone ab hæreticis pugnaſſe perhibetur, apocryphus. Liber qui appellatur teſtamentum Iob (aliàs eſt Iacob) apocryphus. Liber qui appellatur de pœnitentia Origenis, apocryphus. Liber de pœnitentia Cypriani, apocryphus. Liber qui appellatur Iamnæ & Mambrę, apocryphus. Liber qui appellatur Sors apoſtolorum, apocryphus. Liber Luſanæ, apocryphus. Liber canonum apoſtolorũ, apocryphus. Liber Phyſologus ab hæreticis conſcriptus, ſed beati Ambroſij nomine præſignatus, apocryphus. Hiſtoria Euſebij Pamphili, apocrypha. Opuſcula Tertulliani ſiue Africani, apocrypha. Opuſcula Iouiniani & Galli, apocrypha. Opuſcula Montani & Priſcillæ & Maximillæ, A B C

apoc

A apocrypha. Omnia opuſcula Fauſti Manichæi, apocrypha. Opuſcula alterius Clementis Alexandrini, apocrypha. Opuſcula Caſsiani presbyteri Galliarum, apocrypha. Opuſcula Pictauieñſis Victoris, apocrypha. Opuſcula Fauſtini Regineñ. Galliarum, apocrypha. Opuſcula Frumentici, apocrypha. Epiſtola Ieſu ad Abagarum, apocrypha. Paſsio Gregorij, apocrypha, Paſsio Quirici* & Iulitę, apocrypha. Scriptura quæ appellatur Salomonis contra-
B dictio, apocrypha. Philateria omnia quæ non ab angelo, vt illi confingunt, ſed magis à dęmone conſcripta ſunt, apocrypha.

*Cirici.

Hæc & his ſimilia, quæ Simon Magus, Nicolaus, Teruidus*, Marciō, Baſilides, Ebion, Paulus etiam Samoſatenus, & Bonoſius, qui ſimili errore defecerunt: Montanus quoque cum ſuis obſcœniſsimis ſequacibus: Apollinaris, Valētinus ſiue Manichæus, Fauſtus, Sabellius, Arrius, Mace
C donius, Eunomius, Nouatius, Sebatius, Calixtus, Donatus, & Euſtachius, Iubianus, Pelagius, Iulianus, & Latieñ. Cęleſtinus, et Maximianus, Priſcillianus ab Hiſpania, Lapedius, Dioſcorus, Eutychius, Petrus et alius Petrus, ex quibus vnus Alexandriā, alius Antiochiam maculauit: Acatius Cōſtantino. cum conſortibus ſuis, necnon &

*Cherinthus.

omnes hæreſes quas ipſi eorumque diſcipuli ſiue ſchiſmatici docuerunt vel conſcripſerunt, quorum nomina minimè retinemus: non ſolùm repudiata, verùm etiã ab omni Romana eccleſia eliminata, atq; cum ſuis auctoribus auctorumque ſequacibus ſub anathematis indiſſolubili vinculo in æternum confitemur eſſe damnata. A

Ex Iuonis lib.ij. de libris ab eccleſia receptis. Cæterùm qui libri in eccleſiaſticis officiis per anni circulum à nonnullis legantur (quod ritum illum apoſtolica non reprobat, ſed ſequitur eccleſia) pro fidelium B
ædificatione annotandum cenſuimus. quidam quòd in ſeptuageſima ponunt pentateuchum vſque in vndecimum diem ante Paſcha. A xv. die ante Paſcha ponunt Hieremiam, vſque in cœnam domini. In cœna domini legunt tres lectiones de lamentationibus Hieremiæ: Quomodo ſedet ſola ciuitas plena populo, &c. & tres lectiones de tractatu Auguſtini in pſalmũ liiij. Exaudi domine deprecationem meam, & ne deſpexeris. & tres de Apoſtolo, vbi C
ait in epiſtola ad Corint. Conuenientibus vobis in vnum. Secunda lectio ſic incipit, Similiter poſtquam cœnauit. Tertia de ſpiritualibus: Nolo vos ignorare fratres. In paraſceue tres lectiones de lamentationibus Hieremiæ: tres de tractatu ſancti Auguſt

Thren. 1. a — *1. Cor. 11. d* — *Luca 22. b* — *1. Cor. 10. a*

ugustini in pſalmum, Exaudi Deus de-
recationem meam. & tres de Apoſtolo,
bi ait in epiſtola ad Hebræos: Feſtinemus *Hebr.4.c*
ngredi,&c. Secũda lectio, Omnis nanque
ontifex. Tertia, De quo nobis eſt grandis
ermo. In ſabbato ſancto tres lectiones de
amentationibus Hieremiæ prophetæ: &
res de tractatu ſancti Auguſtini in pſal.
xiij. Exaudi Deus orationẽ meam, *cũ tri **cùm deprecor.*
bulor. & tres de Apoſtolo: vt ait in epiſto-
a ad Hebræos vbi ait: Chriſtus aſsiſtens *Hebr.9.c*
ontifex futurorum bonorum. Secunda le
ctio, Vbi enim teſtamentum. Tertia, Vm-
bram enim habet lex futurorum bonorũ.
n Paſcha domini homiliam ad ipſum diẽ
pertinentem. Infra hebdomadã homilias.
n octauis Paſchæ ponunt Apocalypſim,
& Actus apoſtolorum, & epiſtolas canoni
cas, vſque in octauam Pentecoſtes. In octa
ua Pentecoſtes ponunt librum Regum &
Paralipomenon vſque in calendis Augu-
ſti. In dominica prima menſis Auguſti po
nunt Salomonem vſque in calendis Septẽ
bris. In dominica prima menſis Septem-
bris ponunt Iob, Thobiam, Heſter, Heſ-
dram, vſque in calendis Octobris. In do-
minica prima menſis Octobris ponunt
librum Machabæorum vſque in calen-
dis Nouembris. In dominica prima mẽſis

Nouembris ponunt Ezechielem & Danie- A
lem & minores prophetas vſque in Calen
dis Decembris. In prima dominica mēſis
Decembris ponunt Eſaiam prophetam vſ
que in natiuitatem domini. In natali domi
Eſaia 9. a ni legunt primùm de Eſaia tres lectiones.
Prima lectio, Primo tempore alleuiata eſt
terra Zabulon, &c. Secunda, Conſolami-
ni, conſolamini. Tertia, Conſurge Hieru-
ſalem. Deinde legūtur ſermones vel homi
liæ ad ipſum diem pertinentes. In natali B
ſancti Stephani homilia de ipſa die. In na-
tali ſancti Ioannis ſimiliter. In natali In-
nocentium ſimiliter. In natali ſancti Silue
ſtri, ſimiliter. In octaua natalis domini, ho
milia de ipſa die. In dominica prima poſt
natiuitatem domini, ponunt epiſtolas
Pauli vſque in ſeptuageſimam. In epipha-
nia lectiones tres de Eſaia. Prima lectio
Eſa. 55. a incipit, Omnes ſitientes. Secunda, Sur-
Ibid. 65 ge illuminare Hieruſalem. Tertia, Gau-
dens in domino gaudebo. Deinde legun- C
tur ſermones vel homiliæ ad ipſum diem
pertinentes.

De auctoritate & numero canonum apoſtolicorum.

Diſtinctio xvj.

Apo

APOSTOLORUM canones qui per Clementem põtificem Romanum (ſicut quidam aſſerũt) dicũtur eſſe trãſlati, ſunt quinuaginta. Hos nõ recipiẽdos, ſed inter apoyrypha deputatos, Iſidorus ſcribit, dicens. *Iſi. in principio conciliorum.*

Apoſtolorum canones, apoſtolica reiiciuntur uctoritate.

CAnones qui dicuntur apoſtolorum, ſeu quia eoſdem nec ſedes apoſtolica ecepit, nec ſancti patres illis aſſenſum ræbuerunt, pro eo quòd ab hęreticis ſub omine Apoſtolorum compoſiti dinoſuntur: quãuis in eis vtilia inueniãtur, tanẽ ab auctoritate canonum atque apoſtoca eorum geſta conſtat eſſe remota, atque nter apocrypha deputata. Zepherinus au em econtra ſcribit epiſcopis per Siciliam onſtitutis. *Zeph. pa. epiſtola 1*

Apoſtolorum canones ſunt recipiendi.

SExaginta ſententias apoſtoli præſcripſerunt cum alijs quàm plurimis epiopis: quas ſeruãdas eſſe cẽſuerũt. Itẽ Leo apa ix. contra epiſtolam Niceti abbatis. *Iuo Carn. lib. 2. id refert.*

Exceptis quinquaginta capitulis canones apoolorum inter apocrypha deputantur.

CLementis librum, id eſt, Petri apoſtoli itinerarium, & apoſtolorum canoes numerãt patres inter apocrypha: exce

ptis

ptis capitulis 50. quæ decreuerunt orthodoxæ fidei tractatores adiungenda. A

Item vj. ſynodus cap. ij.

Iſid. in præfatione conciliorum à ſe collectorum. PLacuit huic ſanctæ ſynodo vt amodo confirmata & rata ſint canonum apoſtolorum lxxxv. capitula. Epiſtola Iſidori in capite canonum. Iſidorus ſeruus Chriſti, lectori ſuo conſeruo. *Ibidem Iſi.* Propter eorum auctoritatem cæteris concilijs præponimus canones qui dicuntur eſſe apoſtolorum: licet à quibuſdam apocryphi dicantur: quoniam plures eos recipiunt, & ſancti patres eorum ſententias ſynodali auctoritate roborauerũt, & inter canonicas poſuerunt conſtitutiones. B Item primus ordo (vt prædictum eſt) de celebrando concilio, ibi inſertus habetur: poſtmodum canones apoſtolorum atque apoſtolicorum, id eſt, à ſancto Clemente vſque ad ſanctũ Syluestrum: & decretorum atque conciliorum diuerſorum breuiarium eſt interpollatum ſequens ordinem ſuum. Item cũ Hadrianus papa ſextam ſynodum ſuſcipiat cum omnibus canonibus ſuis, cùm C etiam ſancta octo vniuerſalia cõcilia profeſsione Romani pontificis ſint roborata: in ſexta autem ſynodo ſiue in ſeptimo concilio apoſtolorum canones ſint recepti & approbati: patet quòd non ſunt inter apo-

crypha

A crypha deputandi. Vnde ſcribit Hadrianus papa Tharaſio patriarchæ.

Sexta ſynodus auctoritate Hadriani corroboratur.

SExtam ſynodum ſanctam cum omnibus canonibus ſuis recipio. Sed dubitatur de ea, an canones cōſcripſerit: quod ex quarta actione ſextæ ſynodi facilè abſoluitur. Ait enim epiſcopus Petrus epiſcopo Nicomediæ.

Sexta ſynodus canones inſcripſit.

B HAbeo librum continentem canones ſanctæ ſynodi ſextæ, patriarcha dixit. Quidam ſcandalizantur per ignorantiam pro canonibus iſtis, dicentes: Nunquid ſexta ſynodus canones fecit? Sciant ergo quoniā ſynodus ſancta ſexta ſub Cōſtantino congregata eſt contra eos qui dicebant vnam operationem & vnam voluntatem eſſe in Chriſto: in qua ſancti patres illos, vtpote hæreticos anathematizauerunt, & orthodoxam fidem explanauerunt. C Soluta eſt hæc ſynodus Cōſtantini xiiij. anno: poſt quatuor verò aut quinque annos, iidem ſancti patres cōgregati ſunt ſub Iuſtiniano filio Conſtantini, & prædictos canones promulgauerunt, de quibus nullus dubitet. qui enim ſub Conſtantino imperatore in ſynodo fuerūt, iidem ipſi *2. pars.*

ipſi epiſcopi ſub Iuſtiniano iſtis canonibus ſubſcripſerunt. Oportebat enim vt ſynodus vniuerſalis canones eccleſiaſticos promulgaret. Itē ſancta ſynodus vniuerſalis ſexta poſt promulgatā ab eo definitionē contra Monothelitas: Conſtantino imperatore qui eam congregauerat, non multò poſt defuncto Iuſtiniano filio eius regnante pro eo. Eadē ſancta ſynodus diuinitus inſpirata, iterum Conſtatinopo. iiij. aut v. anno congregata eſt: & canones numero ccij. ad correctionē eccleſiæ promulgauit. Ex his ergo colligitur quòd ſexta ſynodus bis congregata eſt. Primò ſub Conſtantino imperatore: & nullos canones conſtituit. Secundò ſub Iuſtiniano filio eius: & præfatos canones promulgauit. Vnde ſancti patres in eadem ſynodo congregati dixerunt. A B

Conſtitutiones ſynodi ſextæ.

QVoniam ſanctæ vniuerſales ſynodi v. ſub Iuſtiniano Auguſto, vj. ſub Cōſtantino patre ſuo Auguſto, de myſterio fidei pleniſsimè diſputantes canones nō fecerunt ſicut cæteræ quatuor vniuerſales ſynodi, propterea nos conuenientes in hāc imperialem vrbem ſacros canones cōſcripſimus. Item placuit huic ſanctæ ſynodo, vt amodo cōfirmata & rata ſint canonum C

apo-

A ſtolorum lxxxv.capitula. Item confirmamus & cæteros ſanctorum canones & ſynodos,primã Nicenam & Ancyritanam, Neocæſarienſem, Gangrenſem, Antiochenam,Laodiceñ.Conſtãtinopolitanam, Epheſinam primam, Chalcedonenſem, Sardicenſem,Carthaginenſem,& opuſcula Theophili Alexandrini epiſcopi,& Gregorij Trimegiſti Neocæſarieñ.epiſcopi, & Dionyſij Alexandrini epiſcopi & martyris,Athanaſij epiſcopi Alexãdrini, Ba- *Iuo. Carn. lib.2.*
B ſilij Cæſareæ Cappadociæ epiſcopi,Gregorij Nyſeni epiſcopi, Gregorij Theologi, Amphilochij Iconenſis epiſcopi, Timothei Alexandrini epiſcopi, Germani Conſtantinopolitani epiſcopi,Cyrilli Alexandrini epiſcopi,Cypriani Carthaginenſis epiſcopi,& ſynodũ ſuã. Itẽ ex diurno li. profeſsio.Romani põtificis.

Auctoritate Romani pontificis ſancta octo concilia corroborantur.

C SAncta viij.vniuerſalia concilia:primũ Nicenum:ſecundum Conſtantinopolitanum: tertium Epheſinũ, Chalcedoneñ. quartum & quintũ.Item Conſtantinopolitanũ vj.Itẽ Nicenum vij.viij.quoq; Cõſtantino.vſque ad vnum apicem immutilata ſeruare, & pari honore & veneratione digna habere,& quę prædicauerunt & ſtatue *Iuo. Carn. lib.2.*

ſtatuerunt, modis omnis ſequi & prædica- A re: & quæcunque condemnauerunt, ore & corde condemnare profiteor. Quo autẽ tempore ſexta ſynodus, & j.ij.iiij.& v.cõgregatæ ſunt, Beda in lib. de temporibus ſcripſit, dicens:

De temporibus conciliorum.

Beda lib. de tẽporũ ra. ca.65

SExta ſynodus vniuerſalis Conſtantinopoli congregata eſt, & Græco ſermone conſcripta temporibus papæ Agathonis, exequẽte piiſsimo principe Conſtantino intra palatiũ ſuũ, ſimulq; legatis apoſtolicæ ſedis & epiſcopis cl. reſidentibus. B Prima ſynodus vniuerſalis in Nicæa congregata eſt contra Arrium cccxviij. patrũ temporibus Iulij papæ ſub Conſtantino principe. Secunda in Conſtantiñ. cl. patrum contra Macedonium & Eudoxium temporibus Damaſi papæ, & Gratiani principis, quando Nectarius eiuſdem vrbis epiſcopus eſt ordinatus. Tertia in Epheſo * c. patrum contra Neſtoriũ Auguſtæ vrbis epiſcopum ſub Theodoſio magno principe, & papa Cæleſtino. Quarta * in Chalced. vj. cxxx. patrum ſub Leone papa temporibus Martiani principis contra Eutychen nephandiſsimorum monachorum præſulem. Quinta * in Conſtantinopolitana ciuitate temporibus * Iulij pa- C

**cc.*

**in Chalcedone.*

** item Conſtantinop.*

**Vigilij, Iſidorus ĩ priñcipio conciliorum*

pæ

A pæ ſub Iuſtiniano principe contra Theodorum & omnes hæreticos.

PRima autem ſynodus in*Nicena cccxviij.patrum contra Arrium Alexandrinum presbyterum, qui tres inæquales gradus in trinitate aſſerebat: patrem, ſcilicet maiorem: filium minorem: ſpiritum ſanctum creaturam vel ſeruum:temporibus Conſtantini principis & Silueſtri papæ Romani,Macarij Hieroſolymitani,Alexandri Alexandrini, qui condem *Nicæa.

B nata eadem hæreſi ſtatuerunt canones viginti,quorum auctor maximè præfatus Alexander epiſcopus fuit. Secunda ſynodus in Conſt. cl. patrum contra Macedonium Conſtantinop.epiſcopum, qui negabat ſpirititum ſanctum Deum eſſe, temporibus Gratiani & Theodoſij principum: Damaſi papæ Romani,Cyrilli Hieroſolymitani,* Nectarij Alexādrini: qui condemnata præfata hæreſi ſtatuerũt canones tres,quorum auctor maximè beatus Nectarius Conſtantiñ. epiſcopus fuit. Tertia in Epheſo*ccc.patrum contra Neſtorium Conſtanti.epiſcopum qui dicebat beatam virginem Mariam non Dei, ſed hominis tantummodo genitricem: vt aliã perſonam carnis, aliam faceret deitatis, temporibus Theodoſij principis iunio-

*Timothei. *cc.

f ris

ris, Cæleſtini papæ Romani, Iuuenalis A
Cōſtantiñ.epiſcopi, Cyrilli epiſcopi Alexandrini: qui xv. capitula contra Neſtorij blaſphemias totidem canones auctore eodē ſancto Cyrillo anathematizando conſcripſerunt. Quarta in Chalced. vj.cxxx. patrum contra Eutychen Conſtanti. abbatem, qui aſſerebat Chriſtum poſt humanam aſſumptionem, non ex duabus naturis exiſtere, ſed ſolam in eo diuinam naturam permanere: tēporibus Marciani principis, Leonis papæ Romani, Iuuenalis B
Hieroſolymitani, Anatholij Conſtan. qui condemnata præſcripta hæreſi ſtatuerunt
*27. canones *xxviij. quorum auctor maximè idem ſanctus Anatholius Conſtantin.epiſcopus fuit. Quinta in Conſtanti. contra Theodorum Meſochœnum & omnes hęreticos, qui Theodorus dicebat aliud eſſe dei verbum, & aliud Chriſtum: & ſanctam Mariam virginem negabat Dei genitricem fuiſſe, temporibus Iuſtiniani prin- C
*Vigilij. cipis, Iulij *papæ Romani, domini An-
*14. tiocheni, Eutychij Conſtan. qui *xxvij. capitula anathematizando deſcripſerunt cōtra Theodorum & ſociorum eius blaſphemias. Sexta in Conſtā.cl. patrum contra Macarium Antiochenum epiſcopum & ſocios eius, qui vnam voluntatē & operationem

ationem in Chriſto falſa ſuſpicione aſſe-
ebant,temporibus Conſtãtini principis,
A gathonis papę Romani, Gregorij Con-
tantin. qui condemnata hæreſi præfata
nathematizando ſcripſerunt ix. capitula
nterius annexa.

PRima annotatio Ancyritanæ ſynodi dicitur,quę ante Nicenam fertur fuiſſe:ſed propter auctoritatẽ maiorem poſtponitur:in qua patres xviij.ſtatuerunt canones xxiiij. quorum auctor maximè Vitalis Antiochenus epiſcopus extitit. Secunda Neocæſarieñ. quæ poſt Ancyritanam & Antiochenam legitur fuiſſe:in qua patres xvij.ſtatuerũt canones xxiiij. quorum auctor maximè Vitalis epiſcopus Sa onitanus extitit. Tertia Gangrenſis, quæ poſt Nicenam legitur fuiſſe:in qua patres vj.ſtatuerũt canones xx. propter quaſdã neceſsitates eccleſiaſticas,maximè contra Euſtachium,qui dicebat quòd nullus in cõ iugali gradu poſitus, nec vllus fidelis qui õ omnibus renũciaret quępoſſideret,ſpẽ llã ad Deũ haberet:& multa alia veneno ,quæ enumerare lõgũ eſt.Quarta Sardiẽ.in qua patres lx. ſtatuerũt canones xxij. uorũ auctor maximè Oſi⁹ Cordubẽ.epiſ. Vincẽtius Capuanus ẽpiſco. & Ianuaius Beneuẽtanus:& Callepodius Neapoli

Iſido. hæc omnia habet in principio conciliorum.

tanenſis ſanctæ Romanæ eccleſiæ legati A extiterunt. Quinta Antiochena: in qua patres xxx. ſtatuerunt canones xxv. quorum auctor maximè Euſebius Palęſtinenſis epiſcopus extitit. Sexta Laodicenſis: in qua patres xxxij. ſtatuerũt canones lxiij. quorũ auctor maximè Theodoſius epiſcopus extitit. Septima Carthaginenſis: in qua patres ccxxviij. ſtatuerũt canones xxiij. quorum auctor maximè Aurelianus Carthaginenſis epiſcopus extitit: & ſanctus Auguſtinus Hipponenſis epiſcopus in eadẽ B ſynodo legitur fuiſſe, temporibus Honorij Auguſti. Octaua Africana ſub Theodoſio minore Augu. in qua patres ccxxix. recitauerunt & firmauerunt canones cv. qui per diuerſa concilia Africanæ prouinciæ temporibus Aurelij Carthaginenſis epiſcopi leguntur eſſe cõſcripti. Nona Arelatenſis: in qua patres cc. ſtatuerũt canones iiij. quorũ auctores maximè Silueſter vrbis Romæ epiſcopus, & ſanctus Maurinus Arelatenſis epiſcopus extiterunt tẽ- C poribus Conſtantini Auguſti, ſicut quidam aſſerunt. Decima iterũ Arelatẽſis: in qua patres xviij. ſtatuerunt canones: quorum auctor maximè Cæſarius Arelatenſis epiſcopus, temporibus Auguſti Conſtantini extitit. Vndecima iterum Arelaten

A Arelatenſis:in qua patres xviij. ſtatuerũt canones. Duodecima iterum Arelatenſis, in vico Hortenſio:in qua patres xj. ſtatuerunt canones: quorum auctor maximè ſanctus Cæſarius epiſcopus extitit. Tertiadecima iterum Arelateñ. in qua patres xviij.ſtatuerunt canones,quorum auctor maximè Sarpidius Arelaten. epiſcopus extitit. Quartadecima Auraſicieñ.in qua patres xxvj. ſtatuerũt canones, quorum auctor maximè Hilarius epiſcopus B extitit. Quintadecima Empanẽſis:in qua patres xxvj. ſtatuerunt canones ix. quorum auctor maximè Cęſarius extitit epiſcopus. Sextadecima Agathenſis: in qua patres xxxix.ſtatuerunt canones:quorum auctor maximè Arelatenſis epiſcopus extitit. Septimadecima Aurelianenſis: in qua patres lxxij.ſtatuerunt canones:quorum auctor maximè Aurelianus Arelatenſis epiſcopus extitit. Octauadecima iterum Aurelianenſis: in qua patres xxx. ſtatuerũt canones: quorũ auctor maximè Melianus epiſcopus Rhodonenſis extitit. Nonadecima iterum Aurelianẽſis: in qua patres xxx.ſtatuerunt canones: quorũ auctor maximè ſanctus Albinus Andegauẽſis epiſcopus extitit. Vigeſima Aluernenſis:in qua patres xv. ſtatuerunt canones:

quorũ auctor maximè Honoratus Brelitenſis epiſcopus extitit. Vigeſimaprima Maticenſis: in qua patres xxj. ſtatuerunt canones: quorum auctor maximè Priſcus Lugduneñ. epiſcopus extitit. Vigeſimaſecunda iterũ Maticeñ. in qua patres lxxxvj. ſtatuerũt canones: quorũ auctor maximè idẽ Priſcus Lugduneñ. epiſcopus extitit. Vigeſimatertia Lugdunẽſis: in qua patres xviij. ſtatuerũt canones: quorũ auctor maximè Philippus Vienenſis epiſcopus extitit. Vigeſimaquarta iterũ Lugdunenſis: in qua patres xx. ſtatuerũt canones: quorũ auctor maximè idẽ Priſcus Lugdunenſis epiſcopus extitit. Sed quod Nicena ſynodus xx. canones ſupra ſtatuiſſe dicitur: cõtrarium videtur ei quod in epiſtola Athanaſij inuenitur. Scribit enim Athanaſius Alexãdrinus epiſc. Marco papę ita dicẽs:

Athanaſius Marco papa Sylueſtri ſucceſſori.

Epiſtola Athanaſij poſtulantis capitula Niceni concilij.

SEptuaginta Niceni concilij capitula, quæ de præfata ſynodo iubente domino meo Alexandro decreta omniũ epiſcoporum attuli, quę ſunt igne cõbuſta: optamus vt à ſede ſanctæ eccleſię veſtra auctoritate percipere per pręſentes legatos mereamur. Item præſentibus nobis lxx. in memorata ſynodo capitula tractata ſunt:

xxx. à

A xxx. à Græcis Græca ędita lingua: & xxx. à Latinis ſimiliter ædita Latina lingua: ſed viſum eſt ccc. & xviij. epiſcopis ſpiritu ſancto repletis: & maximè iam dicto Alexandro, & apoſt. ſedis apocriſarijs: vt decem capitula adunarentur alijs: atque alijs cōgruis locis insererentur, & ad formam lxx. diſcipulorū, vel totius orbis terræ linguarum lxx. tanti & tam excellentis concilij fierent capitula, quæ omnē Chriſtianorum informarent orbem. Quomo-
B do ergo xx. tantum capitula in Nicena ſynodo ſtatuta dicuntur, cùm lxx. capitula (vt Athanaſius ſcribit) in ea ſtatuta monſtrentur? His ita reſpondetur: capitula Nicenæ ſynodi quædam in deſuetudinem abierunt. xx. tantum in Roma. eccleſia habentur. Vnde Stephanus papa ſcribit dicens Luthobio epiſcopo Maguntino. *Iuo. Car. id refert lib. 4.*

Niceni concilij viginti tantùm capitula habentur.

C Viginti tantùm capitula Nicenę ſynodi in ſancta Romana eccleſia habentur: ſed quo neglectu alia defecerunt, ambiguum eſt. plurimi arbitrantur Antiocheno concilio eſſe ea inſerta. Sardicenſe quoque concilium auctoritate Nicolai papæ recipitur. Vnde idem ſcribit clero Conſtantiñ. *Iuo. Car. id refert lib. 2*

Auctoritate Apoſtolica Sardicenſe concilium recipitur. A

QVod dicitis neq; Sardicenſe concilium,neq; decreta alia vos habere ſanctorum patrum vel recipere: nõ facilè vobis facultas credẽdi tribuitur: maximè cùm Sardicenſe conciliũ quod penes vos in veſtris regiõibus actũ eſt, & omnis eccleſia recipit: qua ratiõe cõueniat, vt hęc ſancta Conſtantinopolitana eccleſia abijceret,&(vt dictum eſt)non reciperet.

Papæ eſt concilia generalia congregare. Diſtin. xvij. B

GENERALIA quoque concilia, vel quorum tempore celebrata ſunt: vel quorũ auctoritas cæteris prçemineat ſanctorum auctoritatibus ſupra mõſtratum eſt. Auctoritas verò aggregandorũ conciliorum penes apoſtolicã ſedẽ eſt. Vnde Marcellus Papa ſcribit Maxentio epiſcopo.

Marc. pa. epiſt. 2. ad Maxentiũ tyrãnum.

Abſque Romani pontificis auctoritate ſynodum aliquibus congregare non licet. C

SYnodum epiſcoporũ abſque huius ſedis Romanæ auctoritate (quanquam quoſdam epiſcopos poſsitis congregare) nõ poteſtis regulariter facere. Neq; vllum epiſcopum, qui hanc appellauit apoſtolicam

A cam ſedem, damnare antequam hinc ſententia diffinitiua procedat. Nam ſi ſeculares in publicis iudicijs libellis vtũtur appellatorijs: quãto magis ſacerdotibus hęc eadem agere licet? qui ſuper illos ſunt, de quibus dictũ eſt: Ego dixi, dij eſtis. Item Iulius Papa orientalibus epiſcopis.

βεβαίωσις à minori.

Pſal. 81.

Iul. pa. 1. in reſcripto ad orientales pro Athanaſio.

Non eſt ratum concilium quod auctoritate Romanæ eccleſiæ fulcitum non ſit.

Regula veſtra nullas habet vires, nec habere poterit: quoniam nec ab orB thodoxis epiſcopis hoc cõcilium actũ eſt: nec Romanæ eccleſiæ legatus interfuit, canonibus præcipientibus ſine eius auctoritate concilia fieri non debere: nec vllum ratum eſt aut erit vnquam cõcilium, quod eius non fuerit fulcitum auctoritate.

Item Damaſus Papa.

Dama. pa. pri. epiſt. 5. ad Stephanum archiepiſcopum Mauritaniæ.

Nullus vſurpet conceſſa Romanæ eccleſiæ.

Hvic ſoli ſedi cõceſſa nullus vſurpare ſine eius conſultu præſumat, qui C nõ vult honore eccleſiaſtico indignus, aut contemptor iudicari. Item Grego. Papa.

Abſque apoſtolicæ ſedis auctoritate ſynodum aliquibus congregare non licet.

Nec licuit alicui aliquando, nec licebit particularem ſynodum congregare: ſed quoties aliqua de vniuerſali ſynodo aliquibus dubitatio naſcitur: ad recipien-

dam de eo quod non intelligũt rationem, A aut ſponte hi qui ſalutem animę ſuæ deſiderant, ad apoſtolicã ſedem pro recipienda ratione conueniant: aut ſi fortè ſicut de

Prou.18. talibus ſcriptum eſt, Peccator cùm peruenerit in profundum malorum, cõtemnit: ita qui obſtinati & cõtumaces extiterint, vt doceri nõ velint: eos ab eiſdem ſedibus apoſtolicis, aut attrahi ad ſalutẽ quoquo modo neceſſe eſt: aut (ne aliorum perditio eſſe poſsint) ſecũdùm canones per ſeculares oportet opprimi poteſtates. Item B

Pela.pa.2. epiſt.pri. Pelagius papa epiſcopis, qui conuenerant ad illicitam vocationem Ioannis Conſtantinopolitani epiſcopi.

Non eſt concilium, ſed conuenticulum quod ſine ſedis apoſtolicæ auctoritate celebratur.

MVltis denuo apoſtolicis & canonicis atque eccleſiaſticis inſtruimur regulis non debere abſque ſententia Romani pontificis cõcilia celebrari. Quapropter, vt iam dictum eſt, rectè nõ concilium, ſed conuenticulũ veſtrum vel conciliabulum C caſſatur: & quicquid in eo actum eſt, irritum habeatur & vacuũ. Vos quoque deinceps videte, vt nullius hortatu talia prǽſumatis, ſi apoſtolicæ ſedis cõmunione carere non vultis. Si verò in qualibet pro-

Ibid.paulò inferius. uincia ortæ fuerint quæſtiones: & inter

ipſos

A ipſos prouinciȩ epiſcopos diſcrepare cœperit ratio:atq; inter ipſos diſsidentes nō conueniat:ad maiorē tunc ſedem referantur:& ſi illic quidem facilè & iuſtè nō diſcernuntur: vbi fuerit ſynodus regulariter congregata, canonicè & iuſtè iudicentur. Maiores verò & difficiliores quæſtiones (vt ſancta ſynodus ſtatuit,& beata cōſuetudo exigit) ad ſedem ſemper referantur apoſtolicam.. Item Symmachus papa. *Eunodius in lib pro defenſione. 4.& 5.ſy. Roma.*

B *Prouincialia concilia ſine Romani pontificis præſentia pondere carebunt.*

Concilia ſacerdotum eccleſiaſticis legibus quotannis decreta per prouincias:quia præſentiā papæ non habent,valetudinem perdiderunt. Legiſtis inſaniſſimi aliquando in illis prouincijs maioribus prȩter apoſtolici apicis ſanctionem aliquid conſtitutum: & non de maioribus negocijs ad conſultationem,ſi quid occurrerit,præfatæ ſedis arbitrio fuiſſe reſeruatum? *2.pars.* Hinc etiā cùm auctoritas Theodorici regis ex diuerſis prouincijs ad vrbem Romanā ſacerdotes conuenire præcepiſſet,vt ſanctum conciliū iudicaret,de his quæ venerabili papȩ Symmacho præſuli apoſtolicæ ſedis ab aduerſarijs ipſius dicebantur impingi: Liguriæ & Aemiliæ epiſcopi,ſeu Venetiarū ſuggeſſerūt ipſum qui di- *Ex quarta ſynodo Romana.* C

qui dicebatur impetitus, debere ſynodum A
cõuocare: ſcientes quòd eius ſedi primùm
Petri apoſtoli meritũ, deinde ſecuta iuſ-
ſione domini cõciliorum venerandorum
auctoritas ſingularem in eccleſijs tradidit
poteſtatem: nec antedictę ſedis antiſtitem
In eadem. minorũ ſubiacuiſſe iudicio. Ad hæc ſe-
reniſsimus rex Deo inſpirante reſpondit
ſynodalis eſſe arbitrij in tãto negocio ſe-
quẽda præſcribere: nec aliquid ad ſe præ-
ter reuerentiam de eccleſiaſticis negocijs
pertinere: committens etiã poteſtati pon- B
tificum, vt ſiue propoſitum vellent audire
negocium, ſiue nollent: quod magis puta-
rent vtile, deliberarent: dummodo pro ve
nerandi prouiſione concilij pax in ciuita-
te Romana daretur. Epiſcopi verò in ſy-
nodo reſidentes congregata auctoritate
eiuſdem Symmachi dixerũt: Symmachus
Papa ſedis apoſtolicæ præſul ab huiuſmo
di oppoſitionibus impetitus, quantùm ad
homines reſpicit, ſit immunis & liber: cu-
ius cauſam totã Dei iudicio reſeruamus. C
De clericis verò memorati Papæ, qui ab
epiſcopo ſuo ante tempus contra regulas
diſceſſerunt, & ſchiſma fecerunt: hoc fieri
decernimus, vt illi ſatisfacientes epiſcopo
ſuo miſericordiam conſequantur, & of-
ficijs eccleſiaſticis ſe gaudeant reſtitui.

Lauren

Laurentius eccleſiæ Mediolanenſis epi-
ſcopus huic ſtatuto noſtro, in quo totam
cauſam Dei iudicio commiſimus, ſubſcri-
pſit. Petrus eccleſiæ Rauẽnatis epiſcopus
ſub eiſdem verbis ſubſcripſit: & poſt eum
ſeptuagintaquinque epiſcopi. Illud de cle
ricis pro pace in vrbe reformanda miſe-
ricorditer & diſpenſatiuè factũ dinoſci-
tur. Hoc quoque notandũ eſt, quòd in hoc
concilio, & in alia ſynodo Symmachi pa-
pæ, ante Rauennatem epiſcopum Medio-
lanenſem ſubſcripſiſſe & reſpondiſſe le-
gitur: ex quo & ſedis prærogatiuam ante
eum habere colligitur. Ait enim Grego-
rius Siagerio epiſcopo Auguſtudunenſi.

EPiſcopos ſecundùm ordinationis ſuæ tempus, ſiue ad conſedendum in concilio, ſiue ad ſubſcribendum, vel in qualibet alia re ſua attendere loca decreuimus: & ſuorum ſibi prærogatiuam ordinum vendicare. Verùm tempus ordinationis non ad eccleſias, ſed ad perſonas refertur: ſicut ex conſuetudine cardinalium ſanctæ Romanæ eccleſiæ, & epiſcoporũ vniuſcuiuſque prouinciæ euidenter apparet. *Grego. pa. j. epiſt. 112. lib. 7.*

Epiſcoporum concilia ſunt vtilia & celebranda ſingulis annis. Diſtinct. xviij.

Epiſco

1.pars. EPISCOPORUM igitur concilia (vt ex præmiſsis apparet) ſunt inualida ad diffiniendum, & ad conſtituendum, nõ autem ad corrigẽdum. Sunt enim neceſſaria epiſcoporum cõcilia ad correctionem, & ad exhortationem: quæ etſi non habent vim conſtituendi, habent tamen auctoritatem imponendi & indicendi, quod aliàs ſtatutum eſt: & quod generaliter ſeu ſpecialiter obſeruari præceptum eſt. Ex * Gabilonenſi conci. cap. vj. A

* Cabilonẽ. B

Palea.

PLacuit, vt conſeruato metropolitani primatu cæteri epiſcopi ſecundũ ſuæ ordinationis tempus alius alij deferat locum. Vnde Leo papa Anaſtaſio Theſſalonicenſi epiſcopo.

Leo pap. 1. epiſto. 82.

Bini conuentus per ſingulos annos ab epiſcopis celebrentur.

DE concilijs autem epiſcopalibus non aliud indicimus: quàm quod ſancti patres ſalubriter ordinauerunt: vt ſcilicet bini cõuẽtus per annos ſingulos habeãtur, in quibus de omnibus querelis quæ inter diuerſos eccleſię ordines naſci aſſolẽt, iudicetur: ac ſi fortè inter ipſos qui pręſunt, de maioribus peccatis naſcitur (quod abſit) cauſa, quæ prouinciali examine nequeat C

A queat diffiniri: fraternitatem tuam de totius negocij qualitate metropolitanus curabit inſtruere: vt ſi coram poſitis partibus, nec tuo fuerit res ſopita iudicio, ad noſtrā cognitionē quicquid illud eſt, trāſferatur. Item ex Niceno concilio. cap. v.

Quo tēpore cōcilia epiſcoporū ſunt celebranda.

HAbeatur ſemel concilium ante dies quadrageſimæ: vt omnibus (ſi quæ ſunt) ſimultatibus amputatis, mundū ieiunium & ſolenne Deo poſſit offerri. Secun B dum verò agatur circa tempus autumni. Item ex Antiocheno concilio, cap. xx.

Ad morum correctionem, & controuerſiarum diſſolutionem bis in anno epiſcopale concilium fiat.

PRopter eccleſiaſticas cauſas & quæ exiſtunt controuerſias diſſoluendas: ſufficere nobis viſum eſt bis in anno per ſingulas prouincias epiſcoporum concilium fieri. Semel quidē poſt tertiā hebdo- C madā paſchalis ſolennitatis: ita vt in quarta hebdomada quæ ſequitur: & in medio * tēporis inter Paſcha & Pētecoſten cōcilium cōpleatur. Admoneāt autē cōprouinciales epiſcopos hi qui in amplioribus ciuitatibus, id eſt Metropolitanis degūt. Secundū verò cōciliū idibus octobris habeatur, qui dies apud Græcos hyperberetæi * menſis deci

** Vide in hunc locū Ioānē Baptiſtā Piū annotationum poſteriorum c. 65*

decimus inuenitur. In ipſis autem conci- A
lijs & presbyteros & diaconos præſentes
eſſe oportet: & omnes quotquot ſe læſos
exiſtimant, ſynodicam expectare ſententiam:nec liceat aliquibus apud ſemetipſos
concilia ſine Metropolitanorũ & epiſcoporum conſcientia & cõſenſu facere: quibus & de omnibus cauſis conſtat eſſe permiſſum iudicium. Item ex concilio Laodiceñ. cap.xl.

Semetipſos accuſant, qui vocati ad ſynodum venire contemnunt. B

NOn oportet vocatos epiſcopos ad ſynodum contemnere venire, ſed adire debere: & aut docere aut doceri quæ ſunt ad eccleſiæ cæterorumque correctionem vtilia: quod ſi contempſerint, ſeipſos videntur accuſare, niſi fortè ire nõ poſsint.

Ca.19.actionis decima quinta. Item ex concilio Chalce.

Corripiantur epiſcopi qui ad concilium vocati venire recuſant.

PEruenit ad noſtras aures quòd in prouincijs conſtituta epiſcoporum concilia minimè celebrentur. hoc ex eo probatur, quòd multæ quæ correctiõe opus habent eccleſiaſticæ res negligantur. Statuit C
ergo hæc ſancta ſynodus ſecundùm regulas patrum bis in anno in vnum conuenire per ſingulas prouincias epiſcopos: vbi ſingula

A ſingula quæ emerſerint corrigantur. Qui verò noluerint conuenire epiſcopi conſtituti in ſuis ciuitatibus, & hoc maximè cũ ſui corporis ſanitate ſint conſiſtentes, cũ etiam ab omnibus alijs vrgentibus neceſsitatibus & inexcuſabilibus negociis ſint liberi: licere eos fraternę charitatis commonitionibus corripi. Itẽ ex ſeptima ſynodo.

Canonicis ſubiaceat pœnis metropolitanus, qui ſaltem ſemel in anno celebrare conciliũ negligit.

B QVoniam quidem regula eſt quæ dicit bis in anno per ſingulas prouincias oportere fieri per conuentum epiſcoporum regulares inquiſitiones, propter fatigationes, & vt opportunè habeantur ad iter agendum hi qui congregandi ſunt, diffinierunt ſextæ ſynodi ſancti patres omni excuſatione remota omnibus modis ſemel in anno fieri, & deprauata corrigi. Hunc ergo canonem & nos renouamus, & ſi quiſquam princeps inuentus fuerit hoc C prohibere, communione priuetur. Si quis verò metropolitanus hoc neglexerit agere abſque neceſsitate vel vi, ſeu aliqua rationabili occaſione, canonicis pœnis ſubiaceat: Dũ autẽ ſynodus agitur ſuper canonicis & euãgelicis negocijs, oportet cõgregatos epiſcopos in meditatione & ſolicitudine fieri cuſtodiendorũ diuinorũ & viuifi

candorũ domini mandatorũ. Porrò nõ habet metropolitanus licentiã ex his quæ defert epiſcopus ſecum, ſiue iumentũ, ſiue aliquã ſpeciem expetendi, quòd ſi hoc egiſſe conuictus fuerit, ſoluat quadruplũ. Item Leo quartus. A

Non cogantur presbyteri ad ſacra concilia eulogias deferre.

DE eulogiis ad ſacra concilia deferendis nihil inuenimus à maioribus terminatum, ſed ſicut vnicuique presbytero placuerit: nam ſi cõſtitutum fuerit aliquid B illo tempore benedictionis afferri, forſitã minus libenter ad ſynodos occurrerent, & magis venire obtrectarẽt, quę nõ ſunt (vt arbitror) rationabiliter requirendæ, nec vltro delatæ reſpuendæ. Item ex concilio Carthaginenſi iiij. cap. xxj.

Sine graui neceßitate epiſcopus ad ſynodũ ire non tardet.

EPiſcopus ad ſynodũ ire nõ tardet, ſi nõ ſatis graui neceſsitate inhibeatur: ſic C tamẽ, vt in perſona ſua legatũ mittat, ſuſcepturus (ſalua fidei veritate) quicquid ſynodus ſtatuerit. Itẽ ex cõcilio Cartha. v. ca. x.

Excuſatorias literas dirigant, qui grauati ad ſynodum ire non poſſunt.

PLacuit vt quotienſcunque congregandum eſt concilium, epiſcopi qui neque

æta

A ætate, neque ægritudine, neque alia grauiori neceſsitate impediuntur, competenter occurrant: quòd ſi non poterint occurrere, excuſationes ſuas literatoriè conſcribant. Niſi autem rationem impedimenti ſui apud primatem ſuũ reddiderint, eccleſiæ ſuæ communione * debent eſſe contenti. Item ex concilio Turoneñ. cap. ij. * *debere eſſe contẽtos.*

Palea.

EPiſcopus nõ debet abbatem cogere ad
B ſynodum ire, niſi aliqua rationabilis cauſa exiſtat. Item ex concilio Arelatenſi.

A communione ſit alienus, qui ſynodo adeſſe contempſerit.

SI quis autem ſynodo adeſſe neglexerit, vel cœtum fratrum antequam concilium diſſoluatur crediderit eſſe deſerendum, alienum ſe à fratrum communione agnoſcat: nec eum recipi liceat, niſi in ſequenti ſynodo fuerit abſolutus. Item ex concilio Agathenſi ij. cap. xxxv. *Ca. 19 concilij Arelatẽ. ſecũdi.*

C *Vſque ad proximam ſynodum à communione abſtineat, qui à metropolitano vocatus abſque graui neceſsitate ſynodo adeſſe neglexerit.*

SI epiſcopus metropolitanus ad cõprouinciales epiſcopos epiſtolas direxerit, in quibus eos aut ad ordinationem ſummi pontificis, aut ad ſynodum inuitet, poſt poſitis omnibus (excepta graui infir- *Cap. 35. concilij Agathen.*

mitate coporis, ac præceptione regia) ad cōſtitutam diem adeſſe non differāt. quòd ſi defuerint, ſicut priſca canonum auctoritas præcepit, vſque ad proximam ſynodū à charitate fratrū & eccleſiæ priuētur cōmunione. Itē ex cōcilio Terracoñ. cap. vj. A

Cōmunione priuetur epiſcopus qui à metropolitano vocatus ad ſynodum venire contemnit.

SI quis epiſcoporum commonitus à metropolitano ad ſynodū nulla graui neceſsitate intercedente corporali venire cōtempſerit, ſicut ſtatuta patrum ſanxerunt, B vſque ad futurum concilium cunctorum epiſcoporum charitatis communione priuetur. Item ex concilio Martini papæ.

Cap. 18. libri excerptorum capitulorum Martini Bracaren. epiſco.

Presbyteri & diaconi & cuncti qui ſe læſos exiſtimant, ad metropolitanam ſynodum conueniant.

PRopter eccleſiaſticas cauſas, & altercationum ſolutiones bene placuit per ſingulas prouincias bis in anno cōciliū fieri, conuocante metropolita. epiſcopo omnes prouinciales epiſcopos: ita vt ad concilium veniant omnes presbyteri & diaconi, vel hi qui ſe læſos exiſtimant, vt in concilio cauſæ examinatæ ad iuſtum iudiciū perducantur. Et ſi qui manifeſtè epiſcopi vel presbyteri, aut diaconi inuenti fuerint in offenſa, ſecundùm rationem excom- C

mu

A municentur, quandiu de communi conſenſu de his placuerit dare ſententiam. Nulli autem epiſcopo liceat propria apud ſemetipſum concilia facere, prȩter eos quibus metropoles ſunt creditæ. Itē ex concilio Bylon. *Palea.*

ANnis ſingulis epiſcopus in ſua diœceſi ſynodum faciat de ſuis clericis, nec nō abbatibus, & diſcutiat alteros clericos & monachos. Singuli verò epiſcoporum ſuis eccleſijs notificare ſtudeāt quȩ in cōcilijs ſtatuūtur. Vnde in cōcilio Toletano. *3. pars.*

B

Quæ in conciliis ſtatuuntur, ſinguli epiſcoporū ſuis eccleſiis notificent.

DEcernimus, vt dum in qualibet prouincia concilium agitatur, vnuſquiſque epiſcoporum admonitionibus ſuis intra ſex mēſium ſpatia omnes abbates, preſbyteros, diaconos, atque clericos, ſeu etiā omnem conuentum ciuitatis ipſius, vbi præeſſe dignoſcitur, necnon & cunctam
C diœceſis ſuæ plebem aggregare nequaquam immoretur: quatenus coram eis pleniſsimè omnia referet, quȩ eodē anno in concilio acta ſunt, vel diffinita eſſe noſcuntur. Quòd ſi quiſpiam hæc paruipendenda crediderit, ſententia excommunicationis duorum menſium curriculo perſiſtat vſquequaque mulctatus.

De auctoritate epiſtolarum decretalium papæ. Diſtinct.xix. A

DE EPISTOLIS verò decretalibus quæritur an vim auctoritatis obtineant, cùm in corpore canonum non inueniantur. De his ita ſcribit Nicolaus papa archiepiſcopis & epiſcopis per Galliã conſtitutis.

Decretales epiſtolæ vim auctoritatis habent.

SI Romanorum pontificum decreto, cęterorum opuſcula tractatorum approbantur vel reprobantur: ita vt quod verè ſed. apoſt. probauit, hodie teneatur acceptum, & quod illa repulit, hactenus ineffi cax habeatur: quanto potius ea quæ ipſa pro catholica fide, pro ſanis dogmatibus, pro variis & multifariis eccleſiæ neceſsitatibus, & fidelium moribus diuerſo tempore ſcripſit, omni honore debent præferri, & ab omnibus prorſus in quibuſlibet neceſsitatibus vel opportunitatibus diſcretione vel diſpenſatione magiſtra reuerenter aſſumi? Quanquam quidam veſtrum ſcripſerint, haud illa decretalia priſcorum pontificum in toto canonum codicis corpore eſſe deſcripta, & ideo inter canones non aſſumenda.* Cùm & ipſi vbi ſuæ intentioni hæc ſuffragari conſpiciunt, in omni-

B C

* *Concor.l. ab hoſtibus. §. ſed quod ſimpliciter. ff. ex quib. cau.ma. & ff. de officio præſid.l.iij.*

A mnibus illis indifferenter vtantur: & ſolùm nunc ad deminutionem ſed. apoſt.poteſtatis, & ad ſuorum augmentum priuilegiorum minus accepta eſſe perhibeant.Itẽ ſi ideo non eſſe decretales epiſtolas priſcorum pontificum Romanorum admittendas dicunt, quia in codice canonum nõ habẽtur aſſcriptæ: ergo nec ſancti Gregorij, nec vllius alterius qui ante ipſum fuit, vel poſt ipſum eſt, ad aliquod inſtitutum vel reſcriptum recipiendum eſt: eò quòd in co-
B dice canonum non habeatur aſſcriptum. Ergo doctrinam eorum & ſanctiones quę ab omni lingua venerantur, quia in codice canonum non habentur aſſcriptę, de codicibus ſuis abradant. Vt quid vel membranas occupant, poſtquam non habentur acceptæ? Sed quare multum immoremur, cùm nec ipſa diuinas ſcripturas veteris & noui teſtamenti iam recipiemus, ſi iſtos dixerimus eſſe audiendos? etenim neutrum horum in codice canonum eccleſiaſticorum habetur inſertum. Sed reſponſuri ſunt iſti, qui ad reſiſtendum potius, quàm ad obediendum parati ſunt dicentes: quòd inter canones inueniatur capitulum ſancti Innocentij papę, cuius auctoritate doceatur à nobis vtrunque teſtamentum eſſe recipiendum, quanquam in ip

Innocẽ. pa. 1. epiſt. 5. ad Exuperiũ.

in ipſis paternis canonibus nullum eorum ex toto contineatur inſertum. Quibus ad hæc reſpondendum eſt, quoniam ſi vetus nouumque teſtamentum ſunt recipienda, non quòd codici canonum ex toto habeantur annexa, ſed quòd de his recipiendis ſancti papæ Innocentij prolata videatur eſſe ſententia, reſtat nimirum quòd decretales epiſtolę Romanorum pontificum ſunt recipiendæ, etſi non ſunt codici canonum compaginatæ: quoniam inter ipſos canones vnum beati Leonis papæ capitulum conſtat eſſe permiſtum, quo ita omnia decretalia conſtituta ſedis apoſtolicæ cuſtodiri mandantur: vt ſi quis in illa commiſerit, nouerit ſibi veniam denegari. Dixit enim cap. x. ſuarum decretaliũ. Ne quid verò ſit quod prætermiſſum à nobis fortè credatur, omnia decretalia conſtituta tam bonæ recordationis Innocentij, quàm omnium prædeceſſorum noſtrorum, quæ de eccleſiaſticis ordinibus, & canonum promulgata ſunt diſciplinis, ita noſtra declaratione cuſtodiri mandamus: vt ſi quis in illa commiſerit, veniam ſibi nouerit denegari deinceps. Dicendo verò omnia decretalia conſtituta, nullum de decretalibus conſtitutis prætermiſit, quod non maudauerit eſſe cuſtodiendum. Et rurſus aſſeren

Leo papa 3. epiſt. j.

A B C

A aſſerendo, omnium prædeceſſorum noſtrorum, nullum pontificum Romanorũ qui ante ſe fuerunt excepit, cuius ita non præceperit decretalia conſtituta ab omnibus cuſtodiri: vt ſi quis in illa commiſerit, veniam ſibi deinceps nouerit denegari. Itaque nihil intereſt vtrum ſint omnia, necne decretalia ſe. apoſt. ſtatuta inter canones conciliorum immiſta, cùm omnia in vno corpore compaginari non poſsint, & illa eis interſint quę firmitatem his quę B deſunt, & vigorem ſuum aſsignant: præſertim cùm ſynodalia geſta inter quæ ipſi canones ſtatuti ſunt, in codice canonum non habeantur, ſed à nobis omni cultu debito venerentur. Conſonat autem huic beatiſsimo Leoni papæ etiam facundiſsimus ſanctus in decretis ſuis papa Gelaſius, ita inquiens: Decretales epiſtolas quas beatiſſimi papæ diuerſis temporibus ab vrbe Romana pro diuerſorum patrum conſul-C tatione dederunt, venerabiliter ſuſcipiendas decernimus. In quo notandum eſt, quòd non dixit decretales epiſtolas quę inter canones habentur, vel quas moderni pontifices ædiderunt, ſed quas beatiſsimi papæ diuerſis temporibus ab vrbe Roma na dederunt. Dicens autem diuerſis temporibus, etiam illa tempora vir ſanctus cõ-

Gelaſius papa j. cũ 70 epiſcopis ſtatuit.

prehēdit, quæ crebreſcentibus paganorũ A
perſecutionibus ad ſedem apoſt. deferri
cauſas epiſcoporum difficilimè permittebant. His itaque diuina fauente gratia prælibatis, oſtendimus nullam eſſe differentiam inter illa decreta quæ in corpore canonum habentur ſe. apoſt. præſulum, & ea quæ præ multitudine vix per ſingula corporum volumina reperiuntur, cùm omnia & omnium prædeceſſorum ſuorum decretalia conſtituta atque decretales epiſtolas, quas beatiſsimi papæ diuerſis temporibus ab vrbe Romana dederunt, fore B
venerabiliter ſuſcipiendas, & cuſtodiēdas eximios præſules Leonem ſcilicet & Gelaſium mandaſſe probauimus. Item Agatho papa omnibus epiſcopis.

Omnes ſanctiones apoſt. ſed. irrefragabiliter ſunt obſeruandæ.

SIc omnes ſanctio nes apoſtol. ſed. accipiēdę ſunt, tãquã ipſius diuina voce Petri firmatæ. Item ex concilio Caroli Imperatoris. C

Tolerandum eſt iugum quod à ſancta ſede imponitur, licet intolerabile videatur.

IN memoriam beati Petri apoſtoli honoremus ſanctam Roman. eccle. & apoſt. ſed. vt quæ nobis ſacerdotalis mater eſt dignitatis, eccleſiaſticæ eſſe debeat magiſtra

ratio

A rationis. quare ſeruanda eſt cum manſuetudine humilitas. Et licet vix ferendum ab illa ſancta ſede imponatur iugum, tamen feramus, & pia deuotione toleremus. Si verò (quod non decet) quilibet, ſiue ſit presbyter, ſiue diaconus, aliquam perturbationem machinando, & noſtro miniſterio inſidiando redarguatur falſam ab apoſtolica ſede detuliſſe epiſtolam, vel aliud quod inde non venerit: ſalua fide, & integra apud apoſtolicum humilitate, penes B epiſcopum ſit poteſtas vtrum eum in carcerẽ aut in aliã detrudat cuſtodiã vſquequo per epiſtolã, aut per idoneos ſuę partis legatos apoſtolicam interpellet ſublimitatem, vt potiſsimum ſua ſancta legatione dignetur diſcernere, & quid de talibus ſancta Romana lex ſtatuit, diffinire, vt & is corrigatur, & cæteris modus imponatur. Item Stephanus papa.

Stepha. pa. 1. epiſt. 1. ad Hilarium epiſcopum.

Quicquid Romana eccleſia ſtatuit vel ordinat, ab omnibus obſeruandum eſt.

C ENimuero quia in ſpeculum & exemplum ſancta Roma. eccl. cui nos Chriſtus præeſſe voluit, propoſita eſt: ab omnibus quicquid ſtatuit, quicquid ordinat, perpetuò quidem & irrefragabiliter obſeruandum eſt. Item Gregorius.

A pontificalibus ſit alienus officijs, qui apoſto licis

licis non vult obedire præceptis. A

NVlli fas eſt vel velle vel poſſe tranſgredi apoſtolicæ ſedis præcepta, nec noſtræ diſpoſitionis miniſteriũ, quod ve-
2.pars. ſtrã ſequi oportet charitatẽ. Sit ergo ruinę ſuæ dolore proſtratus quiſquis apoſtolicis voluerit contraire decretis: nec locum deinceps inter ſacerdotes habeat, ſed exors à ſancto fiat miniſterio, nec de eius iudicio quiſquã poſtea curã habeat: quoniam iam damnatus à ſancta & apoſt.eccl. ſua inobedientia atque præſumptione à quoquam eſſe non dubitetur: quia maioris excõmunicationis deiectione eſt abijciendus, cui ſanctæ eccleſiæ commiſſa fuerit diſciplina: quia non ſolùm præfatæ ſanctæ eccleſię iuſsionibus parere debuit, ſed etiam alijs ne præterirent inſinuare. Sitq; alienus à diuinis & pontificalibus officijs qui noluerit præceptis apoſtolicis obtemperare. Item Auguſti. de doctrina Chriſtiana, lib.ij.cap.viij. B

Inter canonicas ſcripturas decretales epiſtolæ connumerantur. C

IN canonicis ſcripturis eccleſiarum catholicarum quamplurimũ diuinarum ſcripturarum ſolertiſsimus indagator authoritatem ſequatur: inter quas ſanè illæ ſint, quas apoſtolica ſedes habere, & ab ea

alij

lij meruerunt accipere epiſtolas. Tenebit
gitur indagator hunc modum in ſcriptu-
is canonicis, vt eas quæ ab omnibus re-
ipiuntur eccleſijs, prȩponat eis quas qui-
am non accipiunt. In eis verò quæ non
ccipiuntur ab omnibus, præponat eas
uas plures grauioresq́ue accipiunt, eis
uas pauciores minorisq́ue auctoritatis
ccleſiæ tenent. Si autem alias inuenerit à
luribus, alias à grauioribus haberi, quã-
uam hoc inueniri vix poſsit: æqualis ta-
nen auctoritatis eas habẽdas puto. Item
eo papa. *Leo pa. epi. 87. ad epos Vienenſes.*

*Miniſterij diuini ſe exortem intelligat, qui à
oliditate Petri recedit.*

[I]Ta dominus noſter Ieſus Chriſtus hu-
mani generis ſaluator inſtituit, vt veri-
as quæ antea legis & prophetarũ præco-
io cõtinebatur, per apoſtolicã tubam in
alutẽ vniuerſitatis exiret, ſicut ſcriptum
ſt. In omnẽ terrã exiuit ſonus eorũ, & in fi *Pſal. 18.*
ies orbis terræ verba eorũ. Sed huius mu
eris ſacramentũ, ita dominus ad omniũ
Apoſtolorũ officiũ pertinere voluit, vt in
eatiſsimo Petro omniũ Apoſtolorũ ſum
no principaliter collocaret, vt ab ipſo
quaſi à quodã capite dona ſua velut in cor
ous omne diffunderet, vt exortem intelli-
geret ſe diuini miniſterij eſſe, qui auſus
fuiſſet

fuiſſet à Petri ſoliditate recedere. Hunc A
enim in conſortiũ indiuiduæ vnitatis aſ-
ſumptũ, id quod ipſe erat dominus voluit
Matt. 16 nominari, dicendo: Tu es Petrus, & ſuper
hanc petrã ædificabo eccleſiam meam, vt
æterni templi ædificatio mirabili mune-
re gratiæ Dei in Petri ſoliditate conſiſte-
ret: hanc etiã eccleſiã ſua firmitate corro-
borans, vt illã nec humana temeritas poſ-
ſet appetere, nec portę inferi contra illam
præualerẽt. Verũ hanc Petrę iſtius ſanctiſ
ſimam firmitatẽ Deo (vt diximus) ædifi- B
cante conſtructam, nimis vult impia prę-
ſumptione violare quiſquis eius poteſta-
tem tentat infringere, fauendo cupiditati-
bus ſuis, & id quod accepit à veteribus,
nõ ſequendo. Hoc autem intelligendũ eſt
de illis ſanctionibus vel decretalibus epi-
ſtolis, in quibus nec præcedentium patrũ
decretis, nec euãgelicis præceptis aliquid
contrarium inuenitur. Anaſtaſius enim
ſecundus fauore Anaſtaſij imperatoris
quos Acatius poſt ſententiam in ſe prola- C
tam ſacerdotes vel leuitas ordinauerat, ri-
tè fungi acceptis officijs debere decreuit,
Anaſt. pa. 2. epi. 1. ad Anaſt. Auguſtum. ita inquiens: Anaſtaſius ij.

Nulla læſionis portio attingat eum, qui ab hæreticis iam damnatis ordinatur.

SEcundùm eccleſiæ catholicæ conſuetu
dinem

dinem ſanctiſsimũ ſerenitatis tuæ pectus agnoſcat, quòd nullum de his quos baptizauit Acatius, vel quos ſacerdotes vel leuitas ſecundùm canones ordinauit: aliqua ex nomine Acatij portio læſionis attingat, quo forſitan per iniquum tradita ſacramẽti gratia minus firma videatur. Nã & baptiſma (quod procul ſit ab eccleſia) ſiue ab adultero ſiue à fure datum fuerit, ad percipientem munus peruenit illibatũ, quia vox illa quæ ſonuit per columbam:
B Hic eſt filius meus, &c. omnem maculam *Mat.3.d* humanæ pollutionis excluſit: Quod declaratur cùm dicitur: Hic eſt qui baptizat in *Ioan.1.e* ſpiritu ſancto & igne. Nam ſi viſibilis ſolis iſtius radij cùm per loca fœtidiſsima *ἐμοίωσις.* tranſeunt, nulla contactus inquinatione maculantur: multo magis ipſius qui iſtum viſibilem fecit virtus nulla miniſtri indignitate conſtringitur. Nam & Iudas cùm fuerit ſacrilegus atq; fur, quicquid egit inter apoſtolos pro dignitate cõmiſſa ſibi, beneficia per indignum data nulla ex hoc detrimẽta ſenſerunt, declarãte hoc ipſum domino manifeſtiſsima voce: Scribe, inquit, & phariſæi ſuper cathedram Moyſi *Matt.23.a* ſederunt. Quęcunque dicunt, facite: quæ autem faciunt, nolite facere: dicunt enim, & non faciunt. Quicquid ergo ad hominum

num profectum quilibet in eccleſia mini- A
ſtri pro officio ſuo videntur operari, hoc
totum contineri implente diuinitatis effe-
1.Cor.3.b ctu: ita ille per quē loquitur Chriſtus, Paulus affirmat, Ego plātaui, Apollo rigauit,
ſed Deus incrementum dedit. Itaque neq;
qui plantat, eſt aliquid: neq; qui rigat, ſed
qui incrementum dat Deus. Adeò autem
non requiritur quis vel qualis prædicet,
ſed quid prædicet: vt inuidos etiā Chriſtū
bene confirmet prædicare, quo malo ipſe
diabolus deiectus eſt, & hoc ipſe prędicare B
nō deſinit. Ideo ergo & hic, cuius nomē dicitur reticēdum eſſe: malè bona miniſtrando, ſibi tantum nocuit. nam inuiolabile ſacramentum quod per illum datum eſt, in
alijs perfectionem ſuæ virtutis obtinuit.
quod quidē generaliter verum eſt, niſi aliquorū intantū ſe extenderet curioſa ſuſpicio, vt imaginētur prolato à Felice papa
iudicio, poſtea inefficaciter in ſacramētis
quęcunque Acatius vſurpauit, ipſum egiſſe. ac proinde oportet eos metuere qui vel C
in conſecrationibus vel in baptiſmate miniſteria tradita ſuſceperunt, ne irrita diuina beneficia videātur. Quia ergo illicitè &
non canonicè, ſed cōtra decreta prędeceſſorum & ſucceſſorum ſuorū hæc reſcripta dedit, vt probat Felix & Gelaſius qui
Acatium

Acatium ante Anaſtaſium excommunicauerunt:& Ormiſda, qui ab ipſo Anaſtaſio tertius eundem Acatium poſtea damnauit: ideo ab eccleſia Romana repudiatū, & à Deo percuſſus legitū fuiſſe hoc modo.

Anaſtaſius à Deo reprobatus, nutu diuino percuſſus eſt.

ANaſtaſius ij. natione Romanus fuit tēporibus Theodorici regis. Eodem tempore multi clerici ſe à communione ipſius abegerunt, eò quòd communicaſſet ſine concilio epiſcoporum vel presbyterorum & clericorum cunctæ eccleſię catholicę, diacono Theſſalonicenſi nomine Fotino, qui communicauerat Acatio, & quia voluit occultè reuocare Acatium, & non potuit, nutu diuino percuſſus eſt. Hinc etiā de Maximo epiſcopo in Conſtantinopolitana ſynodo ſtatutum eſt. *Ex lib. pōtificali.*

Quæ circa indiſciplinatos prælatos vel ab eis geruntur, in irritum reuocentur.

C PRopter totius indiſciplinationis eius doctrinam quæ Conſtantinopoli exorta eſt; ſtatutum eſt ne Maximus fuiſſe aut eſſe iam putetur epiſcopus, neque hi qui ab eo ſunt ordinati, qualemcunque gradum clericatus obtineant: omnibus ſcilicet quæ circa eum vel ab eo geſta ſunt, in irritum reuocatis. *Cap. 6. concilij Coſtā. ſub Damaſopa. 1.*

In definiendis, decreta pontificum dictis interpretum præferuntur. Diſtinctio xx.

A

DECRETALES itaq; epiſtolæ canonibus conciliorũ pari iure exęquentur. Nunc autem quæritur de expoſitionibus ſacræ ſcripturæ, an exæquentur aut ſubiiciãtur eis. quò enim quiſque magis ratione nititur, eò maioris auctoritatis eius verba eſſe videntur. B Plurimi autem tractatorum ſicut pleniori gratia ſancti ſpiritus, ita ampliori ſcientia alijs præcellentes, rationi magis adhæſiſſe probantur. Vnde nonnullorum pontificum conſtitutis, Auguſtini, Hiero. atque aliorum tractatorum dicta videntur eſſe præferenda.

2. pars. Sed aliud eſt cauſis terminum imponere: aliud ſcripturas ſacras diligenter exponere. In negocijs definiendis non ſolùm eſt neceſſaria ſcientia, ſed etiam poteſtas: vnde Chriſtus C dicturus Petro: *Mat. 16.* Quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cælis, &c. prius dedit ſibi claues regni cælorum. In altera dedit ei ſcientiam diſcernendi inter lepram & lepram: in altera dans ſibi poteſtatem eiiciendi aliquos ab eccleſia vel recipiendi. Cùm ergo quælibet negocia

finem

finem accipiant vel in abſolutione innocẽtium, vel in condemnatione delinquentium: abſolutio verò vel condemnatio nõ ſcientiam tantùm, ſed etiam poteſtatem præſidentium deſideret: apparet quòd diuinarum tractatores ſcripturarũ etſi ſciẽtia pontificibus præemineant, tamen quia dignitatis eorum apicem non ſunt adepti, in ſacrarum quidam ſcripturarum expoſitionibus eis præponuntur: in cauſis verò definiendis ſecundum poſt eos locum merentur. Vnde Leo papa quartus ſcribit epiſcopis Britanniæ.

B

Iuo Carn. lib. 2. id refert.

Aliorum ſcripturæ, Romanorum pontificum decretis non ſunt præponendæ.

DE libellis & commentarijs aliorum non cõuenit aliquos iudicare, & ſanctorum conciliorum canones relinquere, vel Decretaliũ regulas quæ habẽtur apud nos, ſimul cũ canonibus quibus in omnibus eccleſiaſticis vtimur iudicijs, id eſt apoſtolorum Nicenorũ, Ancyritanorum, Neocæſarienſiũ, Gangrentium, Sardicenſium Aphricanẽſium, Carthaginenſiũ: & cum illis regulæ præſulum Romanorum Silueſtri, Cyrici, Innocentij, Zozimi, Cæleſtini, Leonis, Hilarij, Gelaſij, Ormiſdę, & Gregorij iunioris. Iſti omnino ſunt & per quos iudicant epiſcopi: & per

C

quos epiſcopi ſimul & clerici iudicantur. A
nã ſi tale emerſerit vel contigerit inuſitatũ negociũ quod minimè poſsit per iſtos diffiniri: tunc illorum quorũ meminiſtis dicta Hieronymi, Anguſtini, Iſidori, vel cæterorum ſimiliter ſanctorum doctorũ & ſimilium, ſi reperta fuerint, magnanimiter ſunt retinenda, ac promulganda: vel ad apoſtolicam ſedem referatur de talibus. Quã ob cauſam luculentius & magna voce pronunciare nõ timeo: quia qui illa quę prædiximus ſanctorum patrũ ſtatuta quę B
apud nos canonum nomine prętitulãtur, ſiue ſit epiſcopus, ſiue clericus, ſiue laicus, non indifferenter recipere conuincitur: nec catholicã & apoſtolicam fidem, nec ſancta quatuor euangelia vtiliter & efficaciter ad effectum ſuum retinere vel credere probatur. Item Nicolaus papa clero Conſtantinopolitano.

Corrigendi ſunt qui decreta Romanorũ pontificum non habent, vel non obſeruant. C

SI decreta Romanorum pontificum nõ habetis: de neglectu atque incuria eſtis redarguendi. Si verò habetis, & non obſeruatis, de temeritate eſtis corripiendi & increpandi. Item Innocentius papa.

Ad quos ſit recurrendum, cùm ſacræ ſcripturæ anctoritas non occurrit.

De qui

A DE quibus cauſis nulla ſoluendi ligãdiq; auctoritas in libris veteris & noui teſtamẽti,& quatuor euangeliorũ cũ totis ſcriptis apoſtolorũ appareat:ad diuina recurrite ſcripta Græca.Si nec in illis, ad catholicę eccleſię hiſtorias catholicas à doctoribus catholicis ſcriptas manum mittite.Si nec in illis,ſanctorum exẽpla perſpicaciter recordamini.Quòd ſi omnibus his inſpectis huius quæſtionis qualitas nõ lucidè inueſtigatur, ſeniores prouinciæ cõ-
B gregate,& eos interrogate.facilius nanq; inuenitur,quod à pluribus ſenioribus quęritur. Verus etiam repromiſſor dominus ait:Si duo ex vobis vel tres conueniunt ſu *Mat.18.c.* per terram in nomine meo, de omni re quancunq; petierint,fiet illis à patre meo.

De eccleſiaſticorum origine ac inſtitutione. Diſtin.xxj.

C DECRETIS ergo Romanorum pontificum,& ſacris canonibus conciliorũ eccleſiaſtica negocia (vt ſupra monſtratũ eſt) terminãtur. Miniſtri verò ſacrorum canonum & decretorum pontificum ſunt ſúmmi pontifices, & infra præſules, & reliqui ſacerdotes:quorum inſtitutio eſt in veteri

teſtamento inchoata: & in nouo plenius A
Exo.27.g. conſummata. Summi etenim pōtifices & minores ſacerdotes à Deo ſunt inſtituti p Moſen, qui ex præcepto domini Aaron in ſummū pontificem, filios verò eius vn-
3. pars 23.d xit in minores ſacerdotes. Poſtea verò Dauid cùm miniſteria domus domini ampliaret, ianitores & cantores inſtituit. Porrò Salomon quendam modū exorcizandi inuenit: quo dæmones adiurati, ex obſeſsis corporibus pellebantur. huic officio mancipati, exorciſtę vocati ſunt: de quibus do B
Luc.11.c minus in euangelio: Si ego in Beelzebub eiicio dæmonia: filij veſtri (ſcilicet exorciſtæ) in quo eiiciunt? Hæc omnia in nouo teſtamento eccleſia imitata, habet ianitores ſuos, quos oſtiarios appellamus. Pro cantoribus lectores & cantores inſtituit. Exorciſtas autē nomine antiquo et officio pmanēte recepit. Pro filijs verò Aaron omnes infra ſummū pōtificē ſacerdotiū ad miniſtrātes ſunt cōſecrati. Inter eos quę- C
dā diſcretio ſeruata eſt: vt alij appellētur ſimpliciter ſacerdotes, alij archipresbyteri, alij chorepiſcopi, alij epiſcopi, alij archiepiſcopi, ſeu metropolitæ, alij primates, alij patriarchæ, alij ſummi pōtifices. Horum diſcretio à gentilibus maximè introducta eſt: qui ſuos flamines, alios ſimplici

A pliciter flamines, alios archiflamines, alios protoflamines appellabant. Simpliciter verò maiorum & minorũ ſacerdotum diſcretio in nouo teſtamẽto ab ipſo Chriſto ſumpſit exordium, qui xij. apoſtolos tanquam maiores ſacerdotes, lxxij. diſcipulos quaſi minores ſacerdotes inſtituit. Petrum verò quaſi in ſummum ſacerdotem elegit, dum ei præ omnibus & pro omnibus claues regni cælorum tribuit: & à ſe petra Petri ſibi nomen impoſuit: atque B pro eius fide ſe ſpecialiter rogaſſe teſtatus eſt: & vt ipſe cæteros cõfirmaret, ſubiunxit dicens: Ego pro te rogaui Petre, vt nõ deficiat fides tua: & tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos. Hanc eandem formam apoſtoli ſecuti, in ſingulis ciuitatibus epiſcopos & presbyteros ordinauerunt. Leuitas autẽ ab apoſtolis ordinatos legimus: quorũ maximus fuit beatus Stephanus. Subdiaconos & acolythos procedente tẽpore eccleſia ſibi conſtituit. De C his etiam ſcribit beatus Iſidor. in lib. vij. Etymolo. cap. xij. nomina illorum & nominum cauſas exponens, ita inquiens:

Luc. 22. c

Act. 6.

Ety. c. 1. lib. 2. de eccleſiaſ. offic. in.

Vnde nomina eccleſiaſticorũ graduũ ſumãtur.

CLeros & clericos hinc appellatos credimus, quia Mathias ſorte electus eſt: quẽ primũ per apoſtolos legimus or-

dinatum. κλῆρ☉ enim Græcè, ſors Latinè, vel hæreditas dicitur. Propterea ergo dicti ſunt clerici, quia de ſorte domini ſunt, vel quia * domini partem habent. Generaliter autem clerici nuncupātur omnes, qui in eccleſia Chriſti deſeruiunt: quorū gradus & nomina ſunt hæc: Oſtiarius, Pſalmiſta, Lector, exorciſta, acolythus, ſubdiaconus, diaconus, presbyter, epiſcopus. Ordo verò epiſcoporum quadripertitus eſt: id eſt, in patriarchis, archiepiſcopis, metropolitis, atque epiſcopis. Patriarcha Gręca lingua ſummus patrum interpretatur: quia primum poſt apoſtolicum tenet locū: & ideo quia ſummo honore fungitur, tali nomine cenſetur: ſicut Romanus, Antiochenus, Alexandrinus. Archiepiſcopus Græco interpretatur vocabulo, quòd ſit ſummus epiſcoporum, id eſt, primas. tenet enim vicem apoſtolicā, & præſidet tā metropolitanis quàm cæteris epiſcopis. Metropolitani * autem à menſura ciuitatū vocantur. ſingulis enim prouincijs præeminent, quorum auctoritati & doctrinæ cæteri ſacerdotes ſubiecti ſunt: ſine quibus nihil reliquis agere licet epiſcopis. ſolicitudo enim totius prouincię archiepiſcopis cōmiſſa eſt. Omnes autem ſuperius deſignati ordines, vno eodem

A

B

C

* *dominū*

* *Non à menſura ciuitatū, cū Græcè ſit μητρόπολις non μετρόπολις.*

dem

A demque vocabulo epiſcopi nominantur, ſed ideo priuato nomine quidam vtũtur, propter diſtinctionem poteſtatum quam ſingulariter acceperunt. Patriarcha, patrũ princeps. ἀρχὸς enim Græcè, princeps Latinè. inde archiepiſcopus, princeps epiſcoporum. Metropolitanus à mẽſura ciuitatum. Epiſcopus autem vocabulum inde dictũ eſt, quòd ille qui efficitur epiſcopus, ſuperintendat: ſcilicet curam gerens ſubditorũ. σκοπεῖν enim Græcè, Latinè intendere dicitur.
B Epiſcopi enim Græcè, Latinè ſpeculatores interpretantur. nam ſpeculator eſt præpoſitus in eccleſia: ideo dictus, eò quòd ſpeculetur & proſpiciat populorum infra ſe poſitorum mores & vitam. Pontifex, princeps ſacerdotũ eſt: vel dicitur eſſe quaſi via ſequentium. Ipſe & ſummus ſacerdos, ipſe & pontifex maximus nũcupatur. Ipſe enim efficit ſacerdotes, atque leuitas: ipſe omnes ordines eccleſiaſticos diſponit: ipſe quod vnuſquiſ-
C que facere debet, oſtendit. Antea autẽ pontifices & reges erãt. Nam maiorũ hæc cõſuetudo fuit, vt rex eſſet ſacerdos & pontifex. vnde & pontifices Romani Imperatores appellabantur. Vates à vi mẽtis appellatus eſt: cuius ſignificatio multiplex eſt. nam modò ſacerdotem, modò prophe-

tam ſignificat, modò poëtam. Antiſtes ſacerdos dictus eſt ab eo, quia anteſtat. primus eſt enim in ordine eccleſiæ, vt ſupra ſe nullum habeat. Sacerdos autem nomen habet cõpoſitũ ex Græco & Latino: quaſi ſacrum dans. ſicut enim rex à regendo, ita ſacerdos à ſacrificando vocatus eſt. conſecrat enim & ſacrificat. Sacerdotes autẽ gentilium flamines dicebantur. hi in capite habebant pileum, in quo erat breuis virga deſuper habens lanę aliquid: quod cùm propter æſtum ferre nõ poſſent, filũ tantum in capite religare cœperunt. Nam nudis eos penitus capitibus incedere nefas erat. Vnde & à filo quo vtebantur flamines dicti ſunt, quaſi filamines. verùm in feſtis diebus filo depoſito pileum imponebant pro ſacerdotij eminentia. Presbyter Græcè, Latinè ſenior interpretatur. non modò pro ætate vel decrepita ſenectute: ſed propter honorem et dignitatem quam acceperunt, presbyteri nominantur. Ideo autẽ presbyteri ſacerdotes vocantur: quia ſacra dant, ſicut & epiſcopi, qui licet ſint ſacerdotes, tamen pontificatus apicem nõ habent: quia nec chriſmate frontẽ ſignãt, nec paracletũ ſpiritum dant: quod ſolùm deberi epiſcopis, lectio Actuum apoſtolorum demonſtrat. Vnde & apud veteres

Act. 8. c.

iidem

iidem epiſcopi & presbyteri fuerunt: quia illud nomē dignitatis,& nō ætatis eſt. Leuitæ ex nomine auctoris ſunt vocati. De Leui enim leuitæ exorti ſunt: à quibus in templo Dei myſtici ſacramēti miniſteria explebantur. Hi Grecè diaconi, Latinè miniſtri dicuntur: quia ſicut in ſacerdote cōſecratio, ita in diacono miniſterij diſpenſatio habetur. Hypodiaconos Grecè, ſubdiaconos Latinè dicimus: qui ideo ſic appellantur, quia ſubiacent præceptis & of-
B ficijs leuitarū. Oblatiōes enim in tēplo domini à fidelibus ipſis ſuſcipiunt, & leuitis ſuperponendas altaribus deferūt. hi apud Hebræos Nathinnæi vocantur. Lectores à legēdo: pſalmiſtæ à pſalmis canēdis vocati ſunt. illi enim prædicāt populis volūtatem Dei, et quid ſequantur: iſti canūt, vt excitent ad cōpunctionē animos audiētiū: licet & quidam lectores ita miſerabiliter pronunciēt, vt quoſdā ad luctū lamenta-
C tionesq; cōpellāt. Idē etiā pronūciatores vocantur, quia populo annunciāt. Tanta enim & tā clara erit eorū vox, vt quāuis lōgè poſitorū aures adimpleat. Cātor autē vocatus eſt: quia vocē modulatur in cātu. huius duo genera dicuntur in arte muſica: ſicut ea doctiſsimi homines Latinè dicere potuerūt, prꝗcētor, & ſuccētor. Præcētor
ſcilic

** ἀκώλυτος dicitur, nõ prohibitus: hoc eſt admiſſus. Atque ita vocabatur q ipſe quidem nõ peragebat myſteria, ſed non excludebatur cũ cæteris, quòd ignẽ, aut ſimile quiddã ad ſacra neceſſariũ afferebat. Quã quã nõ diſpliceret vt ἀκόλουθος legeretur. Nã Græcis dicitur famulus, qui ſemp adeſt à verbo, ἀκολουθεῖν quod eſt, ſequi.*

Anacletus

ſcilicet qui vocẽ præmittit in cantu. Succentor autẽ qui voce ſubſequenter canendo reſpondet. Concentor autem dicitur, quia conſonat & concinit. qui autem non conſonat nec concinit, nec concentor erit. * Acolyti Græcè, Latinè ceroferarij dicuntur: à deportãdis cereis quando legendum eſt euangelium, aut ſacrificium offerendum. tunc enim accẽduntur luminaria ab eis, & deportantur: non ad effugandas tenebras, dum ſol eodem tempore rutilat: ſed ad ſignum lætitię demonſtrandum: vt ſub typo luminis corporalis, illa lux oſtendatur, de qua in euãgelio legitur: Erat lux vera, quæ illuminat omnẽ hominem venientem in hunc mundum. Exorciſtæ ex Græco in Latinum adiurantes ſiue increpantes vocantur. Inuocant enim ſuper catechumenos, vel ſuper eos qui habent ſpiritum immundum, nomen Domini Ieſu, adiurantes per eum vt egrediatur ab eis. Oſtiarij, id eſt ianitores: qui in veteri teſtamento electi ſunt ad cuſtodiã tẽpli, vt nõ ingrederetur in illud immundus in omni re. Dicti autẽ ſunt oſtiarij, quòd prę ſint oſtijs tẽpli. Ipſi enim tenentes claues, omnia intus extraq; cuſtodiũt, atq; inter bonos & malos habẽtes iudiciũ fideles recipiũt & reſpuũt infideles. Itẽ Anacletus.

Roma

A *Romana eccleſia à domino primatum accepit.* *epiſt. 2. ad epõs Italiæ. 2. pars.*

IN nouo teſtamento poſt Chriſtum Dominum à Petro ſacerdotalis cœpit ordo: quia ipſi primo pontificatus in eccleſia Chriſti datus eſt domino dicente ad eum: Tu es (inquit) Petrus, & ſuper hanc petrã, &c. & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Et dabo tibi cla. re. cæl. Hic ergo ligandi ſoluendiq́ue poteſtatem primus accepit à domino: primusq́ue ad fidem populum ſuæ prædicationis virtute *Mat. vlt.*
B adduxit, verboq́ue inſtituit. Cæteri verò apoſtoli cum eodem pari conſortio honorem & poteſtatem acceperunt: ipſumq́ue principem eorum eſſe voluerunt: qui etiã iubente domino in toto orbe terrarũ diſperſi euangeliũ prædicauerũt: Ipſis quoque decendentibus, in loco eorum *ſurrexerunt epiſcopi: quorum ordinatio *prætaxato debet fieri ordine & modo: quos qui recipit & verba eorũ, Deum recipit: ** ſucceſſerunt.* ** prætacto* *Luc. 10. a*
C qui autẽ ſpernit eos, eũ à quo miſsi ſunt, & cuius legatione funguntur, ſpernit: & ipſe indubitanter ſpernetur à domino. Videntes autem ipſi apoſtoli meſſem eſſe multam, & operarios paucos: rogauerunt Dominum meſsis, vt mitteret operarios in meſſem ſuam. * vnde ab eis electi ſunt lxxij. diſcipuli, quorum typum gerunt presby *Mat. 9. d.* ** Inde.*

presbyteri:atque in eorum loco ſunt conſtituti in eccleſia. Item *Gelagius vrbis Romæ epiſcopus omnibus orthodoxis. A

* *Gelaſius pa. pri. id habet.*

Primatum Romanæ eccleſiæ non aliqua ſynodus,ſed Chriſtus inſtituit.

QVamuis vniuerſæ per orbem catholicæ & apoſtolicæ conſtitutæ eccleſiæ, vnus thalamus Chriſti ſit: tamen ſancta Rom.eccle. catholica & apoſtolica nullis ſynodicis conſtitutis cæteris eccleſijs prælata eſt:ſed euangelica voce domini & ſaluatoris noſtri primatũ obtinuit. B
Tu es(inquiens)Petrus: & ſuper hanc petram ædifi.eccl.meam.Cui data eſt etiam ſocietas beatiſsimi Pauli vaſis electionis: qui non diuerſo (ſicut hæretici garriunt) ſed vno tẽpore vna eademq́ue die glorioſa morte cum Petro in vrbe Romana ſub Cæſare Nerone agonizans coronatus eſt: & ſupradictam pariter Roma.eccle. Chriſto domino conſecrarunt: eamq́ue omnibus vrbibus in vniuerſo mundo ſua præſentia atque venerando triumpho prætulerũt. Eſt ergo prima apoſtoli Petri ſedes Roma.eccle. non habens maculam neque rugã,nec aliquid eiuſmodi. In his omnibus quantò gradus celſior,tantò maior auctoritas inuenitur.In maioribus ſiquidem eſt regendi & iubendi poteſtas:in minoribus ob C

1.pars. Eccleſiaſtici inferiores ſuperioribus obediant.

A bus obſequendi neceſsitas. Vnde Nicolaus papa ſcribit Conſtantinopolitano epiſcopo, dicens: *Nicol. ad Michaëlē imperatorem id ſcribit ex Enodio.*

Inferiorū facta, ſuperiorū ſentētijs obnoxia ſunt.

INferior ſedes potiorē abſoluere nō poteſt. Sola enim potior inferiorē conueniēter abſoluit. Hinc liquidò prouidetur, quia quem nō poteſt abſoluere, nec poteſt iudicio inferior potiorē ligare. vnde Propheta ait: Nunquid gloriabitur ſecuris cōtra eū qui ſecat in ea? aut exaltabitur ſerra *Eſa. 10. d* B cōtra eū qui trahit eā? His itaq; ex diuina ſcriptura cōmemoratis ſole clarius exhibuimus nō poſſe quēquā qui minoris auctoritatis eſt, eum qui maioris poteſtatis eſt, iudicijs ſuis addicere, aut proprijs diffinitionibus ſubiugare. Idem. *Nicol. in eadem epiſto. ad Michaëlem.*

De eodem.

NOlite nos exiſtimare facta cuiuſcunque proximorum noſtrorum ea quæ ſunt digna reprehenſione velle defendere: C ſed quòd ita velimus filios circa ſpiritualē patrē, & diſcipulos erga magiſtrum deuotos eſſe ac ſobrios, vt nulla penitus temeritate ad eorū vitā, vt nō tantū dicamus diiudicandā, ſed nec ſaltē tenuiter reprehendendā proſiliant. Idem Nicolaus papa. *In eadem epi. ad Michaëlem.*

Inferiores maioribus nec benedicere nec maledicere poſſunt.

Heb.7.b. DEnique ſi in epiſtola ad Hebræos legimus, quòd minor à maiore benedicitur: reſtat profectò vt exigente ratione etiam maledicatur. Siquidem prænoſcentes hæc periculoſa tempora illi qui ante nos fuerunt, prouidã in eccleſijs conſuetudinem tradiderunt. hodie quoque in Romana eccleſia, quæ magiſtra eſt omnium eccleſiarum, imprætermiſſa ſeruatur: ita vt nullus ſacerdos maiore ſuo non iubente *cõſacerdote cuiuslibet rei benedictionẽ dare nitatur: ſed anterior ſtans ad pronunciandam aliquam lectionem, benedictionem quidẽ poſtulat: ſed ei quilibet inferior nõ audet benedicere. Cur hoc? nunquid benedicere peccatũ eſt? abſit. De maledicis enim non benedicis dicit Apoſtolus: quia regnum Dei nõ poſsidebunt. ſed per hoc innuitur quantæ cenſuræ freno inferiores, quique à ſuis præpoſitis iudicandi coërcendique ſunt, ſi hi nec etiã benedicendi ius vllum penitus obtineant. A B

innuẽte.

Gal.5.d

C

Nicol.in eadem epiſt. Idem Michaëli Imperatori.

De eodem.

NVnc autẽ diuina inſpiratione nõ nos pigebit, nec nobis impoſsibile erit vobis oſtẽdere, ſi tamen audire velitis: nõ poſſe quemquam ritè ab his qui inferioris dignitatis vel ordinis ſunt, iudicialibus

A bus ſubmitti diffinitionibus. ſiquidem tẽpore Diocletiani & Maximiani Auguſtorum Marcellinus epiſcopus vrbis Romę, qui poſtea inſignis martyr effectus eſt, adeò compulſus eſt à paganis, vt templum eorum ingreſſus grana thuris ſuper prunas, imponeret: cuius rei gratia collecto vniuerſorum concilio epiſcoporum, & inquiſitione facta, hoc idẽ põtifex ſe egiſſe cõfeſſus eſt: nullus tamen eorum proferre ſententiam in eum auſus eſt, dũ ei ſæpiſsimè *Numero ſorum.*

B omnes dicerent: Tuo ore iudica cauſam tuam, non noſtro iudicio. Et iterum: Noli audiri in noſtro iudicio: ſed collige in ſinu tuo cauſam tuam. Et rurſum, Quoniam ex te, inquiunt, iuſtificaberis: aut ex ore tuo cõdemnaberis. Et iterum dicunt, Prima ſedes non iudicabitur à quoquam. Item in eodem. Sed cùm quodam tempore quidam contra Xyſtum papam tentaſſent, quædã mali rumoris obiicere: & in concilio cui

C Valentinianus Auguſtus intererat, dictum fuiſſet non licere aduerſus pontificem ſentẽtiam dare: ſurrexit protinus idem imperator, & in arbitrio præfati pontificis tribuit iudicare iudicium ſuum. Etenim nullus pontificum minorum vel inferiorum vrbium ſubactus iudicijs inuenitur. Item Nicolaus papa. *In eadem epiſtola.*

Maiores à minoribus iudicari non poſſunt. A

SVbmittitur Ignatius minorum inferiorum & ſubiectorum deliberationibus, econtra ſacris canonibus præcipientibus, & exemplis ſanctorum patrum, ſemper vbi eſt maior auctoritas, eundum eſſe, & in omnibus cõtrouerſiis ad potioris ſedis iudicia actio dirigatur: quod non ſolùm à catholicis, verùm etiam ab ipſis conſtat obſeruatum eſſe hæreticis. Alioquin acephalum liquet eſſe concilium vbi de tanta perſona agitur, & maiorum non expectatur B ſententia: cùm nec in cauſa clericorum inferioris gradus ſolius epiſcopi ſui iudiciũ tantummodo poſtulandum ſit. Item Michaëli imperatori.

Idem Nico. in eadẽ epiſtol.

Minorũ ſententiæ maiores dãnare nõ valeant.

IN tantum hanc præſumptionem ſancti patres apud Chalcedonẽ deteſtati ſunt, vt Dioſcorum Alexandrinum antiſtitem inter cætera idcirco potiſsimum ſine vlla reſtitutione damnauerint, quia ponens in cælum os ſuum, lingua eius tranſeunte ſuper terram, excommunicatiõẽ in ſanctum Leonem papã dictauit: ita vt in ſententia contra ipſum prolata hoc videantur memorare præcipuè, dicentes: Quoniam ſecundis exceſsibus præcipuè, priorẽ iniquitatẽ valde trãſcendit. præſumpſit C

enim

A enim excommunicationem dictare etiam aduerſus ſanctiſsimum & beatiſsimum archiepiſcopum magnæ Romę Leonem,&c. Nunquid ibi legitur inquiſitionem factam fuiſſe, vtrum iſte Dioſcorus ipſam excommunicationem iuſtè dictaſſet in papam? Non planè, ſed abſque omni controuerſia hoc in eo vſi ſunt: quia cũ eſſet inferior, potiorem quibuſlibet conatus eſt laceſſere iniuriis: teſte Anatholio Conſtantinopo. præſule, qui dicit: Propter fidem non
B eſt damnatus Dioſcorus: ſed quia excommunicationem fecit in dominum archiepiſcopum Leonem.

De patriarcharum ordine.
Diſtinctio xxij.

QVIA ergo maior à minori iudicari non debet: videndum eſt quæ inter cęteras eccleſias primum locum, quæ ſecundũ vel
C tertium obtineat. Romana eccleſia (ſicut ſupra dictum eſt) primũ locũ inter cęteras obtinet. Alexandrina ſecundũ. Antiochena eccleſia tertiũ ab ea locũ accepit. Vnde Nicolaus papa ſcribit Mediolanẽſibus. *Ex epi. ad Michaëlẽ poteſt eſſe ſten di quæ ſola extat.*

Romana eccleſia cæterarum primatũ tenet.

OMnes ſiue patriarchæ cuiuſlibet apicem, ſiue Metropoleωn primatus, aut

epiſcopatuum cathedras, vel eccleſiarū ſi- A
ue cuiuſcunque ordinis dignitatem inſti-
tuit Roma.eccleſia. Illam verò ſolus ipſe
fundauit,& ſupra petram fidei mox naſcē
tis erexit, qui beato Petro æternæ vitæ
clauigero terreni ſimul & cæleſtis imperij
iura commiſit. Non ergo quælibet terre-
na ſententia, ſed illud Verbum quo con-
ſtructum eſt cælum & terra: per quod de-
nique omnia condita ſunt elementa: Ro-
manam fundauit eccleſiam. Illius certè pri
uilegio fungitur, cuius auctoritate fulci- B
tur. Vnde non dubium eſt, quia quiſquis
cuilibet eccleſiæ ius ſuum detrahit, iniu-
ſtitiam facit. Qui autem Romanæ eccle-
ſiæ priuilegium ab ipſo ſummo omnium
eccleſiarum capite traditum auferre cona-
tur, hic proculdubio in hæreſim labitur: &
cùm ille vocetur iniuſtus, hic eſt dicendus
hęreticus. Fidem quippe violat, qui aduer
ſus illam agit quæ eſt mater fidei: & illi
contumax inuenitur, qui eam cūctis eccle- C
ſiis prætuliſſe cognoſcitur: & infra. Vnde
ipſe ſanctus Ambro. ſe in omnibus ſequi
Epiſto. 3 ad omnes. epiſc. magiſtram ſanctam Roma.eccle. profite-
tur. Item Anacletus ſeruus Chriſti Ieſu.

Non ab apoſtolis, ſed ab ipſo domino Romana eccleſia primatum accepit.

SAcroſancta Romana & apoſtolica ec-
cle

A cleſia non ab apoſtolis,ſed ab ipſo domino & ſaluatore noſtro primatũ obtinuit:ſicut beato Petro apoſtolo dixit: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam vſque,ſoluta & in cælo. Adhibita eſt etiam ſocietas in eadem Romana vrbe beatiſsimi apoſtoli Pauli vaſis electionis: qui vno die eodemque tempore Romæ cum Petro glorioſiſsima morte coronatus eſt:& ambo ſanctam eccleſiam Romanam conſecrauerunt: atque omnibus alijs B vrbibus in mundo vniuerſo tã ſua præſentia, quàm venerando triũpho prætulerũt. Et licet pro omnibus aſsidua apud Deum omnium ſanctorum effundatur oratio:his tamẽ verbis beatiſsimus Paulus Romanis proprio chirographo pollicetur dicẽ.: Teſtis eſt mihi deus,cui ſeruio in ſpiritu meo in euãgelio filij eius,quòd ſine intermiſsione memoriam veſtri facio ſemper in orationibus meis. Prima ergo ſedes eſt in cæ C leſti beneficio Roman.eccle.quam (vt memoratum eſt)beatiſsimi Petrus & Paulus ſuo martyrio conſecrauerunt. Secunda autem ſedes apud Alexãdriam,quæ beati Petri nomine à Marco eius diſcipulo atque euãgeliſta cõſecrata eſt. Tertia verò ſedes apud Antiochiam eiuſdẽ beati Petri apoſtoli habetur nomine honorabilis: quã illic

Mat. 16.c
Actuum 9
Roma. 1
1. part.

priuſquam Romam veniret, habuit, & A
Ignatium epiſcopum conſtituit ibi: & illic
primùm nomen Chriſtianorum exortum
eſt. Et poſt pauca: Inter beatos apoſto-
los quædam fuit diſcretio poteſtatis: & li-
cet omnes eſſent apoſtoli, Petro tamē à do
mino conceſſum eſt (& ipſi inter ſe volue-
runt idipſum) vt reliquis omnibus præeſ-
ſet apoſtolis: et Cephas, id eſt caput et prin
cipium teneret apoſtolatus: qui etiam ean-
dem formā ſuis ſucceſſoribus & reliquis
epiſcopis tenendam tradiderunt. Et non ſo B
lùm hoc in nouo teſtamento eſt conſtitu-
tum, ſed etiam in veteri fuit. Vnde ſcriptū
Pſal.98. eſt: Moyſes & Aaron in ſacerdotibus eius,
id eſt primi inter eos fuerunt. & poſt pau-
ca. Hæc verò apoſtolica ſedes caput & car
do (vt præfatum eſt) à domino & non ab
aliis conſtituta eſt: & ſicut cardine oſtium
regitur, ſic huius apoſtolicæ ſanctæ ſedis
auctoritate omnes eccleſię (domino diſpo
nente) reguntur. Hac auctoritate Alexan-
drína eccleſia ſecundū à prima locum ha- C
bere cenſetur: ſed poſtea in Conſtātinopo
litana ſynodo eccleſia Conſtātinopolis ſe-
Ca.5.iuxta cundū à ſede apoſtolica locū accepit. Vn
priorem a- de in eadem ſynodo conſtitutum eſt ita.
ditionem. *Secundum à Romano pontifice Conſtantinopo*
litanus obtinet locum.

Conſt

A Conſtantinopolitanæ ciuitatis epiſcopum habere oportet primatus honorem poſt Romanum epiſcopum: propter quod ſit Roma noua. Item Greg. Ioanni epiſcopo Syracuſano. *Epiſto.63 lib.7*

Apoſtolicæ ſedi Conſtantinopolitanam conſtat eſſe ſubiectam.

De Conſtãtinopolitana eccleſia quod dicunt, quis eam dubitet ſedi apoſtolicæ eſſe ſubiectam? tamen ſi quid boni vel ipſa vel altera eccleſia habet, ego etiam mi-

B nores meos quos ab illicitis prohibeo, in bono imitari paratus ſum. Stultus enim eſt qui ſe in eo primum exiſtimat, vt bona quæ viderit, diſcere contemnat. Item eidem. Nam quòd primas Byzancenus ſedi apoſtolicæ dicit ſe ſubiici, ſi qua culpa in epiſcopis ſuis inuenitur: neſcio quis ei ſubiectus non ſit. Cùm verò culpa non exigit: omnes ſecundùm rationem humilitatis æquales ſumus. Item Gelaſius papa pri- *Idem Gre. epiſtola 64 lib.7*

C mus, Fauſto magiſtro legationis Conſtan.

Conſtantinopolitanus epiſcopus auctoritate Romani pontificis ordinatur.

Qua traditione maiorum apoſtolicã ſedem in iudicium vocant? an ſecundæ ſedis antiſtites & tertiæ cæteriq; benè conſcij ſibi ſacerdotes depelli debuerunt: & qui extiterit religionis inimicus,

depelli non debuit? videant ergo ſi alios habent canones quibus ſuas ineptias exequãtur. Cæterùm iſti qui ſacri, qui eccleſiaſtici, qui legitimi celebrantur: ſedem apoſtolicam ad iudiciũ vocare non poſſunt. Conſtantinopolitanę verò ciuitatis epiſcopus, qui vtique per canones inter ſedes nullum nomen accepit, in communionem recidẽs perfidorum, non debuit ſubmoueri. Itẽ ex ſexta ſynodo. A

Conſtantinopolitana eccleſia ſecundum à Romana eccleſia obtinet locum. B

RENouantes ſancti Conſtantinopolitani decreta concilij, petimus vt Conſtantinopolitana ſedes ſimilia priuilegia quæ inferior Roma habet, accipiat, non tamen in eccleſiaſticis rebus magnificetur vt illa: ſed hæc ſecunda poſt illam exiſtẽs, priuſquam Alexãdrina ſedes numeretur, deinde Antiochena, & poſt eam Hieroſolymitana. Hinc datur intelligi quòd Alexandrina eccleſia de ſecunda facta ſit tertia, & Antiochena de tertia ſit quarta: niſi fortè quis duas cõtendat eſſe ſecundas, vt Conſtantinopolitanam & Alexandrinam parem ſuæ dignitatis velit locum obtinere. Vnde in viij. ſynodo legitur. C

Quæ patriarchalium ſedium primum vel deinceps teneat locum.

Diffin

A DIffinimus neminem prorſus mundi potentum quenquam eorum qui patriarchalibus præſunt ſedibus, inhonorare, aut mouere à proprio throno tentare: præcipuè quidem ſanctiſsimum papam ſenioris Romæ: deinceps Conſtantinopoleos patriarcham: deinde verò Alexandriç ac Antiochiæ, ac Hieroſolymitanorum.

De eccleſiaſticorum ordinatione. Diſtinct. xxiij.

B BREVITER quæ inter eccleſiaſtica officia ſit differentia mõnſtrauimus. Nunc à ſummo pontifice incipientes, & vſque ad vltimum gradum deſcendentes, qualiter quiſque eorum debeat ordinari, ſanctorũ auctoritatibus oſtendamus. Item ex vj. ſynodo. Vnde Nicolaus papa. *Nicolaus a Iuo Carn. libro 8*

Decretum Nicolai papæ de electione Romani pontificis.

C IN nomine domini noſtri Ieſu Chriſti & ſaluatoris ab incarnationis eius anno Milleſimo* quingenteſimo nono, menſe Aprili, indictione duodecima, propoſitis ſacroſanctis euangeliis: præſidente quoque reuerendiſsimo ac beatiſsimo papa Nicolao in baſilica Lateranenſi patriarchij, quæ cognominatur Conſtantiniana: ** quinquageſimo.*

conſidentibus etiam reuerendiſsimis epi- A
ſcopis, abbatibus, presbyteris, diaconis:
idem venerabilis pontifex auctoritate apo
ſtolica decernens de electione ſummi pōti
ficis, inquit. Nouit beatitudo veſtra dile-
ctiſsimi fratres & chorepiſcopi: inferiora
quoq; mēbra non latuit: defuncto bonę me
moriæ domino Stephano prædeceſſore
noſtro hæc apoſtolica ſedes cui auctore
Deo ſeruio, quot aduerſa pertulerit, quot
denique per ſimoniacę hæreſis trapezitas
repetitis malleis crebriſque tunſionibus B
ſubiacuit: adeò quidem, vt columna Dei vi
uentis iam penè videretur nutare, & ſage-
na ſummi piſcatoris procellis intumeſcen
tibus cogeretur in naufragij profunda ſub
mergi. vnde ſi placet fraternitati veſtrę de
bemus auxiliante Deo futuris caſibus pru
denter occurrere, & eccleſiaſtico ſtatui ne
recidiua (quod abſit) mala pręualeant, prę
cauere. quapropter inſtructi prædeceſſorū
noſtrorum aliorumque ſanctorum patrū
auctoritate decernimus atque ſtatuimus, C
vt obeūte huius Romanæ eccleſiæ vniuer
ſalis pontifice, in primis cardinales epi-
ſcopi diligentiſsimè ſimul de electione tra
ctantes, mox Chriſti clericos cardinales
adhibeant: ſicq; reliquus clerus & populus
ad conſenſum nouæ electionis accedant,

nimi

A nimirum præcauentes, ne venalitatis mor bus aliqua occaſione ſurrepat. Et ideo reli gioſiſsimi viri præduces ſint in promouē da pontificis electione: reliqui autem ſequaces. Certus verò atq; legitimus hinc electionis ordo perpenditur, ſi perſpectis diuerſorum patrū regulis ſiue geſtis, etiā illa beati Leonis papæ prædeceſſoris noſtri ſententia recolatur. Nulla (inquit) ratio ſinit, vt inter epiſcopos habeātur, qui nec à clericis ſunt electi, nec à plebibus ex-
B petiti, nec à comprouincialibus epiſcopis cum metropolitani iudicio conſecrati: ſed quia ſedes apoſtolica cunctis in orbe terrarū præfertur eccleſijs, atq; ideo ſuper ſe metropolitanum habere nō poteſt, cardinales epiſcopi proculdubio metropolitani vice funguntur: qui videlicet electū antiſtitem ad apoſtolici culminis apicē prouehant conſecrandum. Eligatur autem de ipſius eccleſiæ gremio, ſi reperitur idoneus, vel ſi de ipſa nō inuenitur, ex alia ſu-
C matur, ſaluo debito honore & reuerētia dilecti filij noſtri Henrici qui in præſentiarum rex habetur, & futurus imperator Deo cōcedente ſperatur: & iam ſibi cōceſſimus ſicut ſucceſſoribus illius, qui ab hac apoſtolica ſede perſonaliter hoc ius impetrauerint. Quòd ſi prauorū atque iniquo rum

rum hominum ita peruerſitas inualuerit: A
vt pura ſyncera atque gratuita fieri in vrbe nō poſsit electio:cardinales epiſcopi cū religioſis clericis catholicisque laicis licet paucis ius poteſtatis obtineant, eligendi apoſtolicę ſedis pontificem vbi cōgruerit. Planè poſtquam electio fuerit facta,ſi bellica fuerit tempeſtas, vel qualiſcunque hominum conatus malignitatis ſtudio reſtiterit,vt is qui electus eſt, in apoſtolica ſede iuxta conſuetudinem inthronizari non valeat:electus tamen ſicut verus papa obti B
net auctoritatem regendi Romanam eccleſiam, & diſponēdi omnes facultates illius: quod beatum Gregorium ante ſuam conſecrationem cognouimus feciſſe. Quòd ſi quis contra hoc decretum noſtrum ſynodali ſententia promulgatum quaſi per ſeditionem vel præſumptionem, aut quolibet ingenio electus, aut etiam ordinatus ſeu inthronizatus fuerit, auctoritate diuina,& ſanctorum apoſtolorū Petri & Pau C
li perpetuo anathemate cum ſuis auctoribus & fautoribus , & ſequacibus à liminibus ſanctæ Dei eccleſiæ ſeparatus abiiciatur,ſicut antichriſtus, & inuaſor & deſtructor totius chriſtianitatis : nec aliqua ſuper hoc ei audiētia reſeruetur:ſed ab omni eccleſiaſtico gradu in quocunque fuerat

prius

A prius, ſine retractatione deponatur: cui quiſquis adhæſerit, vel qualemcunque tãquã pontifici reuerentiam exhibuerit, aut in aliquo eum defendere pręſumpſerit: pari ſententiæ ſit mancipatus. Quòd ſi quis huius noſtræ ſanctę decretalis ſentẽtię temerator extiterit, & Romanam eccleſiam ſua præſumptione cõfundere & perturbare contra hoc ſtatutum tentauerit, perpetuo anathemate atque excõmunicatione damnetur, & cum impijs (qui non reſur-
B gẽt in iudicio) reputetur: omnipotẽtis irã cõtra ſe ſentiat, & ſanctorũ apoſtolorum Petri & Pauli, (quorum eccleſiam præſumit confundere) in hac vita & in futura furorẽ ſentiat: fiat habitatio eius deſerta, & *Pſal. 58.* in tabernaculis ſuis non ſit qui inhabitet: fiant filij eius orphani, & vxor eius vidua. Commotus cõmoueatur ipſe, & filij eius *Pſal. 108* mendicẽt, & eiiciantur de habitationibus ſuis. Scrutetur etiã fœnerator omnẽ ſubſtantiã eius, & diripiãt alieni labores eius:
C orbis terrarũ pugnet cõtra eũ, & cũcta elementa ſint ei contraria, & omniũ ſanctorum quieſcentiũ merita illum confundãt, & in hac vita ſuper eum apertam vindictã eorum oſtendant. Obſeruatores autẽ huius noſtri decreti, omnipotentis gratia protegat, & auctoritas beatorum apoſtolorum

lorum Petri & Pauli ab omniũ peccatorũ A
2.pars. vinculis abſoluat. Epiſcopi verò & cęteri ordines infra conſtituti qualiter ordi-
Cap.1. nari debeant, ex auctoritate Carthagi. cõcilij quarti, cui interfuit Auguſtinus tempore Honorij Auguſti, oſtendamus ab eorum examinatione incipientes.

Quomodo ſit examinãdus, q in epiſcopũ eligitur.

QVi epiſcopus ordinandus eſt, antea examinetur, ſi natura ſit prudens, ſi docibilis, ſi moribus temperatus, ſi vita caſtus, ſi ſobrius, ſi peruigil, ſi ſemper ſuis ne B gocijs cauens, ſi humilis, ſi affabilis, ſi miſericors, ſi literatus, ſi in lege domini inſtructus, ſi in ſcripturarum ſenſibus cautus vel acutus, ſi in dogmatibus eccleſiaſticis exercitatus, & ante omnia ſi fidei documẽta verbis ſimplicibus aſſerat: id eſt, patrem, & filium, & ſpiritum ſanctum vnũ Deum eſſe confirmans, totamque trinitatis vnitatẽ, deitatem, coëſſentialem, & conſubſtantialem, & coæternã, & coomnipotentem prædicans: ſi ſingulas quaſque in C trinitate perſonas plenũ Deum, & totas tres perſonas vnum Deum, ſi incarnationem diuinam non in patre, neque in ſpiritu ſancto factã, ſed in filio tantũ credat, vt qui erat in diuinitate Dei patris filius, Deus verus ex patre eſſet, & verus homo

ex

A ex matre, carnē ex matris viſceribus habens, & animā humanā rationabilem ſimulque in eo vtriuſq; naturæ, id eſt, Deus & homo: vna perſona, vnus filius, vnus Chriſtus, vnus Deus creator omniū quæ ſunt, & auctor, & rector, & Deus cū patre & ſpiritu ſancto omniū creaturarum, qui paſſus ſit pro ſalute noſtra vera carnis paſſione, & mortuus vera corporis ſui morte, reſurrexit vera ſuæ carnis receptione, & vera animę reſumptione: in qua veniet iu-
B dicare viuos & mortuos. Quærendum eſt etiam ab eo ſi veteris & noui teſtamenti, id eſt, legis & prophetarū & apoſtolorum vnum eundemque credat auctorē, & demū viuos ac mortuos iudicaturū: & ſi diabolus non per conditionem, ſed per arbitriū factus ſit malus. Quærendum eſt etiam ab eo ſi credat huiuſmodi quā geſtamus carnis & non alterius reſurrectionem, ſi credat iudicium futurum, & recepturos ſin-
C gulos pro his quæ in carne hac geſſerint, vel pœnas, vel præmia, ſi nuptias nō prohibeat, ſi ſecunda matrimonia nō danet, ſi carnium perceptionē non culpet, ſi pœnitentibus reconciliatis communicet, ſi in baptiſmate omnia peccata, id eſt, tam originale peccatum contractu, quàm illa quę voluntariè admiſſa ſunt, dimittantur, ſi extra

ſi extra eccleſiam catholicam nullus ſalue- A
tur. Cùm in his omnibus examinatus, fuerit inuentus plenè inſtructus: tūc cū omni conſenſu clericorum & laicorum, & conuentu totius prouinciæ epiſcoporum maximè metropolitani vel auctoritate vel præſentia ordinetur epiſcopus ſuſcepto in nomine domini noſtri Ieſu Chriſti epiſcopatu, non ſuæ delectationi, nō ſuis moribus, ſed his patrum diffinitionibus acquieſcat. Itē Iſidorus de vita clericorū. B

Li. 2. ca. 2. de eccleſiaſticis officiis.

Qualis debeat eſſe clericorum conuerſatio.

3. pars.

HIs igitur lege patrū cauetur vt à vulgari vita ſecluſi, à mundi voluptatibus ſe abſtineant, non ſpectaculis, non pōpis interſint, conuiuia publica fugiant, priuata non tantùm pudica, ſed & ſobria colant, vſuris nequaquam incumbant, neque turpium occupationibus lucrorum, non fraudibus cuiuſcunque ſtudium appetant, amorē pecuniæ quaſi materiam cunctorū criminum fugiāt, & ſecularia negocia officiaque abnuant, honoris gradū per ambitionem non ſuſcipiant, pro beneficijs C
medicinæ Dei munera non accipiant, dolos & coniurationes caueant, odium, ęmulationes, obtrectationes, atque inuidiā fugiant: non vagi oculis, non effreni lingua, aut petulanti fluidoque geſtu incedant,

ſed

A ſed pudorem & verecũdiam mentis ſimplici habitu inceſſuque oſtendant, obſcœnitatem etiam membrorum & verborum ſicut & operum penitus execrentur, viduarum & virginum frequentationes penitus fugiant, contubernia extranearum fœminarum nullatenus appetant, caſtimoniam quoque non violati corporis perpetuò obſeruare ſtudeant, aut certè vnius matrimonij vinculo fœderentur, ſenioribus quoque debitam præbeant obedien-
B tiam: neque vllius iactantiæ ſtudio ſemetipſos attollant, poſtremò doctrinæ lectionibus, pſalmis, hymnis, canticis, exercitio iugiter incũbãt. tales enim debent eſſe qui diuinis cultib⁹ ſeſe mãcipãdos ſtudẽt, ſcilicet vt dũ ſcientiæ operam dant, doctrinæ gratiã populis adminiſtrẽt. Itẽ Clemẽs. Epi. 2. ad Iaco. fratrẽ domini

Qui dignè ſacramenta tractare non poſſunt, ad miniſterium non eligantur diuinum.

TAles ad miniſterium eligantur clerici, qui dignè poſsint dominica ſacra
C menta tractare. melius eſt enim domini ſacerdotium paucos habere miniſtros, qui poſsint dignè opus Dei exercere, quã multos inutiles, qui onus graue ordinatori adducant. Itẽ ex cõcilio Carthagineñ. iiij. ca. 40. concil. Carth. terij.

Si electo in epiſcopũ aliqua obiiciũtur, quinq; vel ſex epiſcopi ad eius purgatione conueniant.

ILlud ſtatuendum eſt, vt quando ad eligendum epiſcopũ conuenerimus, ſi qua contradictio fuerit ſuborta, (quia ſæpe talia ſunt facta apud nos) nõ præſumant ad purgandum eum qui ordinandus eſt, tres tantùm accedere, ſed poſtulentur ad numerum ſupradictum duo vel tres, & in eadẽ plebe cui ordinandus eſt, diſcutiantur primò perſonæ contradicentium: poſtremò etiam illa quæ obiiciuntur, pertractentur: & cùm purgatus fuerit ſub aſpectu publico, ita demũ ordinetur. Si hoc cum veſtræ ſanctitatis animo concordat, corroboretur veſtræ dignitatis reſponſione. Ab vniuerſis epiſcopis dictum eſt, Satis placet. A B

cap 10 Item ex concilio Toletano xj.

Vota ſuæ promiſsionis ſpondeāt, quos eccleſiaſtica promouet diſciplina.

QVanquam omnes qui ſacris mancipantur ordinibus, canonicis regulis teneantur adſtricti: expedibile eſt tamen vt promiſsionis ſuæ vota ſub cautione ſpondeant, quos ad promotionis gradus eccleſiaſtica probat diſciplina. Solet enim plus timeri quod ſingulariter pollicitum eſt, quàm quod generali ſponſione concluditur. Et ideo placuit huic ſancto concilio, vt vnuſquiſque qui ad eccleſiaſticos gradus eſt * aſcenſurus, non ante honoris conſe C

* acceſſurus.

A conſecrationem accipiat, quàm * placiti ſui annotatione promittat, vt fidem catholicam ſyncera cordis contritione ac deuotione cuſtodies, iuſtè & piè viuere debeat, & in nullis operibus ſuis canonicis regulis contradicat, atque vt debitum per omnia honorē atque obſequij reuerentiam præeminenti ſibi vnuſquiſque dependat, iuxta illud papæ Leonis edictum: Qui ſe ſcit aliquibus eſſe præpoſitum, non moleſtè ferat aliquem ſibi eſſe prælatū: ſed obe B dientiā quam exigit, etiam ipſe dependat. pœna tamen iuxta eccleſiaſticæ conſuetudinis morem, & placitis talium inferēdá, & ab his qui tranſgreſſores fuerint, perſoluenda. Dehinc diſponitur qualiter eccleſiaſtica officia ordinentur.

* *placita ſibi.*

ca. 1. et 2. cōci. Cart. 4.

Qualiter ordinetur epiſcopus.

EPiſcopus cùm ordinatur, duo epiſcopi imponant manus, & teneant euangeliorum codicē ſuper caput & verticem C eius, & vno ſuper eum fundente benedictionem, reliqui omnes epiſcopi qui adſunt, manibus ſuis caput eius tangant.

Qualiter ordinetur presbyter.

PResbyter cùm ordinatur, epiſcopo eū benedicente, & manum ſuper caput eius tenente: etiam omnes presbyteri qui præſentes ſunt, manus ſuas iuxta manus

ca. 3. conci. Cart.

epiſcopi ſuper caput illius teneant. Sicut A autem in die ſuæ ordinationis ſacerdos orario vtroque humero ambitur: ita tempore conſecrationis eodem orario debet vti

ca.5. conci. Brach.3 inſtanter. Vnde in Bracharenſi concilio legitur.

Quod quiſque accepit tempore conſecrationis, ferat tempore oblationis.

ECcleſiaſtica inſtitutione præfixũ nouimus, vt omnis ſacerdos cũ ordinatur, orario vtroque humero ambiatur: ſcilicet vt qui imperturbatus præcipitur perſiſtere inter proſpera & aduerſa, virtutũ B ſemper ornamento vtroque circunſeptus appareat humero. Qua ergo ratione tempore ſacrificij non aſſumit, quod ſe in ſacramento accepiſſe non dubitat? Proinde modis omnibus conuenit vt quod quiſq; percepit in conſecratione honoris, hoc retineat etiam in oblatione vel perceptione ſuæ ſalutis, ſcilicet vt cùm ſacerdos ad ſolennia miſſarum accedit, aut per ſe Deo ſacrificium oblaturus, aut ſacramentum C corporis & ſanguinis domini noſtri Ieſu Chriſti ſumpturus: nõ aliter accedat, quã orario vtroq; humero circũſeptus, ſicut tẽpore ordinationis ſuæ dinoſcitur conſecratus, ita vt de vno eodemque orario ceruicem pariter & vtrunq; humerũ premẽs ſignum

A ſignum in ſuo appareat pectore crucis. Si quis autem aliter egerit, excommunicationi debitæ ſubiacebit. Dalmaticis autē nec epiſcopis nec diaconis abſq; apoſtolica licentia vti permittitur. Vnde Greg. Aregio epiſcopo Francorum. 4. pars. Epi. III. lib. 7.

Abſque apoſtolica licentia dalmaticis nec epiſcopis nec diaconis vti licet.

COmmunis filius diaconus Petrus nobis innotuit, quòd fraternitas veſtra tēpore quo hic fuit, popoſcit vt ſibi & archidiacono ſuo vtendi dalmaticis licentiā B præberemus. Sed quia hominum ſuorum infirmitate compulſus feſtinanter abſceſſit vt nec ipſe mœror incumbens diutius (vt dignum erat, & res deſiderata poſcebat) ſineret permanere, & nos in multis implicatos (vt eccleſiaſticæ rationis eſt conſideratio) nouum hoc inconſultè & ſubitò indulgere non permitteret: idcirco rei poſtulatæ prolongatus eſt effectus. C Nunc verò charitatis tuæ bona reuocantes ad animum, huius auctoritatis noſtræ ſerie petita concedimus, atque te & archidiaconum tuum dalmaticarum vſu decorandos eſſe conceſsimus, eaſdemque dalmaticas dilectiſsimo filio noſtro Cyriaco abbate deferente tranſmiſimus.

Qualiter ordinetur diaconus.

Cap. 4. conci. Cart. 4. 5. pars.

DIaconus dũ ordinatur, ſolus epiſcopus qui eũ benedicit, manus ſuper caput eius ponat, quia nõ ad ſacerdotiũ, ſed ad miniſteriũ conſecratur. Quæritur autem an poſt benedictionẽ manus presbyterorũ & diaconorum chriſmatis liquore debeãt perungi. De his ita ſcribit Nicolaus papa Radulpho archiepiſc. Bituricẽ. A

Nicolaus pa. 1.

Nec presbyteris nec diaconis in conſecratione chriſmate manus perungere licet.

PRæterea ſciſcitaris vtrũ ſolis presbyteris, an etiam diaconis debeant cùm ordinãtur manus chriſmatis liquore perungi, quod in ſancta Romana eccleſia cui auctore Deo ſeruimus, de neutris agitur. Sed quod ſit à nouæ legis miniſtris actũ, nuſquã (niſi nos fallat obliuio) legimus. B

Epiſtola 1. Innocẽtius pa. 1.

Ergo ad beati Innocentij papæ canonica decreta ſanctitatem tuã trãſmittimus, & quæ tibi ſint in conſecrationibus & orationibus obſeruanda, principia paginę ad Decentium Eugubinum epiſcopum emiſſæ te affatim edocebunt. C

Palea.

Epi. 3. *Sulpitij.

EX epiſtola *Simplicij papæ Seuero & Florentino epiſcopis directa. Ad cognitionẽ noſtri examinis, Gabreneñ. diaconi relatu peruenit de quibuſdam eccleſiæ ipſius clericis, quorum cùm vnus ad

d presbyterij, duo ad leuitarum miniſte-
ia conſecrarentur, epiſcopus eorum ocu-
orum dolore detentus fertur manum ſuã
uper eos tãtum poſuiſſe, & presbyterum
quendam illis contra eccleſiaſticum ordi-
nem benedictionem dediſſe: qui propter
antam præſumptionis audaciam poterat
ccuſatus iudicio pręſenti dãnari, ſi adhuc
n corpore poſitus non fuiſſet mortis vo-
catione præuentus. Sed quia ille examini
diuino relictus eſt, humano iudicio accu-
ſari non poteſt. hi qui ſuperſunt, & ab eo
nõ conſecrationis titulum ſed ignominiæ
potius elogium acceperunt: ne ſibi licẽtiã
talis vſurpatio faciat, decernimus vt gra-
dus ſacerdotalis & leuitici ordinis quem
peruerſè adepti ſunt, depoſiti æquo iudi-
cio amittant. Tales enim meritò iudicati
ſunt remouẽdi, quia prauè inuenti ſunt cõ
ſtituti. Itẽ quæritur an eorum ordinatio
ſit rata habẽda, quibus epiſcopus oculorũ
languore impeditus manus imponit, &
presbyter ſuper eos orationem dicit. De
his ita ſtatutum eſt in concilio Toletano. *Cap. 5. concil. 2. Hiſpalenſis id habetur.*

Et ordinator & ordinatus dãnationis ſubeat pœnam, cùm epiſcopus manum imponit, & alius orationem dicit.

Quorundã clericorum dum vnus ad
presbyterium, duo ad leuitarum mi

niſterium ſacrarentur, epiſcopous oculo- A
rum dolore detentus fertur manum ſuam ſuper eos impoſuiſſe tãtum, & presbyter quidam illis contra eccleſiaſticũ ordinem benedictionem dediſſe. Sed quia iam ille examini diuino relictus, humano iudicio accuſari non poteſt, hi qui ſuperſunt, gradum ſacerdòtij vel leuitici ordinis quem peruersè adepti ſunt, amittant. Ex concilio Carthaginenſi iiij. cap. v.

6. pars.

Qualiter ſubdiaconus ordinetur.

SVbdiaconus cùm ordinatur, quia ma- B
nus impoſitionẽ non accipit, patenam de manu epiſcopi accipiat vacuam, & calicem vacuum, de manu verò archidiaconi accipiat vrceolum cum aqua, manile, & manutergium.

Ca. 6. eiuſdem cõcil. Carth. 4.

Qualiter acolytus ordinetur.

ACOlytus cùm ordinatur, ab epiſcopo quidem doceatur qualiter in officio ſuo agere debeat: ſed ab archidiacono accipiat ceroferariũ cum cereo, vt ſciat ſe ad accẽdẽda eccleſiæ luminaria mãcipari, C
accipiat & vrceolũ vacuũ, ad ſuggerendũ vinum in euchariſtiam ſanguinis Chriſti.

Cap. 7. eiuſdem conc. Carth. 4.

Qualiter exorciſta ordinetur.

EXorciſta cùm ordinatur, accipiat de manu epiſcopi libellum in quo ſcripti ſunt exorciſmi, dicente ſibi epiſcopo: Accipe

ipe & cõmenda memoriæ, & habeto poeſtatem imponendi manus ſuper energumenũ, ſiue baptizatũ, ſiue catechumenum.

Qualiter lector ordinetur.

LEctor cùm ordinatur, faciat de illo verbum epiſcopus ad plebẽ, indicans iuſdem fidem ac vitam atque ingenium, oſt hoc ſpectante plebe tradat ei codicẽ, n quo lecturus eſt, dicens: Accipe, & eſto elator verbi Dei, habiturus ſi fideliter & tiliter impleueris officium tuũ, partem um eis qui verbum Dei miniſtrauerunt. *Vbi ſupra cap. 8.*

Qualiter oſtiarius ordinetur.

OStiarius cùm ordinatur, poſtquã ab archidiacono inſtructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat conuerſari, ad ggeſtionẽ archidiaconi tradat ei epiſcous claues eccleſiæ de altario, dicẽs ei: Sic ge, ſic viue quaſi redditurus Deo rationẽ ro his rebus quę his clauibus recludũtur. *Ca. 9. eiuſdem.*

Qualiter pſalmiſta ordinetur.

PSalmiſta, id eſt cantor poteſt abſq; licentia epiſcopi ſola iuſsione presbyte i officiũ ſuſcipere cantandi: dicente ſibi resbytero, Vide vt quod ore cãtas, corde credas, et quod corde credideris, operius cõpleas. Clerici comã nutrire prohiẽtur: quorũ caput deſuper in modũ ſphęæ raſum eſſe debet. Vnde Anicius papa. *Ibi. ca. 10* *Anicetus pa. epũ Gallia.*

Clerici comam nutrire prohibentur. A

PRohibete fratres per vniuerſas regionum veſtrarũ eccleſias, vt clerici iuxta apoſtolum comam non nutriant: ſed deſuper caput in modum ſphæræ radant. Itẽ ex concilio Agatheñ. cap. xx.

De eodem.

CLerici qui comam nutriunt, ab archidiacono etiam ſi noluerint inuiti detondeantur, veſtimenta etiam vel calciamenta eis niſi quæ religionem deceãt, vti aut habere non liceat. Item Gregorius. B

Grego. pa. 1. In ſynodo decreuit reſidens

De eodem.

SI quis ex clericis relaxauerit comam: ſit anathema.

Quibus veſtibus monialis ſit induenda cùm conſecratur.

ca. 11. cõ. Carth. 4.

SAnctimonialis virgo cùm ad conſecrationem ſuo epiſcopo offertur, in talibus veſtibus applicetur, qualibus ſemper vſura eſt, ꝓfeſsioni & ſanctimoniæ aptis. Vaſa quoq; ſacrata, & veſtimenta altaris mulieres Deo dedicatę cõtingere, & incẽſum circa altaria deferre ꝓhibẽtur. Vnde Soter papa omnibus epiſcopis Italiæ. C

Soter epiſt. 1.

Veſtimenta altaris & vaſa ſacrata mulieres tangere prohibentur.

SAcratas Deo fœminas vel monachas ſacra vaſa vel ſacratas pallas penes vos

contin

ontingere, & incenſum circa altaria de-
erre perlatum eſt ad apoſtolicam ſedem:
uæ omni reprehenſione plena eſſe & vi-
uperatione nulli rectè ſapientium dubiũ
ſt. Quapropter huius ſanctæ ſedis aucto
itate hæc omnia vobis reſecare funditus
uãcitius poteritis, cenſemus. Et ne peſtis
æc latius diuulgetur, per omnes prouin-
ias abſtergi citiſsimè mandamus. Item
x concilio Laodiceñ. iiij. cap. xxj.

Sacrarium ſubdiaconis ingredi non licet.

NOn oportet ſubdiaconos licentiã habere in ſacrarium ſiue ſecretarium (quod Græci *Διακόνιον* appellant) ingredi, & contingere vaſa dominica. Item in eodem cap. xxij. *De eodem.*

MIniſtrum nõ oportet vti orarijs nec hoſtias derelinquere. Item in eodẽ.

De eodem.

NOn oportet lectores aut oſtiarios aut pſalmiſtas orarijs vti, & ſic legere aut pſallere. Item ex concilio Carthagienſi iiij. cap. xcix. *Ibid. ca. 23*

Mulier in cõuẽtu viros docere nõ permittitur.

MVlier quauis docta & ſancta, viros in conuentu docere non præſumat. Laicus autem præſentibus clericis (niſi ipſis rogantibus) docere non audeat. Item ex concilio Agatheñ. cap. lxvj.

Miniſtris non ſacratis vaſa dominica contingere non licet. A

NOn oportet inſacratos miniſtros licentiam habere in ſacrarium (quod Græci diaconium appellant) ingredi, & contingerę vaſa dominica. Item ex concilio Brachareñ. j. cap. xxviij.

C. 41. ex capitulis ſynodorũ Græcarũ libri Martini ẽpi Brach.

Cuilibet ex lectoribus vaſa ſacra altaris portare non licet.

NOn liceat cuilibet ex lectoribus ſacra altaris vaſa portare, nec alijs, niſi his qui ab epiſcopo fuerint ſubdiaconi ordinati. Item ex concilio Martini papæ. B

De eodem.

Vt clerici comam non nutriant.

NOn liceat cuilibet miniſteria tãgere, niſi ſubdiacono aut acolyto in ſecretario vaſa dominica. * Nec oportet clericos comam nutrire, & ſic miniſtrare: ſed attonſo capite, auribus patentibus: & ſecundùm Aaron talarem veſtem induere, vt ſint in habitu ornato.

* Cap. 67. eiuſdẽ. ca. 13. con. Carth. 4.

Qualiter ſponſus & ſponſa ſunt benedicendi. C

SPonſus & ſponſa cũ benedicendi ſunt à ſacerdote, à parentibus ſuis vel à paranymphis offerantur, qui cùm benedictionem acceperint, eadem nocte pro reuerentia ipſius benedictionis in virginitate permaneant.

Ordi

Ordinandi prius examinentur. Diſtinctio xxiiij.

Qualiter epiſcopus ſit examinandus.

QVALITER epiſcopus ſit examinandus. Qualiter ipſe ſimul cum reliquis infra ipſum conſtitutis ſit ordinãdus: breuiter monſtratum eſt. Nunc autem videndũ eſt de ſacerdotibus & reliquis, an ſine examinatione ſint promouẽdi ad ordinem. De his ita ſcribit Paulus ad Timotheum: Manus nemini cito impoſueris: & nihil ſine præiudicio facias in alterã partẽ declinando. Ex decretis Silueſtri papæ cap. vij. *1.Tim.5.* *Cap.9.ſynodi Romana ſub Silueſtro.*

De eodem.

NVllus acolytorum, vel ſubdiaconorum rem conſecratam à presbytero alijs porrigat, qa aliud eſt miniſter, aliud aſsiſtens: niſi tantum ipſe ſupportet quod ei ſacerdos impoſuerit ore ſuo benedictũ. Item ex concilio Carthag. iij. cap. xxij.

Ante probationem nullus ordinetur clericus.

NVllus ordinetur clericus, niſi probatus fuerit vel examine epiſcoporum, vel populari teſtimonio. Item Gelaſius papa Cæleſtino epiſcopo.

Ad miniſterium alicuius eccleſiæ clerici eiuſdem promoueantur.

Presby

PResbyteri, diaconi & vniuerſi clerici A
Stomeñ. ciuitatis petitorio nobis ſuggeſſere porrecto, in eccleſia beati martyris Eleutherij epiſcopi, quæ in ſupradictę ciuitatis parœcia probatur eſſe cõſtructa, presbyterum qui conſtitutus fuerat, deſeciſſe, atque in eius locum Iulianum diaconum ipſius eccleſiæ pro celebritate ipſius loci quantocyus debere ordinari. Et ideo frater chariſsime ſi de eius vita vel moribus nihil eſt quod contra canonum veniat ſtatuta, ſupraſcriptum presbyterij hono- B
re decorabis: ſciturus viſitatoris te nomine, nõ cardinalis creaſſe põtificis. Pariter etiã & feliciſsimum diaconũ in eius eccleſiæ miniſterium (ſi cõuerſatio eius fuerit probabilis) ſubrogabis: vt locus proceſsionis celeberrimus ad miniſteriorũ cõſecrationem, nec ſacerdote indigeat nec miniſtro. Item ex concilio Laodiceñ. cap. xij.

Metropolitanorum, & epiſcoporum examine promoueantur cæteri epiſcopi.

EPiſcopi iudicio Metropolitanorũ & C
eorum epiſcoporum qui circuncirca ſunt promoueantur ad eccleſiaſticã dignitatem: ij videlicet qui plurimo tempore probantur tam verbo fidei, quàm rectæ
8. pars. cõuerſationis exemplo. Cùm itaque ſine examinatione nullus ſit ordinandus: quẽadmodum

A admodum & quo tempore ſacerdotum & cæterorum infra ſcriptorum examinatio debeat fieri, conſiderandum eſt. De his in concilio Nauatenſi ita legitur.

Qui ordinandi ſunt, feria quarta ad examinationem conueniant.

QVando epiſcopus ordinationem facere diſponit, omnes qui ad ſacrum minimerium accedere voluerint, feria quarta ante ipſam ordinationem vocandi ſunt ad ciuitatem vnà cum presbyteris, qui eos repræſentare debent: & tunc epiſcopus à latere ſuo eligere debet ſacerdotes & alios prudentes viros gnaros diuinæ legis, exercitatos in eccleſiaſticis ſanctionibus: qui ordinandorum vitam, genus, patriam, ætatem, inſtitutionem, locum vbi educati ſunt, ſi ſint bene literati, ſi inſtructi in lege Dei, ante omnia diligenter inueſtigent: ſi fidem catholicam firmiter teneant, & verbis ſimplicibus aſſerere queant. Ipſi autem quibus cura committitur, cauere debent ne aut fauoris gratia, aut cuiuſcunque muneris cupiditate illecti à vero deuient vt indignum & minus idoneũ ad ſacros gradus ſuſcipiendos epiſcopi manibus applicent, quod ſi aliter fecerint, & ille qui indignè acceſſerit, ab altari remouebitur: & illi

Iuo Carno. li. 3. de conſecr. epiſc.

B

C

illi qui donum ſancti ſpiritus vendere conati ſunt, coram Deo iam condemnati eccleſiaſtica dignitate carebunt. Igitur per tres cõtinuos dies diligẽter examinentur: & ſic ſabbato qui probati ſunt, epiſcopo repræſententur. Aliàs autem, ſine clericorum videlicet concilio, & populi teſtimonio, nullũ epiſcopus ordinare præſumat. A

Vnde in cõcilio Carthaginenſi iiij. cap. xxij. legitur.

Sine clericorum ſuorum concilio epiſcopus clericos non ordinet. B

3. pars. EPiſcopus ſine concilio clericorũ ſuorum clericos non ordinet: ita vt ciuiũ conniuentiam & teſtimonium quærat. Quæritur quid fieri debeat de his qui ſine examinatiõe prouecti ſunt. De his ita legitur in concilio Martini papæ.

Ca. 24. libri Martini epiſcopi Bracha. ex ſynodis Græcorum.

De his qui ſine examinatione ordinantur, & poſtea peccata ſua confitentur.

SI quis presbyter aut diaconus ſine aliqua examinatione ordinati ſunt: aut certè cùm diſcuterentur, crimino ſa peccata confeſsi ſunt: aut poſt ordinationem ab alijs detecti ſunt: abiiciantur ex clero. Similiter verò & de vniuerſo clericorum ordine ſeruetur. nam hoc ſibi quod irreprehenſibile eſt, ſancta catholica defendat eccleſia. C

De eccle

A

De eccleſiaſticorum officijs. Diſtinctio xxv.

QVOD nullus ſine examinatione ordinãdus ſit, breuiter probatũ eſt. Quid autem ad epiſcopum, quid ad vnumquẽque inferiorẽ pertineat, Iſidorus Hiſpaleñ. epiſcopus in epiſtola ad Ludifredum ſcribit ita dicens:

Quod epiſcopi & cæterorum ſit officium in eccleſia. *Iuo Carn. lib. 3. de officijs ordinãdorum.*

B PErlectis ſanctitatis tuæ literis gauiſus ſum, quòd optatam ſalutem tuam earum relatu cognoui. De his autem quæ in conſequẽtibus inſinuare eloquij tui ſermo ſtuduit, gratias ago Deo, quòd ſolicitudinem officij paſtoralis impendis: qualiter & quomodo eccleſiaſtica officia ordinentur, perquiris: & licet omnia prudẽtiæ tuæ ſint cognita, tamen quia affectu fraterno me cõſulis, ex parte qua valeo, expediã:
C & de omnibus eccleſiæ gradibus quid ad vnũquemque pertineat, eloquar. Ad oſtiarium nanque pertinent claues eccleſiæ, vt claudat & aperiat templum Dei, & omnia quæ ſunt intus extraque cuſtodiat: fideles recipiat, excommunicatos & infideles exciat. Ad exorciſtam pertinet exorciſmos memoriter retinere, manuſque ſuper ener

gumenos & catechumenos in exorcizando imponere. Ad acolytum pertinet præparatio luminariorum. in ſacrario ipſe cereum portat. ipſe ſuggeſta pro euchariſtia ſubdiaconis præparat. Ad pſalmiſtam pertinet officium canendi, ſcilicet dicere benedictiones, laudes, ſacrificium, reſponſoria, & quicquid pertinet ad canendi peritiam. Ad lectorem pertinet lectiones pronunciare: & ea quæ prophetæ vaticinarunt, populis prædicare. Ad ſubdiaconum pertinet calicem & patenam ad altare Chriſti deferre, & leuitis tradere: eisque miniſtrare: vrceolum quoque & aquam, manile & manutergium tenere epiſcopo: preſbyteris & leuitis pro lauandis ante altare manibus aquam præbere. Ad diaconum pertinet aſsiſtere ſacerdotibus, & miniſtrare in omnibus quæ aguntur in ſacramentis Chriſti: in baptiſmo, ſiue in chriſmate, & patena, & calice: oblationes quoque inferre & diſponere in altari: componere etiam menſam domini, atque veſtire, crucem ferre & prędicare euangelium, & apoſtolum ad populum. nam ſicut lectoribus vetus teſtamentum, ita diaconis nouum prædicare præceptum eſt. ad ipſum quoque pertinet officium precum, & recitatio nominū. ipſe præmonet aures habere ad Deum,

A B C

Deũ, ipſe hortatur clamare, ipſe donat pa-
cem, & ipſe annunciat. Ad presbyterũ per
tinet ſacrificium corporis & ſanguinis do
mini in altario Dei conficere, orationes di
cere, & benedicere dona Dei. Ad epiſcopũ
pertinet baſilicarum conſecratio, vnctio
altaris, & conſecratio chriſmatis: ipſe prę
dicta officia & ordines eccleſiaſticos diſtri
buit, ipſe ſacras virgines benedicit: & dũ
præceſſerit vnuſquiſque in ſingulis ordi-
nibus, iſte tamen eſt præordinator in cun-
B ctis. Hi ſunt ordines & miniſteria clerico
rum: quæ tamen auctoritate pontificali in
archidiaconi cura, primicerij & theſaura-
rij ſolicitudine diuidũtur. Archidiaconus
enim imperat ſubdiaconis & leuitis, ad
quẽ iſta pertinent miniſteria: ordinatio ve
ſtiendi altaris à leuitis: cura incẽſi, & ſacri-
ficij neceſſaria ſolicitudo: quis leuitarũ ad
populũ euangeliũ legat: quis preces dicat,
ſeu reſponſoria in dominicis diebus aut ſo
C lennitatibus decantet. Solicitudo quoque
parœciarũ & ordinatio, & iurgia ad eiuſ-
dẽ pertinẽt curam: pro reparandis diœce-
ſanis baſilicis ipſe ſuggerit ſacerdoti: ipſe
inquirit parœcias cũ iuſsione epiſcopi, &
ornamenta & res baſilicarũ, & parœciarũ
geſta & libertatũ eccleſiaſticarũ epiſcopo
idẽ refert: collectã pecuniã de cõmunione

ipſe accipit,& epiſcopo defert, & clericis A
proprias partes ipſe diſtribuit. Ab archidiacono nunciantur epiſcopo exceſſus diaconorum.ipſe denunciat ſacerdoti in ſacrario ieiuniorum dies atque ſolẽnitatum: & ab ipſo publicè in eccleſia prædicãtur.quãdo verò archidiaconus abſens eſt, vicem eius diaconus ſequẽs adimplet. Archipreſbyter verò ſe eſſe ſub archidiacono, eiusq; præceptis ſicut epiſcopi ſui ſciat ſe obedire:& (quod ſpecialiter ad eius miniſteriũ B
pertinet)ſuper omnes presbyteros in ordine poſitos curam agere, & aſsiduè in eccleſia ſtare:& quando epiſcopi ſui abſentia cõtigerit,ipſe vice eius miſſarum ſolennia celebret,& collectas dicat,vel cui ipſe iniunxerit. Ad primicerium pertinent acolyti,exorciſtæ,pſalmiſtæ,atque lectores:ſignũ quoque dãdum pro officio clericorũ, pro vitæ honeſtate:& officium cantandi, & peragendi ſolicitè,lectiones, pſalmum, laudes,reſpõſoria officiorum quis clerico C
rũ dicere debeat. Ordo quoque & modus canendi in choro pro ſolennitate & tempore.Ordinatio quoque pro luminaribus deportandis.Si quid etiam neceſſariũ fuerit pro reparatione baſilicarum quæ ſunt in vrbe,ipſe denunciat ſacerdoti. epiſtolas epiſcopi pro diebus ieiuniorũ parœcianis

per

A per oſtiarios ipſe dirigat. Clericos quos delinquere cognoſcit, ipſe diſtringat: quos emendare non valet, eorum exceſſus ad agnitionem epiſcopi deferat: baſilicanos ipſe conſtituat: & matriculã ipſe diſponat. Quando autem primicerius abſens eſt: ea quę dicta ſunt, ipſe exquirat qui ei aut lege eſt proximus aut eruditione. Ad theſaurarium pertinet oſtiarij baſilicarum ordinatio, incenſi præparatio, cura chriſmatis cõficiendi, cura baptiſterij ordinandi, prępa
B ratio luminariorum in ſacrario & ſacrificiis. Ex hac epiſtola liquet quid cuiuſque officij ſit. Eſt etiam alia diſtinctio epiſcoporum, presbyterorum, diaconorum: quã fecit Clemens in epiſtola ſua, ita dicens: 2.part. Epi.1.ad oẽs Chriſt.

Quid ab epiſcopis, quid à presbyteris, quid à diaconis audire oportet.

AVdire epiſcopum attentius oportet, & ab ipſo ſuſcipere doctrinam fidei: monita autem vitæ à presbyteris inquirere: à diaconis verò ordinem diſciplinæ.
C Sacerdos quoque vtrũque humerum orario ambit. Diaconus verò ſiniſtrum tãtum, vt ad miniſterium expeditius diſcurrat. Vnde in conci. Tolet. cap. ij. Ca.39. con. Toleta.4. id habetur.

Quare leuita vnũ tãtũ humerũ orario ambit.

VNum orarium oportet leuitam geſtare in ſiniſtro humero: propter quod

orat, id eſt, prędicat. Dexteram autem par A
tem oportet habere liberam, vt expeditius
3. pars. ad miniſteriũ ſacerdotale recurrat. Nũc
autem per ſingulos gradus ordine recurrẽ
tes, qui ex quibus ordinibus in quem gra-
dum conſcendere poſsint: qui poſt lapſum
valeant reparari, vel qui nõ: quibus culpis
à proprio gradu mereãtur deiici: quo accu
ſante: quibus teſtificantibus poſsint cõuin
ci: cuius ſententia ſint abſoluendi vel dam
nandi, breuiter conſideremus. Ac primũ à
pontificali gradu incipiẽtes, qualem opor B
teat eum eſſe qui in epiſcopum eſt ordinã
dus, diligẽter inueſtigemus, Apoſtoli regu
lã ſecuti quã in huiuſmodi re Timotheo
& Tito ſcribit, dicens: Oportet epiſcopũ
irreprehenſibilem eſſe, id eſt, non obnoxiũ
Ordinandus in epiſcopum ſit irreprehenſibilis. reprehenſioni. Hoc ad Timotheum 3. Ad
Titum autem 1. Oportet epiſcopũ ſine cri
mine eſſe. Quod (vt Hiero. ſcribit ad Ocea
num) idem eſt. Nomine autem criminis
quodlibet peccatũ intelligitur. Vnde in ea C
dem epiſt. Hieronymus dicit: Res contra
naturã penè eſt, vt ſine peccato aliquis ſit:
ſed talis eligatur, cuius comparatione cæ-
Ex Augu. trac. 40. ad cap. Ioan. 8 teri grex dicantur. In epiſtola verò ad Ti-
tum crimen vocatur criminale peccatum,
vel criminalis infamia. vnde ibi legitur:
crimen eſt querela, id eſt, peccatum accuſa
tione

A tione & damnatione dignũ. Quod autẽ ſi ne crimine iubetur eſſe qui in epiſcopũ eligetur: nõ ante baptiſma, ſed poſt baptiſmũ intelligendum eſt: vt à tẽpore videlicet baptiſmatis nullius criminis conſcientia mẽtem eius remordeat. Vnde Hierony. ſcribit in eadem epiſtola ad Titũ. *Hierony. in commẽtariis epiſt. ad Titum.* Criminis appellatio aliàs latè patet cõplectẽs omne peccatũ, qđ ex deliberatione ꝓcedit. Vnde Beda ſuper epiſtolã Iacobi: *Beda in cõment. ad 5. cap. Iacobi.* Peccata quę ex ignorantia vel infirmitate humana cõ-

B mĩttuntur, dicit & pręcipit alterutrũ confiteri: quia facilè dimittuntur: quæcunque verò fiunt ex deliberatione, non niſi per pœnitentiam. Hinc etiam Auguſt. ait: *Aug. cap. 8 de vera & falſa pœni.* Nullum peccatum eſt adeò veniale, quod non fiat criminale dum placet. Aliàs ea demum ſignificat, quæ ſemel commiſſa ad damnationem ſufficiũt. Multa enim ex deliberatione procedunt: quæ niſi ſæpius reiterata, & in conſuetudinem fuerint dedu-

C cta, quamuis grauent poſt mortem, non tamen æternaliter perdunt: quia etſi quadã ratione crimina appellentur, tamen mortifera & capitalia nõ ſunt. Vnde Aug. in homil. de igne purgatorio, *Aug. ſerm. 4. de animabus defunctorum: ſiue 41. de ſanctis.* exponẽs verba Apoſtoli, ait: Si qs ſuper hoc fundamẽtũ ędificauerit ligna, fœnũ & ſtipulam, &c. Multi ſunt qui lectionẽ iſtã male intelligentes,

falſa ſecuritate decipiuntur, dum credunt, quòd ſi ſuper fundamentum Chriſti capitalia crimina ædificant, peccata ipſa per ignem trāſitorium poſsint purgari: & ipſi poſtea ad vitam perpetuam peruenire. Intellectus iſte fratres chariſsimi corrigendus eſt: quia ipſi ſe ſeducūt, qui ſibi ſic blādiuntur. Illo enim tranſitorio igne de quo dicit Apoſtolus: Ipſe ſaluus erit, ſic tamen quaſi per ignem: non capitalia, ſed minuta peccata purgantur: de quibus etſi non omnia, vel aliqua commemoranda ſunt: ne aliquis inaniter excuſare ſe conetur, & dicat ſe neſcire quæ ſunt minuta peccata, & quæ criminalia. Et quāuis Apoſtolus plura capitalia commemorauerit: nos tamen (ne deſperationem facere videamur) breuiter dicamus quæ illa ſunt, ſacrilegium, homicidium, adulterium, fornicatio, falſum teſtimonium, rapina, furtum, ſuperbia, inuidia, auaritia, & ſi longo tempore teneatur, iracundia, & ebrietas ſi aſsidua ſit, in eorum numerum computantur. Quicunq; enim aliquod de iſtis peccatis in ſe dominari cognouerit, & nō ſeipſum dignè emēdauerit: & ſi habuerit ſpacium, longo tempore pœnitentiam non egerit: & largas eleemoſynas non erogauerit: & à peccatis ipſis non abſtinuerit, illo tranſitorio igne, de A B C

A de quo Apoſtolus ait, purgari nõ poterit: ſed æterna illum flãma ſine vllo remedio cruciabit. Quæ autem ſunt minuta, licet omnibus nota ſint: tamen quia longum eſt vt omnia replicentur, opus eſt vt ex eis vel aliqua nominemus. Quotiens aliquis in cibo, aut in potu plus accipit quàm neceſſe eſt, ad minuta peccata nouerit pertinere: quotiẽs plus loquitur quàm oportet: plus tacet quàm expedit: quotiens pauperes importunè petentes exaſperat: quotiens B cùm ſit ſanus corpore, aliis ieiunantibus prandere voluerit: aut ſomno deditus, tardius ad eccleſiam ſurgit: quotiens excepto filiorum deſiderio vxorem ſuam cognouerit, quotiens in carcere poſitos tardius requiſiuerit, & infirmos tardius viſitauerit. Si diſcordes ad concordiam reuocare neglexerit. Si plus aut proximum, aut vxorem, aut filium, aut ſeruum exaſperauerit quàm oportet. Si amplius blanditus fuerit quàm oportet. Si vnicuique maiori perſo C næ, aut ex volũtate, aut ex neceſsitate adulari voluerit. Si (pauperibus eſurientibus) nimium delicioſa vel ſumptuoſa conuiuia pręparauerit. Si ſe aut in eccleſia, aut extra eccleſiã fabulis ocioſis (de quibus in die iudicij ratio reddenda eſt) occupauerit. Si dũ incautè iuramus, & cùm hoc per aliquam

neceſsitatem implere non poterimus: vtique periuramus: & cũ omni facilitate vel temeritate maledicimus, quoniam ſcriptũ eſt: Neque maledici regnum Dei poſsidebunt. Item Gregorius. A

1.Cor.6.b

Quæ ſunt venialia peccata quæ poſt hanc vitam purgantur.

QValis hinc quiſque egreditur, talis in iudicio apparebit vel repræſentabitur: ſed tamen de quibuſdam culpis eſſe ante iudicium purgationis ignis credendus eſt, pro eo quod veritas dicit: Quia ſi quis in ſpiritum ſanctum blaſphemias dixerit, neque in hoc ſeculo remittetur ei, neque in futuro. in qua ſententia datur intelligi quaſdam culpas in hoc ſeculo, quaſdam in futuro poſſe relaxari. Quod autem de vno negatur, conſequens intellectus patet, quia de quibuſdam conceditur. ſed tamen (vt prædixi) hoc de paruis minimiſque peccatis fieri poſſe credendum eſt, ſicut eſt aſsiduus & ocioſus ſermo, immoderatus riſus, vel peccatum curæ familiaris, quod vix ſine culpa, vel ab ipſis agitur, qui culpam qualiter declinare debeant ſciunt: quæ etiam poſt mortem grauant, ſi adhuc in vita poſitis minimè in morte fuerint relaxata. Item Auguſtinus in libro de vera & falſa pœnitentia, cap. xviij.

Matt.12.c B C

De

De eodem. *Palea.*

QVi in aliud ſeculum diſtulit fructum conuerſionis, prius purgabitur igne purgationis. Hic ignis etſi non ſit ęternus, miro tamen modo grauis eſt. ſuperat enim omnem pœnam quam vnquam paſſus eſt aliquis in hac vita, vel pati poteſt. Aliàs autem ea tantùm delicta ſignificat, quorũ eſt perpetua infamia. Vnde illud Hierony. Primùm itaque ſine crimine, &c. Vnde Hierony. ſcribit in eadem epiſt. ad Titum. Item & Inno. papa. *In commẽta. ad ca. 1*

A die baptiſmi ſine crimine debet inueniri qui in epiſcopum eſt ordinandus.

PRimùm itaque ſine crimine iubetur eſſe epiſcopus: quod alio verbo ad Timotheum irreprehenſibilem nominatum puto: non quòd eo tãtùm tempore quo eſt ordinandus, ſit ſine vllo crimine, & præteritas maculas noua conuerſatione diluerit: ſed quòd ex eo tempore quo in Chriſtum
C renatus eſt, nulla peccati conſcientia mordeatur. Quomodo enim poteſt præſes eccleſię auferre malum de medio eius, qui in delictum ſimile corruit? aut qua libertate peccantem corripere poteſt, cùm tacitus ipſe ſibi reſpõdeat eadem ſe admiſiſſe quę corripit? * Ecce qui ordinandus eſt in epiſcopum: non ſolùm tempore ſuæ ordinatio ** Concor. l. frater à fratre. ff. de cõ dict. indeb. & l. altius. ff. ſi ſer. vẽ.*

nationis, ſed etiã omni tempore poſt baptiſma à crimine immunis debet eſſe. A

Ordinandus in epiſcopũ ſit vnius vxoris vir. Diſtinctio xxvj.

SEQVITVR in vtraque epiſtola, Vnius vxoris virum, poſt baptiſma videlicet, nõ ante baptiſmum. Vnde Hieronymus ſcribit ad Oceanum.

De vnius vxoris viro.

Poſt baptiſmum debet eſſe monogamus qui in epiſcopum eſt ordinandus. B

VNius vxoris virũ, id eſt, monogamũ poſt baptiſmũ. ſi enim & ante cõiugẽ habuerit quę obierit, nõ imputetur ei: cui prorſus nouo homini, nec ſtupra, nec alia quę ante fuerũt, iam obſunt. Aug. verò cõtra teſtatur ſcribẽs in epiſtola ad Titũ.

Au. c. 18. li. de bono coniugali id habet.

Qui ante baptiſmum habuerit vnam, & poſt baptiſmum aliam, ordinandus non eſt.

ACutius intelligunt, qui nec eũ qui catechumenus vel paganus habuerit vnam ante baptiſmum, & poſt baptiſmũ habuerit alteram ordinandũ cenſuerunt: C quia de ſacramento agitur, non de peccato propter ſanctitatem ſacramenti. Sicut ſi fœmina catechumena vitiata eſt, non poteſt poſt baptiſma inter Dei virgines cõſecrari: ita non abſurdè viſum eſt digamum

non

A non peccaſſe, ſed normã ſacramenti amiſiſſe, nõ ad vitæ meritũ, ſed ad ordinationis ſignaculũ. Vnius vxoris vir epiſcopus, ſignificat ex omnibus gentibus vnitatẽ vni viro Chriſto ſubditam. Sicut duobus dominis ſeruire, ſic ab vno domino apoſtatare, atque in alterius ſuperſtitionem ire non licet. Item Inno. Ruffo, & Euſebio, & cæteris epiſcopis Macedonibus. *Inn. pa. pri. in epiſtola 22.*

In baptiſmate culpa admittitur, non lex coniugij aboletur.

B DEinde opponitur non dici oportere digamum eum qui catechumenus habuerit & amiſerit vxorem, ſi poſt baptiſmum fuerit aliam ſortitus: eamq; primã videri quę nouo homini copulata ſit: quia illud coniugium per baptiſmi ſacramentum cum cæteris criminibus ſit ablatum. Quòd cùm de vna vtique dicitur: certè ſi tres habuerit in veteri poſitus homine vxores: erit ei quæ poſt baptiſmum quarta C eſt, ſic interpretantibus prima. virginis æquè nomen accipiet quæ quarto loco ducta eſt. Quis (oro) iſtud non videat contra Apoſtoli eſſe præceptũ, qui ait, vnius vxoris virũ oportere fieri ſacerdotẽ? *1. Timo. 3. a* Sed obiicitur quòd in baptiſmo totum quicquid in veteri homine geſtum eſt, ſit ſolutum. Dicite mihi (vt cũ pace veſtra loquar) an crimina

crimina tantũ dimittuntur in baptiſmo, A an & illa quæ ſecundùm Dei præcepta ac Dei inſtituta cõplentur? Vxorẽ ducere,crimen eſt,an non eſt crimen? ſi crimẽ eſt,ergo(vt cũ præfata venia dixerim) erit auctor in culpa: qui vt crimina cõmitterentur,in paradiſo pręcepit,cũ ipſe eos benedixit. ſi verò nõ eſt crimẽ: quia quod Deus inſtituit,nefas eſt crimen appellari: & Salomon addidit: Etenim à Deo præparatur viro vxor,quomodo creditur inter crimina eſſe dimiſſum,quod Deo auctore legitur conſummatũ? Quid de taliũ filijs percenſetur? nunquid nõ erunt admittendi in hæreditatis conſortium qui ex ea ſuſcepti ſunt quę ante baptiſmũ fuerat vxor: erũtque appellandi vel naturales, vel ſpurij: quia nõ eſt legitimũ matrimoniũ niſi illud(vt vobis videtur)quod poſt baptiſmũ aſſumitur. Ipſe Deus cũ interrogaretur à Iudæis ſi liceret vxorẽ dimittere: atq; exponeret fieri non debere,addidit: Quos Deus cõiunxit,homo nõ ſeparet. An ne de his locutus eſſe credatur, qui poſt baptiſmũ ſortiuntur? Meminerint & hoc à Iudæis interrogatũ,& etiã Iudęis eſſe reſpõſum. Quęro,& ſolicitus quæro, ſi vna eademque ſit vxor eius qui ante catechumenus, poſtea ſit fidelis: filiosque ex ea cùm

Margin notes: *Prou. 19. a* (beside "lomon addidit"); B (beside "auctore legitur"); *Mat. 22. a* (beside "poneret fieri non debere"); C (beside "Quos Deus cõiunxit").

eſſet

A eſſet catechumenus ſuſceperit: & poſtea alios filios cũ ſit fidelis, vtrũ ſint fratres appellandi, an nõ habeãt poſtea defuncto patre familiæ Erciſcũdæ hæreditatis cõſortiũ, quibus filiorũ nomen regeneratio ſpiritualis creditur abſtuliſſe. quod cũ ita ſentire abſurdũ eſt: quæ ratio eſt hoc defendi, & vacua magis opinione iactari, quã aliqua auctoritate roborari, cũ non poſsit inter peccata deputari ꝙ lex præcepit, & Deus adiũxit. Nunquid ſi catechu-
B menus virtutibus ſtuduit, humilitatẽ ſecutus eſt, patiẽtiã tenuit, eleemoſynas fecit, morti deſtinatos qualibet ratione eripuit, adulteria exhorruit, caſtitatẽ tenuit: quæro ſi hæc omnia cùm factus fuerit fidelis amittit, quia per baptiſmũ totũ quod vetus homo geſſerat, putatur auferri. Aſpicias gentilẽ hominẽ Corneliũ orationibus atq; eleemoſynis vacantẽ, angelũ audientẽ per reuelationem, ipſumq́; Petrũ videntẽ: *Act. 10. d*
C nunquid per baptiſmum hæc illi ablata ſunt propter quę ei baptiſmũ videtur eſſe conceſſum? Si ita creditur, mihi credite, non modicũ erratur: quia quicquid bene geſtum fuerit, & ſecundũ præcepta legalia cuſtoditũ, nõ poteſt facientibus deperire. Nuptiarum ergo copula quia Dei mandato perficitur, non poteſt dici peccatum, &

quod

quod peccatũ non eſt, ſolui inter peccata A credi non debet. Eritq; integrũ & ſalutare exiſtimare aboleri nõ poſſe prioris nomẽ vxoris, cũ nõ ſit dimiſſum pro peccato qđ ex Dei ſit voluntate completũ. Itẽ Ambroſius in libro de officijs.j.cap.vlti.

Digamus reputatur qui ante baptiſmum habuerit vnam, & poſt baptiſmum aliam.

VNa tantũ nec repetita nobis copula permititur: & in ipſo coniugio lex eſt non iterare coniugium, nec ſecundæ coniugis ſortiri coniunctionẽ. Quod pleriſq; B mirum videtur: cùm etiam ante baptiſma iterata cõiugia electioni muneris & prærogatiuę ordinationis impedimenta generẽt: & cùm etiam delicta obeſſe nõ ſoleãt, ſi lauacri remiſſa fuerint ſacramento. Sed intelligere debemus quia in baptiſmo culpa dimitti poteſt, lex aboleri nõ poteſt: in cõiugio nõ culpa, ſed lex eſt. Quod culpæ eſt igitur in baptiſmo relaxatur: quod legis eſt, in coniugio non ſoluitur Quomodo autem poteſt eſſe hortator viduitatis, C qui & ipſe cõiugia frequẽtauerit? Ioannes baptiſta dum Herodem ab inceſtu prohi-
Luc.3.d beret, dicens: Non licet tibi habore vxorẽ
Matt.14.a fratris tui: euidenter oſtẽdit inter infideles coniugia eſſe. Vnde datur intelligi quòd digami dicuntur non ſolùm qui poſt baptiſma

A ma coniugia frequentant, ſed etiã qui ante baptiſmum vnam, & poſt baptiſmum alterã habuiſſe probantur. Digamus verò in ſacerdotem ordinari nõ debet, non quia deliquerit ſecundam accipiendo vxorem, ſed quia prærogatiua exutus eſt ſacerdotis. Vnde Ambroſius in epiſtola 82. lib. 10. ad Verſellenſem eccleſiam ait:

Non peccat digamus, ſed prærogatiua ſacerdotij exuitur.

QVi ſine crimine vnius vxoris eſt vir, B tenetur ad legem ſacerdotij ſuſcipiẽdi. Qui autem iterauerit coniugium: culpam quidem non habet coinquinati, ſed prærogatiua exuitur ſacerdotis.

Epiſcopi & ordinati ſacris matrimonio nõ gaudeãt. Diſt. xxvij.

QVOD autem vnius vxoris vir epiſcopus iubetur eligi: quęritur an de tẽpore ordinationis C hoc ſit accipiendũ, vt tempore ſuæ adminiſtrationis eius poſsit copula fungi, quẽ vnicã & virginẽ ſibi deſpõſauit.

Hoc Martinus papa prohibet, dicens: *Non ordinetur diaconus niſi caſtitatem fuerit profeſſus.*

Cap. 39. libri Martini epi Bracha. ex ſynodis Græcorum.

DIaconus qui eligitur, ſi conteſtatus fuerit pro accipiẽdo matrimonio, &

dixerit ſe in caſtitate non poſſe manere, hic non ordinetur. Quòd ſi in ordinatione tacuerit, & ordinatus fuerit, & poſtea matrimoniũ deſiderauerit: ſit alienus à miniſterio, & vacet à clero. Hac auctoritate datur intelligi ꝙ illi qui vxores habent, vel accipere volunt: nec diaconi, nec ſacerdotes fieri poſſunt, niſi continentiã profiteãtur. Si verò diaconus à miniſterio ceſſare voluerit, contracto matrimonio licitè poteſt vti. nam etſi in ordinatione ſua caſtitatis votum obtulerit, tamen tanta eſt vis in ſacramento coniugij, quòd nec ex violatione voti poteſt diſſolui ipſum coniugium. Vnde Auguſtinus in libro de bono coniugali ad Iulianum. A B

Ca. 10. de bono vid. ad Iulianum.

2. pars.

Nubẽtes poſt votũ nõ ſunt abinuicẽ ſeparãdi.

QVidam nubentes poſt votũ aſſerunt adulteros eſſe, ego autem dico vobis quòd grauiter peccant, qui tales diuidũt. Item Theodorus in Pœnitentiali.

De eodem.

SI vir ſimplex votum virginitatis habens adiungitur vxori, poſtea non dimittat vxorem, ſed tribus annis pœniteat. Hieronymus verò econtra ſcribit. C

Augu. id habet ca. 9. de bono viduitatis.

Damnabile eſt vouentibus velle nubere.

VOuentibus virginitatẽ, nõ ſolùm nubere, ſed etiam velle, damnabile eſt.

Idem

A Idem contra Iouinianum. *Hiero. li.1. contra Iouinia.*

Damnationem habebit ſi nupſerit, qui virginitatem vouit.

SI nupſerit virgo, non peccat, nõ illa virgo quæ ſemet cultui diuino dedicauit. Harum enim ſi qua nupſerit, habebit damnationem, quia primã fidem irritam fecit. Item Nicolaus papa ad Albinum Vieneñ. eccleſ. archiepiſcopum.

Quæ ſanctimonialem ſe eſſe finxerat, nubere non valet.

B QVod interrogaſti de fœmina quæ poſt obitũ mariti ſui ſacrũ velamen ſuper caput ſuũ impoſuit, & finxit ſe ſub eodem velamine ſanctimonialem eſſe, poſtea verò ad nuptias rediјt, bonum mihi videtur: quia per hypocriſim eccleſiaſticam regulam conturbare voluit, & non legitimè in voto ſuo permanſit, vt pœnitentiam agat de illuſione nefanda, & reuertatur ad id quod ſpopondit, & in ſacro miniſterio permaneat quod inchoauit. *Iuo Carn. li.3. de virgin. vid. & abba. id refert.*

C *Palea.*

NAm ſi conſenſerimus ꝙ omnia ſacramenta eccleſiaſtica quiſque prout vult fingat, & non verè faciat: omnis ordo eccleſiaſticus turbabitur, nec catholicę fidei iura conſiſtunt, nec canones ſacri ritè obſeruãtur. Quid enim profuit Simoni *ex eodẽ continuò.*

m 2 mago

mago baptiſmum ſacrum fictè ſuſcipere, A
& in Chriſtianitate ſe permanſurum finxiſſe, cùm per apoſtolum fraude eius detecta, quod ſibi futurũ eſſet prænunciatum
Actuũ. 8 fuit? Ait enim: Pecunia tua tecũ ſit in perditionẽ. cor enim tuum non eſt rectum coram Deo. pœnitentiam itaque age de hac iniquitate tua: & roga Deũ vt fortè remittantur tibi cogitationes cordis tui. in felle enim amaritudinis & obligatione iniquitatis video te eſſe. Ideo tales niſi reſipiſcãt
Actuũ. 5 ſpiritali gladio percutere cenſemus. Non B
enim fas eſt ſpiritui ſancto mentiri, ſicut Ananias & Sapphira mentiti ſunt, & ſtatim perierunt. Item Calixtus papa.

In ſacris ordinibus conſtituti non ducant vxores, & ſi duxerint, ſeparentur.

PResbyteris, diaconis, ſubdiaconis, & monachis concubinas habere, ſeu matrimonia cõtrahere penitus interdicimus: contracta quoq; matrimonia ab huiuſmodi perſonis diſiungi, & perſonas ad pœnitentiam redigi debere iuxta ſacrorũ canonum diffinitionem iudicamus. Hic diſtinguendum eſt ꝙ vouentium alij ſunt ſimpliciter vouẽtes, de quibus Aug. & Theodorus locuti ſunt. alij ſunt quibus poſt votum benedictio accedit conſecrationis vel propoſitum religionis, de quibus Hieronymus C

A nymus & Nico. & Calixtus ſcripſerunt. Vnde idem contra eundem Iouinianum Hierony.lib.j.ſcribens ait:

Inceſtæ ſunt virgines, quæ poſt conſecrationē nubunt.

VIrgines quæ poſt conſecrationem nupſerint, nō tam adulteræ ſunt, quàm inceſtæ.

Ordinandi ſacris continentiam profiteantur. Diſtin.xxviij.

B ECCE oſtenſum eſt breuiter ꝙ nolentes vouere continentiā, nec ad ſubdiaconatum nec ad ſuperiores gradus conſcendere poſſunt. Vnde ad ſubdiaconatum accedentes non ſine voto caſtitatis iubētur admitti, auctoritate beati Gregorij, qui ſcribēs Petro ſubdiacono epiſtola 42.lib. j.ait:

Non fiat ſubdiaconus, qui ſe caſtè victurum non promittit.

C NVllum facere ſubdiaconum præſumant epiſcopi, niſi qui ſe caſtè victurum promiſerit: quia nullus ad miniſterium altaris accedere debet, niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit approbata. Item Innoc.ſecundus. *Iuo Carn. li. 8 de libris eccleſiaſtic. id refert.*

Subdiaconus & ſupra conſtituti incontinētes, vxorem aut concubinam ducentes, eccleſiaſtico

beneficio & officio careant. A

DEcernimus vt hi qui in ordine ſubdiaconatus & ſupra vxores duxerint, aut concubinas habuerint: officio atque eccleſiaſtico beneficio careant. Cũ enim ipſi templum & vaſa domini, & ſacrarium ſpiritus ſancti debeant eſſe & dici: indignum eſt eos cubilibus & immũditijs deſeruire. Item ex concil. Toleta. v.

Cap. 26. concilij Toleta. quarti.

Caſtè ſe victuros promittant in diaconos vel presbyteros ordinandi.

QVando presbyteri & diaconi per parrœcias conſtituuntur, oportet eos profeſsionem epiſcopo ſuo facere vt caſtè & purè viuãt ſub timore Dei: vt dum eos talis profeſsio obligat, vitæ ſanctę diſciplinam retineant. Item Gregorius nobilibus ciuibus Neapolita. B

epiſt. 40. libro 8.

Qui longum corporis ſui continentiam non habet, in epiſcopum eligi non debet.

3. pars.

PRiuſquam ad nos ſcriptura veſtra diſcurriſſet, Ioannem diaconũ qui ab altera parte electus eſt, paruulam habere filiam quorundam relatione cognouimus. Vnde ſi rationem voluiſſent attẽdere, nec illi * eum eligere, nec ipſe debuerat conſentire. Nam qua præſumptione audet ad epiſcopatum accedere, qui adhuc longam corporis ſui continentiam filia teſte conuinciatur C

** al. alij.*

A uinciatur nõ habere? Itẽ ex cõc. Toleta.ij. cap.1.concil.ij.2.pars.

Ad ſubdiaconatum acceſſuri continentiam profiteantur.

DE his quos voluntas parentum à primis infantię annis clericatus officio mancipauerit, id ſtatuimus obſeruandum vt mox detonſi, vel miniſterio lectorum traditi, in domo eccleſiæ ſub epiſcopali præſentia à prępoſito ſibi debeãt erudiri. At vbi octauumdecimum ætatis ſuæ cõpleuerint annum, coram totius cleri plebisq; cõſpectu voluntas eorum de expetendo coniugio ab epiſcopo perſcrutetur: quibus ſi gratia caſtitatis Deo inſpirante placuerit, & promiſsionem caſtimoniæ ſuæ abſque cõiugali neceſsitate ſeſe ſpoponderint ſeruaturos, hi tanquã appetitores arctiſsimæ vię, leuiſsimo domini iugo ſubdantur, ac primùm ſubdiaconi miniſteriũ habita probatione profeſsionis ſuæ à viceſimo anno ſuſcipiant. Quòd ſi inculpabiliter ac inoffensè xx. & v. annum peregerint, ad diaconi officium (ſi adimplere id poſſe ab epiſcopo probantur) promoueri debent. Cauẽdum eſt tamen his ne quãdo ſuæ ſponſionis immemores, aut ad terrenas nuptias, aut ad furtiuos concubitus vltrò concurrant: quod ſi fortè fecerint, vt ſacrilegij rei ab eccleſia habeantᷣ extranei.

B

C

Quibus autem voluntas propria interrogationis tempore deſiderium nubendi perſuaſerit, conceſſam ab apoſto. * licentiam auferre non poſſumus: ita vt cùm prouectæ ætatis in coniugio poſiti renunciaturos ſe pari conſenſu operibus carnis ſpoponderint, ad ſacros ordines aſpirent. A

* ſentētiā.

cap.2. cō.2. Item ex concilio Arelateñ.iij.

habetur *In coniugio conſtitutus, ad ſacerdotiū aſſumi non debet.*

3.pars. ASſumi aliquē ad ſacerdotium in coniugij vinculo conſtitutum non oportet, niſi fuerit promiſſa conuerſio. Item ex eodem iiij. B

cap.3. eiuſ. conc.2.

Non ordinentur diaconi, qui caſtitatem non profitentur.

PRæterea placuit vt deinceps nō ordinētur diaconi cōiugati, niſi qui prius conuerſionis propoſito cōfeſsi fuerint caſtitatem. Verū illa priori auctoritate diaconis videtur permitti cōiugium, cùm ad ſacerdotium tantùm coniugati prohibentur aſſumi. Porrò in ſequenti videtur permitti auctoritate ſubdiaconis, cùm de diaconis ſpecialiter, præcipitur vt ſine probatione caſtitatis non ordinentur. Hoc idē in Ancyritana ſynodo videtur eſſe permiſſum, in qua ſic ſtatutum eſt. C

ca.10. iuxta ſecundā tranſlationem.

Diaconi non prohibeantur à miniſterio pro

nuptijs,

A *nuptijs, ſi in ordinatione dicunt ſe continere non poſſe.*

DIaconi quicunq; cùm ordinãtur, ſi in ipſa ordinatione proteſtati ſunt dicẽtes ſe velle habere vxores, nec poſſe ſe continere, hi ſi poſtea ad nuptias peruenerint, maneant in miniſterio: propterea quòd his epiſcopus licentiã dederit. Quicunque ſanè tacuerint, & ſuſceperint manus impoſitionem profeſsi continẽtiam, ſi poſtea ad nuptias peruenerint, à miniſte-
B rio ceſſare debebunt. Item ex concilio Neocæſarieñ. *cap.1.*

Presbyter ducens vxorẽ ab ordine deponatur.

PResbyter ſi vxorem duxerit, ab ordine illum deponi debere. Quòd ſi fornicatus fuerit, vel adulterium commiſerit: extra eccleſiã abijci, & ad pœnitẽtiã inter laicos redigi oportet. Item Gregorius. *6.pars.* *epi.39.li.12. ad Ioan. epiſc. Panormitanum.*

De eo qui relictã cuiuſdã diaconi duxit vxorẽ.

QVia ſunt culpæ in quibus culpa eſt
C relaxare vindictã, quærenda eſt ſemper veritas: vt inquiri debeat vtrum accuſatum noxa condemnet, an à pœna innocẽtia patefacta ſubducat. Itaque peruenit ad nos * Fauſtinum defenſorem vltionem exercere in Petrum latorem præſentium voluiſſe, pro eo quòd (quantum dicitur) relictam cuiuſdam diaconi tempore quo *7.pars.* ** Fantinũ.*

cōductor fuit, marito tradiderit: ſed quoniam iſte coniugem diaconi aſſerit nō fuiſſe, dicens nec eam virginem ad eum perueniſſe, denique nec religioſam mutaſſe veſtem poſtquā ille in ordine ſacro promotus eſt: adiiciens etiam priuſquā ad diaconum perueniſſet, & poſtea praua illā mulierem opinione vixiſſe: ideo fraternitatē tuam his hortamur affatibus, vt cum Dei (ſicut decet) timore cauſam hanc ſubtili omnino inueſtigatione perquiras: & ſi in cōiugio diaconi mulierem de qua agitur, fuiſſe conſtiterit: ſupra ſcriptus lator memorato defenſori & rectori patrimonij ad vindictam modis omnibus tradatur, et cum competenti emendatione hi qui malè ſociati ſunt, diſiungātur. Si verò in eius coniugio non fuerit, memoratum * Fauſtinum ex noſtro mandato commonere te volumus, vt ei facere nil præſumat, nec falſa illum accuſatio in aliquo prægrauet.

*Fantinū. ca. 15. cō. 1. Aurel.

Item ex concilio Aurelianeñ.

De uxore presbyteri vel diaconi ſi alij ſe coniunxerit.

SI ſe cuiquam mulier duplici coniugio presbyteri vel diaconi relicta coniunxerit, aut caſtitate fruantur, aut ſeparētur: aut certè ſi in criminis intentione perſtiterint, pari excommunicatione plectantur.

Item

A Item ex concilio Martini papæ. *cap.29 .lib. Mart. epi. Brac.de ſynodis Græc.*

De eodem.

SI qua vidua epiſcopi vel presbyteri aut diaconi maritum acceperit, nullus clericus, nulla religioſa perſona cum ea cõuiuium pręſumat: nunquam communicet: morienti tamen ei ſacramenta ſubueniãt.

Item Pelagius Cethego Patricio.

Cuiuſdam epiſcopi ordinatio differtur, quia vxorem hábet & filios.

B DE Syracuſanæ vrbis antiſtite optaueramus in ipſo initio gloriæ veſtrę deſideriis obedire, niſi nos multiplex ratio ipſius non paucis temporibus ordinationẽ differre ſacerdotij coëgiſſet, ob hoc autem, quòd vel perſonæ qualitas (ſicut et vos melius noſtis) vel ſuperſtes vxor aut filij (per quos eccleſiaſtica ſolet periclitari ſubſtantia) noſtros animos diutius ab eius ordinatione ſuſpẽderet: quãtũ ad cautelam humanã pertinet, integro penè anno diſtulimus, opinantes quòd in melius Syracuſanorum prouenire poſſet electio. *8.par.* C Sed quia in voluntatis ſuæ propoſito irreuocabiliter pſtiterunt, & nullus eſt alius in eadem repertus eccleſia, niſi lõgioribus adhuc tẽporum differretur ſpatiis: ne paulò amplius inſanirent (ſicut filij veſtri magnifici prętoris teſtificatione didicimus)

inter

inter huiuſmodi ambiguitates illud cõſul A
tius iudicauimus faciendum, vt congrua
prouidentia cauſam propter quam princi
palis conſtitutio habentem filios & vxorẽ
ad epiſcopatus ordinem promoueri pro-
hibet, ſalua diſpoſitione concilij munire-
mus. Qua de re ſummo ſtudio ab eodem
Syracuſanæ vrbis epiſcopo priuſquam à
nobis in epiſcopum cõtingeret ordinari,
huiuſmodi exegimus cautionem, per quã
& ſuam fateretur quantula eſſet præſen-
tis tẽporis habita rerum deſcriptione ſub B
ſtãtiam: & nihil vnquam per ſe aut per fi-
lios & vxorem ſiue quãlibet propinquam
aut domeſticam vel extraneam fortè per-
ſonam de rebus audeat vſurpare eccleſiæ:
& vniuerſa ſui epiſcopatus quæſita tẽpo-
re, eccleſiæ ſuæ dominio ſociaret: nihil vl
tra id quod modò deſcriptũ eſt, filijs ſuis
vel hæredibus relicturus. Ecce hac aucto-
ritate electus in epiſcopum non prohibe-
tur vxorem, & filios. * Eligi autẽ ad epi- C
ſcopatum non debet niſi aut ſacerdos, aut
diaconus: ſubdiaconus verò non niſi neceſ
ſitate cogente. Siue ergo presbyter, ſiue
diaconus, ſiue ſubdiaconus fuerit: apparet
ꝙ in pręfatis ordinibus cõſtituti licitè ma
trimonio vti poſſunt. Quia ergo auctori-
tate Grego. qui relictã diaconi vxorẽ ma-
rito

Infero ex hoc tex. ꝙ aliqua propter ſcandalum euitandũ permittũtur, quæ non fierent al. de quo lj. diſtinct. aliquantos. in additio. gl. fina.

A rito tradidit, puniendus eſt. Item in Neocæſari. concil. Presbyter ducens vxorem, non diaconus iubetur deponi. Item in Ancyritana ſynodo. Diaconi qui in ordinatione ſua dicunt ſe velle habere vxores: ſi poſtea ad nuptias venerint, non prohibētur à miniſterio. Patet quòd nec diaconi nec ſubdiaconi ſunt prohibendi à coniugio. Sed quod de electione obiicitur, verũ quidem eſt in epiſcopatum nõ eligendum eſſe niſi in ſacris ordinibus conſtitutum:
B ſed ipſum vxorem habere & filios, non repugnat præmiſsis auctoritatibus de continentia clericorum. In laicali enim habitu vel in minoribus ordinibus conſtitutus potuit habere vxorẽ & filios: ſed ſi poſtea ex conſenſu vxoris continentiam profeſſus, ſubdiaconatum vel diaconatum vel presbyterij gradum adeptus fuerat: attamen vxori & filijs ipſum neceſſaria miniſtrare oportebat. Illud autem Gregorij
C duobus modis ſoluitur: vel quia eccleſia illa cui diaconus ille militauerat, nondum continentiæ votum ſuſceperat in diaconis & reliquis miniſtris. Vel quia (ſicut de electo in epiſcopum ſupra ſcriptũ eſt) ante ſubdiaconatum memoratus diaconus eam in vxorem duxerat. Illud autem Neocæſarienſis concilij, & Ancyritanæ

ſyno

ſynodi:vel ex tempore vel ex loco intelli A
gitur.Ex tempore, quia nondum erat in-
troducta continētia miniſtrorum altaris.
Ex loco,quia vtraque ſynodus orientalis
eſt:& orientalis eccleſia non ſuſcipit gene
rale votum caſtitatis:hoc tamen diligenti
obſeruatione cuſtodit,vt poſt adeptum ſa
cerdotium defuncta priori vxore cũ qua
ſacerdos factus fuerat:ſi alteram duxerit,
deponatur. Item opponitur illud quod le
canone.6 gitur in canone apoſtolorum.

Presbyter cauſa religionis nõ contemnat pro B
priam vxorem.

9.pars. SI quis docuerit ſacerdotem ſub obtētu
religionis propriam vxorem contēne-
Ca.4. conc. Gangrenſi Sylueſtri tempor. re:anathema ſit. Itē ex concilio Gãgrēſi.

Anathema ſit qui presbyterum coniugatum
diſcernit à communione nuptiarum occaſione.

SI quis diſcernit presbyterum coniuga
tum tanquam occaſione nuptiarum,ꝙ
offerre non debeat, & ab eius oblatione
ideo abſtinet: anathema ſit. Item ex vj. C
ſynodo.

Ab officio abſtineat presbyter non legalibus
nuptijs detentus.

10.pars. PResbyterum nõ legalibus nuptijs de-
tētum cathedram quidem habere,ſed
ab officio abſtinere præcipimus. ſufficit
enim huiuſmodi indulgentia ei: quia bene
dice

A dicere alijs eum qui vulnera ſua debet curare, conſequens non eſt. benedictio enim, ſanctificationis traditio eſt. qui verò hanc non habet propter delictum ignorantiæ, quomodo alijs tradet? Non enim publicè neque priuatè benedicat, nec corpus domini diſpēſet aliis, nec alio modo miniſtret: ſed ſufficiat ei ꝙ præſidet: & imploret à Deo vt dimittatur ei iniquitas ignorãtiæ ſuæ. Manifeſtum eſt autem ꝙ & huiuſmodi non legitimæ nuptiæ ſoluantur: & nul-
B latenus vir acceſſum habeat ad eã propter quam ſacro miniſterio priuatus eſt. Item Nicolaus ad conſulta Bulgarorum. *Iuo Carn. libro 5. de cle. ſol. id refert.*

De presbyteris non eſt laicis iudicandum.

COnſulendum decernitis vtrum preſbyterum habentem vxorem debeatis ſuſtentare & honorare: an à vobis proiicere. In quo reſpōdemus quoniam licet ipſi valde ſint reprehenſibiles, vos tamen Deũ conuenit imitari, qui ſolem ſuum oriri fa-
C cit ſuper bonos & malos. Deiicere enim à vobis ideo nõ debetis: quoniam nec Iudã dominus (cùm eſſet falſus diſcipulus) à numero diſcipulorũ eiecit. verùm & de preſbyteris vobis qui laici eſtis nec iudicandũ eſt, nec de vita eorum quicquam inueſtigandum, ſed epiſcoporum iudicio quicquid id ſit, eſt reſeruandum.

Multa

Multa ex circunſtantijs dicta conſiderantur. Diſtinct.xxix. A

SED notandũ eſt ꝙ ſecundũ Iſidorũ pleraq; capitula ex cauſa, ex loco, ex tempore, ex perſona cõſiderãda ſunt. Ait Iſidorus.

Ex tempore, loco, & perſona, & cauſa regulæ canonum intelliguntur.

SCiendum eſt ꝙ pleraq; capitula ex cauſa, ex perſona, ex loco, ex tẽpore, cõſideranda ſunt: quorum modi quia medullitus nõ indagantur, in erroris labyrinthũ nonnulli intricãdo impinguntur: cùm antè iudicant, quàm intelligant: antè inculpant, quàm iterãdo lecta perquirãt. Hinc etiam Greg. ait. B

Pro diuerſitate rerum temperantur regulæ ſanctorum.

REgulę ſanctorum patrum pro tempore, loco, & perſona, & negocio inſtãte neceſsitate traditæ ſunt. Item Hiero. in epiſtolam ad Fpheſios. C

In proœmio epiſtolæ.

Pro diuerſitate locorum, temporum & hominum, ſcripturæ intelligendæ ſunt.

NEceſſe eſt vt iuxta diuerſitates locorum, tẽporum & hominũ quibus diuerſæ ſcripturæ factæ ſunt, diuerſas cauſas & argumẽta & origines habeãt. Quomodo

A modo beatus Ioannes in Apocalypſi ſua ſeptē ſcribēs eccleſiis, in vnaquaque earum vel ſpecialia vel vniuerſalia vitia reprehēdit, vel virtutes probat: ita & ſanctus apoſtolus Paulus per ſingulas eccleſias vulneribus medetur illatis: nec ad inſtar imperiti medici vno collyrio omnium oculos vult curare. Apoc.1

Multa ex cauſa conſtituuntur. Diſtinctio xxx.

B ILLVD autem quod in canone Apoſtolorum & in Gangrenſi concilio, & in ſexta ſynodo legitur, ex cauſa conſideratur & ex tempore. Cauſa fuit hæreſis Manichæorum, qui coniugium deteſtabantur: ſicut etiam quorundam ſuperſtitio multa in catholicorum deteſtationem introduxiſſe inuenitur: contra quos in Gangrenſi concilio cap. xvj. ſtatutum legitur.

C *De multimoda ſuperſtitione hæreticorū, quos Gangrenſe concilium anathematizauit.*

SI qui filij parentes maximè fideles deſeruerint occaſione Dei cultus, hoc iuſtum eſſe iudicantes, & non potius debitum honorem parentibus reddiderint: vt hoc ipſum in eis venerentur, quod fideles ſunt, anathema ſint.

De eodem. A

Ibid.c.17. QVæcunque mulier religioni iudicãs conuenire comam ſibi amputauerit quam Deus ad velamen eius,& ad memoriam ſubiectionis illi dedit,tanquam reſoluens iús ſubiectionis,anathema ſit. Item.

De eodem.

SI qua mulier derelicto viro diſcedere voluerit ſoluto vinculo coniugali nuptias * contemnendo:anathema ſit. Item.

** condemnando.*

De eodem. B

cap.14.eiuſdem. conc. Gangren. SI quis propter Deum virginitatẽ profeſſus,in coniugio poſitos per arrogantiam vituperauerit:anathema ſit. Item.

ca.10. eiuſ.

De eodem.

cap.9. eiuſ. SI quis vel virginitatem vel continentiam profeſſus, in coniugio tanquam abominabiles nuptias iudicat,& non propter hoc ſolùm quòd continentiæ virginitatis bonum ſanctum propoſitum ſit: anathema ſit. Item.

De eodem. C

Ibi.cap. 13. SI qua mulier ſuo propoſito vtile iudicans vt virili veſte vtatur,propter hoc virilẽ habitũ imitetur:anathema ſit. Itẽ.

De eodem.

Ca.18.eiuſ. SI quis tanquam hoc continentiæ conuenire iudicans, die dominico ieiunauerit in eiuſdem diei contemptum: anathema

A ma ſit. Item. *De eodem.*

SI quis eorum qui in propoſito ſunt cõtinentiæ, propter neceſsitatem corporalem ſuperbiat,& ieiunia communia putauerit contemnenda, totius eccleſiæ perfectam in ſua conſcientia iudicans rationem: anathema ſit. Item. *Ca.19.eiuſ.*

De eodem.

SI quis per ſuperbiam tanquam perfectum ſe exiſtimans, conuentus qui per loca & baſilicas ſanctorum martyrũ fiunt: *Ibid.ca.20*
B vel accuſauerit, vel etiam oblationes quæ ibidem celebrantur, ſpernendas eſſe crediderit, memoriasq́ue ſanctorum contemnẽdas: anathema ſit. Item. *De eodem.*

SI quis docet domum Dei contemptibilem debere eſſe,& cõgregationes quæ in ea fiunt: anathema ſit. Item. *Cap.5.eiuſ. conc. Gangren.*

De eodem.

SI quis extra eccleſiam priuatim populos congregans contemnat eccleſiaſticas ſanctiones, & eccleſiam ipſam apud ſe *Ca.6. eiuſ.*
C ſine cõſilio epiſcopi cum presbytero agat: anathema ſit. Item. *De eodem.*

SI quis nuptias in accuſationẽ duxerit, & mulierem fidelem ac religioſam cũ viro ſuo dormientem abominandam crediderit, aut etiam accuſandam, tanquam non poſſe coniugatos in regnum Dei ingredi: *Cap.1.eiuſ.*

gredi:anathema ſit. Item. A

De eodem.

Ibi.cap.2 SI quis carnem manducantem ex fide cũ religione præter ſanguinem & idolo immolatam & ſuffocatam, crediderit condemnandum tanquam ſpem non habentẽ, qui eam manducat:anathema ſit. Item.

De eodem.

Ca.15.eiuſ. SI quis reliquerit proprios filios,& non eos aluerit,& (quod pietatis eſt) neceſſaria non prębuerit,ſed ſub occaſione continentiæ negligendos putauerit:anathema B ſit. Item. *De eodem.*

Ca.12.eiuſ. SI quis virorum putauerit ſancto propoſito,id eſt continentiæ conuenire vt pallio vtatur tãquam ex eo iuſtitiã habiturus, & reprehendat vel iudicet alios qui cum reuerentia birris vtũtur, & alia veſte cõmuni quæ in vſu eſt:anathema ſit. Itẽ.

De eodem.

2.pars. Ibi.ca.21. HAec autem ſcripſimus non abſcindentes eos qui in eccleſia Dei ſecundùm ſcripturas propoſitum ſanctum cõtinẽtiæ eligunt:ſed eos qui ſuſcipiunt habitũ eius, & in ſuperbiam efferuntur aduerſus eos qui ſimplicius viuunt.Et etiam eos cõdemnamus qui ſe extollũt aduerſus ſcripturas & eccleſiaſticos canones, & noua introducunt pręcepta.Nos autem etiam virginitatem C

A tem cum humilitate admiramur, & continentiam cum caſtitate: & religionem Deo acceptiſsimam eſſe dicimus, & renũciationes ſecularium negociorum atque actuum cum humilitate approbando laudamus, & nuptiarum vinculum quod ſecundùm caſtitatem perdurat honoramus, & diuites cum iuſtitia & operibus bonis non abijcimus. Item ex conci. Martini papæ. ca. 57. libr. Mar. epi. Brac. ex ſynodu Græcorum.

Anathematizatur qui Manichæorum ſuperſtitiones ſequitur.

B SI quis presbyter vel diaconus propter publicam pœnitentiam à ſacerdote acceptã abſque aliqua neceſsitate die dominica pro quadam religione ieiunauerit, ſicut Manichæi: anathema ſit. Similiter & quod ab Apoſtolis traditus canon tenet antiquus, placuit vt per omnes dies dominicos & p̃ omnes dies Paſchę vſque ad Pẽtecoſten nõ proſternant ſe in oratione cauſa humilitatis: ſed recto vultu ad dominum C orationis fungantur officio: quia in his diebus gaudium reſurrectionis domini celebramus. Si quis etiam non pro abſtinentia, ſed pro execratione eſcarum à carne abſtinet, placuit ſancto concilio vt prægu ſtet, & ſi ſic vult abſtinere, abſtineat. Si autem ſpernit, ita vt olera cocta cum carnibus non deguſtet: iſte non obediens nec Ca. 59. ibi.

ſuſpiciones hæreſis à ſe remouens deponatur de ordine clericatus. A

Multa ex temporis circunſtantia conſtituuntur. Diſtin. xxxj.

TEMPVS quoque, quia nondum erat inſtitutũ, vt ſacerdotes continentiã ſeruarent. Vnde Gre. ſcribit Petro ſubdiaco. Siciliæ.

Epiſto. 42. lib. 1.

Qui caſtitatem non promiſit, ab vxore ſua ſeparari non cogitur.

ANte triennium omnium eccleſiarum ſubdiaconi Siciliç prohibiti fuerant, vt more Romanæ eccleſiæ ſuis vxoribus nullatenus miſceantur: quod mihi durum atque incompetẽs videtur, vt qui vſum cõtinentiæ non inuenit, neque caſtitatẽ promiſit, compellatur à ſua vxore ſeparari, atque per hoc (quod abſit) in deterius cadat. Vnde videtur mihi, vt à præſenti die epiſcopis omnibus dicatur, vt nullum facere ſubdiaconum præſumant, niſi qui ſe victurum caſtè promiſerit, quatenus & præterita mala quæ propoſito mentis appetita nõ ſunt, violenter non exigãtur, & futura mala cautè caueantur. Qui verò poſt eandẽ prohibitionem quæ ante triennium facta eſt, cõtinenter cum ſuis vxoribus vixerint, laudãdi atq; remunerãdi ſunt, & vt in bono per B C

A no permaneant exhortandi. Eos autem qui poſt prohibitionẽ factã à ſuis ſe vxoribus continere noluerint, ad ſacrum ordinẽ nolumus promoueri: quia nullus debet ad altaris miniſterium accedere, niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit approbata. Cauſa verò huius inſtitutionis munditia fuit ſacerdotalis: vt liberè cũctis diebus vitæ ſuæ orationi poſsint vacare. Si enim (vt Paulus ait) ab vxoribus eſt ceſſandum, vt expeditius orationi vacemus, B miniſtris vtiq; altaris quibus quotidiana neceſsitas orandi incumbit, nunquam coniugali officio vacare permittitur. Vnde Beda ſuper Lucam ait: *2.part.* *Eccleſiaſtici continentes eſſe debent.*

Sacerdotibus ſemper caſtitas obſeruanda præcipitur.

SAcerdotibus (vt ſemper valeant altari aſsiſtere) ſemper ab vxoribus eſt abſtinendũ, ſemperque caſtitas obſeruanda pręcipitur. Item in concilio Carthag. ij. *Ad ca. I. In commenta. Cap. 2*

C *Qui diuinis ſacramentis inſeruiunt, continentes eſſe oportet.*

EPiſcopos, p̃sbyteros, & diaconos (ita vt placuit, & decet ſacroſanctos antiſtites, aut ſacerdotes, aut leuitas, vel qui ſacramentis diuinis inſeruiunt) continentes eſſe decet in omnibus. Item Innocẽtius Victorino Rotho. epiſcopo. *Innoc. I. pa. epiſt. 2. ca. 9*

Sacerdotes & leuitæ cum vxoribus ſuis miſceri non debent. A

TEnere debet eccleſia vt omnimodo ſacerdotes & leuitæ cum vxoribus ſuis nō miſceantur, quia miniſterij diuini quotidianis neceſsitatibus occupātur. Scriptū
Leuit. 11.g eſt enim: Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum dominus Deus veſter. Nā priſcis temporibus anno vicis ſuæ de templo non
Lucæ 1.a diſcedebāt: ſicut de Zacharia legimus: nec domum ſuā omnino tangebant, quibus vtique propter ſcbolis ſucceſsionem, vxoris B
vſus fuerat relaxatus: quia ex alia tribu p̄terquam ex ſemine Aaron ad ſacerdotiū nullis accedere permittebatur, quanto magis hi ſacerdotes & leuitæ pudicitiā ex die ordinationis ſuæ ſeruare debēt, quibus vel ſacerdotium, vel miniſterium ſine ſucceſſione eſt: nec pręterit dies qua vel à ſacrificiis diuinis, vel à baptiſmatis officio vacēt.

Palea.

Ibi. cōtinuò Innoc. NAm ſicut Paulus ſcribit ad Corinth. dicens: Abſtinete vos ad tempus, vt C
expeditius vacetis orationi: & hoc vtique pręcepit laicis: multo magis ſacerdotibus, quibus orandi & ſacrificandi iuge ſacrificium eſt, ſemper debebunt ab huiuſmodi
Innocē. pa. epiſt. 3. ca. 1 lib. 1. cōſortio abſtinere. Item Exuperio Tholoſano epiſcopo.

Qui

A *Qui ab vxoribus ſuis abſtinent, ad ſacrificia admitantur.*

EOs ad ſacrificia fas eſt admitti, qui vel cū vxore nō exerceant carnale officiū. Item Hierony. contra Iouinianum. Hieron.

Sacerdoti cui erit ſemper orandum, matrimonio ſemper eſt carendum.

SI laicus & quiſquis fidelis non poteſt orare niſi careat officio cōiugali: ſacerdoti ergo cui ſemper offerenda ſunt ſacrificia, ſemper orandum eſt: ergo ſemper ma-
B trimonio carendum. Quòd autem Manichæorum cauſa de coniugio ſacerdotū illud ſupra dictum ſit, ex Gangrenſi concilio apparet, in quo ſic ſtatutum legitur. Cap.1.conc. Gangrē.

Anathema ſit, qui nuptias vituperat.

SI quis vituperat nuptias, & dormientem cum viro ſuo fidelem ac religioſam deteſtatur, aut culpabilem exiſtimat, velut quæ regnum Dei introire non poſſit, anathema ſit. Item.

C *De eodem.*

QVicunque virginitatem cuſtodiens, aut continentiæ ſtudens, velut horreſcens nuptias, nec propter hoc quod bonum & ſanctum eſt, nomen virginitatis aſſumit, anathema ſit. Poteſt & aliter illud intelligi quod in canone Apoſtolorum legitur, vt iſte ſit ſenſus capituli. Si Cap.9.eiuſ. 4.pars.

quis docet ſacerdotem vxorem ſuam contemnere, non quam in ſacerdotio accepit, ſed quam ante ſacerdotium, dum adhuc eſſet laicus, vel in minoribus ordinibus conſtitutus, ſibi copulauit: cum qua continentiam profeſſus eſt cùm ad ſacros ordines conſcenderet: quam nullus debet contemnere, hoc eſt ab animo & cura ſua abiicere, quin ei neceſſaria prouideat: anathema ſit. A

Epi. 90 cap. 3 Probatur autē hæc interpretatio auctoritate Leonis papæ, qui ſcribens Ruſtico Narboneñ. epiſcopo, ait: B

Miniſtris altaris cum epiſcopis & presbyteris eadem eſt lex continentiæ.

LEx continentiæ eadem eſt altaris miniſtris, quę epiſcopis aut presbyteris, qui cùm eſſent laici ſiue lectores, licitè quidem & vxores ducere, & filios procreare potuerunt: ſed cùm ad prædictos peruenerunt gradus, cœpit eis non licere quod licuit. vnde vt iam de carnali fiat ſpirituale coniugium, oportet eos nec dimittere vxores: licet qui habent, ſic habere videantur quaſi nō habeāt: quo & ſalua ſit caſtitas cō nubiorum, & ceſſent opera nuptiarum. C

Iuo Carn. lib. 3. de cō. ele. id. refert. Item Leo ix. contra epiſtolam Nicetæ abbatis.

Epiſcopus vel presbyter vxorem propriam à ſua cura non abiiciat.

Omni

A. OMnino confitemur non licere epiſcopo, presbytero, diacono propriam vxorē cauſa religionis abiicere à cura ſua: ſed vt ei victum & veſtitum largiatur: ſed non vt cum illa carnaliter ex more iaceat: ſicut & ſanctos Apoſtolos legimus egiſſe, beato Paulo apoſtolo dicente: Nunquid non habemus poteſtatem mulierem ſororem circunducendi, ſicut & frater domini, & Cephas? Vide inſipiens quia non dixit, nūquid nō habemus poteſtatē ſororē
B. mulierem amplectendi, ſed circunducendi, ſcilicet vt mercede prædicationis ſuſtentaretur ab eis: nec tamen deinceps vlterius foret carnale inter eos coniugium. *1. Cor. 9. a*

Hinc & illud Greg. in Dialogo. lib. iiij. Presbyter quidam. require infrà diſtin. ſeq. ca. presbyter. Vt igitur ex his auctoritatibus apparet, ſacerdotes vxoribus quas in laicali habitu, vel in minoribus ordinibus conſtituti ſibi legitimè copulaue-
C. rūt, neceſſaria miniſtrare, & debita reddere non valent. Sed obiicitur illud tripertitæ hiſtoriæ cap. xiiij. lib. ij. *Greg. c. 11. lib. 4. dia.*

Diſſuaſu Pannucij Nicena ſynodus non conſtituit quòd presbyteri cum ſuis vxoribus non dormirent.

NIcena ſynodus volens corrigere hominum vitam in eccleſijs commorātium

tium, poſuit leges quas canones vocamus. A
in quorum tractatu videbatur aliquibus introducere legẽ, vt epiſcopi, presbyteri, diaconi, ſubdiaconi cum coniugibus quas ante conſecrationem duxerunt, nõ dormirent. Surgens autem Pannucius confeſſor contradixit, honorabiles cõfeſſus nuptias, & caſtitatem dicens eſſe cũ propria coniuge cõcubitum. Suaſit itaque concilio, ne talem poneret legem, grauem eſſe aſſerens cauſam, quæ aut ipſis aut eorũ coniugalibus occaſio fornicationis exiſteret. & hoc B
quidẽ Pannucius (licet nuptiarũ eſſet inexpertus) expoſuit, ſynodusq́; laudauit ſententiã eius: & nihil ex hac parte ſanciuit: ſed hoc in vniuſcuiuſque voluntate nõ neceſsitate permiſit. Item ſynodus ſexta.

Iuo Carn. li.3. de con. ordinũ. id refert.

Non in perpetuum ſed tempore oblationis à complexu ſuarũ vxorũ ſacerdotes abſtineant.

QVoniam in Romani ordine canonis eſſe cognouimus traditũ, eos qui ordinati ſunt diaconi vel presbyteri, confiteri quòd non ſuis iam copulentur vxori- C
bus, antiquum, ſequentes canonem apoſtolicæ diligentiæ, & conſtitutiones ſacrorum virorum, legales nuptias amodo valere volumus: nullo modo cum vxoribus ſuis eorum connubia diſſoluentes, aut priuantes eos familiaritate adinuicem in tẽ-

pore

A pore opportuno. Quicunque ergo diligens inuentus fuerit in ſubdiaconali ordinatione aut diaconali aut ſacerdotali: hi nullo modo prohibeantur ad talem aſcendere gradum pro vxoris ſuæ cohabitatione: nec etiam tempore ordinationis ſuæ profiteri caſtitatem cogantur, quòd abſtinere debeant à legalis vxoris familiaritate. Item oportet eos qui altari miniſtrant, in tempore oblationis ſanctorum continentes eſſe in omnibus, vt à Deo poſsint
B conſequi quæ ſuppliciter poſtulant. Si quis igitur præſumpſerit contra apoſtolicos canones aliquos presbyterorum & diaconorum priuare à contactu, & à communione legalis vxoris ſuæ, deponatur. Similiter & presbyter, aut diaconus qui religionis cauſa vxorem ſuam expellit, excommunicetur: ſi verò in hoc permanſerit, deponatur. Hoc autem ex loco intelligendum eſt. Orientalis enim eccleſia (cui
C ſexta ſynodus regulam viuendi præſcripſit) votum caſtitatis in miniſtris altaris non ſuſcepit. Vnde Stephanus papa ait:

Occidentalis non Orientalis eccleſia caſtitatis votum obtulit. *Iuo Car. li. 3. de cõti. ordinandor ũ id refert.*

ALiter ſe Orientalium traditio habet eccleſiarum: aliter huius ſanctæ Ro-

manæ

manæ eccleſiæ. nam earum ſacerdotes, dia- A
coni, aut ſubdiaconi matrimonio copulantur: iſtius autem eccleſiæ vel occidentaliũ nullus ſacerdotum à ſubdiacono vſque ad epiſcopum licentiam habet coniugium ſortiendi. Similiter & capitulum Nicolai ex loco conſideratur: quia gens Bulgarorum nouiter ad fidem conuerſa propoſitum ſacræ religionis ex integro aſſumere nondum didicerat. Quòd autem in cap. vj. ſynodi presbyter non legitimis nuptijs detentus punitur: non legales B
nuptiæ, ſed ſecundæ intelligendæ ſunt, à quibus auctoritate canonica ſacerdos quilibet debet eſſe immunis. Illud autem Gangrenſis concilij, ſi quis diſcernit presbyterum coniugatum, &c. ſimiliter intelligendum eſt, vel localiter traditum, vel coniugatum ab ea eſſe appellatum, quàm ante tempus ordinationis ſuæ duxerat. Illud quoque Martini papæ, Si ſubdiaconus ſecundam duxerit C
vxorem, non diſsimiliter intelligendum eſt: primam enim vxorem ante ſubdiaconatum habere permittitur, qua defuncta vel caſtitatem profeſſa promouetur iſte ad ſubdiaconatum: promotus autem ſi ſecundas deſiderauerit nuptias, ſententiæ Martini papæ ſubiacebit.

A Eccleſiaſtici etiam ſubdiaconi continentes ſint. Diſtinct.xxxij.

SERVANDA eſt ergo continẽtia ab omnibus in ſacris ordinibus conſtitutis. Vnde Leo papa ait: *Epiſtol. 12. ad Anaſt. epiſcopum.*

Non etiam connubiũ ſubdiaconis conceditur.

OMnium ſacerdotum tam excellens eſt electio, vt hæc quæ in alijs membris eccleſiæ vacant à culpa, in illis tamen
B habeantur illicita: cùm enim extra clericorum ordinem conſtitutis, nuptiarum ſocietati, & procreationi filiorum ſtudere ſit liberum, ad exhibendam tamen perfectæ continentiæ puritatem, nec ſubdiaconis carnale connubium quidem conceditur, vt etiam qui habent, ſint tanquam nõ habentes: & qui non habent, permaneant ſingulares & innupti. quòd ſi in hoc ordine qui quartus extat à capite, dignum eſt
C cuſtodiri: quanto magis in primo vel in ſecundo tertióve ſeruandum eſt? ne aut leuitico aut presbyterali honore, aut epiſcopali excellentia quiſquam idoneus exiſtimetur, qui ſe à voluptate luxuriæ necdum refrenaſſe detegitur. Item Gregorius Leoni epiſcopo Catinenſi. *Epiſt. 34. lib. 3.*

Palea.

Multo

MVltorum relatione comperimus hãc apud vos cõſuetudinem olim tenuiſſe, vt ſubdiaconi ſuis licitè miſceantur vxoribus, quod ne denuò quiſquam præſumeret, à ſeruo Dei ſedis noſtræ diacono ex auctoritate noſtri prędeceſſoris eſt iſto modo prohibitum, vt eodẽ tẽpore hi qui iam vxoribus fuerant copulati, vnum de duobus eligerẽt, id eſt, aut à ſuis vxoribus abſtinerent, aut certè miniſtrare nullo modo præſumerent, & quantum dicitur, ſpeciosus tunc ſubdiaconus pro hac re ab administrationis ſe ſuſpẽdit officio, & vſq; in obitum ſui temporis notarij quidẽ geſſit officium, & à miniſterio quod ſubdiaconum oportuerat exhibere, ceſſauit. Et poſt aliqua. Decætero verò fraternitas tua ſit omnino ſolicita, vt quos ad hoc officium contigerit promoueri, hoc quãmaximè diligenter inſpiciat, ne ſi vxores habent, miſcendi ſe cum eis licentia potiantur, ſed ad ſimilitudinem apoſtolicę ſedis eos cuncta obſeruare ſua nihilominus diſtrictione conſtituat. Item Gregorius Auguſt. Anglorum epiſcopo.

A B C

In ead. epiſtola.

Cap. 2. ad ſecundã inter. Aug. reſpondens.

Extra ſacros ordines conſtituti ducant vxores, & ab eccleſia ſtipendia accipiant.

SI qui verò ſunt clerici extra ſacros ordines conſtituti qui ſe continere non

poſſunt

A poſſunt, ſortiri vxores debent, & ſtipendia ſua exterius accipere, quia & de eiſdẽ à patribus nouimus ſcriptum, quòd diuidebant ſingulis prout cuique opus erat. de eorũ ergo ſtipendijs cogitandũ atq; prouidendũ eſt, & ſub eccleſiaſtica regula ſunt tenendi: vt bonis moribus viuant, & canẽdis pſalmis inuigilent, & ab omnibus illicitis, & cor & linguam & corpus Deo auctore conſeruent. Item Nicolaus papa Odoni Vienenſi archiepiſcopo. *Acto. 2. g*

B *Subdiacono vxorem ducere non licet.*

DE illo clerico Aluerico nomine quẽ per ordines eccleſiaſticos vſque ad ſubdiaconatũ caſtum vixiſſe dicitis: cur veſtra auctoritate vxorem duxerit, miramur: eò quòd nulli vnquam (exceptis illis quibus eccleſiaſtica regula habere permittit) vxorẽ habendi licentiã damus. Item Nicolaus papa omnibus epiſcopis.

Nõ audiatur miſſa presbyteri cõcubinã habẽtis.

C NVllus miſſam audiat presbyteri, quẽ ſcit concubinam indubitanter habere, aut ſubintroductam mulierem. Vnde etiam ipſa ſancta ſynodus hoc capitulum ſub excõmunicatione ſtatuit, dicens: Quicunque ſacerdotum & diaconorum, &c. ſicut in ſubſequenti capitulo Alexandri ſecundi continetur. Item Alexander ij.

2. pars. Iuo Carn. decretũ Nicolai Iunioris. & Alexand. li. 3. de lapſis refert vtrunque.

Non eſt audienda miſſa à presbytero qui con cubinam habet. A

PRæter hoc autem præcipiendo mandamus, vt nullus miſſam audiat preſbyteri quem ſcit cõcubinam habere indubitanter, vel ſubintroductã mulierẽ. vnde etiam ſancta ſynodus hoc capitulũ ſub excõmunicatione ſtatuit, dicẽs: Quicunque ſacerdotũ, diaconorũ, ſubdiaconorũ, poſt conſtitutũ beatæ memoriæ prædeceſſoris noſtri ſancti Leonis papæ, & Nicolai de caſtitate clericorũ concubinã palã duxerit, vel ductã nõ reliquerit, ex parte omnipotentis Dei, & auctoritate principũ apoſtolorũ Petri & Pauli præcipimus, & omnino contradicimus, vt miſſas non cantet, nec etiã euangelium legat, neq; epiſtolã ad miſſam, neque in presbyterio cũ his ad diuina officia qui præfatæ conſtitutioni obedientes fuerint, maneat, neque partem ab eccleſia ſuſcipiat. Præcipiẽtes etiã ſtatuimus, vt hi prædictorum ordinum, qui eiſdem prædeceſſoribus noſtris obedientes caſtitatem ſeruauerint, iuxta eccleſias (ſicut oportet religioſos clericos) ſimul mãducent & dormiãt, & quicquid eis ab eccleſijs competit, hoc cõmuniter habeant. Deinde vt decimæ & primitiæ ſeu oblationes viuorum & mortuorum eccleſijs

B

C

A ſijs Dei fideliter reddantur à laicis, & vt ipſę in diſpoſitione epiſcoporũ ſint: quas qui retinuerint, à ſanctæ eccleſiæ communione ſeparentur. Verùm principia harum auctoritatum contraire videntur Hieronymo, Auguſti. & cæteris qui Chriſti ſacramenta neque in bono neque in malo homine fugienda demonſtrant, ſicut ſubſequens cauſa ſimoniacorum plenius demonſtrat. Sed Vrbanus ij. in epiſtola deſtinata præpoſito ſancti Vincentij hanc cõtrarietatẽ determinat, dicens: Ad hoc verò quod ſubiungitur in eadẽ epiſtola, id eſt vtrum ſit vtendum ordinationibus & reliquis ſacramentis à criminoſis exhibitis, vt ab adulteris, vel ſanctimonialiũ violatoribus, vel huiuſmodi. Ad hoc inquã reſpondemus, ſi ſchiſmate vel hæreſi ab eccleſia non ſeparentur, eorundẽ ordinationes & reliqua ſacramenta ſancta & veneranda nõ negamus, ſequẽdo beatũ Auguſt. C qui ſuper Ioan. de huiuſmodi tam copioſè quàm veraciter diſſerit. Ait enim: Baptizat ſeruus ſiue bonus ſiue malus, neſciat ſe ille qui baptizatur, baptizari, niſi ab eo qui ſibi baptizandi dedit poteſtatẽ. & paulò poſt. Nõ abhorreat colũba miniſteriũ malorũ, ſed reſpiciat domini poteſtatem. Attamen prædeceſſores noſtri

3. pars. B *Auguſt. tractatu 5. ad cap. 1. Ioan.*

Nico.& Greg.à miſsis ſacerdotum, quos A
tales reuera eſſe conſtiterit, fideles abſtine
re decreuerũt, vt & peccandi licentiã cæteris auferrent, & huiuſmodi ad dignę pœnitentiæ lamenta reuocarẽt. Scribit enim prædeceſſor noſter Grego. Rodulpho & Bertulpho * ducibus inter cætera: Officiũ ſimoniacorum & in fornicatione iacentiũ ſcienter nullo modo recipiatis, & quantũ poteſtis, tales à ſanctis miniſterijs vbi oportuerit prohibeatis, &c. Porrò ad hęc quæ tibi ſyllogiſticè in eadem epiſtola obiiciuntur, & ſi corpus & ſanguis Chriſti non ſunt, & alia quę prædiximus, ſuę virtutis effectum non habeant, quid hoc agẽtibus obſunt? quòd ſi habent, cur ſpernuntur ſi ab indignis prę ſumuntur? Ad hæc inquam ita reſpondemus, proprias quidẽ habent virtutes & dignitates, vt præfatus Auguſt. ait ſuper Ioan. contra Donatiſtas, ſed agentibus vel ſuſcipientibus hæc eadem ſacramenta contra præfatorum pontificum inſtituta, (niſi fortè ſola morte interueniente, vtpote ne ſine baptiſmate vel communione quilibet humanis rebus excedat) eis inquã agẽtibus vel ſuſcipiẽtibus intantũ obſunt, vt verè idololatræ ſint: cùm talibus & ordinationum & ſacramẽtorum confectio, & aliter quàm permiſſum

* Bertoldo.

B

C

A ſum eſt ſcienter ſuſceptio, vehementer à ſanctis canonibus prohibeantur. Ait enim Samuel propheta: Quaſi peccatũ ariolãdi eſt repugnare, & quaſi ſcelus idololatriæ nolle acquieſcere. Hæc de malis catholicis qui intra eccleſiam ſunt. Cæterùm ſchiſmaticorum & hæreticorum ſacramenta, quoniam extra eccleſiam ſunt, iuxta ſanctorum patrum traditiones, ſcilicet Pelagij, Gregorij, Cypriani, Auguſtini, & Hieronymi, formam quidam ſacramentorũ B habent, non autem virtutis effectum habere profitemur, niſi cùm ipſi vel eorum ſacramentis initiati per manus impoſitionem ad catholicam redierint vnitatem. Sciendum verò quòd canones Apoſtolorum (quorum auctoritate orientalis, & ex parte Romana vtitur eccleſia) etiam inſignis Cyprianus martyr & xxx. epiſcopi cũ eodẽ baptiſma hereticorũ lauacrũ diaboli appellant: Stephanus verò & Cornelius C martyres & pontifices Romani, & venerabilis Augu. in lib. de baptiſmo eundem Cyprianum & pręfatos epiſcopos ob hãc cauſam vehementer redarguunt, affirmãtes baptiſma, ſiue ab hæretico, ſiue ſchiſmatico eccleſiaſtico more celebratum ratũ eſſe baptiſma: & meritò: quia alia in baptiſmo, & alia in reliquis ſacramẽtis cõſi-

1. Reg. 5

Canone 44. 45. & 46. 47. Cyprianus ſcribens ad Iubaianũ. & in coc. Steph. pa. Augſt. in 7. li. de baptiſmo contra Donatiſtas.

 deratio

deratio eſt, quippe cùm in ordine prior A
& neceſſarior ſit. ſubitò enim morituro
prius baptiſmate, quàm dominici corporis communione, vel aliis ſacramentis cõ
ſulitur, & dum fortè catholicus non inuenitur, ſanctius eſt ab hęretico baptiſmi ſacramẽtum ſumere, quã in æternũ perire.
& hãc ſententiã præſcriptorum põtificũ
Cornelij, Stephani, & Auguſtini, ſecuti
ſunt Siricius, Innocentius, Leo, Anaſtaſius, & magnus Gregorius, & omnis ca- B
4. pars. tholica eccleſia tenet. Prohibentur ergo
de manibus talium ſacerdotum ſacramẽta
ſuſcipi: non quin ſint vera quãtum ad formam & effectum: ſed quia dum huiuſmodi ſacerdotes ſe à populo cõtemptos viderint, rubore verecundiæ facilius ad pœnitentiã prouocantur. Itẽ ex ſexta ſynodo.

Iuo Carn. li. 3. de conti. clerico.

Qui vxorem ducere volunt, ante ordinẽ ſubdiaconatus hoc faciant.

SI quis eorum qui ad clerum accedunt, voluerit nuptiali iure mulieri copulari: hoc ante ordinationẽ ſubdiaconatus faciat. Item ex concilio Carthaginenſi iiij. C

Ca. 19. con. 3. Carth. habetur.

Lectores aut vxores ducant, aut continentiã profiteantur.

LEctores cùm ad annos pubertatis veniunt, cogantur aut vxores ducere, aut continentiam profiteri. Item Grego.

Bonifa

A Bonifacio epiſcopo Rhegitano. *Epi.5.lib.5. epi. Rhegio.*

Subdiaconos continentiam obſeruare oportet.

SVbdiaconis tuis hoc quod de ſingulis ſtatuimus, decernimus obſeruari, nec illam diffinitionem noſtram cuiuſquam contumacia ſinas aut temeritate corrumpi. Item Vrbanus ſecundus in ſynodo apud Melchiam. *Iuo Carn. li.3.de con. cle. id refert*

Beneficio & officio careant, qui poſt diaconatum vxoribus vacant.

B EOs qui poſt diaconatum vxoribus vacare voluerint, ab omni ſacro ordine remouemus: officioque atq; beneficio eccleſiæ carere decernimus, quòd ſi ab epiſcopo commoniti nõ ſe correxerint, principibus indulgemus licentiam, vt eorum fœminas mancipent ſeruituti. Si verò epiſcopi conſenſerint eorum prauitatibus, ipſius officij interdictione mulctentur.

Item Grandenſi patriarchæ Dominico. *Iuo Carn. li.3.de continen.cleri. refert.*

C *Excludendi ſunt à ſuorum graduum dignitate ſubdiaconi, & deinceps ſi continentes eſſe nolunt.*

ERubeſcant impij & apertè intelligãt iudicio ſancti ſpiritus eos qui modò in ſacris tribus gradibus, ſcilicet presbyteratu, diaconatu, ſubdiaconatu poſiti mulierculas non abiecerint, & caſtè non vixerint, excludendos ab eorundem graduum

dignitate. de manifeſtis quidẽ loquimur: A ſecretorũ autẽ & cognitor Deus & iudex eſt. Idẽ in Meldẽſi ſynodo præſidens ait.

Vabanus 2. vt Iuo ibidem habet.

Ad ſacros ordines nõ accedat, niſi virgo aut probatæ caſtitatis.

NEmo ad ſacrum ordinẽ permittatur accedere, niſi aut virgo, aut probatæ caſtitatis, & qui vſque ad ſubdiaconatum vnicam & virginem vxorem habuerit.

Item in concilio Carthagineñ. 5. cap. 3.

In tribus gradibus conſtituti etiam ab vxoribus abſtineant. B

PLacuit epiſcopos, presbyteros, diaconos, ſubdiaconos ſecundùm priora cõſtituta etiam abſtinere ab vxoribus: quod niſi fecerint, ab eccleſiaſtico remoueantur officio: cæteros verò clericos ad hoc non cogi, ſed ſecundùm vniuſcuiuſque eccleſię cõſuetudinẽ obſeruari debere. Item Leo contra epiſtolam Nicetæ abbatis.

Iuo Car. li. 3. de contin. cle. refert.

In minoribus ordinibus cõſtituti vxorem ducant, niſi voto aut religioſo habitu prohibeãtur. C

SEriatim & apertè proſequamur quod ſancta Romana eccleſia de gradibus clericorum ait. Clericos, oſtiarios, lectores, exorciſtas, acolytos, ſi extra votum & habitum monachi inueniantur, & continẽtiam profiteri noluerint: vxorẽ ducere virginem cum benedictione ſacerdotali per-

mittun

A mittuntur:non autẽ viduam aut repudiatã,quia propter hoc deinceps nec ad ſubdiaconatum prouehi poterunt: quia nec laicus niſi virginem ſortitus vxorem, aut digamus ad clericatum poteſt aſcendere: vel ſi quis ex pręfatis ordinibus deſiderat ad ſubdiaconatũ aſcendere,non poteſt ſine cõſenſu vxoris ſuę,vt fiat de carnali deinceps ſpirituale cõiugium, nemine cogente eos.Neque permittitur poſtea vxor iungi eidem marito ſuo carnaliter:nec cuiquam B nubere in vita, aut poſt mortem illius.

Item ex concilio Chalcedoñ. cap. 14.

Non liceat clericis alterius ſectæ vxorem accipere.

QVoniam in quibuſdã prouinciis cõceſſum eſt lectoribus & pſalmiſtis vxores ducere, conſtituit ſancta ſynodus cuiquã ex his non licere accipere ſectæ alterius vxorẽ. Itẽ in Niceno conci.ca.iij. *Ca.3. habetur Niceni conci. 1.pars.*

Non habitẽt cũ clericis mulieres niſi quæ naturali fœdere omnem ſuſpicionem excludunt.

C INterdixit per omnia ſancta ſynodus nõ epiſcopo,non presbytero, nõ diacono, non ſubdiacono,non alicui omnino qui in clero eſt,licere ſubintroductã habere mulierem,niſi fortè aut matrem,aut ſororẽ, aut amitam,aut etiã eas idoneas perſonas quæ fugiant ſuſpiciones. Item Hierony

mus ad Nepotianum de vita clericorum. A

Palea.

HOſpitiolum tuum aut rarò aut nunquam mulierum pedes terant: quia non poteſt toto corde cum Deo habitare, qui fœminarum acceſsibus copulatur. Fœmina conſcientiam ſecum pariter habitantis exurit. Nunquam de mulierum formis diſputes. Fœminæ nomen tuum neſciant. Fœminam quam bene videris conuerſantem, mente dilige, non corporali frequentia. Si bonum eſt mulierẽ non tangere, ma B lum eſt ergo tangere. Item Gregorius in dialogo, lib. iiij. ca. xj.

Presbyter vxorem ſuam quaſi ſororem diligat, & quaſi hoſtem fugiat.

PResbyter quidã ſibi commiſſam regebat eccleſiam cũ magno timore domini, qui ex tẽpore accepti ordinis presbyteram ſuam vt ſororem diligens, ſed quaſi hoſtẽ cauẽs: ad ſe propius accedere non ſinebat: eamq; ſibi appropinquare nulla oc C caſione permittebat: ab ea ſibi communio

6. pars. nẽ funditus familiaritatis abſcidit. Preſbyterã verò quã debeamus accipere, Laodicenſe concilium oſtendit cap. xj. dicens.

Viduæ vel ſeniores presbyteræ appellantur.

MVlieres quæ apud Græcos presbyteræ appellantur, apud nos autem viduæ

A duæ aut ſeniores vniuiræ & matricuriæ appellantur, in eccleſia tãquam ordinatas conſtitui non debere decernimus.

Digamus & qui præter vxorem habuit concubinam, non ordinetur. Diſtin. xxxiij.

Ecce quòd in ſacris ordinibus conſtituti vxores habere non poſſunt: vel ſi digami aliqui fuerint inuenti, ad ſacros ordi
B nes aſcendere non valent. Sed quæritur ſi quis præter vxorem ſuam concubinã habuerit, vtrum in ſacerdotẽ promoueri valeat? Tales à ſacris ordinibus auctoritate canonum Apoſtolorum prohibentur, in quibus ſic ſtatutum legitur cap. 17.

Secundis nuptijs poſt baptiſma copulatus, aut concubinam habens, ad ſacrum ordinem conſcẽdere non valet.

SI quis poſt acceptum ſacrum baptiſma
C ſecundis fuerit nuptijs copulatus, aut concubinam habuerit, non poteſt fieri epiſcopus, nec ſacerdos, nec diaconus, aut prorſus ex numero eorum, qui in miniſterio ſacro deſeruiunt. Deſeruientes ſacro miniſterio intelliguntur ſubdiaconi, qui calicem diacono offerunt: & acolyti qui cũ cereis diaconos præcedunt: vnde cero-

ferarij

ferarij dicũtur, qui etiam vinum & aquã praeparando calici ſubminiſtrant. Concubina intelligenda eſt praeter vxorẽ: vt iſte ſit ſenſus capituli: Si quis poſt acceptum ſacrum baptiſma ſecũdis fuerit nuptiis copulatus, aut concubinam habuerit, diſtinguendum eſt, antequam vxorem duxerit, ſiue poſt mortẽ vxoris. Vnde beatus Gregorius ait: A

Aug. id habet. c. 72. de dogma. eccl.

Duarum matronarum maritus poſt baptiſmum clericus non ordinetur.

MAritum duarum matronarum poſt baptiſmum, clericum non ordinandum cenſemus: nec eum quidem qui vnã concubinam vel meretricem in matrimonium aſſumpſerit. Nec illum qui ſemetipſum abſcindens, quodlibet membrum indignatione aliqua vel iuſto vel iniuſto timore ſuperatus truncauerit: neque illos qui vſuras accepiſſe conuincuntur: aut in ſcaena luſiſſe noſcuntur: nec eum qui publica poenitentia mortalia crimina defleuit: neque illum qui in furiam aliquando verſus inſaniuit, vel afflictione diabolica vexatus eſt: neq; eum qui per emptionem ad imitationem Simonis magi pecuniam obtulerit. Item Pius papa. B C

Act. 8. c

Arrepticij vel epileptici ſanctis altaribus nõ miniſtrent.

Commu

A COmmuniter diffinimus vt nullus de iis qui aut in terra arrepti à dæmonibus eliduntur, aut quolibet modo vexationis incurſibus efferũtur, vel ſacris audeãt miniſtrare altaribus, vel indiſcuſsè ſe ingerant ſacramentis diuinis: exceptis illis qui corporum incommoditati dediti, ſine huiuſmodi paſsionibus in terra probãtur eliſi: qui tamen & ipſi tandiu erunt ab officij ſui ordine & loco ſuſpenſi, quouſque vnius anni ſpatio per diſcretionẽ epiſcopi B inueniantur ab incurſu dæmonum liberati. Item Nicolaus papa. 2.pars.

De eodem.

CLerici qui in adoleſcentia à dæmonibus cognoſcũtur obſeſsi, ad ſuperiorem ſacri regiminis gradum aſcendere nõ poſſunt. Item Gelaſius pa.c.21.epiſto.ad vniuer.epiſcopos per Lucaniam.

De eodem.

VSqueadeo ſanè comperimus illicita quæque prorumpere, vt à dæmoni- C bus ſimilibusque paſsionibus irretitis miniſteria ſacroſancta tractare tribuãtur: q-bus ſi in hoc opere poſitis aliquid propriȩ neceſsitatis occurrat, quis de ſua fideliũq; ſalute confidit, vbi miniſtros ipſos curationis humanæ tanta perſpexerit calamitate vexari? atque ideo neceſſariò remouendi

uẽdi ſunt, ne quibuslibet pro quibus Chriſtus mortuus eſt, ſcandalum generetur infirmis. Poſtremò ſi corpore ſauciatũ fortaſsis aut debilem nequaquam ſancta contingere lex diuina permiſit: quanto magis doni cæleſtis diſpenſatores eſſe non conuenit (quod eſt deteriuſ) mente percuſſos. A

Item Innocen. pa. pri. Felici epiſcopo Capuano, epiſt. 4. cap. 4.

Qui tempore baptiſmi vxores habẽt, ſi poſtea religioſè vixerint, clerici fieri non prohibentur.

LAici qui habentes vxores baptizati ſunt, ac ſic ſe inſtituerunt, vt in nullo eorum opinio vacillet, aut clericis iuncti ſunt, aut monaſterijs ex quo baptizati ſunt adhæſerunt: ſi nõ cõcubinã, ſi nõ pellicẽ nouerint, ſi in bonis operibus vigilauerint: nõ prohibẽtur huiuſmodi ad clericatus ſortẽ aſſumi. Cæterũ ante ſuſceptũ ſacrum ordinẽ quoſdã legimus cõcubinã habuiſſe, quos tamen ſacri canones non reiiciunt, ſi poſt ſacrum ordinem ab eius cõmiſtione ſeſe immaculatos cuſtodiunt. B 2. pars. C

Vnde Grego. Andreæ Tarentino epiſcopo, epiſt. 44. lib. 2. ſiue cap. 83.

De quodam epiſcopo qui ante ſui epiſcopatus apicem concubinam habuit.

HAbuiſſe te concubinam manifeſta veritate comperimus, & te illius crimi nis

A nis participationem habere: de qua etiam contraria eſt quibuſdam innata ſuſpicio. Sed quia in ambiguis rebus abſolutum nõ debet eſſe iudicium : hoc tuæ conſcientiæ committẽdum eligimus. qua de re ſi in ſacro ordine conſtitutus eius te recolis permiſtione maculatum: ſacerdotij honore depoſito ad miniſtrandũ nullo modo præſumas accedere, ſciturus in animæ tuæ periculo te miniſtrare: & Deo noſtro te ſine dubio reddere rationem, ſi huius ſcele-
B ris conſcius in eo quo es ordine celans veritatem permanere volueris.

Epiſcopus mulierum conſortia vitet. Digamus & qui præter vxorẽ habuit cõcubinam, nõ ordinetur. Diſt. xxxiiij.

DOMESTICARVM quoq; perſonarum immoderatam familiaritatẽ epiſcopũ vitare opor-
C tet. Vnde Nicolaus papa ad Aluinum archiepiſcopum.

Etiam conſanguinearum immoderatam familiaritatem epiſcopum vitare oportet.

QVorundã relatione fidelium noſtris auribus intimatum eſt, quòd Lanfredus epiſcopus, qui & iuuenis dicitur,

tur, venationi ſit deditus, quod vitiũ plu- A
rimos etiam de clericali catalogo genere
duntaxat Germanos & Gallos irreuerentes
implicat. verùm iſte (ſi ita eſt vt audiuimus)
meritò iuuenis dicitur: quia iuuenilibus
deſideriis occupatus, nulla grauitate
conſtringitur. nam (vt beatus dicit Hieronymus)
venatorem nunquam legimus ſanctum.
Nihilominus autem de hoc epiſcopo
relatum eſt apoſtolatui noſtro, quòd
cum quadam filia ſua immoderatã teneat
familiaritatem: & ob id mala fama ei orta B
ſit. pro qua re à ſanctitate tua cæteriſq;
coëpiſcopis ſuis admonitus atque correptus
eſt, ſed nullatenus emẽdatus: quæ res
in hoc maximè diſplicet, & magis ac magis
deteriorem de ſe reddit opinionem, in
quo beatitudini tuæ & cęterorũ coëpiſcoporum
ſuorum rationibus non obedit, &
per inobedientiã in culpam protoplaſti relabitur.
Oportet ergo fraternitatem tuã
ſynodale cũ epiſcopis & ſuffraganeis tuis
conuocare concilium: & hunc ſalutaribus C
eloquiis epiſcopum cõuenire, atq; illi paſtorali
auctoritate præcipere quatenus ab
omnium beſtiarum vel volucrũ venatione
penitus alienus exiſtat: atque ab immoderata
filiæ ſuæ familiaritate ſemet omnino
coërceat. Quòd ſi parere cõtẽpſerit:
& tam

A & tam pro venationis delectatione, quàm pro immoderata filiæ ſuæ conuerſatione vitanda vobis admonentibus obedire diſtulerit, à veſtro collegio excommunicatus abſcedat. Quòd ſi in hoc contumax adhuc apparuerit: à miniſterio ceſſare debebit. Ex concilio Aurelian̄. 4. *Id. cap. 55 concilij Agathen. habetur.*

Palea.

EPiſcopum, presbyterum, aut diaconū canes ad venandum aut accipitres, aut huiuſmodi res habere non licet. Quòd ſi B quis talium perſonarum in hac voluptate ſæpius detentus fuerit: ſi epiſcopus eſt, tribus menſibus à communione ſuſpendatur. diaconus verò ab omni officio & communione ſuſpendatur. Item.

Palea.

OMnibus ſeruis domini venationes & ſyluaticas vagationes cum canibus: & vt accipitres aut falcones habeant, interdicimus. Cōcubina autē hic intelligitur *2. pars.* C quæ ceſſantibus legalibus inſtrumentis vnita eſt: & coniugali affectu aſciſcitur: hāc cōiugē facit affectus, cōcubinā verò lex nominat. De hac dicit̄ in cōcilio Toletano.

Qui non habet vxorem, loco illius concubinam licet habere. *Ca. 17. con. Tole. 1.*

IS qui * non habet vxorem, & pro vxore concubinam habet: à communione non ** Aliàs, ſi quis.*

repellatur: tamen vt vnius mulieris, aut vxoris, aut concubinæ ſit coniunctione cōtētus. Item Iſido. de diſtā. noui & ve. teſt. A

Iuo Carn. lib. 6. de cō cub. id refert.

CHriſtiano non dicā plurimas, ſed nec duas ſimul habere licitum eſt, niſi vnam tantum aut vxorem, aut certè loco vxoris (ſi coniunx deeſt) concubinam. Ex dictis Auguſtini. *Palea.*

Au. homilia 49. lib. Sol.

AVdite chariſsimi membra Chriſti, & matris catholicæ eccleſiæ filij. Quod dico competētibus, audiant fideles: quod dico fidelibus, audiant competentes: B quod dico fidelibus & competentibus & pœnitentibus, audiant & catechumeni: audiant omnes, & timeant, & nemo contemnat: ſic ſit mihi in conſolatione veſter auditus, ne vobis ſit in teſtimoniū dolor meus. Competentibus dico, fornicari vobis non licet: ſufficiant vobis vxores. audiat Deus ſi vos ſurdi eſtis: audiant angeli ſi vos contemnitis. Concubinas habere non licet vobis. etſi non habetis vxores, tamen non licet vobis habere concubinas: quas poſtea C dimittatis, & ducatis vxores. tanto magis damnatio erit vobis ſi volueritis habere vxores & concubinas. Cæterùm ſi non talis concubina fuerit: & ætas illius de quo agitur, futuræ incontinentiæ ſuſpicionem auferre dinoſcitur: apoſtolica conceſsione

ad

A ad ordinem diaconatus prouehi poteſt.

Vnde Pelagius papa ſcribit Florentino epiſcopo.

Qui poſt mortem vxoris habuerit de ancilla filios, diaconus fieri permittatur.

FRaternitatis tuæ relatione ſuſcepta eius latorem ſecundas quidem nuptias expertum non fuiſſe didicimus: caſtitatem tamē cum priori non ſeruaſſe coniugio deſignaſti: & quamuis multa ſint quæ in huiuſmodi caſibus obſeruari canonicè iubeat B ſublimitatis auctoritas, tamen quia defectus noſtri temporis quibus nō ſolùm merita, ſed corpora ipſa hominum defecerūt, diſtrictionis illius non patitur manere cenſuram: & ætas illius de quo agitur, futurę incontinentiæ ſuſpicionē auferre dinoſcitur: vt ad diaconatus ordinem poſsit prouehi, conceſsiſſe nos noueris. Micenam verò ancillam eius, de qua ſe poſt vxoris tranſitum filios habere confeſſus eſt: iubemus C vt tua diſpoſitione cuiquam monaſterio continentiam profeſſura tradatur. Hoc ex diſpenſatione miſericordiæ. Cæterùm ex rigore diſciplinæ intelligitur illud Aurelian. conci. *Ca. 8. conc. Gerūden. habetur.*

Non admittatur ad clerum qui præter vxorem aliam cognouerit.

SI quis de laicis poſt vxorē ſuam aliam

cuiuſcunque conditionis cognouerit mulierem, in clerum nullatenus admittatur. A

4.pars. Quod ergo de pellice & meretrice apud Grego.& Innocen.ſcribitur, propter ſpẽ futuræ incontinentię conſtitutum eſſe cre creditur: quia difficilè continentiam ſeruat, qui ſe illicito concubitu maculare non metuit. vel prohibetur ordinari qui pellicem vel meretricem cognouerit maritali affectu, vel quia corrupta florem virginitatis amiſerit, vel quia meretricari nõ deſinit: licet in vxorem ducatur. vtrunque B enim impedimentum cuilibet prę́ſtat, quò minus ad ſacros ordines pertingere valeat.

In ſyn. Rom. cap. 2 Vnde Hilarius papa ſcribit, dicens:

Qui virginem non duxit vxorem, ad ſacros ordines non accedat.

CVrandum ergo in primis eſt ne ad ſacros ordines (ſicut geſtis prioribus an

Epi. 25. li. 2 te ſcriptum eſt) quiſquam qui vxorem nõ duxit virginem, aſpiret. Item Gregorius vrbis Romanæ præſul Silitano epiſcopo. C

Digamus vel pœnitens, corpore vitiatus, literas ignorans, curiæ vel conditioni obnoxius clericus non fiat.

PRæcipimus ne vnquam illicitas ordinationes facias, nec digamum, aut qui virginem nõ eſt ſortitus vxorem, aut ignorãtem literas, vel qualibet parte corporis

vitia

A vitiatum, vel pœnitentiæ, vel curiæ, aut cuilibet conditioni obnoxium ad ſacros or dines permittas accedere: ſed ſi quos huiuſ modi repereris, non audeas promouere.

Item in Neocæſarienſi concilio. *Cap. 8.*

Non fiat ſacerdos cuius vxorem euidenter conſtat adulterium admiſiſſe.

SI cuius vxorem adulterium commiſiſſe cùm eſſet laicus, euidenter fuerit probatum, hic ad miniſterium eccleſiaſticum admitti non poteſt. Quòd ſi in clericatu eo B iam conſtituto adulterauit, dato repudio dimittere eam debet. Si verò retinere eius conſortiũ velit, non poteſt ſuſcepto miniſterio perfrui. Item ex conſilio Martini papæ. *De eodem.* *Cap. 28. lib. Mar. epi. Brach. ex ſyn. Græc.*

SI laici vxor in adulterio fuerit deprehẽſa, hic talis ad miniſterium eccleſiaſticum nullo modo adducatur. Si autem poſt ordinationem alicuius clerici vxor adulterata fuerit, dimittat eam. Si autem cum ipſa voluerit permanere, à miniſterio exiſtat C alienus. Præmiſsis auctoritatibus digami, & qui virgines non ſunt ſortiti vxores, à ſacris ordinibus prohibentur. Sed quæritur ſi quis ante baptiſma viduã duxerit vxorem, an poſtea ſit prohibendus à ſacris ordinibus? De his ita ſcribit Innocẽtius papa Victori. Rotho. epiſcopo. *Inno. papa pri. epiſto. 3. cap. 5. Ca. 6. eiuſdem.*

Qui ante baptiſma ſeu poſt baptiſma viduam duxerit vxorem, non admittatur ad clerum. A

SI quis viduã (licet laicus) duxerit vxorem ſeu ante baptiſmũ ſeu poſt baptiſmum, non admittatur ad clerum: quia eodem vitio videtur excluſus. in baptiſmate enim crimina dimittuntur, non acceptæ vxoris conſortium relaxatur, quòd ſi non putatur vxor eſſe computanda quæ ante baptiſmum ducta eſt: ergo nec filij qui ante baptiſmum geniti ſunt, pro filiis habeãtur. Prohibentur etiam digami à quolibet B

Epiſ. 82. ad Vercellē. ec. ordine clericatus: iuxta illud Ambroſij ad Vercellenſes.

Qui ſecunda cõiugia ſortitur, clericus nõ fiat.

COgnoſcamus non ſolùm de epiſcopo & presbytero apoſtolum ſtatuiſſe, ſed etiam patres in concilij Niceni tractatu addidiſſe clericum quenquam non debere eſſe qui ſecunda coniugia ſit ſortitus.

6. pars. c. 18 Similiter etiam viduarum mariti, vel ancillarum, vel meretricum, cleric fieri non poſſunt. Vnde in canonibus apoſtolorum legitur. C

Spectaculis publicis mãcipatam, vel reiectã, vel ancillam ducens vxorem, diaconus non fiat.

SI quis viduam & eiectam acceperit, aut meretricem, aut ancillam, vel aliquam de his quæ publicis mancipantur ſpectaculis:

A culis:non poteſt eſſe epiſcopus,aut presbyter,aut diaconus , aut ex numero eorũ qui miniſterio ſacro deſeruiunt. Quæ autẽ ſit vidua,quæ eiecta vel meretrix , Hiero. ad Fabiolam de veſte ſacerdotali oſtendit, dicens. Tomo 3

Quæ ſit vidua,vel eiecta,vel meretrix.

VIdua eſt , cuius maritus mortuus eſt. Eiecta eſt,quæ à marito viuente eiicitur.Meretrix, quæ multorum libidini patet. Sed poſtea temporum defectui con- 7.pars.
B deſcendens papa Martinus in minoribus ordinibus conſtitui eos permiſit , non regulam præfigendo,dicens:

Inter lectores vel oſtiarios deputetur ſubdiaconus ſecundam ducens vxorem.

SI ſubdiaconus ſecundam vxorem duxerit , inter lectores vel oſtiarios habeatur:ita vt apoſtolum non legat. Neceſsitate tamen exigente digamus vſque ad ſubdiaconatum poteſt promoueri. Vnde Cap.43.lib. Mart.Bra
C Martinus papa ait. char. epiſc.

Viduam ducens vxorem , ſubdiaconus fieri non poteſt.

LEctor ſi viduam alterius vxorem acceperit,in lectoratu permaneat: aut ſi neceſsitas fuerit,ſubdiaconus fiat:nihil autẽ ſupra.ſimiliter ſi digamus fuerit. Qui 8.pars.
bus autẽ propria cõiugia prohibẽtur,inter

dicitur etiam nuptialibus conuiuiis interesse. Vnde in Agatheñ. concilio cap. 39. legitur. A

Nuptiarũ cõuiuiis p̃sbyteri intereſſe nõ debẽt.

PResbyteri, diaconi, ſubdiaconi, vel deinceps quibus ducendi vxores licentia modò non eſt, etiam aliarum nuptiarum euitent conuiuia: nec his cœtibus miſceantur vbi amatoria cantantur & turpia, aut obſcœni motus corporum choreis & ſaltationibus efferuntur: ne auditus & obtuitus ſacris miniſteriis deputati, turpium ſpectaculorum atque verborum contagione polluantur. B

9 pars. Vidua verò eſt intelligenda ſi poſt ſolenne fœdus nuptiarum, morte interueniente à viro ſuo diuiſa fuerit. Cæterùm ſi antequam conueniãt, fatali neceſsitate ab alterutro diuiſi fuerint: licet ex ſpõſalibus vxor ſit appellata, non tamen poſt mortem ſponſi, etiã ſi in propria ſit ducta, & etiam cũ eo velata, vidua appellatur: nec ex eius copula à ſacris ordinibus aliquis prohibetur. Vnde Pelagius papa ſcribit. C

Qui cum alio velatam, non tamen illi nuptã, vxorem duxerit, ſacerdos fieri non prohibetur.

VAlentino clerico cui mulier cum alio ante velata, non tamen illi nupta, ſed virgo permanens, poſt mortem eius cum quo velata fuerat ſponſa, coniugali eſt copula

A pula ſociata: quia iterum velamen accepit, nullum in promouendo generetur obſtaculum: quia nihil eſt (quantum ad hunc articulum pertinet) quod ei de canonicis obuiet inſtitutis.

Epiſcopi & eccleſiaſtici ſint ſobrij. Diſtinct. xxxv.

AQVIBVS ordinibus digami prohibeantur, & vtrum reputentur digami qui ante baptiſ-
B mum habuerunt vnam, & poſt baptiſmum habuerunt alteram: & an liceat ſortiri vxores in ſacris ordinibus conſtitutis, multorum auctoritatibus breuiter monſtratum eſt. Sequitur autem in deſcri
ptione illa apoſtolica vt ſit ſobrius qui or *1. Timot. 3*
dinandus eſt, non vinolentus: quod ex auctoritate veteris teſtamenti introductum
eſt. Miniſtri enim templi prohibentur vi- *Leuit. 10. b*
num & ſiceram bibere, ne ebrietate gra-
C uentur corda eorum, vt ſenſus eorum vigeat ſemper, & tenuis ſit: vel quia venter mero æſtuans facilè deſpumat in libidinẽ.
Vnde Noë in ebrietate nudauit fœmora. *Gene. 9. &*
Loth autem quem Sodoma nõ vicit, vina *19*
vicerunt. Quòd autem vinolentus eſſe prohibetur, nõ ſemel, ſed frequenter vino repletus debet intelligi. Hinc etiam in

Cap.43 canonibus apoſtolorum legitur: A

Diaconus, presbyter, & epiſcopus ebrietati & aleæ deſeruientes, niſi deſierint, communione priuentur.

EPiſcopus, aut presbyter, aut diaconus aleæ atque ebrietati deſeruiens, aut deſinat, aut certè damnetur. ſubdiaconus autem aut lector, aut cantor ſimilia faciens: aut deſinat, aut communione priuetur, ſimiliter & laicus. Item Hieronymus.

Lib.1. aduerſus. Io.

Eſus carnium, & vini potus poſt diluuium conceſſus, legitur poſt Chriſti aduetum inhibitus. B

Deut.24. AB exordio conditionis humanæ nec carnibus veſcebamur, nec dabamus repudium, nec præputia nobis eripiebantur in ſignum, & hoc curſu vſque ad diluuium peruenimus. Poſt diluuium autem cum datione legis datæ per Moyſen, quã implere nullus potuit, carnes ingeſtæ ſunt ad veſcendum, & repudij cõceſſa duritia, & cultellus circũciſionis appoſitus: quaſi Dei munus plus in nobis creauerit, quàm C

Gen.17.b neceſſe eſt. Poſtquam autem Chriſtus venit in fine temporum, & ω, reuoluit * ad α, id eſt extremitatem retraxit ad principiũ, nec repudium nobis dare permittitur, nec circuncidimur, nec comedimus carnes, di-

* reuolauit.

Rom.14.d cente Apoſtolo: Bonum eſt vinum non bibere, & carnes non comedere. vinum enim

cum

A cum carnibus poſt diluuium dedicatum eſt. Item ex epiſtolis eiuſdẽ. *Hiero. li. 2. contra Io. id habet.*

Alienum eſt à ſapiente potationibus & ebrietatibus vacare.

LVxurioſa res eſt vinum, & contumelioſa ebrietas: omnis qui cum his miſcetur, nõ erit ſapiens. Idem in Micheã. *Pro. 20. a Hiero. ad ca. ſecũdũ Mich. 3. a*

Ignominioſum eſt ſacerdoti affluere delitijs, epulis, atque laſciuijs.

ECcleſię principes qui delitijs affluũt, & inter epulas atque laſciuias pudici-
B tiam ſeruare ſe credunt, propheticus ſermo deſcribit, quòd eiiciendi ſunt de ſpatioſis domibus, lautisq́; conuiuijs, & multo labore epulis conquiſitis. Et ſi vis ſcire quo eiiciendi ſunt propter malas cogitationes & opera ſua: euangelium lege, in tenebras ſcilicet exteriores, vbi erit fletus, & ſtridor dentium. An non confuſio & ignominia eſt Ieſum crucifixum pauperẽ & eſurientem fartis prædicare corpori-
C bus, & ieiuniorum doctrinam rubentes buccas tumentiaque ora proferre? Si in apoſtolorum loco ſumus, non ſolùm ſermonem eorum imitemur, ſed etiam conuerſationem & abſtinentiam. Idem. *Mat. 8. b*

De eodem. *Palea.* *Hiero. ad Oceanum.*

VEnter mero æſtuans cito ſpumat in libidinem. Vbi ebrietas, ibi libido

domi

dominatur & furor. Idem. A

De eodem.

Hiero.ad Nepotianũ de vita cle. Leui. 10.b Num.6.a

VInolentum ſacerdotem & apoſtolus damnat,& vetus lex prohibet.Sacerdotes qui miniſtrant in templo Dei,prohibentur vinum & ſiceram bibere, ne crapula & ebrietate aggrauentur corda eorum. Sicera Hebræo ſermone, omnis potio nũcupatur qua quis inebriari poteſt. Quicquid inebriat,ſtatum mentis euertit. fuge ſimiliter & vinum,in quo eſt luxuria.Nolite (ait apoſtolus) inebriari vino ,in quo eſt luxuria.qui altari deſeruit, vinum & ſiceram non bibat.Sponſa Chriſti vinum fugiat vt venenum:vinum & ebrietas incendium eſt. Item Proſper. *De eodem.*

Ephe.5. d B

Proſper l. 2. c.22. de vita contẽplatiua.

LVxuriam facit & nutrit vini perceptio nimia,non natura. Item Ambroſius in ſermone de ieiunio qui ita incipit: Diuinum ad patrem reſultat oraculum.

Amb.c.4 l.Helia & Ieiu. id habet.

In paradiſo abſtinentia,poſt paradiſum edendi laſciuia incepit.

SExto die beſtię ſunt creatæ, & cum beſtijs orta eſt edendi poteſtas ,& vſus eſcarum.vbi cibus cœpit ,ibi finis factus eſt mundi .ibi cœpit ſua incrementa neſcire, vbi cœperunt diuina opera circa eum feriari.quo iudicio declaratum eſt quod per cibos mũdus haberet minui, per quos deſiit auge C

A augeri:& infra. Vt ſciamus non eſſe nouellum ieiunium, primam illic legem conſtituit de ieiunio. Et infra. Eouſque nemo præuaricari nouerat, cùm adhuc orta non eſſet quæ prima eſt præuaricatio. Indictum eſt ieiunium abſtinentiæ lex à domino Deo, præuaricatio legis à diabolo, culpa per cibum, latebra poſt cibum, cognitio infirmitatis in cibo, firmitatis virtus in ieiunio, ſerpens ſuaſit gulę, dominus ieiunare decreuit. Itaque gula à paradiſo re-
B gnãtem expulit, abſtinentia ad paradiſum reuocauit errantem: & infra. In principio generis humani ignorabatur ebrietas: primus Noë vineam plantauit, dedit naturam, ſed ignorauit potentiam. Itaque vinũ nec ſuo pepercit auctori, ſed illius ebrietas nobis ſuadet ſobrietatẽ. ſemel enim inebriatus eſt Noë: vbi malũ ebrietatis agnouit, * iumentum ſuum ad remedium temperauit, nec effudit ad vitium. Manebat au-
C tem antequã vinũ inueniretur, omnibus inconcuſſa libertas: nemo ſciebat à conſorte naturæ ſuæ obſequia ſeruitutis exigere. Nõ eſſet hodie ſeruitus, ſi ebrietas nõ fuiſſet. Obrepſerat quidẽ fraternæ prælationis inuidia, manebat tamen adhuc paternę pietatis reuerentia: læſa pietas eſt, dum irridetur ebrietas. non *illis* itaque ſolis nocent

Ca. 5. eiuſ.

* *inuentũ.*

nocent vina quos tentant, ſed etiam illis A
amplius oculis quorum temulenta ebrio-
Gene.19.g ſorum membra nudantur: & infra. Legimus etiã ꝙ patrem Loth inebriauerũt filiæ in monte, ad quẽ timentes incendium Sodomitarum confugerant, & habitabãt in ſpelunca. Fuit itaque ebrietas origo inceſti concubitus, peſsimę regeneratricis
Gen.18.a partus deterior. At nõ Abrahã vina in ſuo conuiuio miniſtrabat, ſed immolabat vitulum, butyrũ & lac etiã angelis hoſpitibus exhibebat. rectè enim illic deerat materia B
peccati, vbi erat remiſsio peccatorũ. De-
Mat.11.c nique annunciauit dominum Ioannes nõ manducans panem, neque bibens vinum. Qui enim Chriſtum annũciat, ab omni vitiorum incentiuo præſtare ſe debet alie-
Cap.4 num. Item ex concilio Agathenſi.

Triginta diebus à communione abſtineat clericus quem ebrium fuiſſe conſtiterit.

ANte omnia clericis vetatur ebrietas, quæ omniũ vitiorũ fomes ac nutrix C
eſt. Itaque eum quem ebrium fuiſſe conſtiterit (vt ordo patitur) aut xxx. dierum ſpatio à communione ſubmoueatur, aut corporali ſubdatur ſupplicio.

Epiſcopi & eccleſiaſtici ſint prudentes. Diſtinct. xxxvj.

Oportet

A OPORTET ordinandũ eſſe prudentẽ, quod cõtra eos notandũ. eſt, qui ſub nomine ſimplicitatis excuſant ſtultitiam ſacerdotum. Prudentẽ autẽ epiſcopũ oportet intelligi non ſolũ literarũ peritia, verũ etiã ſecularium negotiorum diſpenſatione.

Vnde in epiſtola Gelaſij papæ legitur. *Gel. pa. 1. episcopo. per Lucaniã. cap. 18*

Illiterati & corpore vitiati non promoueantur ad clerum.

B ILliteratos, aut aliqua parte corporis vitiatos, vel imminutos nullus pręſumat ad clericatus ordinẽ promouere: quia literis carens, ſacris non poteſt eſſe aptus officijs, & vitioſum nihil Deo prorſus offerri legalia pręcepta ſanxerũt: Similiter qui ſeipſos abſcindũt. Item Zozimus papa. *Epi. 1. ad Iſichium.*

Ad ſummum ſacerdotium non aſpiret, qui diuinis ſtipendijs vel diſciplinis non eſt eruditus.

QVi eccleſiaſticis diſciplinis per ordinem nõ eſt imbutus, & temporũ ap-C probatione diuinis ſtipendijs nõ eſt eruditus: nequaquam ad ſummũ eccleſiæ ſacerdotium aſpirare præſumat: & non ſolũ in eo ambitio inefficax habeatur, verũ etiam ordinatores eius careãt eo ordine quẽ contra præcepta patrũ crediderunt præſumẽdum. Ecce quòd ſacrarum literarum oportet epiſcopum habere peritiam. vnde *Exo. 28. 4*

in veteri teſtamento inter cætera ornamẽ A
ta pontifex rationale ferebat in pectore, in
quo ſcribebatur manifeſtatio & veritas:
quia in pectore pontificis manifeſta debet
Exo.25 eſſe cognitio veritatis. Hinc etiam vectes
quibus arca portabatur, iugiter annulis
erant inſerti: vt cùm arca eſſet portanda,
nulla eſſet vel fieret mora de intromittẽ-
dis vectibus: quia prædicatores per quos
eccleſia circunfertur, ſacris literis ſemper
debent inſiſtere, ne tunc quærant diſcere,
2.Re.2.a cùm ex officio alios debeant docere. Hinc B
etiam Dauid prius ex gratia ſpiritus ſan-
cti donũ ſcientiæ percepit: & poſtea admi
3.Re.3.a niſtrationem regni aſſecutus eſt. Salomon
quoque non diuitias, non longa tempora
huius vitæ, ſed ſapientiam à Deo expetijt,
2.Par.1.b & impetrauit. Hinc etiam dominus prius
poſuit verba ſua in ore Prophetę: & poſt-
ea conſtituit eum ſuper gentes & regna, di
Hier.1.b cens ad Hieremiam: Ecce dedi verba mea
in ore tuo: ecce conſtitui te ſuper gentes & C
Mala.2.b regna. Hinc etiam Malachias: Labia ſa-
cerdotis cuſtodiunt ſcientiam: & legem
ex quirunt de ore eius: quia angelus domi-
Luc.2.g ni exercituum eſt. Hinc etiam idem ſalua
tor noſter prius in medio doctorum ſedit
audiens illos & interrogans: & poſtea prę
dicare cœpit: quia prius quiſq; diſcere, &
poſtea

A poſtea prædicandi officium vſurpare debet. Hinc etiam Salomon ait: prius tempus tacendi, & poſtea loquendi: quia veritas prius tacẽdo diſcitur, & poſtea loquendo prędicatur. Hinc idem dominus ait: qui audit, dicat veni. Hinc etiã prius apoſtolos docuit: deinde eos ad prædicandũ miſit, dicẽs: Eſtote prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut colũbæ. Sic etiã poſt reſurrectionẽ prius illis ſenſum aperuit, & ſcripturas explanauit: & poſtea dixit B eis: Eũtes in mundũ vniuerſum, &c. Vnde cũ de quinque panibus quinque milia hominum vellet reficere, prius panes accipiens fregit, & poſtea diſcipulis dedit: & per eos demum turbis appoſuit: quia ſacramenta legis & prophetarũ prius differendo expoſuit: & poſtea eorum ſcientiam diſcipulis dedit: & per eos tandem illam fidelibus diſpenſauit. Hinc Petrus etiã cũ rectoribus eccleſiæ ſcriberet, ait: Parati C eſſe debetis reddere rationem omni poſcẽti vos ſatisfactionem de ea fide & ſpe quæ in vobis eſt. Hinc etiam Paulus ſcribens ad Timotheum ait: Attẽde lectioni & exhortationi & doctrinæ. Ex quibus omnibus liquidò colligitur, quòd non ſufficit prælatis bona conuerſatio, & morum honeſtas, niſi addatur ſciẽtia doctrinæ. Vnde

Eccleſ. 3.b *Apo.22.d* *Matt.10* *Mar.vlt.* *Matt.14.b* *1.Pet.3* *1.Tim.4.d*

Exo.38 de ſacerdotes ingreſſuri templũ tabernacu A
li prius lauabantur in labio æneo quod fecerat Moyſes ex ſpeculis mulierũ. Hinc
Cantic.5 etiã in Canticis Canticorũ oculi per quos prælati eccleſiæ intelligunt, aſsimilantur columbis, quæ reſident iuxta fluenta plenisſima. Hinc etiam Hierony. in Leuit.

Origenes homil.6.ad cap.8. Leuitici.

Sacerdotis eſt legis ſcientiam habere: non bellis, ſed orationibus vacare.

SI quis vult pontifex eſſe non tam vocabulo quã merito imitetur Moyſen, imitetur Aaron. quid enim dicitur de eis? B
ꝙ non diſcedunt de tabernaculo domini. erat ergo Moyſes indeſinenter in tabernaculo domini. Quid autem ei opus erat? Vt aut à Deo aliquid diſceret; aut ipſe populum doceret. Hæc duo ſunt pontificis opera, vt aut à Deo diſcat legendo ſcripturas diuinas, & ſæpius meditando: aut populũ doceat. ſed illa doceat quę à Deo ipſe didicerit, non ex proprio corde vel humano
Exo.17.c ſenſu, ſed quæ ſpiritus ſanctus docet. Eſt C
& aliud opus quod fecit Moyſes. ad bella non vadit: non pugnat contra inimicos: ſed quid facit? orat: & donec orat, vincit populus eius. ſi relaxauerit & demiſerit manus, populus eius vincitur & fugatur. Oret ergo ſacerdos eccleſiæ indeſinenter, vt vincat populus qui ſub ipſo eſt, hoſtes inuiſi-

A inuiſibiles Amalechitas, qui ſunt dæmones impugnantes eos qui volunt piè viuere in Chriſto.

Epiſcopi & eccleſiaſtici literas ſeculares ſciant ad neceſsitatem. Diſtinct. xxxvij.

SED quæritur, an ſecularibus literis oporteat eos eſſe eruditos? De his ita ſcribitur in cõcilio Carthaginenſi quarto. *Cap. 16.*

B *Libros gentilium non legat epiſcopus.*

EPiſcopus gentilium libros non legat: hęreticorum autẽ perlegat pro neceſſitate aut tempore. Item Hierony. ad Damaſum papam de filio prodigo. *Tomo 3. de filio prodigo & filio frugi.*

Reprehenduntur ſacerdotes qui omiſsis euangelijs comœdias legunt.

SAcerdotes Dei omiſsis euangelijs & prophetis videmus comœdias legere, amatoria bucolicorum verſuũ verba can-
C tare, tenere Virgilium in manibus, & id quod in pueris adeſt cauſa neceſsitatis, crimen in ſe facere voluptatis. Idem. *Hiero. ad cap. 4. epiſtolæ ad Ephe. li. 2. cõmentar.*

In vanitate & obſcuritate ſenſus ambulant, qui ſecularibus diſciplinis occupantur.

NOn ne vobis videtur in vanitate ſenſus & obſcuritate mẽtis ingredi, qui diebus ac noctibus in dialectica arte tor-

quetur, qui phyſicus perſcrutator oculos A
trans cælos leuat, & vltra profundum terrarum & abyſsi in quoddã inane demergitur, qui iambum feruet, qui tantam metrorum ſyluam in ſuo ſtudioſius corde diſtinguit & congerit: & (vt ad alteram partem transſeã) qui diuitias per fas & nefas quærit, qui adulatur regibus, hæreditates captat alienas, & opes congregat quas in momento cui ſit reli[illegible]urus ignorat? Idem in Eſaiam.

Hier. li. 9. commenta. ad cap. 28. Eſaia.

Qui ſcripturas ſacras malè intelligit, vel ſeculari ſapientia abutitur, vino inebriatur & ſicera. B

VIno inebriãtur qui ſcripturas ſacras malè intelligunt atque peruertũt: ſicera, qui abutuntur ſeculari ſapientia & dialecticorum tendiculis: quæ non tã tendicula ſunt appellanda quàm phantaſmata, id eſt, vmbræ quædã & imagines quæ citò pereunt & reſoluuntur. Idẽ ſecundũ tropologiam pſeudoprophetas eos debemus accipere qui aliter ſcripturarum verba accipiunt, quàm ſpiritus ſanctus ſonat: C
& diuinos, eos qui cõiectura mentis ſuæ incerta futurorum quaſi vera pronunciãt abſque diuinorum auctoritate verborum.

Hie. li. 5. cõmen. ad c. 29. Hie.
Hie. li. 6. cõmen. ad c. 31. Hie.

Idem quicunque ſcripturas non ita intelligunt vt rei veritas habet, vuã acerbã comedunt. Idẽ in epiſtola ad Epheſios.

Hie. li. 3. cõmen ad ca. 6. epi. ad Ephe.

Repreh

A *Reprehenduntur epiſcopi qui filios ſuos ſecularibus erudiunt literis.*

LEgant epiſcopi atque presbyteri qui filios ſuos ſecularibus erudiũt literis & faciũt illos comœdias legere,& mimorũ turpia ſcripta cantare, de eccleſiaſticis ſumptibus forſitan eruditos. Et quod in corbonã pro peccato virgo vel vidua, vel ſubſtantiã ſuã totã effundens quilibet pauper obtulerat,hoc in calendarũ ſtrenã, & ſaturnalium ſportulam,& mineruale mu-
B nus grãmaticus & orator:aut in ſumptus domeſticos,aut in templi ſtipes,aut ſordidũ conuertit in lucrũ. Heli ſacerdos ipſe ſanctus fuit:ſed quia filios ſuos non erudiuit in omni diſciplina & correctione ſupinus cecidit,& mortuus eſt. Itẽ ex reſpõſalibus Vrbani papæ ad Carolũ,ca. xlviij. *1.Reg.2.c*

Palea.

OMnem vim inuentorum ſuorum in dialectica diſputantes* ponunt hęre- ** al.diſputatione.*
C tici:quæ philoſophorũ ſententia diffinitur non aſtruendi vim habere,ſed ſtudium deſtruendi:ſed non in dialectica placuit* Deo patri filio & ſpiritui ſancto. regnum enim Dei in ſimplicitate fidei eſt: non in contentione ſermonis. Item Rabanus de preſſuris eccleſiaſticis. **al. placuit deo ſaluare populũ ſuum re.&c.*

Beatus Hieronymus ab angelo verberatur, quia

quia Ciceronis libros legebat. A

Id Hiero. ad Euſtochiũ de cuſtodia virginitatis aſſerit.

LEgimus de beato Hierony. quòd cùm libros legeret Ciceronis, ab angelo eſt correptus: eò ꝙ vir Chriſtianus paganorum figmentis intenderet. Hinc etiam filius ille prodigus in euangelio reprehenditur, qui de ſiliquis, quas porci manducabant, ventrẽ ſuum replere cupiebat. Hinc etiã Origenes ciniphes & ranas quibus Aegyptij ſunt percuſsi, vanam dialecticorũ garrulitatẽ, & ſophiſtica argumenta intelligit. Ex quibus omnibus colligitur, ꝙ B non eſt ab eccleſiaſticis ſecularium literarum quęrenda peritia. Sed econtra legitur, quòd Moyſes & Daniel omni ſcientia Aegyptiorum & Chaldæorũ eruditi fuerunt. Legitur etiam ꝙ præcepit dominus filijs Iſraël, vt expoliarent Aegyptios auro & argento: moraliter inſtruens vt ſiue aurũ ſapientiæ, ſiue argentum eloquentiæ apud poëtas inueniremus: in vſum ſalutiferæ eruditionis vertamus. In Leuitico C etiam primitias mellis, id eſt, dulcedinem humanæ eloquentiæ domino iubemur offerre. Magi quoq; tria munera obtulerũt, in quibus nõnulli tres partes philoſophiæ volunt intelligi. denique in expoſitione pſalterij Caſsiodorus teſtatur: omnis ſplẽdor rhetoricæ eloquentiæ: omnis modus

Origenes ad cap. 7. Exod. homilia 4.

Dan. 1. a Exod. 3. & 11

Matth. 2 Raba. ad hũc locum Matthæi. Caſſiodo cap. 15. prologi in pſalterium.

poëticæ

A poëticæ locutionis: quælibet varietas decoræ pronũciationis à diuinis ſcripturis ſumpſit exordium. Hinc etiam Ambr. ait ſuper epiſtolam Coloſſenſium. Omnis ratio ſupernæ ſcientiæ vel terrenæ creaturę in eo eſt, qui eſt caput earum & auctor: vt qui hũc nouit, nihil vltra quærat: quia hic eſt perfecta virtus & ſapientia, quicquid alibi quæritur, hic perfectè inuenitur. In Daniele, & in Salomone oſtendit infidelibus ſe eſſe auctorem totius eloquẽ
B tiæ & ſapientiæ: quod infideles non putant: quia non legunt in euangeliis & prophetiis aſtrologiã & alia huiuſmodi, quæ deſpecta ſunt: quia nil valent ad ſalutem, ſed mittunt in errorẽ: & dum his ſtudent, curam animæ non habent. qui verò Chriſtum nouit, theſaurum ſapientiæ & ſcientiæ inuenit: quia id nouit quod vtile eſt.

Amb. ad cap. 2. epi. ad Coloſſ.

Hinc etiam ait Beda in lib. Regum.

Nõ prohibeãtur clerici ſeculares literas legere.

C TVrbat acumen legentium & deficere cogit, qui eos à legendis ſecularibus libris omnibus modis exiſtimat prohibendos: in quibus ſiqua inuenta ſunt vtilia, quaſi ſua ſumere licet: alioquin Moyſes et Daniel ſapientia & literis Aegyptiorum Chaldæorumque non paterentur erudiri: quorum tamen ſuperſtitiones

Iuo Carn. li. 2. qui li. ab ec. id refert.

ſimul & delicias horrebãt: nec etiam ipſe magiſter gentium aliquot verſus poëtarũ ſuis vel ſcripturis vel dictis indidiſſet. A

2. pars. Cur ergo legi prohibentur, quæ tam rationabiliter legenda probantur? Sed ſeculares literas quidam legunt ad voluptatẽ, poëtarum figmentis, verborumq; ornatu delectati: quidam verò ad eruditionẽ eas addiſcunt, vt errores gentilium legendo deteſtentur: & vtilia quæ in eis inueniũt, ad vſum ſacræ eruditionis deuoti vertãt. tales laudabiliter ſeculares literas addiſcunt. B Vnde beatus Gregorius quendã epiſcopum non reprehendit quia eas didicerat: ſed quia contra epiſcopale officiũ pro lectione euangelica grammaticam populo exponebat. Hinc etiam Ambro. ſcribit ſuper Lucam.

Ambro. in explanat. proœmij euang ſecũdũ Lucã.

Seculares literæ legendæ ſunt ne ignorentur.

LEgimus aliqua ne negligamus: legimus ne ignoremus: legimus nõ vt teneamus, ſed vt repudiemus. Item Hierony. ſuper primum cap. epiſtolę ad Titum. C

Grammatica legenda eſt, vt per eam ſacræ ſcripturæ intelligantur.

SI quis artem nouerit grammaticã vel dialecticam, vt rectè loquendi rationẽ habeat, & inter falſa & vera diiudicet, nõ improbamus. Geometria & arithmetica & mu

A & muſica habent in ſua ſcientia veritatē: ſed non eſt ſcientia illa ſcientia pietatis.

Scientia pietatis eſt noſſe legem, intelligere prophetas, euāgelio credere, Apoſtolos non ignorare. grammaticorum autem doctrina etiam poteſt proficere ad vitam, dum fuerit in meliores vſus aſſumpta.

Idem in primum cap. Danielis.

Exemplo Danielis probatur non eſſe peccatū ſecularibus literis erudiri.

B QVi de menſa & vino regis nolunt comedere, ne polluantur vtique, ſi ſapientiam atque doctrinam Babyloniorū ſcirent eſſe peccatum, nunquam acquieſcerent diſcere quod non licebat. Diſcunt autem nō vt ſequantur, ſed vt iudicent atq; conuincant: quomodo ſi quiſpiam aduerſus mathematicos velit ſcribere imperitus matheſeos, riſui pateat, & aduerſus philoſophos diſputans, ſi ignoret dogmata philoſophorum. diſcant ergo ea mente
C doctrinam Chaldaicam, qua & Moyſes omnem ſapientiam Aegyptiorum didicerat. Idem ſiquando cogimur literarum ſecularium recordari, & aliqua ex his diſcere quæ olim omiſimus: non noſtræ eſt voluntatis, ſed (vt ita dicam) grauiſsimæ neceſsitatis: vt probemus ea quæ à ſanctis prophetis ante ſecula multa prædicta

ſunt, tã Græcorum quàm Latinorum & aliorum gentilium literis cõtineri. Item ex ſynodo Eugenij papæ. A

Magiſtros & doctores epiſcopi congruis locis conſtituant.

DE quibuſdã locis ad nos refertur neque magiſtros neque curam inueniri pro ſtudio literarum. Idcirco ab vniuerſis epiſcopis ſubiectis plebibus, & aliis locis in quibus neceſsitas occurrerit, omnino cura & diligentia habeatur, vt magiſtri & doctores cõſtituãtur, qui ſtudia literarum liberaliũq; artiũ dogmata aſsiduè doceãt: quia in his maximè diuina manifeſtantur atq; declarãtur mandata. Item Aug. lib. xiij. cap. xv. contra Fauſtum Manichęum. B

Auctoritatibus gentilium eorum vanitas retunditur atque conuincitur.

SI quid veri de Deo Sibylla vel Orpheus alij́ve gentilium vates, aut philoſophi prædixiſſe perhibentur: valet quidem ad reuincendam paganorum vanitatem, non tamen ad iſtorum auctoritatem complectendam. Quantum enim diſtat de Chriſti aduentu inter prædicationem angelorum, & confeſsionem dæmonum, tãtum inter auctoritatem prophetarum, & curioſitatem ſacrilegorum. Itẽ Clemens papa epiſtola quinta ad diſcipulos. C

Ad in

A *Ad intelligentiam ſacrarum ſcripturarum, ſecularium peritia neceſſaria oſtenditur.*

Relatum nobis eſt quòd quidam in ve ſtris partibus cõmorantes aduerſantur ſacris doctrinis, & prout eis videtur, non ſecundũ traditionem patrum, ſed iuxta ſuum ſenſum docere videntur. multas enim quidã (vt audiuimus) veſtrarum partium ingenioſi homines ex his quæ legũt, veriſimilitudines capiunt, & ideo diligenter obſeruandum eſt, vt lex Dei cùm legitur, non ſecundũ propriam ingenij virtutem vel intelligẽtiam legatur vel doceatur. Sunt enim multa verba in ſcripturis diuinis quę poſſunt trahi ad eum ſenſum, quem ſibi vnuſquiſque ſponte præſumpſerit, ſed non oportet. non enim ſenſum extrinſecus alienum & extraneum debetis quærere, vt quoquo modo ipſum ex ſcripturarum auctoritate confirmetis, ſed ex ipſis ſcripturis ſenſum capere veritatis oportet. Et ideo oportet ſcientiam ab eo diſcere ſcripturarum, qui eã à maioribus ſecundùm veritatem ſibi traditam ſeruat: vt & ipſe poſsit eam quam rectè ſuſceperit, competenter aſſerere: cùm enim ex diuinis ſcripturis integram quiſque & firmam regulam veritatis ſuſceperit, abſurdum non erit ſi aliquid etiam ex eru- 3. pars. B C

ditione

ditione communi, ac liberalibus ſtudiis, A
quæ fortè etiã in pueritia attigit, ad aſſer
tionem veri dogmatis conferat: ita tamẽ,
vt vbi vera didicit, falſa & ſimulata decli
Iſid.c.13.li.3.de ſũmo bono habet. net. Item Iſidorus in libro ſentẽtiarum.

Quare prohibeatur Chriſtianis poëtica figmẽ ta legere.

IDeo prohibetur Chriſtianis legere figmenta poëtarum: quia per oblectamenta fabularum nimium mentem excitãt ad incentiua libidinum. Non enim thura ſolùm offerẽdo dæmonibus immolatur, ſed B
5.pars. etiam eorum dicta libentius capiendo.

Vt itaque ex præmiſsis auctoritatibus apparet, imperitia ſacerdotibus ſemper eſſe debet aduerſa: quoniam ſi per ignorã tiam cæcitatis aliis ducatum præſtare cœ perint, ambo in foueam cadunt. vnde dici
Pſal.48. tur in Pſalmo: Obſcurẽtur oculi eorũ ne videãt, & dorſum eorũ ſemp incurua. Cũ enim obſcurãtur illi q præeunt, ad ferẽda onera peccatorum facilè ſequẽtes inclinã C
tur. Elaborãdum eſt itaq; ſacerdotibus vt ignorãtiã à ſe quaſi quãdã peſtẽ abiiciant.
Luc.12.f Licet enim ſeruus neſciẽs voluntatem do mini ſui, & non faciens dicatur vapulare paucis: non tamen hoc de omnibus generaliter intelligitur. Ait enim Apoſtolus:
1.Cor.14.g Qui ignorat, ignorabitur. quod de eo intelligen

A telligendum eſt qui noluit intelligere, vt bene ageret. Vnde Auguſtinus ait in lib. quæſtionum veteris ac noui teſtamenti, quæſtio.lxvij.

NOn omnis qui ignorat, immunis eſt à pœna. Ille enim ignorans poteſt excuſari à pœna, qui quod diſceret non inuenit. Illis autem hoc ignoſci non poterit, qui habentes à quo diſcerent, operam non dederunt.

B Epiſcopi & eccleſiaſtici ſacras literas ſciant. Diſtinctio xxxviij.

CVM itaque voluntaria ignorantia omnibus ſit noxia, ſacerdotibus eſt periculo. Vnde in cōcilio Tolet.iiij.ca.xxiiij. legitur.

Sacerdotibus maximè ignorantia vitāda eſt.

IGnorantia mater cunctorum errorum, maximè ſacerdotibus Dei euitanda eſt: qui docendi officium in populo Dei ſuſceperunt. Sacerdotes legere ſanctas admonē- C tur ſcripturas, Paulo apoſtolo dicente ad Timotheum: Attende lectioni, & exhortationi doctrinæ: & ſemper permane in his. Sciant ergo ſacerdotes ſanctas ſcripturas & canones, & omne opus eorū in prædicatione & doctrina conſiſtat: atque ædificent cunctos tam fidei ſcientia, quàm *1.Tim.4.d*

operum

Cap.25.eiuſdem.conci. Tol.4.

operum diſciplina. Item ex eodem. A

Officialem libellum ab episcopo accipiant presbyteri cùm ordinantur.

QVando presbyteri in parœciis ordinantur, libellum officialem à ſacerdote ſuo accipiant, vt ad eccleſias ſibi deputatas inſtructi accedant, ne per ignorātiam etiā in ipſis diuinis ſacramētis Chriſtum offendāt. Cùm verò ad litanias vel ad concilium venerint, rationem epiſcopo ſuo reddāt qualiter ſuſceptum officiū celebrent, vel baptizent. Item Leo epiſcopis Conſtantiñ. B

Cap. 26. eiuſdem.

Epi.22. Leo.pa.

Inſcitia ſacerdotum nec excuſatione eſt digna, nec venia.

SI in laicis videtur intolerabilis inſcitia, quanto magis in his qui præſunt, nec excuſatione eſt digna nec venia. Itē Cęleſtinus orthodoxis omnib⁹ epiſcopis.

Caleſt.pa. pri.epi.3.

Canones non licet ſacerdotibus ignorare.

NVlli ſacerdotū liceat canones ignorare, nec quicquā facere qđ patrū poſſit regulis obuiare. quæ enim à nobis res dignè ſeruabitur, ſi decretaliū norma conſtitutorū pro aliorū libitu licētia populis permiſſa frangatur? Itē ex dictis Augu. C

Iuo Carn. li.3.de conſec. epi. & cle.refert.

Quæ ſint ſacerdotibus neceſſaria ad ſciendū.

QVæ ipſis ſacerdotibus neceſſaria ſint ad diſcendum, id eſt ſacramentorum

torum

A torum liber, lectionarius, antiphonarius, baptiſterium, computus, canones pœnitẽtiales, pſalterium, homiliæ per circulum anni in dominicis diebus & ſingulis feſtiuitatibus aptæ. Ex quibus omnibus ſi vnũ defuerit, ſacerdotis nomen vix in eo conſtabit: quia valde periculoſæ euangelicæ minæ ſunt quibus dicitur: Si cæcus cæco ducatum præſtet, ambo in foueam cadũt. *Mat.15.*

Item ex vij. ſynodo.

Quæ oportet ſcire eũ qui epiſcopus eſt ordinãdus.

B OMnes pſallẽtes repromittimus Deo, In tuis iuſtificationibus meditabor, nõ obliuiſcat ſermones tuos. quod omnes quidem Chriſtianos obſeruare ſaluberrimum eſt, ſed præcipuè hos qui eccleſiaſticam conſecuti ſunt dignitatem. Vnde definimus omnẽ qui ad epiſcopatus eſt prouehendus gradum, modis omnibus pſalterium noſſe, vt ex hoc etiam omnis clerus qui ſub eo fuerit, ita moneatur & imbuatur. Inquiratur autem diligenter à metro C politano ſi in promptu habeat legẽ ſcrutabiliter, & non tranſitoriè tã ſacros canones & ſanctum euangelium quàm diuini Apoſtoli librum, & omnẽ diuinã ſcripturam, atque ſecundũ mandata conſeruare, & docere ſibi populum commiſſum. ſubſtantia enim ſummi ſacerdotij noſtri ſunt *Pſal.118*

eloquia diuinitus tradita, id eſt vera diui- A
Ca.1. Eccleſiaſtica Hierarc. narum ſcripturarum diſciplina, quemadmodū magnus perhibet Dionyſius. Quòd ſi diſceptauerit, & ita libenter facere & docere minimè ſpopōderit, nullatenus cō-
Oſee 4.b ſecretur: ait enim prophetę Deus. Tu ſciē-
Cap. 3. con. Cartha. 3 tiam repuliſti, & ergo repellam te ne ſacerdotio fungaris mihi. Item ex conci. Carthagiñ. iiij. *De eodem.*

PLacuit vt ordinādis epiſcopis vel clericis prius ab ordinatoribus ſuis decreta conciliorum auribus eorum inculcē- B
tur, ne ſe aliquid contra ſtatuta concilij feciſſe pœniteant. Item Zepherinus papa epiſt. j. ad epiſcopos Sicilieñ.

Sacræ ſcripturæ inhærentes non obſcurantur iniquitate mundana.

SIcut ſtellas cæli non extinguit nox: ſic mentes fidelium & inhærentes firmamento ſanctæ ſcripturæ nō obſcurat mūdana iniquitas. Item Hieronymus ſcribens ad Euſtochium in proœmio cōmen- C
tariorum in Eſaiam.

Ignorantia ſcripturarū eſt ignorātia Chriſti.

SI iuxta apoſtolum Paulū Chriſtus Dei virtus eſt, & Dei ſapiētia: & qui neſcit
Greg. ca. 1. primæ partis paſto. id habet. ſcripturas, neſcit Dei virtutem, eiusq; ſapientiam, ſcripturarum ignorantia, Chriſti eſt ignorātia. Itē Greg. in Moralibus.

A domi

A *A domino ſciuntur vel ignorantur, qui ea quæ Dei ſunt ſapiunt vel ignorant.*

QVi ea quæ Dei ſunt ſapiunt, à domino ſapiuntur, & qui ea quæ Dei ſunt neſciunt, à domino neſciuntur: Paulo atteſtante, qui ait: Si quis ignorat ignorabitur. Idem, quicunque ſtultus eſt in culpa, erit ſapiens in pœna. Item Auguſtinus cap. 17. Enchiridij ad Laurentium. *1. Cor. 4. g*

Non qui aliquid neſcit, ſed qui putat ſe ſcire quod neſcit errare probatur.

B QVamuis errare quanta poſſumus cura cauendum ſit, non ſolùm in maioribus verùm etiã in minoribus rebus, nec niſi rerum ignorantia poſsit errari, nõ eſt tamen conſequens vt continuò erret quiſquis aliquid neſcit: ſed ſi quis exiſtimet ſe ſcire quod neſcit, pro vero quippe approbat falſum, quod erroris eſt proprium: veruntamẽ in qua re quiſquis erret: intereſt plurimum. nam in vna eademq́ue re & neſcienti ſciens, & erranti nõ errans recta ratione præponitur. in diuerſis autem rebus, id eſt cũ iſte ſcit alia, ille alia, & iſte vtiliora, & ille minus vtilia vel etiam noxia: quis non in eis quæ ille ſcit, ei præferat neſcientem? ſunt enim quædã quæ neſcire melius eſt quàm ſcire. Sed licet per ignorãtiam grammaticæ artis aliquid vi- *2. pars.* *3. pars.*

C

tioſum proferant epiſcopi vel presbyteri, A
non tamen ideo à ſcholaſticis ſunt deſpiciendi, quia morum vitia magis quàm ver
Cap.9 borum ſunt præcauenda. Vnde Auguſt. in lib. de catechizandis rudibus.

Non contemnãt ſcholaſtici eccleſiaſticam ſimplicitatem.

SEdulò monendi ſunt ſcholaſtici vt humilitate induti Chriſtiana, diſcant non contemnere quos cognouerint morum vitia magis quàm verborũ deuitare: ſed cor
di caſto linguam exercitatam nec confer- B
re audeant, quam etiam præferre conſueuerunt. His maximè vtile eſt noſſe ita eſſe præponẽdas verbis ſentẽtias, vt præponitur animus corpori: ex quo fit vt ita malle debeant veriores quàm diſertiores audire ſermones, ſicut malle debent prudentiores quàm formoſiores habere amicos: nouerint enim non eſſe voces ad aures Dei, niſi animi affectũ. Ita enim nõ irridebũt, ſi aliquos antiſtites & miniſtros eccleſię for C
tè animaduerterint vel cũ barbariſmis vel ſolœciſmis Deum inuocare: vel eadem verba quæ pronunciant, non intelligere, perturbateque diſtinguere: non quia iſta minimè corrigenda ſunt, vt populus ad id quod planè intelligit, dicat amen: ſed quia piè tolerãda ſunt ab eis qui didicerunt vt ſono

in

A in foro,ſic voto in eccleſia benedici. Itaq; forenſis illa nonũquam fortè bona dictio, nunquam tamen benedictio dici poteſt.

Idem ad Alexandrinum epiſcopum.

INdignum vehementer exiſtimo vt verba cæleſtis oraculi reſtringam ſub regulis Donati. Aug.ca.10 Idem de vera religione.

Palea.

LOcutio diuinarum ſcripturarum ſecundùm cuiuſque linguæ proprietatem accipienda eſt. habet enim omnis B lingua quædã propria locutionum genera: quæ cùm in aliã transferuntur, vidẽtur abſurda. Itẽ Hieronymus ad Pãmachiũ. *Ex libris ſuis contra Iouinianũ.*

ECcleſiaſtica interpretatio etiam ſi habeat eloquentiæ venuſtatem, diſsimulare eam debes, non fugere: vt non ocioſis philoſophorum ſcholis, pauciſque diſcipulis, & vniuerſa loquantur hominum genera. Item Clemens papa epiſto.3. ad omnes Chriſtianos.

C *Propter opprobrium ſenectutis à paruulis & à minimis non erubeſcat diſcere epiſcopus.*

NVllus epiſcopus propter opprobriũ ſenectutis, vel nobilitatem generis, à paruulis vel minimis eruditis, ſi quid fortè eſt vtilitatis aut ſalutis, inquirere negligat. Qui enim rebelliter viuit, & diſcere atque agere bona recuſat: magis diaboli

quàm Chriſti mẽbrum eſſe oſtenditur,& A
potius infidelis quã fidelis eſſe mõſtratur.

Epiſcopi & eccleſiaſtici negocia ſecularia ſciant. Diſtinct.xxxix.

Ecce plenariè mõſtratũ eſt quòd ſacerdotes oportet literarum tã ſacrarum quàm ſecularium eſſe peritos. Nunc autem quæritur an ſecularium negociorum oporteat eos habere peritiam. Hanc prælatis eccleſiæ eſſe neceſſariam multis rationibus proba- B
tur. debent prælati ſubditis non ſolùm ſpiritualia, ſed etiam carnalia ſubſidia miniſtrare, exemplo Chriſti, qui turbas ſequentes non ſolùm verbo docebat, ſed etiã virtute ſanabat,& corporalibus alimentis reficiebat. vt autem prælati hæc omnia plenè perficere poſsint, ſecularium negociorum oportet eos habere ſolertiam: vt eorũ cautela & eccleſiæ ſeruentur indemnes,& cuique neceſſaria pro ſuo modo miniſtren- C
tur. Vnde quidam in epiſcopum electus à beato Gregorio pro ſua ſimplicitate repellitur, ne eius occaſione res eccleſiæ dilapidarẽtur. Vnde Gregorius epiſto.40.lib.8. ſcribit nobilibus ciuibus Neapolitanis.

Secularium negociorum imperiti non ſunt in epiſcopos ordinandi.

Pe

A PEtrus diaconus quem à vobis electum aſſeritis,omnino(vt dicitur) ſimplex eſt:& noſtis quia hoc tempore talis in regiminis arce debet conſtitui, qui non ſolùm de ſalute animarum,verùm etiã de extrinſeca vtilitate & cautela ſciat eſſe ſolicitus.

Epiſcopi & eccleſiaſtici ſint ornati interius. Diſtinctio xl.

OPORTET quoque eſſe epiſcopum ornatum,& hoſpitalẽ.per ornamenta epiſcopalia, virtutes debent intelligi:quæ à domino eis repromittuntur dum dicitur: Sacerdotes eius induentur ſalutari. Vnde in veteri teſtamento variis veſtibus ex præcepto domini ſacerdotes ornati leguntur: quia multimodis virtutibus debet ſplẽdere vita pontificis:vt gradui conferat decorem quem ab eo non accepit. non enim loca,ſed vita & mores ſanctũ faciũt ſacerdotẽ.vnde ex officio ſuſcepto nõ licẽtiã peccãdi, ſed neceſsitatẽ bene viuẽdi ſe nouerint aſſecutos. Vnde Symmachus papa ait:

B — *1.Timo.3.a* — *Pſalm. 131* — *Exod.28* — C

Officium ſacerdotum non confirt,ſed amittit licentiam delinquendi.

Ennodius in libro pro defenſione quartæ & quintæ ſynodorũ Romanarum.

NOn nos beatũ Petrum(ſicut dicitis) à domino cum ſedis priuilegio vel ſucceſſores eius peccandi iudicamus licen-

tiam ſuſcepiſſe. Ille quippe perennem meritorum dotem cum hæreditate innocentiæ tranſmiſit ad poſteros. quod illi conceſſum eſt per actuum lucem, ad illos pertinet quos par conuerſationis ſplendor illuminat. Quis enim ſanctum dubitet eſſe, quem apex tantæ dignitatis attollit? In quo ſi deſint bona acquiſita per meritum, ſufficiunt quæ à loci prædeceſſore præſtãtur. aut enim claros ad hæc faſtigia erigit: aut qui eriguntur, illuſtrat. Item Hiero. epiſtola ad Heliodorum. A B

Flij ſanctorum ſunt, qui exercent opera eorũ.

NOn eſt facilè ſtare in loco Petri & Pauli, ſcilicet tenere * cathedram regnantium cum Chriſto: quia hinc dicitur, non ſanctorum filij ſunt qui tenent loca ſanctorum, ſed qui exercent opera eorum. Item Gregorius.

* *aliàs, & tenere.*

Morum nobilitas, non loci vel generis ſacerdotes notificet.

NOs qui præſumus, non ex locorum vel generis dignitate, ſed morum nobilitate innoteſcere debemus: nec vrbium claritate, ſed fidei puritate. Idem Gregorius Anaſtaſio presbytero in epiſto. 39. ſeu cap. 193. lib. 6. C

Non loca vel ordines, ſed merita Deo coniungunt.

Non

A NOn loca vel ordines creatori noſtro nos proximos faciunt: ſed nos aut merita bona ei coniungunt, aut mala diſiungunt. Item Ioan. Chryſoſt. homil. 40. ad cap. 21. Matthæi.

Magnitudo peccati vel dignitatis quenquam fortiter deiicit.

HOmo Chriſtianus fortiter cadit in peccatum propter duas cauſas, aut propter magnitudinem peccati, aut propter altitudinem dignitatis. Item ex dictis Bonifacij martyris. *2. pars.*

B

Damnatur apoſtolicus qui ſuæ & fraternæ ſalutis negligens.

SI papa ſuæ & fraternæ ſalutis negligens deprehenditur, inutilis & remiſſus in ſuis operibus, & inſuper à bono taciturnus quod magis officit ſibi, & omnibus nihilominus, innumerabiles populos cateruatim ſecum ducit primo mancipio gehennæ, cum ipſo plagis multis in æternum vapulaturus. Huius culpas iſtic redarguere præſumit mortaliũ nullus: quia cunctos ipſe iudicaturus, à nemine eſt iudicandus, niſi deprehendatur à fide deuius. pro cuius perpetuo ſtatu vniuerſitas fidelium tantò inſtantius orat, quantò ſuam ſalutẽ poſt Deum ex illius incolumitate animaduertit propenſius pẽdere. Item Auguſt. *3. pars.*

C

ad Valerium, epiſtola 148. A

Nō ordines, ſed vitæ merita nos Deo cōmēdāt.

4. pars. ANte omnia peto vt cogitet religioſa prudentia tua, nihil eſſe in hac vita, & maximè in hoc tempore facilius & leuius, et hominibus acceptabilius, epiſcopi, aut presbyteri, aut diaconi officio, ſi perfunctoriè atque adulatoriè res agatur: ſed nihil apud Deum miſerabilius & triſtius & damnabilius. Idem: Nihil eſt in hac vita, & maximè in hoc tempore, difficilius & laborioſius & periculoſius, epiſcopi, & presbyteri aut diaconi officio: ſed apud Deum nihil beatius ſi eo modo militetur quo noſter imperator pręcipit. B Quis autem ſit modus, nec à pueritia, nec ab adoleſcentia mea didici: & eo tempore quo diſcere cœperam, vis mihi facta eſt merito peccatorum meorum. nam quid aliud exiſtimem neſcio, vt ſecundus locus gubernaculorum mihi traderetur, qui remum tenere non noueram. Item Iſidorus. C

Corrumpitur & ad terram ſacerdotium trahitur, niſi legaliter & iuſtè ſeruetur.

SIcut viri & mulieris digna coniunctio vnum facit matrimonium, & ſicut duorum copulatio vnum perficit corpus; ita clericatus & ſacerdotiū vnum faciunt preſbyterum: & electio & conſecratio vnū facit

A cit epiſcopum: quæ omnia vnum faciunt corpus, quod citius corrumpitur & ad terram trahitur, niſi legaliter conſeruetur, niſi iuſtè viuendo laudetur. Item Ambr. cap.4. libri de paradiſo. *De eodem.*

ILlud autem animaduerte, quòd extra paradiſum vir factus eſt, intra paradiſum mulier: vt aduertas quòd non loci, non generis nobilitate, ſed virtute vnuſquiſque gratiam comparat ſibi. deniqueextra paradiſum (hoc eſt in inferiori loco) vir factus *1.pars.*
B melior inuenitur: & illa quæ in meliori loco (hoc eſt in paradiſo) facta eſt, inferior inuenitur. Item Gregor. epiſt.57. ſiue cap. 169. lib.6. ad Ciriacum epiſcopũ Conſtan.

Gratia non locus ſaluat animam.

QVelibet* occulta loca ſine gratia animam ſaluare non poſſunt: quod aliquando in ipſis quoq; conſpicimus erratis electorum. Nam Loth in ipſa peruerſa ciuitate fuit iuſtus, in monte peccauit. Sed ** quālibet.* *Geneſ.19.* 2
C iſta cur dicimus, cùm maiora nouerimus? Quid enim paradiſo iucundius? quid cælo ſecurius? & tamen homo ex paradiſo, et angelus de cælo peccando cecidit. Idẽ Gregorius homilia 9. ſuper Ezechielem lib.1

De eodem.

ADam primus homo pro peccato de paradiſo eiectus eſt, hoc eſt, quia Dei

nobilitatem à ſe deiecit, nobilitate loci pri- A uatus eſt. Item Ioan. Chryſ. homil. 43. ad cap. 23. Matthæi.

Non eſt verus ſacerdos omnis qui nominatur ſacerdos.

6. pars. MVlti ſacerdotes, & pauci ſacerdotes. multi in nomine, & pauci in opere. Videte ergo fratres quomodo ſedetis ſuper cathedram: quia non cathedra facit ſacerdotem, ſed ſacerdos cathedram. non locus ſanctificat hominem, ſed homo locum ſanctificat. Non omnis ſacerdos ſanctus, B ſed omnis ſanctus eſt ſacerdos. Qui bene ſederit ſuper cathedram, honorem accipit cathedræ: qui male ſederit, iniuriam facit cathedræ. Ideoque malus ſacerdos de ſacerdotio ſuo crimen acquirit, non dignitatẽ. in iudicio enim tuo ſedes: ſi quidem bene vixeris, & bene docueris, populũ inſtruis: ſi bene docueris, & male vixeris, tui ſolius condemnator eris. Nam bene viuendo, & bene docendo, populum inſtruis quomodo C viuere debeat. bene autem docendo, & male viuendo, Deum inſtruis quomodo te debeat condemnare. Idem. Quicunque deſiderauerit primatum in terra, inueniet confuſionem in cælo, nec inter ſeruos Chriſti computabitur qui de primatu tractauerit: nec vnuſquiſque eorum feſtinet

Chryſ. hom. 35. ad c. Mat. 20

quō

A quomodo alijs maior appareat,ſed quomodo omnib⁹ inferior videatᷓ: quoniã nõ qui maior fuerit in honore inter homines, ille eſt iuſtior:ſed qui fuerit iuſtior,ille maior.

Epiſcopi & eccleſiaſtici ſint ornati exterius. Diſtinctio xlj.

Ecce quibus oporteat ſacerdotem eſſe ornatum moribus.Sed præterea oportet illum eſſe ornatum in exterioribus, habitu
B videlicet & inceſſu.Habitu,vt nec fulgidis nec ſordidis:ſe veſtibus ornet. vt enim ait Hieronymus:Nec affectatæ ſordes,nec exquiſitę delitiæ laudes pariũt.quod tã de veſtibus quã de cibis intelligendum eſt. Vnde Auguſtinus ait in libro 3.cap.12. de doctrina Chriſtiana.

Hieron. ad Nepotianum de vita clericorum.& ad Euſtochiũ de cuſto. virg.

Pro moribus eorum cum quibus viuimus,etiã vti debemus alimentis

QVisquis rebus prætereuntibus reſtrictius vtitur,quàm ſeſe habent mo-
C res eorum cum quibus viuit,aut intemperans, aut ſuperſtitioſus eſt. quiſquis verò ſic eis vtitur, vt metas conſuetudinis bonorum inter quos verſatur, excedat:aut aliquid ſignificat, aut flagitioſus eſt. In omnibus enim talibus nõ vſus rerum, ſed libido in culpa eſt. Quod igitur locis, & tem

temporibus,& perſonis cōueniat,diligen- A
ter attendendum eſt,ne temere flagitia re-
prehendamus.fieri enim poteſt,vt ſine ali-
quo vitio cupidinis vel voracitatis precio
ſiſsimo cibo ſapiens vtatur:inſipiens autē
fœdiſsima gulæ flamma in viliſsimū olus
ardeſcat,& ſanius quiſque maluerit more
Luca vlt. domini piſce veſci, quàm lenticula more
Gene.25 Eſau nepotis Abrahæ, aut ordeo more
iumentorū.Non enim propterea continē-
tiores nobis ſunt pleræque beſtiæ: quia vi
lioribus aluntur eſcis. Nā in omnibus hu- B
iuſcemodi rebus non ex earum rerū natu-
ra quibus vtimur, ſed ex cauſa vtendi, &
modo appetendi, vel probandum, vel im-
probandum eſt quod facimus. Item Au
guſtinus ſuper epiſtolam Ioannis.

Non cibus ſed appetitus in culpa eſt.

DEliciæ quælibet ſi abſque deſiderio percipiantur, non officiunt: & viles cibi appetenter accepti impediunt profe-
1.Reg.23 ctum abſtinentiæ.Dauid enim aquam ma
& 3.Reg. 17.A lè concupitam effudit, & Helias carnes C
comedit. Idem Auguſti.in libr. de ver-
bis domini,ſermone v.ſecundū Matthæū.

Contra ſuæ infirmitatis conſuetudinem aliquibus cibis diuites vti non cogantur.

NOn cogantur diuites pauperum cibis veſci: vtantur conſuetudine infirmi-
tatis

A tatis ſuæ,ſed doleant aliter ſe nō poſſe ſuſtentari. Si conſuetudinem mutant, ægrotant. Vtantur ſuperfluis,dent inopibus neceſſaria. vtantur precioſis, dent pauperibus vilia. Idem in lib.quæſtionum euan liorum,quæſt.1.lib.2.

Aequanimitas tolerandi non vſus vel abſtinentia cibi iuſtitiam facit.

QVod dicit dominus in euangelio, iuſtificata eſt ſapientia ab omnibus filijs ſuis: oſtendit filios ſapientię intelligere nec in abſtinendo nec in manducando eſſe iuſtitiam,ſed in æquanimitate tolerādi inopiā & temperantiā: per abundantiā non ſe corrumpendi,atque opportunè ſumendi vel non ſumendi ea quorū nō vſus ſed concupiſcentia reprehendenda eſt. Nō enim intereſt omnino quid alimentorum ſumas vt ſuccurras neceſsitati corporis, dummodo congruat in generibus alimentorum his cum quibus tibi viuendum eſt: neque quantum ſumas intereſt multum: cùm videamus aliorum ſtomachum citius ſaturari cibis:& eos tamen illi ipſi paruo quo ſatiantur,ardenter & intolerabiliter & omnino turpiter inhiare: alios autem paulò plus poculo quidem ſaturari, ſed tolerabiliter inopiam perpeti: vel ante * horam poſitas epulas,ſi id in tempore aut opus

Mat.11.et Luc.7

B

C

* era.

opus ſit aut neceſſe ſit, cum tranquillitate A
aſpicere, neque tangere. Magis ergo intereſt non quid vel quantum alimentorum pro congruentia hominum atque perſonę ſuæ, & pro ſuæ valetudinis neceſsitate quis accipiat: ſed quanta facilitate & ſeeuritate animi careat, cũ his vel oportet vel neceſſe eſt carere: vt illud in animo Chri-
Phili. 4. c ſtiani cõpleatur quod apoſtolus dicit: Scio & minus habere: ſcio & abundare, vbique & in omnibus imbutus ſum, & ſatiari, & eſurire, & abundare, & penuriam pati. O- B
mnia poſſum in eo qui me confortat.

Itẽ ex concilio Gangreñ. ca. 21. ſeu vlti.

Temperantia ciborum & veſtium, non diſſolutio eorum laudatur.

PArſimoniam cum veſte humili non reprobamus: ſicut etiam ornatũ prҿter corporis diligentiã infucatum laudamus: diſſolutos autem & fractos veſtibus & inceſſu non recipimus: pietatem in priuatis domibus non includentes omnem locum C
in nomine Dei ædificatum honoramus, & congregationem in eccleſia Dei factam ad vtilitatem communẽ recipimus, & bona opera quæ ſupra vires in fratres pauperes exercentur ſecundũ eccleſiaſticas traditiones beatificamus, & omnia quę cõueniunt traditionibus apoſtolicis, & ſancta-

rum

A rum ſcripturarum præceptis, in eccleſia fieri exoptamus. Item Gregorius. *Epi.24. ad Ioan.epiſ.*

Sub ſpecie virtutum ſæpe ſe vitia ingerunt.

SAepe ſe vitia ingerunt,& ſe eſſe virtutes mẽtiuntur: vt tenacia,parcimonia, effuſio,largitas,crudelitas, zelus iuſtitiæ, remiſsio, pietas velit videri. Item ex concilio Cartha.4.cap.17.

Meritis fidei & vitæ, non diuitijs epiſcopalis auctoritas quæritur.

EPiſcopus vilem ſupellectilem & mẽ-B ſam ac victũ pauperẽ habeat, & dignitatis ſuæ auctoritatem, fidei & vitę meritis quærat: hoſpitium quoq; non longè ab eccleſia habeat. Item ex eodem, cap.45.

De eodem.

CLericus profeſsionem ſuam,& habitu,& inceſſu probet.& ideo nec veſtibus nec calciamentis decorem quærat. Sicut ergo in cibis mores eorum cum quibus viuimus, obſeruare monemur: ſic & C de indumentis intelligendũ eſt. vt enim alibi dicitur: quiſquis cõtemptis his cũ quibus viuit, lautiora ſibi vel auſteriora præ cæteris indumenta vel alimenta quærit: aut intẽperãs ſui, aut ſuperſtitioſus eſt. In inceſſu autẽ debet eſſe ſacerdos ornatus, vt grauitate itineris, mentis maturitatem oſtendat. Incompoſitio enim corporis(vt Aug

Auguſtinus ait) inæqualitatem indicat A
mẽtis. Vnde hiſtoriographus ille cùm eius
mutabilitatem deſcriberet, cuius conſcien
tia excitata curis mentem vaſtabat: inter
cætera hoc etiam notabile indicauit dicẽs:
Inceſſus eius modò citus, modò tardus.

Epiſcopi & eccleſiaſtici ſint hoſpitales. Diſtinctio xlij.

HOSPITALEM verò ſacerdotem eſſe oportet, ne ſit de numero eorũ, quibus in iudicio di B
Mat. 25 cetur: Hoſpes fui, & nõ ſuſcepiſtis me. Qui enim Apoſtolũ ſecutus fuerit, alios ad hoſpitalitatem debet inuitare. Quomodo hoſpitalitatis exhortator poterit eſſe, qui domum propriam hoſpitibus claudit? Si enim ſacerdos primũ à ſeipſo, & à domeſtica ſua eccleſia debet exigere quod poſtea populis imperet, ſi primùm imitando Chriſtum ipſe debet facere quę poſtea populum doceat: neceſſe eſt vt pau- C
peres hoſpitio recipiat, quo ad hoſpitalitatem facilius ſuo exemplo ſubditos attrahat. Ordinandus itaque ſacerdos ad memoriam reuocet quomodo Abraham & Loth per hoſpitalitatis opera Deo placere, & angelos hoſpitio meruerunt recipere: & quomodo angeli Sodomis hoſpitalẽ domum

A domum ingreſsi, Loth cum familia ſua liberauerũt: quomodo clauſas domos cum hoſpitibus ignis ingreſſus perdiderit.

Quomodo etiam ſecundũ Hieronymũ aliena rapere conuincitur, qui vltra neceſſaria ſibi retinere probatur: ac ſi per opera omnia pietatis ſe inſtituat, vt & præſentis vitæ ſubſidia, & æternæ claritatis præmia à Deo percipiat. vtrunque enim pietati promittitur. Vnde Apoſtolus ſcribẽs ad Timotheum ait: Exerce teipſum ad pie- *Hiero. in regula monachorũ. c. de paupertate.* *1. Tim. 4. b*

B tatem. Nam corporalis quidem exercitatio ad modicum vtilis eſt, pietas autem eſt vtilis ad omnia, habens promiſsionem vitæ quæ nunc eſt, & futuræ. Ab hac quiſquis alienus fuerit, in ſacerdotem ordinari non poterit. Si enim vidua ab eccleſia recipi prohibetur quæ pauperes non recipit hoſpitio, quæ pedes ſanctorũ nõ lauit, quæ omne opus bonum non eſt executa: multo magis ſunt prohibendi à ſacerdotio, qui ab opere pietatis probantur alieni.

C Vnde quidam hoſpitalitatis opera deſpicientes, in Gangrenſi cõcilio cap. 11. excommunicantur. ſic enim in eo ſtatutũ eſt.

3 *Non ſunt deſpiciendi qui conuiuia pauperibus exhibent.*

SI quis deſpicit eos qui fideliter agapas, id eſt conuiuia pauperum exhibẽt,

& propter honorem domini conuocant A fratres: & noluerit cõmunicare huiuſcemodi conuocationibus paruipendẽs quod geritur: anathema ſit. Hinc etiam Ioannes euangeliſta in epiſtola ſua iij. quendã Diotrephen excommunicauit, qui nec pauperes recipiebat, & recipientes de eccleſia deiiciebat. In hoſpitalitate autem nõ eſt habendus delectus perſonarum, ſed indifferenter quibuſcunque ſufficimus, hoſpitales nos exhibere debemus. Vnde B Ioannes Chryſoſt. homilia 11. ad cap. 6. epiſtolæ ad Hebræos.

In recipiẽdis hoſpitib', nulla debet eſſe diſtinctio.

QViescamus ab hac abſurda curioſitate & diabolica, & perẽptoria. Si enim in clero ſe electum eſſe dicat, ſi ſacerdotem ſe nominet, ſcrutare. non enim ſine periculo in talibus indiſcuſſa communi-

2. pars. catio eſt. Circa maiora maius periculum vertitur: non enim das, ſed accipis. Si verò pro nutrimento poſtulat, ne in his C examines: quomodo Abraham hoſpitalẽ ſe circa omnes oſtendebat. ſi ſcrutator eſſet circa refugientes ad ſe, nunquam angelos hoſpitio recepiſſet. fortaſsis enim non putaſſet eos angelos, ſed cũ reliquis repelleret: ſed quoniam omnes recipiebat, ſuſcepit & angelos. Non enim ex vita eorum

quos

A quos accipis, mercedẽ tibi retributurꝰ eſt Deus, ſed ex volũtate & honorificẽtia multa, & miſericordia & bonitate. Sed licet ipſa conuiuia deſpicienda nõ ſint, tamẽ nõ in eccleſijs celebrari, nec clericos ad ea cõuocatos partes ex eis ſibi tollere oportet. *1.pars.*

Vnde in Laodiceñ. concilio, cap. 27.

Clerici ad agapen vocati, partes ſibi nõ tollãt.

NOn oportet miniſtros altaris vel quoſlibet clericos ad agapẽ vocatos partes tollere, propter iniuriam quę ex hac occa-
B ſione eccleſiaſtico ordini poterit deputari.

In locis Deo dedicatis, nec comedere, nec accubitus ſternere liceat. *Cap. 28. eiuſdem cõ. Laod.*

NOn oportet in baſilicis ſeu in eccleſijs agapen facere, & intus manducare, vel accubitus ſternere non licet. Item ex concilio Carthagi. iiij.

Niſi neceſsitate coacti clerici in eccleſijs non conuiuentur.

NVlli epiſcopi vel clerici in eccleſia cõ *Cap. 30. cõ.*
C uiuentur: niſi fortè tranſeuntes hoſpi *Cartha. 3*
tiorum neceſsitate illic reficiantur. popu *4. pars.*
li etiam ab huiuſmodi conuiuijs (quantum poteſt fieri) prohibeantur. Item ex dictis beati Benedicti abbatis.

De eodem. *Palea.*

ORatoriũ hoc ſit qđ dicitur: nec ibi * *quaratur.* quicquã aliud geratur * vel cõdat * ** tradatur*

*laudibus. quàm quod diuinis miniſterijs *cõueniat. A

Item Auguſt. epiſt.109.ad monachas.

IN oratorio præter orandi & pſallendi cultum penitus nihil agatur, vt nomini huic & opera iugiter impenſa cõcordent.

Epiſcopi & eccleſiaſtici pudici ſint, & doctores. Diſtinct.xliij.

PVDICVS quoque debet eſſe ſacerdos, vt & moribus & verbis pudorem indeſinenter exhibeat. Vnde in canticis canti- B corũ genæ ſpõſæ, id eſt prędicatores, turturi comparãtur. Debet etiã gratiã docẽdi habere: quia vt Hierony.ait, innocentis abſque ſermone conuerſatio quantũ exemplo prodeſt, tantùm ſilentio nocet. nam latratu canum, & baculo paſtorum lupi ſunt arcendi. In ipſa autem doctrina diſcretũ oportet eſſe rectorem, ne aut tacenda proferat, aut dicenda taceat. Vnde Gregorius in iiij.cap.ſui paſtoralis parte ij.ait. C

Canti.5.c

Ad Oceanum de vnius vxoris viro.

De diſcretione prædicationis & ſilentij.

SIt rector diſcretus in ſilentio, vtilis & cautus in verbo: ne aut tacenda proferat, aut proferenda reticeſcat. Nam ſicut incauta locutio in errorem protrahit: ita indiſcretum ſilentium eos qui erudiri poterant, in errore derelinquit. Sæpe nanque

A que rectores improuidi humanam amitte rę gratiam formidãtes, loqui liberè recta pertimeſcunt, & iuxta veritatis vocẽ nequaquã gregis cuſtodiæ paſtorum ſtudio, ſed mercenariorum vice deſeruiunt: quia veniente lupo fugiunt dum ſe ſub ſilentio *Ioan.10.c* abſcondunt. Hinc nanque eos per prophetam dominus increpat, dicẽs in Eſaia: Ca *Eſa.56.d.* nes muti, non valentes latrare. Hinc rurſus queritur dicens in Ezechiele: Nõ aſcẽ *Eze.13.a* diſtis ex aduerſo, neq; oppoſuiſtis vos mu B rum pro domo Iſraël vt ſtaretis in prælio in die domini. Ex aduerſo quippe aſcẽdere, eſt pro defenſione gregis voce libera huius mundi poteſtatibus contraire. Et in die domini in prælio ſtare, eſt prauis decertãtibus ex iuſtitiæ amore reſiſtere. Paſtorem enim recta timuiſſe dicere, quid eſt aliud quàm tacendo terga præbuiſſe? qui nimirum ſi pro grege ſe obiicit: murum pro domo Iſraël hoſtibus opponit.

C Hinc rurſus delinquẽti populo dicitur in Hieremia. Prophetæ tui viderunt tibi fal *Thren.2* ſa & ſtulta: nec aperiebant tibi iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent. Prophetæ quippe in ſacro eloquio nonnunquam doctores vocantur: qui dum fugitiua eſſe præſentia indicant, quæ futura ſunt manifeſtant. quos diui-

nus ſermo falſa videre redarguit: quia A
dum culpas corripere metuunt, incaſſum
delinquentibus promiſſa ſecuritate blan-
diuntur, qui iniquitatem peccantium ne-
quaquam aperiunt: quia ab increpationis
voce conticeſcunt. Clauis quippe apertio-
nis, eſt ſermo correctionis: quæ increpan-
do culpam detegit, quam ſæpe neſcit ipſe
etiam qui perpetrauit. Hinc etiam Paulus
ad Ti.1.b ait ad Titum: vt potens ſit in doctrina ſa-
na exhortari: & eos qui contradicunt, re-
Mala.2.b darguere. Hinc per Malachiam dicitur: La B
bia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam: & le-
gem requirunt ex ore eius: quia angelus
Iſa.58.a domini exercituum eſt. Hinc per Eſaiam
dominus monet, dicens: Clama, ne ceſſes:
quaſi tuba exalta vocẽ tuã. Præconis quip
pe officium ſuſcipit quiſquis ad ſacerdo-
tium accedit, vt ante aduẽtum iudicis qui
terribiliter ſequitur, ipſe ſcilicet declamã
do gradiatur. Sacerdos ergo ſi prædica-
tionis eſt neſcius, quam tibi clamoris vo- C
Act.2.b cem daturus eſt præco mutus? Hinc eſt
enim quod in actibus Apoſtolorũ legitur:
Super paſtores primos in linguarum ſpe-
cie ſpiritus ſanctus inſedit: quia nimirum
quos repleuerit, de ſe protinus loquẽtes fa
Exo.28 cit. Hinc Moyſi pręcipitur in Exodo vt ta
bernaculũ ſacerdos ingrediẽs tintinabulis
ambi

A ambiatur: vt videlicet prędicatoris voces habeat, ne ſuperni inſpectoris iudiciū ex ſilentio offendat. Scriptum quippe eſt: Vt audiatur ſonitus quādo ingreditur et egreditur ſanctuarium in conſpectu domini, & non moriatur. Sacerdos nanque ingrediens vel egrediens moritur ſi de eo ſonitus non auditur: quia iram contra ſe occulti iudicis exigit, ſi ſine prædicationis ſonitu incedit. Aptè autem tintinabula veſtimentis illius deſcribuntur inſerta. veſti-
B menta enim ſacerdotis quid aliud quàm recta opera debemus accipere? Propheta teſtante qui ait in pſalmis: Sacerdotes tui *Pſal.13* induantur iuſtitia. Veſtimentis itaque illius tintinabula inhærent, ſi vitæ viam cū linguæ ſonitu ipſa quoque opera ſacerdotis clament. Sed cùm rector ſe ad loquendum præparat, ſub quanto cautelæ ſtudio loquatur attendat: ne ſi inordinatè ad loquendum rapitur, erroris vulnere corda
C audientium feriantur, & cùm fortaſſe ſapientem ſe videri deſiderat, * virtutis ** vnitatis* compagem inſipiēter abſcindat. Hinc nāque veritas dicit in Marco: Salem in vobis, & pacem habete inter vos. *Mar.9.g* per ſalem quippe verbi ſapientia deſignatur.

Qui ergo loqui ſapienter nititur, magnopere metuat ne eius eloquio audien-

tium vnitas confundatur. Hinc Paulus ait A
Ro.12.a ad Romanos: Nõ plus ſapere quàm oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem. Hinc
Exo.28.f in Exodo in ſacerdotis veſte iuxta diuinã vocem tintinabulis mala punica coniunguntur. Quid ergo per mala punica, niſi fidei vnitas deſignatur? Nam ſicut in malo punico vno exterius cortice, multa interius grana muniũtur, ſic innumeros ſanctæ eccleſiæ populos vnitas fidei cõtegit, quos intus diuerſitas meritorũ tenet. Ne
igitur rector incautus ad loquẽdum pro- B
ruat: hoc quod iam pręmiſimus, per ſemet
Mar.9.g ipſum veritas diſcipulis clamat in Marco: Habete ſalem in vobis, & pacem inter vos. ac ſi figuratè per habitum ſacerdotis dicat: Mala punica tintinabulis iungite, vt per omne quod dicitis, vnitatem fidei cauta obſeruatione teneatis. Prouidendũ quoque eſt ſolicita intentione rectoribus, vt ab eis non ſolùm praua nullo modo, ſed
nec recta quidem nimiè & inordinatè pro C
ferantur: quia ſæpe dictorum virtus perditur, cùm apud corda audientium loquacitas incauta opportunitate leuigatur: & auctorem ſuum hæc eadem loquacitas in-
Leui.15.a quinat, qui ſeruire auditoribus ad vſum profectus ignorat. Vnde bene per Moyſen dicitur in Leuitico: Vir qui fluxum ſeminis

A minis patitur, immundus erit. In mente quippe audientium ſemen futuræ cogitationis eſt audita æqualitas locutionis: qa dum per aurem ſermo concipitur, cogitatio in mente generatur. Vnde & ab huius mũdi ſapiẽtibus in Actibus Apoſtolorum *Act.17.d* prædicator egregius ſeminiuerbius eſt vocatus: qui ergo fluxum ſeminis ſuſtinet, immũdus aſſeritur: quia multiloquio ſubditus, ex eo ſeſe inquinat, quod ſi ordinatè promeret, prolem rectæ cogitationis
B ædere in audientium corde potuiſſet: dũque incautus per loquacitatem defluit: nõ ad vſum generis, ſed ad immunditiam ſemen fundit. Vnde Paulus quoque cùm diſcipulum de inſtantia prædicationis admoneret, dixit ad Timotheum epiſtola ſecunda: *2.Ti.4.a* Teſtificor coram Deo & Chriſto Ieſu qui iudicaturus eſt viuos et mortuos, & per aduentum ipſius, & regnum eius: prædica verbum, inſta opportunè & im-
C portunè, dicturus importunè, præmiſit opportunè: quia ſcilicet apud auditoris mentem ipſa ſua vtilitate ſe deſtruit, ſi habere importunitas opportunitatẽ neſcit.

Item Origenes. *Clemẽs pa. 1. epi. 3. id habet in fine.*

Porcis & canibus ſacra nõ ſunt cõmittenda.

IN mandatis habeamus vt venientes ad ciuitatem diſcamus prius, quis in ea *2.pars.* dignus

dignus ſit, vt apud eum cibum ſumamus: A
quãto magis noſſe oportet quis qualis've
ſit is, cui immortalitatis verba credenda
Matt. 7.a ſunt? Soliciti enim debemus eſſe ne marga
ritas noſtras mittamus ante porcos. Sed
ob alias cauſas vtile eſt viri huiuſmodi ha
bere notitiam. Si enim ſciam, quia in his
de quibus non poteſt dubitari quòd bona
ſint, emẽdatus eſt & inculpabilis, hoc eſt ſi
ſobrius, ſi miſericors, ſi iuſtus, ſi mitis &
humanus eſt: (quæ vtiq; bona eſſe nullus
ambigit) tunc conſequens videbitur vt ei B
qui obtinet bona virtutum, etiam quod
deeſt fidei & ſcientiæ, cõferatur: & in qui-
bus maculari eius vita videbatur, quæ eſt
in reliquis probabilis, emendetur. Si verò
in his quæ palàm ſunt peccatis inuolutus
permanet & inquinatus: non me oportet
aliquid de ſecretioribus et remotis diuinę
ſcientiæ proloqui, ſed magis proteſtari
& conuenire illum vt peccare deſinat, &
actus ſuos à vitiis emendet. Quòd ſi ingeſ-
ſerit ſe, & prouocauerit nos dicere ea quę C
eum minus rectè agentem nõ oporteat au
dire: prudenter eum debemus eludere. nã
nihil omnino reſpondere, auditorum cau
ſa vtile non videtur: ne fortè exiſtiment
nos reſponſionis penuria declinare certa-
mẽ: & ſic fides eorum lædatur, nõ intelli-
gentium

A gẽtium propoſitũ noſtrũ. Itẽ Anacletus. *Epi.1.omnibus epiſcopis.*

Verba prædicationis perſecutoribus ſuis prælati non ſubtrahant.

SCimus autem multos ob id infeſtare doctores ſuos, vt eos perdant, & placicita propriæ voluntatis adimpleant: non propterea tamen doctores (inquantum vires ſuppetunt) à recta æmulatione & bona intẽtione recedere debẽt: ſciẽtes qa beati qui perſecutionẽ patiũtur propter iuſtitiam. Itẽ Gregorius Venantio epiſcopo. *3.pars.* *Matth. 5. epi. 33. li. pri. Venantio cancellario Italia.*

B *Non eſt mundus à ſanguine ſubiectorum, qui Dei conſilium illis non annunciat.*

EPheſiis Paulus dicit: Mundæ ſunt manus meæ à ſanguine omnium veſtrũ. non enim ſubterfugi quò minus annunciarem omne conſilium Dei vobis. Mundus ergo à ſanguine eorum nõ eſſet, ſi eis Dei conſilium annunciare noluiſſet, quia cùm increpare delinquentes noluerit, eos proculdubio tacendo paſtor occidit. Item Nicolaus papa. *Act.20.f* *Nicol. pa. 1. ad Michaelẽ ip.*

C *Aeternæ damnationis pœnam incurrit prædicator, qui ſemen verbi Dei non ſpargit.*

DIſpenſatio eſt nobis cæleſtis ſeminis iniuncta: væ ſi non ſparſerimus: væ ſi tacuerimus. quod cũ electionis vas formidet, & clamet: quanto magis cuilibet exiguo metuendum eſt? proinde ſicut non

leue

leue diſcrimen incumbit pontificibus ſi- A
luiſſe quod congruit, ita his (quod abſit)
non mediocre periculum eſt, qui cùm de-
4.pars. beant parêre, deſpiciunt. Pariter quoque
obſeruare debet ſacerdos ne indignis &
non intelligentibus ſecreta myſteria ſua
prædicatione reſerare incipiat. Qui enim
ea docet quæ ab auditoribus non valent
intelligi: non ad eorum vtilitatem, ſed ſui
ostentationem facit. Vnde in expoſitione
Beati immaculati, dicitur: Vitium animi
eſt indignis ſecreta vulgare. quod fit vel B
loquacitate incauta, dum ſine iudicio vo-
lat irreuocabile verbum: vel adulatione,
vt ei placeat cui ſecreta reuelat: vel iacta-
tione ſciẽtiæ, vt plura ſcire videat̃. In qui
bus omnibus profectò datur intelligi quã
ta debet eſſe diſcretio in prædicatione ſa-
cerdotis: qua ſi fortè caruerit, tãquã torto
naſo ſacerdotalis officij iudicat̃ indignus.

In gloſſa ordinaria q̃ eſt ex Ambro. ſer. in pſal. 118.

Epiſcopi & eccleſiaſtici non ſint vinolenti. Diſtinctio xliiij. C

CVM autem vinolẽtus eſſe prohibetur, gulę intemperantiam nequaquam habere permittitur. neque enim ebrietas prohibetur, & voracitas permittitur, vtrunq; enim inter opera tenebrarum Apoſtolus

comme

A commemorat ſcribens Romanis: Non in comeſſationibus & ebrietatibus. ventris nanque ingluuies ad luxuriam prouocat facilè,& omne opus bonum diſſoluit. Vn de Hieron. Vẽter & genitalia ſibimetipſis vicina ſunt: vt ex vicinitate membrorum cõfœderatio intelligatur vitiorum. Hinc Nabuzardam princeps cocorum muros Hieruſalem deſtruxiſſe legitur: quia venter cui multitudo cocorum deſeruit, ædificia virtutum ad ſolũ redigit. Sacerdos B itaque de altari viuere, non luxuriari quærat. vnde ait Hiero. Tibi ô ſacerdos de altari viuere, non luxuriari permittitur. Sũt autẽ comeſſationes nõ ſolũ ſacerdotibus, ſed etiam laicis noxiæ: qui feſtiuos & ſolennes dies nõ aliter ſe dignè celebrare putant, niſi comeſſationibus deſeruiãt. Vnde Aug. ſcribit ad Aurelium epiſcopum.

Rom. 13. d ad Amandũ et Au. ſermo. 65. de tempore qui eſt 2. dominicæ primæ quadrageſimæ hic in commen. ad ca. 3. Micheæ. Epi. 64.

Nõ eſt vacãdũ comeſſationibus & ebrietatibus.

C COmeſſationes & ebrietates ita cõceſſæ & licitæ putantur, vt in honorem beatiſsimorum martyrum nõ ſolùm per ſolennes dies (quod vnuſquiſque lugendũ videat qui hæc non carneis oculis inſpicit) ſed etiam quotidie celebrẽtur. Et poſt pauca: Non ergo aſperè (quantum exiſtimo) non duriter, non modo imperioſo iſta tolluntur: ſed magis docendo quàm iuben

iubendo:magis monendo quàm minãdo. A
ſic enim agẽdum eſt cum multitudine pec cantium. Seueritas autem exercenda eit in peccata paucorum, & ſi quid minamur, cum dolore fiat, de ſcripturis comminando vindictã futuram: ne noſipſi in noſtra poteſtate, ſed Deus in noſtro ſermone timeatur. Itaque prius monebuntur ſpirituales, aut ſpiritualibus proximi: quorum auctoritate & leniſsimis quidem & inſtãtiſsimis admonitionibus cætera multitudo frangatur. Item ex cõcilio Laodicẽſi. B

cap. 24

Nulli clericorum aut continentium licet tabernas intrare.

NOn oportet clericos ſeruiẽtes à preſbyteris vſq; ad diaconos, & deinceps ordinis eccleſiaſtici omnes vſq; ad miniſtros, aut lectores, aut exorciſtas, aut oſtiarios, aut pſalmiſtas, aut etiã eos qui in propoſito continẽtię ſunt, tabernas (niſi cauſa neceſsitatis) intrare. Itẽ ex ſexta ſynodo.

Deponatur clericus qui tabernam aut ergaſterium habere voluerit. C

NVlli clerico licet tabernam aut ergaſterium habere. ſi enim huiuſmodi tabernam ingredi prohibetur: quanto magis aliis miniſtrare in ea? Si quis verò tale quid fecerit: aut ceſſet, aut deponatur.

ca. 27. con. Cart. 3. epi. 14. li. 2

Item ex concilio Carthagiñ. iiij.

Niſi

A *Niſi neceſsitate compulſi clerici tabernas nõ ingrediantur.*

CLerici edendi vel bibendi cauſa tabernas non ingrediantur, niſi peregrinationis neceſsitate compulſi. Item Gregorius Natali epiſcopo.

Corripiẽdus eſt epiſcopus qui cõuiuiis occubatur.

MVltis ab vrbe tua venientibus frater *2.pars.* chariſsime didici paſtorali cura derelicta, ſolis te conuiuiis occupatum: quæ audita non crederem, niſi hæc actionum
B tuarum experimentis probarem. Nam qa nequaquam lectioni ſtudeas, nequaquam exhortationi inuigiles, ſed ipſum quoque vſum eccleſiaſtici ordinis ignores: hoc eſt in teſtimoniũ, quòd his ſub quibus es poſitus, ſeruare reuerentiam neſcis. Idem *Greg. epl. 37. li. 2. ad Natalẽ epiſcopum.* ad eundem. *De eodem.*

COnuiuia communia quæ ex intentione impendendę charitatis fiunt, rectè veſtra fraternitas in ſuis epiſtolis laudat:
C ſed tamen ſciendum eſt: quia tunc ex charitate veraciter prodeunt, cùm in eis nulla abſentium vita mordetur: nullus ex irriſione reprehenditur: nec in eis inanes ſecularium negociorum fabulæ, ſed verba ſacræ lectionis audiuntur: cùm non plus quàm neceſſe ſit ſeruitur corpori, ſed ſola eius infirmitas reficitur, vt ad vſus

exercen

exercendæ virtutis habeatur. hæc itaque A ſi vos in veſtris conuiuiis agitis, abſtinen-
* abſtinentia. tium * (fateor) magiſtri eſtis. Item ex concil. Nanetenſi. *Palea.*

NVllus presbyterorum quando ad anniuerſariũ diem xxx. aut vij. vel iij. alicuius defuncti, aut quacunque vocatione ad collectã conuenerit, ſe inebriare vllatenus pręſumat: nec precatus amore ſanctorum vel ipſius animæ bibere, aut alios ad bibẽdum cogere, vel ſe aliena precatione ingurgitare, nec plauſus & riſus incon B ditos & fabulas inanes ibi referre aut cantare præſumat: aut turpia ioca vel vrſo vel tornatricibus ante ſe fieri patiatur: nec laruas dæmonum ante ſe ferri conſentiat: quia hoc diabolicum eſt, & ſacris canonibus prohibitum. Item ex eodem.

De eodem. *Palea.*

QVando autem cõueniunt presbyteri ad aliquod cõuiuium, aliquis prior illorum verſum ante menſam incipiat, & C cibum benedicat: & tunc ſecundũ ordinẽ ſedeant, alter alteri honorẽ præbentes: & per vices cibum & potum benedicant: & aliquis de illorum clericis aliquid de ſancta ſcriptura legat. Poſt refectionem ſimiliter hymnum dicant ad exemplum domini, ſicut in cœna feciſſe legitur: & ſe cõtineant

A neāt omnes presbyteri maximè in talibus locis: vt non vituperetur miniſterium eorum. Item ex eodem.

De eodem. *Palea.*

QVando presbyteri per calēdas ſimul conueniunt poſt peractum diuinum miniſterium ad neceſſariam collectionem: non quaſi ad plenam refectionem, ſed quaſi ad prandium ibi ad tabulas reſideant: ne per talia inhoneſta conuiuia ſe inuicem grauent: quia indecens eſt & oneroſum: ſæ
B pe etiam tardè ad eccleſiam redeuntes maius damnum de reprehenſione conſequuntur (quod de grauedine mutua contrahūt) quàm lucrum ibi faciant. nam de huiuſmodi conuentu Paulus Corinthios reprehen- *1.Corin.11* dit: quia inconuenienter cœnam dominicam manducare conueniebant. Sic & qui ad cœnam dominicam, id eſt ad collationem verbi ſub occaſione conueniunt, & ex ingluuietate vētris cauſa coniūguntur, reprehenſibiles coram Deo & homini-
C bus habentur: & ideo peractis omnibus qui volunt, panem cum charitate in domo fratris ſui ſimul cum fratribus frangant: & ſinguli ſingulum bibere faciant: & maximè vltra tertiam vicem poculum non contingant: & ſic ad eccleſias redeant. Itē *Cap.55* ex conci. Laodiceñ.

Chriſtiani ex ſymbolis conuiuia non celebrent. A

8.pars. NOn oportet miniſtros altaris vel quoſlibet clericos, aut etiam laicos Chriſtianos ex ſymbolis (quæ vulgus comeſſalia appellat) conuiuia celebrare. Item ex conci. Tolet. 4.

Cap. 7

Sacrarum ſcripturarum lectio ſacerdotalibus ſemper conuiuiis miſceatur.

PRo reuerentia Dei & ſacerdotum id vniuerſa conſtituit ſynodus, vt (quia ſolent crebro menſis ocioſæ fabulæ interponi) in omni ſacerdotali conuiuio lectio B diuinarum ſcripturarum immiſceatur. per hoc enim & animæ ædificantur ad bonum, & fabulæ non neceſſariæ prohibentur. Item ex concilio Martini papæ.

Cap. 62. lib. Martini Brac. epi. de ſyno. Græcorũ.

De confertis nec conuiuia facere, nec ante horam diei tertiam clericis comedere licet.

NOn liceat ſacerdotes vel clericos, ſed nec religioſos laicos conuiuia facere de confertis. * Nec oportet clericos vel laicos religioſos ante ſacram horam diei C tertiam inire conuiuia: nec aliquando clericos non hymno dicto comedere panem: & poſt cibos gratiã auctori Deo referre. Si ergo laicis comeſſationes damnabiles ſunt, multo magis ſacerdotibus imputantur ad gehennam. venter enim pinguis (vt Hierony. ait) craſſum ſenſum generat:

* cap. 66 eiuſdem.

Hieron. ad Nepotianum Greg. cap. 12. lib. 23. expoſitionis in Iob.

cùm

A cùm ſacerdotalis ſenſus econtra vigil eſſe debeat & tenuis: atque ideo edacitatis vitio obnoxij in ſacerdotes vngi non debẽt. Hi enim (vt ait Gregorius in Morali.) qui adhuc vitiorum bello ſubiacent, nequaquam per prædicationis vſum preeſſe magiſterio cæterorum debent.

Epiſcopi & eccleſiaſtici nõ ſint percuſſores, ſed modeſti.

Diſtinctio xlv.

B SEQVITVR: Non pecuſſorem. non enim oportet epiſcopũ ita eſſe iraſcibilem & perturbati ſenſus, vt percutiat: qui debet eſſe patiens: ſed ſequatur eum qui dorſum poſuit ad flagella. Vnde Gregorius ſcribit Ioanni epiſcopo Conſtãtinopolitano. *Epi. 52. & cap. 91. lib. ſecundi.*

Verborum correctione, non verberibus timeri debet epiſcopus.

C QVid autem de epiſcopis qui verberibus timeri volunt, canones dicant: bene fraternitas veſtra nouit. paſtores enim facti ſumus, nõ percuſſores. egregius prædicator dicit: Argue, obſecra, increpa in omni patientia & doctrina. Noua verò atque inaudita eſt iſta prædicatio quæ verberibus exigit fidem. Item in quodam concilio. *De eodem.*

NEminem quiſquam peccantem clericum cæde attingat: non presbyter diaconum, non epiſcopus clericũ vel ſeruitorem eccleſiæ ad cædem perducat. quòd ſi ita cauſa exigit, id eſt ſi incorrigibilis extiterit clericus, triduo priuetur honore, vt pœnitens redeat ad matrem eccleſiam. A

Epiſt. 15 lib. 10 P Itẽ Gregor. Paſchaſio epiſcopo Neapoli.

Non aſperis, ſed blandis ad fidẽ verbis ſunt aliqui prouocandi.

QVi ſyncera intentione extraneos à Chriſtiana religione ad fidem cupiũt rectam perducere: blandimentis debent non aſperitatibus ſtudere: ne quorum mentem reddita ratio ad planum poterat reuocare, pellat procul aduerſitas. Nam quicunque aliter agunt, & eos ſub hoc velamine à conſueta ritus ſui voluerint cultura remouere: ſuas illic magis quàm Dei cauſas probantur attendere. Iudæi ſiquidem Neapolim habitantes queſti ſunt nobis aſſerentes, quòd quidam eos à quibuſdam feriarum ſuarum ſolennitatibus irrationabiliter nitantur arcere: ne illis ſit licitum feſtiuitatum ſuarum ſolennia colere, ſicut eis nunc vſque & parentibus eorum longis retro temporibus licuit obſeruare. quòd ſi huius rei veritas ita ſe habet, ſuperuacuæ rei videntur operam dare. Nam B C

quid

A quid vtilitatis eſt quando etſi contra longum vſum fuerint vetiti, ad fidei illius cõuerſionem nihil proficit: aut cur Iudæis qualiter cerimonias ſuas colere debeant, regulas ponimus, ſi per hoc eos lucrari nõ poſſumus? Agendum eſt ergo vt potius ratione & manſuetudine prouocati ſequi nos velint, non fugere: vt eos, ex eorum codicibus oſtendentes quæ dicimus, ad ſinũ matris eccleſiæ Deo poſsimus auxiliante conuertere. Itaque fraternitas tua eos, mo-
B nitis prout poterit Deo adiuuante ad conuertendum accendat, & de ſuis illos ſolennitatibus inquietari denuò non permittat: ſed omnes feſtiuitates feriaſque ſuas (ſicut hactenus tam ipſi quàm parentes eorum per longa colentes retro tempora tenuerunt) liberam habeant obſeruandi celebrandique licentiam. Item vniuerſis epiſcopis per Galliam & Europam & Germaniam conſtitutis.

C *Non ſeueritate ſed beneuolentia ſubditos prælati corripiant.*

Licet plerunque accidant ſacerdotibus, quæ ſunt reprehendenda, plus tamen erga corrigendos agat beneuolentia quàm ſeueritas, plus cohortatio quàm commina tio, plus charitas quàm poteſtas: cùm nemo noſtrũ ſine reprehenſione, aut ſine pec

cato viuat. Nam ſi dominus ſtatim poſt tri A
nam negationem beatum Petrum apoſtolum præceptorem noſtrum iudicaſſet, nõ tantum ex eo fructum, ſicut fecit, recepiſſet. Expectandi ergo atque corrigendi magis ſunt rectores eccleſiæ, quàm ſtatim iudicandi. Vnde neceſſe eſt quæq; negocia eccleſiaſtica poſt multarum experimẽta cauſarũ ſolicitius perſpici, & diligentius præcaueri, quatenus per ſpiritum charitatis et pacis omnis materies ſcandalorum, & pręſumptio inuidorum, atque oppreſsio ſimplicium fratrum de eccleſiis domini auferantur. B Et ſicut non vult quiſquam fratrũ ſe aliorum iudicio prægrauari: ita non audeat alij inferre qđ ſibi non vult fieri. Iudæi non ſunt cogẽdi ad fidem: quam tamẽ ſi inuiti ſuſceperint, cogẽdi ſunt retinere.

Ca. 56. con. Tolet. 4

Vnde in Tolet. conci. ſtatutum eſt.

Sicut non ſunt Iudæi ad fidem cogendi, ita nec conuerſi ab ea recedere permittuntur.

DE Iudæis autem præcepit ſancta ſynodus nemini deinceps ad credendũ C vim inferri. cui enim vult Deus miſeretur, & quem vult indurat. non enim tales inuiti ſaluandi ſunt, ſed volentes, vt integra ſit forma iuſtitiæ. ſicut enim homo propria arbitrij volũtate ſerpenti obediens periit: ſic vocante ſe gratia Dei, propria mentis

Rom. 9. d

con

A cõuerſione quiſque credendo ſaluatur: ergo non vi, ſed libera arbitrij ſui voluntate & facultate vt conuertãtur, ſuadendi ſunt, non potius impellendi. Qui autem iampridem ad Chriſtianitatem coacti ſunt, ſicut factum eſt temporibus religioſiſsimi principis Zizebuti, quia iam conſtat eos ſacramentis diuinis aſſociatos & baptiſmi gratiam ſuſcepiſſe, & chriſmate vnctos eſſe, & corporis domini extitiſſe participes: oportet vt fidem quam etiam vi vel neceſ-
B ſitate ſuſceperunt, tenere cogantur, ne nomen domini blaſphemetur, & fides quam ſuſceperunt, vilis ac contemptibilis habeatur. Item Leo papa epiſcopis.

Epiſtola 82 Leo papa 1 Anaſt. epi. Theſſalon.

Beneuolentia pluſquam ſeueritas erga corrigendos agat.

LIcet nonnunquam accidant quæ in ſacerdotalibus ſunt reprehendenda perſonis: plus tamẽ erga corrigendos agat beneuolentia quàm ſeueritas, plus exhorta-
C tio quàm comminatio, plus charitas quã poteſtas, ſed ab his qui quæ ſua ſunt quærunt, non quæ Ieſu Chriſti, facilè ab hac lege diſceditur, & dum dominari magis quã conſulere ſubditis placet, honor inflat in ſuperbiam, & quod prouiſum eſt ad concordiam, tendit ad noxam. Item ex canone apoſtolorum.

Cap. 28. iuxta veterẽ tranſlationem.

Deiiciatur ab officio presbyter & diaconus et epiſcopus verberibus timeri quærens. A

EPiſcopum, aut presbyterum, aut diaconum percutientem fideles delinquẽtes, aut infideles iniquè agentes, & per huiuſmodi volentem timeri, deiici ab officio ſuo præcipimus: quia nunquam nos docuit hoc dominus, ſed econtrario ipſe cū percuteretur, non repercutiebat: cùm malediceretur, non maledicebat: cùm paterentur, non comminabatur. Item ex concilio Brachar. B

Ca.6. conc Brachar.3

Non verberibus ſed verbis ſubditos epiſcopi corripiant.

2. Timot.4

CVm beatus Paulus apoſtolus arguere & obſecrare vel increpare in omni bonitate & patientia præcipiat, extra hanc doctrinam nouimus quoſdā ex fratribus tantis cædibus inhonoratos efferueſcere, quantas poterant latrocinantium promereri perſonæ: & ideo qui gradus iam eccleſiaſticos meruerunt, id eſt presbyteri, abbates, ſiue leuitæ qui exceptis grauioribus & mortalibus culpis, nullis debent verberibus ſubiacere, non eſt dignum vt paſsim vnuſquiſq; prælatus honorabiliora membra ſua prout voluerit, & ei placuerit, verberibus ſubiiciat & dolori: ne dum incautè ſubdita percutiat membra, ipſe quoque C

debit

A debitam ſibi ſubditorum reuerentiam ſub trahat, iuxta illud quod quidam ſapiens di cit: Leuiter caſtigatus reuerētiam exhibet caſtiganti, aſperitatis autem nimiæ increpatio, nec increpationē recipit nec ſalutē. Et ideo ſi quis aliter quàm dictum eſt prædictos honorabiles ſubditos licentia perceptæ poteſtatis elatus malitia animi tantū crediderit verberandos, iuxta modum verberum quæ intulerit, excommunicationis pariter & exilij ſentētiam ſuſtinebit. Sa *2.pars.*
B lomon verò econtra admonet, dicens: Per *Prou. 23.b*
cute filium tuum virga, & liberabis animā eius à morte. Hinc etiam beatus Gregorius ſcribit in dialogo beatum Benedictū *Cap. 4. lib. 2 Dialog.*
quendam monachum virga percutiendo ſanaſſe, quem crebra admonitione curare non poterat. Hinc etiam dominus flagello *Ioan. 2. c*
facto de funiculis malè verſantes in templo flagellauit, et de orationis domo eiecit. Hinc etiam Apoſtolus fornicatorem illū *1. Corinth. 5*
C ſatanæ corporaliter vexandum tradidit: & magum illum corporali cæcitate damnauit. Hinc etiam in canonibus pueri qui ante rationales annos irrationabiliter verſantur, verberibus caſtigari iubentur. Virgines quoque ſi religionis veſte depoſita aliis ſe copulauerint: ergaſtulis retrudi præcipiuntur. Hinc etiam Gregor. in

 mora

moralibus 20.lib.parte 4.cap.6. A

Diſciplina non eſt ſeruāda ſine miſericordia, nec miſericordia ſine diſciplina.

Greg.c.6 libr.20. ad cap. 29.Iob DIſciplina vel miſericordia multùm deſtituitur ſi vna ſine altera teneatur, ſed circa ſubditos ineſſe debet rectoribus & iuſtè * conſulēs miſericordia, & piè ſeruiens diſciplina. Hinc eſt quòd ſemiuiui illius vulneribus qui à Samaritano in ſtabulū ductus eſt, & vinū adhibetur & oleū: vt per vinū mordeantur vulnera, per oleum foueantur: quatenus vnuſquiſque B qui ſanandis vulneribus præeſt, in vino morſum diſtrictionis adhibeat, in oleo mollitiē pietatis. Per vinum mundātur putrida, per oleū ſanāda fouentur. Miſcenda eſt ergo lenitas cum ſeueritate, faciēdumque quoddam ex vtraque temperamētum, vt neque multa aſperitate exulcerētur ſubditi, neque nimia benignitate ſoluantur.

* conſolās.

2.Paral.5 Hoc nimirum illa tabernaculi arca ſignificat, in qua cum tabulis virga ſimul & C manna eſt, quia cùm ſcripturæ ſacræ ſciētia eſt in boni rectoris pectore, ſi eſt virga diſtrictionis: ſit & manna dulcedinis. Hinc Pſalm. 22 etiam Dauid ait: Virga tua & baculus tuus ipſa me conſolata ſunt. Virga etenim percutimur, & baculo ſuſtentamur. Sit ergo diſtrictio iuſtitiæ, quæ feriat: ſit & conſola

ſola

A ſolatio baculi, quę ſuſtẽtat. Sit itaq; amor, ſed non emolliens: ſit rigor, ſed non exaſperans: ſit zelus, ſed non immoderatè ſæuiẽs: ſit pietas, ſed nõ plus quàm expediat parcens. Intueri libet in Moyſi pectore miſericordiã ſimul cũ ſeueritate ſociatã. Videamus amantem piè & diſtrictè ſæuientem. Certè cùm Iſraëliticus populus ante Dei oculos penè inueniabilem cõtraxiſſet offenſam, ita vt eius rector audiſſet: Deſcende, peccauit populus tuus, ac ſi ei B diuina vox diceret: Qui in tali peccato lapſus eſt, meus non eſt. atque ſubiungeret: Dimitte me vt iraſcatur furor meus contra eos, & deleam eos: faciamque te in gentem magnam: ille ſemel & iterum pro populo cui præerat obicem ſe ad impetum Dei iraſcentis opponens ait: Aut dimitte eis hanc noxam, aut ſi non facis, dele me de libro tuo quem ſcripſiſti. Penſemus ergo quibus viſceribus eundem populũ ama C uit pro cuius vita de libro vitæ deleri ſe petijt. Sed tamen iſte qui tanto amore eius populi conſtringitur: contra eius culpas penſemus quanto zelo rectitudinis accendatur. Mox enim vt culpæ veniam ne delerentur, obtinuit, zelo rectitudinis ſuccenſus, inquit: Ponat vir gladium ſuper femur ſuũ, ite & redite de porta vſq;

Ibid. Greg. continuò.

Exo. 32. b

Exo. 32. f

ad portam per mediũ caſtrorũ,& occĩdat A
vnuſquiſque fratrem,vxorem,& amicum & proximum ſuum.cecideruntque in illo die quaſi xxiij.milia hominum. Ecce qui vitam hominum etiam cum ſua morte pe
23000 tijt,paucorum vitam gladio extinxit. Intus arſit igne amoris: foris accenſus eſt zelo ſeueritatis. Tanta fuit pietas, vt ſe pro illis corã domino morti offerre non dubitaret:tanta ſeueritas, vt eos quos diuinitus feriri timuerat,ipſe iudicij gladio feriret.Sic amauit eos quibus præfuit, vt B
pro eis nec ſibi parceret, & tamen delinquentes ſic perſecutus eſt quos amauit, vt eos etiam domino parcente poſterneret. Vtrobique legatus fortis, vtrobiq; admirabilis mediator, cauſam populi apud Deum precibus, cauſam Dei apud populum gladijs allegauit.Intus amans diuinæ iræ ſupplicando obſtitit,foris ſæuiens culpam feriendo conſumpſit.In regimine ergo vtrunque Moyſes miſcuit,vt nec diſci C
plinæ deeſſet miſericordia,nec miſericor
Iob 29.d diæ diſciplina. Vnde in Iob iuxta vtrãque virtutẽ dicitur: Cumque ſederẽ quaſi rex circunſtante exercitu, eram tamen mœrentium conſolator. Sedere quippe circunſtante exercitu vigor diſciplinæ regiminis: mœrentium verò corda conſolari

A lari eſt, miniſterium pietatis. Idem. *Iſid. c. 34. li. 3. de ſummo bo. id habet.*

Iuſtè iudicans miſericordiā cū iuſtitia ſeruat.

OMnis qui iuſtè iudicat, ſtaterā in manu geſtat. In vtroque penſo iuſtitiam & miſericordiā portat: ſed per iuſtitiam reddit peccati ſententiam, per miſericordiam peccati temperat pœnā, vt iuſto libramine quædam per æquitatē corrigat. quædam verò per miſerationē indulgeat, Qui Dei iuſtitiam oculis ſuis proponit, ſemper timens & tremens in omni nego- B cio formidat, ne de iuſtitiæ tramite deuians cadat: & vnde non iuſtificatur, inde potius condemnetur. Item Auguſtini. in enchiridio, cap. lxxij.

Qui remittit, & qui corripit vterq; miſeretur.

ET qui emendat verbere in quem poteſtas datur, vel coërcet aliqua diſciplina, & tamen peccatum eius quo ab illo læſus aut offenſus eſt, dimittit ex corde, vel orat vt ei dimittatur, non ſolùm in eo ꝙ C dimittit ex corde atque orat, verū etiam in eo quòd corripit, & aliqua emendatoria pœna plectit, eleemoſynam facit, quia miſericordiam præſtat. Multa enim bona præſtantur inuitis quando eorum conſulitur vtilitati, non voluntati, quia ipſi inueniuntur ſibi inimici. Sunt enim multa genera eleemoſynarū, de qb⁹ Albinus ait. *Iuo Car. li. 2. de eleemoſyn. refert.*

De

De multiplici genere eleemoſynarum. A

TRia ſunt genera eleemoſynarum. vna corporalis, egenti dare quicquid poteris. altera ſpiritualis, dimittere à quo lęſus fueris. tertia delinquentes corrigere, & errantes in viam reducere veritatis.

Homi. 6. li. 50. homiliarum. Item Auguſtinus.

Eleemoſynis pecuniæ præfertur eleemoſyna cordis.

DVæ ſunt eleemoſynæ, vna cordis, alia pecuniæ. Eleemoſyna cordis eſt dimittere ei à quo læſus es. nam dare aliquid indigenti aliquãdo quęris, & nõ habes. indulgere peccãti quantũ volueris, redundat tibi. Eleemoſyna cordis multò maior eſt quã eleemoſyna corporis. Charitatis eleemoſyna ſine ſubſtantia terrena ſufficit. Illa verò quæ corporaliter datur, ſi ſine benigno corde tribuitur, omnino nõ ſufficit. B

§. pars. Ex his omnibus apparet ꝙ nec lenitas manſuetudinis ſine rectitudine ſeueritatis, nec zelus rectitudinis ſine mãſuetudine in prælatis debet inueniri. Percuſſores ergo qui præmiſsis auctoritatibus ab epiſcopali officio remouẽtur: non quilibet corporaliter flagellantes, ſed prętermiſſa manſuetudine ad verbera ſemper parati intelligẽdi ſunt, qui per flagella nõ vitia corrigere, ſed timeri appetunt: quibus C

A bus Petrus ſcripſit: Ne ſitis dominantes in clero, ſed forma facti gregis ex animo. 1.Pet.5.a

Hinc etiam Greg. ſcribit in moralibus lib. xix. parte iiij. cap. xxiij. Ca.16.li.19. ad ca.29. Iob.

Manſuetudo & diſtrictio abinuicem non ſeparentur.

SVnt nãque nõnulli ita diſtricti, vt etiã omnem manſuetudinem benignitatis amittant, & ſunt nonnulli ita manſueti, vt perdant diſtricti iura regiminis. Vnde cũctis rectoribus vtraque ſummopere ſunt B tenenda, vt nec in diſciplinæ vigore benignitatẽ manſuetudinis, nec rurſus in manſuetudine diſtrictionẽ deſerãt diſciplinę, quatenus nec à compaſsione pietatis obdureſcant cùm cõtumacẽ corrigunt, nec diſciplinæ vigorẽ molliant cùm infirmorum animos conſolantur. Regat ergo vigor diſciplinæ maſuetudinem: & manſuetudo ornet ſermone vigorẽ, & ſic alterum commendetur ex altero, vt nec vigor ſit rigidus, nec manſuetudo diſſoluta. Idem C homilia 34. euangeliorum.

Verè iuſtus miſeris compatitur, delinquentibus indignatur.

VEra iuſtitia compaſsionem habet, falſa verò dedignationem, quãuis & iuſti ſoleãt rectè peccatoribus indignari. Sed aliud eſt quod agitur typo ſuperbię, aliud quod

quod zelo diſciplinæ. Indignantur etenim A
ſed non dedignantes ſunt. At contra hi qui de falſa iuſtitia ſuperbire ſolent, cæteros quoſq; deſpiciunt, nulla infirmantibus miſericordia condeſcendunt: & quò ſe peccatores eſſe non credunt, eò deterius peccatores fiũt. Item Hieronymus ad cap. 4. lamentationum Hiere.

Peccantes manſuetudine prouocentur, non auſteritate abiiciantur.

RECedite (inquiunt) polluti, recedite, B
abite, nolite nos tangere, nobiſcũ nolite cõmunicare. Talis loquela nõ illuminat cæcum: non ſanat ægrotum, nõ curat infirmũ, ſed magis occîdit, atq; in deſperationẽ periclitantẽ mittit. Boni etenim rectores ex ſua infirmitate aliorum infirmitates penſantes, magis per humanitatis & mãſuetudinis * leuamentũ ſtudẽt peccãtes ab erroris laqueo eruere, quã per auſteritatem in foueam perditionis nutãtes propellere. Vnde doctor gentium: Factus C
ſum, inquit, infirmus infirmis. Idem.

** lenimentum*

1. Cor. 9. d

Origenes homi. 7. ad c. 6. & 7. Ioſue id habet.

In populum ira Dei deſæuit cùm prædicator delinquentes palpat, & non corripit.

SEd illud non ocioſè tranſcurrendũ eſt, ꝙ vno peccãte ira Dei ſuper omnẽ populũ venit. hoc quomodo accidit? quãdo ſacerdotes qui populo pręſunt, erga delinquentes

A quentes beneuoli videri volunt,& verentes peccantiũ linguas,ne fortè malè de eis loquantur:ſacerdotalis ſeueritatis immemores nolunt complere quod ſcriptũ eſt: Peccantẽ coram omnibus argue:vt cæteri metũ habeant.Et iterũ: Auferte malũ à vobis ipſis.nec zelo Dei ſuccenſi imitantur Apoſtolũ dicentẽ:T tradidi huiuſmodi hominẽ ſatanæ in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus fiat.Neq; illud euagelij implere ſtudent,vt ſi viderint peccantẽ, pri- B mò ſecretè eũ cõueniant,poſt etiã duobus vel tribus adhibitis teſtibus, qui ſi cõtẽpſe rit,& poſt eccleſiæ correctionem nõ fuerit emendatus,de eccleſia expulſum velut gentilẽ habeant aut publicanum,.& dum vni parcũt,vniuerſæ eccleſiæ moliuntur interitũ.quę eſt iſta miſericordia,quę iſta bonitas vni parcere,& omnes in diſcrimẽ adducere?.Polluitur enim ex vno peccatore populus,ſicut ex vna oue morbida vni C uerſus grex inficitur:ſic & vno fornicãte, vel aliud quodcunque ſcelus cõmittente, plebs vniuerſa polluitur.Hinc etiam alibi dicitur: Rectorẽ ſubditis pietas matrẽ,diſciplina verò patrem exhibeat. Percuſſor quoq; dicitur, qui ſermone inutili infirmorum conſcientiam vulnerat. Vnde Anacletus papa,epiſtola ij.

1.Tim.5.d *1.Cor.5.d* *Ibidem b* *Mat.18* *4.pars.*

Qui ſermone incauto conſcientiam percutit, infirmorum percuſſor vocatur. A

SAnè percuſſor ille doctor dicitur, qui ſermone inutili conſcientiam percutit infirmorum. Ideo tenere vos & omnes fideles oportet eum qui ſecundũ doctrinam fidelis eſt ſermonem, vt potens ſit conſolari in doctrina ſancta, & contradicentes redarguere, & rectè viuentes atque etiam rectam fidem tuentes conſolidare.

ad Tit.1.d

Epiſcopi & eccleſiaſtici nõ ſint litigioſi. Diſtinct. xlvj. B

1.Tim.3

SEQVITVR in epiſtola ad Timotheũ, nõ litigioſum. Nihil eſt enim impudentius arrogantia ruſticorum, qui garrulitatẽ auctoritatẽ putat: & parati ad lites, in ſubiectos tumidè intonant, quod ex arrogãtia ſuperbiæ prouenire manifeſtũ eſt. Vnde Gregorius ſcribit in Moralibus, libro viceſimotertio, parte quinta, cap. xij.

Gregori.li. 23. cap. 12. ad ca. 33. Iob.

Arrogãtes neſciũt infrre humiliter q̃ docẽt. C

HOc habet propriũ doctrina arrogantium, vt humiliter neſciant inferre quæ docent: & recta quę ſapiũt, etiã rectè miniſtrare nõ poſſunt. In verbis enim eorum proditur, quòd cùm docent, quaſi in quodam ſibi vidẽtur ſummitatis culmine

reſid

A reſidere, eoſque quos docent vt longè infra ſe poſitos velut in imo deſpiciunt, quibus nō conſulendo loqui, ſed vix dominādo dignantur. Rectè autē his per prohetā dominus dicit: Vos autem cum auſteritate imperabatis eis, & cum potentia. Cùm auſteritate enim & potentia imperant, qui ſubditos ſuos non cum tranquillitate ratiocinando corrigere, ſed aſperè inflectere dominando feſtinant. At contra vera doctrina tantò vehementius hoc elationis B vitium fugit per cognitionem, quantò ardentius verborum ſuorum iaculis ipſum magiſtrum electionis inſequitur. Cauet enim ne eum elatis moribus prædicet, quē in cordibus audiētium ſacris ſermonibus inſectatur. Ecce quare litigioſi prohibentur in epiſcopos ordinari. Eſt & alia cauſa huius prohibitionis: litigioſi nāque vel adulationibus animos principū ſibi cōciliant, vel fratribus ſuis detrahendo, infa C miȩ notā ingerūt, vel inter fratres diſcordiam ſeminando, ſeditionem nunquā facere ceſſant, quæ omnia in prælatis damnabilia eſſe probantur. Vnde Greg. ſcribit in moralibus lib. xviij. parte iiij. cap. iij.

Ezec. 34

2. pars.

Gre. ca. 30. lib. 18. ad ca. 27. Iob.

De his qui peccatoribus adulantur.

SVnt nonnulli qui dum malefacta hominum laudibus efferunt, augent quæ

increpare debuerant. Hinc enim per pro- A
Ezec. 13. c phetam dicitur: Væ his qui conſuunt puluillos ſub omni cubito manus, & faciunt ceruicalia ſub capite vniuerſæ ætatis. Ad hoc quippe ſub cubito puluillus, vel ceruical ſub capite iacentis ponitur, vt molliter quieſcat. Quiſquis ergo malè agẽtibus adulatur, puluillum ſub cubito, vel ceruical ſub capite iacentis ponit, vt qui corripi ex culpa debuerat, in ea fultus laudibus molliter quieſcat. Hinc rurſus ſcriptum
Ezec. 13. b eſt: Ipſe ædificabat parietem, illi autem liniebant eum. B
Parietis quippe nomine, peccati duritia deſignatur. Aedificare ergo parietem, eſt contra ſe quempiam obſtacula peccati conſtruere. Sed parietem liniunt, qui peccata perpetrantibus adulantur, vt quod illi peruersè agentes ædificant, ipſi adulantes quaſi nitidum reddant. Sed ſanctus vir ſicut mala de bonis non æſtimat, ita iudicare bona de malis recuſat, di-
Iob 27. a cens: Abſit hoc à me, vt iuſtos vos iudicẽ. C
donec deficiam, non recedam ab innocentia mea. Hinc etiam in concilio Carthagineñ. iiij. cap. vj. legitur.

Adulator vel proditor clericus ab officio degradetur.

CLericus qui adulationibus & proditionibus vacare deprehẽditur, degradetur

A detur ab officio. Item cap.lv.eiuſdem.

Excommunicentur ab epiſcopo, qui fra tribus non probanda obiiciunt.

ACcuſatores fratrũ epiſcopus excommunicet, qui non probanda fratribus obiiciunt: & ſi emendauerint vitium, recipiat eos ad communionem, non ad clerũ. Item cap.57.eiuſdem conci. Carth.4.

Remoueatur ab officio clericus maledicus, ſcurra, fratrũ profectibus inuidẽs non promoueatur.

B CLericus maledicus (maximè in ſacerdotibus) cogatur ad poſtulandam veniam: ſi noluerit, degradetur: nec vnquam abſque ſatisfactione ad officiũ reuocetur. Item cap.60.eiuſdem.

De eodem.

CLericum ſcurrilẽ, & verbis turpibus ioculatorem, ab officio eſſe retrahendum cenſemus. Item cap.54.eiuſdem.

De eodem.

C CLericus inuidens fratrum profectibus, donec in vitio eſt, non promoueatur. Item cap.67.

Non ſunt ordinandi, qui ſeditionibus vacãt.

SEditionarios ſtatuimus nunquam ordinandos clericos, ſicut nec vſurarios, vel iniuriarum ſuarum vltores. Item ex concilio Laodicenſi, cap.5.

Vſuras exigere clericis minimè licet.

3.pars. NOn licet fœnerari miniſtris altaris, vel in ſacerdotali ordine cõſtitutis, vel vſuras vel lucra quæ ſeſcupla dicũtur accipere. Item Leo papa 1.cap.4. A

Nec ſuo nomine nec alieno clericus fœnerator exiſtat.

SIcut non ſuo, ita nec alieno nomine aliquis clericorum exercere fœnus attentet. Indecens eſt enim crimen ſuum commodis alienis impendere & exercere. Fœnus autẽ hoc ſolũ aſpicere & exercere debemus, vt quod hic miſericorditer tribuimus, à domino (qui multipliciter & in ꝑpetuũ mãſura tribuit) recipere valeamus. B

Epiſcopi & eccleſiaſtici nõ ſint auari nec vſurarij. Diſtin.xlvij.

QVOD autem in fine huius capituli vſurarij ordinari prohibẽtur, inde eſt, ꝙ vſuram exercẽtes cupiditati deſeruire probãtur. cupidi autem ab Apoſtolo ordinari prohibentur: quia tales facilè à iuſto deuiarẽt. Vnde in canonibus Apoſtolorum cap.xliiij.legitur. C

Diaconus, presbyter, & epiſcopus, exigens vſuras niſi deſierit, deponatur.

EPiſcopus, aut presbyter, aut diaconus vſuras à debitoribus exigens, aut deſi

A nat, aut certè deponatur. Item ex concilio Niceno.c.xviij. Cap.17

Vſuras exigens ſiue clericus, ſiue ſubiectus regulæ, deijciatur.

QVoniam multi ſub regula conſtituti auaritiam & turpia lucra ſectantur, oblitiq; diuinæ ſcripturæ dicẽtis: Qui pecuniam ſuã nõ dedit ad vſuram: 2.Cor.5 mutuum dantes * cẽteſimas vſuras exigũt, iuſtè cẽſuit magna & ſancta ſynodus, vt ſi quis inuentus fuerit poſt hãc diffinitionẽ vſuras accipiens, aut aliquã adinuentionẽ faciẽs, vel quolibet modo negocia trãſigẽs, aut * hemiolia, id eſt ſeſcupla exigens, vel aliquod tale prorſus excogitãs turpis lucri gratia: deijciatur à clero, & alienus exiſtat à regula. Hinc etiã Greg. in xix. li. moraliũ. c. xxv. ad ca. xxviij. Iob ſcribit dicẽs:

* cẽteſimã

B

1.Cor.5

* ἡμιόλιον numerus eſt cõtinẽs ſuum totũ minorẽ, & dimidiã in ſuper eius partem. Latinè, ſeſquialter dicitur.

Temporalibus lucris deſeruientes Deo nequaquam militare probantur.

OMnes huius ſeculi dilectores in terrenis rebus fortes ſunt, in cæleſtibus debiles. Nam pro tẽporali gloria vſq; ad mortem deſudare appetunt, & pro ſpe perpetua nec parum quidẽ in labore ſubſiſtũt. pro terrenis lucris quaslibet iniurias tolerãt, & pro cæleſti mercede vel tenuiſſimi verbi ferre contumelias recuſant. terreno iudici toto etiam die aſsiſtere for-

C

 tes

tes ſunt, in oratione verò coram domino A
vel vnius horæ momento laſſantur. Sæpe
nuditatem, deiectionem, famam pro ac-
quirendis diuitiis atque honoribus tole-
rant, & earum rerũ ſe abſtinentia cruciãt,
ad quas adipiſcendas feſtinant, ſuperna au
tem laboriosè quærere tantò magis diſsi-
mulant, quantò ea retribui tardius putãt.
* malarũ Hi itaque quaſi aliarum * arborum more
deorſum vaſti ſunt, ſurſum anguſti, quia
fortes in inferiora ſubſiſtunt, ſed ad ſupe-
riora deficiunt, at contra ex qualitate pal- B
marum deſignatur proficiens vita iuſto-
rum, qui nequaquam ſunt in terrenis deſi
deriis fortes, & in cæleſtibus debiles, ſed
longius atque diſtantius ſtudioſos magis
Deo ſe exhibẽt, quàm ſeculo fuiſſe memi-
nerint. Nam cùm quibuſdam per prædi-
Rom. 6. a catorem noſtrum dicitur: Humanum di-
co propter infirmitatem carnis veſtræ. ſi-
cut enim exhibuiſtis membra veſtra ſerui
re immunditiæ & iniquitati ad iniquita-
tem: ita nunc exhibete membra veſtra ſer- C
uire iuſtitiæ in ſanctificationem. eorum
proculdubio infirmitati condeſcenditur,
ac ſi eis apertius diceretur: Si nequaquam
amplius poteſtis, ſaltem tales eſtote in fru
ctu bonorum operum, quales fuiſtis dudũ
in actione vitiorũ: nec debiliores vos ha-
beat

A beat ſancta libertas * aëris, quos in carne validos habuit vſus terrenæ voluptatis. *charitatis, quàm.*

Idem Grego. ciuibus Neapolitanis epiſtola xl.lib.viij.

Ad ſacros ordines vſurarij promoueri non debent.

DE Petro inſuper perueniſſe ad nos cognoſcite, quia ſolidos dedit ad vſuram, quod vos oportet cum omni ſubtilitate perquirere, & ſi ita conſtiterit, alium eligite, & ab huiuſmodi vos perſona ſine B mora ſuſpendite. Nã nos amatoribus vſurarum nulla ratione manus imponimus. Si verò ſubtili habita inquiſitione hoc falſum eſſe putaueritis, quia perſona eius nobis ignota eſt, & vtrum ita ſit de ſimplicitate quod ad nos perlatũ eſt, ignoramus: cum decreto à vobis facto ad nos eum venire neceſſe eſt, vt vitam moreſque illius ſolicitius inquirentes, ſenſum quoq; pariter cognoſcamus, vt ſi iudicio huic aptus C extiterit, veſtra in eo (adiuuante domino) deſideria compleamus. Item ex concilio Elibertano, cap.xx.

Degradetur clericus qui vſuras accipere detegitur.

SI qs clericorũ detectus fuerit vſuras accipere, placuit degradari, & abſtinere. Itẽ Leo epiſco. Anatholio epiſcopo. *Leo pa. I. epiſt. 51 2. pars.*

Nec implicari errore, nec cupiditate violari ſacerdotem oportet. A

VIrum catholicũ, & præcipuè domini ſacerdotem, ſicut nullo errore implicari: ita nulla oportet cupiditate violari, dicente ſancta ſcriptura. Poſt concupiſcentias tuas ne eas. Mens enim potentiæ auida, nec abſtinere nouit à vetitis, nec gaudere conceſsis, nec pietati adhibere conſenſum. Item Gregorius epiſto. cxj. lib. vij. ad Syagrium.

Eccli. 18. d

Qui cupiditatem à ſe non abſcindit, bonorum authori inhærere non valet. B

BOnorum auctori inhærere aliter non valemus, niſi cupiditatẽ à nobis (quæ omnium malorũ radix eſt) abſcindamus: Item Ambro. de eo quod ſcriptum eſt in euangelio: Hominis cuiuſdam diuitis fructus vberes ager attulit.

Luc. 12. c

Amb. ſermone 81

Auari eſt hominum bona inuadere, quorum neceßitatibus ſubuenire valet.

SIcut hi qui per inſaniam mẽte tranſlati ſunt, non iam res ipſas, ſed phantaſias paſsionis ſuæ vident, ita etiam mens auari ſemel vinculis cupiditatis aſtricta, ſemper aurum, ſemper argentum videt, ſemper reditus cõputat, gratius intuetur aurum quàm ſolẽ. ipſa eius oratio & ſupplicatio ad Deum aurum quærit. Et poſt C

pauca:

A pauca: Interdum etiam vſuræ arte nequiſſima ex ipſo auro aurum naſcitur: ſed nec ſatietas vnquam nec finis aderit cupiditati. & infra: Sed ait aliquis: * quid iniuſtũ eſt ſi cùm aliena non inuadam propria diligentius ſeruo? O impudens, dic tu: quid propria dicis? quæ ex quibus recondis, in hunc mundum detuliſti? Quãdo ingreſſus es in hanc lucem, quando de matris vẽtre exiſti, quibus facultatibus quæſo, quibus ſubſidiis ſtipatus ingreſſus es? Et poſt pauca: Proprium nemo dicat quod eſt cõmune: quod pluſquã ſufficeret ſumptui, etiã violenter obtentum eſt. & infra: Nunquid iniquus eſt Deus, vt nobis non æqualiter diſtribuat vitæ ſubſidia? vt tu quidẽ eſſes affluens & abundans: aliis verò deeſſet, & egerent? An idcirco magis, quia & tibi voluit benignitatis ſuæ experimenta conferre, & alium per virtutem patientiæ coronare? tu verò ſuſceptis Dei muneribus, & C in ſinum tuũ redactis, nihil te reputas agere iniquum ſi tam multorum vitæ ſubſidia ſolus obtineas? Quis enim tã iniuſtus, tã auarus, quàm qui tã multorũ alimenta nõ ſuum vſum, ſed abundãtiã & delicias facit? Neque enim minus eſt criminis habẽti tollere, quàm cùm poſsis & abundãs ſis, indigentibus denegare, eſurientium

* auarus

B

panis

panis eſt quem tu detines.nudorum indu- A
mentum eſt quod tu recludis.& miſerorũ
redemptio eſt,& abſolutio pecunia quam
Epiſcopi et tu in terra defodis.Tantorum te ergo inua
eccleſiaſtici dere ſcias bona, quantis poſsis præſtare
domui ſua quod velis. Neceſſe eſt etiã vt ille qui or-
bene præ- dinandus eſt, ſuæ domui ſit bene præpoſi-
ſint. tus,id eſt,ſi in laicali habitu vxorẽ habuit
1.pars. vel filios,à vitiis ad virtutũ ſtudia & verbo & exemplo prouocet, vt quod poſtea præcepturus eſt populis,prius exigat à do
Ephe.5.c meſticis. vnde Apoſtolus Epheſiis ſcri- B
bit, vt vxores ſuas ſicut ſua corpora diligãt,& filios ſuos nõ ad iracũdiã prouocẽt: ſe enutriant illos in omni diſciplina & correctione domini. Vnde cùm Paulus
1.Tim.3.a ad Timotheum ſcribens dixiſſet: Suæ domui bene præpoſitum, ſtatim ſubiunxit: Habentem filios ſibi ſubditos in omni caſtitate,& non in accuſatione luxuriæ. non enim talium cohabitator frontem ha-
Iob 1.b bet alios redarguendi. Vnde de beato Iob C
legitur quòd pro filiis ſuis quotidiana offerebat Deo ſacrificia, offerẽs holocauſta per ſingulos, quos tanta charitatis perfectio in vnum conſtrinxit, vt quiſque eorũ in ſuo die cõuiuium fratribus pręepararet, & ad epulandum ſecum tres ſorores ſuas pariter inuitaret. Quod quia Hely facere

difsi

A diſsimulauit, ac falſa pietate ſuperatus delinquentes filios ferire noluit, (ſicut in libro Regum legitur) apud diſtrictum iudicem ſemeptipſum cũ filijs crudeli damnatione percuſsit. vnde ei diuina voce dicitur: Honoraſti filios tuos magis quã me. Hinc etiam Dauid erga filios bonitatem non diſciplinæ ſeueritatem exercens, eorum iuuentutem experimento didicit eſſe perniciofam, quorum pueritiam vaga licentia permiſit eſſe voluptuoſam. Vnus 1. Re. 2. f
B quippe eorum ſororem ſuam ſtupro corrumpens, à fratre eius Abſalone videlicet inter epulas quas fratribus ſuis fraudulenter parauerat, obtruncatus eſt. Abſalon verò poſtquam veniam à patre obtinuit, de regno illum expulit, & ad cõcubinas eius ingreſſus eſt: demum per inuia deſerti patrem perſequens, quercui inhæſit, atque ita ſuſpenſus interiit. Hinc etiam Paulus ad Timotheum ſcribit dicens: Qui ſuorum & maximè domeſticorum curam nõ
C habet, fidẽ negauit: & eſt infideli deterior. Iure ergo qui domui ſuæ neſcit præeſſe, in epiſcopũ ordinari prohibetur: quia qui in re minima de qua ſibi familiarior debet cura ineſſe, fidelis nõ eſt: quomodo in eccleſia Dei, vbi tot ſunt alieni, ſolicitam diligentiã exhibebit? vnde Hieronymus.

Non

2. Re. 13. a · *2. Re. 16* · *1. Tim. 3. a* · *Hiero. in cõmen. ad ca. pri. epiſtol. ad Titum.*

Non enim iuſtus polluitur ex vitiis filio- A
rũ:ſed libertas ab Apoſtolo eccleſiæ prin
cipi reſeruatur, vt talis fiat qui nõ timeat
propter vitia liberorum extraneos repre-
4. pars. hẽdere. Quod tũc fiet, ſi nõ erit quod ſibi
imputetur. cùm enim greſſus hominis à
Pſal. 36. domino dirigãtur, nec ſint in homine eius
viæ, corripere quidẽ poteſt: corrigere au-
tẽ nõ valet. pulſare poteſt, nõ aperire: ma-
nus cõprimere, nõ animũ mutare. Vnde
Aug. epiſt. 137. ad Hipponenſes. Auguſtinus ad Vincentium Donatiſtam.

Bonorum hominum diſciplina, mores immu- B
tare non valet.

QVantumlibet vigilet diſciplina do-
mus meæ, homo ſum: & inter homi
nes viuo: nec mihi arrogare audeo vt do-
Gene. 9 mus mea melior ſit quàm arca Noë, vbi
tãtùm inter octo homines vnus reprobus
Gen. 21 d inuentus eſt. Aut melior ſit quàm domus
Abrahæ, cui dictum eſt: Eiice ancillam, et
Malac. 1 filium eius. Aut melior ſit quàm domus
Iſaac, cui de duobus geminis dictũ eſt: Ia- C
cob dilexi, Eſau autẽ odio habui. Simplici
ter autẽ fateor charitati veſtræ coram do
mino Deo noſtro, qui eſt teſtis mihi ſuper
animam meam, ex quo Deo ſeruire cœpi:
quoniam ſicut difficilè ſum expertus me-
liores quàm qui in monaſterio profece-
runt: ita nõ ſum deteriores expertus, quã
qui

A qui in monaſterio defecerunt. Hinc arbitror dictũ in Apocalypſi: Iuſtus iuſtificetur adhuc, et qui in ſordibus eſt, ſordeſcat adhuc. Item Cypriano Cornelius papa. Apo.22.b

Conuicia perditorum à via rectitudinis nos mouere non debent.

QVod ad nos attinet, conſcientiæ noſtræ conuenit ſemper dare operam, ne quis culpa noſtra de eccleſia pereat. Si quis autem vltrò & crimine ſuo perierit, & pœnitentiam agere, atque ad eccleſiam
B redire noluerit: nos in die iudicij inculpatos futuros credimus, qui eorum conſulimus ſanitati, illos ſolos in pœnis remanſuros, qui noluerint conſilij noſtri salubritate ſanari. nec mouere nos debent conuicia perditorum quò minus à via recta & à certa regula nõ recedamus, quã Apoſtolus inſtituit, dicens: Si hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem.

Epiſcopi ordinandi & eccleſiaſtici
C non ſint neophyti. Diſt.xlviij.

PROHIBENTVR autem neophyti in epiſcopos ordinari, vt qui heri erat catechumen⁹, hodie non fiat epiſcopus. qui heri erat in theatro, hodie nõ ſedeat in eccleſia. q veſpere erat in circo, hodie nõ miniſtret

niſtret altario. qui dudum fuerat fautor A
hiſtrionum, hodie non ſit conſecrator virginum. Cauſa autem huius prohibitionis eſt ſecundùm Apoſtolum, ne elatus in ſuperbiam tanquam religio Chriſtiana plurimum eo egeret, incidat in ruinam diaboli. Momentaneus nanq; ſacerdos neſcit humilitatem obſeruare & modos perſonarum, vel ſeſe cõtemnere: non ieiunauit, non fleuit, non ſe correxit, non pauperibus erogauit. In arrogantiã (quæ eſt ruina diaboli) incidũt, qui in pũcto horæ necdũ B
diſcipuli fiũt magiſtri: & ſicut Innocẽtius ait: Miſerum eſt eum fieri magiſtrum, qui necdum didicit eſſe diſcipulus. Vnde de eiſdem in Niceno concil. c. 2. legitur.

Inno. pa. pri. epiſt. 12. ad Aureli num.

Neophytus in epiſcopum non eſt ordinandus.

QVoniam multa ſunt ſiue per neceſſitatem, ſiue ex quacunque cauſa contra regulam geſta, ita vt homines ex vita gentilium nuper adhuc catechizati vel inſtructi ſtatim ad ſpirituale baptiſma veniſſent: & continuò cùm baptizati ſunt, C
etiam ad epiſcopatum vel presbyterium prouecti ſunt: rectè igitur viſum eſt decætero nihil tale fieri. nam & tempore opus eſt vt ſit catechumenus: & poſt baptiſma multa probatione indiget. euidens nanq; eſt apoſtolicum præceptum dicens: Non neophy

A neophytum: ne fortè elatus in ſuperbiam 1. Tim. 3. b
in iudicium incidat, & in laqueum diaboli. Si verò præcedente tempore aliquod mortale peccatum admiſerit: & conuictus duobus vel tribus teſtibus fuerit: ceſſabit à clero qui huiuſmodi eſt. Si quis verò pręter hoc fecerit, tanquam contraria ſtatutis ſancti concilij gerens, etiam ipſe præcipitabitur de ſtatu ſui cleri. Neophyti verò hodie appellantur propoſitum ſacræ religionis nouiter aſſumentes. Vnde beatus
B Gregorius ſcribit Syagrio epiſcopo, epiſtola 3. lib. 7.

Quis dicatur Neophytus, & vnde ſit.

SIcut Neophytus dicebatur, qui in initio ſanctæ fidei erat eruditione plantatus: ſic modò neophytus habendus eſt, qui repente in religionis habitu plantatus ad ambiendos ſacros ordines irrepſerit. Ordinatè ergo ad ordines aſcendendum eſt.
C nam caſum appetit qui ad ſummi loci faſtigia poſtpoſitis gradibus per abrupta quęrit aſcenſum. Scimus autem quòd ædificati parietes non prius tignorum pondus accipiunt, niſi à nouitatis ſuæ humore ſiccẽtur: ne ſi antè pondera quàm ſolidentur accipiant, cunctam ſimul ad terram fabricã deponant.

Epiſcopi ordinandi & eccleſiaſtici ſint virtutibus præditi. Diſtinctio xlix.

A

Ecce à quibus vitiis debeant eſſe immunes, qui in epiſcopum ſunt ordinãdi, apparet. qui enim interceſſores pro populo ad Deũ parãtur, neceſſe eſt vt eius gratiam bene viuendo mereãtur. vnde Gregorius, ait in paſtorali: Solicitè formidãdũ eſt ne qui placare poſſe iram Dei creditur, hanc ipſe ex proprio reatu mereatur. cuncti enim liquidò nouimus: quia cùm is qui diſplicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur. Qui ergo deſideriis terrenis adſtringitur, caueat ne diſtricti iram iudicis grauius accẽdens, dum loco delectatur gloriæ, fiat ſubditis auctor ruinæ. Solerter ergo ſe quiſque metiatur: nec locum regiminis aſſumere audeat, ſi adhuc in ſe vitium damnabiliter regnat: ne is quem crimen deprauat proprium, interceſſor fieri appetat pro culpis aliorum.

Greg. c. 11. pri. partis paſtoralis.

B

C

Idem in eodem paſtorali.

Greg. c. 11 pri. partis continuò.

Sacrificiũ Deo nõ offerat q̃ vitijs eſt maculatus.

Hinc etenim ſuperna voce ad Moyſen dicitur in Leuitico: Loquere ad Aaron: Homo de ſemine tuo per familias qui habue

Leuit. 21

A habuerit maculam, non offerat panes Deo ſuo: nec accedat ad miniſterium eius. vbi repente ſubiungitur: Si cæcus fuerit, ſi claudus, ſi vel paruo vel grandi vel torto naſo, ſi fracto pede, ſi mancus, ſi lippus, ſi gibboſus, ſi albuginem habens in oculo, ſi iugem ſcabiem, ſi impetiginem in corpore, vel ponderoſus. Cæcus quippe eſt qui ſupernæ lucem contemplationis ignorat, qui præſentis vitæ tenebris preſſus dum lucem venturam nequaquam diligendo
B conſpicit, quò greſſus operis porrigat, neſcit. Hinc etenim per prophetantem Annam dicitur: Pedes ſanctorum ſuorum ſeruabit: & impij in tenebris conticeſcent. *1. Reg. 2*
Claudus verò eſt, qui quidem quò pergere debeat, aſpicit: ſed per infirmitatem mentis, vitæ viam perfectæ non valet tenere quam videt: quia videlicet dum quis ad virtutis ſtatum fluxa conſuetudine non erigitur: quò deſiderium eius nititur, *Greg. ibid.*
C illuc greſſus operis efficaciter non ſequuntur. Hinc etenim Paulus dicit: Remiſſas manus & diſſoluta genua erigite: & greſſus rectos facite pedibus veſtris, vt nõ claudicans quis erret: magis autem ſanetur. Paruo autẽ naſo eſt, qui ad tenẽdam menſuram diſcretionis idoneus non eſt. naſo quippe odores fœtoreſq; diſcernimus. *Hebr. 12*

recte ergo per naſum diſcretio exprimitur: per quam virtutes eligimus: delicta reprobamus. Vnde & in laudibus ſponſæ: dicitur: Naſus tuus ſicut turris quæ eſt in Libano. quia nimirum ſancta eccleſia quę ex cauſis ſingulis tentamenta prodeant, per diſcretionem conſpicit: & ventura vitiorũ bella ex alto deprehendit. Sed ſunt nonnulli qui dum ſe exiſtimari hebetes nolunt, ſępe ſe in quibuſdam inquiſitionibus pluſquam neceſſe eſt exercentes, ex nimia ſubtilitate falluntur. vnde hoc quoque ſubditur, vel grandi vel torto naſo. Naſus quippe grandis & tortus eſt diſcretionis ſublimitas immoderata: quæ dum pluſquã decet excreuerit, actionis ſuæ rectitudinem ipſa confundit. Fracto autem pede vel manu eſt, qui viam domini pergere omnino non valet: atque à bonis actibus funditus exors vacat: quatenus hæc non vt claudus ſaltem cum infirmitate teneat: ſed ab his omnibus alienus omnino exiſtat. Gibboſus verò eſt, quem terrenæ ſolicitudinis pondus deprimit, ne vnquam ad ſuperna reſpiciat: ſed ſolis his quæ in infimis calcantur, intendit. qui & ſi quãdo aliquid ex bono patriæ cæleſtis audierit, ad hoc nimirum peruerſæ conſuetudinis pondere prægrauatus cordis faciẽ non attollit: quia cogni

Cantic. 7

Ibidem cõtinuò Gre.

A

B

C

A cognitionis ſtatum erigere non valet, quẽ terrenæ ſolicitudinis vſus curuum tenet. Ex eorum quippe ſpecie Pſalm.dicit: Incuruatus & humiliatus ſum vſquequaque. quorum culpam per ſemetipſam veritas reprobans ait: Semẽ autem quod in ſpinis cecidit, hi ſunt qui audierunt verbum, & à ſolicitudinibus & diuitiis & voluptatibus huius vitæ euntes ſuffocantur, & non referũt fructum. Lippus verò eſt, cuius quidẽ ingenium ad cognitionem veritatis emi- *Pſalm.118* *Luca 8*

B cat: ſed tamen hoc carnalia opera obſcurant. In lippis quippe oculis pupillæ ſanæ ſunt: ſed humore defluente infirmantes palpebræ graſſeſcunt: quæ quia infuſione crebra atteruntur, etiam acies pupillæ vitiatur. & ſunt nonnulli quorum ſenſum carnalis vitæ operatio ſauciat, qui videre recta ſubtiliter per ingenium poterant, ſed vſu prauorũ actuũ caligant. Lippus itaque eſt cuius ſenſum natura exacuit, ſed conuerſa

C tionis prauitas confundit: cui bene per angelũ dicitur: Collyrio inunge oculos tuos, vt videas. Collyrio quippe oculos vt videamus inungimus, cùm ad cognoſcendam veri luminis claritatem, intellectus noſtri aciem medicamine operationis bonæ adiuuamus. Albuginem verò habet in oculo, qui veritatis lucem videre non ſini- *Apoc.3* *Greg.ibid. continuò.*

tur : qui arrogantia ſapientiæ ſeu iuſtitiæ A
excęcatur. Pupilla nãque oculi nigra videt:
albuginẽ tolerans nihil videt: quia videlicet
ſenſus humanę cogitationis ſi ſtultum
ſe peccatoremq́ue intelligit, cognitionem
intimæ claritatis apprehendit. Si autem ſibi
candorẽ iuſtitiæ ſeu ſapientiæ tribuit,
à luce ſe ſupernæ cognitionis excludit: &
eò claritatem veri luminis nequaquam penetrat,
quò ſe apud ſe per arrogantiam ex-
Ad Rom. 1 altat, ſicut de quibuſdam dicitur: Dicentes
enim ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt. Iu B
gem verò ſcabiem habet, cui carnis petulantia
ſine ceſſatione dominatur. In ſcabie
etenim feruor viſcerum ad cutem trahitur,
per quam rectè luxuria deſignatur:
quia ſi cordis tentatio vſque ad operationẽ
proſilit, nimirum feruor intimus vſque
ad cutis ſcabiẽ prorumpit, & foris iã
corpus ſauciat: quia dũ in cogitatione voluptas
nõ reprimitur, etiam in actione dominatur.
Quaſi enim cutis pruriginẽ Pau C
ad Cor. 10 lus curabat abſtergere, cùm dicebat: Tentatio
vos non apprehendat niſi humana. ac
ſi apertè diceret: Humanum quidem eſt in
corde tentationem perpeti: dæmoniacum
verò eſt tentationis certamine & operatione
ſuperari. Impetiginem quoque habet
in corpore, quiſquis auaritia vaſtatur
in

A in mente: quæ ſi in paruis non compeſcitur, nimirum ſine menſura dilatatur. Impetigo quippe ſine dolore corpus occupat, & abſq; occupati tædio excreſcens, membrorum decorem fœdat: quia & auaritia captiuam animam dum quaſi delectat, exulcerat: dum adipiſcenda quæque cogitationi obiicit, ad inimicitias accēdit: & dolorem in vulnere non facit: quia æſtuanti animo ex culpa abundantiā promittit. Sed decor membrorum perditur, quia aliarū
B quoque virtutum per hanc pulchritudo deprauatur, & quaſi totū corpus exaſperat: quia per vniuerſa vitia animum ſupplantat, Paulo atteſtante qui ait: Radix omniū malorum eſt cupiditas. Ponderoſus verò eſt, qui turpitudinem opere nō exercet: ſed tamen ab hac cogitatione continua ſine moderamine grauatur in mēte, qui nequaquam quidem vſque ad opus nefarium rapitur, ſed eius animus voluptate luxuriæ
C ſine vllo repugnationis obſtaculo delectatur. Vitium quippe eſt ponderis, cùm humor viſcerum ad virilia labitur: quæ profectò cum moleſtia dedecoris intumeſcūt. Ponderoſus ergo eſt qui totis cogitationibus ad laſciuiam defluens, pondus turpitudinis geſtat in corde: & quāuis praua non exerceat opere, ab his tamen non auellitur

1. ad Timo. 6.b

Greg. ibid.

mente: nec ad vſum boni operis in aperto valet aſſurgere, quia grauat hunc in abſcōditis pondus turpe. Quiſquis ergo cuilibet horum vitiorum ſubiicitur, panes domino offerre prohibetur: ne profectò diluere aliena delicta non valeat is quem adhuc propria deuaſtant. Quia igitur paucis ad paſtorale magiſterium dignus qualiter veniat, atque hoc indignus qualiter pertimeſcat oſtendimus: nunc is qui ad illud dignè peruenerit, in eo qualiter viuere debeat, demonſtremus. Item Hierony. ſuper Malachiam. A

Hieron. ad cap. 1. Malachia. B

Indoctus terrena lucra ſectans, vitiatus ordinari non debet.

SAcerdotes nomen domini deſpiciunt, & quantum ad ſe panem pollutum offerunt, qui ad altare indignè accedunt, quique dato munere ſacerdotium præſumunt. Panem quoque polluit, qui doctrinam domini in populo malè diſpergit: & qui honorat potētem, & deſpicit pauperē. C

Hieron. ibi, paulò inferius. & infra. Si offeratis cæcum animal ad immolandum: nonne malum eſt? &c. Superius accuſati de panibus, nunc accuſantur de victimis. Cæcum animal offert, qui ordinat indoctū in loco docti: magiſtrumq́; facit, qui vix diſcipulus eſſe poterat. Claudum offert, qui lucra terrena quærentem,

locat:

A locat: vtpote pedem in diuerſa ponentem: vnum in diuinis, alterũ in carnalibus: cui poteſt inferri illud de libro Regũ: Vſquequo claudicatis in duas partes? Languidũ offert, qui vitioſum habet pro religioſo: quiq; tardum & pigrũ probat patientẽ, dicens illũ negligẽtiæ redarguendũ. Indignũ eſt enim dare Deo, q̃d dedignatur homo. 3. Reg. 18. d

Eccleſiaſtici criminoſi deponendi ſunt ab ordinibus. Diſtin. l.

B Ex præmiſsis auctoritatibus liquidò monſtratum eſt, quòd variis criminibus irretiti, in ſacerdotes ordinari nõ poſſunt. Nũc autem de eiſdem quæritur, vtrũ poſt peractam pœnitentiam, vel in propriis ordinibus remanere, aut ad maiores gradus cõſcendere valeant. Multorũ auctoritatibus variis criminibus irretiti à propriis ordinibus deiiciuntur, & ab acceſſu maiorum prohibentur. Vnde Gregor. ait Conſtan C tino Mediolanenſi epiſcopo. Greg. epiſt. 17. lib. 4. ad Conſtantiũ ſiue cap. 61

Lapſi in ſuum ordinem reparari non poſſunt.

SI lapſis ad ſuum ordinem reuertendi licentia conceditur, vigor canonicæ procul dubio frangitur diſciplinę: dum pro reuerſionis ſpe, prauæ actionis deſideria quis concipere non formidat. & poſt pau-

ca. Illud autem præ omnibus ſtudete cauere, vt lapſos in ſacro ordine nulla nobis ſupplicatio aliquo modo reuocare ſtudeat: ne huiuſmodi non ſtatuta, ſed tēporaliter dilata credatur eis eſſe vindicta. Item Martinus papa Amando epiſcopo. A

Mart. papa pri. ad Amandum.

Qui poſt ſuam ordinationem labitur, depoſitus permanebit.

QVi ſemel poſt ſuam ordinationem in lapſum ceciderit, deinceps iam depoſitus erit: nullumque gradum ſacerdotij poterit adipiſci. Item Gregor. papa Fabiano epiſcopo. B

Grego. epi. 25. lib. 7. ad Sauinianum.

Presbyter poſt lapſum nulla ratione in ſacro ordine reparari valet.

PResbyterum de quo nos fraternitas tua latoris præſentium legatione conſuluit, nulla ratione in ſacro ordine poſt laſum aut permanere, aut reuocari poſſe cognoſcat. Circa quem tamen mitius agendum eſt: quia commiſſum facinus facili dicitur profeſsione confeſſus. Item Ioānes viij. Cœnomantico Vticenſi epiſcopo. C

Poſt perpetratum homicidium ſacerdotale officium miniſtrari non poteſt.

** nimis.*

MIror minus * doctam ſcientiam tuā ſacerdotem putare poſt perpetratum homicidium poſſe in ſacerdotio miniſtrare: imò (quod eſt ineptius) nobis ſuadere vel

re vel

A re velle, vt ipſi tali præſumptioni præbeamus aſſenſum. Quis enim tam demẽs, tamque peruerſi ſenſus tale quid exiſtimaret, vel poſt quantamcunque pœnitentiam concedendum: cùm omnino canonicæ diſciplinæ ſit contrarium? Debet ergo ſacerdotio priuatus, lachrymarum fonte flagitium tam immane diluere, vt talibus ſaltem remedijs curatus, ſalutis poſſit inuenire ſuffragiũ. Item Nico. papa.

Ad maiorem gradum clericus peruenire non
B *poteſt, qui Paganum occidit.*

CLericum qui Paganum occiderit, nõ oportet ad gradum maiorẽ prouehi: qui carere etiam debet acquiſito. homicida enim eſt. Nam cùm diſcreti ſint milites ſeculi à militibus eccleſiæ: non conuenit militibus eccleſiæ militare ſeculo, per quod ad effuſionem ſanguinis neceſſe ſit peruenire. Item Osbaldo coëpiſcopo Quadrantino.

Qui defendendo ſe Paganum occiderit, ſacer-
C *dotali careat officio.*

DE his clericis pro quibus cõſuluiſtis, ſcilicet qui ſe defendendo, Paganum occiderũt: ſi poſtea per pœnitentiam emẽdati poſsint ad gradum priſtinum redire, aut ad altiorem conſcẽdere: ſcito nos nullam occaſionem dare, nec vllam tribuere eis

re eis

re eis licentiam quemlibet hominum quo A
libet modo occiden di. Veruntamen ſi cõtigerit, vt clericus ſacerdotalis ordinis ſaltem paganum occiderit, multum ſibi conſulit ſi ab officio ſacerdotali receſſerit: ſatiusq́ue eſt illi in hac vita domino ſub inferiori habitu irreprehenſibiliter famulari, quàm alta indebitè appetendo damnabiliter in profundum inferni demergi. Item ex concilio Agath.

Cap.50

Cadat ab officio epiſcopus presbyter aut diaconus capitale committens crimen. B

SI epiſcopus aut presbyter, aut diaconus capitale crimen commiſerit, aut chartam falſauerit, aut falſum teſtimonium dixerit: ab officij honore depoſitus, in monaſterium detrudatur: & ibi quandiu vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat. Item ex concilio Martini papæ.

cap.26.lib. Martini Brach.epiſcopi de ſynod.Græcorum.

Qui homicidij facto aut præcepto aut conſilio poſt baptiſmum conſcius fuerit, clericus non ordinetur.

C

SI quis viduam aut ab alio relictam duxerit: non admittatur ad clerum. quòd ſi irrepſerit, deiiciatur. Similiter ſi homicidij aut facto, aut præcepto, aut cõſilio, aut defenſione poſt baptiſmum conſcius fuerit, & per aliquam ſurreptionem ad clericatum venerit, deiiciatur: & in fine vitæ

ſuæ

A ſuæ laicam communionem tantummodo accipiat. Idem Gregorius Ianuario epiſcopo Caralitano, *Epiſtol. 26 lib. 3*

De ſacris ordinibus lapſi reparari non poſſunt.

PEruenit ad nos quoſdam de ſacris ordinibus lapſos, vel poſt pœnitentiam, vel ante ad miniſterij ſui officiũ reuocari, quod omnino prohibemus: & in hac re ſacratiſsimi quoque canones contradicunt. Qui igitur poſt acceptum ſacrum ordinẽ lapſus in peccatum carnis fuerit: ſacro or
B dine careat, & ad altaris miniſterium non accedat. Item Venantio Lunẽſi epiſco. *Greg. epi. 5 ſiue ca. 49 lib. 4*

De eodem.

ACcedens ad Gorgoniam inſulam fraternitas veſtra diſcutiat id quod ad nos de Saturnino presbytero relatum eſt. Peruenit nanque ad nos quòd poſtquã de ſacris ordinibus lapſus, à ſui ſacerdotij ordine eſt deiectus: ad explendum miniſterium presbyterij præſumpſerit accedere,
C & omnipotenti Deo hoſtias immolare: qđ ſi ita factum eſſe veſtra fraternitas repererit, eum ſacri corporis & ſanguinis domini participatione priuatum in pœnitentiam redigat, ita vt vſque ad diem vltimũ in eadem excommunicatione permaneat: & viaticum tantũmodo exitus ſui tempore percipiat. Si autem eum talem pœnitentiam

tentiam agere fraternitas veſtra cognoue- A
rit,vt ei iuſtè ad recipiendam inter laicos communionem, etiam aute exitum vitæ debeat miſereri: hoc in tuæ fraternitatis ponimus poteſtate:& infra. Præterea ad fraternitatis tuæ conſulta reſpondentes, ſtatuimus diaconum abbatem quẽ de portu Veneris in crimen indicas cecidiſſe, ad ſacrum ordinem non habere vel poſſe aliquo modo reuocari. quem quidem ſacro ordine priuatum,in pœnitentiam deputare te conuenit.cuius ſi poſtea actus conuer B
ſatioq́ue meruerit,priorem inter alios monachos vbi decreueris ſtandi locũ non ordinem obtineat.Subdiaconi quoque quos ſimilis culpa conſtringit, ab officio ſuo irreuocabiliter depoſiti inter laicos communionem accipiant.In portu autem Veneris loco lapſi diaconi aliũ qui hoc officiũ implere debeat,ordinabis. Saturninũ verò presbyterũ vt nunquã ad ſacri ordinis miniſterium præſumat accedere,ſcri- C
ptis cauere decreuimus:ſed eum in inſula Gorgonia atq; Capraria ſolicitudinẽ monaſterij gerere:& in quo ſtatu eſt,ſine cuiuſquã aduerſitate manere ꝑmittimus. Idẽ.

Gregor. ad eundẽ Venantiũ epiſto.16. ſiue c.60.li.4

Loco lapſi alius ordinandus eſt.

POſtquam quenquam criminaliter cadentem in locum quo lapſus eſt nulla ratio

A ratio permittit reuocari: & vltra tres mẽſes eccleſiam vacare pontifice ſtatuta ſanctorum canonum non permittunt, ne cadente paſtore dominicum gregem hoſtis (quod abſit) antiquus inſidiãdo dilaniet: fraternitas veſtra deprecationi eorum cõſentire, & in lapſi loco debet epiſcopum ordinare. Item Martinus papa. *Mar.pa.1. ad Amandum.*

Qui poſt ordinationem ſuam in lapſum ceciderit: ſacra myſteria non debet tractare.

B SI poſt ordinationem ſuam quiſpiam in lapſum ceciderit, & præuaricationis peccato fuerit deprehẽſus obnoxius: omnimodo prohibendus eſt cum manibus lutulentis atque pollutis myſteria noſtræ ſalutis tractare. Econtra exemplis & auctoritatibus probatur poſt actam pœnitentiam proprios gradus licitè poſſe adminiſtrare, & ad maiores poſſe conſcendere. Maria enim ſoror Aaron poſtquam lepra percuſſa eſt: quia in Moyſen murmurauerat: C acta pœnitẽtia à peccato mundata eſt, & priſtinam gratiam prophetizandi recepit. Aaron autem poſt conflatum vitulum etiam in ſummum ſacerdotẽ conſecratus eſt. Dauid poſt adulterium & homicidium ſpiritum prophetiæ recepit, & in proprio gradu permanſit. Achab quoque poſt mortem Nabuthæ viri ſanctiſsimi per pœnitentiam

2.pars. Criminoſi poſt lapſũ eccleſiaſtici pœnitentes reſtitui poſſunt & promoueri.

tentiam humiliatus,in regia ſede permanſit.Et vt prætereamus multa exempla veteris teſtamenti,Petrus negauit Chriſtũ: & poſtea princeps apoſtolorum factus eſt. Paulus Stephanum lapidauit: & tamen à Deo in Apoſtolũ electus eſt. Multi quoq; ab hæreſi ad vnitatem catholicæ fidei reuertentes in ſuis ordinibus ſunt recepti: alij verò ad epiſcopalem etiam gradum ſunt promoti: vtpote Auguſtinus, & alij quàm plures. Item ex epiſtola Cyrilli ad Ioannem Antiochenum. A B

De eodem. *Palea.*

IOannes Chryſoſtomus duabus ſynodis orthodoxorum epiſcoporum fuit diiudicatus:ſed iterum fuit reſtitutus.Marcellus epiſcopus Ancyræ Galatiæ depoſitus fuit:ſed poſtmodum proprium recepit epiſcopatum. Aſclepius diiudicatus à ſynodo,eccleſiam ſuam poſtea recepit.Martianus epiſcopus Andronopolites damnatus à papa Iulio,recepit eccleſiam ſui epiſcopatus.Cyrillus epiſcopus Hieroſolymitanus depoſitus fuit:poſtea reconciliatus eſt eccleſiæ ſuæ.Simili modo Polocromium eiuſdem eccleſiæ Hieroſolymitanæ põtificẽ Sixtus papa dãnauit:& iterum ipſe eũ reconciliauit.Innocentius papa Fortunatum epiſcopum damnauit:ſed ipſe poſtea C

eum

A eum in propriũ locũ reſtituit eccleſię ſuę. Nicenum epiſcopũ à Felice papa damnatũ Gelaſius pa pa ſucceſſor illius reconciliauit,& eccleſiæ ſuæ reſtituit. Leontius dũ eſſet presbyter,depoſitus fuit: ſed poſtea in Antiochia patriarcha extitit. Greg. verò quartus papa Theodoſiũ quem Eugenius eius anteceſſor presbyterij honore priuauerat,ſanctę eccleſię Seguinę conſecrauit epiſcopũ. Abbas nãque epiſcopus diiudicatus fuit:ſed ſancta ſynodus cano-
B nicè ſuã illi reſtituit eccleſiam. Rothardũ verò epiſcopum ſanctę Sueſsioñ. eccleſiæ à ſynodo cui Carolus interfuit rex, condemnatum:& Sophidinum Placentinum epiſcopum meritò reprobatum,Nico. pa. ambos reconciliauit. Pręterea Calixtus papa de huiuſmodi ſcribit ita: *Epi. 2. ad epiſcopos Galliarũ.*

Clerici poſt lapſum in ſuis ordinibus reparari poſſunt.

POnderet vnuſquiſque ſermones ſuos: & quod ſibi loqui nõ vult, alteri non
C loquatur. Vnde bene ſacra ſcriptura ait: Quod tibi nõ vis fieri,alteri ne facias. Nos *Tho.4.c* enim tempore indigemus vt aliquid maturius agamus. non præcipitemus conſilia & opera noſtra:neque eorũ ordinem corrumpamus. Sed ſi aliquis lapſus quoquo modo fuerit:& portemus eum, & frater-

no corripiamus affectu: ſicut ait beatus A
Gal.6.a Apoſtolus: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui ſpirituales eſtis, inſtruite huiuſcemodi in ſpiritu lenitatis, alter alterius onera portantes: & ſic adim-
2.Reg.11 & 21 plebitis legẽ Chriſti. Porrò ſanctus Dauid de mortiferis criminibus pœnitentiã
Mat.26.g egit, & tamen in honore permanſit. Beatus quoque Petrus amariſsimas lachrymas fudit, quando dominũ ſe negaſſe pœnituit: ſed tamen apoſtolus permanſit. & dominus per prophetam pollicetur dicẽs: B
Eze.33.e Peccator in quacunq; hora conuerſus fuerit & ingemuerit, omnium iniquitatũ eius non recordabor amplius. Errant itaque qui putant ſacerdotes poſt lapſum ſi condignam egerint pœnitentiam, domino nõ poſſe miniſtrare, & ſuis honoribus frui ſi bonam deinceps vitam duxerint, & ſuum ſacerdotiũ dignè cuſtodierint. Et ipſi qui hoc putant non ſolùm errant: ſed etiam traditas eccleſiæ claues deſpicere vidẽtur,
Mat.16.c de quibus dicitur: Quodcunque ſolueritis in terra, erit ſolutum & in cælo. alioquin hæc ſententia aut domini nõ eſt, aut vera eſt. Nos verò indubitanter tam domini ſacerdotes quàm reliquos fideles poſt ſatisfactionem dignam poſſe redire ad honorẽ credimus: teſtante domino per prophetam

A phetam: Nunquid qui dormit, nõ adiiciet *Pſal. 40*
vt reſurgat? Et propheta Dauid pœniten
tiam agens dixit: Redde mihi lætitiã ſalu- *Pſal. 50*
taris tui: & ſpiritu principali cõfirma me.
Ipſe nãq; poſt pœnitentia & alios docuit,
& ſacrificium Deo obtulit: dans exemplũ
doctoribus ſanctę eccleſię, ſi lapſi fuerint,
& condignam pœnitẽtiam Deo geſſerint,
vtrunque facere poſſe: docere, & ſanctifi-
cari. Docuit enim quando dixit: Docebo *Pſal. 50*
iniquos vias tuas: & impij ad te conuertẽ-
B tur. Sacrificium Deo obtulit pro ſe dum
dicebat: Sacrificium Deo ſpiritus contri- *Ibidem.*
bulatus: cor contritum, &c. Videns autem
propheta ſua ſcelera mundata per pœnitẽ-
tiam, non dubitauit prædicando & domi-
no libado curare etia aliena. * Mutatur er- ** al. mundetur.*
go homo à peccato, & gratia Dei reſurgit
à lapſu: & in priſtino manet officio iuxta
prædictas authoritates. videat ne amplius
cadat: ſed euãgelica ſentẽtia in eo maneat,
quę ait: Vade, & amplius noli peccare. vn- *Ioan. 8*
C de Apoſtolus ait: Nõ ergo regnet peccatũ *Ad Ro. 6*
in veſtro mortali corpore, vt non obedia-
ti concupiſcentijs eius. Sententiam quę ve
tat miſericordiam nõ ſolũ tenere fratres,
ſed etiam audire, fugite: quia potior eſt mi *Hiero. ad*
ſericordia omnibus holocauſtomatibus & *ca. 3. Malachia.*
ſacrificijs. Item Hieronymus.

In priſtinum gradum poſt pœnitentiam reuocari poſſunt pœnitentes. A

Malac.3 ET purgabit filios Leui. tẽpus enim eſt vt iudicium à domo Dei incipiat. Et alibi ſcribitur: A ſanctis meis incipite. In filijs autem Leui omnem ſacerdotalẽ intelligit dignitatem. Si autem ſacerdotes purgandi ſunt & colandi, vt purum aurũ remaneat & argentum: quid de cæteris eſt dicendum? qui cùm emendati fuerint & colati, tunc offerant Deo iuſta ſacrificia: & placebit domino ſacrificium eorum quod B offertur pro Iuda & Hieruſalẽ: hoc eſt pro his qui dominum confitentur, & pacem eius mente conſpiciunt: ſicut dies ſeculi, & ſicut anni antiqui: hoc eſt vt quomodo in principio placuerunt Deo, ſic poſt peccatum & pœnitentiam placere incipiant, cũ omnium fuerint peccatorum ſorde pur-

Greg.epiſt.33.li.7 gati. Item Greg. Secundino.

Lapſi reparari poſſunt.

QVia ſanctitas tua requiſiuit vt tibi C de ſacerdotali officio poſt lapſum reſurgendi authoritates ſcriberemus, dum dicis de hoc canonũ diuerſorum te legiſſe diuerſas ſententias: alias reſurgendi, alias nequaquã poſſe: ideo nos generales ſynodos à Nicena ſynodo incipientes, hanc cũ reliquis quatuor veneramur: quia ipſam ſequen

A ſequentes cæteræ in cunctis canonicis ſen tentijs vnanimiter concordant: nos verò præcedentes patres ſequimur: quia autho re Deo à ſacra doctrina illorũ non diſcor damus. A capite itaque incipientes, vſque in quartũ altaris miniſtrũ hanc formam ſeruandam cognouimus, vt ſicut minorẽ maior præcedit honore, ita etiã crimine: & quẽ maior ſequitur culpa, maiori plectatur vindicta, & ſic poſtea pœnitentia credatur eſſe fructuoſa. Quid enim pro-
B deſt triticũ ſeminare, & fructũ eius nõ tol lere: aut domum cõſtruere, & nõ illic habi tare? Poſt dignam itaq; ſatisfactionẽ credimus poſſe redire ad honorẽ, & ad fontẽ miſericordiæ recurrentes euangelicã ſententiã proferamus. Gaudeo, inquit, ſuper vno peccatore pœnitẽtiã agẽte, magis quã ſuper xcix. iuſtis qui nõ indigent pœniten tia. Et ouẽ perditã (xcix. non errantibus re lictis in deſerto) humero pij paſtoris ad *Luc.15.b*
C ouile reportandã dominus ipſe teſtatur. Si ouis perdita errans poſt inuentionem ad oliue humero deportatur prædictis xcix. nõ errantibus in deſerto relictis: cur iſte poſt pœnitentiam ad eccleſiæ miniſte riũ lapſus nõ reuocetur? Sicut in Apocal. dicitur de miniſtro eccleſiæ: Memẽto vn- *Apo.2.A* de excideris, & age pœnitentiã: & prima

opera fac. Quid enim grauius eſt, aut carnale delictũ cõmittere, ſine quo pauci inueniũtur: aut Dei filiũ iureiurãdo negare? in quo verbo hũc ipſum beatũ Petrũ apoſtolorũ principem (ad cuius ſacrũ corpus indigni ſedemus) lapſum eſſe cognouimus: ſed poſt negationẽ pœnitẽtia ſecuta eſt: & poſt pœnitẽtiã miſericordia data eſt: quia ab apoſtolatu eum non expulit, qui ante quidem ipſum ſe negare prædixit. A

Mat. 26

Gregor. homil. 9. ad c. 2. Eze.

Eze. 2. 4.

Idem ſuper Ezechielem.

Poſt acerrimam pœnitentiã lapſi reparãtur. B

QVid eſt hoc quòd prophetæ iacẽti dicitur: Sta ſupra pedes tuos, & loquar tecũ, qui enim iacẽti loquebatur, cur ſtanti promittit ſe locuturũ? Sed ſciendum eſt quia alia ſunt quæ iacentes, alia quæ ſtantes audire debemus. Iacenti enim dicitur vt ſurgat: ſtanti autẽ pręcipitur vt ad prędicationẽ proficiſci debeat. Adhuc enim nobis in infirmitatis cõfuſione iacentibus præberi non debet authoritas prædicationis: ſed cùm iam in bono opere ſurgimus: & cùm iam recti ſtare cœperimus: dignũ eſt vt ad lucrandos alios in prædicationẽ mitti debeamus. Stans ergo propheta viſionem ſpiritualem vidit, & cecidit: cadens verò admonitionis verba ſuſcepit vt ſurgeret: ſurgens autem præceptum audi- C

A uit vt prædicaret. Nam qui adhuc ex ſuperbiæ vertice ſtamus, cũ iam de æternitatis timore aliquid ſentire cœperimus, dignum eſt vt per pœnitentiam cadamus. & dum infirmitates noſtras ſubtiliter cognoſcentes humiliter iacemus, per diuini verbi conſolationem ad fortiora opera reſurgamus. Idem. *De eodem.* *Gre.ca. 16. lib. 18. ad c. 28. Iob.*

FErrum de terra tollitur, cũ fortis propugnator eccleſiæ à terrena (quam prius tenuit) actione ſeparatur. non ergo B in eo debet deſpici quod fuit: quia iam incipit eſſe quod nõ fuit. Itẽ Auguſtinus. * ** Hiero. ad ca. 3. Micheæ id habet.*

Poſt condignam pœnitentiam priſtina recipiuntur officia.

CVm exaudiero eos, dabo eis virtutem ſpiritus mei: & implebo eos iudicio meo & fortitudine. Animaduertite in præſenti loco poſſe docere aliquem poſt peccatum, ſi tamen vitia priſtina pœnitentia digna diluerit. Vnde Dauid poſt C adulterium & homicidium loquitur in Pſal. Aſperges me hyſſopo & mundabor: lauabis me, & ſuper niuem dealbabor: nec ſua tamen puritate contentus eſt, ſed infert: Redde mihi lætitiam ſalutaris tui: & ſpiritu principali confirma me. Cumque hoc feceris: docebo (ait) iniquos vias tuas. Item Hieronymus. *Eze. 37.* *Pſal. 50* *Hiero. ad cap. 3. Zachariæ.*

De eodem. A

Zach.3.a IEſus filius Ioſedech ſacerdos magnus quanquam in typo aduentum præceſſerit ſaluatoris: qui noſtra peccata portauit, & alienigenam ſibi ex gentibus copulauit eccleſiam: tamen ſecundũ literam poſt ſacerdotium ſordidatus inducitur: aſtat diabolus à dextris eius: & candida illi deinceps veſtimenta redduntur. Item ex concilio Agathenſi. *ea.ſecundo*

Poſt pœnitentiam clerici correcti gradum ſuũ & dignitatem recipiant. B

COntumaces clerici prout dignitatis ordo permiſerit, ab epiſcopo corrigantur: & ſi qui prioris gradus elati ſuperbia communionẽ fortaſſe contempſerint, aut eccleſiam frequẽtare, vel officium ſuũ implere neglexerint, peregrina eis cõmunio tribuatur: ita vt cùm eos pœnitentia correxerit, reſcripti in matricula gradum ſuum dignitatemque recipiant. Item ex conci. Martini papæ. *ca.17. libri Mart. Bracha. epiſ. de ſynod. Græcorum.*

De eodem. C

SI quis presbyter aut diaconus aut ſubdiaconus inuentus fuerit aliquid de miniſteriis eccleſiæ venundaſſe: quia ſacrilegium commiſit, placuit eum in ordinatione eccleſiaſtica non haberi. In iudicio tamen epiſcopi dimittendus eſt, ſi in ſuo debeat

beat

A beat recipi gradu: quia multotiens hoc ipſum quod de ſacroſancto altario contaminatum eſt, in epiſcopi poteſtate dimiſſum eſt. Item Auguſtinus ad Bonifacium. *Aug. epiſt. 50*

Palea.

BEne valet ſacerdos reſtitui ad honorẽ ſuum poſt peractam pœnitentiam: licet in hoc diuerſi diuerſa ſentiant, dicẽtes non poſſe reſtitui ad honorem: ſed ſic dictum eſt propter ſimulatas pœnitentias quorundam, & propter affectatas hono-
B rum dignitates. Item Auguſtinus.

Palea.

SAcerdos quidem ſi cadit, valet & habet reſtitutionis locum poſt dignam peractam pœnitentiã in honorẽ ſuũ, propheta atteſtãte qui ait: Nũquid qui cadit, nõ adiiciet vt reſurgat? Et beatus Gregorius hoc dicit ad Secundinum epiſcopum incluſum amicum ſuum. Etiã ab ipſo propheta in hoc argumentum habemus: qui *Pſal. 40.* *Gre. epi. 51 li. 53. ad Secundinum.*
C cùm poſt peractum adulterium, & homicidiũ perpetrauit: tamẽ poſtea peracta digna pœnitentia per Dei gratiã ad priſtinũ officiũ reſtituitur. Quomodo igitur huiuſmodi authoritatũ diſſonãtia ad concordiã reuocari valeat, breuiter inſpiciamus. Sunt tamẽ quidã quos nõ odiũ criminis, ſed timor vtilitatis, & amiſsio proprij gra- *3. part.*

 dus,

dus,& ambitio celſioris ad pœnitentiã co A
git.hos ſacri canones irreparabiliter deiiciunt,quia qui ſimulatione pœnitẽtię,vel affectione honoris à Deo nõ conſequitur veniam:nec ab eccleſia reparationẽ meretur. Vnde Augu. ſcribit ad Bonifacium. *epi.50*

Quare constitutum eſt in eccleſia ne poſt pœnitentiam quis ad clericatum redeat.

VT conſtitueretur in eccleſia ne quiſquam poſt alicuius criminis pœnitẽtiam clericatum accipiat, vel ad clericatũ redeat,vel in clericatu permaneat: nõ deſperatione indulgentię,ſed rigore factum eſt diſciplinæ, alioquin contra claues eccleſiæ datas diſputabitur, de quibus dictũ B
Mat.16.c eſt: Quæcunque ſolueritis ſuper terram, ſoluta erunt & in cælo. Sed ne fortè etiã de cæteris criminibus ſpe honoris eccleſiaſtici animus intumeſcẽs ſuperbè ageret pœnitentiam,ſeuerißimè placuit vt poſt actã pœnitẽtiã de dãnabili crimine nemo ſit clericus: vt deſperatione tẽporalis altitudinis medicina maior et verior eſſet hu C
2.Reg.11 militatis. Nam & ſanctus Dauid de criminibus mortiferis egit pœnitentiã: & tamẽ
Mat.26.g in honore ſuo perſtitit. Et beatũ Petrum, quãdo amarißimas lachrymas fudit, vtique Deũ negaſſe pœnituit: & tamen Apoſtolus permanſit. Sed nõ ideo opinãda eſt

ſuper

A ſuperuacua poſteriorum doctorũ diligentia: quia vbi ſaluti nihil detrahebatur: humilitati aliquid addiderunt, quo ſalus tutius inueniretur. Expertus credo aliquorum fictas pœnitentias per affectatas honorũ potentias. cogunt enim multas inuenire medicinas multorũ experimẽta morborum: verũ in huiuſmodi cauſis vbi per graues diſſenſionum ſciſſuras non huius aut illius hominis periculũ, ſed populorũ plurimorũ ſtrages iacet: detrahẽdũ eſt ali B qd ſeueritati, vt maioribus ſanãdis malis charitas ſyncera ſubueniat. Itẽ ex epiſtola Cleri Romani miſſa papæ Cypriano. *epi. 7. libri 2. epiſtola. Cypriani.*

Reparationis beneficium non niſi poſt pœnitẽtiam poteſt concedi.

ABſit à Romana eccleſia vigorem ſuũ tam prophana facilitate dimittere, et neruos ſeueritatis euerſa fidei maieſtate diſſoluere, vt cũ adhuc non tantũ iaceant in peccatis, ſed etiam cadant euerſorum C fratrum ruinæ, properata nimis remedia communicationum vtique non profutura præſtentur. vbi enim poterit pœnitentiæ medicina procedere, ſi etiam ipſe medicus intercepta pœnitentia indulget periculis? Hoc eſt non curare: ſed (ſi verum dicere volumus) occidere eſt. Item Cyprianus de lapſis. *Sermone quinto.*

Impœnitentibus venia concedi non poteſt. A

SI quis præpoſtera feſtinatione temera rius remiſsionem peccatorum cunctis putat ſe dare poſſe, aut audet domini præ cepta reſcindere: non tantũ nihil prodeſt, ſed obeſt lapſis. prouocaſſe enim irã Dei eſt, nõ ſeruaſſe ſententiam: nec miſericordiam piiſsimi domini deprecari, ſed contempto domino de ſua facilitate prȩſume re. & infra: Mandant enim aliqua martyres fieri: ſed ſi iuſta, ſi licita, ſi non contra ipſum dominum ac Dei ſacerdotes ſunt, B facienda ſunt. Si obtemperantis facilis & prona confeſsio, ſi pœnitentis fuerit religioſa moderatio, mandant martyres aliqua fieri: ſed ſi ſcripta non ſunt in lege do mini quȩ mandant, antè eſt vt ſciamus illos à Deo impetraſſe quȩ poſtulant: & tũc facere quod mandant. Neque enim ſtatim videri poteſt diuina maieſtate conceſſum, quod fuerat humana pollicitatione pro-
Exo. 32 in fine. miſſum. Nam Moyſes pro peccatis populi petiit, nec tamen peccantibus veniam à C Deo cùm petiiſſet accepit. Item Iſidorus ad Maſſanum epiſcopum.

Rabanus cap. 1. li. pœnitentium. Eadem Iſidor. refert.

Qui ſunt reparandi poſt lapſum, vel qui non.

DOmino ſancto, meritiſque beato, fratri Maſſano epiſcopo Iſidorus epiſcopus ſalutem. Quod in epiſtolis venera bilis

A bilis fraternitas tua innotuit, videlicet ꝙ in canone Ancyritano capitulo xix. legitur poſt lapſum corporalem reſtaurandũ honoris gradum poſt pœnitentiam: alibi legitur poſt huiuſmodi delictũ nequaquã reparãdum antiqui ordinis meritum: hæc diuerſitas hoc modo ſoluitur. Illos enim ad priſtinos gradus redire canones præcipiunt, quos pœnitentiæ præceſsit ſatisfactio, vel condigna peccatorum confeſsio. At contra hi qui neque à vitio corruptio-
B nis emendantur, atque hoc ipſum carnale delictum quod admittunt, vendicare quadam ſuperſtitioſa temeritate nitũtur, nec gradum vtique honoris, nec gratiam recipiunt communionis. Ergo ita eſt determinanda ſententia, vt neceſſe ſit illos reſtaurari in locum honoris qui per pœnitentiã reconciliationem recepiſſe merentur diuinæ pietatis. Hi enim non immeritò conſequuntur ademptæ dignitatis ſtatum, qui
C per emendationem pœnitentiæ recepiſſe noſcuntur remedium vitæ. Id autem ne fortè magis ſit ambiguum, diuinæ authoritatis ſententia confirmetur. Ezechiel Eze.16
quidem propheta ſub typo præuaricatricis Hieruſalem oſtendit poſt pœnitentiæ ſatisfactionem priſtinum reſtaurari poſſe honorem. Confundere (inquit) ô Iuda, &

porta

porta ignominiam tuam. & poſt paululũ: A
Et tu, inquit, & filiæ tuæ reuertimini ad
antiquitatem tuam. Quod dixit confunde
re, oſtendit poſt opus peccati debere quen
que erubeſcere, & poſt confeſsionem pro
admiſsis ſceleribus verecundam frontem
humo proſtratã demergere, pro eo quòd
dignum confuſione perpetrauerit opus.
Deinde præcepit vt poſt ignominiam &
deiectionẽ ſui nominis ſiue dignitatis re-
uertatur ad ſuam antiquitatẽ. Ergo dum
quiſque poſt opus cõfeſsionis ſuæ confun B
ditur, atque ignominiam portans, depoſi
tionem ſuam cum humilitate luget, reuo-
cari ſecundũ prophetam ad priorem ſtatũ
Apoc. 2. b poterit. Item Ioannes euangeliſta ange-
lo Epheſi eccleſiæ inter cætera quædam
ſimilia ſcribit: Memor eſto vnde cecide-
ris, & age pœnitentiam, & prima opera
fac: alioquin veniam tibi, & mouebo can-
delabrum tuum de loco eius. Ecce in quan-
tum valui: concilij Ancyritani antiquam C
planè, & plenam authoritatem ſacris teſti
moniis explanaui, oſtendens eum poſſe re
ſtaurari in proprio gradu, qui per pœnitẽ
tiæ ſatisfactionem nouerit priora delicta
deflere. Qui verò negligit nec luget quæ
geſsit, & lugenda ſine vllo pudore religio
nis, vel timore diuini iudicij committit,
eum

A eum nullo modo poſſe ad priſtinum gradum reſtaurari cognoſcas. In fine autem huius epiſtolę hoc adiiciendum putaui, vt quotienſcunq; in geſtis cõciliorũ diſcors ſententia inuenitur, illius concilij ſentẽtia magis teneatur cuius antiquior & potior extat authoritas. Quicunq; igitur pro criminibus ſuis dignè Deo pœnitentiam obtulerint, authoritate Gregorij, & Auguſtini, & Hieronymi, & Iſidori, gradum priſtinæ dignitatis recipere poſſunt. Qui au-
B tem non odio criminis, ſed timore vilitatis, vel ambitione dignitatis vel honoris falſas Deo pœnitentias offerunt, in priſtini honoris gradum reparari minimè poterũt. Sed obiicitur illud Hormiſdæ papę, qui ſcribit omnibus epiſcopis per vniuerſas prouincias.

Iuo refert lib. 3. de continẽtia cle.

Diaconus aut presbyter in adulterio deprehenſi reparari non poſſunt.

SI quis diaconus aut presbyter poſt acceptam benedictionem leuiticam cum
C vxore ſua incontinens inueniatur, ab officio ſuo abiiciatur. Ecce manifeſtè conſtat, quia ſecundũ titulos antiquorum patrum ſancto ſpiritu ſuggerente conſcriptos, & ſecundùm ſententias cccxviij. epiſcoporum quas Gallicani canones continere videntur, clerici in adulterio deprehenſi,

henſi, aut ipſi confeſsi, aut ab aliis cõuicti, A
ad honorem redire non poſſunt. ſed quia
fortè non deſunt quibus pro nimia pieta-
te ſuprafcripta ſanctorum patrum ſeueri
tas minimè placeat, ſciant ſe cccxviij. epi-
ſcoporum qui & reliquos ſtatuerũt cano-
nes, ſententias reprehẽdere vel damnare:
ſed quia fortè maior eſt in illis pietas quã
in ſuprafcriptis cccxviij. epiſcopis: maior
eſt in illis miſericordia, quàm in ſancto
Ioanne papa: maior charitas quàm in reli
quis ſanctis, qui hoc exẽplo remedia eccle B
ſiarũ ſuis diffinitionibus deliberarunt: &
ideo aut prona voluntate præceptis illo-
rum conſentiant, aut omnibus illis cõtra-
rios & inimicos ſe eſſe cognoſcant. Quæ
eſt iſta iuſtitiæ inimica bonitas, palpare
criminoſos, & vulnera eorum vſq; in diẽ
iudicij incurata ſeruare? Quòd ſi eos du-
riſsimam pœnitentiam per plurimos an-
nos viderimus agere: tunc nos & ſaluti
eorum poſſemus conſulere, & ſtatuta ca- C
nonum deberemus temperare. Cùm ve-
rò in aliquibus nec compunctio humili-
tatis, nec inſtantia orandi appareat, nec
Pſal. 6 beatum Dauid imitentur, qui dicit: La-
uabo per ſingulas noctes lectum meum,
lachrymis meis ſtratum meum rigabo. &
Pſal. 101 illud: Cinerem tanquam panem mandu-
cabam,

A cabam,& potum meum cum fletu miſcebam:nec eos ieiuniis vel lectionibus vacare videamus,poſſumus agnoſcere ſi ad priſtinos gradus vel honores redirent, cum quanta negligentia , & cum quanto tepore * & animæ ſuæ inimica ſecuritate per- * *torpore* manerent,credentes quòd ſic eis non acta pœnitentia digna dimiſerit Deus, quomodo ſacerdotes indulſiſſe videntur. Verè dico, quia ipſi quibus cum periculoſa & falſa miſericordia indulgere videmur, cùm B ante tribunal Chriſti pro tantis peccatis damnandi aduenerint,contra nos cauſam dicturi ſunt dicentes,quòd dum ad duram aſperitatem linguæ eorum expauimus, aut falſa blandimenta & periculoſas adulationes ipſorum libenter accepimus, in eiſdem permanere peccatis eis inutiliter indulgemus* : aut ipſa peccata augere permittimus*, non recordantes illud quod in * *indulgebamus.* veteri teſtamento ſcriptum eſt : quia vno * *permiſimus.* C peccante,contra omnes ira Dei deſæuiit: *Nume. 6.c*

Item Hieronymus.

Difficile eſt poſt lapſum ad priſtinum gradũ redire.

QVicunque dignitatem diuini gradus non cuſtodiunt, contenti fiant animã ſaluare . Reuerti enim in priſtinũ gradũ poſt lapſum difficile eſt. Itẽ Baſilius,

Lapſus poſt pœnitentiam, altario tantùm miniſtret. A

QVi ſub gradu ceciderit poſt pœnitentiam, contentus fiat baptizare, communionem infirmis dare, & altario tãtum

Cap.1 modo miniſtrare. Item ex concilio Ancyritano.

De ſacerdotibus, diaconis, vel laicis qui idolis thurificant.

PResbyteros qui immolauerũt, & poſtea iterum certamen inierunt, ſi ex fide luctati ſunt, & non ex compacto àd oſtẽ B tationem vt offerrent ipſi fecerunt: hos placuit honorem quidem ſedis propriæ retinere, offerre autem illis, & ſermonem ad populum facere, aut aliquibus ſacerdota-

Cap.2.eiuſ. libus officiis fungi non liceat. Diaconi ſimiliter qui immolauerunt, poſtea verò iterum reluctati ſunt, aliàs quidem honorem habere oportet: ceſſare autem debent ab omni ſacro miniſterio, ita vt nec panem, nec calicem offerant, nec euange- C lium pronuncient: niſi fortè aliqui epiſcoporum conſcij laboris eorum & humilitatis, & manſuetudinis voluerint eis amplius tribuere vel adhibere. penes ipſos er-

Cap.3.eiuſ. go de his erit poteſtas. Qui autem fugiẽtes comprehenſi ſunt, vel à domeſticis traditi, vel ademptis facultatibus ſuſtinere

tor

A tormenta, aut in cuſtodiam detruſi proclamauerunt ſe Chriſtianos eſſe, & eouſque aſtricti ſunt, vt manus eorum comprehendentes violenter attraherent, & funeſtis ſacrificijs admouerent, vt aliquid polluti cibi per neceſsitatem ſumere cogerentur: in omni deiectione & habitu & humilitate vitæ fidem confitentes, hos velut extra delictum conſtitutos, à communionis gratia non prohiberi decernimus. Si verò prohibiti ſunt ab aliquibus, pro-
B pter cautelam ampliorẽ, vel propter quorundam ignorantiam ſtatim recipiantur. Hoc autem ſimiliter & de clericis, & de laicis obſeruare conueniat. Perquiſitum eſt autem & illud, ſi poſſunt etiam laici qui in has neceſsitatis anguſtias inciderunt, ad clericatus ordinem promoueri?

Placuit ergo & hos tanquam qui nihil peccauerint, ſi præcedens eorum vita probauerit, ad hoc officium prouehi. *Ca.11.conc. Niceni, & cap.5.conc. Ancyritani.*
C De his autem qui negauerunt præter neceſsitatem, aut præter ablationem facultatum, aut præter periculum, vel aliquid huiuſcemodi (quod factum eſt ſub tyrannide Licinij) placuit ſanctæ ſynodo: quamuis humanitate probentur indigni, tamen eis beneuolentiam commodari. Sed illud Hormiſdæ papæ deſidioſos & negligẽ

tes, non verè pœnitentes reparari prohibet. Illud autem Hieronymi fatetur hoc eſſe difficile,non impoſsibile. Baſilius autem circa delinquentes rigorem iuſtitiæ ſeruandum oſtendit,quem circa pœnitentes alij relaxandum miſericorditer affirmant. Poſſunt & aliter diſtingui præmiſſæ authoritates, ſecundùm iuſtitiæ rigorem quorum crimina manifeſta ſunt,ante vel poſt ordinationem à ſacris ordinibus deiiciendi ſunt. quorum autem peccata occulta ſunt,& ſatisfactione ſecreta ſecundũ ſacerdotis edictum purgant, in proprijs ordinibus remanere poſſunt. Vnde Nicolaus papa Carolo archiepiſcopo & eius ſuffraganeis. A B

In geſtis cõcilij Vormaticẽ. etiam habetur.

Non poteſt reſtitui in ſacerdotium,cuius crimẽ fuerit manifeſtum.

SAcerdotes ſi in fornicationis ceciderint laqueum, & criminis manifeſtus ſiue oſtenſus ſit actus, ſacerdotij honorem habere non poſſunt ſecundùm canonicæ inſtitutionis authoritatem. Item Rabanus archiepiſcopus ſcribit ad Heribaldum. C

Rabanus cap. 1. libr. pœnitẽtiũ.

Qui valeant reparari poſt lapſum, vel non.

DE his verò viſum eſt nobis ſcribendum eſſe qui ſacros ordines habẽtes, & ante vel poſt ordinationem contamina-

tos

A tos ſe eſſe in capitalibus criminibus confitentur. In quibus (vt mihi videtur) hæc diſtantia eſſe debet, vt hi qui deprehenſi vel capti fuerint publicè in periurio, furto, atque fornicatione, & cæteris huiuſmodi criminibus, ſecundùm canonum ſacrorum inſtituta à proprio gradu decidant: quia ſcandalum eſt populo Dei tales perſonas ſupra ſe poſitas habere, quas vltra modum vitioſas eſſe conſtat, nempe inde retrahuntur homines à ſacrificio Dei, ſicut quon-
B dam Heli filijs peccantibus feciſſe leguntur, & rebelles huic atque contrarij exiſtẽtes eorum prauis exemplis quotidie peiores fiunt. Qui autem de prædictis peccatis abſconsè à ſe admiſsis peccata per occultã confeſsionem coram angelis Dei pręſente etiã ſacerdote qui eis indicturus eſt pœnitentiã, confitentur, & ſemetipſos grauiter deliquiſſe queruntur, ſi ſe per ieiunia & eleemoſynas vigiliasq; & ſacras orationes
C purgare certauerint, his etiam gradu ſeruato ſpes veniæ de miſericordia Dei promittenda eſt. De lapſis etiam in hęreſim hoc obſeruandum eſt, vt ante ſententiam concilij nullus eis communicet. Vnde Cyprianus papa Antonio ait inter cætera.

4. pars

Cyprianus epi. Carth. epiſt. 2. lib. 4. ad Antonianum.

A communione abſtineant qui lapſis ante reſtitutionem communicant.

DE eo autem quod ſtatuẽdum eſſet circa cauſam lapſorum, diſtuli: vt cùm quies & tranquillitas data eſſet, & epiſcopos in vnum conuenire indulgentia diuina permitteret, tunc communicato & librato de omnium collatione cõcilio ſtatuerem quid fieri oportet. Si quis verò ante concilium noſtrum, & ante ſententiam de omni concilio ſtatutam communicare voluiſſet temerè lapſis, ipſe à communione abſtineat. A

5.pars. Quod verò ſupra de homicidiis ſtatutum legitur, intelligitur quando facultas effugiendi datur, nec neceſsitate clauduntur obſidionis. Cæterùm cùm neceſsitate anguſtati effugere non poſſunt: ſi tunc homicidium admiſerint, purgati per pœnitentiam & communioni & officio reddantur. B

Cap. 1 Vnde in Hilerdeñ. concilio, cap. j. legitur.

Poſt duorum annorum pœnitentiam officio & communioni reſtituantur clerici, qui in obſidionis poſiti neceſſitate ſanguinem fuderunt.

DE his clericis qui in obſidionis neceſſitate poſiti fuerint, id ſtatutum eſt, vt qui altario miniſtrant, & Chriſti corpus & ſanguinem tradunt, vel vaſa ſacro officio deputata contrectant, ab omni humano ſanguine (etiam hoſtili) ſe abſtineãt. quòd ſi in hoc ceciderint, tam officio C

quàm

A quàm communione corporis domini duobus annis priuentur, ita vt in duobus annis vigiliis, & ieiuniis, & orationibus, & eleemoſynis proviribus quas dominus donauerit, expiētur: & ita demum officio vel communioni reddātur: ea tamen ratione, ne vlterius ad officia potiora promoueantur. Quòd ſi in definito tempore negligentiores circa ſalutem ſuam extiterint, protelandæ ipſius pœnitentiæ tempus in poteſtate maneat ſacerdotis. Caſu quoque

B ſi clericus homicidium fecerit, in proprio gradu ex diſpenſatione remanere permittetur. Vnde Vrban. ij. ſcribit Guernerio Narbonenſi epiſcopo. *Iuo Carn. lib. 3. de clerico homicida refert.*

Qui caſu homicidium fecit, ex diſpenſatione in ordine ſuo permaneat.

CLerico iaciente lapidem puer dicitur interemptus: nos pro amore Dei & tuo in ſuo ordine eum permanere permittimus, vt tamen ſemper in pœnitentia & timore permaneat. *Iuo ibidē.*

C Item Stephanus V. Sichiberto Corſicæ epiſcopo.

De eodem.

QVia te quaſi obnoxium iudicas, eò quòd à Sarracenis captus homines interfeciſſe videris, bene facis: ſed quoniā non tua ſponte id feciſſe cognoſceris, indecanonicè nullo modo iudicaris. Si

verò ira presbyter commotus aliquem in A
terfecerit, etſi animum occidendi non habuerit, perpetuò tamē depoſitus erit. Vnde Nicolaus papa ſcribit Hosbaldo coëpiſcopo Quadrantino.

Perpetuò careat officio presbyter qui ira commotus, licet extra animum aliquem interfecerit.

STudeat ſanctitas tua perſuadere epiſcopo tuo ſibi canonicum conſociare numerum collegarum, id eſt, ſex ex vicinis prouinciis fratres & coëpiſcopos ſuos: quibus tecum coniunctis & decernentibus di- B
ligenter inueſtigate, & omni niſu perſcrutari procurate quatenus inuenire valeatis, vtrum pro percuſsione iam nominati preſbyteri, an ceruicis fractione idem diaconus (vt fertur) extinctus eſt: qui ſi quidem à præfato presbytero non ad mortem percuſſus eſt, ſed ex equo cadens ceruice fracta interiit: ſecūdùm arbitrium veſtrum pro percuſsione incautè agenti presbytero, pœnitentiam competentem indicite: et
aliquanto tempore à miſſarum ſolenniis C
ſuſpendatur, denuò poſt hoc ad ſacerdotale rediturus officium. Quòd ſi veraciter qualicunque percuſsione presbyteri ille mortuus eſt diaconus, hunc nulla ratione miniſtrare ſacerdotis more decernimus: quoniam etſi voluntatem occidendi non habuerit.

A rit, furor tamen & indignatio ex quibus motio illa mortifera prodiit: in omnibus & præcipuè in Dei miniſtris multipliciter inhibetur atque damnatur. Verùm ſi presbyter adeò veſtro ſtudio obnoxius fortè claruerit, præcipimus vt tale beneficiũ ſibi eccleſiæ ſuæ concedatur: quo & ipſe et ſui ſufficienter poſsint habere ſuæ ſuſtentationis ſolatium. Item ex concilio Maticeñ. cap. 6.

In geſtis Vormaticẽ. concilij ferè his verbis legitur.

Palea.

B QVi verò odij meditatione, vel propter cupiditatem Iudæum vel Paganum occiderit: quia imaginem Dei, & ſpẽ futuræ conuerſionis exterminat: quadraginta dies in pane & aqua pœniteat.

Palea.

SI quis homicidium fecerit: ſi epiſcopus eſt, quindecim annis pœniteat, & deponatur: cunctos quoque dies vitæ ſuæ peregrinando finiat. Presbyter duodecim an-
C nis pœniteat: tres ex his in pane & aqua, et deponatur ſuperioris ſententia. Diaconus decem annis pœniteat: tres ex his in pane & aqua. Clericus & laicus ſeptẽ annis pœniteat, tres in pane & aqua: & ad gradum cuiuſlibet ſacerdotij accedere non præſumat. Item ex concilio Neocæſarienſi.

Id habetur cap. 22. concilij Ancyritani.

Quinquennio à communione abſtineant, qui

caſu homicidium faciunt. A

EOs verò qui non volũtate, ſed caſu homicidium fecerint: prior quidem regula poſt ſeptem tantùm annorum pœnitentiam communioni ſociauit, ſecundùm gradus conſtitutos. hæc verò humana diffinitio quinquennij tempus tribuit. Item ex concilio Elibertano, cap. 5.

Quibus temporum ſpatiis à communione abſtineat, quæ voluntate vel caſu ancillam ſuam interfecerit.

SI qua fœmina zeli furore accenſa flagellis verberauerit ancillam ſuam, ita vt intra certum diem animam cum cruciatu emittat: eò quòd incertum ſit voluntate an caſu occiderit. ſi voluntate, poſt ſeptem annos: ſi caſu, poſt quinque annorum tempora (acta legitima pœnitentia) ad communionem placuit admitti. Quòd ſi intra conſtituta tempora fuerit infirmata: accipiat communionem. Item ex concilio Martini papæ. B

Cap. 79. lib. Martini Brachar. epiſcopi ex ſynodis Græcorum.

De his qui voluntate vel caſu homicidium faciunt. C

SI quis voluntate homicidiũ fecerit, ad ianuã eccleſiæ catholicę ſemper iaceat: & cõmunionem in exitu vitæ ſuę recipiat. Si autẽ non voluntate, ſed caſu aliquod homicidium fecerit: prior canon ſeptem

annis

A annis agere pœnitentiam iuſsit: ſecundus canon quinque mandauit. Item ff.tit.de Furtis.l.Qui ſaccum.

QVi ſaccum habentem pecuniam ſurripuit, furti etiam ſacci nomine tenetur: quãuis non ſit ei animus ſacci ſurripiendi. Contra animum non eſt opus puniri: vt libro ix.C.tit.ad l. Cornel.de ſica. exemplis ſacrarum literarum Diocletiani & Maximiani colligitur. *C.ad.leg. Cornel.de ſic.Eũ qui.*

De eodem.

B EVm qui aſſeuerat homicidium ſe non voluntate, ſed caſu fortuito feciſſe, cũ calcis ictu mortis occaſio præbita videatur: ſi hoc ita eſt, neque ſuper hoc ambigi poterit: omni metu ac ſuſpicione quam ex admiſſæ rei diſcrimine ſuſtinet, ſecundùm id quod annotatione noſtra comprehenſum eſt, volumus liberari. Item imperator Antonius C.ad leg.Cor.de ſica.l.j. *Ibidem. Frater.*

Palea.

C FRater veſter rectius fecerit, ſi præſidi prouinciæ obtulerit. Quòd ſi probauerit non occidendi animo hominem à ſe percuſſum eſſe: remiſſa homicidij pœna ſecundùm militarem diſciplinam ſententiã proferri. Crimen enim contrahitur ſi & voluntas nocendi intercedat. Cæterùm ea quæ ex improuiſo caſu potius quàm

frau

fraude accidunt:fato plerunque,non noxę A
imputanda ſunt. Hinc & Gelaſius papa.

De eodem.

QVantum dicit iſte Placidus, anno preterito dictum eſt de vxore illius, quæ ſubitò inter caballos inuenta eſt: & dum traherentur caballi,colliſa eſt illa:& abortum fecit. Quod ſi ita eſt, fortè ſi caballos alienos furatos tulerit:inde eſt culpabilis. Nam de muliere quæ caſu inter caballos confracta eſt: vbi voluntas illius non agnoſcitur pernicioſa fuiſſe: non po- B
teſt addici & occidi per leges. Item Nicolaus papa.

De eodem.

HI qui arborem incidere videntur, ſi contigerit vt cadens arbor occiderit hominem,inculpabiles ſunt atq; innoxij: quia nec voluntate eorum, nec deſiderio homicidium perpetratum eſt. Si verò aliqua culpa eorum vel neglectu, morientis hominis interitus cognoſcitur aduenisse, C
abiiciendi ſunt à gradu,& in ſacro ordine nullatenus ſuſcipiendi. Item ex concilio Guarmacienſi.

Ex cōcilio Vormaticē ſ.

De eodem.

SAepe contingit dum quis operi neceſſario inſiſtens arborem inciderit, vt aliquis ſubtus ipſam veniens deprimatur: & idcir

A & idcirco ſi voluntate vel negligentia incidentis arborem factum eſt, vt homicida pœnitentię debet omnino ſubmitti. Quòd ſi non ex voto, ſed incuria illius mortuus eſt, non hæc eum ſententia contingit. Si enim dum ille operi neceſſario fortaſsis incumberet, iſte inſperatus occurrerit ſub arbore, & ſub ipſa oppreſſus eſt: inciſor arboris non tenetur pro homicida. Item ex concilio Triburienſi, cap. 36.

De eodem.

B SI duo fratres in ſylua arbores ſucciderint: & appropinquante caſura ipſius arboris, frater dixerit fratri, caue: & ille fugiens, in preſſuram arboris ceciderit, & mortuus fuerit: viuens frater innocens de ſanguine germani diiudicatur. Præmiſsis authoritatibus lapſis permittitur, vt poſt pœnitentiam in ſuis ordinibus reparari valeant: ad maiorem autem conſcendere poſt lapſum nulla eis authoritate permittitur, imò penitus prohibetur. Vnde in
C Hilerdenſi concilio, cap. 5. legitur.

Lapſi in ſuis ordinibus reparari poſſunt, ſed non ad maiora conſcendere.

HI qui altario ſancto deſeruiũt, ſi ſubito in flenda carnis fragilitate corruerunt, & domino reſpiciente dignè pœnituerint, ita vt mortificato corpore, cordis

contri

contriti ſacrificium Deo offerant, maneat A in poteſtate pontificis, vel veraciter afflictos non diu ſuſpendere, vel deſidioſos prolixiori tempore ab eccleſiæ corpore ſegregare: ita tamen, vt ſic officiorum ſuorum loca recipiant, ne poſsint ad altiora officia vlterius promoueri. Quòd ſi iterato velut canes ad vomitũ reuerſi fuerint, & velut ſues in volutabris euerſi iacuerint: non ſolũ dignitate officij careant, ſed etiam ſanctam communionem non niſi in

Mat.26 exitu percipiant. Sed exemplo beati Petri, B qui poſtquam trinæ negationis maculas confeſsione diluit amoris: non ſolùm in gradu ſui apoſtolatus remanſit, verũ etiã in paſtorem totius eccleſiæ à Chriſto inſtitui meruit: probantur lapſi poſt dignam pœnitentiam, non ſolùm propria officia retinere, ſed etiam ad maiora poſſe conſcẽdere. Quòd autem beatus Petrus poſt negationem paſtor eccleſiæ à domino ſit

Gre.homil. 21.euangeliorum. inſtitutus, probatur authoritate beati Gre C gorij, qui in homilia dominicæ reſurrectionis de eodem principe Apoſtolorum ſcribit, dicens:

Petrus poſt culpam negationis, princeps apoſtolorum à domino eſt inſtitutus.

CONſiderandum nobis eſt cur omnipotens Deus eum quem cunctę eccleſię præfer

A præferre diſpoſuerat, ancillæ vocem pertimeſcere, & ſeipſum negare permiſit. Quod nimirũ magnæ eſſe actum pietatis diſpenſatione cognoſcimus: vt is qui futurus erat paſtor eccleſiæ, in ſua culpa diſceret qualiter alijs miſereri debuiſſet. Prius itaque eum oſtendit ſibi, & tunc prępoſuit cæteris, vt ex ſua infirmitate cognoſceret quàm miſericorditer alienas infirmitates toleraret. Itẽ Ambroſius in homilia li. j. *Ambro. ſermo. 47. de ſi de Petri id habet.*

B *Poſt negationem in fide & gradu Petrus profecit.*

FIdelior factus eſt Petrus poſtquã fidẽ ſe perdidiſſe defleuit, atque ideo maiorem gratiam reperit quã amiſit tanquam enim bonus paſtor tuendum gregẽ accipit: vt qui ſibi ante infirmus fuit, fieret omnibus firmamentum: & qui ſe interrogationis tentatione mutauerat, cęteros veræ fidei ſtabilitate fundaret: deniq; propter ſoliditatẽ deuotionis eccleſiarũ petra dici-C tur, ſicut ait dominus: Tu es Petrus, &c. Petra enim dicitur, eò ꝙ primus in nationibus fidei fundamentum poſuerit, & tanquã ſaxũ immobile totius corporis Chriſtianitatis cõpagem molemque contineat.

Item obiicitur: pœnitentes ad ſacros ordines promoueri non debent, non ergo lapſi poſt pœnitentiã ad maiora pertingere poſſunt. *6. paſſ.*

poſſunt. Vnde in concilio Carthaginen A ſi quarto, cap. 68. legitur.

Non ordinetur clericus ex pœnitentibus: & ſi ordinatur, deponitur.

EX pœnitentibus quãuis ſit bonus, tamen clericus nõ ordinetur. ſi per ignorantiam epiſcopi factum fuerit, à clero deponatur: quia ſe ordinationis tẽpore nõ prodidit fuiſſe pœnitentẽ. Si autẽ ſciens epiſcopus ordinauerit talem: etiam ipſe ab epiſcopatu ſuo ordinandi duntaxat poteſtate priuetur. Similì ſententiæ ſubiacebit B epiſcopus, ſi ſciens ordinauerit clericum qui viduam aut repudiatam vxorem habuerit aut ſecundam. Item Siricius papa Imerio epiſcopo.

Ca. 69. eiuſdem.

Epiſt. 1. ca. 15.

Digamus, pœnitens, viduæ maritus, ſacræ militiæ ſe ingerens, ſine ſpe promotionis in ſuo ordine permaneat.

QVicunque pœnitens, quicunque digamus, quicunque viduæ maritus ad ſacram militiam indebitè & incompetenter irrepſerit: hac ſibi conditione veniam C à nobis intelligat relaxatam, vt in magno debeat computare bebeficio ſi adempta ſibi omni ſpe promotionis, in hoc quo inuenitur ordine perpetua ſtabilitate permaneat. Item ex concilio Gerundenſi, cap. 9.

Non

A *Non prohibeatur à clero qui preſſus languore per communionem pœnitentiæ benedictionem accepit.*

SI verò qui in ægritudinis languore depreſſus pœnitentiæ benedictionẽ (quã viaticum dicimus) per communionem acceperit, poſtmodum reconualeſcens caput pœnitentiæ in eccleſia publicè non ſubdiderit: ſi prohibitis vitijs non detinetur obnoxius, admittatur ad clerum. Item Hormiſda papa omnibus epiſcopis per vniuerſas prouincias conſtitutis. *Ex ca. 1. epiſtola ad epiſcopos Hiſpaniæ.*

B *Qui ad pœnitentiam agendam in monaſterio recluditur, presbyter non ordinetur.*

SI ille qui vltro petit pœnitentiã: quãuis eam perfectè agat, non poteſt epiſcopus aut presbyter ordinari: ita vt etiã ſi per ignorantiam ordinatus fuerit, & poſtea conuincitur pœnitentiam accepiſſe, deiiciatur: ille ergo qui inuitus ad pœnitentiam agendam mittitur in monaſterium, (qui vtique nihil aliud quàm pœni-

C tens dicendus eſt) qua conſcientia ad ſacerdotium peruenire permittitur? Nemo mihi talia quælibet contra auctoritatem ſedis apoſtolicæ, vel contra cccxviij. epiſcoporum & reliquorum canonum cõſtituta obiiciat: quia quicquid contra illorum diffinitionem (in quibus ſpiritum ſanctũ

A credi

credimus locutum) dictum fuerit, recipere non ſolùm temerarium, ſed etiam periculoſum eſſe non dubito. Itē Gelaſius vrbis Romæ epiſcopus omnibus epiſcop. A

Gela. pa. 1. epiſtola, ad epiſcopos p̄ Lucaniam & c. Brut. ca. 5

Digamus vel quilibet poſt pœnitentiam ſacris non applicetur miniſterijs.

NOn confidat quiſquam pontificū fas eſſe digamos, aut coniugia ſortientes ab alijs relicta, ſiue quoſlibet poſt pœnitē tiam, vel ſine literis, vel corpore vitiatos, vel conditionarios, aut curię publicarumque rerum nexibus implicatos, aut paſsim B nulla temporis congruentis expectatione diſcuſſos, diuinis ſeruituros applicare miniſterijs. Item Innocentius.

Inno. pa. 1. epi. 5. ad Agapitū & Macedonium.

Pœnitentes nec etiam clerici fieri poſſunt.

CAnones apud Nicenam cōſtituti, pœnitentes etiam ab infimis officijs clericorum excludunt. Hoc non de quibuſlibet pœnitentibus intelligitur, ſed de illis tantùm qui poſt actam pœnitentiam ſecularis militiæ cingulum accipiunt. De C quibus Innocentius epiſcopus ſcribit Victori. Rothomagenſi epiſcopo.

Inno. epiſtola 2. c. 2

Non debet fieri clericus qui poſt remiſsionem peccatorum militiæ cingulum habuit.

SI quis poſt remiſsionem peccatorum cingulum militiæ ſecularis habuerit, ad clericatum omnino admitti non debet.

Poteſt

A Poteſt & aliter intelligi: eſt quædam pœnitentia quæ ſolennis appellatur, quę ſolùm ſemel tantũ in eccleſia conceditur: de qua Ambroſius ait: Sicut vnũ eſt baptiſma ita vnica eſt pœnitentia. Item non eſt ſecundus locus pœnitentiæ. Item * Hieronymus: Reperiuntur quamplurimi qui ſæpius agendam pœnitentiam putant, qui luxuriantur in Chriſto. Nam ſi verè pœnitentiam agerent, nunquam iterandã putarent. Item Auguſtinus ad Macedonium.

Amb. c. 10 li. 2. de pœnitentia.

** Ambroſius id habet ibidem.*

B

Auguſt. epiſt. 54

De eodem.

QVamuis cautè & ſubtiliter & ſalubriter prouiſum ſit, vt locus humillimę pœnitentiæ ſemel tantùm in eccleſia concedatur, ne medicina nimis vtilis vilis * habeatur: tamen quotidie peccantibus nunquam per pœnitentiam venia negatur. Hæc autem pœnitentia quomodo imponenda ſit, in Agathenſi concilio legitur, in quo ſic ſtatutum eſt.

** vilis vel minus eſſet ægrotis.*

cap. 15

C *Quomodo pœnitentes ad pœnitentiã accedãt.*

POenitentes tempore quo pœnitentiã petunt: impoſitionem manuũ, & cilicium ſuper capita ſua à ſacerdote (ſicut vbique ſtatutum eſt) conſequantur. Si autẽ comas non depoſuerint, aut veſtimenta non mutauerint, abiiciantur: & niſi dignè pœnituerint, non recipiantur. Iuuenibus

etiam pœnitentia non facilè committen- A
da eſt, propter ætatis fragilitatem: viati-
cum tamen omnibus in morte poſitis non
eſt negandum. Item ex eodem.

Quæ ſint ſeruanda in ſolenni pœnitentia.

IN capite quadrageſimæ omnes pœnitẽ
tes qui publicam ſuſcipiunt, aut ſuſcepe
runt pœnitentiam, ante fores eccleſiæ ſe
repræſentent epiſcopo ciuitatis ſacco in-
duti, nudis pedibus, vultibus in terrã de-
miſsis, reos ſe eſſe ipſo habitu & vultu
proteſtantes. Ibi adeſſe debẽt decani, id eſt B
archipresbyteri, presbyteri parœciarũ,
& presbyter pœnitentium, qui eorum pœ
nitentiam & conuerſationem diligenter
inſpicere debent: & ſecundùm modum cul
pæ pœnitentiam per præfatos gradus in-
iungere. poſt hæc eos in eccleſiam intro-
ducant, & cum omni clero ſeptem pœni-
tentiales pſalmos in terra proſtratus epi-
ſcopus cũ lachrymis pro eorum abſolutio
ne decantet: tunc reſurgens ab oratione (iu C
xta quod canones iubent) manus eis impo
nat, benedictam aquam ſuper eos ſpargat:
cinerem prius mittat: deinde cilicio capita
eorum operiat: & cum gemitu crebris ſu-
ſpirijs denunciet eis, quoniam ſicut Adã,
proiectus eſt de paradiſo, ita ipſi pro pec-
catis ab eccleſia abiiciuntur. poſtea iubeat

miniſt

A miniſtris, vt eos extra ianuas eccleſiæ expellant: clerus verò proſequatur eos cum reſponſorio, ſcilicet: In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. vt videntes ſanctam eccleſiam pro facinoribus ſuis tremefactã atque commotam, non paruipendant pœnitentiam. In ſacra autem domini cœna rurſus ab eorum decanis & eorũ presbyteris eccleſię liminibus repræſentẽtur. Hãc pœnitentiam nulli vnquã clericorum agere conceditur: atq; ideo huiuſcemodi pœ- *Gene.3.*

B nitentes ad clerum admitti prohibentur.

Vnde in Cartha. conci. v. ſtatutum eſt. *Cap.11*

Clericis non imponitur manus tanquam pœnitentibus.

CONfirmandum eſt, vt ſiquando preſbyteri vel diaconi in aliqua grauiori culpa conuicti fuerint, qua eos à miniſterio neceſſe ſit remoueri ad tempus: nõ eis manus tanquam pœnitentibus, vel tanquam fidelibus laicis imponatur: neque

C vnquam permittendum eſt vt rebaptizati ad clericatus gradum promoueantur.

Vnde Siricius papa, *Epiſto.1. ad Himerium ca.14*

Nec clerico pœnitentiã agere, nec pœnitenti ad clericatum accedere permittitur.

ILlud quoque nobis par fuit prouidere, vt ſicut pœnitentiam agere nulli vnquã conceditur clericorum, ita poſt pœnitu-

dinem ac reconciliationem cuiquam laicorum non licet honorem clericatus adipiſci: quoniam quãuis ſint omnium peccatorum contagione mundati, nulla tamen gerendorũ ſacramentorum debent inſtrumenta accipere, qui dudum fuerunt vaſa vitiorum. Item Leo papa. A

Leo pap. 1. epiſtola 90 ad Ruſticum Narbonẽ. epiſcopum.

Presbyteris & diaconis tanquam pœnitentibus non debent manus imponi.

ALienum eſt à conſuetudine eccleſiaſtica, vt qui in presbyterali honore, aut diaconij gradu fuerint conſecrati, hi pro B crimine aliquo per manus impoſitionem remedium accipiant pœnitendi: quod ſine dubio ex apoſtolica traditione deſcendit, ſecundũ quod ſcriptũ eſt: Sacerdos ſi peccauerit, quis orabit pro eo? Vnde huiuſmodi lapſis ad promerendam miſericordiam Dei priuata eſt expetenda ſucceſsio: vt illis ſi ſatisfactio fuerit digna, ſit etiam fructuoſa. Probantur etiã auctoritate Toletani concilij huiuſcemodi pœnitentes ad C clerũ nõ admittẽdi. In quo ſic ſtatutũ eſt.

Leui. 4. a

Cap. 2. con. Toleta. 2

Cauſa neceſsitatis ad clerum pœnitentes admittantur.

PLacuit vt pœnitentes non admittantur ad clerum, niſi tantùm ſi neceſsitas aut vſus exegerit: tũc deputentur inter oſtiarios vel inter lectores, ita vt epiſtolã vel

A vel euangelium non legant. Si qui autem ordinati ſunt in diaconos, inter ſubdiaconos ita habeantur, vt manus non imponant, nec ſacra contingant. Eum verò pœnitentem dicimus, qui poſt baptiſma aut pro homicidio aut pro diuerſis criminibus grauiſsimisque peccatis publicam pœnitentiam gerens, ſub cilicio diuino fuit reconciliatus altario. Apoſtatæ quoque ad clericatus officium admitti non debẽt. *6.pars.*

Vnde in concilio Arelatenſi ij. *Cap.25*

B *Ad clericatus officiũ nõ admittãtur apoſtatæ.*

HI qui * poſt ſanctam religionis profeſsionem apoſtatant: & ad ſecularẽ redeunt conuerſationem: & poſtmodum pœnitentium remedia non requirunt: ſine pœnitentia communionem penitus nõ accipiant: quos etiam iubemus ad clericatus officium non admitti: & quicunque ille ſit, poſt pœnitentiam habitũ ſecularem accipere non præſumat: quòd ſi præſumpſerit, ab eccleſia alienus habeatur. ** Si qui.*

C

Curiales, milites, forenſes non ordinentur. Diſtinctio lj.

ECCE quòd criminoſi, vel non verè pœnitẽtes, vel publicam pœnitentiam agentes, à ſacris prohibentur ordinibus.

Adiecit quoque ſancta mater eccleſia, vt curiales aut poſt baptiſma militantes, aut in foro decertantes, à ſacris prohibeantur ordinibus. Vnde ait Innocentius papa. A

epiſt. 24. ad epiſcopos in Toletana ſynodo conſtitutos.

Poſt baptiſmum militantes, vel in foro decertantes, à ſacris prohibentur ordinibus.

ALiquantos ex his qui poſt acceptam baptiſmi gratiam in forenſi exercitatione verſati ſunt, & obtinendi pertinaciã ſuſceperunt, accitos ad ſacerdotium eſſe comperimus: de quorum numero aliqui prohibentur ad ſacerdotium aſſumi. aliquantos ex militia, qui cùm poteſtatibus obedierunt, ſæua neceſſariò prçcepta ſunt executi. aliquantos ex curialibus: qui dum parerent poteſtatibus, quæ ſunt ſibi imperata fecerunt. aliquantos qui voluptates & æditiones populis celebrauerunt, ad honorem ſummi ſacerdotij perueniſſe. quorum omnium neminem ad ſocietatẽ quidem ordinis clericorum oportuerat peruenire. quæ ſi ſingula diſcutienda mandaremus, non modicos motus aut ſcandala Hiſpanienſibus prouinciis quibus mederi cupimus, de ſtudio emendationis induceremus. Idcirco remittenda potius hæc putamus. Sed ne deinceps ſimilia committãtur, dilectionis veſtræ maturitas prouidere debebit, vt tantæ vſurpationi nunc finis

B

C

A nis neceſſarius imponatur:eo videlicet cõſtituto, vt quicunque tales ordinati fuerint,cum ordinatoribus ſuis deponantur.

Item Felici epiſcopo Miceriano. *Idem Innoc. epiſtol. 4. ad Felicem Nucerianum epiſcopũ ca. 8*

De quibus laicis aliqui ad clericatum nõ poſſunt peruenire.

DEſignata ſunt genera laicorũ de quibus ad clericatum aliqui venire non poſſunt,id eſt, ſi quis fidelis adminiſtrauerit. De curialibus autem manifeſta eſt ratio, quoniam etſi inueniantur huiuſ-B modi viri qui debeant clerici fieri, tamen quoniam ſæpius à curia repetuntur, cauendum eſt ab his propter tribulationem quæ ſæpe de his eccleſiæ prouenit. Idem. *Inn. epiſt. 2 ad Victricium Rothomagẽ. epiſcopũ, ca. 11*

Non admittantur curiales ad clericale officium.

PRæterea frequenter quidam ex fratribus noſtris curiales, vel quibuslibet publicis functionibus occupatos, clericos C facere cõtẽdunt:pro quibus poſtea maior eſt triſtitia,tunc cùm iam de reuocãdis eis aliquid ab imperatore præcipitur, quàm gratia naſcatur de accito. Conſtat enim eos in ipſis muneribus, id eſt miniſteriis & officiis etiã voluptates exhibere, quas à diabolo inuentas eſſe non dubium eſt: & ludorum & mimorum apparatibus aut

præeſſe, aut forſitan intereſſe. Sit certè in A exemplum ſolicitudo & triſtitia fratrum, quã ſæpe pertulimus imperatore præſente, cùm pro his ſæpius rogaremus: quam ipſe nobiſcum poſitus cognouiſti: quibus nõ ſolùm inferiores clerici ex curialibus, verùm etiam in ſacerdotio conſtituti, ingens moleſtia vt redderentur inſtabat.

Cap. 8. cõci. Toleta. primi. Item ex concilio Toletano ij.

Non promoueatur ad diaconatum, qui poſt baptiſmum ad fidelem necandum accinctus fuerit. B

SI quis poſt acceptum baptiſmum militauerit, & chlamydẽ ſumpſerit ac cingulum ad necandum fideles: etiam ſi grauia non admiſerit, ſi ad clerum admiſſus fuerit, diaconi non accipiat dignitatem.

cap. 18 Item ex concilio Toletano iiij.

A quibus debet eſſe immunis qui in epiſcopum ordinatur.

QVi in aliquo crimine detenti ſunt, qui infamiæ nota aſperſi ſunt, qui C ſcelera aliqua per publicam pœnitentiam ſe admiſiſſe confeſsi ſunt, qui in hæreſim lapſi ſunt, vel qui in hęreſi baptizati ſunt, aut rebaptizati eſſe noſcuntur: qui ſemetipſos abſciderunt, aut qui naturali defectu membrorum minus habere noſcũtur, qui ſecundæ vxoris cõiunctionem ſortiti

ſunt,

A ſunt, aut numeroſa coniugia frequentauerunt, qui viduam vel à marito relictã duxerunt, aut corruptarum mariti fuerunt, qui concubinas aut fornicarias habuerũt, qui ſeruili conditioni obnoxij ſunt, qui ignoti ſunt, qui neophyti vel laici, qui ſecuları militiæ dediti ſunt, qui curiæ nexibus obligati ſunt, qui inſcij literarum, qui nondum ad triginta annos peruenerunt, qui per gradus eccleſiaſticos non aſcenderunt, qui ambitu honorem quærunt, qui B honorem muneribus obtinere moliũtur, qui à deceſſoribus in ſacerdotium eliguntur. Sed nec ille deinceps ſacerdos erit quem nec clerus nec populus propriæ ciuitatis elegit, vel auctoritas metropolitani, vel comprouincialium ſacerdotum aſſenſus non exquiſiuit. Quicunque igitur deinceps ad ordinẽ ſacerdotij poſtulatus, & in his quæ prædicta ſunt exquiſitus, in nullo horum deprehenſus fuerit, & exami-C natus probabili vita & doctrina extiterit, tunc ſecundũ ſynodalia vel decretalia cõſtituta: cũ omnium clericorum vel ciuiũ voluntate ab vniuerſis comprouincialibus epiſcopis aut certè à tribus in ſacerdotem die dominico conſecrabitur: conuenientibus cæteris qui abſentes ſunt ſuis literis, & magis auctoritate vel præſentia ejus

tia ejus

tia eius qui verè Metropolitanus epiſcopus eſt conſtitutus. Epiſcopus autem comprouincialis ibi conſecrandus eſt, vbi Metropolitanus elegerit. Metropolitanus autem non niſi in ciuitate Metropoli à comprouincialibus ibidem conuenientibus. A

Si quis autem deinceps contra prædicta vetita canonũ ad ſacerdotij gradum indignus aſpirare cõtẽderit, cũ ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiacebit.

Nemo per ſaltum ordinetur. Diſtinctio lij. B

QVI verò prætermiſsis aliquibus gradibus non ſuperbia, ſed negligentia ad maiorẽ aſcenderit gradum: tãdiu à maioribus abſtineat, quouſque congruo tẽpore prætermiſſos accipiat. Vnde Alexand. ij. ſcribit Grimaldo Conſtantienſi epiſcopo.

De eo qui ſubdiaconatus ordine poſtpoſito diaconus & presbyter eſt ordinatus. C

SOlicitudo dilectionis tuæ ſtuduit conſulere vtrum portator iſtarum literarum diaconatus & presbyteratus officiũ idoneus ſit peragere, necne, cùm ad id præpoſtero curſu ſubdiaconatus ordine poſtpoſito negligentia potius quàm ſuperbia cognoſcatur aſcendiſſe. vnde nos cõſulendo cha

A do charitati tuæ mãdamus vt ab officio ſa
cerdotali eum prohibeas, donec proximo
quatuor tẽporum ieiunio ſubdiaconatus
miniſterium ſibi ritè imponas, & ſic dein
ceps ad maiora officia eũ redire concedas.

Curiales, milites, forenſes cur non ordinentur. Diſtinctio liij.

CVRIALES autem (vt ſupra
ſcriptũ eſt) ideo ordinari pro-
hibentur, quia frequẽter dum
B ab eccleſia repetuntur, pluri-
ma incommoda eccleſia conſequitur: vel
quia iidem curiales non voto religionis,
ſed vt officiorum ſuorum ratiocinia fu-
giant, ad eccleſiam ſe transferunt. Vnde *Gre. epiſt.*
Gregorius papa ſcribit libro octauo Re- *11. lib. 7. ad*
geſti omnibus epiſcopis de lege Mauricij *epiſcopos Siciliæ.*
Auguſti.

Quare ſit conſtitutum ne curiales ordinẽtur.

LEgem quam piiſsimus imperator de
C dit, ne fortaſſe hi qui militiæ vel ra-
tionibus ſunt publicis obligati, dum cau-
ſarum ſuarũ periculum fugiunt, ad eccle-
ſiaſticum habitum veniãt, vel in monaſte
riis cõuertantur, veſtræ ſtudui fraternita
ti trãſmittere, ob hãc maximè cauſam, ꝙ
hi qui ſeculi actionibus implicati ſunt, in
clero eccleſiæ præpoſterè ſuſcipiẽdi non
ſunt,

ſunt, quia dum in eccleſiaſtico habitu non A
diſsimiliter quàm prius vixerant viuunt, nequaquã ſtudent ſeculum fugere, ſed mutare. quòd ſi etiam tales quique monaſterium petunt, ſuſcipiẽdi nullo modò ſunt, niſi prius à ratiociniis publicis fuerint abſoluti. Si qui verò ex militaribus viris annumerari in monaſteriis feſtinant, non ſunt temerè ſuſcipiendi, niſi vita eorum ſubtiliter inquiſita fuerit: & iuxta normã regularẽ in ſuo habitu per triennium probati, tunc monaſticum habitum Deo au- B
ctore ſuſcipiant.

Serui ſine dominorum conſenſu & libertate non ordinentur.

Diſtinctio liiij.

SERVI autem ordinari prohibentur, niſi à propriis dominis libertatem legitimã conſequãtur. Vnde Leo epiſcopus ſcribit omnibus epiſcopis. C

Leo pa. 1. epiſt. 1. epiſc. omnibus.

Seruus ad clericatus officiũ non promoueatur.

NVllus epiſcoporum ſeruum alterius ad clericatus officiũ promouere præſumat, niſi fortè eorum petitio aut voluntas acceſſerit, qui aliquid ſibi in eo vendicant poteſtatis. debet enim eſſe immunis ab aliis, qui diuinæ militiæ eſt aggregandus:

A dus: vt à caſtris dominicis quibus aſcribibitur, nomen eius nullius neceſsitatis vinculis abſtrahatur. Item ex concilio Triburienſi. cap. 29

De ſeruili conditione nullus ad ſacros ordines deueniat.

NVlli de ſeruili conditione ad ſacros ordines promoueantur, niſi prius à propriis dominis legitimam libertatem conſequantur: cuius libertatis charta ante ordinationem in ambone publicè legatur:
B & ſi nullus contradixerit, ritè conſecrabũtur. Porrò ſeruus non canonicè conſecratur poſtquam de gradu ceciderit, eius conditionis ſit, cuius fuerat ante gradum. Ex concilio Maguntinenſi, capitulo viij. *ca. 8. conci. Carthagin. primi. id habetur.*

Palea.

MAgnus epiſcopus Auguſtudunenſis dixit: quid, dilectionis veſtræ procuratores, actores, & executores, ſeu curatores pupillorum, ſi debeant ordinari? Gratus epiſcopus dixit: ſi poſt depoſita vni-
C uerſa & reddita ratiocinia, actus vitæ ipſorũ fuerint cõprobati in omnibus, debere eos cũ laude cleri (ſi poſtulati fuerint) honore munerari. Si enim ante libertatẽ negociorum ab aliquo ſine cõſideratione fuerint ordinati, ab eccleſia infirmentur. Vniuerſi dixerũt: Rectè omnia ſtatuit ſan

ctitas

ctitas veſtra. ideoq; ita noſtra quoque eſt A
cap. 11. iſta ſentētia. Itē ex concilio Toletano ix.

Poſt donum libertatis famuli eccleſiæ reuocē-tur in clerum.

QVi ex famulis eccleſiæ ſeruituri vocantur in clerum ab epiſcopis ſuis, neceſſe eſt vt libertatis percipiāt donum: & ſi honeſtæ vitæ claruerint meritis adiuti, tunc demum maioribus fungantur officiis. Quos verò flagitij ſordidauerit incorrigibilis noxa: perpetua ſeruitus conditionis religet in catenam. Qui autem or- B dinandi à dominis ſuis libertatem conſequuntur, ab eorum patrocinio penitus debent eſſe alieni: vt in nullo eorū obſequiis inueniantur obnoxij. Vnde in concilio
cap. 72. Toletano iiij. legitur.

Ad clericalem gradum ſuſcipiuntur, qui nullo obſequio retento à dominis ſuis libertatem percipiunt.

QVicunque libertatem à dominis ſuis ita recipiunt, vt ſibi in eis nullum C obſequium patronus retētet, ſi iſti ſine crimine ſunt, ad clericatus ordinem liberi ſuſcipiantur: quia directa manumiſsione abſoluti noſcuntur. Qui verò retento obſequio manumiſsi ſunt: pro eo quòd adhuc patroni ſeruitute tenētur obnoxij, nullatenus ſunt ad clericatus ordinē promouen

A mouendi: ne quando voluerint eorum domini, fiant ex clericis ſerui. Ex concilio Toletano lxxxij. cap.

Palea.

DE ſeruorum ordinatione qui paſsim ad gradus eccleſiaſticos promouentur, placuit omnibus cũ ſacris canonibus concordare: & ſtatutum eſt vt nullus epiſcoporum deinceps eos ad ſacros ordines promouere prę ſumat, niſi prius à propriis dominis libertatem conſecuti fuerint: & ſi
B quilibet ſeruus dominum fugiens, aut per literas, aut adhibitis teſtibus munere cõductis vel corruptis, aut qualibet calliditate vel fraude ad gradus eccleſiaſticos peruenerit: decretum eſt vt deponatur, & dominus eius eum recipiat. Si verò auus aut pater ab alia patria in aliam migrans, in eadem prouincia filium genuerit: & ipſe filius ibidem educatus eſt, & ad gradus eccleſiaſticos promotus fuerit, & vtrum ſeruus ſit ignotum ſit, & poſtea veniens do-
C minus illius legibus eum acquiſierit: ſancitum eſt, vt ſi dominus eius illi libertatẽ dare voluerit, in gradu ſuo permaneat. Si verò eum catena ſeruitutis à caſtris dominicis abſtrahere voluerit, gradũ amittat: quia iuxta ſacros canones vilis perſona manens ſacerdotij dignitate fungi non poteſt.

Item ex concilio Martini papæ. A

Cap.46.libri Martini Brach. epi.ex ſyno. Græcorũ.

Sine patroni conſenſu non ordinetur, qui patrocinio cuiuſlibet eſt obligatus.

SI quis obligatus fuerit tributo ſeruili, vel aliqua conditione, vel patrocinio cuiuſlibet domus: non eſt ordinandus clericus niſi probatæ vitæ fuerit, & patroni conſenſus acceſſerit. Ex concilio Toletano, cap.ij. *Palea.*

DE rebus verò illorum vel peculio qui à propriis dominis libertate donantur, vt ad gradus eccleſiaſticos promoueri B debeant, ſtatutum eſt vt in poteſtate dominorum conſiſtat quicquid ante libertatem habuerunt, vtrum illis concedere, an ſibi retinere voluerint. Cæterùm ſi à dominis ſuis libertatem conſecuti non fuerint, & ad eccleſiaſticos ordines aliquo modo irrepſerint: presbyter peculij amiſsione mulctetur: diaconus verò factus aut vicarium pro ſe præſtabit: aut in ſeruitutem reuocabitur. cæteri verò gradus non poſſunt quenquam à nexu ſeruitutis abſolue- C re. Vnde Gelaſius ſcribit Martino & Iuſto epiſcopis.

Iuo id refert libr. 3 de ſeruis non ordinãdis.

Seruus ſi latenter irrepſerit ad ſacerdotium, peculij amiſsione mulctetur.

EX antiquis * regulis & nouella ſynodali explanatione comprehenſum eſt per

* Et antiquis.

A perſonas obnoxias ſeruituti, cingulo cæleſtis militiæ non præcingi: ſed neſcio vtrũ ignorantia, aut voluntate rapiamini: ita vt ex hac cauſa nullus pœnę epiſcoporum videatur extorris: ita enim nos frequens & plurimorum querela circunſtrepit, vt ex hac parte nihil penitus putetur conſtitutum. Actores ſi quidem illuſtris viri filij noſtri Amandi grauiter conqueruntur homines ſuo iuri debitos alios iam in clericos, alios iam in diaconos ordinatos: cùm B non ſolùm poſt modernum conciliũ (quod tantorum collectione pontificum ſub omnium ſaluberrimę prouiſionis aſſenſu conſtat eſſe perfectum) huiuſcemodi perſonæ ſuſcipi non deberẽt: verùm etiam ſi qui fortè in diuinæ cultu militiæ antè fuerint ignorãtia faciente ſuſcepti, eliminati prorſus, & exuti religioſo priuilegio, ad dominorum ſuorum poſſeſsiones iuſta debuerũt admonitione compelli. Et ideo fratres cha C riſsimi eos quos ſupradicti viri actores in clericatus officio monſtrauerint detineri, diſcuſſos & obnoxios approbatos cuſtodito legum tramite ſine intermiſsione reſtituite: ita vt ſi quis iam ex his presbyter reperitur, in eodem gradu peculij ſui amiſſione mulctatus maneat. Diaconus verò aut vicariũ præſtet: aut ſi nõ habuerit, ipſe

reddatur. Reliqua verò officia ſciant nemi A
nem poſſe ab hac noxietate (ſi conuincitur) vendicari: quatenus hoc ordine cuſtodito, nec dominorum iura, nec priuilegia vlla ratione turbentur. Idem Herculentio Stephano & Iuſto epiſcopis.

Iuo id refert vbi ſupra ex eodem.

Seruus clericus factus, ſeruituti obnoxius maneat.

FRequens equidem & aſsidua nos querela circunſtrepit de his pontificibus, qui nec antiquas regulas, nec decreta noſtra nouiter directa cogitãtes, obnoxias poſſeſsionibus obligatasque perſonas venientes ad clericale cingulũ non refutant. Nu B
per etenim rectores illuſtris fœminæ Placidæ petitorij oblatione conqueſti ſunt Sabinum Marcellianẽſis ſiue Cluſionatus vrbis antiſtitem Antiochum ſeruum iuris patronæ ſuæ (abſentis dominæ occaſione captata) ad presbyterij honorem vſq; perduxiſſe: eiusque fratrem Leontium clericalis officii priuilegio decoraſſe. Et ideo fratres chariſsimi, inter ſupradictos actores, C
& eos qui extremæ conditionis repetuntur obiectu, cognitionẽ vobis noſtra auctoritate deputamus: vt omni veritate diſcuſſa, ſi reuera obiectam ſibi maculã iuſtè refragationis non poterit ratione diluere, Leontium clericum quem gradus præfinitus legibus nõ defendit, ad ſequẽdã cõditionis

A tionis ſuæ neceſsitatem modis omnibus reddi * iubeatis. Antiochũ verò, quia per ſacerdotium reconciliari *non poteſt: ſi in ſua eccleſia in hoc in quo eſt honore collocare eum deſiderat domina, non velut redditum ſibi habeat, ſed pro miniſteriorum celebratione ſuſceptum. Idem Ruffino & Aprili epiſcopis.

* redhibere.

*al. retolli.

De eodem

QVis aut leges principum, aut patrũ regulas, aut admonitiones moder-
B nas dicat debere contemni, niſi qui impunitum ſibi exiſtimat tranſire commiſſum? Actores ſiquidem filiæ noſtræ illuſtris & magnificæ fœminæ Maximæ petitorij nobis inſinuatione conqueſti ſunt Silueſtrũ atque Candidum originarios ſuos contra conſtitutiones quę ſupradictæ ſunt, & cõtradictione præeunte non legitimè à Lucerino pontifice diaconos ordinatos. Ideo fratres chariſsimi tantæ præuaricationis
C exceſſus noueritis ſagacius inquirendos: & ſi conſtiterit querelam veritate fulciri, cõtinuò qui cõtradictione præeunte non legitimè ſunt creati, à ſacris officijs repellantur. Idem eiſdem.

Nec ad religioſæ vitæ propoſitum, nec ad clericatus officium ſerui ſine dominorum conſenſu admittantur.

Gelaſ. pri. epi. epiſco. per Lucaniàm & Bruties. cap. 16

GEneralis querelæ etiam vitanda præſumptio eſt, qua propemodũ cauſantur vniuerſi paſsim ſeruos & originarios dominorum iura poſſeſsionemque fugientes ſub religioſæ conuerſationis obtentu vel ad monaſteria ſeſe conferre, vel ad eccleſiaſticum famulatũ conniuentibus quoque præſulibus indifferenter admitti, quę modis omnibus eſt amouenda pernicies: ne per Chriſtiani nominis inſtitutum, aut aliena iura peruadi, aut publica videatur diſciplina ſubuerti: præcipuè cùm nec ipſam miniſterij clericalis hac obligatione fuſcari dignitatem conueniat: cogaturque pro ſtatu militantium ſibi conditioneque iurgari, aut videri (quod abſit) obnoxia: quibus ſolicita competenter interdictione prohibitis, quiſquis epiſcopus vel presbyter & diaconus vel eorum qui monaſteriis præeſſe noſcuntur, huiuſmodi perſonas apud ſe tenentes non reſtituendas patronis, aut deinceps vel eccleſiæ ſeruituti, vel religionis congregationibus putauerint applicandas, niſi voluntate forſitan dominorum ſuorum ſubſcriptionis teſtimonio primitus abſolutas, vel legitima trãſactione conceſſas: periculum ſe proprij honoris non ambigant communionisque ſubituros, ſi ſuper hac re cuiuſquam verax nos quere

A querela pulſauerit. Magnis quippe ſtudiis ſecundùm beatum Petrum apoſtolum præcauendum eſt ne fides & diſciplina domini blaſphemetur. Idē: Nihil perire credimus eccleſiaſticis vtilitatibus, ſi quæ ſunt aliena reddantur. Hoc tunc obſeruandum eſt cùm dominus & ſeruus eiuſdem profeſsionis inueniuntur. cæterùm ſi Iudæus mancipium Chriſtianum emerit: iudicis vel epiſcopi auctoritate etiam eo inuito ad libertatem debet perduci. Vnde Gregor. Libertino epiſcopo. *2.pars.* *Grego. Libertino præfecto Siciliæ epiſt. 37 ſiue cap.76 lib.2*

B *Ad libertatem perducantur mancipia Chriſtiana à Iudæis comparata.*

MAncipia Chriſtiana quæcunque Iudæum comparaſſe patuerit, ad libertatem iuxta legum præcepta ſine omni ambiguitate perducite, ne (quod abſit) religio Chriſtiana Iudæis ſubiecta polluatur.

Item ex concilio Tolet. iiij. *Cap.14.cōc. Toleta.3.id habetur.*

Officia publica Iudæis non ſunt committenda.

C NVlla officia publica Iudæis iniungantur per quæ eis occaſio tribuatur pœnam Chriſtianis inferre. Si verò Chriſtiani ab eis in Iudaiſmo ritu ſunt maculati, vel etiam circuncisi, nō reddito precio ad libertatem & religionem redeant Chriſtianam. De his autem qui in infidelitate empti, ad gratiam baptiſmi venire deſi-

Epiſt.31.ſiue cap.131 lib.5 derant, quid fieri debeat, Gregor. papa ſcribit Fortunato Neapolitano epiſcopo. A

In libertatem vendicentur ſerui, qui ab infidelitate ad fidem accedunt.

FRaternitatem veſtram primò oportet eſſe ſolicitam, ſi de Iudæorum ſeruitio non ſolùm Iudæus, ſed etiam quiſquã Paganorũ fieri voluerit Chriſtianus, poſt quam volũtas eius fuerit patefacta, ne hũc ſub quolibet ingenio vel argumento cuipiam Iudæorum venundandi facultas ſit: ſed is qui ad Chriſtianam conuerti fidem B deſiderat, defenſione veſtra in libertatem modis omnibus vendicetur. Hi verò, quos huiuſmodi oportet ſeruos amittere, ne forſitan vtilitates ſuas irrationabiliter exiſtiment impediri, ſolicita vos hoc conuenit cõſideratione ſeruare, vt ſi Paganos quos mercimonij cauſa de extraneis finibus emerint, intra tres menſes dũ emptor cui venditi fuerint, non inuenitur, fugere ad eccleſiam fortè contingit, & velle ſe dixerint fieri Chriſtianos, vel extra eccleſiã C hanc talem voluntatem prodiderint: precium eorum ibi à Chriſtiano emptore percipiant. ſi autem poſt præfinitos tres menſes quiſquam huiuſmodi ſeruorum Iudæorum velle ſuum dixerit, & fieri voluerit Chriſtianus, nec aliquis eum poſt-

modum

A modum emerit,nec dominus qualibet occaſionis ſpecie hunc audeat venundare:ſed ad libertatis proculdubio prẹmia perducatur:quia hunc non ad vendendũ,ſed ad ſibi ſeruiendum dicitur comparaſſe. Idẽ Ianuario Caralitano epiſcopo. *Grego. Ianuario Caralitano epiſt.9. lib.3*

Palea.

SIquilibet Iudæorum ſeruus ad venerabiliora loca fidei cauſa confugerit, nullatenus eum patiamini præiudicium ſuſtinere:ſed ſiue olim Chriſtianus, ſiue nũc B fuerit baptizatus, ſine vllo Chriſtianorũ pauperum damno religioſo eccleſiaſticæ pietatis patrocinio modis omnibus defendatur. Item ex concilio Toletano. *Cap.9. con. Tolet.12*

Palea.

ET ſi Iudæorum ſerui in eccleſiis conuerſi ad Chriſti gratiã conuolauerint, libertate donẽtur. Ex concil.Maticẽ.16. *Cap.16.con. Matiſcon. primi.*

Palea.

PRæſenti concilio Deo auctore ſancimus,vt nullum Chriſtianũ mancipiũ C Iudæo deinceps ſeruiat,ſed datis pro quolibet bono mancipio duodecim ſolidis ipſum mancipiũ quicunq; Chriſtianorũ ad ingenuitatẽ ſeu ad ſeruitiũ licentiã habeat redimẽdi.Et ſi Chriſtianus fieri deſiderat, & non permittitur, ſimiliter faciat: quia nefas eſt quẽ Chriſtus dominus ſanguinis

ſui effuſione redemit, blaſphemum Chriſtianæ religionis vinculis tenere. Quòd ſi acquieſcere ſtatutis noſtris quicunque Iudæus noluerit, quandiu ad pecuniam conſtitutam venire diſtulerit, liceat mancipiũ ipſum cum Chriſtianis (vbicunque voluerit) habitare. Itẽ ex concilio Aurelianẽſi. A

De eodem.

SI ſeruus abſente domino aut neſciente, epiſcopo tamen ſciẽte quòd ſeruus ſit, aut presbyter, aut diaconus ordinatus fuerit, ipſo in clericatus officio permanente, B epiſcopus eum domino ſuo cum duplici ſatisfactione recompenſet. Si verò epiſcopus eum ſeruum neſcierit, qui teſtimoniũ perhibent, aut ſupplicauerint eum ordinari, ſimili redhibitione teneantur obnoxij. Itẽ Leo imperator omnibus epiſcopis. Conſtitutio noua.

Iuo Carn. lib. 3. de ſer uis non ordin. id refert ex eo. Verùm in conſtitu - tione 123. de eccleſiaſticis diuer. ca. Iuſtiniani imperatoris dicitur eſſe.

De eodem.

SI ſeruus ſciente & non contradicente domino ſuo in clero fuerit ordinatus, ex hoc ipſo liber & ingenuus erit. Sed ſi C ignorante domino, licet ei intra ſpacium vnius anni & ſeruilem fortunã probare, & ſeruum ſuum accipere, verùm etiã ſi legitimo probato experimento monachus efficiatur, euadit iugũ ſeruitutis. Debẽt enim per triennium antequam monachi efficiantur, in monaſterio permanere, poſtea

verò

A verò ſi monachi effecti fuerint, liberi efficiuntur. Epiſcopalis enim ordo liberat à fortuna ſeruili vel aſſcriptitia, ſed non à curiali ſiue officiali. nã & poſt ordinationẽ durat. Sed & ius patriæ poteſtatis ſoluit epiſcopalis dignitas. Aſſcriptitios verò in ipſis poſſeſsionibus clericos etiã pręter voluntatem dominorum fieri permittemus: ita tamen vt clerici facti impoſitam ſibi agriculturam adimpleant. Item Leo papa omnibus epiſcopis. *Leo pa.1. epiſt.1*

B ADmittuntur paſsim ad ſacrum ordinem quibus nulla natalium, nulla morum dignitas ſuffragatur, & qui à dominis ſuis conſequi libertatem minimè potuerunt, ad faſtigium ſacerdotij (tanquam ſeruilis vilitas hũc honorẽ capiat) prouehuntur. Ab his itaque fratres charißimi omnes veſtrę prouincię abſtineãt ſacerdotes, & nõ tantũ ab his, ſed etiã ab alijs originarijs, vel qui alicui conditioni obligati C ſunt, volumus temperari: niſi fortè eorum petitio aut voluntas acceſſerit, qui aliquid ſibi in eos vendicant poteſtatis. De ſeruis monaſterij quæritur an eccleſiaſticis officijs poſsint aggregari, an non. Sed famuli eccleſiarum non ſunt ordinandi, ſicut ſupra dictum eſt, niſi à proprijs epiſcopis libertatem conſequãtur. Porrò ſeruus *4 pars.*

monaſt

monaſterij libertatem conſequi non va- A
let.non ergo ad clericatum ſibi accedere licet. Quòd autem liber fieri non poſsit, probatur auctoritate viij. ſynodi, in qua ſic ſtatutum legitur.

Monaſterij ſeruum abbati vel monacho non licet liberum facere.

ABbati vel monacho monaſterij ſeruũ non licebit facere liberum. Qui enim nihil proprium habet, libertatem rei alienæ dare non poteſt. Nam & ſicut ſeculi leges ſanxerunt, non poteſt poſſeſsio alienari niſi à proprio domino. B Hac autem auctoritate prohibẽtur ſerui adipiſci libertatem recedẽdi ab obſequio monaſterij: ſed non prohibẽtur nanciſci libertatem promouẽdi ad ſacros ordines. Poteſt enim in ſacris ordinibus cõſtitutus monaſterij obſequio perpetuò deſeruire, ac ſi ſeruus monaſterij & libertatẽ adipiſci, & ſacris officijs aſſociari valet. Vnde in alio cap. præfatæ cõſtitutionis hęc cauſa redditur. Iniu- C
ſtũ enim eſt vt monachis rurale opus faciẽtibus, ſerui eorũ ocio torpeãt, ac delitijs af-
ſ. pars. fluant. Quòd autẽ ſerui eccleſiarũ (quo nomine etiã monaſterij ſeruos ſignificari
Greg. epiſt. intelligimus) ad ſacræ religionis ꝓpoſitũ
44. ſeu cap. debeãt aſſumi, auctoritate Gregorij pro-
88. li. 4. batur, qui in generali ſynodo reſidẽs dixit.

Si con

A *Si conuerſationis probatæ fuerit famulus eccleſiæ, poteſt ordinari.*

MVltos de eccleſiaſtica familia nouimus ad omnipotentis ſeruitium feſtinare, vt ab humana ſeruitute liberi, in diuino ſeruitio valeant in monaſterijs cõuerſari. Quod ſi paſsim admittimus, omnibus fugiendi eccleſiaſtici iuris dominium occaſionẽ præbemus. Si verò feſtinantes ad omnipotentis ſeruitiũ, incautè retinemus, illi inuenimur negare quędã, qui de-
B dit omnia. vnde neceſſe eſt vt ſi quis ex viris eccleſiaſticis vel ſecularis militiæ ſeruitute ad Dei ſeruitium cõuerti deſiderat, probetur prius in laicali habitu conſtitutus, & ſi mores eius atque conuerſatio bono deſiderio illius teſtimoniũ ferunt, abſque vlla retractatione in monaſterio omnipotenti domino ſeruire permittatur, vt ab humano ſeruitio liber recedat, qui diuino amore diſtrictiorẽ appetit ſubire
C ſeruitutem. Si autẽ & in monachali habitu ſecundũ patrum regulas irreprehenſibiliter conuerſatus fuerit, poſt præfixa à ſacris canonibus tẽpora iam ad quodlibet eccleſiaſticũ officiũ prouehatur, ſi tamen illis non fuerit criminibus maculatus quę in veteri teſtamento morte multantur.

Ecce quando ſerui ad clericatũ aſſumi valeant

leant,vel quando non admittantur. Liber A
ti quoque non ſunt promouendi ad clerũ,
niſi ab obſequijs ſui patroni fuerint abſo-
Cap.80 luti. Vnde in concilio Elibertano.

Abſque patroni aſſenſu liberti non promo-ueantur ad clerum.

PRohibendum eſt vt liberti quorum patroni in ſeculo fuerint, ad clerum non promoueantur.

Corpore vitiati ſponte non ordinentur. Diſtinctio lv. B

Gela. pa.1. epi.ad vniuerſos epiſco.per Lucaniam.

CORPORE verò vitiati ſimiliter à ſacris officijs prohibẽtur. Vnde Gelaſi⁹ pa.ſcribit dicẽs. *Qui de monaſterialibus diſciplinis ad clericale munus accedit, & de laicis, anteacta eius vita examinetur.*

PRiſcis igitur pro ſua reuerentia manentibus inſtitutis(quæ quidẽ vbi nulla rerum vel temporum vrget anguſtia, regulariter conuenit cuſtodiri)quia eatenus C
eccleſiæ vel cunctis,vel ſufficientibus priuatæ ſunt miniſtris,vt plebibus ad ſe pertinentibus diuina munera ſupplere non valeant:concedimus,vt ſi quis monaſterialibus diſciplinis eruditus, ad clericale munus accedit etiam de laicis, anteacta eius vita requiratur.Ne ſit aliquo facinore in-

fectus

A fectus, vel illiteratus, vel digamus, vel ab adoleſcētia ſordidatus, vel corpore vitiatus, vel ſeruilis, vel originariæ conditionis, vel curiæ, vel publicarum rerum nexibus implicatus, vel publica pœnitentia notatus, vel nulla congruentis temporis expectatione diſcuſſus. Item ex concilio Arelatenſi iij. Cap. 3

Annuæ ſuſpenſioni ſubiaceat, qui præter canonum formam aliquem ordinat.

B NVllus pœnitentem, nullus digamum, nullus viduarum maritum in prędictis honoribus audeat ordinare: & licet hoc iam omniū propè canonū inſtituta cōtineant, tamen ne cuiquam ſacerdotum ſupplicantium (ſicut iam ſupra diximus) importunitas vel ſuggeſtio iniqua ſubrepat, neceſſe fuit vt nunc ſeueriorem regulam ſibi velint domini ſacerdotes imponere: & ideo quicunque ab hac die contra ea quę ſuperius comprehenſa ſunt, clericum C ordinare præſumpſerit, ab ea die qua hoc ei potuerit approbari, anno integro miſſas nō pręſumat celebrare. Quā rē ſi quis obſeruare noluerit, & cōtra ſtatuta fratrū faciens miſſas celebrare præſumpſerit: eccleſiæ communione priuetur, & ab omniū fratrum cōmunione nouerit ſe alienum, quia dignū eſt vt ſeueritatē eccleſia-

ſticæ

ſticæ diſciplinæ ſentiat, qui ſalubriter à A ſanctis patribus inſtituta obſeruare contemnit. Item Hilarius papa.

Ca.3.ſynodi Romana cui præfuit.

Non ordinentur pœnitentes vel illiterati.

POenitentes vel inſcij literarũ, aut aliqua mẽbrorũ dãna perpeſsi ad ſacros ordines aſpirare nõ audeãt. Quiſquis autẽ taliũ cõſecrator extiterit, factũ ſuũ ipſe diſſoluet. Corpore autẽ vitiati intelliguntur non caſu ſed propria voluntate abſciſsi.

Cap.22

Vnde in canonibus apoſtolorũ legitur. B

Qui ſemetipſum abſciderit, non ordinetur.

SI quis abſciderit ſemetipſum, id eſt ſi quis amputauerit ſibi virilia, non fiat clericus, quia ſui eſt homicida, & Dei cõditioni inimicus. Si quis cùm clericus fuerit, abſciderit ſemetipſum, omnino damnetur: quia ſui homicida eſt. Item ex concilo Arelatenſi ij.

Ca.23.eiuſ. Cap.7

Nõ producãtur ad clerũ qui ſeipſos abſcindũt.

HI qui ſe carnali vitio repugnare neſcientes abſcindunt, ad clerũ perueni C re non poſſunt. Item Innocentius ſcribit Felici Maceriano epiſcopo.

Innoc.pa.1. epi.4. Felici Nuceriano.

Non eſt ordinandus qui partem digiti volens ſibi abſcidit.

QVi partẽ cuiuſlibet digiti ſibiipſi volens abſcidit, hunc ad clerum canones non admittunt. Cui verò caſu aliquo

conti

A contigerit, dum operi ruſtico curam impendit, aut aliquid faciens ſe non ſponte percutit, hos canones præcipiunt & clericos fieri: & ſi in clero reperti fuerint, non abiici. In illis enim voluntas eſt vindicanda: quæ ſibi cauſa fuit ferrum iniicere: in iſtis autẽ caſus veniam meruit. Similiter verò intelligendum eſt de his qui per languorem à medicis ſecantur, aut à barbaris abſcinduntur, aut à dominis caſtrantur.

Vnde in Niceno concilio legitur. Cap. I

B *Qui per languorem à medicis deſecatur, ad clerum valet admitti.*

SI quis à medicis propter languorẽ deſectus eſt, aut à barbaris abſciſſus: hic in clero permaneat. Si quis autem ſe cũ ſanus eſſet abſcidit, hũc & in clero conſtitutũ abſtinere conueniet, & deinceps nullũ debere taliũ promoueri. Sicut autẽ hic claret ꝙ de his qui hanc rẽ affectant, audẽtq; ſeipſos abſcindere, hæc quæ diximus ſunt C ſtatuta: ſic eos quos aut barbari aut domini caſtrauerunt, ſi inueniuntur aliàs digniſſimi, tales ad clerum ſuſcipit eccleſiaſtica regula. Item ex canone Apoſtolorum. Cap. 21

Licitè ordinetur epiſcopus, qui per hominum inſidias eunuchizatur.

EVnuchus ſi per inſidias hominum factus eſt, vel ſi in perſecutione eius ſunt

amputata virilia, vel ſi ita natus eſt, & eſt A
Capi.21. li. Martini Bracharẽ. epiſ. ex ſynodis Græcorum. dignus, fiat epiſcopus. Item ex concilio Martini papæ.

Non excluduntur à clero, qui à medicis vel à barbaris, vel à dominis ſuis caſtrantur.

SI quis pro ægritudine naturali à medicis ſecta habuerit, ſimiliter & qui à barbaris, aut qui à dominis ſuis caſtrati fuerint, & moribus digni inueniũtur, hos canon admittit ad clerum promoueri. Si quis autem ſanus non per diſciplinam religionis & abſtinentiæ, ſed per abſciſionẽ B
à Deo plaſmati corporis exiſtimat poſſe à ſe carnales concupiſcentias amputari, & ideo ſe caſtrauerit, non eum admitti decernimus ad aliquod clericatus officium. Quòd ſi iam fuerit ante promotus ad clerum, prohibitus à ſuo miniſterio deponatur. Item ex concilio Hylerdenſi.

Iuo Carn. lib.3. de ordinandorũ qualitate, ex codẽ habet. *Non prohibetur à ſacris ordinibus, qui à medicorum inciſione claudus efficitur.*

SI quis in infirmitate poſitus clericus C
medicorũ inciſione claudus efficit̃: promoueri ad ſacros ordines eũ nõ denegam⁹.

Iuo refert ibidem. Itẽ Stephanus Roberto Marẽſi epiſco.

Non prohibetur à clero, qui digitum ſibi caſu abſcidit.

LAtor præſentium Flauius ſcilicet clericus ad ſedem apoſtolicam veniens detulit

A detulit à te directam nobis epiſtolã, qua indagare ſtuduiſti eum à Normannis nuperrimè captũ ſiniſtræ manus digitũ habere abſciſſum: ſciſcitaris ſi ob hoc ad eccleſiaſticum ordinem valeat promoueri, an non. Quod etiam nos reperientes verũ eſſe, quia ſolertia tua magis ſuper hoc ſolicita à ſede apoſtolica doceri flagitat, normam iuſtitiæ ſemper ſequi deſiderans, ſtudium tuę ſanctitatis meritò collaudamus, reuerentiã tuam ſcire volentes: quoniã ſi B ita eſt quòd à Normãnis digitum ipſe habeat abſciſſum: ad promouendum (ſi aliàs dignus fuerit) nil ei nocebit: eò quòd qui de his qui à medicis vel dominis ſiue paganis, non ſponte tale quid patiuntur, ſacri cenſeant canones: dilectionem tuam latere non credimus. Item Gelaſius papa Palladio epiſcopo.

Tempore ſynceritatis dignitas accepta, ſequenti debilitate non amittitur.

Iuo Carn. refert ex eodem lib. 3. de ordinan. qualitate.

C PRęcepta canonica quibus eccleſiaſtica regitur diſciplina, ſicut non patiuntur venire ad ſacerdotiũ debiles corpore: ita ſi quis in eo fuerit cõſtitutus, ac ſi tunc fuerit ſauciatus, amittere nõ poteſt quod tempore ſuæ ſynceritatis accepit. Stephanus ſiquidẽ presbyter petitorio nobis defleuit oblato, quòd haberet in ſubditis

olim ſibi,& ante annos plurimos collatã A
presbyterij dignitatem: quam reuera immaculati corporis iudicio ſuſcepiſſet: ſed nuper propter prouinciæ vaſtitatem Thuſciæ (quam præ omnibus prouincijs Barbarorum feritas diuerſa ſectantiũ, & ambiguitas inuexit animorũ) dum imminentes gladios euadere fugæ præſidio niteretur, acutis ſudibus occurrentia ſibi ſepta tranſiliens, inferiores partes corporis inſeruiſſe ſuggeſsit: quæ vix adhibita curatione biennio potuiſſent abſtergi: & ideo B
frater chariſsime, ſupradicto locũ ſuũ dignitatemq́ue reſtitue, quatenus ſacroſancta myſteria (ſicut conſueuit) exerceat: nec enim conuenit ob hoc auferri ante ſuſceptum ordinem, in quo poſtmodum in inualitudinẽ corporis caſu probatur faciente prolapſus. Hoc autem non de omnibus membris intelligendũ eſt. qui enim oculum caſu amiſerit, licet deſit voluntas: tamen ſacerdotium adipiſci non poteſt. C

Vnde Gelaſius ſcribit Ruffino epiſco.

Non ſunt præſtanda iura ſacerdotij cui oculus erutus eſt.

SI euangelica admonitio iracundiã nec vſque ad verbum furentem proſilire
Mat. 5. e permittit: vt ſi Racha fratri ſuo quis dixerit, reus ſit gehennæ ignis: quali putamus

pœna

A pœna plectendum eſſe qui non ſolùm pugno impiè percuſsit in Leuitici ordinis hominem miniſterio ſeruientem: ſed quaſi non ſufficeret ad cædem manus, ita (inſtigāte ſe diabolo) raptus eſt ad iracundiā, vt fuſte non ſolùm percuteret, ſed etiam erueret oculum fratris? Et quamuis huiuſmodi exceſſus grauiori eſſet pœna plectēdus, bene tamen fraternitas tua fecit ab officio eum presbyterij remoueri. hoc tamē ſolicitudinis tuæ ſit, vt locum ei pœnitē-
B tiæ conſtituas, & in aliquo eum monaſterio retrudas, laica tantùm ſibi communione conceſſa. in loco autem illius alium te neceſſe eſt ordinare presbyterum. Nam illi cui erutus eſt oculus, non poſſunt ſecūdùm canones ſacerdotij iura concedi, neque enim aliquid ei prodeſt qui oculum inuitus amiſit: cùm nec volens quiſquam oculum amiſiſſe credendus eſt: nec ſacratiſsimos canones aliquem caſum in amiſ-
C ſione oculi, ei qui ſacerdotium adipiſcendum non impediret, ſuis excepiſſe regulis inuenimus: ſed hoc tantummodo ad prohibitionem feciſſe videmus, vt qui caret oculo, ſacerdotij officium adipiſci nō poſſit. Sed nec illi vllatenus quaſi in compenſatione iniuriæ ſacratus ordo concedi poterit, qui ad tantam ſacerdotem propriū

potuit iracundiã prouocare: vt & ille offi A
cium in quo erat amitteret, & iſte proue-
ctus ſui perderet facultatem.

Presbyterorum filij incontinentes non ordinentur. Diſtin. lvj.

PRESBYTERORVM etiã filij ad ſacra officia nõ ſunt admittendi. Vnde Vrbanus papa ij. ait:

Filij presbyterorũ à ſacris prohibentur officiis.

PResbyterorum filios à ſacris miniſte B
riis remouemus: niſi aut in cœnobiis, aut in canoniis religioſè probati fuerint conuerſati. Sed hoc intelligendum eſt de illis qui paternæ incõtinentiæ imitatores fuerint. verùm ſi morum honeſtas eos cõmendabiles fecerit: exẽplis & auctoritatibus non ſolùm ſacerdotes, ſed etiam ſummi ſacerdotes fieri poſſunt. Vnde Damaſus papa ſcribit Hieronymo presbytero.

2. pars.

Palea.

OSius papa fuit filius Stephani ſubdia C
coni. Bonifacius papa fuit filius Iucundi presbyteri. Felix papa filius Felicis presbyteri de titulo faſciolæ. Agapitus papa filius Gordiani presbyteri. Theodorus papa filius Theodori epiſcopi de ciuitate Hieroſolyma. Siluerius papa filius Silue

Iuo Car. in prologo ſui decre. id refert. & li. 3 de qualit. ordinãdorũ.

A Siluerij epiſcopi Romæ. Deuſdedit papa filius Iucundi presbyteri. Felix enim tertius natiõe Romanus ex patre Felice preſbytero fuit. Item Gelaſius natione Apher ex patre epiſcopo Valerio natus eſt. Item Agapitus natione Romanus ex patre Gordiano presbytero originem duxit. complures etiam alij inueniuntur qui de ſacerdotibus nati, apoſtolicæ ſedi præfuerunt.

Hinc Auguſtinus ait. *Aug. c.16 li. de bono coniugali.*

Vitia parentum filiis non imputentur.

B VNdecunque homines naſcantur: ſi parentum vitia non ſectantur, honeſti & ſalui erunt. Semẽ enim hominis ex qualicunque homine, Dei creatura eſt: & eo malè vtentibus, malè erit: non ipſum aliquando malum erit. Sicut autem boni filij adulterorum nulla eſt defenſio adulterij: ſic mali filij coniugatorum nullum eſt crimen nuptiarum. Item Ioannes Chryſoſtomus ſuper Matthęum, homilia quarta. *Homi.3.ad locũ Mat. Iudas autem genuit Phares.ca.1*

C NVnquam de vitiis erubeſcamus parẽtum, ſed illud vnum quæramus, & ſemper amplectamur, virtutem videlicet. huiuſmodi etiam ſi alienigenam quis habeat matrem, etiam ſi fornicatione pollutam, vel quolibet huiuſmodi dedecore ſordidatam, nihil tamen de eius aut vilitate fuſcabitur, aut crimine polluetur. Quòd ſi

fornicatorem ipſum ad meliora conuerſum nequaquam prior vita commaculat, multo magis ex meretrice natus & adultera, ſi propria virtute decoretur, parētum ſuorum nō dedecoratur opprobriis. Itē non eſt omnino, nec de virtute, nec de vitio parentum, aut laudandus aliquis, aut culpandus: nemo verè inde aut obſcurus, aut clarus eſt, imò etiam (vt cōſiderantius aliquid dicamus, aut expreſsius) neſcio quomodo ille magis reſplendet qui natus eſt ex parentibus à virtutibus prorſus alienis, quā ipſe qui fuerit Dei virtute mirabilis. Itē Hier. in epiſtola cōtra Ruffinū. A B

Nō parētū, ſed propria culpa quenq; cōdēnat.

NAſci de adulterio, non eſt eius culpa qui naſcitur, ſed illius qui generat. Quomodo in ſeminibus non peccat terra quæ confouet: non ſemen quod in ſulcis iacitur: non humor vel calor, quibus temperata frumenta in germen pullulant: ſed (verbi gratia) fur & latro qui fraude & vi eripuit ſemina: ſic genus humanū recipit terra (id eſt, vulua) quod ſuum eſt, & receptum confouet: & cōfotum corporat: corporatum in membra diſtinguit, & inter illas ſacri ventris anguſtias Dei manus ſemper operatur: idemq; corporis creator & animæ eſt. Noli deſpicere bonitatem figuli C

A guli (id eſt Dei) qui te plaſmauit & fecit vt voluit. Ipſe eſt Dei virtus, & Dei ſapiẽtia: qui in vtero virginis Mariæ ædificauit ſibi domum. Iepte inter viros ſanctos Apoſtoli voce numeratus, meretricis eſt filius. Eſau de Rebecca & Iſaac hiſpidus tam mẽte quàm corpore, quaſi bonum triticum inter lolium auenaſque degenerat: quia non in ſeminibus, ſed in voluntate naſcentis cauſa vitiorum eſt atque virtutum: Item Auguſtinus. Eccleſ.33.b 1.Cor.1.d Iudi.11.a Gen.25.c

B *Iniquitates parentũ filijs obeſſe non poſſunt.*

SPonſus ille qui vocaturus erat ad nuptias bonos & malos, congruens inuitatis, naſci etiam voluit de bonis & malis: quo exemplo diſcant parentum ſuorum filij iniquitates ſibi obeſſe non poſſe. Itẽ Gregorius.

Non aliena culpa, ſed propria aliquem ab eo quo fungitur deiicit gradu.

SAtis peruerſum, & contra eccleſiaſticam probatur eſſe cẽſuram, vt fruſtra
C quorundam parentum voluptatibus, ſuis quis priuetur officiis, quem ſua culpa, vel facinus ab officij quo fungitur gradu non deiicit. Item Hieronymus.

Ex adulterio natus, à ſacerdotio nõ prohibetur.

DOminus noſter Ieſus Chriſtus voluit non ſolũ de alienigenis cõmiſtio

nibus,ſed etiam de adulterinis naſci: no- A
bis magnam fiduciam præſtans,vt quali-
cunque modo naſcamur:dum tamen veſti
gia eius imitemur, ab ipſius corpore non
ſeparemur,cuius per fidem membra effe-
cti ſumus.Et ſicut ille verus eſt pontifex,
ex adulterinis natus coniunctionibus: ita
qualicunq; ordine natus ſit aliquis:tamen
vt perfectam fidem habeat:& quod fide te
net,operibus impleat:ſitque literatus, &
vir vnius vxoris:nequaquam à ſacerdotio
Gen.38.b repellitur. Iudas enim patriarcha concu- B
Ruth 4.d buit cum Thamar nuru ſua: & ex illo con
cubitu nati ſunt Phares & Zaran: inde
poſtea Salmō,qui fuit dux in deſerto. In-
de Obeth.Inde quoque Boos. Inde poſtea
Iſai,qui fuit pater Dauid.ex illa ergo pro
genie origo ducitur Chriſti, qui verus ſa-
cerdos eſt:ideoque ſi filij eius ſumus:quæ
Ca.13.lib.1. de bapt.cōtra Donatiſtas. ipſe fecit,nos imitari debemus. Itē Au-
guſtinus de vnico baptiſmo, lib.j.

A populo Dei non ſeparat aliquem materna conditio,ſed propria culpa. C

Gen.21.a ISmaël vt ſepararetur à populo Dei, nō
obfuit mater ancilla Agar: ſed obfuit
fraterna diſcordia: nec profuit poteſtas
vxoris, cuius magis filius erat: quia per
ipſius iura coniugalia & in ancilla ſemina
tus erat,& ex ancilla ſuſceptus eſt. Cōtrà

A Bonifacius martyr ſcribēs regi Anglorū. 3.pars.

Vitia parentū etiam ad poſteros trāsferūtur.

SI gens Anglorū(ſicut per iſtas prouincias diuulgatum eſt,& nobis in Frācia & in Italia improperatur,& ab ipſis paganis improperiū nobis obiicitur)ſpretis legalibus cōnubiis,adulterādo & luxuriādo ad inſtar Sodomiticæ gētis fœdā vitā duxerit: de tali cōmiſtione meretricū æſtimandū eſt degeneres populos & ignobiles & furētes libidine fore procreādos, & ad B extremū vniuerſam plebē ad deteriora & ignobiliora vergentem, & nouiſsimè nec bello ſeculari fortē, nec in fide ſtabilē, & nec honorabilē hominibus,nec Deo amabilē eſſe venturā:ſicut aliis gētibus Hiſpaniæ & Prouinciæ, & Burgundionū populis cōtigit,quæ ſic à Deo recedentes fornicatæ ſunt, donec vindex talium criminū vltrices pœnas per ignorātes legem Dei, id eſt per Sarracenos venire & ſęuire permiſit. Vnde idem Vrb. in fine ſuperioris C cap.presbyterorū,diſtinguēdo ſubiunxit.

Si religioſi inuēti fuerint filij ſacerdotum, ordinentur.

NIſi aut in cœnobiis, aut in canoniis religioſè probati fuerint conuerſari filij ſacerdotum, non admittantur ad clerum. Item Alexander ij. *De eodem.*

Apoſto

APoſtolica auctoritate pręcipimus vobis, vt ſi eum qui ab eccleſia electus eſt, altero digniorem eſſe, canonicamque eius electionem probaueritis: fulti noſtra auctoritate conſecretis. nam pro eo quòd filius ſacerdotis dicitur: ſi cæteræ virtutes in eum conueniant, non reiicimus: ſed ſuffragantibus meritis conniuendo eum recipimus. Hoc autem quod de filiis ſacerdotum dicitur, ex diſpenſatione eccleſiæ introduci videtur: & quod ex diſpenſatione introducitur, ad ſequentiam regulæ generalis trahi non poteſt. Vnde Vrba. ſcribit Bar. Turoneñ. archiepiſcopo. A B

Iuo Carn. li.3. de qualitate ordinand. id refert, ex eodem.

Filij ſacerdotum non prohibentur ab epiſcopatu, ſi cæteræ virtutes in eis inueniantur.

CEnomanenſem electum, pro eò quod filius ſacerdotis dicitur, ſi cęteræ virtutes in eum conueniunt, non reiicimus, ſed ſuffragantibus meritis eum patienter ſuſcipimus: non tamen vt hoc pro regula in poſterum aſſumatur: ſed ad tempus eccleſiæ periculo conſulitur. Cùm ergo ex ſacerdotibus nati, in ſummos pontifices ſuprà legantur eſſe promoti: non ſunt intelligēdi de fornicatione, ſed de legitimis coniugiis nati: quæ ſacerdotibus ante prohibitionem vbique licita erant, & in oriētali eccleſia vſque hodie eis licere probantur. C

A tur. Quòd autem vitium originis ſemini imputari negatur, videtur eſſe contrarium illi ſentẽtiæ: Adulterorum filij, abominatio ſunt domino. Sed ſicut ſuprà dictum eſt de presbyterorũ filiis, ita & hoc de filiis adulterorum intelligendum videtur, vt illi dicantur eſſe abominatio domino, ad quos paterna flagitia hæreditaria ſucceſsione deſcẽdunt. Similiter & illud Vrbani intelligendum eſt quod ipſe ſcribit Petronio Legionenſi epiſcopo.

B *De eodem.*

QVia ſimpliciter ad ſedem apoſtolicã veniens humiliter peccatum confeſſus es quod pontificij tui videbatur officium impedire, videlicet quòd ex matre non legitima procreatus ſis, quam viuẽte propria vxore pater tuus cognouiſſe dignoſcitur: nos apoſtolicæ manſuetudinis gratia admonente à cæteris quæ ſacerdotium impediunt criminibus, tam tui profeſsione, quàm fratrum teſtimonio qui te C cum ſunt, immunem te agnoſcentes, & vitam tuam religioſam audientes: ab huius te peccati vinculo abſolutum, in ſuſcepto ſacerdotali officio confirmamus.

Iuo Carno. li.3. de qua li. ord. eidẽ tribuit.

Baptizati in ægritudine non ordinentur. Diſtinctio lvij.

Item

ITEM qui in ægritudine conſtitutus baptizatur, presbyter ordinari non debet. Vnde in Neocæſarienſi concilio legitur. A

Cap.12

Non ordinetur presbyter qui in ægritudine cõſtitutus baptizatur.

SI quis in ægritudine cõſtitutus fuerit baptizatus: presbyter ordinari non debet. non enim fides illius voluntaria, ſed ex neceſsitate eſt, niſi fortè poſtea ipſius ſtudium & fides probabilis fuerit, aut hominum raritas exegerit. B

Monachi ſine conſenſu abbatis nõ ordinentur. Diſtinct. lviij.

ITEM ex monachali habitu nullus aſſumatur ad eccleſiaſticum officiũ, niſi fuerit oblatus proprij voluntate abbatis. Vnde Gregorius ſcribit.

Epi.58. ad Marinianum epiſcopum.

Monachus non ordinetur clericus, niſi voluntate abbatis epiſcopo fuerit oblatus.

NVllus ad eccleſiaſticum officium ex monaſterio producatur monachus, niſi quem abbas loci admonitus propria voluntate obtulerit epiſcopo. Item ex cõcilio Carthaginenſi v. *De eodem.* C

Cap.13

SI quis de alterius monaſterij conuentu repertum vel ad clericatum promoue

rivo

A ri voluerit, vel in ſuo monaſterio maiorẽ perſonã monaſterij conſtituere, ſine licentia abbatis et monachorum: epiſcopus qui hoc fecerit, à cæterorũ cõmunione ſeiunctus, ſuæ tantummodo plebis cõmunione contentus ſit: & ille neque clericus, neque canonicus, neque prępoſitus perſeueret.

Rudes & idiotæ non ordinentur. Diſtinctio lix.

B ITEM qui eccleſiaſticis diſciplinis imbuti non ſunt, & temporum approbatione diſcuſsi nõ ſunt: ad ſummum ſacerdotium prouehi non aſpirent. Vnde ait papa Zozimus.

Epiſto. 1. ad Iſychiũ Salonitanũ epiſcopum.

Non aſpiret ad ſummum ſacerdotium qui eccleſiaſticis diſciplinis non eſt imbutus.

QVi eccleſiaſticis diſciplinis per ordinẽ non eſt imbutus, nec tẽporum approbatione diuinis ſtipendiis eruditus: nequaquam ad ſummum ſacerdotium eccle- C ſiæ aſpirare vel præſumere debet, & non ſolũ in eo ambitio inefficax habeatur, verũm ordinatores eius careant eo ordine quem contra præcepta crediderant præſumendum. Item Vrbanus papa.

Ad ſacerdotale officium nullus niſi per ſingulos gradus approbatus accedat.

Si offi

SI officia ſecularia principalem locum non veſtibulum actionis ingreſsis, ſed per ſingulos gradus examinatis deferunt: quis tam arrogans, tam impudens inueni tur, qui in cæleſti militia quæ propenſius ponderanda eſt, & ſicut aurum repetitis ignibus exploranda, ſtatim dux eſſe deſide ret, cùm tyro antè non fuerit, & prius velit docere, quàm diſcere? Aſſueſcat in domini caſtris in lectorum primitus gradu diuini rudimenta ſeruitij: nec illi vileſcat exorciſtam, acolytum, ſubdiaconũ, & diaconum per ordinẽ fieri: nec hoc ſaltu, ſed ſtatutis maiorum ordinatione tẽporibus. Iam verò ad presbyterij faſtigiũ talis accedat, vt & nomen ætas impleat, & meritum probitatis ſtipendia anteacta teſtentur, inde ſummi pontificis iure locum ſpe rare debebit. Facit hoc nimia remiſsio cõſacerdotum noſtrorum, qui pompam mul titudinis quærunt, & putant ex hac turba aliquid ſibi dignitatis acquiri. Hinc paſſim numeroſa pluralitas etiam in his locis vbi ſolitudo eſt, talium reperitur, dum per parœcias extendi cupiunt: aut quibus aliud præſtare non poſſunt, diuinos ordines largiuntur: quod oportet diſtricti ſem per eſſe iudicij. Rarũ eſt enim omne quod magnum eſt. Item Gregorius. A B C

Cuiuſ

A *Cuiuſlibet meriti laicus ad ſummum nõ aſpiret ſacerdotium.*

HOc ad nos perueniſſe noſcas, quòd nõ diſsimili dignum eſt deteſtatione cõplecti, quòd quidam honoris deſiderio inflammati defunctis epiſcopis tonſurantur & fiunt repentè ex laicis ſacerdotes, atque inuerecundè & repentè religioſi propoſiti ducatum arripiũt, qui nec eſſe adhuc milites didicerunt. quid putamus quod iſti ſub B iectis præſtaturi ſunt qui antequam diſciplinatus limen attingant, tenere locum regiminis non formidant? qua de re neceſſe eſt vt quamuis inculpati quiſque ſit meriti, ante tamen per diſtincta eccleſiaſtici ordinis ſe exerceat officia. Item Cæleſtinus epiſcopis Galliarum. *Caleſtinus papa pri. epiſtola 2*

Non aſpiret ad ſummum ſacerdotium, qui eccleſiaſticis diſciplinis non eſt imbutus.

ORdinatos verò quoſdam fratres chãriſsimi epiſcopos qui nullis eccleſia- C ſticis ordinibus ad tãtæ dignitatis faſtigiũ conſtituti fuerint, contra patrum decreta huius vſurpatione qui ſe hoc recognoſcit feciſſe didicimus, cùm ad epiſcopatum his gradibus quibus frequẽtiſsimè cautum eſt debeat peruenire, vt in minoribus initiati officijs, ad maiora firmentur. debet enim ante eſſe diſcipulus quiſquis doctor eſſe

D deſi

deſiderat, vt poſsit docere quod didicit. A
Omnis enim vitæ inſtitutio ad id quò tendit, ſe ratione confirmat. Qui minimè literis operam dederit, præceptor eſſe non poteſt literarum. Qui non per ſingula ſtipendia creuerit, ad meritum ſtipendij ordinẽ non poteſt peruenire. ſolum ſacerdotiũ inter iſta rogo vilius eſt? cur facilius tribuitur cùm difficilius impleatur?

Ex ordine diaconorum archidiaconus, presbyterorum archipreſbyter, epiſcoporum archiepiſcopus aſſumatur. B
Diſtinctio lx.

ECCE oſtenſum eſt ex parte qui poſſunt ad ſacerdotij ordinem promoueri, & qui nõ. Nunc autem conſiderandum eſt ex quibus ordinibus in archipresbyterũ, vel prępoſitum, vel epiſcopum, vel archiepiſcopum ſint eligendi. De his ita ſtatutum eſt in cõci. Vrbani papæ, celebrato Aluernię. C

Archipresbyter, vel decanus, aut archidiaconus, non niſi diaconus, aut presbyter ordinetur.

NVllus epiſcopus in eccleſia ſua, niſi diaconus ſit, archidiaconum inſtituere, nec archipresbyterum aut decanũ, niſi preſ

A presbyteri ſint, ordinare præſumat: quod vt diſtrictius teneatur, apoſtolica auctoritate prohibemus & interdicimus. Item Calixtus papa.

Nullus in præpoſitum, vel archiepiſcopum, vel archipresbyterum, vel archidiaconum, niſi preſbyter vel diaconus ordinetur.

NVllus in prępoſitum, nullus in archiepiſcopum, nullus in archipresbyterũ, nullus in decanum, niſi presbyter vel diaconus, nullus in archidiaconum niſi diaco B nus ordinetur. Itẽ Innocentius ſecũdus. *Iuo Carno. lib. 8. id refert in decreto.*

De eodem

INnouamus autem & præcipimus vt nullus in archidiaconum vel decanum, niſi diaconus vel presbyter ordinetur. Archidiaconi verò vel decani vel præpoſiti qui infra ordines prænominatos exiſtunt: ſi inobedientes ordinari contempſerint, honore ſuſcepto priuentur. Prohibemus autem ne adoleſcentibus, vel infra ſacros or C dines conſtitutis, ſed qui prudentia & merito vitæ clareſcunt, prædicti concedantur honores. Horum vnũ, propter procacitatem quorundam ſtatutum eſt, qui nomẽ præpoſituræ adepti, officiũ cõtẽnunt, nolẽtes fieri ſacerdotes: aliàs autẽ inanè eſſet, cũ etiã in epiſcopũ eligi poſsũt in ſubdiáconatũ cõſtituti. Iuxta illud Vrbani pa. *Iuo Carn. lib. 3. de electione ſum. pontificis. d re fert.*

Non eligatur in epiſcopum, niſi in ſacris ordinibus conſtitutus. A

** epiſcopũ.* NVllus in epiſcopatum * eligatur, niſi in ſacris ordinibus religiosè viuens fuerit inuentus. Sacros autem ordines dicimus diaconatum & presbyteratum. hos ſiquidem ſolos primitiua legitur habuiſſe eccleſia. ſubdiaconos verò (quia & ipſi altaribus miniſtrant) opportunitate exigente concedimus, ſi tamen ſpectatæ ſint vitę, religionis & ſcientiæ: quod ipſum non ſine Romani pontificis vel cum metropolitani B ſcientia fieri firmiter permittimus. Alterum verò vt in epiſcopum vel archiepiſcopum, niſi in ſacris ordinibus conſtitutus non eligatur, propter dignitatem ordinis ſtatutum eſt.

Laici non in epiſcopos eligantur. Diſtinctio lxj.

ITEM laici non ſunt in epiſcopos eligendi, ſed per ſingulos C ordines prius ſunt probandi. Vnde Gregorius Brunichildæ reginæ Francorum.

Greg. epiſt. 11. lib. 7

Sacerdotes ex laicis non ſunt ordinandi.

SAcerdotale officium veſtris in partibus in tãtã (ſicut didicimus) eſt ambitione perductũ, vt ſacerdotes ſubitò (quod nimis

A mis graue eſt)ex laicis ordinētur. Itē Hormiſda papa omnib⁹ epiſcopis. *De eodem.* *Hormiſda epiſtol. ad epiſcopos Hiſp.*

IN ſacerdotibus eligendis vel ordinandis curam oportet eſſe perſpicuam. Irreprehenſibiles eſſe conuenit, quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis. longa debet vitā ſuā probatione monſtrare, cui gubernacula cōmittuntur eccleſiæ. Idem. *Hormiſda ibidem continuè.*

NOn negamus eſſe in laicis Deo placitos mores: ſed milites ſuos probatos ſibi quærunt inſtituta fideliū. diſcere prius B quiſque debet antequam doceat, & exemplum religioſę conuerſationis de ſe potius aliis præſtare quàm ſumere. Emendatiorem eſſe conuenit populo quem neceſſe eſt orare pro populo. longa obſeruatione religioſus cultus tradatur, vt luceat, & clericalibus obſequijs erudiendus inſeruiat: vt ad venerandi gradus perductus ſummam quis ſit, fructus humilitatis oſtēdat. Nec tantū conſecrare de laicis inhibemus, C ſed nec de pœnitētibus quidem quiſquam ad huiuſmodi gradum profanus temerator aſpiret: ſatis illi ſit poſtulanti veniam concedi. Qua conſcientia abſoluat reum, qui ſe peccata ſua ſcit populo teſte confeſſum? Quis enim quem paulò antè iacentem viderat, veneretur antiſtitem? Perferens memorandi criminis labem, nō habet

lucidam ſacerdotij dignitatem. Item In A
Innoc. pa. 1 epiſt. 12. ad Aureliũ. nocentius papa. *De eodem.*

MIſerum eſt eum fieri magiſtrum, qui nunquã fuit diſcipulus: eumque ſummum ſacerdotem fieri, qui in nullo gradu vnquam obſecutus fuerit ſacerdoti. Itẽ
Leo pa. 1. epiſto. 85. ad epiſcopos Aphricanos. Leo epiſcopus. *De eodem.*

MIramur tantùm apud vos per occaſionem temporis impacati, aut ambientium præſumptionem, aut tumultum valuiſſe popularem, vt indignis quibuſlibet & longè extra ſacerdotale meritum conſtitutis paſtorale faſtigium & gubernatio ecclesiæ crederetur. B Non enim eſt hoc conſulere populo, ſed nocere: nec præſtare regimen, ſed augere diſcrimẽ. Integritas enim pręſidentium, ſalus eſt ſubditorum. Et vbi eſt incolumitas obedientiæ, ibi ſana eſt forma doctrinæ. Principatus autem quem aut ſeditio extorſit, aut ambitus occupauit: etiam ſi moribus atque actibus non offendit, ipſius tamen initij ſui eſt pernicioſus exemplo: C & vix bono peraguntur exitu, quę malo ſunt inchoata ſunt principio. Quòd ſi in quibuſlibet eccleſiæ gradibus prouidenter ſcienterque curãdum eſt vt in domo domini nihil inordinatum ſit, nihilque præpoſterum, quanto magis elaborandũ eſt vt in electione eius qui ſupra omn

A omnes gradus cõſtituitur, non erretur. nã totius familiæ domini ſtatus & ordo nutabit, ſi quod requiritur in corpore, non inuenitur in capite. Vbi eſt illa beati Pauli apoſtoli per ſpiritum Dei emiſſa præceptio, qua in perſona Timothei omnium ſacerdotum Chriſti numerus eruditur, & inde vnicuique noſtrũ dicitur: Manus nemini cito impoſueris, neque cõmunices peccatis alienis. Quid eſt cito manus imponere, niſi ante maturitatem ætatis, ante tempus examinis, ante tempus emeritum obedientiæ, ante experientiam diſciplinæ ſacerdotalem honorẽ tribuere non comprobatis? Et quid eſt communicare peccatis alienis, niſi talem effici voluntate, qualis eſt qui nón meruit ordinari? Sicut enim boni operis ſibi comparat fructum, qui rectum tenet in eligendo ſacerdotẽ iudiciũ: ita graui ſemetipſum afficit damno qui ad ſuæ dignitatis collegium ſublimat indignum. Non enim in cuiuſquã perſona prætermittendum eſt quod inſtitutis generalibus continetur: nec putandus eſt honor ille legitimus, qui fuerit contra diuinę legis pręcepta collatus. Meritò patrum beatorũ venerabiles ſanctiones cũ de electione ſacerdotum loquerentur, eos demum ſacris adminiſtrationibus idoneos cenſuerunt,

B (margin mark beside "pus examinis")

C (margin mark beside "gnum. Non enim")

1. Timo. 5. d

Ibidẽ paulo inferius.

quorum omnis ætas à puerilibus exordiis A
vſq; ad perfectiores annos per diſciplinæ
ſtipendia eccleſiaſticæ cucurriſſet, & vni-
cuique teſtimonium prior vita præberet.
Nec poteſt de eius prouectione dubitari,
cui pro laboribus multis, pro moribus ca-
ſtis, pro actionibus ſtrenuis, celſioris loci
præmium debetur. Si enim ad honores
mūdi ſine ſuffragatione temporis, ſine me
rito laboris indignum eſt perueniri, & no
tari ambitus ſolent quos probitatis docu-
menta non adiuuant: quàm diligens & quã B
prudens habenda eſt diſpenſatio diuinorũ
Cap. 12 munerum & cæleſtium dignitatum. Itẽ
ex concilio Laodiceñ.

Non ſunt eligendi ad epiſcopatum, niſi quos probabilis vita commendat.

EPiſcopum non oportet prẹter iudiciũ metropolitanorũ & finitimorum epi-
ſcoporum conſtitui ad eccleſiæ principa-
tum, nec eligantur, niſi hi quos multo antè
nota probabiliſque vita commendat: & ni
hilominus ſi in ſermone fidei & recta ra- C
tione pro ſua conuerſatione probati fue-
Cæleſtinus epiſt. 3. ca. 2 rint. Item Cæleſt. omnibus orthodoxis.

De eodem.

QVid proderit per ſingula ſtipẽdia cle
ricos militaſſe, & omnẽ egiſſe in do-
minicis caſtris ẹtatem, ſi hi qui futuri ſunt

ſacerd

A ſacerdotes, ex laicis requirantur: qui vacãtes ſeculo & omnem eccleſiaſticum ordinẽ neſcientes, ſaltu præpoſtero in alienũ ambiunt honorem immoderata cupiditate tranſcendere, & in aliud vitæ genus (calcata reuerẽtia eccleſiaſticæ diſciplinæ) trãſire? Talibus itaque fratres chariſsimi neceſſe eſt vt obuiemus. His itaque fraternitatem veſtram decretis commonemus, ne quis laicum ad clericatus ordinem admittat & ſinat fieri: vnde & illum decipiat, &
B ſibi cauſas generet quibus reus conſtitutorum decretalium fiat. Item Leo.

Leo pap. 1. epiſt. 85. ad epiſcopos Africanos.

Rudibus & imperitis gubernacula eccleſiæ non ſunt committenda.

STatuimus ne in aliquo apoſtolica & canonica decreta violentur, & ne his regenda domini eccleſia credatur qui legitimarum inſtitutionum neſcij, & totius humilitatis ignari, non ab infimis ſumere incrementum, ſed à ſummis volunt habere
C principium, cùm valde iniquum ſit abſurdúmque, vt imperiti magiſtris, noui antiquis preferantur, rudes emeritis. His omnibus authoritatibus laici prohibentur in epiſcopatum eligi. Econtra beatus Nicolaus ex laico electus eſt in epiſcopum: beatus Seuerus ex lanificio aſſumptus eſt in archiepiſcopũ: beatus Ambroſius cùm

In legendis ſanctorum, & vitis.

nondum eſſet baptizatus, in archiepiſcopũ eſt electus. Sed ſciendum eſt quòd eccleſiaſticæ prohibitiones proprias habent cauſas, quibus ceſſantibus ceſſant & ipſæ, vt enim laicus in epiſcopum non eligeretur, hæc cauſa fuit: quia vita laicalis eccleſiaſticis diſciplinis per ordinem non erudita neſcit exempla religionis de ſe præſtare aliis, quæ in ſeipſa experimento non didicit. Cùm ergo quilibet laicus merito ſuę perfectionis clericalem vitam trãſcendit: exemplo beati Nicolai, & Seueri, & Ambroſij eius electio poteſt rata haberi. Vnde idem Ambroſius in epiſtola ad Vercellenſes ait de ſeipſo. A B

Amb. epi. 82. li. 10. ad Vercellenſem eccleſiam, Ca. 13

NEophytus prohibetur ordinari, ne extollatur in ſuperbiam: ſed ſi non deeſt humilitas competens ſacerdotio: vbi cauſa non adhæret, vitium non imputatur. Itaq; ordinationẽ meã occidẽtales epiſcopi iudicio, orientales etiam exẽplo probarunt. Itẽ obiicitur illud Sardicẽſis cõci. C

Scholaſticus ex foro aut ex administratione poſtulari poteſt epiſcopus.

OSius epiſcopus dixit (& hoc neceſſarium arbitror vt diligentiſsimè tractetur) ſi fortè aut diues laicus aut ſcholaſticus de foro aut de adminiſtratione epiſcopus fuerit poſtulatus vt non prius ordine

A dinetur, niſi antè lectoris munere, & officio diaconi aut presbyteri fuerit perfunctus: & ita per ſingulos gradus (ſi dignus fuerit) aſcēdat ad culmē epiſcopatus. Sed aliud eſt poſtulari, aliud eligi. Poſtulatur nexibus curię adſtrictus ab imperatore clericus alterius ciuitatis à ſuo epiſcopo, ſed nō eligitur aliquis niſi in ſacris ordinibus cōſtitutus. Fit enim electio cū ſolennitate decreti omniū ſubſcriptionibus roborati: poſtulatio verò ſimplici petitione. Quā B diſtinctionem beatus Gregorius innuit in regeſto ſcribens cuidam epiſcopo. *3. pars.* *Greg. epiſt. 19. lib. 2. ad Benenatū epiſcopum.*

Electio epiſcopi debet fieri cum ſolennitate decreti omnium ſubſcriptione roborati.

EPiſcopus dum fuerit poſtulatus, cū ſolennitate decreti ſubſcriptionibus omnium roborati, & dilectionis tuæ teſtimonio literarum ad nos conſecrandus occurrat. Sic beatus Ambroſius ante ſuſceptum baptiſma ab imperatore eſt poſtulatus, non electus. C Item clerici alterius eccleſiæ non ſunt præferendi in electione his qui bene militant in propria eccleſia. Vnde Cæleſtinus papa. *4. pars.* *Cæleſt. pap. epiſt. 2. epi. Gallia.*

Extranei emeritis in ſuis eccleſijs non præponantur.

NEc emeritis in ſuis eccleſijs peregrini & extranei, & qui ante ignoti ſunt, ad

ad excluſionem eorũ qui bene ciuium ſuorum merentur teſtimonium, præponantur. Idem. A

Idẽ Cale. in eadem epi. cap. 5

De eodem.

NVllus inuitis detur epiſcopus. tunc autem alter de altera eligatur eccleſia, ſi de ciuitatis ipſius clero cuius eſt epiſcopus ordinandus, nullus (quod euenire non credimus) dignus poterit reperiri. Primùm enim illi reprobandi ſunt, vt aliqui de alienis eccleſiis meritò præferantur. Habeat vnuſquiſque ſuum fructum militiæ in eccleſia, in qua ſuam per omnia officia tranſegit ætatem: in aliena ſtipendia minimè alter obrepat, nec alij debitam, alter ſibi vendicare audeat mercedem. Si facultas clericis renitendi, ſi ſe viderint prægrauari: & quem ſibi ingeri ex tranſuerſo viderint, non timeant refutare: qui & ſi non debitũ epiſcopatus præmium, vel liberum de eo qui eos recturus eſt debent habere iudiciũ. B

Palea.

IN ordinatione præpoſiti illa ſemper cõſideretur ratio, vt hic conſtituatur quem omnis concors congregatio ſecundùm timorem Dei, ſiue etiam pars congregationis (quamuis praua *) ſaniori conſilio elegerit. vitæ autem merito & ſapientia eligatur qui ordinandus eſt, etſi vltimus eſt in congregatione. quòd ſi omnis congrega- C

** parua,*

tio

A tio vitijs ſuis conſentientẽ perſonam pari conſilio elegerit,& vitia ipſa aliquatenus in notitiam epiſcopi vel ad alios vicinos præpoſitos vel Chriſtianos claruerint: prohibeatur prauorum præualere conſenſum:ſed domui Dei epiſcopus conſtituat cum alijs dignum diſpenſatorem.

Item Grego.ciuibus Neapol.

Grego.epiſ. 40.lib.8.ad Neapolitanos.

De eodem.

STudij veſtri ſit etiam aliũ qui aptus ſit prouidere: vt ſi fortè Petrus quem à B vobis electum aſſeritis, huic ordini non videatur idoneus: ſit in quem declinare veſtra electio poſsit: nã graue cleri illius erit opprobrium, vt ſi hic fortaſſe probatus non fuerit, alium ſe dicant qui eligi debeat non habere. Item Greg.in regeſto.

Greg.epiſt. 16. li.11. ad Barbarum epiſcopum.

De eodem.

OBitum Victoris Panormitanæ ciuitatis antiſtitis directa relatio patefecit. quapropter viſitationis deſtitutę eccleC ſiæ fraternitati tuæ operã ſolenniter delegamus.Et ideo fraternitas tua ad prædictã eccleſiã ire properet,& aſsiduis exhortationibus clerum plebemq́ue eiuſdẽ eccleſiæ admonere feſtinet: vt remoto ſtudio, vno eodemq́ue conſenſu talem præficiendum ſibi expetant ſacerdotem, qui tanto miniſterio valeat dignus reperiri:& à veneran

nerandis canonibus nullatenus reſpuatur. A.
Commonemus etiam fraternitatem tuam vt nullum de alia eligi permittas eccleſia, niſi fortè inter clericos ipſius ciuitatis in qua viſitationis impendis officium, nullus ad epiſcopatum dignus (quo deuenire nō credimus) poterit inueniri: prouiſurus ante omnia ne ad cuiuſlibet conuerſationis meritum laicæ perſonę aſpirare præſumant: ne & illæ perſonę voluntatis affectum non inueniant: & tu periculum ordinis tui (quod abſit) incurras. monaſteria B autem ſi qua ſunt in ipſius cōſtituta parœcia, ſub tua cura diſpoſitioneque (quouſq; illic proprius fuerit ordinatus epiſcopus) concedimus. Item Pelagius papa Eucarpo Meſſanenſi epiſcopo.

De eodem.

CAtinenſis eccleſiæ viſitationem tibi iniungimus: cuius epiſcopum de hac luce tranſiſſe ſuſcepta cleri ratione didicimus. Impoſsibile eſt enim vt nos in prouincia illa duntaxat in Syracuſanis partibus alij cuilibet cauſas quę ad Deū pertinent committamus, niſi fortè talem per te C Deus nunc in Catinenſi eccleſia eligere voluerit, de cuius conſcientia poſsimus eſſe ſecuri, vt à te labores iſtos paulülum remouere poſsimus. Mox ergo dilectio tua

ad

A ad ſupradictam Catinenſem eccleſiã pergat: & hominem de clero qui nec vxorem habeat, nec filios, nec crimen aliquod canonibus inimicum, eligi cum auxilio Dei compellat, atque ſuadeat: & ſtatim eum ad vrbem Romã cum decreto & teſtificatione relationis tuæ tranſmitte. Item Gregorius Paſsino epiſcopo. Greg. epiſt. 13. lib. 10

Qui in epiſcopum eligitur, non ſit reus criminum quæ ſacra lex morte punit.

B BEne nouit fraternitas tua quã longo tempore Aprucium ciuitas paſtorali ſit ſolicitudine deſtituta: vbi diu quæſiuimus quis ordinari debuiſſet, & nequaquã potuimus inuenire. Sed quia Opportunus mihi in moribus ſuis, in pſalmodiæ ſtudio, in amore orationis valde laudatus, religioſam vitam omnino dicitur agere: hunc volumus vt fraternitas veſtra ad ſe faciat venire: & de anima ſua admoneatur quatenus in bonis ſtudijs creſcat: & ſi nulla ei crimina quæ per legis ſacrę regulam
C morte mulctãda ſunt, obuient: tũc hortandus eſt vt vel monachus vel à vobis ſubdiaconus fiat: & poſt aliquantũ tẽporis (ſi Deo placuerit) ipſe ad paſtoralẽ curam debeat promoueri. Cui autem viſitatio iniungitur, nihil de rebus eiuſdẽ eccleſiæ à quoquã præſumi patiatur. Vnde Greg. Epi. 12. ſiue ca. 56. li. 4. ad Gaudẽtium epiſcopum.

Non

Non patiatur à quoquam præſumi de rebus eccleſiæ, niſi cui fuerit iniuncta viſitatio. A

QVoniam Feſtus Capuanæ eccleſiæ epiſcopus in Romana ciuitate poſitus de hac luce migrauit: curæ nobis fuit, quę vniuerſis eccleſijs impenditur, fraternitati tuæ præſentia ſcripta dirigere: vt memoratæ eccleſiæ viſitator accedas: ſic tamen, vt nihil de prouectionibus clericorum, reditu, ornatu, miniſteriiſque, vel quicquid præfati loci eſſe poterit, à quoquam præſumi patiaris: ſed omnẽ vigilã- B
tiam atque cautelam circa clericos plebemq́ue eiuſdem eccleſiæ exhibere te conuenit: vt in vigilijs obſequioq́ue eccleſiaſtico ſedulè ac deuotè debeant deſeruire.

Epiſcopi ab eccleſiaſticis eligantur conſentiente principe & requirente plebe. Diſtinctio lxij.

C

Leo pap. 1. epiſtol. 90. ad Ruſticum Narbonen. epiſco.

BREVITER monſtratũ eſt ex quibus ordinibus in quos gradus ſunt eligendi. Nunc videndum eſt à quibus ſunt eligendi & conſecrandi. Electio clericorum eſt cõſenſus principis: petitio plebis. Vnde Leo papa.

Non

A *Non ſunt habēdi inter epiſcopos qui nec à clericis eliguntur, nec à plebibus expetuntur.*

NVlla ratio ſinit vt inter epiſcopos habeantur qui nec à clericis ſunt electi: nec à plebibus ſunt expetiti: nec à comprouincialibus epiſcopis cum metropolitani iudicio conſecrati. Vnde cùm ſæpe quæſtio de malè accepto honore naſcitur: quis ambigat nequaquā ab iſtis eſſe tribuendū quod nec docetur fuiſſe collatum? Si qui autem clerici ab iſtis pſeudo epiſcopis in B eorum eccleſijs ordinati ſunt, &c. vt infra in cauſa Simoniacorum. Item Cæleſtinus papa.

Cæle. pa primus epi. 3 cap. 3

Populus non debet praire, ſed ſubſequi.

DOcendus eſt populus, nō ſequendus. nos quoque, ſi neſciunt, eos quid liceat, quid've non liceat, commonere, non his conſenſum præbere debemus. Quiſquis conatus fuerit tentare prohibita: ſentiet cenſurā ſedis apoſtolicæ minimè defuturam. quæ enim ſola admonitionis au- C ctoritate nō corrigimus, neceſſe eſt vt per ſeueritatē congruentē regulis vindicemus. Per totas ergo quæ proprijs rectoribus carent eccleſias volumus vt hoc innoteſcat, vt nullus ſibi aliqua ſpe forſitan blanditijs illudat. Niſi autē canonicè elect' fuerit, cōſecrari nō debet. Vnde Calixtus pa.

Non conſecretur in epiſcopum, niſi canonicè electus. A

NVllus in epiſcopum niſi canonicè electum cõſecret: quod ſi præſumptum fuerit, & conſecrans & conſecratus abſq; recuperationis ſpe deponatur.

Laici etiam principes magni epiſcopos non eligant.

Diſtinctio lxiij.

Iuo Carn. lib. 5. de cõſecr. epiſco. id refert.

LAICI nullo modo ſe debent inſerere electioni. Vnde Hadrianus papa. B

Laici electioni pontificum non ſe ingerant.

NVllus laicorum principum vel potentũ ſemet inſerat electioni aut promotioni patriarchæ metropolitæ, aut cuiuſlibet epiſcopi: ne videlicet inordinata & incongrua fiat electio vel confuſio, vel contentio: præſertim cùm nullam in talibus poteſtatem quẽquam poteſtatiuorum vel cæterorum laicorum habere conueniat: & infra. Quiſquis ſecularium principum, vel potentum, vel alterius dignitatis laicus aduerſus communem conſonantem atque canonicam electionem eccleſiaſtici ordinis agere tentauerit: anathema ſit donec obediat & conſentiat, quicquid C

A quid eccleſia de electione & ordinatione proprij præſulis ſe velle monſtrauerit. *Iuo Car. li. 8. de electione põtif. & li. 3. de conſecr. epiſc.*

Item ex viij. ſynodo.

De eodem.

HAdrianus papa ſecundus (quod Nicolaus prędeceſſor eius diſpoſuerat) miſſos ſuos, Donatum ſcilicet Hoſtiẽſem epiſcopum, & Stephanum Neopheſinum epiſcopum & Marinũ diaconũ ſanctę Romanæ eccleſię ad Baſilium imperatorẽ, & B ad filios eius Cõſtantinum & Leonem Auguſtos, Conſtantinopolim direxit: cũ quibus & Anaſtaſius bibliothecarius Romanæ ſedis vtriuſq; linguæ Græcę & Latinæ peritus perrexit: & ſynodo cõgregata (quã octauam vniuerſalem ſynodum illuc conuenientes appellauerunt) exortũ ſchiſma de Ignatij depoſitione, & Fotini ordinatione ſedauerũt, Fotinũ anathematizantes, & Ignatiũ reſtituentes. in qua ſic ſtatutũ eſt: Cõſecrationes & promotiones epi-C ſcoporũ cõcordans prioribus concilijs clericorũ electione ac decreto, & epiſcoporũ collegio fieri hæc ſancta & vniuerſalis ſynodus diffiniuit & ſtatuit, atque iure promulgauit, neminem laicorũ principũ vel potentũ ſemet inſerere electioni vel promotioni patriarchę vel metropolitani aut cuiuſlibet epiſcopi: ne videlicet inordinata

& incongrua hinc fiat electio contemptio vel confuſio: pręſertim cùm in talibus nullam poteſtatem quenquam poteſtatiuorũ vel laicorum cæterorum habere cõueniat: ſed ſilere, vel attendere ſibi vſquequo regulariter à collegio eccleſiæ ſuſcipiat finem electio pontificis futuri. Si verò quiſquam laicorum ad contractandum vel cooperandum inuitatur ab eccleſia, licet huiuſmodi laico cum reuerentia, ſi fortè voluerit, obtemperare ſe aſciſcentibus. Taliter enim dignum paſtorem ſibi regulariter ad ſuam & eccleſiæ ſalutem promouet clerus. Item ex hiſtoria tripertita. A B

Cap. 8. lib. 7

Electioni epiſcoporũ imperator intereſſe nõ debet.

VAlentinianus imperator veniens ab oriẽte ad Heſperias partes (vt refert hiſtoria eccleſiaſtica) mortuo Auxentio Arrianæ perfidiæ magiſtro, qui Mediolanenſem eccleſiam vt lupus dilaniauerat: cùm vellet imperator catholicum Deo ordinante ibi conſecrari epiſcopum, euocans epiſcopos hæc eis locutus eſt: Noſtis apertè eruditi diuinis eloquijs qualem oporteat eſſe pontificem: & quia non decet eum verbo ſolo, ſed etiam conuerſatione gubernare ſubiectos, & totius ſemetipſum imitatorem virtutis oſtendere, teſtemque doctrinæ conuerſationem habere bonam: C

talem

A talem itaque in pontificali conſtituite ſede, cui & nos qui gubernamus imperium, ſyncerè noſtra capita ſubmittamus, & eius monita dum tanquam homines delinquimus, neceſſariò veluti curantis medicamina ſuſcipiamus. Hæc autem cùm dixiſſet imperator, petiit ſynodus vt magis ipſe decerneret, ſapiẽs & pius exiſtens: atq; ille ait, Super vos eſt talis electio. Vos enim gratia diuina potiti, & illo ſpendore fulgentes, melius poteritis eligere. Tunc
B ſacerdotes egreſsi de epiſcopali ſede tractabant. Cùm autem ordinatione diuina Ambroſius nondum baptizatus electus fuiſſet, exultans imperator ait: Gratias ago tibi domine omnipotens, & ſaluator noſter: quoniam huic viro ego quidem commiſeram corpora, tu autem animas: & meam ſententiam oſtendiſti iuſtitiæ tuæ conuenire. Cumque ſanctus Ambroſius contriſtaretur de hoc quod acciderat
C (vt idem ipſe in ſuis epiſtolis ſcribit) confortauit eum imperator, & ait: Noli timere: quia Deus qui te elegit ſemper te adiuuabit, & ego adiutor tuus (vt meum ordinem decet) ſemper exiſtam. Item Nicolaus papa Lothario regi.

Auctoritate apoſtolica non regio fauore epiſcopus eſt eligendus.

PÒrrò ſcias quia relatū eſt nobis ꝙ qui- A
cunq; ad epiſcopatū in regno tuo pro-
uehēdus eſt: nō niſi fauentē tibi permittas
eligi. Idcirco apoſtolica auctoritate ſub diuini iudicij obteſtatione iniūgimus tibi vt in Treuerēſi vrbe & in Agrippina Colonia
nullū eligi patiaris antequā relatū ſuper hoc
noſtro apoſtolatui fiat. Itē ex cōc. Pariſ.

Ca. 8. conc. Parrhiſiē. primi.

Non recipiatur à cōprouincialibus qui regia ordinatione epiſcopale culmen eſt adeptus.

SI per ordinationem regiam honoris iſtius culmen peruadere aliquis nimia B
temeritate præſumpſerit, à comprouincialibus illius loci epiſcopis recipi nullatenus mereatur. Quem verò indebitè ordinatum agnoſcunt, ſi quis de comprouincialibus recipere eū contra interdicta præſumpſerit: ſit à fratribus omnibus ſegregatus, & ab ipſorum omni charitate ſemotus. Item ex concilio Laodicenſi.

Cap. 13

De eodem.

NOn eſt permittendum turbis electionem eorum facere qui ſunt ad ſacerdotium promouendi. Item ex ſecunda C
actione vj. ſynodi. cccl. epiſcoporum.

Irrita ſit electio epiſcopi vel presbyteri à principibus facta.

OMnis electio epiſcopi vel presbyteri vel diaconi à principibus facta, irrita

A rita maneat, ſecundùm regulam quæ dicit: Si quis epiſcopus ſecularibus poteſtatibus vſus eccleſias per ipſos obtinuerit, deponatur, & ſegregentur ab eccleſia omnes qui illi communicant. Item ex concilio Martini papæ.

Cap. 1. libr. Martini Brac. epi. ex ſynodis Græcorum 2. pars.

Non eligantur à populo qui ſunt promouendi ad clerum.

NOn licet populo electionẽ facere eorum qui ad ſacerdotium promouentur: ſed in iudicio epiſcoporum ſit: vt epi- B ſcopi eum probent ſi in ſermone & fide et ſpirituali vita edoctus ſit. His omnibus auctoritatibus laici excludũtur ab electione ſacerdotum: atque iniungitur eis neceſſitas obediendi, non libertas imperandi.

Contra verò ſcribit beatus Gregorius Ioã. epiſcopo primæ Iuſtinianæ Illyricę.

Greg. epiſt. 15. ſiue cap. 59. lib. 4. ad Ioã. epiſcopum.

Voluntas principis in ordinatione pontificis deſideratur.

QVia igitur ſuſcepta fratrũ atq; coë- C piſcoporũ relatio ad locũ vos ſacerdotij totius cõcilij vnito cõſenſu, & sereniſsimi principis volũtate declarat accerſiri: gratias ſaluatori noſtro magna cũ exultatione retulimus, nos quoq; in pſona fraternitatis tuę p omnia cõſentimꝰ: atq; omnipotẽtẽ Deũ deprecamur vt charitatẽ veſtrã ſicut gratia ſua elegit, ita in omnibus

Grego. epi. 10. ſine ca. 69. lib. 2

ſua protectione cuſtodiat. Item Grego. A
Ioanni ſubdiacono.

Clerus & populus pōtificis electioni intererūt.

QVantò Apoſtolica ſedes ſua auctoritate cunctis prælata cōſtat eccleſiis, tantò inter multiplices curas & illa nos valde ſolicitat, vbi ad conſecrandū antiſtitem noſtrum expectatur arbitrium. Defuncto igitur antiſtite Laurentio eccleſiæ Mediolanēſis archiepiſcopo, ſua nobis relatione clerus innotuit, in electione ſe filij noſtri Conſtantij diaconi ſui vnanimiter B conſenſiſſe. ſed quoniam eadem non fuit ſubſcripta relatio: ne aliquid quod ad cautelam pertinet omittamus, idcirco huius præcepti auctoritate ſuffultum Genuam te proficiſci neceſſe eſt: & quia illic multi Mediolanenſium coacti barbarica feritate conſiſtunt, eorum te voluntates oportet conuocatis clericis in cōmune perſcrutari: & ſi nulla eos diuerſitas ab electionis vnitate diſterminat: ſi quidem in prædicto filio noſtro Conſtantino omnium C voluntates atque conſenſum perdurare cognoſcis: tunc eum à propriis epiſcopis (ſicut antiquitatis mos exigit) cum noſtræ auctoritatis aſſenſu ſolatiante & auxiliāte domino facias conſecrari: quatenus huiuſmodi ſeruata cōſuetudine & apoſtolica ſe-

des

A des proprium vigorem retineat:& à ſe cō ceſſa aliis iura non minuat. Itē Gelaſius papa Philippo & Geruntino * epiſcopis. * al.Gerontio.

In electione epiſcopi populus debet adeſſe.

PLebs Diotrenſis data nobis petitione defleuit diu ſe ſine rectoris proprij gubernatione diſpergi:ac (ſicut aſſeritur) is qui à vobis iam probatus dicitur, à paucis & tenuibus putatur electus: cùm ad vos pertineat vniuerſos aſsidua admonitione compellere, vt omnes in vnum quem B dignum ſacerdotio viderint, & ſine aliqua reprehenſione, conſentiant. Et ideo fratres chariſsimi diuerſos ex omnibus ſępedicti loci parœciis, & presbyteros, & diaconos, & vniuerſam turbam vos oportet ſæpius conuocare: quatenus non prout cuilibet libuerit, ſed concordantibus animis talem vobis admonentibus ſibi quærant ſola diuinitatis attentione perſonam, quā nulla contrarietas à conſtitutis poſsit C reuocare reſcriptis. Item Stephanus epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Romano archiepiſcopo Rauennati.

De eodem.

NOſſe tuam fraternitatē volumus ad noſtras aures fore peruentum, Imolēſem epiſcopum ab hac luce migraſſe: in cuius ſucceſſoris electione populi diuiſionē

proueniſſe audiuimus: quod quia ſæpe cõ tingere ſolet, quærentibus ſingulis quæ ſua ſunt, non quæ Ieſu Chriſti: non adeò miramur. Veruntamen in hoc tuam pluri mum oportet adhiberi ſolicitudinem, vt cõuocato clero et populo talis ibi eligatur per Dei miſericordiam, cui ſacri non obuient canones. Sacerdotum quippe eſt electio: & fidelis populi conſenſus adhibendus eſt: quia docendus eſt populus, non ſequendus. Item Nicolaus papa Ioan. Rauennati archiepiſcopo. A *Phili.2.c* B

De eodem.

EPiſcopos per Aemiliam non cõſecres niſi poſt electionẽ vel conſenſum cleri & populi. Item Pelagius papa Iuliano epiſcopo Grumentino.

De eodem.

LIteras charitatis tuæ ſuſcepimus, quibus ſignificas Latinũ diaconum tuũ ad epiſcopatum eccleſiæ Marcellianenſis à clero & omnibus qui illic conueniunt, poſtulari. hoc itaque dicimus, vt ſi omnes eum eligunt, & vis eum concedere: gratũ nobis eſſe cognoſce: & ſi poteſt ante diem ſanctum feſtinet occurrere, vt vel ſabbato ipſo noctis magnæ poſt baptiſmum cũ Dei gratia valeat ordinari. Idem Laurẽtio epiſcopo Centuncellenſi. C

Sacra

A *Sacra principis auctoritas ordinandis eſt neceſſaria.*

PRincipali deuotiſsimorũ militũ qui illic in ciuitate Centũcellenſi cõſiſtũt relatione ad nos directa, ſacram epiſtolã inſinuant ſe clementiſsimi principis impetraſſe, qui eis presbyterum diaconum & ſubdiaconũ fieri debere præcipit. Ideo hortamur dilectionem tuam vt perſonas ipſas videas: & diligenter requiras ne aliquid cõtra canones commiſiſſent: & ſi eas B inculpabiles repereris, & vitæ ipſorum laudabile teſtimonium videris: veniente mediana ſeptimana Paſchæ (ſi dominus voluerit, & ſi vixerimus) vnumquenque per officia quæ prædiximus, non differas promouere. Item Leo iiij. Lothario & Lodouico Auguſtis.

Papa rogat Auguſtum vt Reatinam eccleſiam cuidam electo dignetur concedere.

REatina eccleſia quæ per tot temporũ ſpatia paſtoralibus curis deſtituta cõ C ſtitit: dignum eſt vt brachio amplitudinis veſtræ ſubleuetur, ac gubernationis regimine protegatur. Vnde ſalutationis alloquio præmiſſo veſtram manſuetudinem deprecamur, quatenus Colono humili diacono eandem eccleſiam ad regendum concedere dignemini: vt veſtra licentia accepta

cepta ibidem Deo adiuuãte eum conſecra A
re valeamus epiſcopum. Sin autem in præ
dicta eccleſia nolueritis vt prçficiatur epi
ſcopus, Tuſculanam eccleſiam quæ vidua
ta exiſtit, illi veſtra ſerenitas dignetur cõ-
cedere: vt conſecratus à noſtro præſula-
tu, Deo omnipotẽti veſtroq; imperio gra
tes peragere valeat. Itẽ Ritæ comitiſſæ.

Regio præcepto ab apoſtolico Colonus Reatinæ eccleſiæ ordinatur epiſcopus.

NObis dominus imperator & impera
trix per ſuas epiſtolas dixerũt, vt Co B
lonũ in Reatina eccleſia, quæ paſtoris offi
cio per longa iam tẽpora deſtituta videba
tur, epiſcopum facere deberemus: ſicut &
fecimus. Itẽ Stephanus Guidoni comiti.

Imperatoris epiſtola in electionis confirmatione deſideratur.

LEctis ſagacitatis veſtræ apicibus, qui
defuncto eccleſiæ Reatinæ antiſtite
clerum & plebem eiuſdem elegiſſe ſibi fu-
turum antiſtitem, & à nobis conſecrandũ C
veſtro ſtudio directum eſſe, ne ipſa eccle-
ſia diu ſine proprio conſtet paſtore, fate-
bantur: nos de obitu prioris dolentes, nũc
ipſum electum vnanimitate, & canonica
ipſius eccleſiæ electione: vt mandaſtis, tã
citiſsimè ordinare omiſimus, eò quòd im
perialem nobis (vt mos eſt) abſolutionis
minimè

A minimè detulerit epiſtolam: pro qua ſcilicet re ambiguum eſt nobis: ideo voluntati veſtræ in hoc parêre diſtulimus, ne auguſtalis animus duriſsimè hoc quocunque modo perciperet. Sed ſcientes eccleſiam Dei ſine proprio diu paſtore non debere cōſiſtere: gloriæ veſtræ mandamus (quoniam aliter nos agere non debuimus) vt à veſtra ſolertia imperiali (vt priſca cōſuetudo dictat) percepta licentia, & nobis quemadmodum vos ſcire credimus, im-
B peratoria directa epiſtola, tunc voluntati veſtræ de hoc parebimus: eundemq́ue electum domino adiuuante conſecrabimus: quod chariſsime fili moleſtè nullo modo ſuſcipias. Item Leo papa.

Leo pa. 1. epi. 82. ad Anaſtaſiū epiſco.

Clericorum & ciuium voluntate Metropolitanus eſt ordinandus.

Metropolitano defuncto, cùm in loco eius alius fuerit ſubrogādus: prouinciales epiſcopi ad ciuitatem Metropolim
C cōuenire debent: vt omnium clericorum atq; ciuium volūtate diſcuſſa, ex presbyteris eiuſdē eccleſiæ vel diaconis optimus ordinet̄. Itē Iſidorus in libro officiorū.

Ca. 5. li. 2. de officiis eccleſiaſticis.

Cū clero et populo, archipresbyteri fiat electio.

SI in plebibus archipresbyteri obierīt, aut pro aliquo reatu exinde eiecti fuerint: archidiaconus quàm citius profici-

ſcatur

ſcatur illuc: & cum clericis & populis ipſius plebis electionem faciat: quatenus dignus paſtor domui Dei conſtituatur: et dũ ordinatur, eius prouidentia ipſa plebs cuſtodiatur. Item ex geſtis Roma. pontifi. A

Electus in Romanum pontificem non ordinetur, niſi eius decretum imperatori primùm præſentetur.

Vide Platinã in vita Agathonis papæ primi,

AGatho natione Siculus, cuius legatione fungens Ioannes epiſcopus Portuenſis dominico die octauo Paſchæ in eccleſia ſanctæ Sophiæ publicas miſſas coram principe, & patriarcha Latinè celebrauit: hic ſuſcepit ab illo diualem, id eſt regiam epiſtolam ſecundùm ſuam poſtulationem: per quam releuata eſt quantitas pecuniæ quæ ſolita erat dari pro ordinatione pontificis facienda: ſic tamen, vt ſi contigerit poſt eius tranſitum electionem fieri: non debeat ordinari qui electus fuerit, niſi prius decretum generale introducatur in regiam vrbem ſecundùm antiquam conſuetudinem: vt cum eorum conſcientia & iuſsione debeat ordinatio proſperari. Item Vitalianus natione Signenſis direxit reſponſales ſuos cum ſynodica epiſtola, iuxta conſuetudinem in Regiam vrbem apud piiſsimos principes, ſignificans de ordinatione ſua. Item ex hiſtoria B C

A ſtoria eccleſiaſtica.

Imperator ius habet eligendi pontificem.

HAdrianus papa Romam venire Carolum regem ad defendendas res eccleſiæ poſtulauit: Carolus verò Romam veniens, Papiam obſedit: ibique relicto exercitu, in ſancta reſurrectione ab Hadriano papa Romæ honorificè ſuſceptus eſt. poſt ſanctam reſurrectionem reuerſus Papiam, cepit Deſiderium regem: deinde Romam reuerſus conſtituit ibi ſynodum B cum Hadriano papa in patriarchatu Lateranẽſi, in eccleſia ſancti Saluatoris: quæ ſynodus celebrata eſt à cliij. epiſcopis religioſis & abbatibus. Hadrianus autem papa cum vniuerſa ſynodo tradiderunt Carolo ius & poteſtatem eligendi pontificẽ, & ordinandi apoſtolicam ſedem: dignitatem quoque patriciatus ei conceſſerunt. *Iuo Car. li. 8. de electio põtificis id refert.*

Inſuper archiepiſcopos & epiſcopos per prouincias ab eo inueſtiturã accipere diffiniuit: vt niſi à rege laudetur & inueſtia- C tur epiſcopus, à nemine conſecretur: & quicunque contra hoc decretum ageret, anathematis vinculo eum innodauit: & niſi reſipiſceret, bona eius publicari præcepit. Item Leo papa.

Electio Romani pontificis ad ius pertinet imperatoris.

In ſyno

Iuo Car. li. 8. id ex eodem refert de electione pontific.

IN ſynodo congregata Romæ in eccleſia ſancti Saluatoris ad exemplum beati Hadriani apoſtolicæ ſedis antiſtitis, qui domino Carolo victorioſiſsimo regi Frãcorum ac Longobardorum patritiatus dignitatem, ac ordinationem apoſtolicæ ſedis, & inueſtituram epiſcoporum conceſſit: Ego quoq; Leo ſeruus ſeruorum Dei epiſcopus cum toto clero ac Romano populo conſtituimus & confirmamus & corroboramus, & per noſtram apoſtolicam auctoritatẽ cõcedimus atq; largimur domino Ottoni primo regi Theutonicorũ, eiusq́; ſucceſſoribus huius regni Italiæ in perpetuum facultatem eligẽdi ſucceſſorẽ, atq; ſummæ ſedis apoſtolicæ pontificem ordinandi, ac per hoc archiepiſcopos ſeu epiſcopos, vt ipſi ab eo inueſtituram accipiant & conſecrationem vnde debẽt: exceptis his quos imperator põtificibus & archiepiſcopis conceſsit: & vt nemo deinceps cuiuſcunq; dignitatis vel religionis, eligendi vel patricium vel pontificẽ ſummæ ſedis apoſtolicæ, aut quemcunq; epiſcopum ordinãdi habeat facultatẽ abſque conſenſu ipſius imperatoris. quod tamen fiat abſque omni pecunia, & vt ipſe ſit patricius & rex. Quòd ſi à clero & populo quis eligatur epiſcopus, niſi à ſupradicto rege

A rege laudetur & inueſtiatur, non conſecretur. Si quis contra hanc apoſtolicam auctoritatem aliquid molietur, hunc excommunicationi ſubiacere decernimus, & niſi reſipuerit, irreuocabili exilio puniri, vel vltimis ſupplicijs affici. Item Gregorius. *Greg. epi. 34. ſiue ca. 78. lib. 4. ad Conſtantiã Auguſtã.*

Præcepto principũ maximo remittitur, quod abſque auctoritate apoſtolica ordinatur.

SAlonitanæ ciuitatis epiſcopus me neſciẽte ac reſponſali meo ordinatus eſt, B & facta eſt res quæ ſub nullis anterioribus principibus euenit. Quod ego audiẽs ad eundem præuaricatorem qui inordinatè ordinatus eſt, protinus miſi, vt omnino miſſarum ſolennia celebrare nullo modo præſumeret, niſi prius à ſereniſsimis dominis cognoſcerem ſi hoc fieri ipſi iuſsiſſent, quod ei ſub excommunicationis interpoſitione mandaui, qui contempto me atque deſpecto, in audacia quorundam ſecularium hominum (quibus denudata ſua C eccleſia, præmia multa præbere dicitur) nunc vſque miſſas facere præſumit, atque ad me venire ſecũdùm iuſsionem dominorum noluit. Ego autem præceptioni pietatis * eorum obediens, eidem Maximo qui me neſciente ordinatus eſt: hoc quòd in ordinatione ſua me vel reſponſalem meum prætermittere præſumpſit, ita ex cor-

** aliàs, pietatis cauſa eorum.*

de relaxaui,ac ſi me auctore fuerit ordinatus: alia verò illius peruerſa ſcilicet mala corporalia quæ cognoui,vel quia cum pecunia eſt electus,vel quòd excommunicatus miſſas facere præſumpſit, propter Deum irrequiſita præterire nō poſſum:& ſi ad me venire diu diſtulerit, exercere in eo diſtrictionem canonicam nullo modo ceſſabo. Item ex concilio Toletano. A

Ca.6. conc. Tolet.12.

In electione epiſcoporum,principis deſideratur aſſenſus.

CVm longè lateque diffuſo tractu terrarum commeantium impeditur celeritas nunciorum, quo aut nequeat regibus audientibus decedentis præſulis tranſitus notificari,aut de ſucceſſore morientis epiſcopi libera principis electio expectari:naſcitur ſæpe aut noſtro ordini de relatione talium difficultas, aut regię poteſtati,dum cōſultum veſtrum ſubrogandis pontificibus ſuſtinet numeroſa neceſsitas. Vnde placuit omnibus pontificibus Hiſpaniç atq; Galliciç,vt ſaluo priuilegio vniuſcuiuſque prouinciæ,licitum maneat,deinceps Toletano pontifici quoſcunque regalis poteſtas elegerit,& iam dicti Toletani epiſcopi iudicium dignos eſſe probauerit: in quibuſlibet prouinciis,& in præcedētiū ſedibus præficere præſules,& decedētibus B C

epi

A epiſcopis eligere ſucceſſores: ita tamen, vt quiſquis ille fuerit ordinatus, poſt ordinationis ſuę tẽpus infra triũ menſium ſpatiũ Metropolitani proprij præſentiam viſurus accedat. Electiones quoque ſummorũ pontificum atque aliorum infra præſulũ quondam imperatoribus repræſentabantur: ſicut de electione beati Ambroſij & beati Gregorij legitur. Quibus exemplis & præmiſsis auctoritatibus liquidò colligitur laicos non excludendos ab electione, B neque principes eſſe reiiciendos ab ordinatione eccleſiarum. Sed quòd populus aut princeps iubetur electioni intereſſe, nõ pręcipitur aduocari ad electionẽ faciendã, ſed ad conſenſum electioni adhibẽdum. Sacerdotum enim (vt in fine ſuperioris capituli Stephani papę legitur) eſt electio, & fidelis populi eſt humiliter conſentire. Deſideriũ ergo plebis requiritur, vt clericorum electioni concordet. Tunc enim in eccleſia C Dei ritè præficietur antiſtes, cùm populus pariter in eum acclamauerit, quem clerus communi voto elegerit. Vnde Cæleſtinus papa ait. Cæleſt. pa. 1. ep. 1. Cap. 5

Plebis non eſt eligere, ſed electioni conſentire.

CLeri plebiſque conſenſus & deſiderium requiratur. Item Leo primus. Leo pa. 1 epi. 87

De eodem.

VOta ciuium, teſtimonia populorum, A
honoratorum arbitrium, electio clericorum in ordinationibus ſacerdotum conſtituantur: & infra. Per pacem & quietem ſacerdotes qui futuri ſunt poſtulentur, teneatur ſubſcriptio clericorum: honoratorum teſtimonium, ordinis conuentus & plebis. Principibus verò atque Imperatoribus electiones Romanorum pontificum atque aliorum epiſcoporum referendas, vſus & conſtitutio tradidit pro ſchiſmaticorum atque hæreticorum diſ- B
ſenſionibus, quibus nonnunquam eccleſia Dei concuſſa periclitabitur: contra quos legibus fideliſsimorum Imperatorum frequenter eccleſia munita legitur. Repręſentabatur ergo electio clericorum principibus, vt eorum auctoritate roborata, nullus hæreticorum vel ſchiſmaticorum auderet contraire, & vt ipſi principes tanquam deuotiſsimi filij in eum conſentirent, quem ſibi in patrem eligi viderent: C
vt ei in omnibus ſuffragatores exiſterent, ſicut Valentinianus beato Ambroſio ſuprà legitur dixiſſe: Noli timere, quia Deus qui te elegit, ſemper te adiuuabit. & ego adiutor & defenſor tuus (vt meum ordinem decet) ſemper exiſtam. Vnde Stephanus papa ſtatuit, dicens:

Præ

A *Præſentibus legatis Imperatoris ordinetur põtifex Romanus.*

QVia ſancta Romana eccleſia(cui Deo auctore præſidemus)à pluribus patitur violentias pontifice obeunte, quæ ob hoc inferuntur,quia abſque imperiali notitia pontificis fit electio & conſecratio, nec canonico ritu & conſuetudine ab imperatore directi ſunt nuncij qui vetent ſcandala fieri: volumus, vt cùm inſtituendus eſt põtifex,cõuenientibus epiſcopis &
B vniuerſo clero eligatur præſente ſenatu & populo qui ordinandus eſt,& ſic ab omnibus electus, præſentibus legatis imperialibus cõſecretur,nulluſque ſine periculo ſui iuramenta vel promiſsiones aliquas noua adinuẽtione audeat extorquere,niſi quę antiqua exigit conſuetudo,ne vel eccleſia ſcãdalizetur,& imperialis magnificentia minuatur. Verùm quia imperatores quandoque modum ſuum ignorantes non in 4.pars.
C numero conſentientium , ſed primi diſtribuentium ,imò exterminantium eſſe voluerunt,frequenter etiam in hæreticorum perfidiam prolapſi,catholicæ matris vnitatem eccleſię impugnare conati ſunt: ideo ſanctorum patrũ ſtatuta aduerſus eos prodierunt, vt ſemet electioni non insererent, & quiſquis eorum ſuffragio eccleſiam

obtineret, anathematis vinculo innodare- A
tur, ſicut ſcriptura quoque diuina dicit,
4. Reg. 18. a quòd Ezechias diſsipauit excelſa, & cõtri-
2 Para. 29 uit ſtatuas, & ſuccidit lucos, et fregit ſerpẽ
tem ęneũ quẽ fecit Moyſes: videlicet quia
illum ſerpentẽ Deus fieri iuſſerat, ne ſerpẽ
tina morte populus interiret, ideo ipſe po
pulus colere & venerari eũ cœperat: & id-
circo deſtruxit iſte quod iubente Deo fece
rat ille: ac per hoc magna authoritas iſta
eſt habenda in eccleſia, vt ſi nõnulli ex prę
deceſſoribus & maioribus noſtris fecerũt B
aliqua quæ illo tẽpore potuerunt eſſe ſine
culpa, & poſtea vertuntur in errorem &
ſuperſtitionem, ſine tarditate aliqua, & cũ
magna authoritate à poſteris deſtruantur.

Poſtremò præſentibus legatis impera-
rum, & inconſultis, electiones Romanorũ
pontificum leguntur celebratæ, & tandem
iidem imperatores religioſo mentis affe-
ctu præfatis priuilegiis renunciauerunt,
multa inſuper donaria eccleſiæ Dei confe
rentes. Vnde Greg. iiij. ſcribit. C

Inconſultis legatis imperatoris, Hadrianus ad pontificatum eligitur.

CVm Hadrianus ij. ad Romanum pon
tificatum ab eccleſiæ Dei genitricis
dominæ noſtræ, quæ dicitur ad præſepe,
traheretur ad Lateranenſe patriarchiũ: cer

tatim

A tatim à populo & clero & proceribus deportatus eſt: quod audientes miſsi Lodouici imperatoris moleſtè tulerũt, & indignati ſunt quòd dum præſentes eſſent, nõ fuerunt inuitati, nec optatæ à ſe futuri præſulis electioni intereſſe meruerunt: qui accepta ratione quòd non cauſa contemptus Auguſti, ſed futuri tẽporis proſpectu hoc cõmiſſum fuerat, ne videlicet legatos principum in electione Romanorum præſulũ expectandi mos per huiuſmodi fomitem B inoleſceret: omnem indignationem medullitus ſedauerunt: & ad ſalutandum electũ etiam ipſi humiliter acceſſerunt. Item pactum conſtitutionis imperatoris primi Lodouici cum Romanis pontificibus.

Electio Romanorum pontificum à Lodouico conceditur Romanis.

EGo Lodouicus imperator Romanus Auguſtus ſtatuo & cõcedo per hoc pactum confirmationis noſtræ tibi beato Pe C tro principi apoſtolorum, & per te vicario tuo domino Paſchali ſummo pontifici, & ſucceſſoribus eius in perpetuum, ſicut à prædeceſſoribus veſtris vſque nunc in veſtra poteſtate & ditione tenuiſtis & diſpoſuiſtis Romanam ciuitatem cum ducatu ſuo & ſuburbanis, atque villiculis omnibus & territoriis eius montanis & maritimis,

mis,littoribus & portubus ,ſeu cunctis ci- A
uitatibus,caſtellis,oppidis,ac villis in Tu-
ſciæ partibus. Idem quando diuina voca
tione huius ſacratiſsimæ ſedis pontifex de
hoc ſeculo migrauerit,nullus ex regno no-
ſtro aut Francus,aut Longobardus de qua
libet parte homo ſub noſtra poteſtate con
ſtitutus licentiam habeat cõtra Romanos
aut publicè aut priuatim conueniendi,aut
electionem faciendi,nullúsque in ciuitati-
bus aut in territoriis ad eccleſiæ beati Pe-
tri apoſtoli poteſtatem pertinentibus ali- B
quod malum prætérea facere præſumat:
ſed liceat Romanis cum omni veneratio-
ne,& ſine qualibet perturbatione honorifi
cam ſuo pontifici exhibere ſepulturam, &
eum quem diuina inſpiratione,& beati Pe
tri interceſsione omnes Romani vno con-
ſilio atque vna concordia ſine aliqua pro-
miſsione ad pontificatus ordinem elege-
rint, ſine aliqua ambiguitate atque contra
dictione more canonico conſecrare ; & dũ C
conſecratus fuerit,legati ad nos vel ad no-
ſtros ſucceſſores reges francorum dirigan
tur , qui inter nos & inter illum amicitiã
& charitatem & pacem conſocient. Itẽ
Leo iiij. Lothario & Lodouico Auguſtis.

Electio & conſecratio Romani pontificis non niſi iuſtè & canonicè fiat. *Palea.*

Inter

A INter nos & vos pacti ſerie ſtatutum eſt & confirmatum, quòd electio & conſecratio futuri Romani pontificis non niſi iuſtè & canonicè fieri debeat. Idem.

Ab imperatore vel nunciis eius, electioni Romani pontificis nullum obſtaculum generetur.

Palea.

COnſtitutio primi Henrici & primi Ottonis cum Romanis pontificibus. vt nullus miſſorum noſtrorum cuiuſcunque impeditionis argumentum in electio-
B ne Romani pontificis componere audeat, omnino prohibemus. Item in electione Romanorum pontificum neque liber neque ſeruus ad hoc venire præſumat, vt illis Romanis quos ad hanc electionem per conſtitutionem ſanctorum patrum antiqua admiſit conſuetudo, faciat aliquod impedimentum. Quòd ſi quis contra hanc noſtram conſtitutionem præſumpſerit, exilio tradatur. Item conſtitutio Ottonis.

C *Iuramentum Ottonis quod fecit domino papæ Ioanni.*

TIbi domino Ioanni papæ, ego rex Otto promittere & iurare facio per patrem, & filium, & ſpiritum ſanctũ, & per lignum hoc viuificæ crucis, & per has reliquias ſanctorum, quòd ſi permittente domino Romam venero, ſanctam Romanã

eccleſiã &te rectorẽ, ipſius exaltabo ſecun dũ meũ poſſe,& vitã aut mẽbra nũquã neque ipſum honorẽ quẽ habes,mea voluntate,aut meo conſilio,aut meo conſenſu, aut mea exhortatione perdes:& in Roma nullum placitum aut ordinationem faciam de omnibus quæ ad te aut ad Romanos pertinent,ſine tuo conſilio:& quicquid de terra ſancti Petri ad noſtrã poteſtatem peruenerit, tibi reddam:& cuicunque Italicum regimen cõmiſero,iurare faciã illum,vt adiutor tui ſit ad defendẽdum terram ſancti Petri ſecundùm ſuum poſſe. Item ex primo lib. capitulorum Caroli & Ludouici imperatorum. A B

Liberum ſit clero & populo de propria diœceſi epiſcopum eligere.

SAcrorum canonum non ignari,vt Dei nomine ſancta eccleſia ſuo liberius potiatur honore,aſſenſum ordini eccleſiaſtico præbemus: vt ſcilicet epiſcopi per electionem cleri & populi ſecundũ ſtatuta canonum de propria diœceſi(remota perſonarũ & munerũ acceptione) ob vitæ meritum,& ſapientiæ donum eligantur:vt exẽplo & verbo ſibi ſubiectis vſquequaq; prodeſſe valeant. Ex his conſtitutionibus & pacto Ludouici imperatoris deprehenduntur, imperatores illis renunciaſſe priuilegiis C

A legijs quæ de electione ſummi pontificis Hadrianus papa Carolo imperatori,& ad imitationem eius Leo papa Ottoni primo regi Theutonicorum fecerat. Cùm ergo præmiſsis auctoritatibus cunctis liqueat electionem clericorum tantummodo eſſe: quæritur quorum ſit ipſa electio: an clericorum maioris eccleſiæ tantùm, an etiã aliorum religioſorum qui in eadem ciuitate fuerint. Sed ſicut in abbreuiatione canonum Fulgentij Carthagineñ. eccleſiæ diaconi

B inuenitur, in ſeptimo Niceno concilio,& in Gangrenſi ſtatutum eſt, vt ad eligendum epiſcopum ſufficiat eccleſiæ matricis arbitrium. Nunc autem ſicut electio ſummi pontificis non à cardinalibus tantum, verùm etiam ab aliis religioſis clericis auctoritate Nicolai papæ eſt facienda: ita & epiſcoporum electio non eſt à canonicis tantùm, ſed etiam ab aliis religioſis clericis: ſicut in generali ſynodo Innocẽtij

C pa. Romę habita cõſtitutũ eſt. Ait enim.

Abſque religioſorum virorũ conſilio canonici maioris eccleſiæ, epiſcopum non eligant.

OBeuntibus ſanè epiſcopis, quoniam vltra tres menſes vacare eccleſiam ſanctorum patrum prohibent ſanctiones, ſuo anathematis vinculo interdicimus, ne canonici de ſede epiſcopali ab electione

epi

epiſcoporum excludant religioſos viros, A ſed eorum conſilio honeſta & idonea perſona in epiſcopum eligatur. Quòd ſi excluſis religioſis electio fuerit facta, quod abſque conſenſu eorum & conniuentia factũ fuerit, irritum habeatur & vacuum. Nũc ergo quæritur ſi vota eligentiũ in duas ſe diuiſerint partes: quis eorũ alteri ſit præferendus. De his ita ſcribit Leo epiſco.

Leo pa. 1. epiſto. 82. Anaſtaſio epiſcopo Theſſ.

Cùm vota eligentium in duas ſe diuiſerint partes, quis ſit præferendus alteri.

SI fortè (quod nec reprehẽſibile, nec irreligioſum iudicamus) vota eligentiũ B in duas ſe diuiſerint partes, is metropolitani iudicio præferatur, qui maioribus iuuatur ſtudijs & meritis: ita tamen, vt nullus detur inuitis & non petentibus, nè plebs inuita epiſcopum nõ optatum contemnat aut odiat.

Epiſcopus à tribus epiſcopis conſentiente metropolitano, ordinetur. Diſtin. lxiiij. C

HINC conſiderandum eſt à quibus vel quo tempore ſacri ordines ſint diſtribuẽdi, vel quibus in locis patriarchæ, primates, archiepiſcopi, epiſcopi, chorepiſcopi, & reliqui ſacerdotes ſint ordinandi.

A quib

A A quibus ordinentur epiſcopi in Niceno cõcilio diffinitum eſt, in quo ſic legitur. *Cap. 4*

Ab omnibus comprouincialibus epiſcopi ordinentur.

EPiſcopi ab omnibus qui ſunt in prouincia ſua, debẽt ordinari. Si verò hoc difficile fuerit, vel vrgẽte neceſsitate, vel itineris longitudine, tres epiſcopi debent in vnum congregari: ita vt cæterorũ qui abſentes ſunt, conſenſum literis teneant. Poteſtas ſanè vel confirmatio pertinebit

B per ſingulas prouincias ad metropolitanum epiſcopum. Item Anacletus. *Epiſt. 2. ad epiſcopos Italiæ.*

De eodem.

ORdinationes epiſcoporum auctoritate apoſtolica ab omnibus qui in eadem prouincia ſunt, epiſcopis celebrandæ ſunt. quòd ſi omnes ſimul minimè conuenire poterunt, aſſenſum tamen præbeant ſuis apicibus: vt ab ipſa ordinatione animo nõ deſint. Ex conci. Auraſico, ca. xx. *Ca. 10. cõ. 1. Arauſicã.*

Palea.

C DE abiectione & ambitione eius quẽ duo præſumpſerunt ordinare epiſcopi in veſtris prouincijs, placuit de pręſumptionibus vt ſicubi contigerit duos epiſcopos tertiũ ordinare: & epiſcopi & auctores dãnabũtur, quo cautius ea quę ſunt antiquitus ſtatuta ſeruent. Itẽ Anitius pa. *Anicetus pa. epiſt. ad epiſco. Galliæ.*

Cæteris

Cæteris aſſentientibus cum tribus comprouincialibus ordinetur epiſcopus. A

COmprouinciales epiſcopi (ſi neceſſe fuerit) cæteris conſentientibus à tribus epiſcopis iuſſu archiepiſcopi conſecrari poſſunt. Item Innocentius papa.

Inno. pa. 1. epiſt. 2. ad Victricium epiſco. Rothomagen.

Non ordinetur epiſcopus extra conſcientiam metropolitani.

EXtra conſcientiam metropolitani nullus audeat ordinare epiſcopum. integrum enim eſt iudicium, quod plurimorũ ſententijs confirmatur. Nec vnus epiſcopus prǽſumat ordinare epiſcopum, ne furtiuum beneficium præſtitũ videatur. hoc enim & ſynodus Nicena conſtituit, atque cuſtodiendo definiuit. Itẽ Gelaſius vniuerſis epiſcopis per Dardaniã cõſtitutis. B

Epiſcopi à ſuo metropolitano, & ipſe ab eiſdem conſecretur.

a. pars. QVia per ambitiones illicitas non pudet quoſdã eccleſiarũ iura turbare: ac priuilegia quę metropolitanis vel prouincialibus epiſcopis decreuit antiquitas temeraria præſumptione peruadere: propter quod etiã communionis apoſtolicæ deſiderãt diſsidiũ tenere, quod ſcilicet ab eius auctoritate diuiſi, vel impunè ꝓprias vſurpationes exerceant, non reſpicientes quia æterno iudici rationem tã de catho- C

licæ

A licæ ſynceritatis iniuria, quã de traditionum præiudicijs paternarũ non ſine perpetuæ ſint dãnationis interitu reddituri, ſi in hac obſtinatione permãſerint: charitatẽ veſtrã duximus inſtruẽdã: vt vos omnes in cõmune fratres, ſiue per Dardaniã, ſiue vnãquãque contiguam prouinciã cõſtituti, qui vos ſub metropolitanis veſtris eſſe meminiſtis, & ab eiſdẽ ſubſtitui, decernentes (ſicut vetus conſuetudo depoſcit) vnanimiter ſtatuatis antiſtites, & viciſsim ſi B metropolitanus humanæ cõditionis ſorte deceſſerit, à cõprouincialibus epiſcopis (ſicut forma trãſmiſit) ſacrari modis omnibus cenſeatis: neque ſibi quẽquã quod vobis antiqua diſpoſitione conceſſum eſt patiamini vendicare: quatenus & inter ipſas aduerſantiũ voluntatũ procellas veterum regulas nullatenus cuſtodire ceſſetis: ſicut perſecutionum tempore diuerſarum patres noſtros conſtanter feciſſe non dubiũ C eſt. Item ex concilio Martini papæ.

De eodem.

Cap. 2. libr. Martini Bracharẽ. epiſco. ex ſynodis Græcorum.

EPiſcopum oportet maximè quidẽ ab omni concilio conſtitui, ſed ſi hoc aut pro neceſsitate, aut pro longinquitate itineris, difficile fuerit, ex omnibus tres eligantur: vt omniũ præſentiũ vel abſentiũ ſubſcriptiones teneantur, & ſic poſtea ordinatio

3.pars. dinatio fiat. Huius autem rei poteſtas in A omni prouincia ad metropolitanũ pertinet epiſcopũ. Item ex concilio Niceno.

Ibidem cõtinuò. Cap.6

Non erit epiſcopus qui præter metropolitani conſcientiam fuerit ordinatus.

ILlud generaliter eſt clarũ, quòd ſi quis pręter ſententiam vel conſcientiam metropolitani fuerit factus epiſcopus, hunc magna ſynodus diffiniuit epiſcopum eſſe non oportere.

Conſenſus epiſcoporum maior in epiſcopi ordinatione ſeruetur conſentiẽte primate. B

Diſtinctio lxv.

COMPROVINCIALIVM epiſcoporũ vniuerſaliter deſideratur conſenſus in ordinatione epiſcopi. Quòd ſi aliqui animoſitate ducti contradicere voluerint, ob-

Cap.6 tineat ſententia plurimorum. Vnde in C Niceno concilio

Si cæteris conſentientibus ordinationi epiſcoporum duo vel tres contradicant, obtineat ſententia plurimorum.

SAnè ſi communi omnium conſenſu rationabiliter probato, ſecundũ eccleſiaſticã regulam duo vel tres animoſitate du

cti

A ſti per contentionem contradicant, obtineat plurimorum ſententia ſacerdotum.

Item ex concilio Martini papæ *Cap. 3. libri Martini Bracharenſis epiſcopi ex ſynodis Græcorũ.*

De eodem.

NOn debet ordinari epiſcopus abſque concilio & pręſentia metropolitani epiſcopi. adeſſe autem oportet omnes qui ſunt in prouincia ſacerdotes, quos per ſuã epiſtolã debet metropolitanus conuocare. Et ſi quidem omnes concurrant, bene eſt. ſi autẽ hoc difficile fuerit, plures oportet B concurrere. qui autẽ non conueniunt, pręſentiam ſui per epiſtolas ſuas faciant: & ſic omniũ facto conſenſu, ordinationẽ epiſcõpi fieri oportet. Si autem aliter pręterquã à nobis terminatũ eſt, fuerit factũ: talẽ ordinationẽ nihil valere decernimus. Si autẽ ſecundũ canones ordinatio epiſcopi fuerit facta, & aliquis cum ſua malitia in aliquo contradixerit, plurimorum conſenſus obtineat. Item ex concilio Antiocheno. *Cap. 19.*

De eodem.

C EPiſcopus non eſt ordinandus ſine conſilio & præſentia metropolitani epiſcopi: cui melius erit, ſi ex omni prouincia congregẽtur epiſcopi. quod ſi fieri nõ poteſt, hi qui adeſſe non poſſunt, proprijs literis conſenſum ſuum deſignẽt: & tunc demũ poſt plurimorũ epiſcoporum ſiue

per præſentiam, ſiue per literas conſen- A
ſum, ſententia conſona ordinetur. quòd ſi aliter quàm ſtatutum eſt fiat, nihil valere huiuſmodi ordinationem ſciat. Si verò etiã ſecundũ diffinitas regulas ordinatio celebretur, contradicãt autem aliqui propter proprias & domeſticas ſimultates: his contemptis ſententia de eo obtineat plurimorũ. Si autẽ prouinciam primatẽ habere cõſtiterit: nec etiã metropolitano abſq; cõſcientia eius epiſcopũ cõſecrare licebit.

Ibidem cõtinuò.

Vnde Leo papa Anaſtaſio epiſcopo. B

Leo pap. 1 epiſt. 12

Abſque primatus conſenſu metropolitanus epiſcopum non ordinet.

DE perſona autem conſecrandi epiſcopi, & de cleri plebiſque conſenſu metropolitanus epiſcopus ad fraternitatem tuam referat: quodque in prouincia bene placuit, ſcire te faciat vt ordinationem * ritè celebrandam tua quoq; confirmet auctoritas, quæ rectis diſpoſitionibus nihil moræ aut difficultatis debebit afferre: ne C
gregibus domini diu deſit cura paſtorum.

** ordinem ritè celebrandum.*

Item ex concilio Carthagineñ. iiij.

Ca. 12. con. Cartha. 2.

De eodem.

PLacet omnibus vt inconſulto primate cuiuſlibet prouinciæ tã facilè nemo præſumat, licet cũ multis in quocunque loco ſine eius (vt dictum eſt) pręcepto epiſcopum

A ſcopũ ordinare. Si autẽ neceſsitas fuerit, tres epiſcopi in quocunque loco ſint cum primatis præcepto ordinare debẽt epiſcopum. Item ex concilio Niceno. Cap. 6

Vnicuique eccleſiæ proprius honor obſeruetur.

MOs antiquus perduret in Aegypto vel Libya & Pentapoli, vt Alexãdrinus epiſcopus horum omniũ habeat poteſtatẽ: quoniã quidem & Romano epiſcopo parilis eſt mos. Similiter autem apud Antiochiã & cęteras ꝓuincias honor ſuus B vnicuique ſeruetur eccleſiæ. Itẽ ex eodẽ. Cap. 7. Niceni conci.

De eodem.

QVoniã mos antiquus obtinuit & vetuſta traditio vt Aeliæ (id eſt Hieroſolymorũ) epiſcopo honor deferatur: habeat conſequenter honorẽ: manente tamen metropolitanæ ciuitatis honore proprio. Qui verò à cõprouincialibus ſuis cũ metropolitani licentia fuerit ordinatus, intra conſtituta tẽpora eius ſe repræſentet conſpectibus. Cap. 5 C Vnde in Terraco. cõc. legitur.

De eodem.

SI quis in metropolitana ciuitate epiſcopus non fuerit ordinatus: poſteaquam ſuſcepta benedictione per metropolitani literas honorẽ fuerit adeptus epiſcopi, id optimum eſſe decernimus, vt poſtmodũ ſtatuto tempore (id eſt impletis duobus

menſibus)ſe metropolitani ſui præſentet aſpectibus: vt ab illo monitis eccleſiaſticis inſtructus, plenius quid obſeruare debeat, recognoſcat. Quòd ſi fortè hoc implere neglexerit, in ſynodo increpatus à fratribus corrigatur: et ſi fortè infirmitate aliqua ne hoc impleat fuerit impeditus, hoc ſuis literis metropolitato indicare procuret. A

3. part. His auctoritatibus datur intelligi quòd epiſcopi à comprouincialibus ſuis debeāt ordinari. Sed quæritur ſi in prouincia plurimi epiſcopi fuerint, & contigerit fortè vnū remanere epiſcopū: quid fieri debeat. ille, quia ſolus eſt, ordinare non poteſt epiſcopū. cōprouinciales enim non habet cū quibus epiſcopū cōſecrare valeat. Cùm ergo talis neceſsitas fuerit, quid faciendū ſit in Sardicenſi concilio diffinitur: in quo ſic ſtatutum legitur. B

Cap. 6

Si fortè vnus tantùm in prouincia remanſerit epiſcopus, ad conſecrationem epiſcopi de vicina prouincia conuocentur.

SI fortè in prouincia vnum tantū contigerit remanere epiſcopum, ſuperſtes epiſcopus cōuocet epiſcopos vicinæ prouinciæ, & cū eis ordinet comprouinciales ſibi epiſcopos. quod ſi facere neglexerit, populi conueniant epiſcopos prouinciæ vicinæ: & illi prius cōmoneant epiſcopū qui C

A qui in eadem prouincia commoratur: & oſtendant quomodo populi petant ſibi rectorem: & dicant iuſtum eſſe vt veniat ipſe, & cum eis ordinet epiſcopum. & ſi literis conuentus tacuerit & diſsimulauerit, nihilque reſcripſerit: tunc ſatisfaciendum eſt populis vt conueniant ex vicina prouincia, & epiſcopum ordinent.

Archiepiſcopus à ſuis epiſcopis ordinetur. Diſtinctio lxvj.

B ARCHIEPISCOPVS autem ab omnibus ſuæ prouinciæ epiſcopis debet ordinari. Vnde Anitius papa ait: *Anicetus epiſt. ad Gallia epiſcopos.*

Ab omnibus ſuffraganeis ſuis archiepiſcopus ordinetur.

ARchiepiſcopus ab omnibus ſuæ prouinciæ epiſcopis ordinetur. Hoc autem quod de archiepiſcopi ordinatione præceptum eſt, vt omnes ſuffraganei eum C ordinēt: nullatenus liceat immutari: quia ille qui præeſt, ab omnibus epiſcopis quibus præeſt, debet conſtitui. Si autem aliter præſumptum fuerit, viribus carere nō dubium eſt: quia irrita erit ſecus acta ordinatio archiepiſcopi. De epiſcopis non ordinandis à paucioribus quàm à tribus epiſcopis Anacletus papa ſcribit, dicens: *2. pars. Epiſt. 2. ad Italiæ epiſcopos.*

A

PОrrò & Hieroſolymitanus primus archiepiſcopus beatus Iacobus qui Iuſtus dicebatur,& ſecũdũ carnẽ frater domini nuncupatus eſt: à Petro, Iacobo, & Ioanne apoſtolis eſt ordinatus: ſucceſſoribus ſuis formam dantibus: videlicet vt minus quàm à tribus epiſcopis reliquisque omnibus aſſenſum præbentibus nullatenus epiſcopus ordinetur: & communi voto ordinatio celebretur.

B

Presbyteri ab vno epiſcopo ordinantur. Diſtinctio lxvij.

PRESBYTERI verò & chorepiſcopi ab vno epiſcopo ordinari poſſunt. Vnde Anaclet'.

Anacl. epiſto. 2. ad epiſcopos Italia.

Sacerdotes ab vno epiſcopo poſſunt ordinari.

REliqui ſacerdotes à proprio ordinentur epiſcopo: ita vt ciues & alij ſacerdotes aſſenſum præbeant & ieiunantes ordinationẽ celebrẽt: ſimiliter & diaconi ordinentur. Cæterorũ autẽ graduũ diſtributioni, triũ veraciũ teſtimoniũ cũ epiſcopi approbatione ſufficere poteſt. Item in Hiſpalenſi concilio legitur. *De eodem.*

C

Ca. 6. conci. Spalẽſis 2. 2. pars.

EPiſcopus ſacerdotibus ac miniſtris ſolus honorem dare poteſt, ſolus auferre non poteſt.

Non

A Non epiſcopi ordinare presbyteros, nec chorepiſcopi poſſunt.
Diſtinctio lxviij.

QVAERITVR de illis qui ordinantur ab his quos non conſtat fuiſſe epiſcopos, an ſint iterum conſecrādi, an nō. Quòd verò conſecrādi non ſint, probatur auctoritate Gregorij, qui ſcribens Ioanni Rauennati archiepiſcopo ait: *Greg. pa. 1 epiſt. 12. li. 2*

B *Semel conſecratus, iterū conſecrari nō debet.*

SIcut ſemel baptizatus, iterum baptizari non debet: ſic & ſemel conſecratus, iterum conſecrari non poteſt. Sed ſi quis cū leui culpa ad ſacerdotium venerit, pro culpa pœnitentia debet indici: & tamē ordo ſeruetur. Econtra idem Gregorius teſtatur ſcribens cuidam epiſcopo. *Greg. pa. 3 epiſtol. ad Bonifaciū.*

De presbyteris qui ordinantur ab eis quos cō ſtat epiſcopos non fuiſſe.

C PResbyteri quos reperiſti, ſi incogniti fuerint viri illi qui ordinant: & dubiū eſt eos epiſcopos fuiſſe, aut qui eos ordinauerunt: ſi bonæ actionis, virique catholici ſint, & ipſi presbyteri in miniſterio Chriſti Dei ſancta lege edocti: ab epiſcopo ſuo benedictionem presbyteratus ſuſcipiant, & conſecrentur: & ſic miniſterio ſacro

fungantur. Quòd ergo cōſecratus, in eo- A dem ordine iterum cōſecrari prohibetur, de eo intelligendum eſt qui cōſecratus eſt ab illo quem certum erat conſecrandi ius habere. Qui autem ab illo cōſecratur quē non conſtat ius conſecrandi habuiſſe, iterum conſecrandus eſt: quia ſi ille conſecrādi ius non habuerit, iſte ex olei effuſione nil conſecrationis accepit. & quia in ipſo ordine conſecratus non erat: nūc quaſi primùm ad conſecrationem veniens, ab epiſcopo ſacerdotalem benedictionem & cō- B ſecrationem conſequitur. Si autem ius cōſecrandi habuerit, in prima vnctione conſecutus eſt conſecrationem. in ſecunda verò non reiteratur conſecratio, ſed ſola vnctio: ſicut de quo dubium eſt an ſit baptizatus vel non, debet baptizari. Quòd ſi prius baptizatus non fuerat, conſequitur gratiam baptiſmi. ſi autē baptizatus erat, nihil accipit in ſecunda vnctione, nec pertinet hoc ad reiterationem baptiſmi, ſed C ad cautelam ſalutis. Hoc etiam de eccleſiis conſecrandis ſimiliter obſeruandum eſt.

Vnde in Niceno concilio legitur.

Non debet iterū conſecrari eccleſia ſemel conſecrata.

ECcleſiis ſemel conſecratis Deo nō iterum debet conſecratio adhiberi: niſi

aut

A aut ab igne exuſtę, aut ſanguinis effuſione, aut cuiuſcunque ſemine fuerint pollutæ: quia ſicut infans à qualicunque ſacerdote in nomine patris & filij & ſpiritus ſancti ſemel baptizatus, non debet iterum baptizari: ita nec locus Deo dedicatus eſt iterũ conſecrãdus, niſi propter eas cauſas quas ſuperius nominauimus: ſi tamẽ fidem ſanctæ trinitatis tenuerunt qui eas conſecrauerunt. Inter epiſcopos autem et chorepiſcopos hæc eſt differentia, quòd epiſcopi *2. pars.*
B non niſi in ciuitatibus: chorepiſcopi & in vicis ordinari poſſunt. epiſcopi formatas tribuunt literas: chorepiſcopi non niſi cõmendatitias & pacificas dare valent. epiſcopi ius conſecrandi habent: chorepiſcopi tantũ minores ordines tribuunt. leuiticam autem & ſacerdotalem benedictionẽ non valent præſtare. De his ita ſcribit Leo epiſcopus omnibus epiſcopis. *Leo pa. 1. epiſto. 86. ad epiſcopos germaniæ.*

In quibus chorepiſcopi ab epiſcopis differant.

C QVamuis chorepiſcopis & presbyteris plurima cum epiſcopis miniſteriorum cõmunis ſit diſpenſatio: quædam tamẽ ſibi prohibita nouerint: ſicut eſt preſbyterorũ, diaconorũ, et virginum cõſecratio: cõſtitutio altaris ac benedictio vel vnctio. ſi quidẽ nec erigere altaria, nec eccleſias cõſecrare eis licitũ eſt, nec per impoſi-

tionem manuum fidelibus baptizatis, vel conuerſis hæreticis paracletum ſpiritum ſanctũ tradere, nec chriſma conficere, nec chriſmate baptizatorum frontes ſignare, nec publicè quidem in miſſa quenquã pœnitentem reconciliare, nec formatas cuilibet epiſtolas mittere. Hæc omnia illicita ſunt chorepiſcopis, qui ad exemplum & formam lxxij. diſcipulorum eſſe noſcuntur: vel presbyteris qui eandẽ geſtant figuram: quoniam quanquã conſecrationẽ habent, pontificatus tamen apicem non habent. Hi verò propter inſolentiã ſuã qua officia epiſcoporũ ſibi vſurpant, ab eccleſia ꝓhibiti ſunt. Vnde Damaſus papa ait: A B

3. pars.

Ordo chorepiſcoporũ à ſacra ſede reprobatur.

CHorepiſcopi tam ab hac ſacra ſede, quàm ab epiſcopis totius orbis prohibiti ſunt. Nimis enim eorum inſtitutio improba eſt & praua: quia etſi de ſummo ſacerdotij miniſterio aliquid præſumant, omni tamen auctoritate carent. Nam non amplius quàm duos ordines inter diſcipulos domini eſſe cognouimus, id eſt duodecim apoſtolorum, & ſeptuagintaduorum diſcipulorum. vnde iſte tertius proceſſerit, ignoramus: & quod ratione caret, extirpare neceſſe eſt. Quod autem epiſcopi non ſint qui minus quàm à tribus ſunt C

4. pars.

ordi

A ordinati epiſcopis, omnibus patet. prohibitum eſt enim à ſanctis patribus, vt qui ab vno vel à duobus ſunt ordinati epiſcopis, non nominentur epiſcopi. ſi enim nomen non habent, qualiter officium habebunt? Item Vrbanus papa.

Apoſtolorum in eccleſia locum epiſcopi tenent.

QVorum vices in eccleſia habeant epiſcopi, & quis eis hãc dignitatem dare debeat, Auguſtinus oſtendit inquiens: *Auguſt. in cõment. ad pſal. 44* *Pſal. 44*
B Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij. Patres miſsi ſunt apoſtoli. pro apoſtolis filij nati ſunt & cõſtituti epiſcopi. hodie enim epiſcopi qui ſunt per vniuerſum mundũ, vnde nati ſunt, ipſa eccleſia patres illos appellat, ipſa illos genuit, & ipſa illos conſtituit in ſedibus patrum. Non ergo te putes deſertam, quia non vides Paulum, non vides Petrum, quia non vides illos per quos nata es: de prole tua creuit tibi paternitas, pro patribus tuis nati ſunt tibi filij: conſtitues eos principes ſuper omnem terram. filios genuit eccleſia, conſtituit eos pro patribus ſuis principes ſuper omnem terram.
C

Ordines inferiores à quibus conferantur. Diſtinctio lxix.

Ton

TONSVRA verò clerici de manu abbatis ſuſcipi poteſt, ſi eidẽ abbati manus impoſitio ab epiſcopo facta noſcatur. Vnde in vij. ſynodo legitur. A

Abbates quibus ab epiſcopis manus imponitur, aliquos tonſurare poſſunt.

QVoniam videmus multos ſine manus impoſitione à paruula ætate tõſuram clerici accipientes, nondumque ab epiſcopo manus impoſitione percepta ſuper ambonem irregulariter in collecta legentes: præcipimus amodo id minimè fieri. idipſum quoque obſeruandum eſt, etiã B
2. pars. inter monachos. Lectores autem manus impoſitione licentia eſt vnicuique abbati in proprio monaſterio ſolummodo faciẽdi: ſi duntaxat abbati manus impoſitio facta noſcatur ab epiſcopo ſecundũ morem præficiendorum abbatum, dum conſtet il
3. pars. lum eſſe presbyterum. Similì modo ſecũdùm antiquã conſuetudinem chorepiſcopum præceptione oportet epiſcopi pro- C
Capi. 26 mouere lectores. Item ex concilio Laodicenſi.

Nõ exorcizẽt qui ab epiſcopo prouecti nõ ſunt.

NOn oportet exorcizare eos qui necdum ab epiſcopis ſuis ſunt promoti, neque in eccleſiis, neque in domibus.

Nullus

A

Nullus ſine titulo ordinetur. Diſtinctio lxx.

AB EPISCOPIS alterius ciuitatis clericus ordinari nõ poterit: nec etiam à proprio abſolutè ordinandus eſt, abſoluta enim ordinatio in Chalcedonẽſi cõcilio ꝓhibetur, & vacuam habere manus impoſitionẽ præcipitur: in quo ſic ſtatutum eſt.

Nullus ordinandus eſt abſolutè. Ca. 6. actionis 15

B NEminem abſolutè ordinari iubemus presbyterum, neque diaconum, nec quemlibet in eccleſiaſtica ordinatione cõſtitutum, niſi manifeſtè in eccleſia ſuæ ciuitatis ſiue poſſeſsionis, aut in martyrio, aut in monaſterio hic qui ordinatur, mereatur ordinationis publicæ vocabulum, eos autem qui abſolutè ordinantur, decreuit ſancta ſynodus vacuam habere manus impoſitionem: & nullum tale factum valere, ad iniuriam ipſius qui eum ordinauit.

C Item ex cõcilio Vrbani habito Placẽtię. Vrbanus pap. 2

Irrita ſit ordinatio ſine titulo facta.

SAnctorum canonum ſtatutis conſona ſanctione decernimus, vt ſine titulo facta ordinatio irrita habeatur. Et in qua eccleſia quilibet intitulatus eſt, in ea perpetuò perſeueret. Omnino autem in duabus

bus aliquem intitulari non liceat:ſed vnuſ A quiſque in qua intitulatus eſt, in ea tantū canonicus habeatur.licet enim epiſcopi diſpoſitione vnus diuerſis præeſſe poſsit eccleſiis:canonicus tamen præbēdarius niſi vnius eccleſiæ in qua conſcriptus eſt, eſſe nō debet. Si quæ tamē capellæ ſunt quæ ſuis reditibus clericos ſuſtentare non poſſunt,earum cura ac diſpoſitio præpoſito maioris eccleſiæ cui capellæ ſubditæ eſſe videntur, immineat:& tam de poſſeſſionibus quàm de eccleſiaſticis capellarū B officiis ipſe prouideat. In eodem etiam concilio antiquis nouem præfationibus decima addita eſt, quæ ita ſe habet: Aequū & ſalutare:& te in veneratione, vel aſſumptione beatæ virginis Mariæ collaudare, benedicere,& prædicare. quæ et vnigenitum tuum ſancti ſpiritus obumbratione concepit,& virginitatis gloria permanente lumen æternum mundo effudit Ieſum Chriſtum dominum noſtrum. C

Epiſcopus alterius clericos ſine eius cōſenſu nō ordinet. Di.lxxj.

De clericis verò non ordinandis ab epiſcopo alterius ciuitatis, in Sardicenſi concilio Cap.18 ſtatutū eſt. In quo Ianuarius epiſco

A epiſcopus dixiſſe legitur.

Clerici ab epiſcopo alterius ciuitatis non ordinentur.

ILlud quoq; ſanctitas veſtra ſtatuat, vt nulli epiſcopo liceat alterius ciuitatis eccleſiaſticum hominē ſolicitare, & in ſua diœceſi clericum ordinare: quia ex his cō tentionibus ſolēt naſci diſcordiæ: & ideo prohibeatur omni ſententia, ne quis hoc facere audeat. Oſius epiſcopus dixit. Et hoc vniuerſi cōſtituimus, vt quicunq; ex B alia parœcia voluerit alienum miniſtrum ſine conſenſu epiſcopi ſui & ſine voluntate ordinare: non ſit rata eius ordinatio. *Cap.19.eiuſdem.*

Item Innocentius. *De eodem.* *Innoc.pa.epiſtol.2.ad Victricium Rothomagen.epiſcopum.*

DE aliena eccleſia ordinare clericum nullus præſumat, niſi eius epiſcopus precibus exoratus concedere voluerit.

Item ex Niceno concilio.

Qui ſine ſui epiſcopi conſenſu ordinatur, irrita ſit eius ordinatio. *Cap.16*

C SI quis auſus fuerit aliquem qui ad alterum pertinet, in eccleſia ordinare: cùm nō habeat cōſenſum illius epiſcopi à quo receſsit clericus, irrita ſit huiuſmodi ordinatio. Item ex concilio Chalcedoñ. *cap.10*

Clericus vnius eccleſiæ, in aliena nō ordinetur.

CLericos in ſingulis eccleſiis conſtitutos non liceat (ſicut iam diffiniuimus

mus

mus)in alterius ciuitatis eccleſiis ordinari:ſed quieſcant in ea in qua ab initio miniſtrare meruerunt:exceptis illis qui proprias ciuitates perdiderunt, & ex neceſsitate ad alias eccleſias migrauerunt. Si verò quicunque epiſcopus poſt diffinitionē iſtam ad alium epiſcopum pertinētem clericum ſuſceperit: placuit ſanctæ ſynodo & hunc qui ſuſcepit,& eum qui ſuſceptus eſt,tandiu excommunicatos manere,quãdiu ipſe clericus reuertatur ad propriam eccleſiam. Item Gregorius Fortunato epiſcopo Neapolitano.. A

Epiſt. 11. ſiue ca. 111. libri 5

B

Apoſtolica permiſsione vnius eccleſiæ clericus in altera valet ordinari.

FRaternitatē tuam à nobis petiiſſe recolimus vt Gratianum eccleſiæ Venefranæ diaconum tuæ concederemus eccleſiæ ordinandum:& quoniam nec epiſcopum cui obſecundare debeat, propria eccleſia habeat (hoſte ſcilicet prohibente) quo ſuum debeat miniſteriũ exhibere: petitionem tuam non præuidimus differendam.idcirco tibi ſcriptis præſentibus eũ neceſſariò duximus concedendum,habiturus licentiam illum diaconum noſtra interueniente auctoritate eccleſiæ tuæ Deo propitio conſtituere cardinalem. Item ex concilio Cartha.j. C

Cap. 5. cõc. Carth. pri.

Sine

A *Sine literis epiſcopi ſui in aliqua eccleſia clericus non ſuſcipiatur.*

PRimatus* epiſcopus Begeſelitanus dixit: Suggero ſanctitati veſtræ vt ſtatuatis non licere clericum alienum ab aliquo epiſcopo ſuſcipi ſine literis epiſcopi ſui: neque apud ſe retinere, neque laicum vſurpare ſibi de plebe aliena, vt eum obtineat ſine conſcientia eius epiſcopi de plebe cuius eſt. Gratus epiſcopus dixit: Hæc obſeruantia pacem cuſtodit. Nam & memini B in ſanctiſsimo concilio Sardicenſi ſimiliter ſtatutum, vt nemo alterius plebis hominē ſibi vſurpet: ſed ſi fortè erit neceſſarius, petat à collega ſuo, & per cōſenſum ſui epiſcopi habeat. Item ex cōcilio Chalcedonē. *Priuatus.* *cap. 15. actionis 15*

Sine literis cōmendatitijs clericus extra ſuam eccleſiam non miniſtret.

EXtraneo clerico & lectori extra ſuam ciuitatem ſine commendatitiis literis proprij epiſcopi nuſquam penitus liceat C miniſtrare. Item ex ſermone ſancti Auguſtini ad populum.

De eodem.

HOrtamur Chriſtianitatem veſtrā iuxta ſanctorum canonum inſtituta, vt in eccleſiis à vobis fundatis aliunde veniens presbyter non ſuſcipiatur, niſi à veſtræ fuerit eccleſiæ conſecratus epiſcopo,

aut ab eo per commendaticias literas ſuſci A
Cap.7 piatur. Item ex concilio Antiocheno.

Abſque firmata clerici peregrini non ſuſcipiantur.

NVllum abſque formata (quam Græci epiſtolam dicunt) peregrinorum clericorum ſuſcipi oportet.

Epiſcopus dimiſſorias niſi rogatus tribuat. Diſtinctio lxxij.

DImissorias verò literas epiſcopus niſi rogatus non tribuat: ſicut ſtatutum eſt in ſynodo habita Romæ. Vnde Leo pa. ait: B

Niſi eodẽ petẽte, nulli dimiſſoriæ literæ præſtẽtur.

EPiſcopus ſubiecto ſibi ſacerdoti vel alij clerico niſi ab ipſo poſtulatus dimiſſorias non faciat: ne ouis quaſi perdita aut errans inueniatur. Item ex concilio Carthaginenſi iiij.

cap.21.concil. Carth. tertij habetur.

De eodem.

CLericum alienum (niſi cõcedente eius epiſcopo) nemo audeat vel retinere, vel promouere in eccleſia ſibi credita. C

cap.15 Clericorum autem nomen etiam lectores & pſalmiſtæ & oſtiarij retinent. Item ex concilio Mileuitano.

In vna eccleſia ordinatus, in alia non ſuſcipiatur.

Pla

A Placuit vt quicunque in vna eccleſia ſemel eligitur, ab alia eccleſia ad clericatum non teneatur.

Literæ dimiſſoriæ quomodo fiant. Diſtinctio lxxiij.

QVALITER verò commendaticia vel dimiſſoria ſeu formata epiſtola facienda ſit, videndum eſt. debent nanque literæ Grę-
B cæ interponi in ea epiſtola, & non ſine cauſa. Græca enim elementa literarum numeros etiam exprimere, nullus qui vel tenuiter Gręci ſermonis notitiam habet, ignorat. Ne igitur in faciendis epiſtolis canonicis (quas mos Latinus formatas vocat) aliqua fraus falſitatis temerè præſumeretur, hoc à patribus cccxviij. Nicenę cōgregatis ſaluberrimè inuentū eſt & cōſtitutū, vt formatæ epiſtolæ hanc calculationis ſeu ſupputationis habeāt rationē, vt aſſumātur in
C ſupputationē prima Græca elemēta patris & filij & ſpiritus ſancti. hoc eſt π.υ.α. quæ elemēta octogenariū quadringentiſimum & primum ſignificant numeros. Petri quoque apoſtoli prima litera. i. π. quæ numerū* lxxx. ſignificat. eius qui ſcribit epiſcopi prima litera: cui ſcribitur ſecunda. accipiētis tertia litera: ciuitatis quoque de qua ſcri

* al. cui numerus.

ſcribitur, quarta: & indictionis quæcunque eſt id temporis. i. qui fuerit numerus aſſumatur: atque ita his omnibus Græcis literis, quæ (vt diximus) numeros exprimũt, in vnũ ductis: vnam quęcunque collecta fuerit ſummam epiſtola teneat. hãc qui ſuſcipit, cum omni cautela requirat expreſſè: addat præterea ſeparatim in epiſtola etiam nonagenarium & nonum numerũ, qui ſecundùm Græca elementa ſignificat, Amen. A

Exemplar formatæ epiſtolæ quæ in Nicena ſynodo à cccxviij. patribus facta eſt. B

IN nomine patris, π. & filij υ. & ſpiritus ſancti, α. Vualterio Spirenſis eccleſir epiſcopo ego Brocardus ſanctæ Vuarmacienſis eccleſiæ deuotus gregis Chriſti famulus in Deo ſummæ felicitatis beatitudinem. Cùm ſancta catholica eccleſia prõpta ſit ſequi documenta euangelica quę dicunt: Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedẽ prophetæ accipiet: & qui recipit iuſtũ in nomine iuſti, mercedẽ iuſti accipiet, &c. & Apoſtolus iubeat hoſpitalitatẽ ſectari, & neceſsitatibus virorũ ſanctorũ communicare: tamẽ propter eos qui cauteriatã habẽt ſuã conſcientiã, dicentes ſe eſſe ſimplices, cũ ſint aſtutia diaboli repleti: & pro opere pietatis dicũt ſe de lo- C

Matt. 10. Roma. 12

co ad

A co ad locũ trãſire, cùm ſint fugitiui ſua malitia faciente: & dicunt ſe eſſe miniſterio ſacro inſertos, cùm nõ ſint: ſtatutum eſt à patribus ſanctis neminem clericum alienũ & ignotum recipi ab aliquo epiſcopo, & inthronizari in ſua eccleſia niſi habeat à proprio epiſcopo epiſtolam, quę in canonibus nominatur formata. Ideo notum facimus paternitati veſtræ quòd præſens frater noſter harum literarũ portitor nomine Hermannus, non pro ſua nequitia expulſus eſt
B à nobis: ſed poſtulantibus fratribus, eò quòd ex familia noſtra fuit, & noſter baptizatus: fecimus ei libertatem receptã in cornu altaris canonicè, & ordinauimus eũ ad gradum presbyterij. cui etiam has dimiſſorias ſiue cõmendatitias literas facimus: & eum ad veſtram dilectam fraternitatẽ dirigimus: vt in veſtra parœcia ſub veſtro ſacro regimine & defenſiõe cõſiſtere valeat. Ego inquam Brocardus humilis epiſcopus in nomine patris, π. & filij, υ. & ſpiritus
C ſancti, α. & in vnitate ſanctæ eccleſiæ, in qua Petro datũ eſt ius ligandi atque ſoluẽdi, abſoluo Hermãnũ presbyterũ de ciuitate Vuarmacienſi indictione x. & licentiam do vobis inthronizãdi eum in quacunque eccleſia vultis veſtræ parœciæ. Hanc ergo epiſtolã Græcis literis hincinde munire

decreuimus,& annulo noſtræ eccleſiæ fir A
mare cenſuimus. Fraternitatem veſtram
Chriſtus nobis incolumẽ conſeruet, ἀμήν.
Data Vuarmaciæ idibus Martij,anno do-
minicæ incarnationis M.ij.menſe xij.
indictione x.

Incipit epiſtola formata à cccxviij. epiſcopis & abbatibus Conſtantinopolitanæ vrbis epiſcopo edit.1.

SAnctiſsimo in Chriſto fratri ſumma
dulcedine charitatis amplectendo, A.
illius ciuitatis epiſcopo, Y, illius eccleſiæ B
præſul perpetuæ beatitudinis optat in
Chriſto ſalutem.π.υ.α.π.β.β.ε.υ.id eſt, De-
cætero nouerit ſancta fraternitas veſtra,
quòd iſte clericus Hermannus nomine no
ſtra in parœcia inſtructus ac detonſus par
uitatem noſtram rogauit,quatenus illi cõ-
mẽdatitias literas ſcriberemus, quibus ve
ſtræ celſitudini commẽdatus, ſub tuitione
veſtri regiminis degere poſſet:cuius volũ-
tati conſentientes,ſecundùm canonicã au- C
ctoritatem literas ei dimiſſorias dedimus,
per quas ipſi cõcedimus, vt ſub veſtro ma
giſterio diuinæ ſeruituti inſiſtens, ſuæ ſer
uiat vtilitati:& vobis licẽtiam tribuimus,
vt ſi dignum eum iudicaueritis, ad ſacros
ordines promoueatis. commẽdatum ergo
eum curæ veſtræ ſuſcipite: & noſtris ex
parti

V partibus abſolutum in veſtrarum ouiũ nu
mero cuſtodite. Quas literas vt vigore ve
ritatis firmatæ indubitanter à vobis ſuſci
piantur, literis Græcis (vt canonica docet
auctoritas) confirmare ſatagimus. Sancta
trinitas veſtram beatitudinem ad regimẽ
ſanctæ ſuæ eccleſiæ perpetualiter bene va
lere concedat. * vel ſic, * quòd eandem
ſummam exprimunt. Indictione x. Con
tinet hęc formata epiſtola ſummam nume
ri M.cccxv. Y. Græcã in nomine illius pri
B mam ponimus: quia Græci eam in quibuſ
dam locis pro u conſonante ponunt: ſicut
eſt * ἀπουσία, id eſt, abſentia.

*In exemplari quodam noſtro antiquo legitur, ſicut eſt: Δαυίδ, ἐυαγγέλιον

Inuitus nemo ordinetur. Diſtinct. lxxiiij.

QVAERITVR de his clericis qui ab epiſcopis ſuis promoueri contemnũt, an inuiti ſint ſublimandi, an non. De his ita
C ſtatutum eſt in concilio Aurelianenſi.

Cap. 7. con. Aure. tertij.

Annuæ ſuſpenſioni ſubiaceat epiſcopus qui inuitum ordinare præſumit.

EPiſcopus qui inuitum aut reclamantẽ ordinare præſumpſerit: annali pœnitentiæ ſubditus miſſas facere non præſumat. Item Gregorius in regeſto Natali epiſcopo, in primo libro.

Epiſt. 19. libri primi.

Nullus promoueatur inuitus. A

GEſta quæ nobis concilij veſtri confe-
cta ſecretario direxiſtis: in quibus ar-
chidiaconus Honoratus adducitur, plena
eſſe cognouimus ſemine iurgiorum: cùm
vno eodemque tempore vna perſona no-
lens ad ſacerdotij ordinē prouehitur, quæ
tanquam immerita à diaconatus officio re
moueatur: & ſicut iuſtum eſt vt nemo cre-
ſcere compellatur inuitus, ita cenſendum
puto, ne quiſquā inſons ab ordinis ſui mi-
niſterio deiiciatur iniuſtè. Contra inue- B
nitur in concilio Carthaginenſi.

Qui ab epiſcopis ſuis promoueri contemnunt: à locis ſuis deiiciantur.

SI qui clerici ab epiſcopis ſuis promoue
ri contempſerint: nec illic maneant vn
de recedere noluerunt. Item.

De eodem.

PLacuit vt quicunque clerici vel diaco
ni pro neceſſitatibus eccleſiaſticarum
rerum nō obtemperauerint epiſcopis ſuis C
volentibus eos ad honorem ampliorem in
eccleſia ſua promouere: nec illi miniſtrent
in ſuo gradu, vnde noluerunt recedere.

Cap. 23 Item ex concilio Agateñ.

Poſteriores prioribus epiſcopi non præponāt.

EPiſcoporum etiam quorum vita non
reprehēditur, poſteriorem priori nul-
lus

A lus præponat: niſi fortè ſuperbia elatus quod pro neceſsitate eccleſię epiſcopus iuſſerit, implere contemnat. Sanè ſi officiũ archidiaconu s, aut propter ſimpliciorẽ naturam implere, aut expedire nequiuerit: ille loci ſui nomen teneat & ordinationẽ eccleſiæ quem elegerit epiſcopus præponendum. Item Gregorius Ioanni epiſcopo Syracuſano: 2.pars. Ibidem continuò. Epiſt. 34 lib. 11

A loco quo quiſque ordinatus eſt, inuitus teneri non debet.

B QVorundam ad nos relatione peruenit Coſmam, qui ex monacho monaſterij ſanctæ Luciæ, à deceſſore tuo venerãdæ memorię Maximiano in eccleſia Syracuſana ſubdiaconus eſt factus, atque à te poſtea in poſſeſsione quę Iuliana vocatur, presbyter dicitur ordinatus: ita nimia triſtitia, & loci qualitate vehemẽter afflictũ, vt vitam ſibi pœnam exiſtimet, & contritionis ſuæ fugæ quærat auxilium. Et ideo C quia tales erga ſubiectos noſtros debemus exiſtere, quales nos ſi ſubiecti fuiſſemus, noſtros vellemus eſſe præpoſitos: magnæ benignitatis eſt, ſi eum in eccleſiam vbi ſubdiaconi functus eſt officio ſanctitas tua reducere, atque illic ſtuduerit conſtituere cardinalem: quod etiam facere (quantum arbitramur) debes, ſi nihil eſt quod

iuſtè contra eum animum tuum exaſperet. A Si verò aliqua culpa eſt, ſuis nobis epiſtolis hoc veſtra fraternitas (vt ſcire poſsimus) inſinuet. Verùm illud Greg. de is intelligendum eſt, qui non cauſa neceſsitatis, ſed cauſa ingratitudinis callidè ab epiſcopis ſuis promoueri queruntur. Illud autē Carthaginenſis conci. de his intelligitur, qui nolunt obtemperare epiſcopis ſuis propter neceſsitatem eccleſiæ volentibus

Epiſto.2 eos ad altiora promouere. Hanc diſtinctionem ex decreto Simplicij papæ quilibet corroborare valet: qui ſcribens Ioanni archiepiſcopo Rauennati ait inter cætera. B

Non eſt aliquis inuitus ad epiſcopatum per trahendus.

VBi iſta didiciſti quæ in epiſcopum & fratrem noſtrum Grego. non dilectione ſed inuidia perpetraſti: quem inexcuſabili violentia pertrahi à te paſſus es atque vexari, vt ei tantum honorem non per animi tranquillitatem, ſed per amentiam (ſicut dictum eſt) irrogares? Neque enim talia potuiſſent fieri ſanitate conſilij. Nolumus exaggerare, quod geſtum eſt: ne cogamur iudicare quod dignum eſt. Nam priuilegium dignitatis meretur amittere, qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate. Denunciamus autem quòd ſi poſt hoc tale aliquid C

præ

A præſumpſeris, & aliquem talem ſeu epiſcopum vel presbyterum vel diaconū inuitum facere poſſe credideris; ordinationes tibi Rauēnatis eccleſiæ vel Aemiliēſis noueris auferendas. Itē Gregorius Antonino ſubdiacono. *De eodem.* *lib.2.epi.16*

HOnoratus archidiaconus Salonitanę eccleſiæ à ſanctæ memoriæ prædeceſſore meo miſſa ſupplicatione popoſcerat, vt ab antiſtite ſuo prouehi inuitus ad fortioris gradus ordinem contra morem
B nullo modo cogeretur. hoc enim ſibi fieri non cauſa prouehendi, ſed ingratitudinis perhibebat. pro qua re tunc etiam ſanctæ memoriæ prędeceſſor noſter ſcriptis ſuis Natali fratri & coëpiſcopo noſtro interdixerat, ne prædictum Honoratum archi diaconum inuitum proueheret, né ve dolorem conceptæ ingratitudinis in corde retineret. cumque etiam à me hæc ſummopere fuerant interdicta: non ſolùm man-
C data Dei negligens, ſed etiam ſcripturam meam contemnens, præfatum archidiaconum quaſi ad fortiorem honorem prouehens, conatus eſt callidè degradare. Vnde actum eſt vt eodem archidiaconatus ſubmoto loco, alium adſciſceret, qui eius obtemperare moribus poſſet: quem Honoratum archidiaconum arbitramur antiſtiti ſuo

ſuo aliunde diſplicere non poſſe,niſi quòd A
eum ſacra vaſa ſuis parentibus dare prohi
buerat: quam cauſam ſubtili voluimus,&
tunc ſanctę memoriæ prædeceſſor meus
(& nũc ego)indagatione perqrere: ſed ſui
ſuorũque actuũ conſcius perſonã ſuã ad
iudiciũ poſtpoſuit deſtinare.vnde experiẽ
tiam tuã præſentis præcepti auctoritate
duximus fulciendam,quatenus veniens in
Saloniam Natalem fratrẽ noſtrum & coë
piſcopum ſaltem tot ſcriptis admonitum
ſtudeas adhortari,vt ſupra memoratũ ar- B
chidiaconũ in ſtatu ſuo ſuſcipiat. Quòd ſi
facere hoc contumaciter(vt conſueuit)for
tè diſtulerit: vſum ei pallij (qui ab hac ſe-
de conceſſus ſibi fuerat)ex auctoritate ſe-
dis apoſtolicæ contradices: quem ſi etiam
in eadem pertinacia(amiſſo pallio) adhuc
perſeuerare perſpexeris,dominici corpo-
ris & ſanguinis eundẽ antiſtitem partici-
patione priuabis. Adhibenda eſt etiã di-
ſciplina qua nolẽtes promoueri ad ſacros C
ordines,ad obediendum epiſcopis prouo-
centur.In minoribus ſiquidem ordinibus
conſtituti, paulatim per ſingulos gradus
ſunt promouendi: vt alij contẽnentes ſuis
obedire epiſcopis, doleant ſibi illos eſſe
prælatos,quos habebant ſubiectos.

Vnde Gelaſius ſcribit Victori epiſco.

Cum

A *Cùm maiores ordinari contempſerint, de minoribus promoueantur ordinibus.*

COnſuluit dilectio tua de ſuorũ promotione clericorũ, perhibẽs ꝙ diaconi ad presbyterij gradũ (quo eccleſiã tuã memoras indigere) venire detrectãt: quapropter quia inuitos fieri eccleſiaſtica moderatio grauitasque nõ patitur, vt ex nolẽtibus fiant volentes, ordinatio illa poteſt proficere: Si quos habes in acolytis vel ſubdiaconis maturiores ætate, & quorum B ſit vita probabilis, hos in presbyteratũ ſtudeas promouere: vt qui in ſuis ordinibus proficere noluerint, reddãtur ſuis inferioribus: poſt'minores ipſa cõmoda presbyteri propenſius quã diaconi conſequãtur, vt hac ſaltẽ ratione cõſtricti, & honorem quẽ fugerent, appetere nitantur & quęſtũ.

De tempore ordinum conferendorum. Diſtinctio lxxv.

C TEMPVS autem conſecrationis (ſicut in ordine Romano habetur) ad epiſcopi benedictionẽ nõ elegitur. omni enim tempore benedicuntur, dummodo ieiuni in hora tertia benedictionem accipiant. Vnde Anacletus papa ſcribit omnibus epiſcopis. *Epiſt. 1. ad epiſcopos Italiæ.*

Ordin

Ordinationes epiſcoporum qua hora fieri debeant. A

ORdinationes epiſcoporum auctoritate apoſtolica ab omnibus qui in eadem prouincia fuerint epiſcopis ſunt celebrandæ: qui ſimul conuenientes ſcrutiniũ cũ precibus celebrent, manus cũ ſanctis euãgelijs imponẽtes dominica die hora tertia, orãtes: ſacraq; vnctione, prophetarũ exemplo regum capita perungentiũ, eos more apoſtolorum & Moyſi vngẽtes: quia omnis ſanctificatio conſtat eſſe in ſpiritu ſancto: cuius virtus inuiſibilis ſancto eſt chriſmati permiſta, & hoc ritu ſolẽnẽ celebrent ordinationem. Tempus autẽ conſecrationis, trium menſium ſpatio clauditur: vltra quod (niſi neceſsitate cogente) epiſcoporum conſecrationes poſt electionem differri non licet. Vnde in Chalcedoneñ. concilio legitur. B

2. pars.

Cap. 25

Vltra tres menſes non differatur epiſcoporum ordinatio. C

QVoniam quidam metropolitanorũ (ſicut ad nos perlatũ eſt) negligunt ſibi greges creditos, & differũt ordinationes facere epiſcoporum, placuit ſanctę ſynodo intra tres menſes fieri ordinationes epiſcoporum: niſi fortè inexcuſabilis neceſsitas coëgerit ordinationis tempus amplius

A plius protelari. Si autem quis epiſcoporũ hoc non obſeruauerit, ipſum debere eccleſiaſticæ condemnationi ſubiacere: reditus verò eiuſdem viduatæ eccleſiæ integros reſeruari apud œconomum eiuſdem eccleſiæ cenſemus. Cæterorum verò clericorum ordinationes non niſi in temporibus certis & diebus maximè ſacerdotũ & leuitarum fieri debent, [f] veſpera videlicet ſabbati, vel manè diei dominicæ continuato ieiunio. Vnde Zepherinus papa

3.pars.

Epiſt.2. ad epiſcopos Aegypti.

B ſcribit omnibus epiſcopis.

Ordinationes presbyterorum & leuitarum qua hora fieri debeant.

ORdinationes presbyterorum leuitarumque tempore congruo multis coram aſtantibus ſolenniter agite: & probabiles ac doctos viros ad hoc opus prouehite: vt de eorum ſocietate & adiumento plurimum gaudeatis. Item Leo epiſcopus Dioſcoro Alexandrino epiſcopo.

Leo pap.1 epiſt.79

C *Presbyteri & leuitæ qua hora ordinandi.*

QVod à patribus noſtris propenſiori cura nouimus eſſe ſeruatum, à nobis quoque volumus cuſtodiri: vt non paſsim diebus omnibus ſacerdotalis vel leuitica ordinatio celebretur: ſed poſt diem ſabbati eiuſdem noctis quæ luceſcit in prima ſabbati, exordia conſecrandi eligantur:

in quib

in quibus his qui conſecrandi ſunt, ieiunis A
& à ieiunantibus ſacra benedictio confeーratur: quod eiuſdem obſeruantiæ erit, ſi manè ipſo die dominico continuato ieiunio ſabbati ordinatio celebretur: à quo tēpore præcedentis noctis initia non recedunt, quod ad diem reſurrectionis (ſicut in paſcha domini declaratur) pertinere non dubium eſt. Idem.

Leo in eadem epi. 79

Quare die dominico ſacerdotum ordinationes celebrentur.

QVòd die dominico ordinationes ſacerdotum celebrentur: non tantùm ex conſuetudine, ſed etiam ex apoſtolica nouimus venire doctrina: ſcriptura manifeſtante quòd cū apoſtoli Paulum & Barnabam ex ſpirituſſancti præcepto ad euāgelium Gētibus mitterent prędicandum, ieiunantes & orantes impoſuerunt eis manus, vt intelligamus quanta & dantium & accipientium deuotione curandum ſit, ne tantæ benedictionis ſacramentum negligenter videatur impletum: & ideo piè & laudabiliter apoſtolicis morem geſſeris inſtitutis, ſi hanc ordinandorum ſacerdotum formam per eccleſias quibus dominus præeſſe te voluit, etiam ipſe ſeruaueris: vt his qui conſecrandi ſunt nunquā benedictio niſi in die dominicæ reſurrectionis

A ctionis tribuatur, cui à veſpere ſabbati initium conſtat aſcribi: quæ tantis diuinarum diſpenſationum myſterijs conſecrata eſt, vt quicquid à domino eſt inſignè cõſtitutum, in huius diei dignitate ſit geſtum. In hac die mundus ſumpſit exordium. In hac per reſurrectionem & mors interitum, & vita accepit principium.

Ex ordine Romano.

De eodem. *Palea.*

B QVando & vbi libitum fuerit vſque ad ſubdiaconatus officium ordinantur clerici: diaconi verò & presbyteri nunquam, niſi in publica ordinatione. Item Gelaſius omnibus epiſcopis.

Gela. pa. 1 ca. 13. epiſtole ad epiſc. per Lucaniam.

De temporibus ordinationis.

ORdinationes presbyterorum & diaconorum niſi certis tẽporibus & diebus exerceri non debent, id eſt, quarti mẽſis ieiunio, & ſeptimi, & decimi, ſed etiã quadrageſimalis initij ac medianæ hebdo C madæ & ſabbati ieiunio circa veſperas ipſas ordinationes nouerint celebrandas: nec cuiuſlibet vtilitatis cauſa ſeu presbyterum, ſeu diaconum his præferre audeãt, qui ante ipſos fuerint ordinati. *5. pars.*

Quibus temporibus ieiunia ſint ſeruanda. Diſtinctio lxxvj.

I Quibus

Epiſt.1 QVIBVS temporibus ieiunia celebranda ſint, Caliꝛtus papa determinat ſcribens Benedicto epiſcopo. A

Quibus temporibus ieiunia celebrentur.

IEiunium quod ter in anno apud nos celebrare didiciſti, cõuenientius nunc per quatuor tẽpora fieri decernimus: vt ſicut annus per quatuor voluitur tempora, ſic & nos quaternum ſolenne agamus ieiuniũ per quatuor anni tempora. Item ex con-

Ca.34. con. Magũtia. cilio Magunt. *De eodem.* B

COnſtituimus vt quatuor tẽpora anni ab omnibus hominibus communi ieiunio obſeruentur, id eſt, in Martio hebdomada prima, in Iunio ſecũda, in Septẽbri tertia, in Decembri quarta. Item ex concilio Saleguſtæ habito.

Iuo Carno. lib.2. de ieiunio refert ex eodem.

De eodem.

DE ieiunio autem quatuor temporum hanc certitudinem ſtatuimus, vt ſi calendæ Martij in quarta feria ſiue antea euenerint: eadem hebdomada ieiuniũ celebretur. Si autem calendę Martij in quintam feriam, aut in ſextam, aut in ſabbatũ diſtendantur, in ſequentem hebdomadam ieiunium differatur. Simili quoque modo ſi calendæ Iunij in quarta feria aut ante euenerint, in ſubſequenti hebdomada ieiunium C

A iunium celebretur,& ſi in quinta aut in ſexta feria,aut aut in ſabbato contigerit,ieiunium in tertiam hebdomadam reſeruetur.Et hoc ſciendum eſt, quòd ſi quando ieiunium menſis Iunij in vigilia pentecoſtes ſecundũ prędictam regulam euenerit, non ibi celebrandum erit : ſed in ipſa hebdomada ſolenni pentecoſtes : quia vigilia ſimul & ieiuniũ celebrari non debent , & tunc propter ſolennitatem ſancti ſpiritus B diaconi dalmaticis induantur , & alleluia decantetur , & flectamus genua non dicatur. Eodem modo de ſeptimi menſis ieiunio conſtitutum eſt,vt ſi calendę Septembris in quarta feria euenerint,aut antea:in tertia hebdomada ieiunium celebretur: & ſi in quinta aut ſexta aut in ſabbato contigerit, in quarta hebdomada ieiunandum erit. In Decembri verò illud obſeruandum erit , vt in proximo ſabbato ante vigiliam natalis domini celebretur ieiuniũ, C quia ſi vigilia in ſabbato euenerit , ſimul vigiliam & ieiunium celebrari non conuenit. Econtra Vrbanus.

De eodem.

STatuimus etiam vt ieiunia quatuor tẽporum hoc ordine celebrentur.Primũ in initio quadrageſimæ . Secundum in hebdomada pentecoſtes.Tertium verò in

Septembri. Quartũ in Decembri more ſo- A
lito fiat. Item ex ſermone Leonis papę.

De eodem.

IGitur poſt ſanctæ lætitiæ dies quos in honorẽ domini à morte reſurgentis ac deinde aſcendentis exegimus, poſtque acceptum ſancti ſpiritus donum ſalubriter & neceſſariè conſuetudo eſt ordinata ieiunij: vt ſi quid fortè inter ipſa feſtiuitatis gaudia negligens libertas & licentia immoderata præſumpſerit, hoc religiosè abſtinen- B
tiæ cenſura caſtiget. Item.

De eodem.

HVius obſeruantiæ vtilitas fratres dilectiſsimi in eccleſiaſticis præcipuè eſt conſtituta ieiunijs, qua ex doctrina ſancti ſpiritus ita per totius anni circulum diſtributa ſunt, vt lex abſtinẽtię omnibus ſit aſſcripta tẽporibus. Siquidẽ ieiuniũ vernũ in quadrageſima, ęſtiuũ in pentecoſte, autumnale in menſe ſeptimo, hyemale in hoc qui eſt decimus celebremus, intel- C
ligentes diuinis nihil vacuum eſſe præceptis, & verbo Dei ad eruditionem noſtrã omnia elementa ſeruire, dum per ipſius mundi cardines quaſi per quatuor euangelia inceſſabili tuba diſcimus quod &
2. pars. prædicamus & agimus. Primum verò menſem, quartum, ſeptimum, & decimũ,

non

A non Hebræorũ ratione, ſed noſtra debemus accipere. Primus enim menſis apud illos eſt Aprilis: quartus, Iulius: ſeptimus, October: decimus, Ianuarius: in quibus etiã ieiunabãt. præterea in quinto menſe (qui eſt Auguſtus) quæ fuerit eius cauſa ieiunij, Hiero. ſup Zachariã exponit, dicẽs: *Hieron. ad ca. 8. Zacharia in commẽtariis.*

Quare in ſupraſcriptis temporibus ieiunia lex imperauit.

IEiunium quarti, & ieiunium quinti, & ieiunium ſeptimi, & ieiunium decimi, B domui Iudæ & Hieruſalem in dies feſtos vertetur & gaudium. Hoc loco noſtrorum multi multa dixerunt, & inter ſe diſſonantia. Cogimur itaque ad Hebræos recurrere, & ſcientiæ veritatem de fonte magis quàm de riuulis quærere. Ieiunium quarti menſis, qui apud Latinos vocatur Iulius, die vij. & x. eiuſdem menſis illud arbitrantur: quando deſcendens Moyſes de monte Sina tabulas legis abiecerit, atque C confregerit: & iuxta Hieremiam muri primùm rupti ſint ciuitatis. In quinto verò menſe, qui apud nos appellatur Auguſtus: cùm propter exploratores terræ ſanctæ ſeditio orta eſſet in populo, iuſsi ſunt montẽ non aſcendere: ſed per xl. annos lõgis à terra ſancta circuire diſpendijs: vt (exceptis duobus Caleph & Ioſue) omnes *Hier. 52. b* *Num. 14. e* *4. Regum 14. c*

in ſolitudine caderent. In hoc menſe & à Nabuchodonoſor, & multa poſt ſecula à Tito & Veſpaſiano templum Hieroſolymis incenſum eſt atque deſtructum: capta vrbs Bethel, ad quam multa millia confugerant Iudæorum. Aratum templum in ignominiam gentis oppreſſæ à Tito Annio Rufo. In ſeptimo verò, qui apud nos appellatur October, occiſus eſt Godolias: & Iudæ tribus, ac Hieruſalem reliquiæ diſsipatæ ſunt. Menſe x. qui apud nos Ianuarius dicitur, eò quòd ianua ſit anni atque principium: Ezechiel in captiuitate poſitus audiuit & cunctus populus captiuorum, quinto mẽſe templum eſſe ſubuerſum, quod pleniſsimè in eodem propheta cognoſcimus. Hoc igitur eſt omne quod dicitur: Dies planctus & ieiuniorũ quos hactenus habuiſtis in luctum, ſciatis vobis (quia cogitaui vt benefaciam Hieruſalem & domui Iuda) in lætitiam & gaudiũ & ſolennitates eſſe vertendos: ita duntaxat, ſi veritatem diligatis & pacem. Iuxta Anagogẽ, quia tunc ieiunamus quãdo ſpõſus aufertur à nobis, & non meremur eius habere præſentiam: cum reuerſus fuerit ad nos dominus, & cogitauerit vt benefaciat nobis: omnis triſtitia vertetur in gaudiũ: & fames priſtina ſermonis Dei, præſentia

Ezec.33 *Ioan.16.*

A B C

A ſentia doctrinarum eius,& cæleſtis panis ſaturitate compenſabitur. Non autem vi dentur ieiunia quarti mẽſis poſſe celebrari ante diem pentecoſtes.à die enim dominicæ reſurrectionis vſque in diem pentecoſtes non indicuntur obſeruãda ieiunia. 3.pars.

Vnde Ambro. in eiuſdem diei ſermone,qui ſic incipit: Ambro.ſer mo.61

De eodem.

SCire debet ſanctitas veſtra. Per hos quinquaginta dies nobis eſt iugis & cõ
B tinuata feſtiuitas,ita vt hoc omni tempore neque ad obſeruandum indicamus ieiunia,neque ad exorandum dominum genibus ſuccidamus:& infra. Ad inſtar ergo dominicæ reſurrectionis tota l. dierum curricula celebrantur: & omnes iſti dies velut dominici reputantur. reſurrectio * enim dominica dies * eſt. in dominica enim reſurgens ſaluator reuerſus eſt ad homines:& poſt reſurrectionẽ tota quin- Ibid.paulò inferius. * al.nõ habetur dies.
C quageſima cum hominibus commoratus eſt.æqualis ergo eorum dierum neceſſarium eſt,vt ſit feſtiuitas,quorum æqualis eſt & ſanctitas.Nõ ergo ieiunamus in hac quinquageſima,quia in his diebus nobiſcum dominus commoratus eſt. Item in apologia Dauid:Hũc numerum, quinquageſimum videlicet, læti celebramus: & Amb. c, 8 lib. Apologia Dauid

poſt domini paſsionem remiſſo culpæ totius debito, chirographoq́ue euacuato, ab omni nexu liberi ſuſcipimus aduenientem in nos gratiam ſpiritus ſancti. In die pentecoſtes vacant ieiunia: laus dicitur Deo, & oratio, & alleluia cantatur. Neceſſariò ergo eccleſia conſtituit, vt poſt diem pentecoſtes ieiunia celebrẽtur. Sed quòd in illis quinquaginta diebus ieiunandum eſſe negatur, ex obſeruantiæ neceſsitate intelligitur. Vnde in eiuſdẽ diei ſermone qui ſic incipit: A

Ambr. de feſto pentecoſtes ſermone 6.

B

De eodem.

NOſſe credo vos fratres: Non minore lętitia celebramus diem pentecoſtes, quàm diem ſanctum paſchæ celebrare cu rauimus. tunc enim (ſicut modò fecimus) ieiunauimus: ſabbato vigilias celebrauimus, orationibus pernoctãtes inſtitimus: vnde neceſſe eſt vt ſimilem obſeruantiam ſimilis lætitia ſubſequatur. Obſeruantia verò ſimilis dicitur quo ad factum, non quo ad neceſsitatem. Item Iſidorus. C

Iſido. capi. 40. lib. 1. de eccleſiaſticis officiis.

De eodem.

POſt paſcha autem vſq; ad pentecoſtẽ, licet traditio eccleſiarum abſtinentiæ rigorẽ prandiis relaxauerit, tamen ſi quis monachorum vel clericorum ieiunare cu pit, non ſunt prohibendi: quia & Antonius

A nius & Paulus & cæteri patres antiqui etiam his diebus in eremo leguntur abſtinuiſſe, neque ſoluiſſe abſtinentiam, niſi tantùm die dominico. Item Hieronymus ad Lucinum. *Hieron. ad Lucinium.*

VTinam omni tempore ieiunare poſſemus, quod in Actibus apoſtolorum diebus pentecoſtes & die dominico apoſtolum Paulum, & cum eo credentes feciſſe legimus. Nec hoc dico quòd feſtiuis diebus ieiunandum eſſe putem, & contextas *Ibidẽ paulò inferius.* B quinquaginta diebus ferias & ſolennitates auferam: ſed vnaquæq; prouincia abũdet in ſuo ſenſu, & præcepta maiorum, leges apoſtolicas arbitremur. Item Pelagius papa Petro epiſcopo Pontino.

Sabbato magno poſt horam baptiſmi epiſcopus valet ordinari.

DIlectionis tuæ ſcripta ſuſcepimus, quibus ſignificas Latinum eccleſiæ Grumentinæ diaconum ad epiſcopatum C Marcellianẽſis eccleſiæ ſiue Cluſitanæ ab omnibus fuiſſe electũ: quod iam ante hoc tẽpus retuliſti: & iuſsimus vt veniret, credentes eos de perſona eiuſdem ab epiſcopo ſuo dimiſſorias accepiſſe. quod ſi modò fecerunt, facite eum velociter ad vrbẽ Romam occurrere: vt ſi Deus iuſſerit, in ſabbato magno poſt horam baptiſmi ordinetur.

dinetur. Quòd ſi ante memoratum diem A
non occurrerit, cogetur vſque ad quarti
menſis ieiunia ſuſtinere.

Ordines ſacri per interualla conferantur. Diſtinctio lxxviij.

HIs temporibus ſecundũ Anacletum & Zepherinum, Gelaſium & Pelagiũ, epiſcopi, preſbyteri, diaconi ſunt ordinandi. Metropolitanus autem iuxta Leonem papã ex presbyteris eiuſdem eccleſiæ vel B ex diaconis optimus ordinetur. Ex monachis autẽ vel laicis nullus niſi per gradus eccleſiæ debet ad ſummum ſacerdotium peruenire. Vnde Gelaſius papa.

Leo pa. 1 epiſt. 82. ad Anaſtaſiũ

Non niſi per diſtinctos gradus quiſquam ad ſacerdotium aſpiret.

ILlud nos ſtatuentes vobis & omnibus ſeruare mandamus, vt omnes ad eccleſiaſticos ordines ſic accedãt in eccleſia qui ordinari merentur, id eſt ſi quis epiſcopus eſſe meretur, ſit primùm oſtiarius, C deinde lector, poſtea exorciſta, inde ſacretur acolytus, deinde verò ſubdiaconus, deinde diaconus, & poſtea presbyter: exinde (ſi meretur) epiſcopus conſecretur. Vnde Zozimus epiſcopus vrbis Romæ ait:

Epiſt. 1. ad Iſychiũ epiſcopum.

Quæ

A *Quæ interualla temporis in ſingulis gradibus ſeruanda ſint.*

IN ſingulis gradibus hæc tempora ſunt obſeruanda, ſi ab infantia eccleſiaſticis miniſteriis nomen dederit, vt inter lectores & exorciſtas quinquennio teneatur, exinde acolytus vel ſubdiaconus xiiij. annis fiat: & ſic ad benedictionem diaconatus (ſi meretur) accedat: in quo ordine quinq; annis, ſi inculpatè ſe geſſerit, adhęrere debebit. Exinde ſuffragantibus ſibi
B meritis, ſtipendiis per tot gradus datis, propriæ fidei documentis poterit ſacerdotium promereri: de quo loco (ſi eũ exactior ad bonos mores vita perduxerit) ſummum pontificatum ſperare debebit. Defenſores autem eccleſiæ etiam qui ex laicis fiunt, ſupradicta obſeruatione teneãtur, ſi meruerint eſſe in ordine clericatus.

Item Syricius papa.

De eodem.

Syricius epiſto.1. ad Himeriũ Tarraconẽ. epiſco. ca. 9.

C QVicunque itaq; ſe vouerit obſequiis eccleſiæ à ſua infantia: ante pubertatis annos baptizari, & electorũ debet miniſterio ſociari: qui ab acceſſu adoleſcentiæ vſque ad xx. ſuæ ætatis annum ſi probabiliter vixerit: vna tantùm, & ea quam virginem benedictione cõmuni per ſacerdotẽ percepit, vxore cõtẽtus, acolytus, &

ſubdiaconus eſſe debebit: poſteaque ad dia A
conij gradum (ſi ſeipſum primitus continentia præeunte dignum probauerit) accedat: vbi ſi infra quinque annos laudabiliter miniſtrauerit, congruè presbyterium conſequatur: exinde poſt decennium epiſcopalem cathedram poterit adipiſci: ſi tamen per hæc tempora integritas ſuæ vitæ ac fidei eius fuerit approbata. Qui verò iam ætate grandęuus melioris propoſiti conuerſatione prouocatus, ex laico ad ſacram militiam peruenire feſtinat, deſi- B
derij ſui fructum non aliter obtinebit, niſi eo quo baptizetur tẽpore, ſtatim lectorum aut exorciſtarum numero ſocietur, ſi tamen eum vnam habuiſſe vel habere, & hanc virginem accepiſſe conſtet vxorem: qui tum initiatus fuerit, expleto biennio per quinquennium aliud acolytus & ſubdiaconus fiat: & ſic ad diaconatum (ſi per hæc tempora dignus iudicatus fuerit) prouehatur: exinde iam acceſſu tẽporum preſ C
byterio vel epiſcopatui (ſi eum plebis aut cleri euocauerit electio) non immerito ſocietur. Item ex ſexta ſynodo.

Cap. to. eiuſdem contino.

De eodem.

SVbdiaconus non minor xx. annorũ ordinetur. Si quis verò in aliquo ſacro ordine ſacerdotali præter conſtituta tem

pora

A pora ordinatus fuerit, deponatur. Item ex concilio Carthaginenſi. Cap.4.con. Cartha.4

De eodem.

PLacuit vt ante xxv. annos ætatis nec diaconi ordinentur, nec virgines conſecrentur, & vt lectores populum non ſalutent. Item ex concilio Agathenſi. Cap.16

Minoribus xxv. annis leuitica non præſtetur benedictio.

EPiſcopus benedictionem diaconatus minoribus xxv. annorum penitus nō
B committat. Sanè ſi coniugati iuuenes ſe conſenſerint ordinari: etiam vxorum voluntas ita requirenda eſt, vt ſequeſtrato manſionis cubiculo, religione promiſſa, poſteaquam pariter conuerſi fuerint, ordinentur. Presbyterum verò vel epiſcopum ante xxx. annos, id eſt antequam ad perfecti viri ætatem perueniant, nullus metropolitanorum ordinare præſumat, ne per ætatem (quod aliquotiens euenit)
C aliquo errore culpentur. Item ex concilio Toletano iiij. Cap.19

De eodem.

IN veteri lege ab anno vigeſimoquinto leuitæ tabernaculo ſeruire iubentur: cuius auctoritatē in canonibus & ſancti patres ſecuti ſunt: nos & diuinæ legis & pręceptorum canonum immemores, & infantes & pueros leuitas facimus ante legitimam

mam ætatē, ante experientiã vitæ: ideoq́; A ne vlterius fiat à nobis, & diuina lege & canonicis admonemur ſentētiis, vt à xxv. anno ſuæ ætatis leuitæ conſecrentur, & à xxx. presbyteri ordinentur. Item Gelaſius papa.

Gela. pa. 1 epi. ad epiſco. per Lucaniã, ca. 3

Per quæ interualla temporum ordinetur qui de monachis in clericatum eligitur.

SI quis de religioſo propoſito & de monaſterialibus diſciplinis eruditus, ad clericale munus accedit: in primis eius vita anteacta temporibus requiratur ſi nullo graui facinore probatur infectus: ſi ſecundam fortè non habuerit vxorem: neque à marito relictam ſortitus oſtendatur. Item. B

Idē Gela. ibidem. continuò.

De eodem.

MOnachus verò nouitius morum honeſtate fulcitus, continuò lector vel notarius aut certè defenſor effectus, poſt tres menſes exiſtat acolytus: maximè ſi huic ætas ſuffragatur: ſexto menſe ſubdiaconi nomen accipiat. At ſi modeſtæ cōuerſationis, honeſtæq́; voluntatis exiſtat: nono menſe diaconus, completoque anno ſit presbyter, cui tamen quod annorum fuerant interſtitia collatura, ſancti propoſiti ſponte ſuſcepta doceatur præſtitiſſe deuotio. Si verò laicus quiſpiam eccleſiaſticis eſt C

Ca. 4. eiuſ.

A eſt aggregādus officiis: tantò ſolicitius in ſingulis quæ ſuperius comprehenſa ſunt, huiuſmodi decet examinare perſonā: quā tum inter mundanam religioſamq́; vitam conſtat eſſe diſcriminis: quia vtique conuenientia eccleſiæ miniſteria ſunt deputā da, non inconuenientibus meritis ingeren da: tantoq́; magis quod ſacris aptum poſſit eſſe ſeruitiis, in eorum quærendum eſt inſtitutis: quantū de tempore quo fuerint hæc aſſequenda, decerpitur, vt morū hoc B doceatur habere probitas, quod prolixior conſuetudo non contulit: ne per occaſionē ſupplēdæ penuriæ clericatus vitia potius diuinis cultibus intuliſſe, non legitimæ familiæ domini cōputemur procuraſſe cōpendia, quorum promotionibus ſuper anni metas nihilominus ſex menſes ſubrogamus: quoniam (ſicut dictum eſt) diſtare debet inter perſonam diuino cultui dedicatam, & de laicorum conuerſatione venientem. C quæ tamen eatenus indulgenda credimus, vt eccleſiis ab hac occaſione ceſſantibus canonum paternorum vetus forma ſeruetur.

In qua ætate eccleſiaſtici ſint ordinandi. Diſtinctio lxxviij.

Qua

QVA verò ætate ſacerdotes ordinari debeant, Bonifacius papa diffiniuit, dicens: A

Iuo Carn. lib.3. de ætate ordin. id refert ex Fabiani decre.

Ante annos xxx. presbyter non ordinetur.

SI quis xxx. ætatis ſuæ annum non impleuerit, nullo modo presbyter ordinetur, etiam ſi valde ſit dignus. Item in nouellis. *De eodem.* *Palea.*

NEmo presbyter conſecretur qui minor xxx. annis ſit. Nemo diaconus vel ſubdiaconus fiat qui minor xxv. annis ſit. Nemo lectoribus cōnumeretur qui minor xviij. annis fuerit. Nemo inter diaconiſſas conſecretur ſacroſanctæ eccleſiæ quæ minor ſit xl. annis.. vel ad ſecundum matrimonium peruenerit. Itē Leo papa. B

Leo pap. 1 epiſt. 85. ad epiſcopos Aphricanos

Non eſt ordinādus ſacerdos, niſi longo ſit probatus examine.

QVid eſt manus cito imponere, niſi ante ætatis maturitatē, ante tempus examinis, ante meritū obediētiæ, ante experientiā diſciplinæ ſacerdotalē honorē tribuere nō probatis? Et quid eſt communicare peccato alieno, niſi talem effici ordinantem, qualis ille eſt qui non meruit ordinari? Item ex cōcilio Neocæſarieñ. C

Cap. 11

Ante xxx. annorum ætatem presbyter non ordinetur.

Presby

A PResbyter ante xxx.annorum ætatem non ordinetur, quamuis ſit probabilis vitæ, ſed obſeruetur vſque ad præfinitum tempus. dominus enim xxx.anno baptizatus eſt: & tunc prædicauit. Hoc regulare eſt: vnde & Chriſtus & Ioannes baptiſta, & Ezechiel & nonnulli prophetarum non leguntur ante hoc tempus prophetaſſe vel prædicaſſe. verùm quia Hieremias & Daniel ante iuuenilem ætatem ſpiritum prophetiæ accepiſſe leguntur: Dauid quoque *Hierem.1.b* *Dan.1.d*
B & Salomon in adoleſcentia vncti inueniuntur: & Ioannes euangeliſta cùm adhuc eſſet adoleſcens, à domino in apoſtolum electus, & cum aliis ad prædicandum miſſus inuenitur. Paulus quoque apoſtolus in adoleſcentia à domino electus, & ad prędicandum miſſus aſſeritur: eccleſia ſimiliter neceſsitate exigente nonnullos ante xxx.annos ordinare conſueuit. Vnde Zacharias papa Bonifacio epiſcopo. *Matt.4* *Acto.7.g*

C *Neceſsitate exigente xxv.annorum presbyteri ordinentur.*

SI triginta annorum non reperiũtur, & neceſsitas expoſcit, à vigintiquinque annis ſacerdotes ordinentur.

A quibus ſummus pontifex ſit eligendus Diſtinctio lxxix.

APOSTOLICVS autem non ni- A
ſi à cardinalibus & religioſis
clericis eſt inthronizādus. Vn-
Nicolaus papa 2 de Nicolaus papa ait.

De eo qui ſine concordi cardinalium electione inthronizatur.

1 SI quis apoſtolicę ſedis ſine concordi & canonica electione cardinalium eius eccleſiæ ac deinde ſequentium clericorum religioſorum inthronizatur: non papa vel apoſtolicus, ſed apoſtaticus habeatur.

In ſynodo cap. 3 Item Symmachus papa. B

Papa ſuperſtite, eo inconſulto de electione futuri pontificis nemo audeat loqui.

2 SI quis papa ſuperſtite pro Romano pōtificatu cuiquam quolibet modo fauorem præſtare cōuincitur, loci ſui honore priuetur: & infra. Si quis presbyter aut diaconus aut clericus papa incolumi, & eo incōſulto, aut ſubſcriptionē pro Romano pōtificatu accōmodare, aut pyctacia promittere, aut ſacramentū præbere tentauerit, C
aut aliquod certè ſuffragium polliceri, vel de cauſa priuatis conuenticulis factis deliberare aliquid atque decernere præſumpſerit: loci ſui dignitate vel communione priuetur: & infra. Propter occultas fraudes & coniurationum ſecretas inſidias quas ſententia huius diſtrictionis per

A perſequitur, ſi quis ad eccleſiaſticam pertulerit notitiam conſilia eorum qui contra hanc ſynodum de pōtificali egerint ambitu, & rationabili probatione conuincerit, particeps huiuſmodi actionis: non ſolùm purgatus ab omni culpa ſit, ſed etiam remuneratione quę nō indigna ſit ſubleuetur. Item ex concilio Stephani papæ.

Stephanus papa 2

In apoſtolatus culmen nullus niſi ex cardinalibus promoueatur

B OPortebat vt hæc ſacroſancta domina noſtra Romana eccleſia (iuxta quod à beato Petro & eius ſucceſſoribus inſtitutum eſt) ritè ordinaretur: & in apoſtolatus culmen vnus de cardinalibus presbyteris aut diaconis cōſecraretur. Item ex eodē.

De eodem.

NVllus vnquam laicorum neq; ex alio ordine præſumat, niſi per diſtinctos gradus aſcendens diaconus aut presbyter factus fuerit cardinalis, ad ſacrum pontificatus ordinem promoueri. Item ex eodē.

C *Anathematizetur epiſcopus monachus vel laicus Romanam eccleſiam inuadens, & in gradū filiorum eius prorumpens.*

SI quis ex epiſcopis vel monachis vel laicis contra canonum & ſanctorum patrum inſtituta prorumpens, in gradū filiorū ſanctæ Romanę eccleſiæ, id eſt presby- 3

terorum cardinalium & diaconorum ire A
præſumpſerit, & hanc apoſtolicam ſedem inuadere quilibet ex ſupradictis tẽtauerit, & ad ſummum pontificalem honorem aſcẽdere voluerit: ipſi & ſibi fauentibus fiat perpetuum anathema: & infra. Si quis reſiſtere præſumpſerit ſacerdotibus atque primatibus eccleſiæ vel cuncto clero ad eligendum ſibi Romanum pontificem, ſecundùm canonicam traditionẽ anathema ſit.

Item ex conci. Leonis papæ quarti.

Anathema ſit qui canonicæ electioni Romani pontificis contradicere præſumpſerit. B

SI quis ex ſacerdotibus ſeu primatibus nobilibus, ſeu cũcto clero huius ſanctæ Romanæ eccleſiæ electioni Romani pontificis contradicere præſumpſerit: ſicut in concilio beatiſsimi papæ Bonifacij & Stephani legitur ſtatutum, anathema ſit. Itẽ ex concilio Bonifacij papæ tertij.

Nullius epiſcopi fiat electio niſi poſt diem tertium depoſitionis alterius.

2. pars. NVllus pontifice Romano viuente aut epiſcopo ciuitatis ſuæ præſumat loqui, aut partem ſibi facere, niſi tertio die depoſitionis eius adunato clero & filijs eccleſiæ: & tunc electio fiat. Sed quæritur C

3. pars. ſi duo concertantium temeritate electi fuerint, quis eorum alteri præferendus ſit?

De

A De his ita ſcribit Honorius Auguſtus ad Bonifacium papam. *Honorius imperator ad Boniſac. pa.*

Si temeritate concertantium duo fuerint ordinati.

SI duo fortè contra fas temeritate concertantium fuerint ordinati, nullum ex eis futurum ſacerdotem permittimus: ſed illum in ſede apoſtolica permanſurum cenſemus, quem ex numero clericorum noua ordinatione diuinum iudicium & vniuerſitatis conſenſus elegerit. Hoc autem ca *4. pars* B pitulum non de eo intelligendum eſt qui vno per apoſtaſiam ordinato, à cardinalibus & religioſis clericis apoſtolicæ ſedis inthronizatur, etiam ſi ille apoſtaticus ita cathedram beati Petri violenter tenuerit, vt canonica & catholica eccleſiæ electio intra vrbem fieri non valeat. Vnde Nicolaus papa ſtatuit, dicens: *Nicolaus pa. ſecũdus*

De eo qui per pecuniam vel populari tumultu non canonica electione ordinatur.

SI quis pecunia, vel gratia humana, aut C popularí ſeu militari tumultu, ſine concordi & canonica electione & cardinaliũ & ſequentium religioſorum clericorum fuerit apoſtolicæ ſedi inthronizatus: non apoſtolicus, ſed apoſtaticus habeatur: liceatq; cardinalibus & alijs clericis Deũ timẽtibus & laicis inuaſorem illum anathematizare: & humano auxilio à ſede apo-

ſtolica pellere. Quòd ſi hoc intra vrbẽ per- A
ficere nequiuerint, apoſtolica auctoritate
extra vrbem congregati loco quo eis pla-
cuerit electionem faciant: conceſſa electo
auctoritate regendi & diſponendi res, in
vtilitatem Romanæ eccleſiæ iuxta quali-
tatem temporis, quaſi inthronizatus ſit.

5. pars. Electio verò Romani pontificis etiam cum deliberatione prædeceſſoris fieri debet. Vnde Symmachus papa ait.

Cap. 4. in ſynodo præſidens Symmachus.

Si papa de electione ſui ſucceſſoris antè decernere non potuerit. B

SI tranſitus papæ inopinatus euenerit, vt de ſui electione ſucceſſoris antè decernere non poſsit, vt ſupra placuit: ſi quidem totius in vnum conuenerit eccleſiaſtici ordinis electio, conſecretur electus epiſcopus. Si verò (vt fieri ſolet) ſtudia cœperint eſſe diuerſa eorum de * quibus certamen emercerit, conuincat ſententia plurimorũ: ſic tamen, vt ſacerdotio careat, qui captus promiſsione non recto iudicio de electione decreuerit.

* eorũ quibus.

6. pars. Sicut ſupra monſtratum eſt, electio ſummorũ ſacerdotũ à cardinalibus religioſis clericis fieri debet: eiectio verò eorum, iudicio diuino reſeruata eſt. Vnde Anacletus papa ait. C

Anacletus epi. 2. ad epiſcopos Italiæ.

Summorum pontificum eiectionem ſibi dominus reſeruauit.

Eiect

Electionem verò ſummorum pontificum vel ſcerdotum ſibi dominus reſeruauit, licet electionem eorum bonis ſacerdotibus & ſpiritualibus populis conceſsiſſet.

Quibus locis prælati eccleſiæ præficiantur. Diſtinct. lxxx.

B Loca verò in quibus primates patriarchæ, archiepiſcopi, epiſcopi, presbyteri ſint ordinandi: hæc ſunt ſecundùm Lucinũ papam & Clementem atque Anacletum. Ait enim Lucinus papa. *Stepha. pa. 1. epiſt. 2. id habet.*

In quibus locis primates vel patriarchæ debeant ordinari.

Vrbes & loca in quibus primates præſidere debent: non à modernis, ſed multis ante aduentum Chriſti ſtatutę ſunt temporibus: quarum primates Gentiles etiam pro maioribus negociis appellabant.
C In ipſis verò vrbibus poſt aduentum Chriſti apoſtoli & eorum ſucceſſores patriarchas & primates poſuerunt, ad quos epiſcoporum negocia (ſalua tamen in omnibus apoſtolica auctoritate) & maiores cauſæ poſt apoſtolicam ſedem ſunt referendæ. Item Clemens papa. *Epiſto. 1. ad Iacobũ fratrẽ domini.*

De eodem.

IN illis verò ciuitatibus in quibus olim apud Ethnicos primi flamines eorum, atque primi legis doctores erant, epiſcoporũ primates vel patriarchas beatus Petrus poni præcepit: qui reliquorum cauſas epiſcoporum & maiora negocia in fide agitarent. In illis autem in quibus dudum apud prædictos Ethnicos erant eorum archiflamines, quos tamen minores eſſe tenebant, quàm memoratos primates, archiepiſcopos inſtitui præcepit. in ſingulis verò reliquis ciuitatibus ſingulos, & non plures epiſcopos cõſtitui pręcepit: qui epiſcoporũ tãtùm vocabula ſortirẽtur: quoniam nec inter ipſos apoſtolos par fuit inſtitutio: ſed vnus præfuit omnibus. Item Anacletus. *Epiſtola 3*

De eodem.

EPiſcopi non in caſtellis, neque in modicis ciuitatibus debent conſtitui: ſed presbyteri per caſtella & modicas ciuitates atque villas debent ab epiſcopis ordinari & poni: ſinguli tamen per ſingulos titulos ſuos: epiſcopus verò non ab vno, ſed à pluribus epiſcopis debet ordinari. Et (vt dictum eſt) non ad modicam ciuitatem (ne vileſcat nomen epiſcopi) ſed ad honorabilem locum titulandus eſt & denominandus: presbyter verò ad qualemcunque locum in eo conſtitutæ eccleſiæ præficiendus

A dus eſt. Item Leo papa. *Leo papa 1 epiſt. 85. ad epiſcopos Aphricanos.*

De eodem.

ILlud ſanè quod ad ſacerdotalem pertinet dignitatem, inter omnia volumus canonum ſtatuta ſeruari, vt non in quibuſlibet locis, neque quibuſcunque caſtellis, & vbi antè non fuerunt, epiſcopi conſecrentur: cùm vbi minores ſint plebes, minoreſque conuentus, presbyterorum cura ſufficiat. Epiſcopalia autem gubernacula nō niſi in maioribus populis, & frequētioribus B ciuitatibus oportet prȩſidere: ne (quod ſanctorum diuinitus patrum inſpirata decreta vetuerunt) viculis & poſſeſsionibus, vel obſcuris & ſolitariis municipiis tribuatur ſacerdotale faſtigium. Item ex concilio Laodicenſi. *Cap. 57*

De eodem.

NOn debere in vicis & in caſtellis epiſcopos ordinari, ſed viſitatores, id eſt qui circūeant, conſtitui: hos autem qui antè ad hoc ordinati ſunt, nihil agere cenſemus ſine conſcientia epiſcopi ciuitatis. Similiter C autem presbyteri nihil ſine præcepto & conſilio epiſcopi agant. Sedes autem epiſcoporum non longo interuallo debent diſiungi: vt ad conſecrationem ſui comprouincialis ſine difficultate poſsint occurrere. Vnde Gregor. Auguſtino Anglorum epiſcopo. *2. pars. Greg. cap. 8 reſponſionū ad Auguſtinum Cātuariē. archiepiſcopū*

Epiſcopales ſedes non longo interuallo à ſe debent diſiungi. A

FRaternitatem tuam ita volumus ordinare epiſcopos, vt ſibipſi longo interuallo minimè diſiungantur: quatenus nulla ſit neceſsitas, vt in ordinatione epiſcopi conuenire non poſsint. nam epiſcoporum ordinatio ſine aggregatis tribus aut quatuor epiſcopis fieri nullatenus debet.

Criminoſi non ordinentur, & ordinati deponantur. Diſtinctio lxxxj. B

HAEC de ordinandis & ordinatoribus, atque de ſingulorum graduum diſtinctionibus & officijs dixiſſe nos ſufficiat. verùm quia aliquantulum diffuſius in his immorati ſumus: præcedentibus cohærentia quædam ſub epilogo ad memoriam ſubiiciamus. Debet ordinandus in epiſcopum
Ad Tit. 1. (vt Apoſtolus ſcribit) eſſe ſine crimine, id eſt ſine peccato mortali: quod nõ ſolùm de C
epiſcopo, ſed etiã de quolibet electo ad aliquã præpoſiturã eccleſiæ oportet intelli-
Aug. tra. 41. ad cap. 8. Ioannis. gi. Vnde Auguſt. ſcribit ſuper Ioannem.

Sine crimine & graui peccato debet eſſe, qui ordinatur epiſcopus.

APoſtolus Paulus quando elegit ordinãdos vel presbyteros vel diaconos: & qui

A & quicunque ordinandus eſt ad prępoſiturã eccleſiæ, non ait: Si quis ſine peccato eſt. hoc enim ſi diceret, omnis homo reprobaretur, & nullus ordinaretur. ſed ait: ſine crimine eſt: ſicuti eſt homicidiũ, adulteriũ, aut aliqua immunditia fornicationis, furtũ, fraus, ſacrilegiũ, & cætera huiuſmodi. Crimen autẽ eſt graue peccatũ accuſatione & damnatione digniſsimũ. Quolibet itaque horũ implicatus ordinari non debet: vel ſi iam ordinatus ante tempus, B vel ſi poſt tempus ſuæ ordinationis aliquod eorum admiſiſſe conuincitur: ſuſcepti gradus officio priuabitur. Vnde Symmachus papa ait. *2. part.*

Ennodius id habet in libro defenſionis ſynodorum Romanarum.

Monitoris perſonam non rectè ſuſcipit, qui verbis non operibus docet.

NEmo rectè monitoris perſonã ſuſcipit, niſi qui actibus ſuis errata condẽnat: & amorem innocentię conuerſatione demonſtrat. Item Cæleſtinus papa.

Cæleſt. 1. epiſtola 2. ad epiſcop. Gallia.

C *Careat ordine quem præſtat, qui indignum ſublimare non metuit.*

TAntis Daniel grauatus teſtimonijs facinorum, tanta accuſatione pulſatus, ſacrarum (vt dicitur) virginum pollutus inceſtu, epiſcopus aſſeritur ordinatus: & vt in noſtri libellis ſcrinij continetur, quorum ad vos quoque exẽplaria direximus

inus in pontificij dignitatem hoc tempore A quo ad cauſam dicendam miſsis à nobis literis vocabatur, obrepſit: ſacro nomini ab ſit iniuria. facilius eſt enim vt hanc dignitatem tali dando amiſerit ordinator, quã eam obtineat ordinatus: cui conuicto ſociabatur, qui eum ſibi credidit largiendo pontificium ſociandum. qualis enim ſit ipſe quiſquis tales ordinauerit oſtendit.

Cap. 9 Item ex concilio Niceno.

Non recipit ordo eccleſiaſticus eum qui ſine examinatione vel poſtea confeſſus ordinatur. B

SI qui ſine examinatione promoti preſbyteri ſunt: & poſtea examinati, ſunt confeſsi peccata ſua: & cùm confeſsi fuiſſent, venientes homines contra regulam eis manus impoſuerunt: hos eccleſiaſticus ordo non recipit. in omnibus enim quod irreprehẽſibile eſt ſancta defendit eccleſia.

Ca. 10. con. Niceni. Item eiuſdem concilij.

Lapſi per ignorantiam, aut contemptu ordinantium tonſurati deiiciantur. C

QVicunque ex his qui lapſi ſunt, per ignorantiam iam ordinati ſunt, vel cõtemptu eorum qui eos ordinauerunt: hoc non præiudicat regulæ eccleſiaſticæ. cùm enim compertum fuerit, deponentur. Itẽ Innocentius.

Inn. pa. 1 epiſt. 5. ad Maximũ.

Alij

A *Alienus fiat à miniſterio, qui illud viuendo illicitè polluit.*

MAximianus * filius noſter qualē detulerit querelam, libelli eius ſeries annexa declarat: qui zelo fidei atque diſciplinæ ductus non patitur eccleſiam pollui ab indignis presbyteris, quos in presbyterio filios aſſerit procreaſſe: & ideo fratres libelli huius qui ſubiectus eſt tenore perſpecto, eos qui talia perpetraſſe dicuntur, debetis in medio collocare: diſcuſsisque B obiectionibus quæ ipſis presbyteris impinguntur, ſi conuinci potuerint, à ſacerdotali remoueantur officio: quia qui ſancti non ſunt, ſancta tractare non poſſunt: atque alieni efficiantur à miniſterio, quod viuendo illicitè polluerunt. Item Eugenius papa.

* *Maximinus.*

Cuilibet ab ordine deponendo, epiſcopi prouidentia locus pœnitentiæ deputetur.

SAcerdos aut quiuis alius in ordine eccleſiaſtico prouectus, ſi in eo ſcelere in- C uenitur quo abiiciendus comprobetur, depoſitus prouidentia epiſcopi bene prouiſo loco conſtituatur vbi peccata lugeat: & vlterius non committat. Item ex cōcilio Maguntinenſi.

Retruduntur in monaſterium presbyteri qui pœnitentiam agere contemnunt.

Dictum

DIctum eſt nobis presbyteros propter ſuam negligentiam canonicè degradatos & ſeculariter gradu amiſſo viuere, & pœnitentiæ agendæ bonum negligere. Vnde ſtatuimus vt gradu amiſſo, agendæ pœnitentiæ gratia in monaſterium, aut in canoniam regularem mittantur. Si verò hoc fieri cauſa quælibet prohibuerit: vbicunque ſint, pœnitentiam agere non deſiſtant. Si autem amiſſo gradu ſeculariter viuere voluerint, & pœnitentiã agere neglexerint: ab eccleſiæ communione ſeparentur. Item Iſidorus. A B

Mutatio loci aliquando valet conuerſis ad pœnitentiam.

VAlet interdum conuerſis pro ſalute ſuæ animæ mutatio loci. plerunque enim dum mutatur locus, mutatur mentis affectus. Congruum eſt ergo inde etiam corporaliter euelli, vbi quiſque illecebris deſeruiuit. Nam locus vbi quiſque prauè vixerit, in aſpectu mẽtis apponit quod ſępe ibi quiſque cogitauit vel geſsit. Item ex vj. ſynodo Aurelianenſi. C

Cap. 7. conc. Aurel. 3

Clericus adulteraſſe conuictus vel confeſſus, in monaſterio retrudatur.

SI quis clericus adulteraſſe, aut confeſſus, aut conuictus fuerit: depoſitus ab officio communione cõceſſa, in monaſterio

A rio toto vitę ſuę tẽpore detrudatur. Itẽ Pelagius papa Conſtantino defenſori.

De eodem.

ROmanus eccleſiæ Thianenſis clericus pro crimine adulterij quod admiſiſſe perhibetur, à clericatus ordine depoſitus in monaſterio hic in vrbe Romana ad agendam pœnitentiam ex noſtra iuſsione detruſus eſt. Item ex canone apoſtolorũ. *Cap.25*

In crimine captus presbyter vel diaconus deponatur, ſed non communione priuetur.

B PResbyter aut diaconus, qui in fornicatione, aut periurio, aut furto, aut homicidio captus eſt, deponatur: non tamen communione priuetur ſi paruerit ſententiæ. dicit enim ſcriptura: Non iudicat Deus bis in idipſum. Item. *Naum 1. ſecundùm aliã literã.*

De eodem.

SI quis epiſcopus aut presbyter aut diaconus poſt diaconij gradum acceptum fuerit fornicatus aut mœchatus, deponatur: & ab eccleſia proiectus, inter laicos 2

C agat pœnitentiam. Item ex concilio Aurelianenſi. *Ca.11. conci. Aure.1*

De eodem.

SI diaconus aut presbyter crimen capitale commiſerit, ſimul & ab officio & à communione pellatur. Si verò pro reatu ſuo ſe ab altaris cõmunione ſub pœnitentis

tentis

tentis profeſsione ſubmouerit:his quoq; A
ſi alij defuerint,& cauſa certa neceſsitatis exoritur:poſcentem baptiſma liceat baptizare. Vnde Grego. omnibus per regnũ Italicum & Theutonicorum.

Iuo libr. 3 de lapſis refert ex eodem.

Non ingrediantur eccleſiam presbyteri, diaconi, ſubdiaconi, qui in fornicationis crimine iacent.

SI qui ſunt presbyteri, diaconi, vel ſubdiaconi, qui in crimine fornicationis iaceant, interdicimus eis ex parte Dei patris omnipotentis,& ſancti Petri auctori B
tate eccleſiæ introitum vſq; dum pœniteant & emendent. Si qui verò in peccato ſuo perſeuerare maluerint, nullus veſtrum eorum præſumat audire officium: quia benedictio eorum vertetur in maledictionẽ, & oratio in peccatũ: teſtante domino per prophetã. Maledicam (inquit) benedictionibus veſtris. Qui verò huic ſaluberrimo precepto obedire noluerint: idololatriæ
peccatum incurrent, Samuele teſtãte, & C
beato Grego. inſtruente: Peccatum ariolandi eſt nõ obedire, & ſcelus idololatriæ non acquieſcere. Peccatum igitur paganitatis incurrit quiſquis dum Chriſtianum ſe eſſe aſſerit, ſedi apoſtolicæ obedire contemnit. Item Alexand. ij. epiſcopus, regi Dalmaticorum.

Mala. 2. a

1. Re. 15. c

Iuo. Carno. vbi ſuprà refert.

Officio

A *Officio & beneficio priuetur epiſcopus presbyter vel diaconus vxorem ſuſcipiens, vel ſuſceptam retinens.*

SI quis amodo epiſcopus presbyter aut diaconus fœminam acceperit, vel acceptam retinuerit: à proprio gradu decidat vſque dum ad ſatisfactionem veniat: nec in choro pſallentium maneat: nec aliquam portionem de rebus eccleſiaſticis habeat. 3

Item clero Mediolanenſi. *Iuo ibidē.*

De eodem.

B SI quis ſacerdotum vel diaconorum & ſubdiaconorum officium contumaciter deſerens, fœminam ſibi potius eligit: ſicut ſpontè ob fornicationem dimittit officium, ita ob præuaricationem dimittere cogatur etiam inuitus beneficium. 4

Item populo Mediolanenſi

De eodem. *Iuo vbi ſuprà refert lib. 3*

EOs etiã qui vt fornicari eis liceat, diuinum officiũ derelinquũt: & à Deo recedentes, diabolo & operibus eius ſeruiũt: C ſicut ſe iuſtiſsimè ab officio alienos faciunt, ita beneficio eccleſiarum priuatos eſſe iudicamus. Item Lucius papa.

De eodem. *Clemens epi.2.ad Iacobum fratrem domini id habet.*

MIniſtri altaris presbyteri ſiue diaconi ad dominica tales eligantur officia, qui continentiam ſeruent. Si verò poſt

ordinationem ſuam miniſtros contigerit A
propriæ vxoris inuadere cubile, ſacrarij
non intrent limina: neque ſacrarij portito
res fiant, neque altare contingant: neque
ab offerentibus holocauſti oblationem ſu-
ſcipiant: neque ad dominici corporis por-
tionem accedãt, neque propinent: neque
ſine maioris natu auctoritate minora ge-
rant officia: vrceum ſanè ad altare, vel ca-
licem non ſuggerant. Idem.

Idẽ Clemẽs ibid. paulò inferius habet.

Clericus matronarum domicilia frequentans deponatur. B

1. pars.

CLericus ſolus ad fœminæ tabernacu
lum non accedat, neque properet ſine
maioris natu ſacerdotis iuſsione: nec ſo-
lus presbyter cum ſola fœmina fabulas
miſceat: nec archidiaconus ſub prætextu
humilitatis, aut officij frequenter intret
domicilia matronarum: aut fortè per cle-
ricos aut domeſticos matronæ mandet
aliquid ſecretè. ſi agnitũ fuerit: & ille de-
ponatur, & illa à liminibus eccleſię arceat. C

De eodem. *Palea.*

Clemens ibid. continuò habet.

SEd ſi fortè aliqua interceſsio fuerit,
epiſcopo ſuggeratur: & ſi talis eſt ad
quã ire debeat, ipſe per interuentũ pergat.
ſin autem, de latere ſuo dirigat cũ duobus
aut tribus teſtibus. Nemo tamen cum ex-
tranea habitet fœmina: niſi ſoror aut pro-
xima

A xima fuerit: & cu *eodem.*
fiat.non enim ignoro m conuenit, vt cer-
Ex decreto Eugenij papæ & certo loco,
De eodem. • clericus,

SI quiſpiam ſacerdotum, id eſt presbyter vel diaconus vel ſubdiaconus in quacunque fœmina crimine fornicationis ſuſpectus, poſt primam ſecundam & tertiam admonitionem inueniatur fabulari cum ea, & aliquo modo conuerſari excommunicetur: fœmina verò canonicè iudicetur.
B Item Gregorius.

Simul cum mulieribus ſacerdotes habitare non licet.

OPortet ſacerdotes (quibus domini populus commiſſus eſt) cum magna conſtantia vigilare ſuper dominicas oues, ne lupinis morſibus (id eſt diaboli ſtimulis) lanientur. Neque enim hoc ſilere debeo (quod cum graui animi triſtitia & amaritudine dico) ſacerdotes cum fœminis habitare conſpicio. quod nefarium eſt dicere vel audire, & contra ſanctorum canonum ſancita. vbi enim talis fuerit commorantium cohabitatio, antiqui hoſtis ſtimuli non deſunt. Ideoque admonendi ſunt, vt non antiqui hoſtis decipiãtur fraude: quatenus iuxta apoſtoli vocem, non vituperetur miniſterium noſtrum. Cauere enim

4. pars. (margin, beside "Portet ſacerdotes")
C (margin, beside "bitare conſpicio")
2. Corin. 6 (margin, beside "tenus iuxta apoſtoli")

ſtolica pellere. Quòd ſi hoc intra vrbẽ per- A
ficere nequiuerint, apoſtolica auctoritate
extra vrbem congregati loco quo eis pla-
cuerit electionem faciant: conceſſa electo
auctoritate regendi & diſponendi res, in
vtilitatem Romanæ eccleſiæ iuxta quali-
tatem temporis, quaſi inthronizatus ſit.

5.pars. Electio verò Romani pontificis etiam
cum deliberatione prædeceſſoris fieri de-
bet. Vnde Symmachus papa ait.

Cap. 4. in ſynodo præſidens Symmachus.

*Si papa de electione ſui ſucceſſoris antè decer-
nere non potuerit.* B

SI tranſitus papæ inopinatus euenerit,
vt de ſui electione ſucceſſoris antè de-
cernere non poſsit, vt ſupra placuit: ſi qui-
dem totius in vnum conuenerit eccleſiaſti
ci ordinis electio, conſecretur electus epi-
ſcopus. Si verò (vt fieri ſolet) ſtudia cœpe
rint eſſe diuerſa eorum de * quibus certa-
men emercerit, conuincat ſententia pluri-
morũ: ſic tamen, vt ſacerdotio careat, qui
captus promiſsione non recto iudicio de C
electione decreuerit. *6.pars.* Sicut ſupra mon-
ſtratum eſt, electio ſummorũ ſacerdotũ à
cardinalibus religioſis clericis fieri debet:
eiectio verò eorum, iudicio diuino reſerua
ta eſt. Vnde Anacletus papa ait.

** eorũ quibus.*

Anacletus epi. 2. ad epiſcopos Italiæ.

*Summorum pontificum eiectionem ſibi domi-
nus reſeruauit.*

Eiect

Electionem verò ſummorum pontificum vel ſcerdotum ſibi dominus reſeruauit, licet electionem eorum bonis ſacerdotibus & ſpiritualibus populis conceſsiſſet.

Quibus locis prælati eccleſiæ præficiantur. Diſtinct. lxxx.

Loca verò in quibus primates patriarchæ, archiepiſcopi, epiſcopi, presbyteri ſint ordinan-
B di: hæc ſunt ſecundùm Lucinũ papam & Clementem atque Anacletum. Ait enim Lucinus papa. *Stepha. pa. 1. epiſt. 2. id habet.*

In quibus locis primates vel patriarchæ debeant ordinari.

Vrbes & loca in quibus primates præſidere debent: non à modernis, ſed multis ante aduentum Chriſti ſtatutę ſunt temporibus: quarum primates Gentiles etiam pro maioribus negociis appellabant.
C In ipſis verò vrbibus poſt aduentum Chriſti apoſtoli & eorum ſucceſſores patriarchas & primates poſuerunt, ad quos epiſcoporum negocia (ſalua tamen in omnibus apoſtolica auctoritate) & maiores cauſæ poſt apoſtolicam ſedem ſunt referendæ. Item Clemens papa. *Epiſto. 1. ad Iacobũ fratrẽ domini.*

De eodem.

IN illis verò ciuitatibus in quibus olim A
apud Ethnicos primi flamines eorum,
atque primi legis doctores erant, epiſcopo
rũ primates vel patriarchas beatus Petrus
poni præcepit: qui reliquorum cauſas epi
ſcoporum & maiora negocia in fide agita
rent. In illis autem in quibus dudum apud
prædictos Ethnicos erant eorum archifla
mines, quos tamen minores eſſe tenebant,
quàm memoratos primates, archiepiſco-
pos inſtitui præcepit. in ſingulis verò reli-
quis ciuitatibus ſingulos, & non plures epi B
ſcopos cõſtitui pręcepit: qui epiſcoporũ tã
tùm vocabula ſortirẽtur: quoniam nec in-
Epiſtola 3 ter ipſos apoſtolos par fuit inſtitutio: ſed
vnus præfuit omnibus. Item Anacletus.

De eodem.

EPiſcopi non in caſtellis, neque in mo-
dicis ciuitatibus debent conſtitui: ſed
presbyteri per caſtella & modicas ciuita-
tes atque villas debent ab epiſcopis ordi-
nari & poni: ſinguli tamen per ſingulos ti-
tulos ſuos: epiſcopus verò non ab vno, ſed C
à pluribus epiſcopis debet ordinari. Et (vt
dictum eſt) non ad modicam ciuitatem (ne
vileſcat nomen epiſcopi) ſed ad honorabi-
lem locum titulandus eſt & denominan-
dus: presbyter verò ad qualemcunque lo-
cum in eo conſtitutæ eccleſiæ præficien-

dus

A dus eſt. Item Leo papa. *Leo papa 1 epiſt. 85. ad epiſcopos Aphricanos.*

De eodem.

ILlud ſanè quod ad ſacerdotalem pertinet dignitatem, inter omnia volumus canonum ſtatuta ſeruari, vt non in quibuſlibet locis, neque quibuſcunque caſtellis, & vbi antè non fuerunt, epiſcopi conſecrentur: cùm vbi minores ſint plebes, minoreſque conuentus, presbyterorum cura ſufficiat. Epiſcopalia autem gubernacula nō niſi in maioribus populis, & frequētioribus B ciuitatibus oportet pręſidere: ne (quod ſanctorum diuinitus patrum inſpirata decreta vetuerunt) viculis & poſſeſsionibus, vel obſcuris & ſolitariis municipiis tribuatur ſacerdotale faſtigium. Item ex concilio Laodicenſi. *Cap. 57* *De eodem.*

NOn debere in vicis & in caſtellis epiſcopos ordinari, ſed viſitatores, id eſt qui circūeant, conſtitui: hos autem qui antè ad hoc ordinati ſunt, nihil agere cenſemus ſine conſcientia epiſcopi ciuitatis. Si- C militer autem presbyteri nihil ſine præcepto & conſilio epiſcopi agant. Sedes autem epiſcoporum non longo interuallo debent diſiungi: vt ad conſecrationem ſui comprouincialis ſine difficultate poſsint occurrere. Vnde Gregor. Auguſtino Anglorum epiſcopo. *2. pars. Greg. cap. 8 reſponſionū ad Auguſtinum Cātuariē. archiepiſcopū*

Epiſcopales ſedes non longo interuallo à ſe debent diſiungi. A

FRaternitatem tuam ita volumus ordinare epiſcopos, vt ſibipſi longo interuallo minimè diſiungantur: quatenus nulla ſit neceſsitas, vt in ordinatione epiſcopi conuenire non poſsint. nam epiſcoporum ordinatio ſine aggregatis tribus aut quatuor epiſcopis fieri nullatenus debet.

Criminoſi non ordinentur, & ordinati deponantur. Diſtinctio lxxxj. B

HAEC de ordinandis & ordinatoribus, atque de ſingulorum graduum diſtinctionibus & officijs dixiſſe nos ſufficiat. verùm quia aliquantulum diffuſius in his immorati ſumus: præcedentibus cohærentia quædam ſub epilogo ad memoriam ſubiiciamus. Debet ordinandus in epiſcopum (vt Apoſtolus ſcribit) eſſe ſine crimine, id eſt ſine peccato mortali: quod nõ ſolùm de epiſcopo, ſed etiã de quolibet electo ad aliquã præpoſiturã eccleſiæ oportet intelligi. Vnde Auguſt. ſcribit ſuper Ioannem. C

Ad Tit. 1.

Aug. tra. 41. ad cap. 8. Ioannis.

Sine crimine & graui peccato debet eſſe, qui ordinatur epiſcopus.

APoſtolus Paulus quando elegit ordinãdos vel presbyteros vel diaconos: & qui

A & quicunque ordinandus eſt ad prępoſiturã eccleſiæ, non ait: Si quis ſine peccato eſt. hoc enim ſi diceret, omnis homo reprobaretur, & nullus ordinaretur. ſed ait: ſine crimine eſt: ſicuti eſt homicidiũ, adulteriũ, aut aliqua immunditia fornicationis, furtũ, fraus, ſacrilegiũ, & cætera huiuſmodi. Crimen autẽ eſt graue peccatũ accuſatione & damnatione digniſsimũ. Quolibet itaque horũ implicatus ordinari non debet: vel ſi iam ordinatus ante tempus, B vel ſi poſt tempus ſuæ ordinationis aliquod eorum admiſiſſe conuincitur: ſuſcepti gradus officio priuabitur. Vnde Symmachus papa ait. *2. pars.*

Ennodius id habet in libro defenſionis ſynodorum Romanarum.

Monitoris perſonam non rectè ſuſcipit, qui verbis non operibus docet.

NEmo rectè monitoris perſonã ſuſcipit, niſi qui actibus ſuis errata condẽnat: & amorem innocentię conuerſatione demonſtrat. Item Cæleſtinus papa.

Cæleſt. 1. epiſtola 2. ad epiſcop. Gallia.

C *Careat ordine quem præſtat, qui indignum ſublimare non metuit.*

TAntis Daniel grauatus teſtimonijs facinorum, tanta accuſatione pulſatus, ſacrarum (vt dicitur) virginum pollutus inceſtu, epiſcopus aſſeritur ordinatus: & vt in noſtri libellis ſcrinij continetur, quorum ad vos quoque exẽplaria direximus

mus in pontificij dignitatem hoc tempore A quo ad cauſam dicendam miſsis à nobis literis vocabatur, obrepſit: ſacro nomini ab ſit iniuria. facilius eſt enim vt hanc dignitatem tali dando amiſerit ordinator, quã eam obtineat ordinatus: cui conuicto ſociabatur, qui eum ſibi credidit largiendo pontificium ſociandum. qualis enim ſit ipſe quiſquis tales ordinauerit oſtendit.

Cap. 9 Item ex concilio Niceno.

Non recipit ordo eccleſiaſticus eum qui ſine examinatione vel poſtea confeſſus ordinatur. B

SI qui ſine examinatione promoti preſbyteri ſunt: & poſtea examinati, ſunt confeſsi peccata ſua: & cùm confeſsi fuiſſent, venientes homines contra regulam eis manus impoſuerunt: hos eccleſiaſticus ordo non recipit. in omnibus enim quod irreprehẽſibile eſt ſancta defendit eccleſia.

Ca. 10. con. Niceni. Item eiuſdem concilij.

Lapſi per ignorantiam, aut contemptu ordinantium tonſurati deiiciantur. C

QVicunque ex his qui lapſi ſunt, per ignorantiam iam ordinati ſunt, vel cõtemptu eorum qui eos ordinauerunt: hoc non præiudicat regulæ eccleſiaſticæ. cùm enim compertum fuerit, deponentur. Itẽ Innocentius.

Inn. pa. 1 epiſt. 5. ad Maximũ.

Alie

A *Alienus fiat à miniſterio, qui illud viuendo illicitè polluit.*

MAximianus * filius noſter qualẽ detulerit querelam, libelli eius ſeries annexa declarat: qui zelo fidei atque diſciplinæ ductus non patitur eccleſiam pollui ab indignis presbyteris, quos in presbyterio filios aſſerit procreaſſe: & ideo fratres libelli huius qui ſubiectus eſt tenore perſpecto, eos qui talia perpetraſſe dicuntur, debetis in medio collocare: diſcuſsisque B obiectionibus quæ ipſis presbyteris impinguntur, ſi conuinci potuerint, à ſacerdotali remoueantur officio: quia qui ſancti non ſunt, ſancta tractare non poſſunt: atque alieni efficiantur à miniſterio, quod viuendo illicitè polluerunt. Item Eugenius papa.

* *Maximinus.*

Cuilibet ab ordine deponendo, epiſcopi prouidentia locus pœnitentiæ deputetur.

SAcerdos aut quiuis alius in ordine ec-C cleſiaſtico prouectus, ſi in eo ſcelere inuenitur quo abiiciendus comprobetur, depoſitus prouidentia epiſcopi bene prouiſo loco conſtituatur vbi peccata lugeat: & vlterius non committat. Item ex cõcilio Maguntinenſi.

Retruduntur in monaſterium presbyteri qui pœnitentiam agere contemnunt.

Dictum

DIctum eſt nobis presbyteros propter ſuam negligentiam canonicè degradatos & ſeculariter gradu amiſſo viuere, & pœnitentiæ agendæ bonum negligere. Vnde ſtatuimus vt gradu amiſſo, agendæ pœnitentiæ gratia in monaſterium, aut in canoniam regularem mittantur. Si verò hoc fieri cauſa quælibet prohibuerit: vbicunque ſint, pœnitentiam agere non deſiſtant. Si autem amiſſo gradu ſeculariter viuere voluerint, & pœnitentiã agere neglexerint: ab eccleſiæ communione ſeparentur. Item Iſidorus. A B

Mutatio loci aliquando valet conuerſis ad pœnitentiam.

VAlet interdum conuerſis pro ſalute ſuæ animæ mutatio loci. plerunque enim dum mutatur locus, mutatur mentis affectus. Congruum eſt ergo inde etiam corporaliter euelli, vbi quiſque illecebris deſeruiuit. Nam locus vbi quiſque prauè vixerit, in aſpectu mẽtis apponit quod ſæpe ibi quiſque cogitauit vel geſsit. Item ex vj. ſynodo Aurelianenſi. C

Cap. 7. conc. Aurel. 3

Clericus adulteraſſe conuictus vel confeſſus, in monaſterio retrudatur.

SI quis clericus adulteraſſe, aut confeſſus, aut conuictus fuerit: depoſitus ab officio communione cõceſſa, in monaſterio

A rio toto vitę ſuę tēpore detrudatur. Itē Pelagius papa Conſtantino defenſori.

De eodem.

ROmanus eccleſiæ Thianenſis clericus pro crimine adulterij quod admiſiſſe perhibetur, à clericatus ordine depoſitus in monaſterio hic in vrbe Romana ad agendam pœnitentiam ex noſtra iuſsione detruſus eſt. Item ex canone apoſtolorū. *Cap. 25*

In crimine captus presbyter vel diaconus deponatur, ſed non communione priuetur.

B PResbyter aut diaconus, qui in fornicatione, aut periurio, aut furto, aut homicidio captus eſt, deponatur: non tamen communione priuetur ſi paruerit ſententiæ. dicit enim ſcriptura: Non iudicat Deus bis in idipſum. Item. *Naum 1. ſecundùm aliā literā.*

De eodem.

SI quis epiſcopus aut presbyter aut diaconus poſt diaconij gradum acceptum fuerit fornicatus aut mœchatus, deponatur: & ab eccleſia proiectus, inter laicos C agat pœnitentiam. Item ex concilio Aurelianenſi. 2 *Ca. 11. conci. Aure. 1*

De eodem.

SI diaconus aut presbyter crimen capitale commiſerit, ſimul & ab officio & à communione pellatur. Si verò pro reatu ſuo ſe ab altaris cōmunione ſub pœnitentis

tentis profeſsione ſubmouerit: his quoq; A
ſi alij defuerint, & cauſa certa neceſsitatis
exoritur: poſcentem baptiſma liceat bapti
Iuo libr. 3 de lapſis refert ex eodem. zare. Vnde Grego. omnibus per regnũ
Italicum & Theutonicorum.

Non ingrediantur eccleſiam presbyteri, diaconi, ſubdiaconi, qui in fornicationis crimine iacent.

SI qui ſunt presbyteri, diaconi, vel ſubdiaconi, qui in crimine fornicationis iaceant, interdicimus eis ex parte Dei patris omnipotentis, & ſancti Petri auctori B
tate eccleſiæ introitum vſq; dum pœniteant & emendent. Si qui verò in peccato ſuo perſeuerare maluerint, nullus veſtrum eorum præſumat audire officium: quia benedictio eorum vertetur in maledictionẽ, & oratio in peccatũ: teſtante domino per
Mala. 2. a prophetã. Maledicam (inquit) benedictionibus veſtris. Qui verò huic ſaluberrimo precepto obedire noluerint: idololatriæ
1. Re. 15. c peccatum incurrent, Samuele teſtãte, & C
beato Grego. inſtruente: Peccatum ariolandi eſt nõ obedire, & ſcelus idololatriæ non acquieſcere. Peccatum igitur paganitatis incurrit quiſquis dum Chriſtianum
Iuo. Carno. vbi ſupra refert. ſe eſſe aſſerit, ſedi apoſtolicæ obedire contemnit. Item Alexand. ij. epiſcopus, regi Dalmaticorum.

A *Officio & beneficio priuetur epiſcopus presbyter vel diaconus uxorem ſuſcipiens, vel ſuſceptam retinens.*

SI quis amodo epiſcopus presbyter aut diaconus fœminam acceperit, vel acceptam retinuerit: à proprio gradu decidat vſque dum ad ſatisfactionem veniat: nec in choro pſallentium maneat: nec aliquam portionem de rebus eccleſiaſticis habeat. 3

Item clero Mediolanenſi. *Iuo ibidē.*

De eodem.

B SI quis ſacerdotum vel diaconorum & ſubdiaconorum officium contumaciter deſerens, fœminam ſibi potius eligit: ſicut ſpontè ob fornicationem dimittit officium, ita ob præuaricationem dimittere cogatur etiam inuitus beneficium. 4

Item populo Mediolanenſi *Iuo vbi ſuprà refert lib. 5*

De eodem.

EOs etiā qui vt fornicari eis liceat, diuinum officiū derelinquūt: & à Deo recedentes, diabolo & operibus eius ſeruiūt: C ſicut ſe iuſtiſsimè ab officio alienos faciunt, ita beneficio eccleſiarum priuatos eſſe iudicamus. Item Lucius papa. *Clemens epi. 2. ad Iacobum fratrem domini id habet.*

De eodem.

MIniſtri altaris presbyteri ſiue diaconi ad dominica tales eligantur officia, qui continentiam ſeruent. Si verò poſt

ordinationem ſuam miniſtros contigerit A
propriæ vxoris inuadere cubile, ſacrarij
non intrent limina: neque ſacrarij portitores
fiant, neque altare contingant: neque
ab offerentibus holocauſti oblationem ſuſcipiant:
neque ad dominici corporis portionem
accedãt, neque propinent: neque
ſine maioris natu auctoritate minora gerant
officia: vrceum ſanè ad altare, vel calicem
non ſuggerant. Idem.

Idẽ Clemẽs ibid. paulò inferius habet.

Clericus matronarum domicilia frequentans deponatur. B

1. pars. CLericus ſolus ad fœminæ tabernaculum
non accedat, neque properet ſine
maioris natu ſacerdotis iuſsione: nec ſolus
presbyter cum ſola fœmina fabulas
miſceat: nec archidiaconus ſub prætextu
humilitatis, aut officij frequenter intret
domicilia matronarum: aut fortè per clericos
aut domeſticos matronæ mandet
aliquid ſecretè. ſi agnitũ fuerit: & ille deponatur,
& illa à liminibus eccleſię arceat. C

De eodem. *Palea.*

Clemens ibid. continuò habet. SEd ſi fortè aliqua interceſsio fuerit,
epiſcopo ſuggeratur: & ſi talis eſt ad
quã ire debeat, ipſe per interuentũ pergat.
ſi autem, de latere ſuo dirigat cũ duobus
aut tribus teſtibus. Nemo tamen cum extranea
habitet fœmina: niſi ſoror aut pro-

xima

A ximà fuerit: & cum magna ſolicitudine fiat.non enim ignoro malitias ſatanæ.

Ex decreto Eugenij papæ.

De eodem. *Palea.*

SI quiſpiam ſacerdotum, id eſt presbyter vel diaconus vel ſubdiaconus de quacunque fœmina crimine fornicationis ſuſpectus,poſt primam ſecundam & tertiam admonitionem inueniatur fabulari cum ea,& aliquo modo conuerſari excommunicetur:fœmina verò canonicè iudice-
B tur. Item Gregorius.

Simul cum mulieribus ſacerdotes habitare non licet.

OPortet ſacerdotes (quibus domini populus commiſſus eſt) cum magna conſtantia vigilare ſuper dominicas oues, ne lupinis morſibus (id eſt diaboli ſtimulis)lanientur.Neque enim hoc ſilere debeo (quod cum graui animi triſtitia & amaritudine dico)ſacerdotes cum fœminis ha- *4.pars.*
C bitare conſpicio.quod nefarium eſt dicere vel audire,& contra ſanctorum canonum ſancita.vbi enim talis fuerit commorantium cohabitatio, antiqui hoſtis ſtimuli non deſunt.Ideoque admonendi ſunt, vt non antiqui hoſtis decipiatur fraude:quatenus iuxta apoſtoli vocem , non vitupe- *2.Corin.6*
retur miniſterium noſtrum. Cauere enim

1.Cor.6 oportet nos fratres ab illicitis, vt mundas A
valeamus manus ad dominũ leuare. ſcri-
Leui.20.b ptum eſt enim: Sancti eſtote: quoniam ſan
ctus ego ſum. Si quis verò præſumpſerit a-
liter agere, ſacerdotij ſui honore priuetur.
Vnde omnimodo cauendum eſt fratres ne
fallamus populum: & illud prophetæ di-
Sopho.3.a ctum impleatur in nobis: Sacerdotes mei
contaminant ſancta & reprobant legem.
quos & alius propheta increpauit dicens:
Mala.1.b O vos ſacerdotes qui fallitis nomen meũ:
& dixiſtis, in qua re fallimus nomẽ tuum? B
quibus reſponſum eſt: Offerentes ad alta-
re meum panes pollutos. Non eſt mihi vo
luntas in vobis, dicit dominus: & ſacrifi-
ciũ non accipiam de manibus veſtris:
quia polluti eſtis. Item Symmachus.

De eodem.

VOlumus vt ſacerdotes prohiberi debeant ne cum mulieribus conuerſentur: excepta duntaxat matre vel ſorore vel vxore: q̃ caſtè regẽda eſt. Idẽ in regeſto. C

De eodem.

LEgitur quòd beatus Auguſtinus nec cum ſorore habitare conſenſerit, dicẽs quæ cũ ſorore mea ſunt, ſorores meæ non ſunt. Docti ergo viri cautela, magna nobis debet eſſe inſtructio. Item ex ſeptima ſynodo.

De eod

A *Do eodem.*

IN omnibus obſeruare conuenit, vt certus quis & certo tempore,& certo loco, & certis perſonis, vel apparere clericus, vel loqui debeat mulieribus: vt excludatur omnis nefanda ſuſpicio. certè ſolum ad ſolam accedere nulla religionis ratio permittit. melius eſt enim duos eſſe ſimul quàm vnum. ſimul enim & fidelius & tutius res geritur. væ enim vni: quia ſi ceciderit, non eſt qui erigat eum. Item ex cō- *Ecclēs 4* *Ca.17.conc.*
B cilio Carthaginenſi iiij. *Cart.3*

De eodem.

CVm omnibus omnino clericis extraneæ fœminæ non cohabitent: ſed ſolæ matres, auiæ, & materteræ, amitæ, ſorores, filiæ fratrum aut ſororum, & quicunque ex familia domeſtica neceſsitate etiam antequam ordinarētur iam cum eis habitabant: vel ſi filij eorum iam ordinatis parentibus vxores acceperunt: aut ſeruis non habentibus in domo quas ducant
C aliunde ducere neceſsitas fuerit. Item *Cap.3* ex concilio Laodicenſi.

De eodem.

NOn oportet miniſtros altaris vel clericos quoſlibet, aut ſe continentes, & omnino Chriſtianum, cum mulieribus lauacra habere communia. hęc eſt enim apud

Epiſto.26 li.4 Gentiles prima reprehenſio. Item Grego. Ianuario epiſcopo Carolitano. A

De eodem.

ARchidiaconum tuum (vt audio) habitare cum mulieribus prohibuiſti: & nunc vſque in ea prohibitione deſpiceris: qui niſi iuſsioni tuæ paruerit, eum ſacro ordine volumus eſſe priuatum. Item ex concilio Toletano.

Ca.42.con. Toleta.4

Venundentur ab epiſcopo quæ appetunt conſortia clericorum illicita.

QVidam clerici legitimum non habẽtes coniugium extranearum mulierum, vel ancillarum ſuarum (quæ interdicta ſunt) conſortia appetunt. Ideo quæcunque clericis taliter coniunctæ ſunt, ab epiſcopo auferantur, & venundentur: illis pro tempore relegatis ad pœnitentiam, quos ſua libidine infecerunt. Vnde Syricius papa Imerio epiſcopo, ca.xij. B

Syricius epiſt.l.1.ad Himeriam Tarracenẽ. Cap.12

Non habitent mulieres cum clericis, niſi quas neceſsitudo excuſat.

FOeminas non aliàs in domo clericorũ eſſe patimur, niſi eas tantùm quas propter ſolas neceſsitudinum cauſas habitare cum eis ſynodus Nicena permiſit. Item ex concilio Aphri.iiij. C

Cap.5. con. Aphricani & ca.25.cõci.Cartha.5

Niſi maiorum iuſsione ad fœminarum domicilia clerici non accedant.

Clerici

A Clerici vel continentes ad viduas vel virgines (niſi ex iuſſu vel permiſſu epiſcoporum aut presbyterorum) non accedant, & hoc non ſoli faciant, ſed cum clericis, vel cum quibus epiſcopus aut preſbyter iuſſerit: nec epiſcopi ipſi aut presbyteri ſoli habeant acceſſum ad huiuſmodi fœminas: ſed vbi aut clerici præſentes ſunt, aut graues aliqui Chriſtiani. Item *Cap. 102* ex concilio Cartha. iiij.

B *Epiſcopi prouideant ne occaſione temporaliũ, clericorum familiaritatibus virgines ſocientur.*

AD reatum epiſcopi pertinet, vel preſbyteri qui parœciæ præeſt, ſi ſuſtentandæ vitæ præſentis cauſa adoleſcentiores viduæ vel ſanctimoniales clericorum familiaritatibus ſubiiciantur. Item ex *Ibidem continuò.* eodem.

Cap. 103

VIduæ quæ ſtipendio eccleſiæ ſuſtentantur: tam aſsiduæ in Dei opere eſſe debent, vt meritis & orationibus ſuis eccleſiam adiuuent.

C

Epiſcopus viduis pauperibus ſubuenire debet. Diſtinct. lxxxij.

GENERALITER etiã pauperibus & his qui ſuis manibus laborare nõ poſſunt: epiſcopus *Ca. 18. con.* neceſſaria prouideat. Vnde in *Aurel. 1*

Aurelianenſi concilio legitur. A

De eodem.

EPiſcopus pauperibus vel infirmis qui debilitate faciente ſuis manibus laborare non poſſunt: victum & veſtimentum (in quantum ſibi poſsibile fuerit) largiatur. Item Innocentius Exuperio Toloſano archiepiſcopo.

Inno. pa. 1 epi. 3. c. 1

Qui voluptatem officio præpoſuerit, modis omnibus ſubmoueatur.

2. pars. PRopoſuiſti quid de his obſeruari debeat, quos in diaconij miniſterio aut B in officio presbyterij poſitos incontinentes eſſe aut fuiſſe generati filij prodiderunt. De his etiam manifeſta eſt diuinarũ legum diſciplina, & beatæ recordationis Syricij epiſcopi monita euidentia cõmearunt, * vt incontinentes in officiis poſiti talibus, omni honore eccleſiaſtico priuarẽtur: nec admittantur ad tale miniſterium quod ſola continẽtia oportet impleri. Eſt enim vetus admodum ſacræ legis auctoritas iam inde ab initio cuſtodita, quòd C in templo anno vicis ſuæ habitare præcepti ſunt ſacerdotes: vt ſeruientes ſacris oblationibus, puros & ab omni labe purgatos ſibi vendicent diuina miniſteria: neque eos ad ſacra officia fas ſit admitti qui exercent etiam cum vxore carnale

** emanarunt.*

A nale conſortium: quia ſcriptum eſt: Sancti Leui.20.b
eſtote, quoniam ego ſanctus ſum: dicit do
minus Deus veſter. Quibus vtiq; propter
ſobolis ſucceſsionẽ, vxoris vſus propter-
ea fuerat relaxatus, quia ex aliena tribu ad
ſacerdotium nullus fuerat auſus accede-
re: quo magis ipſi ſacerdotes vel leuitę pu
dicitiam ex die ordinationis ſuæ ſeruare
debẽt, quibus & ſacerdotium vel miniſte-
rium ſine ſucceſsione eſt: nec prę̨terit dies
qua vel à ſacrificiis diuinis vel baptiſma-
B tis officio vacent. Nam ſic Paulus ad Co- 1.Cor.7.a
rinthios ſcribit dicens: Abſtinete vos ad
tempus, vt expeditius vacetis orationi. &
hoc vtique laicis præcepit. multo magis
igitur ſacerdotes, quibus & ſacrificandi
& orandi iuge officium eſt, ſemper debe-
bũt ab huiuſmodi cõſortio abſtinere: quia
ſi contaminatus fuerit carnali concupiſcẽ
tia, quo merito ſe poſſe exaudiri credit, cũ
dictum ſit: Omnia munda mundis: coin- Tit.1.b
C quinatis autem & infidelibus nihil eſt mũ
dum: ſed coinquinata eſt eorum mens &
conſcientia. ſed fortaſſe hoc ſibi licere cre
dit: quia ſcriptum eſt, vnius vxoris virũ.
non dixit hoc vt permaneat in concupiſcẽ
tia generandi: ſed propter incontinentiã
futuram. quod apertius declarauit dicens:
Qui autem ſunt in carne, Deo placere non Rom.8.b

poſſunt. vos autem iam non eſtis in carne, A
ſed in ſpiritu. ſed ea planè diſpar & diuerſa ſentẽtia eſt: nam ſi ad aliquos forma eccleſiaſticæ vitæ pariter & diſciplinæ quę ab epiſcopo Syricio ad omnes prouincias commeauit, non probatur perueniſſe: his ignorantibus venia non negabitur: ita vt decætero penitus incipiant abſtinere: & ita gradus ſuos in quibus fuerint inuenti retenent, vt eis non liceat ad potiora conſcendere, quibus in beneficio eſſe debet ꝙ tunc ipſum locum quẽ retinent, non amittunt. B Si qui autem ſciſſe formam viuendi miſſam à Syricio deteguntur, neq; ſtatim cupiditatẽ libidinis abieciſſe: illi ſunt modis omnibus ſubmouendi, qui poſt admonitionẽ cognitam, præponendã arbitrati ſunt voluptatẽ. Itẽ Syricius papa.

Epiſto. I. ad Himerium epiſcopum Terraco. capi. 7

De eodem.

PLurimos ſacerdotes Chriſti atque leuitas poſt longa conſecrationis ſuæ tẽpora tam de cõiugiis propriis, quàm etiã de turpi coitu ſobolẽ didicimus procreaſſe, C & crimen ſuum hac præſcriptione defendere, quia in veteri teſtamento ſacerdotibus ac miniſtris generandi facultas legitur attributa. Dicat mihi nũc quiſquis ille eſt ſectator libidinũ, præceptor vitiorũ, ſi exiſtimat quòd in lege Moyſi paſsim ſa-

cris

A cris ordinibus à Deo noſtro relaxata ſunt frena luxuriæ: cur eos quibus committebantur ſancta ſanctorum, præmonet dicens: Sancti eſtote, quia ego ſanctus ſum dominus Deus veſter? cur etiam procul à ſuis domibus anno vicis ſuæ in templo habitare iuſsi ſunt ſacerdotes? Hac videlicet ratione, ne vel cum vxoribus ſuis poſsint carnale exercere cõmercium: vt conſcientiæ integritate fulgentes munus acceptabile Deo offerrent, quibus expleto deſer- B uitionis ſuæ tempore, vxoris ſuæ vſus ſolius ſucceſsionis cauſa fuerat relaxatus: qa nõ ex alia niſi ex tribu Leui quiſquam ad Dei miniſteriũ præceptus fuerat admitti. *Leui.20.b*

Item. *De eodem.* *Idem Syricius ibidẽ paulò inferius.*

QVia aliquanti de quibus loquimur (vt tua ſanctitas retulit) ignorantia lapſos ſe eſſe deflent, his hac conditione miſericordiam dicimus non negandam, vt ſine vllo honoris augmento in hoc quo C deiecti ſunt, quandiu vixerint officio perſeuerent, ſi tamen poſt hoc continentes ſe ſtuduerint exhibere. hi verò qui illiciti priuilegij excuſatione vtuntur: & ſibi aſſerunt veteri hoc lege conceſſum: nouerint ſe ab omni eccleſiaſtico honore (quo indignè vſi ſunt) apoſtolicæ ſedis auctoritate deiectos, nec vnquam poſſe venerãda tra

da tractare myſteria, à quibus ſe ipſi dum A obſcœnis cupiditatibus inhiant, priuauerunt. Et quia exẽpla præſentia cauere nos præmonent in futurum, ſi quilibet epiſcopus presbyter aut diaconus (quod non optamus) fuerit talis inuentus : iam nunc ſibi omnem per nos indulgentiæ aditum intelligat obſeratũ : quia ferro neceſſe eſt vt abſcindantur vulnera quæ fomentorũ

3. pars. nõ ſentiunt medicinam. Qui autem propter peccata iubentur deponi, poſt condignam pœnitentiam in ſuo ordine poterũt B reparari. Vnde in Gangrenſi concilio legitur.

Quæ pœnitentia ſit imponenda ſacerdoti qui de fornicatione conuictus fuerit.

PResbyter ſi fornicationẽ fecerit, quãquam ſecundùm canones apoſtolorũ debeat deponi, tamen iuxta auctoritatem beati Syluestri ſi in vitio non perdurauerit, ſi ſua ſponte confeſſus adiecit vt reſurgat, decẽ annis in hunc modum pœniteat: C tribus quidem menſibus à cæteris remotus, pane & aqua à veſpera in veſperã vtatur: tantùm autem diebus dominicis & præcipuis feſtis modico vino & piſciculis atque leguminibus recreetur ſine carne & ſagimine, ouis & caſeo vtatur: ſacco indutus humi adhæreat, die ac nocte miſe

ricor

A ricordiam Dei omnipotẽtis imploret. finitis tribus menſibus continuis exeat, tamẽ in publicum non procedat: ne grex fidelis in Deo ſcãdalum patiatur. nec enim debet ſacerdos publicè pœnitere ſicut laicus. Poſtea aliquantiſper viribus reſumptis, vnum annum & dimidium in pane et aqua expleat, exceptis dominicis diebus & præcipuis feſtiuitatibus, in quibus vino & ſagimine, ouis & caſeo iuxta canonicam menſuram vti poterit. Finito primo B anno & dimidio, corporis & ſanguinis domini (ne indureſcat) particeps fiat: & ad pacem veniat: pſalmos cum fratribus in choro vltimus canat, ad cornu altaris non accedat, iuxta beati Clementis vocem, minora gerat officia. Deinde verò vſque ad expletionem ſeptimi anni omni quidem tẽpore (exceptis paſchalibus diebus) tres legitimas ferias in vnaquaque hebdomada in pane & aqua ieiunet. Expleto ſeptimo anni circulo ſi fratres apud quos pœ- C nituerit, eius congruam pœnitentiam laudauerint: epiſcopus in priſtinum honorẽ iuxta beati Calixti papæ auctoritatem eũ reuocare poterit. Sanè ſciendum quòd ſecundam feriam vnum pſalterium canendo, aut vnum denarium pauperibus dando (ſi opus eſt) redimere poterit. Finitis

autem

autem ſeptem annis, deinde vſque ad finē A
decimi anni ſextam feriam (nulla interue
niente redemptione) obſeruet in pane &
aqua. Eadem quoque pœnitentia erit ſa-
cerdoti dę omnibus aliis peccatis & crimi
nibus quę in depoſitionem eum inducunt,
neque hoc cuilibet oneroſum videatur ſi
ſacerdos poſt lapſum dignè (vt ſupra di-
ctum eſt) pœnitens ad priſtinos redeat
honores.

Conſentientes & peccatis fa- B
uentes non ordinentur.
Diſtinctio lxxxiij.

PROVIDENDVM quoque eſt
ne is qui ad ordinandum eligi
tur: etſi à proprio vitio videa-
tur alienus, conſentiendo alie-
nis coinquinetur: vt Symmachus papa
ait. Non eſt grandis differentia an lethum
inferas, vel admittas. mortem enim lan-
guentibus probatur infligere, qui hanc cū C
poſsit non excludit. Hinc Grego. vij. ait:
Suſpendatur epiſcopus ab officio, clericorum
ſuorum fornicationi conſentiens.

Ennodius li. pro defenſione ſynodorum Romanarum habet.

SI quis epiſcopus fornicationē presby-
terorum, diaconorum, vel crimen in-
ceſtus in ſua parœcia precio vel precibus
interueniente conſenſerit, vel cōmiſſum
auctori

A auctoritate officij ſui non impugnauerit, ab officio ſuſpendatur. Item Auguſt.

Maximè eccleſiam lædit, qui ſub nomine ſanctitatis delinquit.

NEmo quippe nocet in eccleſia Dei amplius, quàm qui peruersè agens nomen vel ordinem ſanctitatis & ſacerdotis habet. Delinquentem nanq; hunc redarguere nullus præſumit: & in exemplũ culpa vehementer extenditur, quãdo pro reuerentia ordinis peccator honoratur.

B Epiſcopus itaque qui talium crimina non corrigit, magis dicendus eſt canis impudicus, quàm epiſcopus. Item Innocentius.

Qui non reſiſtit erroribus, conſentit.

ERror cui nõ reſiſtit, approbatur: & veritas cũ minimè defenſatur, opprimitur. Negligere quippe cũ poſsis pturbare peruerſos, nihil eſt aliud quã fouere. Nec caret ſcrupulo ſocietatis occultę, qui manifeſto facinori deſinit obuiare. Itẽ Piᵘs papa. *epi. prima*

C *Non prodeſt ſuo errore non pollui, qui alieno conſentit.*

QVid enim prodeſt illi ſuo errore nõ pollui, qui conſenſum præſtat erranti? Item Gregorius.

Qui non occurrit, conſentit erranti.

COnſentire videtur erranti qui ad reſecanda quæ corrigi debent, non occur

occurrit. Sicut autem quis aliorum vitia A palpare non debet, ita nec malorum laudi-
epi.pri. bus delectari. Vnde Anacletus papa cunctis fidelibus.

Miſerrimus eſt epiſcopus, qui malorum laudibus gloriatur.

NIhil illo paſtore miſerius qui gloriatur luporum laudibus: quibus ſi placere voluerit, atque ab his amari elegerit, erit hinc ouibus magna pernicies. Nullus igitur paſtor placere lupis & gregibus ouium poteſt. perdit enim memoriam laborum mēs terrenis obligata carceribus. B Sicut autem artium in ſuo quoque opere inuenitur mater inſtantia, ita nouerca eru-
a.pars. ditionis eſt negligentia. Quanquam ſacerdotem tam à ſuis quàm ab alienis criminibus oportet eſſe immunem: tamen ſi aliorſum ſeſe habuerit, nō ideo verba ſuæ prædicationis debent contemni. Sicut enim (vt ait Hiero.) lixiuium per cinerem humidum fluens lauat, & non lauatur, C ita bona doctrina per malum doctorem animas credentium lauat à ſordibus peccatorum.

Epiſcopi & eccleſiaſtici ſint vigilantes, caſti, non digami.
Diſtinctio lxxxiiij.

Solici

A SOLICITVM quoque & vigilantem oportet eſſe epiſcopum circa defenſionem pauperum, releuationem oppreſſorum, tuitionem monaſteriorum. quod ſi facere neglexerit, aſperè eſt corrigendus. Vnde Gregorius Anthemio ſubdiacono Campaniæ. *epi. 29. libri 11*

Corripiatur epiſcopus qui circa officium ſuum negligens extiterit.

PEruenit ad nos fratrem & coëpiſcopũ noſtrum Paſchaſium ita deſidem & ne-
B gligentem in cunctis exiſtere, vt in nullo quia eſt epiſcopus coguoſcatur, adeò vt neque eccleſia ipſius, neque monaſteria, ſiue filij eccleſiæ, vel oppreſsi, vel pauperes eius erga ſe dilectionis ſtudium ſentiant: nec aliquam ſupplicantibus ſibi in quibus iuſtum eſt opem defenſionis accommodet: & (quod eſt grauius dici) conſilia ſapientũ & recta ſuadentium nulla ratione patiatur ſuſcipere, vt quod per ſe nequit attendere,
C ab altero ſaltem poſsit addiſcere. quod ſi ita eſt, non ſine tua culpa eſſe cognoſcas, qui eum obiurgare atque coërcere, vt dignum eſt, diſtuliſti. Volumus itaque vt eũ coram aliis ſacerdotibus & quibuſdam de filiis ſuis nobilibus conteſtari pro hac re debeas & hortari. Si verò (quod non credimus) poſt hanc adhortationem veſtram

ſolito adhuc more negligens eſſe tẽtauerit, A ad nos eſt omnibus modis tranſmittẽdus, vt hic poſitus diſcere poſsit quid vel qualiter ſecundùm Dei timorem agere conueniat ſacerdotem. Idem ad eundem.

Idem Gre. epiſt.33. li. vndecimi.

De eodem.

NVnciatum eſt nobis Campaniæ epiſcopos ita negligentes exiſtere, & immemores honoris ſui, vt neque erga eccleſias, neque erga filios paternæ vigilantiæ curam exhibeant, vel monaſteriorũ ſolicitudinem gerant, ſeu in oppreſſorũ ſiue pauperum ſe tuitionem impendant. B Ideoque hac tibi auctoritate præcipimus, vt eis ad te conuocatis ex noſtro illos mandato diſtrictè cõmoneas, quatenus ita in his quæ eos iuſtè ſecundùm Deum agere conuenit, vigilantes exiſtant, vt nullum nos de his denuò murmur exaſperet. Si quem verò eorum poſt hæc negligentem eſſe cognoueris, ad nos eum ſine aliqua excuſatione trãſmitte, vt quàm ſit graue nolle ab his quæ C reprehenſibilia & valde vituperanda ſunt corrigi, regularem in ſe valeat diſtrictionem ſentire. Quod autem de munditia caſtitatis ſacerdotibus imperatur, hoc etiam de quibuſlibet altari ſeruiẽtibus intelligendũ eſt. Vnde in Carthagineñ. cõci. ij. ca. ij. Aurelius epiſcopus dixiſſe legitur.

2. pars.

Qui

A *Qui ſacramentis diuinis inſeruiunt, continentiam in omnibus ſeruent.*

CVm in preterito concilio de continentię & caſtitatis moderamine tractaretur: iſti tres gradus conſcriptione quadam caſtitati per conſecrationem annexi ſunt. Epiſcopos, inquam, presbyteros, & diaconos ita placuit (vt condecet ſanctos antiſtites ac Dei ſacerdotes, necnō leuitas, vel qui ſacramentis diuinis inſeruiunt) continentes eſſe in omnibus, quo poſsint ſimpliciter quod à domino poſtulant impetrare: vt quod apoſtoli docuerunt exemplo, & ipſa ſeruauit antiquitas, nos quoque cuſtodiamus. Ab vniuerſis epiſcopis eſt dictū: Omnibus placet vt epiſcopi, presbyteri, & diaconi, & qui ſacramenta contrectant, pudicitiæ cuſtodes etiam ab vxoribus abſtineant. Ab omnibus dictum eſt: Placet vt in omnibus & ab omnibus pudicitia cuſtodiatur qui altario deſeruiunt. Item ex concilio Carthagineñ. vj. *Ca. 3. conc. Carthag. 5*

(B and C margin letters)

De eodem

CVm de quorundam clericorum, quamuis erga vxores proprias incontinentia referretur, placuit epiſcopos, presbyteros, & diaconos ſecundùm priora ſtatuta etiam ab vxoribus continere: quod niſi fecerint, ab eccleſiaſtico remoueantur of-

ficio, cæteros autem clericos ad hoc non A
cogi, ſed ſecundùm vniuſcuiuſque eccleſiæ
conſuetudinem obſeruari debere. Contra Martinus papa. Si lector viduam duxerit vt ſupra legitur, ſed illud vbi neceſsitas, hoc vbi nulla neceſsitas vrget. Similiter, quòd monogamus epiſcopus eſſe iubetur, etiam ad reliquos ordines eccleſiaſticos deriuari oportet. Vnde Syricius papa, ſcribit Imerio Terraconeñ. epiſcopo.

3. pars.

Syricius epiſto. 1. ad Himerium cap. 11

Laica ſit tantum communione contentus clericus viduam ducens, aut ſecundam vxorem. B

QVisquis clericus aut viduam aut ſecundam duxerit vxorem, omni eccleſiaſticæ dignitatis priuilegio mox denudetur, laica ſibi tantùm communione conceſſa: quam ita demum poterit poſsidere, ſi nihil poſtea propter quod hac carere debeat, admittat. Presbyterorum verò nomen quanquam à ſenectute ſit ſumptum, magis tamẽ maturitatem indicat ſapiẽtię, quàm caniciẽ corporis. Vnde Anacletus. C

4. pars.

Epiſt. 2 ad epiſcopos Italiæ.

Presbyteri ſeniores dicuntur, non tam ætate quàm ſapientia.

Nume. 11
Prou. 20

POrrò Moyſi præcipitur vt eligat preſbyteros, id eſt ſeniores. Vnde & in Prouerbiis dicitur: Gloria ſenum eſt canicies. hic verò canicies ſapientiam deſignat: de qua ſcriptum eſt: Canicies hominum pruden

Sapien. 4

A dentia eſt. Cũque nongentis & amplius annis ab Adam vſque ad Abrahã vixiſſe homines legamus: nullus alius prius appellatus eſt presbyter, id eſt ſenior, niſi Abraham: qui multo paucioribus vixiſſe annis conuincitur. Nõ ergo propter decrepitã ætatem vel ſenectutem, ſed propter ſapientiam presbyteri nominantur.

Epiſcopi ſint hoſpitales.
Diſtinctio lxxxv.

B HOSPITALITAS verò vſqueadeo epiſcopis eſt neceſſaria, vt ſi ab ea inueniantur alieni, iure prohibeantur ordinari.

Vnde Gregorius ſcibit Ioãni epiſcopo. *Epiſt. 6. libri 12*

Hoſpitalitatem neſciens non fiat epiſcopus.

ARchidiaconum Florentinum eccleſiæ Anconitanę qui ad epiſcopatum fuerat electus, ſcripturæ quidem ſacræ ſcientiam habere: ſed ita ætatis ſenio iam confe C ctum accepimus, vt ad regiminis officium non poſsit aſſurgere: adiicientes etiam illum ita tenacem exiſtere: vt in domo eius amicus nunquam ad charitatem introeat. Ruſticus autem diaconus eiuſdem eccleſię qui ſimiliter electus fuerat, vigilans quidẽ homo dicitur: ſed quãtum aſſeritur pſalmos ignorat. Florentinum verò diaco-

num eccleſiæ Rauẽnatis, qui ab omnibus A
electus memoratur, ſolicitũ eſſe nouimus:
ſed qualis ſit interius, omnino neſcimus.
Ideoque fraternitas tua vnà cum fratre no
ſtro & epiſcopo Armenio ſupraſcriptæ ec
cleſiæ Anconitanę viſitatore illuc feſtinet
accedere, & diligenter de vita ac moribus
ſingulorũ requirere, ſi nullo crimine ſint
conſcij quod eos ad hoc officium vetet ac-
cedere. Pariter etiam requirẽdum eſt hoc,
quod de prę fato archidiacono dictum eſt,
quia nunquam amicus eius domum ingreſ B
ſus eſt, ſi ita ſe veritas habeat, & vtrum ex
neceſsitate, an ex tenacitate talis ſit: aut ſi
ita eſt ſenex, vt ad regendum non poſsit aſ
ſurgere, vel ſi tactis ſanctis euangeliis (ſi-
cut nobis nunciatum eſt) iuſiurandum prę
buerit, nunquam ſe ad epiſcopatũ accede-
re. Sed & de Ruſtico diacono quantos pſal
mos minus tenet, ſcrutandum eſt. Florenti
no autem diacono Rauennati ſi nullum (ſi
cut diximus) crimẽ eſt quod obſiſtat: apud
epiſcopum eius neceſſe eſt agere vt ei de- C
beat ceſsionem concedere: nõ tamen ex no
ſtro mandato vel edicto, ne contra ſuã vo
luntatem eum concedere videatur.

Epiſcopi doceant, & corripiant, & liberales ſint. Diſtinct. lxxxvj.

Doctor

A DOCTOREM autem epiſcopum oportet eſſe: ne inferiorum culpæ in eum refundantur, qui docēdi officium accepit, quod exequi neſcit vel negligit. Vnde Leo epiſcopus ſcribit Aquileienſi epiſcopo. *Leo papa 1 epiſt. 1*

Neglig ētiæ rectorū imputātur culpæ inferiorū.

INferiorū culpæ ordinum ad nullos magis referendæ ſunt, quàm ad deſides negligentesque rectores, qui multā ſæpe nutriunt peſtilentiam, dum auſteriorem diſ-
B ſimulāt adhibere medicinam. Item Leo epiſcopus Ruſtico Narboñ. epiſcopo. *Idem epiſt. 90. ad Ruſticum.*

Homines ſunt deligendi, peccata odio habēda.

ODio habeantur peccata, nō homines: corripiantur tumidi, tolerentur infirmi: & quod ſeuerius caſtigare neceſſe eſt, non ſæuientis plectatur animo, ſed medentis. Item Ioannes viij.

Qui negligit emendare quod valet, facientis culpam habet.

C FAcientis culpam proculdubio habet, qui quod poteſt corrigere, negligit emendare. ſcriptum quippe eſt: Non ſolùm qui faciunt, ſed etiā qui conſentiunt facientibus, participes iudicantur. Et libat domino proſpera qui ab afflictis pellit aduerſa. Et negligere cū poſsis perturbare peruerſos, nihil eſt aliud, quàm fouere. Nec caret

ſcrupulo conſenſionis occultæ, qui manifeſto facinori deſinit obuiare. Et probat odiſſe ſe vitia qui condemnat errantes. Neque reliquit ſibi locũ deuiandi qui non pepercit erranti. Et primus innocentiæ gradus eſt odiſſe nefanda. Et latum pandit delinquentibus aditum, qui iungit cum prauitate cõſenſum. Et nihil prodeſt alicui nõ puniri proprio, qui puniẽdus eſt de alieno peccato. Si autem in corripiendo quis modum exceſſerit, non à ſubditis ſed à domino veniam petat. Vnde Auguſtinus de vita clericorum.

A

γνώμη. 2.pars.

B

Aug. epiſt. 109. ad monachas.

Veniam à ſubditis non petat, qui in corripiendo modum exceſſerit.

QVando neceſsitas diſciplinæ in moribus coërcẽdis dicere vos dura verba compellit: ſi etiam ipſi modum vos exceſsiſſe ſentitis, nõ à vobis exigitur vt vos à ſubditis veniam poſtuletis: ne apud eos, quos oportet eſſe ſubiectos, dum nimium ſeruatur humilitas, regendi frangatur auctoritas: & tamen petenda eſt venia ab omnium domino qui nouit eos, quos plus iuſto fortè corripitis quanta beneuolentia diligatis. In doctrina verò ſacrę ſcripturæ auctoritatem debẽt epiſcopi præferre, non ſecularium literarum peritiam oſtẽtare. Non enim eſt epiſcopalis officij grammatic

C

3.pars.

A maticam exponere: nec laudes Iouis perſo nent in ore pontificis. Vnde Grego. ſcri bit Deſiderio epiſcopo. *Epiſto. 48 lib. 9*

Sacram ſcripturam non grammaticam debet epiſcopus exponere.

CVm multa nobis de veſtris ſtudiis fuiſ ſent nũciata: ita noſtro cordi eſt inna ta lætitia, vt negare ea quæ ſibi veſtra fraternitas cõcedenda depoſcit, minimè valeremus. Sed poſt hoc peruenit ad nos (quod ſine verecundia memorare nõ poſſumus)
B fraternitatẽ veſtrã grãmaticam quibuſdã exponere: quã rẽ ita moleſtè ſuſcepimus, ac ſumus vehementer aſpernati, vt ea quę prius dicta fuerãt, in gemitum & triſtitiã verteremus: quia in vno ore ſe cũ laudibus Iouis Chriſti laudes non capiũt. Et quàm graue nefandumq; ſit epiſcopis canere qđ nec religioſo conueniat, cõſidera Libera *4. pars.* lem quoque neceſsitatem patiẽtibus ſacer dotem eſſe oportet, aliàs autem vacuũ por tabit nomen epiſcopi. Vnde Greg. ſcri- *Greg. Secũ*
C bit Secundo ſeruo Dei inter cætera. *dino epiſt.*

Sine liberalitate inane portatur nomẽ epiſcopi. *29. ſiue ca. 129. lib. 5*

FRatrem noſtrum Marianum epiſcopũ verbis quibus vales excita: quia eum obdormiſſe ſuſpicor. dic ergo illi vt cũ loco & mentem mutet, nec ſibi credat ſolam lectionem & orationem ſufficere, vt

remotus nihil ſtudeat de manu fructificare: ſed largam manũ habeat, neceſsitatem A
* al. ſuccurrat. patientibus concurrat. * alienam inopiam ſuam credat: qui ſi hoc non habet, vacuũ
5. pars. nomen epiſcopi tenet. In ipſa autem liberalitate modus adhibendus eſt rerum & perſonarum. Rerum, vt non omnia vni: ſed ſingulis quædam præſtentur, vt pluribus prodeſſe poſsimus: iuxta illud prophe
Pſalm. 111 tæ: Diſperſit dedit pauperibus. Perſonarũ; vt primùm iuſtis, deinde peccatoribus: quibus tamen dare prohibemur, non quia ho- B
Tractatu 100. ad c. 16. Ioann. mines ſunt, ſed quia peccatores. Vnde Auguſtinus ſuper Ioannem parte ſecunda.

Immane peccatũ eſt res ſuas donare hiſtrionibus.

DOnare res ſuas hiſtrionibus vitium eſt immane, non virtus, & ſcitis de talibus quàm ſit frequens fama cum laude:
Pſalm. 9 quia laudatur peccator in deſideriis animę ſuæ, & qui iniqua gerit benedicitur. Item in pſalmo cij.

Grauiter delinquunt, qui venatori aliquid donant. C

Augu. ad verſiculũ, Faciẽs miſericordias pſalm. 102 QVi venatoribus donant, quare donant? dicant mihi, quare dant venatori? hoc in illo amant in quo nequiſsimus eſt: hoc in illo paſcunt, hoc in illo veſtiunt, ipſam nequitiam publicant ſpectaculis hominum. Qui dant hiſtrionibus, qui do-

nant

A nant meretricibus, quare donant? nunquid non & ipſa hominibus donantur? non tantùm naturam ibi attendunt operis Dei, ſed nequitiam operis humani. Item.

Idē Aug. in eodem pſal. paulò inferius.

De eodem.

QVi venatoribus donant, non hominibus donant, ſed arti nequiſsimæ. Nã ſi homo tantùm eſſet, & venator non eſſet, non ei donares: honoras in eo vitium, non naturam. Item in Pſal. cxlvij.

Augu. ad pſalm. 147

De eodem.

B VIdent homines venatores, & delectantur. væ miſeris ſi ſe non correxerint. qui enim venatorem vident & delectãtur: videbunt ſaluatorem, & triſtabuntur. Itē Hieronymus in Pſalmo lxxxij.

Hieron. ad uersũ pſal. 90. Sperabo in domino.

De eodem.

ESau venator erat, quoniam peccator erat. Et penitus non inuenimus in ſcripturis ſanctis ſanctum aliquem venatorē. piſcatores inuenimus ſanctos. Item Ambroſius in homilia de quadrageſima.

Amb. ſermone 33

C *De eodem.*

QVid prodeſt ieiunare viſceribus, & luxuriari venatibus? abſtinere à cibis, & errare peccatis? Item

Idē Amb. ibidem paulò inferius.

De eodem.

AN putatis illum ieiunare fratres qui primo diluculo non ad eccleſiam vigilat

gilat, non beatorum martyrũ ſancta loca A perquirit, ſed ſurgens congregat ſeruulos, diſponit retia, canes producit, ſaltus ſyluaſque perluſtrat? ſeruulos inquam ſecum pertrahit fortaſſe magis ad eccleſiã feſtinantes, & voluptatibus ſuis peccata accumulat aliena, neſciens reum ſe futurũ tam de ſuo delicto, quã de perditione ſeruorũ.

Ambr. ca. 30. lib. 1. officiorum.

Item Ambroſius in lib. de officijs.

Quæ ſint in libertate ſeruanda.

NOn ſatis eſt bene velle, niſi ſtudeas etiã benefacere: neque ſatis eſt iterũ B benefacere, niſi id ex bono fonte procedat: hoc eſt, ex bona voluntate proficiſcatur. Item perfecta liberalitas fide, cauſa, loco, tempore commendatur: vt primùm operetur circa domeſticos fidei. Grandis culpa eſt ſi ſciente te fidelis egeat: ſi ſcias eũ ſine ſumptu eſſe, & famẽ tolerare: ærumnã perpeti: qui præſertim egere erubeſcit. ſi in cauſa ceciderit aut captiuitatis ſuæ vel ſuorum filiorũ, aut calumniæ, & non C adiuues. ſi ſit in carcere poſitus, & pœnis & ſupplicijs propter debitum aliquod iuſtus aliquis excrucietur. Nã etſi omnibus debetur miſericordia, iuſto amplius. Si tẽpore afflictionis ſuæ à te nihil impetret, ſi tempore periculi quo rapitur ad mortem, plus apud te pecunia tua valeat, quã vita

moritu

A moriturі, non eſt leue peccatum. Item. *Ambr. ibidem ca. 30 lib. 1. officio. 3. Reg. 19*

De eodem.

DOminus nõ vult ſimul effundi opes, ſed diſpenſari: niſi fortè vt Heliſęus qui boues ſuos occidit, & pauit pauperes ex eo quod habuit, vt nulla cura teneretur domeſtica, ſed relictis omnibus in diſciplinam ſe propheticam daret. Item. *Amb. ibidẽ continuò.*

De eodem.

ESt probãda & alia liberalitas, vt proximos ſeminis tui non deſpicias ſi egere cognoſcas: melius eſt enim vt ipſe ſubuenias tuis, quibus pudor eſt ab alijs ſumptum depoſcere, aut alicui poſtulare ſubſidium neceſsitatis: non tamẽ vt illi ditiores fieri velint ex eo quod tu potes cõferre inopibus. cauſam enim natura præſtat, non gratia: neque enim propterea te Deo dedicaſti, vt illos diuites facias: ſed vt tibi vitam perpetuam fructu boni operis acquiras, & pretio miſerationis peccata tua redimas. putant ſe parum poſcere, præmium quærunt tuum, vitæ tuæ adimere contendunt fructum, & accuſant quòd eos diuites non feceris: cùm te velĩt illi æternæ vitæ fraudare mercede. Item. *Ambr. ibidem.*

De eodem.

COnſideranda eſt in largiendo, ætas atque debilitas: nonnunquam & verecundia

cundiæ, quæ ingenuos prodit natales: vt A ſenibus plus largiaris, qui ſibi iã nequeũt victum quærere. Similiter & debilitas corporis promptius eſt adiuuanda, tum ſi quis ex diuitijs cecidit in egeſtatem, & maximè ſi ſine ſuo vitio ſed aut latrocinijs, aut proſcriptione, aut calumnijs quæ habebat amiſit. Item. *De eodem.*

Ambro.ca. 21.lib 2.offi ciorum.

PVlchra etiam liberalitas eſt in ipſo quoque pauperis dato menſuram tenere, vt abundes pluribus, nec conciliandi fauoris gratia vltra modũ fluere. quicquid B enim ex affectu puro ac ſyncero promittur, hoc eſt, decorũ: non ſuperfluas ædificationes aggredi: nec prætermittere neceſſarias. Et maximè ſacerdotibus hoc conuenit, ornare Dei templum honore cõgruo, vt etiã cultu aula Dei reſplendeat: miſericordiæ impẽſas frequentare quantũ oporteat: largiri peregrinis non ſuperfluas, ſed cõpetentes. Itẽ. Cõpatiamur itaq; alienis calamitatibus: neceſsitates aliorũ quãtum poſſumus iuuemus, & plus interdum quã poſſumus. melius eſt enim cauſas præſtare pro miſericordia, & inuidiam perpeti, quàm prætendere inclementiam: & nos aliquando in inuidiam incidimus, quòd confregerimus vaſa myſtica, vt captiuos redimeremus. Idem ſuper Lucam.

Ambro.ca. 28. eiuſdẽ.

C

Ad capi.3 Lucæ, Generatio viperarum.

De eod

A *De eodem.*

IN ſingulis quoque generibus hominum conueniens tribuit ſanctus Ioannes baptiſta reſponſum vnum omnibus, ita publicanis, ne vltra præſcriptum exigant: militibus, ne calumnias faciant, ne prędã requirant: docens idcirco ſtipendia conſtituta militiæ, ne dũ ſumptus quæritur, prædo graſſetur. ſed hæc & alia officiorũ pręcepta propria ſunt ſingulorum: miſericordiæ eſt communis vſus: ideo cõmune pręceptum eſt, omnibus ætatibus, omnibus officijs neceſſaria, & ab omnibus deferenda. non publicanus, non miles excipitur, non agricola vel vrbanus, diues & pauper, omnes in communi admonentur, vt conferant non habenti. miſericordia enim plenitudo virtutum eſt, & ideo omnibus eſt prępoſita perfectæ forma virtutis: ne veſtimentis alimentiſq; ſuis parcant: miſericordiæ tamen ipſius pro poſsibilitate conditionis humanæ menſura ſeruetur: vt nõ ſibi vnuſquiſque totum eripiat, ſed quod habet cum paupere partiatur. Idem.

B

C

Ambro. ad ca. 18. Luc.

De eodem.

CAeterùm Dei traditio eſt vt prius paſcas parentes. nam ſi iuxta diuinum oraculum contumelia parentis morte luitur, quãto magis fames, q̃ multo grauior eſt? *Mat. 15.*

eſt? quo loco inſolētem dominus infrenat iactantiam. Idem in lib de officijs. A

PAſce fame morientem. quiſquis enim paſcendo hominem ſeruare poteris, ſi non paueris, fame occidiſti. Item Hiero.

De eodem.

QVi clementiam non habet, nec indutus eſt viſcera miſericordiæ & lachrymarum: quãuis ſpiritualis ſit, nõ adimplet legem Chriſti. Similiter etiã oportet epiſcopum non eſſe percuſſorẽ, id eſt ad vindictam facilem. Vnde Gregorius ſcribit Ioanni epiſcopo Corinthiorum. B

Greg. epiſt. 49. li. 11. ad Ioãnẽ Panormitanũ epiſcopum.

Ad vindictam facilis epiſcopus eſſe non debet.

SI quid verò ad aures tuas de quocunque clerico peuenerit quod te iuſtè poſſit offendere, facilè non credas: nec ad vindictam te res accendat incognita: ſed prȩſentibus eccleſiæ tuæ ſenioribus diligenter eſt veritas perſcrutanda: & tunc ſi qualitas rei popoſcerit, canonica diſtrictio culpam feriat delinquentis. Idem Ianuario epiſcopo. C

Epi. 1. libr. 7. ad Ianuarium epiſcopũ Caralitanum.

De quodam epiſcopo qui antequam miſſarum ſolennia celebraret, die dominico ad exarandam meſſem cuiuſdam profectus eſt.

TAnta nequitia ad aures noſtras de ſenectute tua peruenit, vt eam niſi humanitus pẽſaremus, fixa iam maledictione

A ne feriremus. dictũ quippe eſt mihi quòd dominico die priuſquam miſſarum ſolennia celebrares, ad exarandam meſſem latoris præſentium perrexiſti, & poſt exarationẽ eius miſſarum ſolennia celebraſti: poſt miſſarum ſolennia etiã terminos poſſeſsionis illius eradicare minimè timuiſti. quod factum quæ debeat pœna ſequi, omnes qui audiunt ſciunt. dubij autem de tanta peruerſitate fueramus: ſed filius noſter Cyriacus abbas à nobis requiſitus ita

B ſe cognouiſſe perhibuit. Et quia adhuc canis tuis parcimus, hortamur vt aliquando reſipiſcas miſer ſenex: atq; à tanta leuitate morum, & operum peruerſitate compeſcere: & quantò morti vicinior efficeris, tantò ſolicitior atque timidior eſſe debes. & quidem pœnæ ſententia in te fuerat iaculanda: ſed quia ſimplicitatem tuam cũ ſenectute cognouimus, interim tacemus: eos verò quorum conſilio hoc egiſti, in duobus menſibus excommunicatos eſſe decer-

C nimus: ita vt ſi quid eis intra duorũ menſium ſpatium humanitatis aduenerit, benedictione viatici non priuentur: deinceps autem ab eorũ conſilijs cautus exiſte. Te quoque ſolicitè cuſtodi, ne ſi eis in malo diſcipulus fueris, quibus in bono magiſter eſſe debuiſti: neque ſimplicitati tuæ,

7.pars. neque vlterius ſenectuti parcamus. Vel* A
* item percuſſor. percuſſor eſſe prohibetur, ne videlicet proprijs manibus aliquem cędat. Vnde in Agatheñ. concilio legitur.

Non licet epiſcopo proprijs manibus aliquem cædere.

NOn liceat epiſcopo manibus ſuis aliquem cædere. hoc enim alienum à ſa
8.pars. cerdote eſſe debet. Prohibetur etiam epiſcopus turpis lucri eſſe cupidus: ne aliquo etiam inhoneſto negocio victum vel cętera ſibi neceſſaria quærat. quod generaliter B
etiam de omnibus diuino cultui mancipatis, id eſt clericis vel monachis intelli-
Cap. 3 gere oportet. Vnde in Chalcedonenſi concilio legitur.

Qui connumerantur in clero, turpibus lucris non inſeruiant.

PEruenit ad ſanctam ſynodum quia de his qui in clero connumerantur, quidam propter turpis lucri gratiam aliorũ poſſeſsionum conductiones & cauſas ſecu C
larium negociorum ſuſcipiunt, & à ſacris officijs ſe per deſidiam ſeparãt, ad domos autem ſecularium concurrunt: & ſubſtantiarum eorum gubernationes auaritiæ cauſa ſuſcipiunt. Decreuit igitur ſancta & vniuerſalis & magna ſynodus neminẽ horum deinceps, hoc eſt epiſcopum ſiue clericum

A ricum aut monachũ conducere poſſeſsiones, aut miſceri ſecularibus poſſeſsionibus poſſe niſi fortè qui legibus ad minorũ ætatis tutelas ſiue curationes inexcuſabiles attrahũtur: aut cui ipſius ciuitatis epiſcopus eccleſiaſticarum rerum commiſerit gubernacula,& orphanorum ac viduarum quæ indefenſę ſunt,aut earum perſonarum maximè quæ eccleſiaſtico indigẽt adminiculo propter Dei timoré. Si quis verò tranſgreſſus fuerit hæc præcepta,
B eccleſiaſticæ correctiòni ſubiaceat.

Epiſcopi ſint viduarum,orphanorum,pauperum protectores.

Diſtinctio lxxxvij.

VIDVIS autem & orphanis eccleſiæ præſidium implorantibus epiſcopi debent adeſſe: & contra improborum violẽtias protectionis patrocinium eis negare non
C debent. Vnde Gelaſius Geruntio * & Petro epiſcopis.

* Gerunti no.

Implorãtibus patrocinia epiſcopi debẽt adeſſe.

LIcet omnibus de nobis ſperãtibus nõ debeamus inquantum poſſumus nos denegare, plus tamen viduarum & orphanorum cauſas & impenſius ducimus exequendas: quas tueri à nobis vel ab

omnibus diuina manifeſtat aſſertio. Itẽ A
Anaſtaſio epiſcopo, *De eodem.*

DEfenſionis propriȩ deſolatis auxilio, & qui ſuis actibus adeſſe pro ætatis infirmitate non poſſunt, exoratum pontificem decet ſubuenire: quia pupillis & viduis tuitionem etiam diuinitas iuſsit imimpendi. Et ideo Maximo & Ianuario, clericalis officij, qui ſe ſolatio parentum vel propinquorũ aſſerũt deſtitutos, auxilium ex noſtra delegatione præſtabis, vt aduerſus improbitates aduerſariorũ ſuorũ protecti, tuæ executionis anniſu noxia commenta non ſentiant. B Item Leontio & Petro epiſcopis. *De eodem.*

QViſquis in negocijs ſuis noſtri nominis interceſsione ſperat ſibi remedia poſſe conferri, prona nos cõuenit animoſitate præſtare. Itẽ Honorio epiſco.

De eodem.

DIuinȩ retributionis memor ad pontificalẽ conſcientiã nõ ambigas pertinere, agentium cõmodis piam ſolicitudinẽ non negare. C Itẽ Fortunato epiſcopo.

Tueatur eccleſia quos in ſui defenſione ſuſcepit.

IR religioſum prorſus & execrabile iudicamus ſi quiſquã clericos vel extraneos in ſua tuitione ſuſceptos, non omni fide & tota animi ſui educauerit ſanctitate. Ac cùm

A cùm Olympius diaconus dilectionis tuæ Felicis atque Olympij ſuggeratur auunculus: eiusque paruulos tutelæ vice ſuſceperit nutriendos: vltra latrocinium eſſe iudicamus, quòd eos boniſculis parẽtum (ſicut aſſerunt) reliquit extorres: alia retinendo, alia contra leges & iura vendendo.

Item ex concilio Auraſico. *Ca.5.conci. Auraſicẽ. primi.*

Confugientes ad eccleſiã extrahere nõ licet.

EOs qui ad eccleſiam confugiunt, trahi non oportet: ſed loci ſancti reuerentia B & interceſsione defendi. Si quis autem *Cap.6. eiuſdem.* mancipia clericorum pro ſuis mancipiis ad eccleſiam cõfugientibus crediderit occupanda: per omnes eccleſias diſtrictiſsima damnatione feriatur. In eccleſia quoque manumiſſos, & per teſtamentum eccleſiæ commendatos, ſi quis in ſeruitutẽ, vel obſequium, vel ad colonariam conditionem reuocare tentauerit, animaduerſione eccleſiaſtica coërceatur. Item ex cõ *Cap.29* C cilio Agathenſi.

In libertate eccleſia tueatur libertos.

LIbertos legitimè à dominis ſuis factos eccleſia (ſi neceſsitas exegerit) *2.pars.* tueatur: quos ſi quis ante audientiam, aut peruadere aut expoliare prę́ſumpſerit, ab eccleſia repellatur. Item ex concilio Toletano quarto. *Ca.71.conc. Toletani 4*

ſcrupulo conſenſionis occultæ, qui manifeſto facinori deſinit obuiare. Et probat odiſſe ſe vitia qui condemnat errantes. Neque reliquit ſibi locū deuiandi qui non pe- A
γνώμη. percit erranti. Et primus innocentiæ gradus eſt odiſſe nefanda. Et latum pandit delinquentibus aditum, qui iungit cum prauitate cōſenſum. Et nihil prodeſt alicui nō puniri proprio, qui puniēdus eſt de alieno
2. pars. peccato. Si autem in corripiendo quis modum exceſſerit, non à ſubditis ſed à domino veniam petat. Vnde Auguſtinus de vita clericorum. B

Aug. epiſt. 109. ad monachas.

Veniam à ſubditis non petat, qui in corripiendo modum exceſſerit.

QVando neceſsitas diſciplinæ in moribus coërcēdis dicere vos dura verba compellit: ſi etiam ipſi modum vos exceſsiſſe ſentitis, nō à vobis exigitur vt vos à ſubditis veniam poſtuletis: ne apud eos, quos oportet eſſe ſubiectos, dum nimium ſeruatur humilitas, regendi frangatur au- C
ctoritas: & tamen petenda eſt venia ab omnium domino qui nouit eos, quos plus iuſto fortè corripitis quanta beneuolentia
3. pars. diligatis. In doctrina verò ſacrę ſcripturæ auctoritatem debēt epiſcopi præferre, non ſecularium literarum peritiam oſtētare. Non enim eſt epiſcopalis officij grammatic

A maticam exponere: nec laudes Iouis perſonent in ore pontificis. Vnde Grego. ſcribit Deſiderio epiſcopo. *Epiſto. 41 lib. 9*

Sacram ſcripturam non grammaticam debet epiſcopus exponere.

CVm multa nobis de veſtris ſtudiis fuiſſent nũciata: ita noſtro cordi eſt innata lætitia, vt negare ea quæ ſibi veſtra fraternitas cõcedenda depoſcit, minimè valeremus. Sed poſt hoc peruenit ad nos (quod ſine verecundia memorare nõ poſſumus)
B fraternitatẽ veſtrã grãmaticam quibuſdã exponere: quã rẽ ita moleſtè ſuſcepimus, ac ſumus vehementer aſpernati, vt ea quę prius dicta fuerãt, in gemitum & triſtitiã verteremus: quia in vno ore ſe cũ laudibus Iouis Chriſti laudes non capiũt. Et quàm graue nefandumq; ſit epiſcopis canere qđ nec religioſo conueniat, cõſidera Libera *4. pars.* lem quoque neceſsitatem patiẽtibus ſacerdotem eſſe oportet, aliàs autem vacuũ portabit nomen epiſcopi. Vnde Greg. ſcri- *Greg. Secũ*
C bit Secundo ſeruo Dei inter cætera: *dino epiſt.*

Sine liberalitate inane portatur nomẽ epiſcopi. *29. ſiue ca. 129. lib. 5*

FRatrem noſtrum Marianum epiſcopũ verbis quibus vales excita: quia eum obdormiſſe ſuſpicor. dic ergo illi vt cũ loco & mentem mutet, nec ſibi credat ſolam lectionem & orationem ſufficere, vt

remotus nihil ſtudeat de manu fructifica- A
re:ſed largam manũ habeat, neceſsitatem
* al. ſuccurrat. patientibus concurrat.* alienam inopiam
ſuam credat: qui: ſi hoc non habet, vacuũ
5. pars. nomen epiſcopi tenet. In ipſa autem liberalitate modus adhibendus eſt rerum & perſonarum. Rerum, vt non omnia vni: ſed ſingulis quædam præſtentur, vt pluribus prodeſſe poſsimus: iuxta illud prophe
Pſalm. 111 tæ: Diſperſit dedit pauperibus. Perſonarũ: vt primùm iuſtis, deinde peccatoribus: quibus tamen dare prohibemur, non quia ho- B
Tractatu 100. ad c. 16. Ioann. mines ſunt, ſed quia peccatores. Vnde Auguſtinus ſuper Ioannem parte ſecunda.

Immane peccatũ eſt res ſuas donare hiſtrionibus.

DOnare res ſuas hiſtrionibus vitium eſt immane, non virtus, & ſcitis de talibus quàm ſit frequens fama cum laude:
Pſalm. 9 quia laudatur peccator in deſideriis animę ſuæ, & qui iniqua gerit benedicitur. Item in pſalmo cij.

Grauiter delinquunt, qui venatori aliquid donant. C

Augu. ad verſiculũ, Faciẽs miſericordias pſalm. 102 QVi venatoribus donant, quare donant? dicant mihi, quare dant venatori? hoc in illo amant in quo nequiſsimus eſt: hoc in illo paſcunt, hoc in illo veſtiunt, ipſam nequitiam publicant ſpectaculis hominum. Qui dant hiſtrionibus, qui do-

nant

A nant meretricibus, quare donant? nunquid non & ipſa hominibus donantur? non tantùm naturam ibi attendunt operis Dei, ſed nequitiam operis humani. Item. *Idē Aug. in eodem pſal. paulò inferius.*

De eodem.

QVi venatoribus donant, non hominibus donant, ſed arti nequiſsimæ. Nā ſi homo tantùm eſſet, & venator non eſſet, non ei donares: honoras in eo vitium, non naturam. Item in Pſal. cxlvij. *Augu. ad pſalm. 147*

De eodem.

B VIdent homines venatores, & delectantur. væ miſeris ſi ſe non correxerint. qui enim venatorem vident & delectātur: videbunt ſaluatorem, & triſtabuntur. Itē Hieronymus in Pſalmo lxxxij. *Hieron. ad uerſū pſal. 90. Sperabo in domino.*

De eodem.

ESau venator erat, quoniam peccator erat. Et penitus non inuenimus in ſcripturis ſanctis ſanctum aliquem venatorē. piſcatores inuenimus ſanctos. Item Ambroſius in homilia de quadrageſima. *Amb. ſermone 33*

C *De eodem.*

QVid prodeſt ieiunare viſceribus, & luxuriari venatibus? abſtinere à cibis, & errare peccatis? Item *Idē Amb. ibidem paulò inferius.*

De eodem.

AN putatis illum ieiunare fratres qui primo diluculo non ad eccleſiam vigilat

gilat, non beatorum martyrũ ſancta loca perquirit, ſed ſurgens congregat ſeruulos, diſponit retia, canes producit, ſaltus ſyluaſque perluſtrat? ſeruulos inquam ſecum pertrahit fortaſſe magis ad eccleſiã feſtinantes, & voluptatibus ſuis peccata accumulat aliena, neſciens reum ſe futurũ tam de ſuo delicto, quã de perditione ſeruorũ. A

Ambr. ca. 10. lib. 1. officiorum.

Item Ambroſius in lib. de officijs.

Quæ ſint in libertate ſeruanda.

NOn ſatis eſt bene velle, niſi ſtudeas etiã benefacere: neque ſatis eſt iterũ benefacere, niſi id ex bono fonte procedat: hoc eſt, ex bona voluntate proficiſcatur. Item perfecta liberalitas fide, cauſa, loco, tempore commendatur: vt primùm operetur circa domeſticos fidei. Grandis culpa eſt ſi ſciente te fidelis egeat: ſi ſcias eũ ſine ſumptu eſſe, & famẽ tolerare: ærumnã perpeti: qui præſertim egere erubeſcit. ſi in cauſa ceciderit aut captiuitatis ſuæ vel ſuorum filiorũ, aut calumniæ, & non adiuues. ſi ſit in carcere poſitus, & pœnis & ſupplicijs propter debitum aliquod iuſtus aliquis excrucietur. Nã etſi omnibus debetur miſericordia, iuſto amplius. Si tẽpore afflictionis ſuæ à te nihil impetret, ſi tempore periculi quo rapitur ad mortem, plus apud te pecunia tua valeat, quã vita B C

A morituri, non eſt leue peccatum. Item. *Ambr. ibidem ca. 30 lib. 1. officio.*

De eodem.

DOminus nõ vult ſimul effundi opes, ſed diſpenſari: niſi fortè vt Heliſęus qui boues ſuos occidit, & pauit pauperes ex eo quod habuit, vt nulla cura teneretur domeſtica, ſed relictis omnibus in diſciplinam ſe propheticam daret. Item. *3. Reg. 19*

Amb. ibidē continuò.

De eodem.

ESt probãda & alia liberalitas, vt proximos ſeminis tui non deſpicias ſi egere cognoſcas: melius eſt enim vt ipſe ſubuenias tuis, quibus pudor eſt ab alijs ſumptum depoſcere, aut alicui poſtulare ſubſidium neceſsitatis: non tamẽ vt illi ditiores fieri velint ex eo quod tu potes cõferre inopibus. cauſam enim natura præſtat, non gratia: neque enim propterea te Deo dedicaſti, vt illos diuites facias: ſed vt tibi vitam perpetuam fructu boni operis acquiras, & pretio miſerationis peccata tua redimas. putant ſe parum poſcere, præmium quærunt tuum, vitæ tuæ adimere contendunt fructum, & accuſant quòd eos diuites non feceris: cùm te velĩt illi æternæ vitæ fraudare mercede. Item.

B

C

Ambr. ibidem.

De eodem.

COnſideranda eſt in largiendo, ætas atque debilitas: nonnunquam & verecundia

cundia, quæ ingenuos prodit natales: vt A
ſenibus plus largiaris, qui ſibi iã nequeũt
victum quærere. Similiter & debilitas
corporis promptius eſt adiuuanda, tum
ſi quis ex diuitijs cecidit in egeſtatem, &
maximè ſi ſine ſuo vitio ſed aut latroci-
nijs, aut proſcriptione, aut calumnijs quæ
habebat amiſit. Item. *De eodem.*

Ambro.ca. 21. lib 2. offi ciorum.

PVlchra etiam liberalitas eſt in ipſo quoque pauperis dato menſuram tene re, vt abundes pluribus, nec conciliandi fa uoris gratia vltra modũ fluere. quicquid B enim ex affectu puro ac ſyncero promi- tur, hoc eſt, decorũ: non ſuperfluas ædifi- cationes aggredi: nec prætermittere neceſ ſarias. Et maximè ſacerdotibus hoc conue nit, ornare Dei templum honore cõgruo, vt etiã cultu aula Dei reſplendeat: miſeri- cordiæ impẽſas frequentare quantũ opor teat: largiri peregrinis non ſuperfluas, ſed cõpetentes. Itẽ.

Ambro. ca. 21. eiuſdẽ.

Cõpatiamur itaq; alie- nis calamitatibus: neceſsitates aliorũ quã- C tum poſſumus iuuemus, & plus interdum quã poſſumus. melius eſt enim cauſas præ- ſtare pro miſericordia, & inuidiam perpe ti, quam prætendere inclementiam: & nos aliquando in inuidiam incidimus, quòd confregerimus vaſa myſtica, vt captiuos redimeremus. Idem ſuper Lucam.

Ad capi. 3 Luca, Generatio viperarum.

De eod

A *De eodem.*

IN ſingulis quoque generibus hominum conueniens tribuit ſanctus Ioannes baptiſta reſponſum vnum omnibus, ita publicanis, ne vltra præſcriptum exigant: militibus, ne calumnias faciant, ne prædã requirant: docens idcirco ſtipendia conſtituta militiæ, ne dũ ſumptus quæritur, prædo graſſetur. ſed hæc & alia officiorũ præcepta propria ſunt ſingulorum: miſericordiæ eſt communis vſus: ideo cõmune præ-
B ceptum eſt, omnibus ætatibus, omnibus officijs neceſſaria, & ab omnibus deferenda. non publicanus, non miles excipitur, non agricola vel vrbanus, diues & pauper, omnes in communi admonentur, vt conferant non habenti. miſericordia enim plenitudo virtutum eſt, & ideo omnibus eſt præpoſita perfectæ forma virtutis: ne veſtimentis alimentiſq; ſuis parcant: miſericordiæ tamen ipſius pro poſsibilitate con-
C ditionis humanæ menſura ſeruetur: vt nõ ſibi vnuſquiſque totum eripiat, ſed quod habet cum paupere partiatur. Idem. *Ambro. ad ca. 18. Luc.*

De eodem.

CAeterùm Dei traditio eſt vt prius paſcas parentes. nam ſi iuxta diuinum oraculum contumelia parentis morte luitur, quãto magis fames, q̃ multo grauior *Mat. 15. A*

eſt?

eſt? quo loco inſolētem dominus infrenat iactantiam. Idem in lib de officijs. A

PAſce fame morientem. quiſquis enim paſcendo hominem ſeruare poteris, ſi non paueris, fame occidiſti. Item Hiero.

De eodem.

QVi clementiam non habet, nec indutus eſt viſcera miſericordiæ & lachrymarum: quāuis ſpiritualis ſit, nō adimplet legem Chriſti. Similiter etiā oportet epiſcopum non eſſe percuſſorē, id eſt

Greg. epiſt. 49. li. 11. ad Ioānē Panormitanū epiſcopum.

ad vindictam facilem. Vnde Gregorius B ſcribit Ioanni epiſcopo Corinthiorum.

Ad vindictam facilis epiſcopus eſſe non debet.

SI quid verò ad aures tuas de quocunque clerico peuenerit quod te iuſtè poſſit offendere, facilè non credas: nec ad vindictam te res accendat incognita: ſed præſentibus eccleſiæ tuæ ſenioribus diligenter eſt veritas perſcrutanda: & tunc ſi qualitas rei popoſcerit, canonica diſtrictio culpam feriat delinquentis. Idem Ianuario epiſcopo. C

Epi. 1. libr. 7. ad Ianuarium epiſcopū Caralitanum.

De quodam epiſcopo qui antequam miſſarum ſolennia celebraret, die dominico ad exarandam meſſem cuiuſdam profectus eſt.

TAnta nequitia ad aures noſtras de ſenectute tua peruenit, vt eam niſi humanitus pēſaremus, fixa iam maledictione

A ne feriremus. dictũ quippe eſt mihi quòd dominico die priuſquam miſſarum ſolennia celebrares, ad exarandam meſſem latoris præſentium perrexiſti, & poſt exarationẽ eius miſſarum ſolennia celebraſti: poſt miſſarum ſolennia etiã terminos poſſeſsionis illius eradicare minimè timuiſti. quod factum quæ debeat pœna ſequi, omnes qui audiunt ſciunt. dubij autem de tanta peruerſitate fueramus: ſed filius noſter Cyriacus abbas à nobis requiſitus ita B ſe cognouiſſe perhibuit. Et quia adhuc canis tuis parcimus, hortamur vt aliquando reſipiſcas miſer ſenex: atq; à tanta leuitate morum, & operum peruerſitate compeſcere: & quantò morti vicinior efficeris, tantò ſolicitior atque timidior eſſe debes. & quidem pœnæ ſententia in te fuerat iaculanda: ſed quia ſimplicitatem tuam cũ ſenectute cognouimus, interim tacemus: eos verò quorum conſilio hoc egiſti, in duo- C bus menſibus excommunicatos eſſe decernimus: ita vt ſi quid eis intra duorũ menſium ſpatium humanitatis aduenerit, benedictione viatici non priuentur: deinceps autem ab eorũ conſilijs cautus exiſte. Te quoque ſolicitè cuſtodi, ne ſi eis in malo diſcipulus fueris, quibus in bono magiſter eſſe debuiſti: neque ſimplicitati tuæ,

7.pars. neque vlterius ſenectuti parcamus. Vel* A
* item percuſſor. percuſſor eſſe prohibetur, ne videlicet proprijs manibus aliquem cędat. Vnde in Agatheñ. concilio legitur.

Non licet epiſcopo proprijs manibus aliquem cædere.

NOn liceat epiſcopo manibus ſuis aliquem cædere. hoc enim alienum à ſa-
8.pars. cerdote eſſe debet. Prohibetur etiam epiſcopus turpis lucri eſſe cupidus: ne aliquo etiam inhoneſto negocio victum vel cętera ſibi neceſſaria quærat. quod generaliter B etiam de omnibus diuino cultui mancipatis, id eſt clericis vel monachis intelli-
Cap. 3 gere oportet. Vnde in Chalcedonenſi concilio legitur.

Qui connumerantur in clero, turpibus lucris non inſeruiant.

PEruenit ad ſanctam ſynodum quia de his qui in clero connumerantur, quidam propter turpis lucri gratiam aliorũ poſſeſsionum conductiones & cauſas ſecu C larium negociorum ſuſcipiunt, & à ſacris officijs ſe per deſidiam ſeparãt, ad domos autem ſecularium concurrunt: & ſubſtantiarum eorum gubernationes auaritiæ cauſa ſuſcipiunt. Decreuit igitur ſancta & vniuerſalis & magna ſynodus neminẽ horum deinceps, hoc eſt epiſcopum ſiue cle-

ricum

A ricum aut monachũ conducere poſſeſsiones, aut miſceri ſecularibus poſſeſsionibus poſſe niſi fortè qui legibus ad minorũ ætatis tutelas ſiue curationes inexcuſabiles attrahũtur: aut cui ipſius ciuitatis epiſcopus eccleſiaſticarum rerum commiſerit gubernacula,& orphanorum ac viduarum quæ indefenſę ſunt,aut earum perſonarum maximè quæ eccleſiaſtico indigẽt adminiculo propter Dei timoré. Si quis verò tranſgreſſus fuerit hæc præcepta,
B eccleſiaſticæ correctioni ſubiaceat.

Epiſcopi ſint viduarum,orphanorum,pauperum protectores.

Diſtinctio lxxxvij.

VIDVIS autem & orphanis eccleſiæ præſidium implorantibus epiſcopi debent adeſſe: & contra improborum violẽtias protectionis patrocinium eis negare non
C debent. Vnde Gelaſius Geruntio * & Petro epiſcopis.

* Geruntino.

Implorãtibus patrocinia epiſcopi debẽt adeſſe.

LIcet omnibus de nobis ſperãtibus nõ debeamus inquantum poſſumus nos denegare, plus tamen viduarũm & orphanorum cauſas & impenſius ducimus exequendas: quas tueri à nobis vel ab

N 2 omni

A cùm Olympius diaconus dilectionis tuæ Felicis atque Olympij ſuggeratur auunculus: eiuſque paruulos tutelæ vice ſuſceperit nutriendos: vltra latrocinium eſſe iudicamus, quòd eos boniſculis parẽtum (ſicut aſſerunt) reliquit extorres: alia retinendo, alia contra leges & iura vendendo.

Item ex concilio Auraſico. *Ca. 5. conci. Auraſicẽ. primi.*

Confugientes ad eccleſiã extrahere nõ licet.

EOs qui ad eccleſiam confugiunt, trahi non oportet: ſed loci ſancti reuerentia B & interceſsione defendi. Si quis autem *Cap. 6. eiuſdem.* mancipia clericorum pro ſuis mancipiis ad eccleſiam cõfugientibus crediderit occupanda: per omnes eccleſias diſtrictiſsima damnatione feriatur. In eccleſia quoque manumiſſos, & per teſtamentum eccleſiæ commendatos, ſi quis in ſeruitutẽ, vel obſequium, vel ad colonariam conditionem reuocare tentauerit, animaduerſione eccleſiaſtica coërceatur. Item ex cõ *Cap. 29* C cilio Agathenſi.

In libertate eccleſia tueatur libertos.

LIbertos legitimè à dominis ſuis factos eccleſia (ſi neceſsitas exegerit) *2. pars.* tueatur: quos ſi quis ante audientiam, aut peruadere aut expoliare prꝗſumpſerit, ab eccleſia repellatur. Item ex concilio To *Ca. 71. conc.* letano quarto. *Toletani 4*

A ſacerdotibus defendantur liberti ne in ſeruitutem reuocentur. A

LIberti qui à quibuſcũque manumiſsi ſunt atq; eccleſiæ patrocinio cõmendati exiſtunt: ſicut regulæ antiquorum patrum conſtituerunt ſacerdotali defenſione à cuiuſlibet inſolẽtia protegantur, ſiue in ſtatu libertatis eorum, ſeu in peculio quod habere noſcuntur. Item ex concilio Toletano.

Expoſitos defendat eccleſia ſi quis eorum calumniator extiterit. B

SI expoſitus ante eccleſiam cuiuſcunq; ſit miſeratione collectus, conteſtationis ponatur epiſtola: vt ſi is qui collectus eſt, intra decem dies quæſitus agnituſque nõ fuerit, ſecurus habeat qui collegit. Sanè qui poſt prędictũ tẽpus calũniator extiterit, vt homicida eccleſiaſtica diſtrictione dãnabitᷣ, ſicut patrũ ſanxit auctoritas.

Epiſcopi & eccleſiaſtici ſecularia negocia non curent. C

Diſtinctio lxxxviij.

Id habetur in priuilegio Conſtãtini imper.

PROHIBENTVR ergo clerici cupiditatis negocia ſuſcipere, non pietatis curam viduis & orphanis impendere. Vnde Melchiades papa.

De eod

A *De eodem.*

DEcreuit ſancta ſynodus nullum dein ceps clericum, aut poſſeſsiones cōducere, aut negociis ſecularibus ſe immiſcere niſi propter curā, aut pupillorum, aut orphanorum, aut viduarum, aut ſi fortè epiſcopus ciuitatis eccleſiaſticarum rerū ſolicitudinem eum habere præcipiat. Vbi patet quòd alia ſunt negocia ſecularia, & alia eccleſiaſtica. Non ne Moyſes in ſeculo erat cùm crebro intraret tabernaculum *Exo.32.b*
B & exiret. qui intus contemplationi rapiebatur, foris infirmantium negocio vrgebatur? Sed & Iacob aſcendētes & deſcēdētes angelos vidit: quia rectores eccleſiarū non ſolùm contemplando aſcendunt, ſed deorſum quoq; ad membra illius miſerādo deſcendunt: & dum ſacerdotes eorum facta imitantur, & ſe cuſtodiunt, & ſubditorum onera portant. Itē Gelaſius papa. *Gene. 28.c*

De eodem. *Gela. pa. 1. epiſto. ad epiſcopos, per Lucaniā.*

C COnſequens eſt, vt illa quoq; quæ de Picenis partibus nuper ad nos miſſa relatio nunciauit, non prætereunda putaremus, id eſt plurimos clericorum negociationibus inhoneſtis & turpibus lucris inhiare, nullo pudore cenſentes euangelicam lectionem, qua ipſe dominus negociatores ex templo verberatos aſſeritur

expuliſſe,nec apoſtolica verba recolentes A
2.Tim.2.a quibus ait: Nemo militans Deo, implicat ſe negociis ſecularibus. Pſalmiſtam quoque Dauid ſurda diſsimulantes aure cantantem: Quoniam non cognoui negociationes,introibo in potentias domini. Pro inde huiuſmodi aut ab indignis poſthac quæſtibus nouerint abſtinẽdum,& ab omni cuiuslibet negociationis ingenio cupiditateque ceſſandum: aut in quocunq; gradu ſint poſiti, mox à clericalibus officiis cogantur abſtinere, quoniam domus Dei, domus orationis & eſſe & dici debet: ne per officia negociationis potius ſit latronũ ſpelunca. Itẽ ex canone apoſtolorum.

Pſal.7 (margin) Hiere.7 Mat.21.b B

Cap.7

In ſacris ordinibus conſtitutus ſeculares curas aſſumere non debet.

EPiſcopus,aut ſacerdos, aut diaconus nequaquam ſeculi curas aſſumant: ſin aliter, deiiciantur. Item Gregorius Romano defenſori.

Epiſt.11 lib.11

Epiſcopus ſecularibus cauſis occupari non debet. C

PErlatum eſt ad nos reuerendiſsimum fratrem noſtrum Baſilium epiſcopũ velut vnum de laicis in cauſis ſecularibus occupari,& prætoriis inutiliter deſeruire: quæ res quoniam ipſum vilem reddit, & reuerentiam ſacerdotalẽ annihilat; ſtatim vt

A tim vt experientia tua hoc præceptum ſuſceperit, ad reuertēdum eum diſtricta executione compellat: quatenus ei illic te inſiſtente quinque diebus ſub qualibet excuſatione immorari non liceat: ne ſi quolibet modo eum ibidem amplius morā habere permiſeris, cum ipſo apud nos grauiter incipias eſſe culpabilis. Item ex concilio Carthagineñ. iij. *Ca. 18. conc. Cartha. 4*

Teſtamentorum tuitionem, & curam rei familiaris epiſcopus non ſuſcipiat.

B EPiſcopus tuitionem teſtamentorū nō ſuſcipiat. Item ex eodem. *Ca. 20. eiuſdem.*

De eodem.

EPiſcopus nullam rei familiaris curam ad ſe reuocet: ſed lectioni & orationi, & verbo prędicationis tantūmodo vacet. Item ex eodem. *De eodem.* *Cap. 17. eiuſdem.*

EPiſcopus gubernationē viduarum & pupillorum ac peregrinorum nō per ſeipſum, ſed per archipresbyterum aut ar-

C chidiaconum agat. Itē Gregorius Quartano præfecto. *Epiſt. 30. libro 10. ad Quartinū*

Ratiociniorum cauſas clericus ſuſcipere non debet.

INutile & valde laborioſum eſt hominē literatum ratiociniorum cauſas aſſumere: & in eis (quod non expedit) ſe obligare. Item Hieronymus. *Hieron. ad Nepotianum, de vita cleri.*

Fugiendus eſt clericus negociator. A

NEgociatorem clericum, & ex inope diuitem, & ex ignobili glorioſum, quaſi quandã peſtẽ fuge. Item Aug. in libro queſtionũ veteris & noui teſtamenti.

Clerico negociari non licet.

FOrnicari hominibus ſemper non licet, negociari verò aliquando licet, aliquando non licet. antequam enim eccleſiaſticus quis ſit, licet ei negociari: facto iam non licet. Item Ioannes Chryſoſtomus ſuper Matthæum. B

Chryſo. homil. 38. ad ca. Mat. 21

De eodem. *Palea.*

EIiciens dominus vendentes & ementes de templo, ſignificauit quia mercator nũquam poteſt Deo placere, & ideo nullus Chriſtianus debet eſſe mercator: aut ſi voluerit eſſe, proiiciatur de eccleſia, dicente propheta. Quia non cognoui negociationes, introibo in potentias domini. Quemadmodum enim qui ambulat inter duos inimicos, volens ambobus placere, ſine alloquio mali eſſe non poteſt: ſed neceſſe eſt vt iſti malè loquatur de illo, & illi malè de iſto: ſic mercator ſine mendacio & periurio eſſe non poteſt. Sed ſubſtantia talium ſtabilis eſſe nõ poteſt: neque ad bonũ proficit quod de malo congregatur. Quemadmodũ enim ſi triticum aut aliud C

Pſal. 70

talo

A tale cernas in cribro: dum huc & illuc iactatur, omnia grana paulatim deorſum cadunt, & tandẽ in cribro nihil remanet niſi ſtercus: ſic de ſubſtantia negociatorum nouiſsimè nil remanet niſi ſolum peccatum. Sed omnes vidẽtur eſſe mercatores. Oſtẽdam ergo quis non eſt negociator, vt qui talis non fuerit, eum intelligas eſſe negociatorem. Quicunque rem comparat nõ vt ita integram & immutatam vẽdat, ſed vt materia ſibi ſit inde aliquid operandi: B ille non eſt negociator. Qui verò rem cõparat vt integram & immutatam vendendo lucretur: ille eſt mercator qui de tẽplo Dei eiicitur. Vnde ſuper omnes mercatores maledictus plus eſt vſurarius. ipſe nanque rem datam à Deo vendit, non comparatam vt mercator. poſt fœnus rem ſuam repetit, tollens aliena cum ſuis: mercator autem non repetit rem venditam. Dicit aliquis: qui agrum locat vt agrariam * accipiat, aut domum vt penſionem recipiat: C non'ne eſt ſimilis ei qui pecuniam dat ad vſuram? Abſit. Primò quidem, quoniam pecunia non eſt diſpoſita niſi ad emẽdum. Secundò, quoniam agrum habens arando accipit ex eo fructum: habens domum, vſum manſionis capit ex ea: & ideo qui locat domũ vel agrum, ſuum vſum dare videtur.

* granum

detur, & quodammodo videtur mutare A
cũ lucro lucrum. ex pecunia repoſita nullum
vſum capis. Tertiò ager vel domus
veteraſcit. Pecunia ſpiritualiter intelligũ
tur homines: quia ſicut nũmus habet charagma
Cæſaris, ita homo charagma Dei:
& ſicut nummus qui non habet charagma
Cæſaris, reprobus eſt: ita homo qui non
Eſaia 1 oſtendit imaginẽ Dei. vnde Eſaias ad Hie
ruſalem: Caupones tui miſcent vinum cũ
Mat. 21. b aqua. Ideo ergo menſas nummulariorum
Ioan. 2. c euertit, ſignificans quia in templo Dei nõ B
debent eſſe nummi niſi ſpirituales, id eſt,
qui Dei imaginem nõ diaboli portant. aut
certè menſas nummulariorum, id eſt ſacerdotum
dicit ſcripturas. nouo enim teſtamento
ſuccedente priori, euerſæ ſunt
Augu. ad pſal. 70. verſu, Quoniã nõ cognoui. ſcripturæ illorum. Item Auguſtinus.

Palea.

QVoniam non cognoui literaturam.
aliqui codices habẽt negociationes:
in quo diuerſitas interpretũ ſenſum oſten C
dit, non errorem inducit. Si ergo iſte propter
aſsiduam laudem Dei dicit, quia non
cognoui negociationes: non negocientur
Chriſtiani. Sed ait ipſe negociator: Affero
ex longinquo merces: mercedem laboris
mei vnde viuam peto. dignus eſt enim
mercenarius mercede ſua. De mendacio
& de

A & de periurio agitur:non de negocio. Ego enim mentior, nõ negocior. Nam poſſum dicere, tanto emi, ſed tanto vendam: ſi placet eme. quomodo ergo reuocas me à negociatione? omnes artifices mentiuntur, ſutores, agricolæ. Vis vt optem carum tẽpus, vt poſsim vendere annonam quam ſeruaui? ſed hoc non faciunt boni agricolę (inquit) neque illa boni negociatares. Eſt peccatum habere filios: quia quando eis dolet caput, matres infideles quærunt eis B ligaturas ſacrilegas, & incantationes. omnia iſta ſunt peccata hominum, non rerũ. quæro ergo (ipſe dicit mihi negociator) quomodo Pſalmiſtam intelligas: & noli me prohibere à negociatione. negociatio enim me non facit malum: ſed iniquitas mea, & mendacium meum. Quæramus ergo negociatores qui præſumunt gloriari ex ſuis operibus, ſi ſunt contra illã gratiam, quam hic Pſalmiſta commendat, vt C nemo de ſuis operibus glorietur. Et ſicut contra medicos ſuperbè pollicitantes ſalutem, vigilat hoc quod dictum eſt: Tota die ſalutare tuum: ſic contra negociatores operibus ſuis gloriantes vigilat hoc quod dictum eſt: Os meum annunciabit laudem tuam. Vnde & dominus eiecit eos de templo volentes ſuam iuſtitiam ſtatuere: & ignoran

Pſal. 70

Pſal. 50

ignorantes iuſtitiam Dei. Meritò dictum A
eſt negocium quia negat ocium quod malum
eſt: neque quęrit veram quietem, quę
eſt Deus. Item Caſsiodorus in eodem.

Caſsio. ad pſal. 70. verſu, Quoniã nõ cognoui.

De eodem. *Palea.*

QVid eſt aliud negocium niſi quę poſſint vilius comparari, carius velle diſtrahere? Negociatores verò illi abominabiles exiſtimantur, qui iuſtitiã Dei minimè conſiderãtes, per immoderatum pecunię ambitum polluunt merces ſuas plus periuriis onerando quàm pretiis. tales eiecit dominus de templo, dicens: Nolite facere domum patris mei, domum negociationis. Item Cyprianus. B

Ioan. 2. b

Cypria. epi. 9. libr. 1. ad Furnitenſes.

Nomine ſacerdotis careat, qui Dei miniſtros ſuis euocat officiis.

NEque apud altare Dei merentur nominari in ſacerdotum prece, qui ab altari ſacerdotes & miniſtros volunt auocare, & ideo Victor cùm contra formam nuper in concilio à ſacerdotibus datam, C
Geminum Fauſtinum presbyterum auſus ſit tutorem conſtituere: ob dormitionem eius apud vos non fiat oblatio: neque aliqua deprecatio pro nomine eius frequentetur in eccleſia: vt ſacerdotum decretum religiosè aut neceſſariè factum obſeruetur à nobis.

Epiſco

A Epiſcopi nulli duo officia tradant, nec ſecularibus eccleſiaſtica.

Diſtinctio lxxxix.

DOMVI quoq; ſuæ oportet epiſcopum eſſe bene præpoſitum: vt quædam inde quodammodo futuræ diſpenſationis argumenta ſumantur. In diſpoſitione verò eccleſiæ hanc regulam abſeruandam nouerit, vt nulli quantumlibet exercitatæ perſonæ duo ſimul officia committat: neque ſecularibus viris res eccleſiaſticas gubernandas committat. Vnde Gregorius ſcribit omnibus epiſcopis. 1.Tim.3.

B

Vni perſonæ duo non committantur officia.

SIngula eccleſiaſtici iuris officia, ſingulis quibuſque perſonis ſingillatim cõmitti iubemus. Sicut enim in vno corpore multa membra habemus: omnia autẽ mẽbra non eundem actum habent: ita in eccleſiæ corpore multa membra ſunt ſecundùm veridicam Pauli ſententiam, in vno eodemque ſpirituali corpore conferendũ eſt hoc officium vni: alij committendum eſt illud. neque enim quantumlibet exercitatæ vni perſonę vno tempore duarum rerum officia committenda ſunt: quia ſi totũ corpus eſt oculus, vbi auditus? Sicut enim Rom.12

C

enim varietas mēbrorum per diuerſa offi A
cia & robur corporis ſeruat, & pulchritu
dinem repræſentat, ita varietas perſona-
rum per diuerſa nihilominus diſtributa
officia, & fortitudinem & venuſtatē ſan-
ctæ eccleſiæ Dei manifeſtat. Et ſicut inde
corum eſt in corpore humano vt alterum
membrum alterius fungatur officio: ita ni
mirum noxium ſimulq; turpiſsimum eſt
ſi ſingula rerum miniſteria perſonis toti-
Grego. epi. 66. lib. 9 dem non fuerint diſtributa. Item Grego-
rius Anthemio ſubdiacono. B

Quilibet epiſcopus vicedominum & œconomum habeat.

2. pars. VOlumus vt frater noſter Paſchaſius & vicedominum ſibi & maiorem or dinet domus: quatenus poſsit vel hoſpitibus ſuperuenientibus, vel cauſis quæ eueniunt, idoneus & paratus exiſtere. Si verò negligentem eum perſpicis: vel ea quæ dicimus implere differentem: omnis clerus eius adhiberi debet: vt cōmuni cōſilio epi ſcopi eligantur, quorũ perſonę ad ea quæ C prædiximus valeant ordinari. Hinc colligi poteſt archidiaconi electionē à cuncto clero ſi epiſcopus negligens vel differens fuerit, canonicè fieri poſſe. Officium vicedomini eſt epiſcopatũ diſponere. Vnde *Grego. epi. 11. lib 1* Gregorius Clemētinæ patriciæ poſt alia.

Quod

A *Quod ſit officium vicedomini.*

DIaconum verò Anatolium quem ad vos dirigi popoſciſtis, hoc nos facere non poſſe, cauſæ magis modus quàm rigoris auctoritas facit. vicedominum enim cum conſtituimus: cuius arbitrio epiſcopium commiſimus diſponendum. Item ex conci. Chalcedonenſi. *De eodem.* *Cap.26*

QVia in quibuſdam eccleſiis (ſicut ad nos peruenit) ſine œconomo epiſcopi res eccleſiaſticas tractant, placuit omnes eccleſias habentes epiſcopos etiam œconomos habere de proprio clero qui gubernent res eccleſiæ cum arbitrio ſui epiſcopi: vt non ſine teſtimonio ſit gubernatio ipſarum rerum eccleſiaſticarum: neque ex hoc eueniat res eiuſdem eccleſiæ diſpergi: & ſacerdotali dignitati obtrectatio generetur. ſi verò quis hoc non obſeruauerit: diuinis ſubiacebit regulis. Itē Gregorius Ioanni Carolitano epiſcopo. *Epiſt.66 lib.7.ad Ianuariũ Caralitanum.*

B

C *Secularibus viris res eccleſiaſticæ non committantur.*

INdicatum eſt nobis quòd laicis quibuſdam curam veſtri patrimonij commiſeritis: qui poſtmodum in ruſticorũ veſtrorum deprædationibus atque fatigationibus fuerint deprehenſi. Quod ſi ita eſt, diſtrictè à vobis diſcuti cõuenit: atque inter

O eos

eos eccleſiæque veſtrę ruſticos cauſam exa A minare ſubtilius:& quicquid fraudis inuentum fuerit, cum pœna legibus ſtatuta reddere compellantur. Decætero verò cauēdum eſt à fraternitate veſtra ne ſeculari bus viris,atque ſub regula veſtra nō degentibus, cuiuſlibet res eccleſię committãtur: ſed probatis de officio veſtro clericis, in quibus ſi quid reperiri poterit prauitatis, vt in ſubditis emendare quod illicitè geſtū fuerit valeatis: quo videlicet apud vos habitus ſui officij magis conuenienter admi- B

2.pars niſtrent quàm accuſent. Propinquis etiã vel fauore ſibi coniunctis eccleſiaſtica officia epiſcopus committere non audeat.

Vnde in Toletano cōci. x.legitur,ca.iij.

Eccleſiaſtica officia non committat epiſcopus propinquis,vel fauore coniunctis.

DEcenter omnibus placet in præſenti tale reſcindere factum,& non eſſe de cætero faciendum. Quicunque igitur pontificum deinceps aut ſanguine propinquis, C aut fauore perſonis quibuſcunque ſibi con

* loca iunctis talia lucra * commendare tentauerit ad ſuum nefandæ præſumptionis excidium:& quod iuſſum fuerit, reuocetur in irritum:& qui ordinauerit,annuæ excommunicationi ſubiaceat. quæ verò ablata fortaſſe fuerint,ab eo qui tulerit reddãtur

in

A in duplum. Porrò ipſa officia quare ſint ita diſtinguenda,& non vni perſonæ omnia committenda,ex auctoritate * Gregorij & Bonifacij pa. datur intelligi,qui ait: *Graduum & ordinum distributio eccleſiaſticã vnitatem conſeruat.*

Greg.epi. 52.ſiue ca. 96.lib.4.ad epiſcopos Galliarum. Bonifac. pa.2. epiſt. Eulalio ſcribens.

AD hoc diſpenſationis prouiſio gradus diuerſos & ordines conſtituit eſſe diſtinctos,vt dum reuerentiam minores potioribus exhiberent, & potiores minoribus dilectionem impenderent: vera con-
B cordia fieret,& ex diuerſitate contextio:& rectè officiorum gereretur adminiſtratio ſingulorum: neque enim vniuerſitas alia poterat ratione ſubſiſtere, niſi huiuſmodi magnus eam differẽtię ordo ſeruaret, quia verò quæque creatura in vna eademque qualitate gubernari vel viuere non poteſt: cæleſtiũ militiarũ exemplar, nos inſtruit: q̃a dũ ſunt angeli,& ſunt archãgeli,: liquet quia nõ ſunt ęquales,ſed in poteſtate & or-
C dine (ſicut noſtis) differũt alter ab altero.

Epiſcopi non ſint litigioſi,& diſcordes concordent. Diſtinctio.xc.

LITIGIOSVS quoque prohibetur ordinari:quia q ſua poteſtate diſcordãtes ad cõcordiã debet attrahere:q oblationes diſsi

dentium prohibetur recipere:nequaquam A litigandi facilitate alios ad diſsidium debet prouocare. Vnde in concilio Carthaginenſi iiij.legitur.

Cap.59.

Clerici diſcordes deiiciantur, vel reuocentur ad concordiam.

DIſcordãtes clericos epiſcopus, vel ratione, vel poteſtate ad concordiam trahat:inobedientes ſynodus per audiẽtiã damnet. Item ex eodem.

Ex eodem conci.Cart. 4.cap.93

Diſsidentium fratrum, in eccleſia oblationum dona non recipiantur. B

OBlationes diſsidentium fratrum neque in ſacrario neque in gazophylacio recipiantur: ſimiliter dona eorum qui pauperes opprimunt, à ſacerdotibus refutanda ſunt. Item Cyprianus.

Tracta.3 de ſimplicitate prælatorum.

Extra eccleſiam eſſe probatur, qui pacem cũ proximo non habet.

Gene.4.a

NEque ad Cain neque ad munera eius reſpexit Deus, neque enim habere placatum Deum poterat, qui cum fratre non C pacem ſed zeli diſcordiam habebat. quam ſibi igitur pacem promittunt inimici fratrum? quæ ſacrificia ſe celebrare credunt æmuli ſacerdotum? ſecum eſſe Chriſtum cùm collecti fuerint, opinãtur hi qui extra eccleſiam Chriſti colliguntur? Tales etiam ſi occiſi in confeſsione nominis Chriſti

fue

A fuerint, macula iſta nec ſanguine abluitur. inexpiabilis enim & grauis culpa diſcordiæ neque paſsione purgatur. Item ex viij. ſynodo.

Murmurantes à fratrum vnitate alieni efficiantur.

ALienus ſit à fratrum vnitate qui murmurat: & opus eius abiiciatur qui murmurans extiterit, ne pœnam murmurantium incurrat: de qua Apoſtolus ſcribit: neque enim murmuraueritis ſicut qui- 1.Cor.10.b
B dam murmurauerũt, & perierunt ab exterminatore: iuxta menſuram itaque operis peccator (quod in hac ſententia Apoſtoli plenius declaratur) ſacerdotis iudicio pœniteat. Item ex eodem.

Corripiantur qui rixas & contentiones amant.

SI quis monachus contentiones vel rixas amauerit, vel manifeſtum conuiciũ fratri intulerit: iuxta arbitrium rectoris,
C modumque peccati, diuturna expietur pœnitentia. Item qui contentioſus aut murmurans extiterit: ſecundùm arbitrium prioris tam diu pœniteat quàm diu culpæ qualitas extat. Item ex concilio Carthagiñ. iiij. cap. 25.

Diſsidentes epiſcopi ad concordiam redire cogantur.

Ca.26. eiuſdē cōtinuò.

DIſsidentes epiſcopos ſi nō timor Dei, ſynodus reconciliet. Item ex eodē. A

De eodem.

STudendum eſt epiſcopis vt diſsidentes fratres ſiue clericos ſiue laicos ad pacē magis quàm ad iudicium coërceant. Itē ex eodem, cap.94.

Non recipiantur dona eorum, qui pauperes opprimunt.

EOrum qui pauperes opprimunt, dona à ſacerdotibus ſunt refutanda. Item ex concilio Agathenſi, cap.xxxj. B

A cœtu alienentur fidelium qui ad concordiā redire contemnunt.

PLacuit etiā vt (ſicut plerunque fit) quicunque odio aut longinqua inter ſe lite diſſenſerint, & ad pacem reuocari diuturna obſtinatione nequiuerint: à ſacerdotibus ciuitatis primitus arguantur: qui ſi inimicitias deponere pernicioſa intentione noluerint, de eccleſiæ cœtu iuſtiſsima excommunicatione pellantur. Item Fabianus papa. C

Inediis maceretur acerrimis, qui fratri ſuo reconciliari non vult.

SI quis contriſtatus noluerit reconciliari fratri ſuo, ſatisfaciente eo qui contriſtauit, acerrimis maceretur inediis vſque dum gratāti animo ſatisfactionē recipiat.

A Item Innocentius ſecundus.

Epiſcopi ad pacem firmiter tenēdam viciſſim ſibi conſilium & auxilium præſtent.

PRæcipimus enim vt epiſcopi ad ſolū Deum & ſalutem populi habentes reſpectum, omni tepiditate ſepoſita ad pacem firmiter tenendam mutuum ſibi conſilium & auxilium impendant: neque hoc alicuius amore vel odio prætermittant. Quòd ſi quis in hoc Dei opere tepidus inuentus fuerit: damnum propriȩ dignitatis B incurrat. Item Victor. papa. *2. pars.* *Epiſt. 1. ad Afros.*

Expellendi ſunt à communione fidelium, qui ſibiinuicem reconciliari noluerint.

PErlatum eſt ad ſedem apoſtolicam aliquos veſtrum nocere fratribus velle: & vt cadant, decertare: ſimiliter in ſacramentis diſcrepare, & ob id contentiones & æmulationes fieri inter vos: à quibus diſſenſionibus vos auertere, & in his omnibus concordare, & opē ferre viciſſim mādamus. Nam ſi hoc agere cito neglexeritis, C & viciſſim reconciliari non ſtudueritis: ab apoſtolicæ ſedis & totius eccleſiæ communione vos pelli non dubitetis.

Eccleſiaſtici ita laborent, vt cultum diuinum non deſerant. Diſtinct. xcj.

QVI autem turpi lucro vel inhoneſto negocio victum ſibi quærere prohibetur, de oblationibus eccleſiæ ſtipẽdia conſequatur. A Quòd ſi eccleſia ei ſufficere non potuerit: proprio artificio vel agricultura (exemplo Apoſtoli, q̃ de labore manuũ viuebat) ſibi neceſſaria inueniat: ita tamen, vt occaſione ſui operis, eccleſię vigiliis non deſit: quod abſq; inæqualitate ſui corporis nulli impune concedit̃. Vnde Pelagius papa.

B *Corripiantur clerici qui officiis matutinis vel veſpertinis ſe ſubtrahunt.*

ELeutherius frater & coëpiſcopus noſter queritur clericos ſuos ſibi contra canones ſuperbire: & id quod nobis iubentibus facta in ſcrinio cautione promiſit, vt quotidianis diebus vigiliæ in eius celebrarentur eccleſia, illis contemnentibus implere non poſſe: ſed magis vnumquenque ſuis (poſtpoſito eccleſiæ ſeruitio) vacare negociis. Et ideo experientia tua eos quos C tibi eſſe oſtenderit contumaces, debita obiurgatione compeſce: & modis omnibus vigiliis vacare compelle. Item ex concilio Ananethenſi.

De eodem. *Palea.*

PResbyter manè matutinali officio expleto, penſum ſeruitutis ſuæ canendo,

A do, primam, tertiam, ſextam, nonam, veſperamque perſoluat: ita tamen, vt horis competentibus & ſignis deſignantibus iuxta poſsibilitatē aut à ſe aut à ſcholaribus publicè compleantur. Deinde peractis horis, infirmis viſitatis, ſi voluerit ad opus rurale exeat ieiunus: vt iterum neceſsitatibus peregrinorum & hoſpitum, ſiue diuerſorum commeantium, infirmorum quoq; atque defunctorum ſuccurrere poſsit vſq; ad ſtatutam horam, pro qualitate temporis & opportunitatis.

B Item ex dictis ſancti benedicti, propheta dicente: Septies in die laudē dixi tibi. *Pſal. 118* Qui ſeptenarius ſacratus numerus à nobis ſic impletur, ſi matutini, primæ, tertiæ, ſextæ, nonæ, veſperi, completorij tempore noſtræ ſeruitutis officia perſoluamus: qa de his dixit propheta: Septies in die laudem dixi tibi. nā de nocturnis vigiliis ipſe idē propheta ait: Media nocte ſurgebam ad cōfitendū tibi, &c. *Pſal. 118*

C Ergo his tēporibus referamus laudes creatori noſtro ſuper iudicia iuſtitiæ ſuę. Vnde in Carthaginenſi concilio legitur. *Cap. 52. cōc. Carth. 4*

Sine officij detrimento, artificiolo ſibi clericus neceſſaria quærat.

CLericus victum & veſtitum ſibi artificiolo vel agricultura abſque officij ſui dūtaxat detrimēto paret. clericus enim *Ca. 49. eiuſdem.*

qui abſque corpuſculi ſui inæqualitate vigilijs deeſt, ſtipendio priuatus excommunicetur. Item ex eodem A

Cap.51.eiuſdem. *De eodem*

Ca.53.eiuſdem conci. Cartha.4. Ca.50.

CLericus quilibet verbo Dei eruditus, artificiolo victum quærat. Item omnes clerici qui ad operandũ validi ſunt: & artificiola & literas diſcant. Qui verò nõ pro emendo aliquid in nundinis vel foro deambulant: ab officio ſuo degradentur. * Interemptores autem ab officio declinantes, vel negligentius agentes, ab officio remoueãtur. Itẽ ex cõcilio Aurelianẽ. B

** tentationes.*

Ca.30. con. Aurel.pri.

De eodem.

CLerici verò qui ad opus ſanctum adeſſe contempſerint: ſecundùm arbitriũ epiſcopi eccleſiaſticam ſuſcipiant diſciplinam.

Eccleſiaſtici quomodo, & quid cantare debeant. Diſtinctio xcij.

CVM autem ad eccleſiam venerint, corde magis quàm voce Deo cantandum meminerint: C Item Hieron. in epiſtola ad Epheſios.

Epheſ.5.ad cap.5. epiſt. ad Ephe.3 lib.3

Corde, non voce, Deum laudare debemus.

CAntantes & pſallentes in cordibus veſtris domino. Audiant hæc adoleſcentuli, audiant hi quibus in eccleſia eſt pſallendi

A lendi officium: Deo non voce, ſed corde cantandum, nec in Tragœdorum modum guttur & fauces dulci medicamine colliniendas, * vt in eccleſia theatrales moduli audiantur & cantica. Ab officio autem cantandi & pſallendi diaconi inueniuntur exempti: ne dum vocis modulationi ſtudent, altaris miniſteria negligant. * al. liniendas ſunt.

Vnde Gregorius. epi. 44. ſiue cap. 11. li. 4

Cantandi officium diaconi ſibi non vſurpent.

B IN ſancta Romana eccleſia dudum conſuetudo eſt valde reprehẽſibilis exorta, vt quidam ad ſacri altaris miniſterium conſtituti cantores eligantur, & in diaconatus ordine cõſtituti modulationi vocis inſeruiant, quos ad prædicationis officiũ, & eleemoſynarum ſtudia vacare congruebat. vnde fit plerunque vt in ſacro miniſterio dum blanda vox quæritur, congrua vita negligatur: & cantor miniſter Deum moribus ſtimulet, cùm populum vocibus

C delectat. Qua de re præſenti decreto conſtituo vt in hac ſede ſancti altaris miniſtri cantare nõ debeant: ſolumque euangelicæ lectionis officium inter miſſarum ſolẽnia exoluant: pſalmos verò ac reliquas lectiones cẽſeo per ſubdiaconos, vel (ſi neceſſitas exigit) per minores ordines exhiberi. Si quis autem contra hoc decretum

meum

meum venire tentauerit:anathema ſit. A

2.pars. A quibus ordinandos oporteat eſſe immunes,breuiter monſtratũ eſt: de quorũ verò manibus ſuos ordines ſuſcipere debeant,facilè patet.ſacerdos enim & cuncti infra ipſum conſtituti ab epiſcopis debent ordinari. Vnde in concilio Martini papæ legitur.

Ca.45. libr. Martini Brac. ex ſynodis Græcorum.

Qui non ſunt ordinati ab epiſcopo,in pulpito non pſallant neque legant.

NOn liceat in pulpito pſallere aut legere niſi qui ab epiſcopo ſunt ordinati lectores. De epiſcopis autem à quibus vel in quibus locis ordinari debeant,ſupra diffinitum eſt. Nunc autem quæritur de his qui ordinati à parœcia ſua non recipiuntur,vel pro aliqua cauſa eas adire noluerint, an in alterius parœcia epiſcopale poſsint officium celebrare. De his in concil.Martini papæ ſic ſtatutum eſt. B

3.pars.

Cap.10.eiuſdẽ li.Mar.

Sacerdotis officium gerat epiſcopus, quem ſua parœcia non recipit.

SI quis ordinatus epiſcopus ad parœciam cuius eſt electus,pro contentione populi aut pro aliqua ratione non pro ſua culpa in parœcia quæ ei fuerit data non ierit,hunc honorem oportet ſacerdotij tantummodo contingere: ita vt de rebus eccleſiæ in quam venit,nihil præſumat: ſuſtineat C

A neat autem quid de eo ſanctum concilium iudicare voluerit. Item ex concil. Antiocheno. Cap. 18

De epiſcopo ordinato quem ſua parœcia non recepit.

SI quis epiſcopus ordinatus ad parœciã cuius eſt electus, minimè acceſſerit, nõ ſuo vitio, ſed quòd eum aut populus vetet, aut propter aliã cauſam, nõ tamẽ eius vitio perpetratam: hic & honoris ſit & miniſterij particeps, dummodo rebus eccleſię vbi
B miniſtrare cognoſcitur, in nullo moleſtus exiſtat, quem etiam obſeruare conuenit, quicquid ſynodus prouinciæ perfectè iudicando decreuerit. Item ex concilio Ancyritano. Cap. 18

A ſua parœcia non recepti, alijs moleſtiam non inferant.

SI qui epiſcopi ordinati ſunt, neque recepti ab illa parœcia in qua fuerãt denominati, voluerintque alias occupare parœcias & vim præſulibus earũ inferre, ſe-
C ditiones aduerſus eos excitando: eos abijci placuit. Quòd ſi voluerint in presbyterij ordine (vbi prius fuerãt) vt presbyteri reſidere, non abiiciantur à propria dignitate. ſi autem ſeditiones cõmouerint ibidem conſtitutis epiſcopis, presbyterij quoque honor talibus auferatur: fiatq; dãnatione

notabiles

Cap.17 notabiles. Item ex conci. Antiocheno. A

Communione priuetur epiſcopus, qui ſibi commiſſam eccleſiam adire neglexerit.

SI quis epiſcopus per manus impoſitionem epiſcopatum acceperit, & ſibi commiſſum miniſterium ſubire neglexerit, nec acquieuerit ire ad eccleſiam ſibi commiſſam, hunc oportet communione priuari donec ſuſceperit coactus officiũ, aut certè de eo aliquid integra decreuerit eiuſdem prouinciæ ſynodus ſacerdotum.

Cap.16.eiuſdem. Item ex eodem. B

Sine concilio integri ordinis vacantem epiſcopus eccleſiam non adeat.

SI quis epiſcopus vacans in eccleſiam non habentẽ epiſcopum ſurripiens populos ſine cõcilio integri ordinis irruerit, etiã ſi populus quẽ ſeduxit, deſideret illũ, alienum tamen eum ab eccleſia eſſe oportet. Integrum autẽ & perfectum conciliũ dicimus illud, cui metropolitanus epiſcopus interfuit. 4.pars. Quòd autẽ ſupra clerici ſe vigilijs ſubtrahentes excommunicari iubentur: de his intelligendum eſt, qui ab epiſcopo frequenter admoniti, negligentiam ſuam corrigere contemnunt. Vnde in concilio Martini papæ legitur. C

Ca.64.libr. Martini Bracharẽ. ex ſynodis Græcorũ.

Excommunicetur clericus qui ab epiſcopo commonitus matutinis vel veſpertinis horis adeſſe

A *eſſe neglexerit.*

SI quis presbyter aut diaconus vel quilibet clericus eccleſiæ deputatus in quolibet loco fuerit in quo eccleſia eſt, & ad quotidianum pſallendi officium matutinis vel veſpertinis horis ad eccleſiam non conuenerit: deponatur à clero, ſi tamen caſtigatus veniam ab epiſcopo per ſatisfactionem noluerit promereri.

Summo pontifici omnes obediãt, B & ſuperioribus inferiores. Diſtinctio xciij.

OBEDIENTIAM autẽ inferiores ex ordine ſuperioribus debent. ſummo enim pontifici ea debetur ab omnibus obedientia, vt nulli liceat ei communicare cui pro actibus ſuis inimicus ipſe extiterit, nec in eccleſia eſſe poterit, qui eius cathedrã deſerit. Vnde beatus Petrus princeps apo C ſtolorum in ordinatione Clementis populum alloquens inter cætera ait: *Clemẽs epi. ad Iacobũ fratrem domini.*

Cui pro actibus ſuis prauis apoſtolicus inimicatur, ei communicare non debemus.

SI inimicus eſt iſte Clemens alicui pro actibus ſuis prauis, vos nolite expectare vt ipſe vobis dicat: Cum illo nolite amici eſſe, ſed prudenter obſeruare debetis, & vo-

* communicatione.

& voluntati eius abſque cōmonitione*ob A ſecundare: & auertere vos ab eo cui ipſum ſentitis aduerſum: neque loqui his quibus ipſe non loquitur. Vnde vnuſquiſq; qui in culpa eſt, dum cupit omnium veſtrum amicitias habere: feſtinet citius reconciliari ei qui omnibus præeſt: & per hoc redeat ad ſalutem, cùm obedire cœperit monitis præſidētis. Si verò quis amicus fuerit his quibus ipſe non loquitur, vnus eſt ipſe ex illis qui exterminare eccleſiam Dei volūt: & quum corpore videatur eſſe nobiſcum, B mente tamen & animo cōtra nos eſt: & eſt multo nequior hoſtis hic, quàm illi qui foris ſunt, & euidēter inimici ſunt. hic enim per amicitiarum ſpeciem, quæ inimica ſunt gerit, & eccleſiam diſpergit & vaſtat. Ideoque huiuſmodi apoſtolicis inſtitutis vos monentes inſtruimus, vt effecta certior charitas veſtra ſolicitius deinceps agere ſtudeat & cautius, ne peruerſi & infideles homines lædendi fideles & beneuolos C habeant facultatem. Item Gregorius.

A nullo debet ſuſcipi, quem Romana depellit eccleſia.

MIratus valde ſum, quia in tanto Salonitanæ eccleſiæ clero & populo vix duo in ſacris ordinibus inuēti fuerunt, frater ſcilicet & coëpiſcopus meus Paulinus, & di

A & dilectiſsimus filius meus Honoratus ar chidiaconus eiuſdem eccleſiæ qui commu nicare Maximo ſacerdotium rapiēti mini mè conſentirent,& ſe Chriſtianos eſſe cognoſcerent. debuiſtis enim filij charisſimi pēſare ordines veſtros,& quem ſedes apoſtolica repellebat,repulſum cognoſcere,vt prius(ſi poſſet) ab illatis criminibus mun daretur:& tunc ei veſtra dilectio communicaretur, ne particeps obligationis exiſteret. Item Cyprianus. Epi.9.lib.4

B *Non eſt in eccleſia, qui cathedram Petri non ſequitur.*

QVi cathedrā Petri(ſupra quam fundata eſt eccleſia)deſerit: in eccleſia ſe eſſe non confidat. Epiſcopi verò qui apoſtolicæ ordinationi ſubiacent, etiam hanc ei reuerentiam debēt,vt ſingulis annis apoſtolorū liminibus ſeſe repræſentēt.

Vnde Anacletus & Zacharias papa.

Singulis annis apoſtolorum limina viſitent
C *epiſcopi, qui ordinationibus apoſtolicis ſubiacēt.*

IVxta ſanctorum patrū & canonū inſtituta omnes epiſcopi qui huius apoſtolicæ ſedis ordinationi ſubiacent,& qui propinqui ſunt annuæ circa idus Maij ſancto rum principum Petri & Pauli liminibus præſententur omni occaſione ſepoſita. Qui verò de longinquo ſunt,iuxta chiro-

2.pars. graphum ſuum impleant. Qui autem hu A
iuſmodi conſtitutionis contemptor extiterit (præterquam ſi ęgritudine fuerit detentus) ſciat ſe canonicis ſubiacere ſententijs. Reliqui verò in eccleſia minores ſemper debent maioribus ſubeſſe, ſicut in ſynodo ſancti Silueſtri legitur.

Cap. 7. ſynodi Romanæ ſub Silueſtro.

Minores maioribus obedientiam exhibeant.

A Subdiacono vſque ad lectores omnes ſubditi ſint diacono cardinali viro reuerendiſsimo in eccleſia repręſentantes ei honorem. Porrò pontifici presbyter, preſbytero diaconus, diacono ſubdiaconus, ſubdiacono acolytus, acolyto exorciſta, exorciſtæ lector, lectori oſtiarius, oſtiario abbas, abbati monachus in omni loco repræſentet obſequium, ſiue in publico, ſiue in gremio eccleſiæ. Item ex epiſtola Clementis papæ. B

Epiſt. 1. ad Iacobũ fratrẽ domini.

Quod ſit officium diaconorum.

DIaconi eccleſiæ ſint tanquam oculi epiſcopi oberrantes & circũluſtrantes cum verecundia actus totius eccleſiæ, perſcrutantes diligentius ſi quem videant fieri vicinum præcipitio, & proximum eſſe peccato: vt referant hoc ad epiſcopũ, & ita epiſcopo ſuggerere quæ ad cultum eccleſiæ, & diſciplinam eius pertinent, diaconis cura ſit. Item in eodem. C

Idem Cle. in eadẽ epiſto.

De eod

A *De eodem.*

SAcerdotes verò dicebat beatus Petrus ſal terrę,& mundi lumen,docẽs eos in ſplendore bonorum operum glorificare Deum patrem : de quibus ait dominus: Beati eſtis cùm maledixerint vobis homines:& reliqua.& iterum:Vos eſtis ſal terræ. Item ex concilio Pariſieñ. *Mat.5.b* *Ibidem.* *Ibidem.*

Hi non ſunt habendi clerici, qui epiſcopali prouidentia non gubernantur.

B NVlla ratione clerici aut ſacerdotes habendi ſunt, qui ſub nullius epiſcopi diſciplina & prouidentia gubernantur,tales enim ἀκεφάλους, id eſt, ſine capite priſca conſuetudo nuncupauit. Item.

De eodem.

QVi ſuis epiſcopis non obediunt, indubitanter reprobi & rei exiſtunt. Porrò ipſi à Deo donum ſummi muneris conſequuntur,qui ſuis doctoribus(qui rectè epiſcopi intelliguntur)libenter obe-C diunt. Item Anacletus.

Illi in Deum ſcandalizantur,qui ſuo non obediunt epiſcopo. *Epiſt.1. ad omnes epiſ.*

ILle proculdubio ſcandalizatur in Deũ, qui rectè non docet,& qui eius ſcandalizat epiſcopum vel ſacerdotem. Item Euariſtus omnibus epiſcopis. *Epiſto.1.ad epiſ. Aphricanos.*

Septem eſſe debent diaconi in vnaquaque ciuitate. A

DIaconi qui quaſi oculi videntur eſſe epiſcopi, in vnaquaq; ciuitate ſeptē debent eſſe: qui cuſtodiant epiſcopum prædicantem, ne ipſe epiſcopus ab inſidiatoribus quoquo modo infeſtetur, aut lædatur à ſuis, aut verba diuina detrahendo, aut inſidiando polluantur vel deſpiciantur: ſed veritas ſpirituali redoleat feruore: & pax prædicata labijs, cum voluntate animi cōcordet. Item ex concilio Neocæſarieñ. B

Ca.14.

De eodem.

DIaconi ſeptem debent eſſe ſecundùm regulā, quāuis non magna ſit ciuitas. Regulę autē auctoritas eſt iſta, ꝙ & liber actuū apoſtolorum idē inſinuat. Vt igitur ex præmiſsis apparet auctoritatibus, diaconi debent obedientiam presbyteris, ſicut presbyteri epiſcopis: ſed diaconi ſuperbiētes ſacerdotibus exæquari vel potius præferri quęrebant: cōtra quorū inſolentiam multorum auctoritates emanauerunt eorum ſupercilium reprimentes: atque vt ſacerdotibus condignam obediētiam exhibeant decernentes. Vnde Pelagius papa ait: C

3.pars.

Gelaſ.pa.1. epi.ad.epiſcopos per Lucaniam ca.9.

Nihil eorum quæ ſunt decreta primis ordinibus, vendicent diaconi.

Dia

A DIaconos propriam conſtituimus obſeruare menſuram; neque vltra tenorem paternis canonibus deputatum quippiam tentare permittimus: & nihil horũ in ſuo miniſterio penitus applicare quæ primis ordinibus propriè decreuit antiquitas. Abſque epiſcopo vel presbytero baptizare non audeant, niſi prædictis ordinibus fortaſsis longius conſtitutis neceſſitas extrema compellat: quod etiam laicis Chriſtianis facere plerunque conceditur.
B Sacri corporis erogationem ſub cõſpectu epiſcopi ſeu presbyteri (niſi his abſentibus) iũs non habeant exercendi. Item in Niceno concilio legitur. *Cap.10.eiuſdem.*

Inferiores presbyteris ſe diaconi cognoſcant.

PEruenit ad ſanctum concilium quòd in locis quibuſdã & ciuitatibus preſbyteris ſacramenta diaconi porrigant. hoc neque regula neque conſuetudo tradidit, vt hi qui offerendi ſacrificij non habẽt po- *Capi.14. & 18*
C teſtatem, his qui offerunt corpus Chriſti porrigant. Sed & illud innotuit, quòd quidam diaconi etiam ante epiſcopos ſacramenta ſumunt. Hæc ergo omnia amputẽtur & excidãtur, & in ſua diaconi mẽſura permaneant: ſcientes quòd quia epiſcoporũ miniſtri ſunt, inferiores à presbyteris habentur. per ordinem ergo poſt presbyte-

ros ſacræ gratiam cõmunionis accipiant, A aut epiſcopo aut presbytero porrigente eis. Sed nec ſedere in medio presbyterorũ diacono liceat: quia ſi fiat hoc, præter regulam probatur exiſtere. Si quis autem poſt has diffinitiones obedire noluerit, à
Cap. 20 miniſterio ceſſare debebit. Item ex concilio Laodicenſi.

Diaconus honorem exhibeat presbytero, & ipſe ab inferioribus honoretur.

NOn oportet diaconum corã presbytero ſedere: ſed iuſsione presbyteri B ſedeat. Similiter autem diaconus honorẽ habeat à ſequentibus, id eſt à ſubdiaconis
Cap. 25. eiuſdem. & ab omnibus clericis. Item ex eodem.

Calicem benedicere, & panem dare diacono non licet.

NOn oportet diaconos panẽ dare, nec
Cap. 37 calicem benedicere. Item ex concilio Carthaginenſi iiij. cui papa Zozimus interfuit per vicarios.

Sicut epiſcopis, ita & presbyteris diaconi miniſtrent. C

DIaconi ita ſe presbyteri ſicut epiſco-
Ca. 38. eiuſdem conci. Carthag. 4 pi miniſtros eſſe cognoſcant. Item ex eodem. *De eodem.*

Ca. 39. eiuſdem. c. 40. eiuſdem. PRæſente presbytero diaconus euchariſtiam corporis Chriſti populo (ſi neceſsitas cogit.) iuſſus eroget. Itẽ ex eodẽ.

De eodem.

A *De eodem.*

DIaconus ſedeat iubēte presbytero in quolibet loco. Item diaconus in cō uentu presbyterorum interrogatus loquatur. alba verò tantùm tempore oblationis & lectionis vtatur. Item ex concilio Toleta.iiij. Cap. 38

Diaconi presbyteris ſe ſuperiores non cognoſcant.

NOnnulli diaconi in tantam prorumpunt ſuperbiam, vt ſeſe presbyteris
B anteponant, atque in primo choro & ipſi priores ſtare præſumant, presbyteris in ſecundo choro conſtitutis. ergo vt ſublimiores ſe presbyteros agnoſcant, tam illi quàm hi in vtroq; ordine conſiſtant. Cō 3. pars. pagis verò calciari abſque apoſtolica licētia diaconis nō permittitur: ſicut nec mappulis vti abſque eius auctoritate quibuslibet clericicis cōceditur. Vnde Gregorius Epiſtol. 28 lib. 7 Ioanni epiſcopo Syracuſano.

C *Abſque apoſtolica licentia diaconi compagis vti non præſumant.*

PEruenit ad nos quòd diaconus eccleſiæ Catineñ. calciatus cōpagis proccdere præſumpſiſſet. quod quia hactenus nulli per totā Siciliā licuit niſi tantūmodo diaconis Meſſanenſis eccleſiæ, quibus olim à prædeceſſoribus noſtris nō dubita

tur eſſe conceſſum, bene recolitis. Quia A ergo tantæ temeritatis auſus leuiter non eſt attendendus: * cum omni hoc fraternitas veſtra ſubtilitate perquirat, vt an per ſe, vel alicuius hoc auctoritate præſumpſerit, nobis ſubtiliter innoteſcat. Nam ſi negligenter ea quæ malè vſurpãtur omittimus, exceſſus viam aliis aperimus. Itẽ Io. Rauennati epiſcopo.

* attentãdus.

Greg. epiſt. 91. lib. 2

Mappulis clerici ſine apoſtolica licentia vti non debent.

ILlud autem quod pro vtẽdis à clero veſtro mappulis ſcripſiſtis, à noſtris clericis fortiter eſt obuiatum, dicentibus nulli hoc vnquam alij cuilibet cõceſſum fuiſſe eccleſiæ: nec Rauennates clericos vel illic vel in Romana ciuitate tale aliquid cũ ſua conſcientia præſumpſiſſe: nec ſi tentatum eſſet, ex furtiua vſurpatione ſibi præiudicium generari: ſed etiam ſi in aliqua eccleſia hoc præſumptum fuerit, aſſerunt emẽdandũ, quod non conceſsione Rom. põti. ſed ſola vſurpatione vel ſurreptione præſumitur. Item Hieronymus ad Ruſticũ epiſcopum Narboñ. B C

Hiero. de ſeptem ordinibus eccle.

Sicut in miniſterio, ita in diſpenſatione ſine diacono epiſcopus non viuat.

1. pars. Apoc. 1. b

DIaconi ſunt quos in Apocalypſi legimus, ſeptem angeli eccleſiarum, hi ſunt

A ſunt ſeptem candelabra aurea: hi ſunt voces tonitruorum virtutũ operatione præclari, humilitate præditi, quieti, humiles, euangelizantes pacem, annunciantes bona, diſſenſiones & rixas & ſcandala reſecantes, docentes, ſoli Deo colloquentes in templo, nihil penitus de mundo cogitantes: dicentes patri & matri, Non noui vos: & filios ſuos non agnoſcentes. Sine his ſacerdos nomen non habet, ortum non habet, officium non habet. hic miniſter Dei
B dicitur: quia ſcriptum eſt: Maior eſt qui miniſtrat, quàm cui miniſtratur. & ſicut eſt in ſacerdote miniſtratio, * ita in miniſtro ſacramenti diſpenſatio. Sacerdotibus etiam propter præſumptionem non licet de menſa domini calicem tollere, niſi eis traditus fuerit à diaconis. ita enim dominus noſter omnipotẽs vniuerſa diſpoſuit, vt qui maiorem ſe eſſe crediderit, minor eſſet: & qui minor videretur, maior exiſte
C ret. Denique quàm hoc verum ſit, tuipſe perpende. leuitæ componunt menſam domini: leuitæ ſacerdotibus cùm ſacramenta benedicunt aſsiſtunt, leuitæ ante ſacerdotes orãt: vt ſi diſtinctio locorum creditur in mũdo, etiã in altari Dei videant ſibi epiſcopi qui ſuperbi ſunt, diaconos anteponi. ſi humilitatẽ diligunt, & * diaconi

Mar.10.g

** al. conſecratio.*

** In editione Hierõ. apud Frobeniũ nõ habetur hoc loco, & diaconi.*

maiores ſe eſſe in eo quòd ſunt humiles re A
cognoſcant. tunc demum vt aures habea-
mus ad Deũ, diaconus acclamat, ipſe præ
dicat, ipſe hortatur, ipſe etiam cõmonet
aſtantibus ſacerdotibus, ne leuiter hanc
vocem qua loquitur hæc, & pacem annũ-
ciat, audiant, aut negligẽter aſpiciant. Suf
ficit huic ordini tantũ fuiſſe per Deum cõ
ceſſum, vt non ſolus ſacerdos in templo
Dei totum agere & implere videatur :-&
infra. Nunc autẽ ex quo in eccleſiis, ſicut
Ezec.7.g in Romano imperio creuit auaritia: pe- B
riit lex de ſacerdote, & viſio de prophe-
ta. Singuli quique per potentiam epiſco-
palis nominis quam ſibi ipſi illicitè abſq;
eccleſia vendicauerunt: totum quod leuita
rum eſt, in ſuos vſus redigunt: nec hoc ſo-
lùm quod ſibi aſſcriptum eſt vẽdicant, ſed
cunctis auferunt vniuerſa. Mendicat infe-
lix in plateis clericus: & ſeruili operi man
cipatus, publicã à quolibet poſcit eleemo-
**alimoniã.* ſynam: * qui ex eò magis deſpicitur à cun C
ctis, quò miſer & deſolatus iuſtè putatur
ad hanc ignominiam deueniſſe. Solus epi-
ſcopus incubat bonis, ſolus vtitur miniſte
rio, ſolus vniuerſa ſibi vendicat, ſolus par
tes inuadit alienas, ſolus occidit vniuer-
ſos. Hinc propter auaritiam ſacerdotum
ſæpe odia conſurgunt: hinc epiſcopi accu

ſantur

A ſantur à clericis: hinc principũ lites, hinc detractionis * cauſa, hinc origo fit criminis. Etenim ſi vnuſquiſque ita in hoc mũdo viſibili aliquid poſsidere iubetur, vt ſua tantũ poſſeſsione ſit contentus: ac res non inuadat alienas: non agrum pauperi tollat, non vineam, non ſubiectorum aliquod, non famulos, non fructum, quanto magis qui eccleſiæ Dei præeſt, debet ita ſeruare in omnibus iuſtitiam, vt ſolũ ſibi vendicet, quod ſui iuris eſſe cogno- * al. deſolationũ cauſa.

B ſcit, aliena non rapiat, aliena non contingat, æqualem ſe cæteris faciat: & ſicut ſine his in miniſterio non viuit, ita in diſpẽſatione non viuat. Certè (vt ipſe noſti) qui viſibiliter in hoc mundo ius inuadit alienum, accuſatur à paupere, damnatur à iudice: ita & in eccleſia Dei dum quiſq; ſtipẽdia ſua perdit, clamat ad dominum, & exauditur à Chriſto, nec differtur vltionis ſententia, ſi non reddantur vniuerſa.

C Moderatio enim Dei ac pietas ſolùm noſtrum reditum quærit: ac nos cupit longa bonitate ſua ſaluari. Si non conuertimur, ſi duri colli ſumus: ſi in peccatis vſque ad mortem illicitè perduramus: aſsiduè peccantium nõ miſeretur Deus. Hoc capitulo ſacerdotum auaritia reprehenditur, diaconorum dignitas ſiue officium 6. pars.

commen

commendatur. Sed quia (vt ſupra dictum A
eſt) diaconi inſoleſcentes etiam presbyte-
ris ſe præferendos arbitrati ſunt: contra
Hieron. tomo 2 eorum ſupercilium ſcribit Hieronymus
ad Euagrium epiſcopum.

Diaconi presbyteris debent ſubeſſe.

Eſaia 32.b Legimus in Eſaia: Fatuus fatua loquitur. Audio quendam in tantã erupiſſe vecordiam: vt diaconos presbyteris, id eſt epiſcopis anteferret. Nam cùm Apoſtolus perſpicuè doceat eóſdem eſſe presbyteros quos epiſcopos: quid patitur menſarũ B & viduarum miniſter, vt ſupra eos tumidus ſe efferat, ad quorum preces Chriſti corpus ſanguiſque conficitur? Quæris au- *Philip. 1.a* ctoritatem? Audi teſtimonium. Paulus & Timotheus ſerui Chriſti Ieſu, omnibus ſanctis qui ſunt Philippis, cum epiſcopis & diaconis. Vis & aliud exemplum? In Actibus apoſtolorum, ad vnius eccleſiæ *Act. 20.f* ſacerdotes ita Paulus loquitur: Attendite vobis & cuncto gregi, in quo vos fratres C ſpiritusſanctus poſuit epiſcopos, vt regatis eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo. Ac ne quis cõtentioſè in vna eccleſia plures epiſcopos fuiſſe contendat, audiat & aliud teſtimonium, in quo manifeſtiſsimè comprobatur eundem eſſe epiſco- *Ad Tit. 1.b* pum atque presbyterum: Propter hoc reliqui

A liqui te in Creta, vt quæ deerant corrige-
res,& conſtitueres presbyteros per ciui-
tates,ſicut ego tibi mandaui: ſi quis eſt ſi-
ne crimine, vnius vxoris vir, filios habẽs
fideles, non in accuſatione luxuriæ, aut nõ
ſubditos. Oportet enim epiſcopum ſine
crimine eſſe, quaſi Dei diſpenſatorem. Et
ad Timotheũ: Noli negligere gratiã quæ *1.Tim.4.b*
in te eſt, quę tibi data eſt * per prophetiã, ** ali. quæ*
& per impoſitionem manuum presbyte- *tibi data*
rij. Sed & Petrus in prima epiſtola: Preſ- *eſt prophetia.*
B byteros, inquit, qui in vobis ſunt, precor *1.Pet.5.b*
ego compresbyter, & teſtis paſsionum
Chriſti, & futuræ quæ reuelanda eſt glo-
riæ particeps, regite gregem Chriſti, &
inſpicite non ex neceſsitate, ſed volunta-
riè iuxta Deum. Quod quidem Græcè ſi-
gnificantius dicitur, ἐπισκοποῦντες, id eſt
ſuperintendentes: vnde & nomẽ epiſcopi
tractum eſt. Parua tibi videntur tãtorum
virorum teſtimonia? Clangat tuba euange- *Mar.3.b*
C lica, filius tonitrui, quem Ieſus plurimũ
amauit, qui de pectore Saluatoris doctri-
narum fluenta potauit: Presbyter, Electæ *2.Ioan.a*
dominę, & filiis eius: quos ego in veritate
diligo. Et in alia epiſtola: Presbyter Caio *3.Ioan.1.a*
chariſsimo, quem ego in veritate diligo.
Quòd autem poſtea vnus electus eſt qui
cæteris præponeretur, in ſchiſmatis re-
medium

medium factum eſt, ne vnuſquiſque ad ſe A trahens Chriſti eccleſiam rumperet. Nam & Alexandriæ à Marco euangeliſta vſq; ad Heraclã & Dionyſium epiſcopos preſbyteri ſemper vnum ex ſe electum, in excelſiori gradu collocatum, epiſcopum nominabant: quomodo ſi exercitus ſibi imperatorem faciat, aut diaconi eligant de ſe quem induſtrium nouerint, & archidiaconum nuncupent. Quid enim facit excepta ordinatione epiſcopus, quod presbyter non faciat? Nec altera Romanæ vrbis B eccleſia, altera totius orbis exiſtimanda eſt. Et Galliæ, & Britanniæ, & Africa, & Perſis, & Oriens, & India, & omnes Barbaræ nationes vnum Chriſtum adorant, vnam obſeruant regulam veritatis. Si auctoritas quęritur, orbis maior eſt vrbe. Vbicũq; fuerit epiſcopus, ſiue Romæ, ſiue Eugubij, ſiue Cõſtãtinopoli, ſiue Rhegij, ſiue Alexandriæ, ſiue Thebis, * ſiue Guarmatiæ: * eiuſdẽ meriti, eiuſdẽ eſt & C ſacerdotij. Potẽtia diuitiarum, & paupertatis humilitas, vel ſublimiorem vel inferiorem epiſcopũ non facit. Cæterùm omnes Apoſtolorũ ſucceſſores ſunt. Sed dices: quomodo Romę ad teſtimonium diaconi presbyter ordinatur? Quid mihi profers vnius vrbis cõſuetudinem? Quid paucitatem

** al. thanis.*
** al. non habetur, ſiue Guarmatia.*

citatem

A citatē de qua ortũ eſt ſupercilium, in leges eccleſię vēdicas? Omne quod rarũ eſt, plus appetitur. Pulegium apud Indos pipere precioſius eſt. Diaconos paucitas honorabiles, presbyteros turba contemptibiles facit. Cæterùm etiam in eccleſia Romæ presbyteri ſedent; & ſtant diaconi: licet paulatim increbreſcentibus vitiis inter presbyteros abſente epiſcopo diaconos ſedere videamus, & in domeſticis conui-
B uiis benedictionem coram * presbyteris dare. Diſcant qui hoc faciunt, non ſe rectè facere: & audiant Apoſtolos: Non eſt dignum vt nos relinquentes verbum Dei, miniſtremus menſis. Sciāt diaconi quare conſtituti ſunt. Legant Acta apoſtolorũ, & recordentur conditionis ſuæ. Presbyter & epiſcopus, aliud ætatis, aliud dignitatis eſt nomen. Vnde & ad Titum & ad Timotheum de ordinatione epiſcopi & diaconi dicitur: de presbyteris omnino re-
C ticetur: quia in epiſcopo & presbyter continetur. Qui prouehitur, de minori ad maius prouehitur. Aut igitur ex presbytero ordinetur diaconus, vt presbytero * maior comprobetur, in quem concreſcit ex paruo, aut ſi ex diacono ordinatur presbyter, nouerit ſe laicis maiorem, ſacerdotibus eſſe minorem. Item Cyprianus.

al. nō habetur corā.

Acto. 6. a

** aliàs, vt presbyter minor diacono comprobetur.*

Epi. 9. li. 3. ad Rogatianum.

De eodem.

De eodem. A

DOminus noſter Ieſus Chriſtus rex & iudex & Deus noſter vſque ad paſ ſionis diem ſeruauit honorem pōtificibus & ſacerdotibus: quamuis illi nec timorem Dei, nec agnitionem Chriſti ſeruaſſent.
Mat.8.a Nam cùm leproſum mundaſſet, dixit illi: Vade & oſtende te ſacerdotibus: & offer donum: humilitatem nos Chriſtus humilis docuit, ſacerdotem adhuc appellans quem ſciebat eſſe ſacrilegum. Item ſubditus paſsioni cùm alapam accepiſſet, & ei B
Ioan.18 diceretur: Sic reſpōdes pōtifici? nihil ille contumelioſè locutus eſt in perſonam pō tificis: ſed ſic magis innocentiam ſuam tutatus eſt dicens: Si malè locutus ſum, exprobra de malo: ſi autem bene, quid me cædis? Quæ omnia ab eo ideo facta ſunt humiliter atque patienter, vt nos humilitatis ac patientiæ haberemus exemplum. docuit enim ſacerdotes veros legitimè & plenè honorari, dum circa falſos ſacerdotes ipſe talis extitit. Meminiſſe autē diaconi debēt quoniam apoſtolos, id eſt epiſcopos & presbyteros dominus elegit: diaconos autē poſt aſcenſum domini in cælum Apoſtoli ſibi cōſtituerunt epiſcopatus ſui & eccleſiæ miniſtros. quòd ſi nos aliquid audere cōtra Deum poſſumus, qui epiſcopos C

pos

A pos facit: poſſunt & contra nos audere diaconi, à quibus fiũt. Hoc autẽ quod de diaconorum minoritate dicitur, vbique ſeruãdum eſt, niſi cùm locum diaconus habuerit aut proprij patriarchæ, aut ſui metropolitani. Vnde in ſexta ſynodo legitur. 7. pari.

Diaconus ſacerdotibus non præferatur, niſi locum metropolitani ſui obtineat.

PRęcipimus ne diaconus (quamuis etiã in dignitate, hoc eſt in officio quolibet eccleſiaſtico ſit) ante presbyterum ſedeat,
B niſi cùm locum habuerit proprii patriarchæ, aut metropolitani ſui pro aliquo capitulo. tunc enim ſicut illius locum tenẽs honorabitur. Si quis verò præſumpſerit hoc tyrannicè facere: à proprio gradu repulſus vltimus omnium fiat in ordine ſuo.

Inferiores nonnunquam ex priuilegio ſuperioribus præferuntur. Diſtinctio xciiij.

C SVBDIACONO etiam ſummus patriarcha vices ſuas committere valet. Vnde Symmachus papa ait: Greg. epiſto. 1. lib. 1 ad epiſco. Siciliæ.

Etiam ſubdiaconis vices ſuas apoſtolica committit eccleſia.

VAlde neceſſarium proſpeximus eſſe, vt ſicut prædeceſſorum noſtrorum

Q fuit

fuit iudiciũ, ita vni eidẽq; perſonę omnia A cõmittamus: & vbi nos præſentes eſſe non poſſumus, noſtra per eum cui præcipimus repræſentetur auctoritas. quamobrẽ Petro ſubdiacono ſedis noſtræ intra prouinciã Siciliam vices noſtras (auxiliãte Deo) commiſimus. nec enim de eius actibus dubitare poſſumus, cui Deo auxiliante totum noſtræ eccleſiæ noſcimur * patrocinium cõmiſiſſe. Legatũ verò apoſtolicę ſedis quicunque impedierit, vſq; ad ſatisfactionem excõmunicetur. Vnde Alexander papa. B

patrimonium.

Epiſt. 10 epiſcopis omnibus.

Excommunicetur qui legatum ſedis apoſtolicæ impedire tentauerit.

SI quis autem legationem impedit, non vnius, ſed multorum profectum * auertit. & ſicut multis nocet, ita à multis arguẽdus eſt: & bonorum ſocietate priuãdus. Et quia Dei cauſam impedit, & ſtatũ conturbat eccleſiæ: ideo ab eius liminibus arceatur. Ab omnibus itaque talis eſt cauẽdus: & non in communionem fidelium vſque C ad ſatisfactionem recipiendus. Archidiaconus quoq; quãuis ex officio ſuo clericorum vitam diligenti examinatione debeat inquirere, & quæ corrigenda inuenit epiſcopo nunciare: tamen dominationẽ ſuper eos exercere, & cenſum ab eis exigere prohibetur. Vnde in Cabilonẽſi cõcilio legiẽ.

euertit.

3. pars.

Ar

A *Archidiaconi ſuper presbyteros iuriſdictionē non exerceant.*

DIctum eſt quòd pleriſque locis archidiaconi ſuper presbyteros parœcianos, quandam exercent dominationem, & ab eis cenſum exigunt, quod magis ad tyrannidem quàm ad rectitudinis pertinet formam. Si enim (iuxta Apoſtoli ſentētiā) 1. Pet. 5. a epiſcopi nō debēt eſſe dominātes in clero, ſed forma facti gregis ex animo: multo minus facere hoc iſti debēt. Sint itaq; contēti

B regularibus diſciplinis: & teneant propriā menſurā: & quod ab epiſcopis eis iniūgit, hoc per parœcias ſuas exercere ſtudeāt: nihil per cupiditatē & auaritiā prӕſumentes.

An liceat presbyteris chriſmate & oleo ſancto linire.

Diſtinctio xcv.

QVOD autem ſacerdotes ſupra iubentur epiſcopis tanquam ſubditi obedire: non ita intelligen-

C dū eſt quaſi non liceat eis prӕſentibus epiſcopis ſacra myſteria celebrare: ſicut epiſcopali ſupercilio quidam ab his volebant presbyteros prohibere, ſed quia presbyteri pontificibus tanquam filij parentibus debent obedire, & baptizatos etiam chriſmate eis tangere conceditur.

Vnde Gregorius ſcribit Ianuario epi- A

Epiſt.26 lib.3. ſcopo Carolitano.

Vbi epiſcopi deſunt, baptizatos in frontibus presbyteri chriſmate tangant.

PEruenit quoque ad nos quoſdam ſcandalizatos fuiſſe quòd presbyteros tangere chriſmate eos qui baptizati ſunt prohibuimus. Et nos quidem ſecundùm veterem vſum eccleſiæ noſtræ facimus: ſed ſi omnino de hac re aliqui contriſtantur, vbi epiſcopi deſunt, vt presbyteri etiam in frõtibus baptizatos chriſmate tãgere debeãt, B concedimus. Supra Leo epiſcopus contra, quãuis chorepiſcopi. Itẽ Gelaſius pa.

Leo epi.86
Gelaſius ad epiſcopos per Lucaniam.

Vltra ſuum modum presbyteri contendere nõ præſumant.

PResbyteros vltra ſuum modum contendere prohibemus: nec epiſcopali faſtidio debita ſibimet audacter aſſumere: non conficiendi chriſmatis, non conſignationis pontificalis adhibendę ſibimet arripere facultatem. Sed iſtud Gregor. pro C ſcandalo ſedando ſemel conceſſum legitur. illud autem Leonis papæ & Gelaſij vſu approbante præualuit: niſi fortè vbi aliquorum conſuetudo hoc admiſit, vt in abſentia epiſcopi extrema neceſsitate cogente, & ex conceſsione Gregorij presbyteri baptizatos in frontibus liniant. Prohibitio verò

A verò Leonis & Gelaſij in eo caſu intelligatur, cùm epiſcopi præſentes ſunt, vel cùm non cogit vltima neceſsitas. oleo verò ſanctificato permittitur eis vngere infirmos. Vnde Iacobus ait: Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros eccleſiæ, qui orēt ſuper eum, vngentes eum oleo in nomine domini: & oratio fidei ſaluabit infirmum. *Iaco.5*

Sed quæritur an epiſcopis liceat eodem oleo vngere infirmos: vel ſi impœnitentibus huiuſmodi vnctio ſit concedenda. De *2. pars.*

B his verò ita ſcribit Innocentius papa. *Innoc. pa. epiſto. 1. ad Decētium Eugubinū epiſcopum.*

Oleo ſanctificato non prohibetur epiſcopus infirmos tangere.

ILlud ſuperfluū videmus eſſe adiectum, vt de epiſcopo ambigatur quod presbyteris licere non dubium eſt. nam idcirco de presbyteris dictum eſt, quia epiſcopi præoccupationibus alijs impediti, ad omnes languidos ire non poſſunt. Cęterùm ſi epiſcopus aut poteſt aut dignum ducit aliquem à ſe viſitandum & benedicere, & tan

C gere chriſmate: ſine cunctatione poteſt, cu ius eſt ipſum chriſma conficere. nam non pœnitentibus iſtud fundi non poteſt: quia genus eſt ſacramenti. nā quibus reliqua ſacramenta negantur: quomodo hoc vnum genus putatur poſſe concedi? His igitur frater chariſsime omnibus quæ tua dile-

ctio voluit à nobis exponi, prout potui- A
3.pars. mus reſpõdere curauimus. Chriſma verò à ſuis epiſcopis ad baptiſmi ſanctificationem presbyteri petant. Vnde in concilio Carthaginenſi iiij. *De eodem.*
Cap.36

PResbyteri qui per diœceſes eccleſias regunt, nõ à quibuſlibet epiſcopis, ſed à ſuis: nec per minorem clericũ, ſed omni anno aut per ſeipſos, aut per illum qui ſacrarium tenet, & ante paſchæ ſolennitatẽ chriſma petant. Item Hieronymus ſuper epiſtolam ad Titum. B

Ad cap. 1 Et conſtituas per.

Presbyter idem eſt qui epiſcopus, ac ſola conſuetudine præſunt epiſcopi presbyteris.

OLim idem erat presbyter, qui & epiſcopus: & antequã diaboli inſtinctu ſtudia vel ſchiſmata in religione fierent, et diceretur in populis: ego ſum Pauli, ego ſum Apollo, ego autem Cephæ: communi presbyterorum conſilio eccleſiæ gubernabantur. Poſtquam autem vnuſquiſque eos quos baptizauerat, ſuos eſſe putabat, non Chriſti: in toto orbe decretum eſt vt vnus de presbyteris ſuperponeretur omnibus, & ſchiſmatum ſemina tollerentur. & paulò poſt: Sicut ergo presbyteri ſciunt ſe ex eccleſiæ conſuetudine ei qui ſibi præpoſitus fuerit, eſſe ſubiectos: ita epiſcopi nouerint ſe magis conſuetudine quàm diſpẽſation C

1.Corinth.1

ſation

A ſationis dominicæ veritate presbyteris eſſe maiores: & in communi debere eccleſiam regere. Idem ad Ruſticum Narbonenſem epiſcopum. *De ſeptem gradibus eccleſiæ.*

Coram epiſcopis, presbyteris docere licet.

ECce ego * dico præſentibus epiſcopis ſuis atque aſtantibus in altario presbyteros poſſe ſacramenta conficere: ſed quia ſcriptum eſt: Presbyteri duplici honore honorentur, maximè qui laborant verbo Dei: prædicare eos decet. vtile enim eſt be-
B nedicere, congruum eſt confirmare: & conuenit reddere communionem, neceſſe eſt viſitare infirmos, orare pro inualidis, atq; omnia Dei ſacramenta cōplere. nemo hinc epiſcoporum inuidia diabolicæ tentationis inflatus iraſcatur, ſi plebem interdum pręsbyteri exhortentur, ſi in eccleſiis prędicent, ſi plebi (vt dictum eſt) benedicant.

** Nec ego.* *1.Timo.5.*

Etenim abnuentibus mihi iſta, ſic dicam. Qui nō vult presbyteros facere quæ
C iubentur à Deo dicat: quid magis eſt Chriſto, aut quid poterit corpori & ſanguini eius anteponi? Si presbyter Chriſtum conſecrat cùm in altari Dei ſacramenta benedicit, benedicere populum non debet, qui Chriſtum conſecrare non metuit? Circa laicos ac mulieres, iubentibus vobis ô iniuſtiſsimi ſacerdotes, presbyter Dei benedi-

ctionis perdit officia, amittit linguę opus, A
non habet confidentiã prædicandi, & trun
catus eſt omni parte virtutum, ſolũ preſ-
byteri habet nomen, plenitudinem ac per-
fectionem quæ conſecrationi eius compe-
tit, non retentat. Quis igitur hic rogo
ſacerdotes honor veſter eſt, vt damnum
gibbi inferatis? quoniam quum paſtoribus
per potentiam aufertur Deo digna diligen
tia, contagium quoddam & calamitas cre-
ſcit in gregibus: ac dominici patrimonij
dãna conquiritis, dũ ſoli vultis in eccleſiis B
potentari. Presbyteri verò ab initio iu-
dices negociorum eſſe mandati ſunt. preſ-
byteri ſacerdotum intereſſe debent con-
ciliis: quoniam & ipſi presbyteri (vt
legimus) epiſcopi nominantur, ſecun-
1. Tim. 3. d dùm quod dictum eſt ad epiſcopum. No-
li negligere gratiam quæ data eſt tibi per
impoſitionem manuum presbyteri. &
Act. 20. f alibi ad maiores natu. Qui vos poſuit epi-
ſcopos regere eccleſiam ſuam. Sed oderunt
hoc ſuperbi ſacerdotes in presbyterij no- C
mine, qui nolunt hoc eſſe quod Chriſtus,
Ioan. 13. a qui diſcipulorum pedes lauit, qui baptiza
Matth. 3. d tus à Ioanne eſt, licet baptizandum à domi
no ſe eſſe ille proclamaret. Quod propter
ea ſcribo vobis, vt ſi pręteriti temporis er
ror iam nõ poteſt reuocari, vel ad præſens

in ec

A in eccleſiis faciant quod Romæ fit, quod in Aphrica, quod in Oriēte, quod in Hiſpania, quod in Gallia, quod in Britannia, qđ in omnibus locis vbi humilitas perſeuerat: quod etiā in cælis fit (quod maius eſt) vbi ſedes angelorum legitur diſpoſita.

Idem ad Nepotianum. *Idē Hiero. de vita clericorum.*

Epiſcopi & clerici inuicem ſibi honorem exhibeant.

ESto ſubiectus pontifici tuo, & quaſi parentem animæ ama. Sed epiſcopi ſacer B dotes ſciant ſe eſſe, non dominos. Honorent clericos quaſi clericos, vt ipſis epiſcopis à clericis quaſi epiſcopis honor deferatur. Scitum eſt illud oratoris Domitij: Cur ego, inquit, te habeam vt principem, cùm tu me non habeas vt ſenatorem?

Quod autem Aaron & filios eius, hoc eſſe epiſcopum & presbyteros nouerimus. Vnus dominus, vnus baptiſmus, vnum templum, vnum ſit miniſterium.

C Recordemur ſemper quod apoſtolus Petrus pręcipit ſacerdotibus: Paſcite eum qui in vobis eſt gregem domini: prouidentes non coactè, ſed ſpontaneè ſecundùm domini præceptum, neque turpis lucri cauſa, ſed voluntariè: neque vt dominantes in clero, ſed forma facti gregis ex animo, vt cū apparuerit princeps paſtorū, *1.Pet.5.a*

percipiatis immarceſsibilem gloriæ coronam. Peſsime conſuetudinis eſt in quibuſdam eccleſiis tacere presbyteros, & præſentibus epiſcopis non loqui, quaſi eis inuideant, aut eos dedignentur audire. A

1.Cor.14 Trouer.10 & 17 Sed ſi aliquid (vt inquit apoſtolus Paulus) fuerit reuelatum ſedenti, prior taceat. Gloria patris eſt filius ſapiẽs. Gaudeat epiſcopus in iudicio ſuo, cùm tales elegerit ſacerdotes. Itẽ ex cõcilio Laodicẽſi, ca.56

Presbyteri epiſcopos non præcedant, ſed comitentur vel ſubſequantur. B

NOn oportet presbyteros ante ingreſſum epiſcopi ingredi & ſedere in tribunalibus, ſed cum epiſcopo ingredi: niſi fortè aut ægrotet epiſcopus, aut in peregrinationis * commodo eſſe eum conſtiterit.

* in peregrinatione modo eum eſſe, &c.

Item ex cõcilio Carthaginenſi 4.ca.34.

Epiſcopus non dominum ſed collegam ſe presbyterorum cognoſcat

EPiſcopus in quolibet loco ſedens ſtare presbyterum non patiatur. Item ex eodem *De eodem.* C

Cap.35 eiuſdem cõtinuò.

EPiſcopus in eccleſia in cõſeſſu presbyterorũ ſublimior ſedeat. intra domũ verò collegam presbyterorũ ſe eſſe cognoſcat. Item ex concilio Martini papæ.

Cap.52.lib. Martini Bracharẽ. epiſcopi.

Sine præcepto epiſcopi presbyter non ſignat in fontes.

Preſ

A PResbyter præſente epiſcopo nō ſignet infantes, niſi ab epiſcopo fuerit illi prę̨ceptū. Item ex cōci.Genueñ.cap.iiij.

De eodem. *Palea.*

PResbyteri ruris in eccleſia ciuitatis epiſcopo præſente vel presbyteris ipſius vrbis offerre non poſſunt: nec panē ſacrificatum dare, calicemq́ue porrigere. ſi verò abſentes hi fuerint, & ad dandā orationem vocentur, ſoli dare debent.

B Nulli laici quidpiam de rebus eccleſiaſticis ſtatuāt.

Diſtinctio xcvj.

ILLVD autem Honorij Auguſti quòd de electione ſummi pōtificis ſupra conſtituiſſe legitur, nullius eſſe momenti probatur, cùm non ſolū de ordinibus, ſed nec etiam de rebus eccleſiaſticis laicis legatur aliquando attributa diſponendi facultas. C vnde quæcunque à principibus in ordinibus vel in eccleſiaſticis rebus decreta inueniuntur, auctoritatis nullius eſſe monſtrātur. Vnde Symmachus Simplicius epiſcopus catholicæ eccleſiæ vrbis Romæ in ſynodo reſidens dixit. *Capi.1.Romanæ ſynodi 4*

De rebus eccleſiaſticis diſponendis, laicis nulla facultas attribuitur.

Bene

BEne quidem fraternitas veſtra eccleſiaſticis legibus aſſueta, ſub diuini timore iudicij quæ erant ſtatuenda diffiniuit, & ad iuſtitię cumulum peruenit, cùm ſufficienter omnia amplectitur, nec adiectione indiget plenitudo, maximè de clericis quos amor dominationis inuaſit, & iugum diſciplinæ eccleſiaſticæ fecit reſpuere: quorum exceſſus enarrare difficile eſt: vnũ tamen quod ocurrit, venerando ordini veſtro intimare non differo. Inter alia ſcripturam quãdam illuſtris memorię Baſilium quaſi pro eccleſiaſticæ amore ſubſtantiæ conſcripſiſſe refero, in qua nullus Romanæ eccleſiæ interfuit vel ſubſcripſit antiſtes, per quem potuiſſet firmitatem legitimam ſortiri. Ne ergo inde diſputẽ, vnde poteſt veſtrum iudicare concilium: requiratur & referatur in medium, vt ex lectione cognoſcatis cuiuſmodi poſsit habere ſubſtantiam. Sancta ſynodus reſpondit: Deferatur in mediũ, vt cuiuſmodi ſit, poſſit agnoſci. Hoc cùm diceret, Hormiſda diaconus recitauit. Cũ in Mauſoleo quod eſt apud beatum Paulum apoſtolum, reſideret ſublimis & eminentiſsimus vir præfectus prætorio, atque Patricius, agens etiã vices præcellentiſsimi regis Odoacris Baſilius, dixit: Quanquam ſtudij veſtri & reli A B C

A religionis interſit vt in epiſcopatus electio ne, concordia principaliter ſeruetur eccleſiæ: ne tamen per electionis occaſionē ſtatus ciuitatis reuocetur in dubium: admonitione beatiſsimi viri papę noſtri Simmachi Simplicij, quā ante oculos ſemper habere deberemus: hoc nobis ſub obteſtatione meminiſtis fuiſſe mandatum, vt propter illum ſtrepitum & venerabilis eccleſiæ detrimentū, ſi eum de hac luce trāſire contigerit: non ſine noſtra conſultatione
B cuiuſlibet celebretur electio. Hæc cùm legerentur, Creſconius Tudertinæ eccleſiæ epiſcopus ſurgens de conuentu dixit: Hoc perpendat ſancta ſynodus, vtrum prętermiſsis religioſis perſonis quibus maximè cura eſt de tanto pontifice: laici electionem eius in ſuam poſsint redigere poteſtatem: quod contra canones eſſe manifeſtiſsimum eſt. Itē Hormiſda diaconus legitur dixiſſe: Ac ne confuſionis atque diſpendij aliquid venerabilis eccleſia ſuſtineret,
C miramur prætermiſsis nobis quicquam de rebus eccleſiæ fuiſſe tentatum: cùm ſacerdote noſtro ſuperſtite nihil debuiſſet aſſumi. quare ſi amplitudini veſtrę & ſanctitati placet, incolumia omnia quæ ad futuri antiſtitis electionem reſpiciunt, religioſa veneratione ſeruemus: hanc legem

ſpecia

ſpecialiter præferentes, quam nobis hęredibusque noſtris Chriſtianæ mentis deuotione ſancimus, ne vnquam prædium, ſiue ruſticum, ſiue vrbanum, vel ornamenta aut miniſteria eccleſiarum quę nunc ſunt, vel quæ ex quibuſlibet titulis ad eccleſiarum iura peruenerint, ab eo qui nunc antiſtes ſub electione communi fuerit ordinandus, & illis qui futuris ſeculis ſequūtur, quocunque titulo atq; commento alienari liceat: & quicunq; hoc facere voluerit, ineficax atque in irritum reuocetur: ſitque facienti & conſentienti, danti accipientique anathema. Maximus epiſcopus Bletanæ eccleſiæ dixit: Modò ſancta ſynodus dignetur edicere ſi licuerit laico homini anathema in ordinem eccleſiaſticum dictare: aut ſi potuit laicus ſacerdoti anathema dicere: & contra canones quod ei non competebat conſtituere. dicite quid vobis videtur: de me licuit laico legem dare? Sancta ſynodus dixit: Non licuit, & adiecit: Lege ſequentia. Hormiſda diaconus legit: Et is qui prædium ſiue ruſticum ſiue vrbanum iuris eccleſiaſtici fuerit conſecutus, nouerit ſe nulla lege vel præſcriptione munitum: ſed ſiue is qui alienauerit, ſiue qui eum ſequens voluntate contraria prędiū huiuſmodi alienatū retinere

A retinere voluerit: id cum fructibus reſtituat quos illic conſecutus fuerit. Hæc cùm legeret, Stephanus Venuſinæ eccleſiæ epiſcopus ſurgens ex conceſſu dixit: Perlegatur. Hormiſda diaconus legit. Qua pœna placuit accipientis etiam hæredes afficere: in qua re cuilibet clericorum nulla contradicendi, libera ſit facultas. Iniquum eſt enim, & ſacrilegij inſtar, vt quę pro ſalute & requiẽ animarũ ſuarum vnuſquiſque venerabili eccleſiæ pauperũ cauſa contu-
B lerit, aut certè reliquerit: ab his quos maximè ſeruare conuenerat: in alterum trãſferãtur. Planè quęcũque in gemmis vel auro atque argento, necnon & veſtibus, minus apta vſibus vel ornatui videbũtur eccleſiæ, quæ ſeruari ac diu manere non poſſunt, ſub iuſta æſtimatione vendantur: & erogatio religioni proficiat. Cumq; lecta eſſet, Laurentius epiſcopus Mediolanenſis eccleſiæ dixit: Iſta ſcriptura nullum Ro-
C manæ ciuitatis potuit obligare pontificẽ: quia non licuit laicis ſtatuendi in eccleſia præter Romanum pontificem habere aliquam poteſtatem: quos obſequendi manet neceſsitas, non auctoritas imperandi: maximè cùm neque papa Romanus ſubſcripſerit, nec alicuius ſecundùm canones Metropolitani legatur aſſenſus. Petrus epiſco

epiſcopus Rauennatis eccleſiæ dixit: Scri A
pturã quæ in noſtra congregatione vulgata eſt, nullas vires habere manifeſtum eſt: quia nec canonibus cõuenit, & à laicali perſona concepta videtur: maximè quia in ea nullus apoſtolicæ ſedis prę ſul interfuiſſe, vel propria ſubſcriptione eam firmaſſe monſtatur. Eulalius epiſcopus Syracuſanæ eccleſię dixit: Scripturam quę in ſacerdotali concilio recitata eſt, euidentiſsimis documẽtis conſtat eſſe inualidam. Primũ
quòd contra patrum regulas à laicis quãuis religioſis (quibus nulla de eccleſiaſticis facultatibus aliquid diſponendi legitur vnquã attributa facultas) facta videtur. Deinde quòd nullius præſulis apoſtolicę ſedis ſubſcriptione firmata docetur. Quod ſi cuiuſlibet prouinciæ ſacerdotes intra ſuos terminos concilio habito quicquid ſine Metropolitani ſui auctoritate tractauerint, irritũ eſſe debere ſancti patres ſanxerunt: quanto magis quod in apoſtolica C
ſede nũc extãte præſule (qui merito beati Petri apoſtoli per vniuerſum orbem primatũ obtinẽs ſacerdotij, ſtatutis ſynodalibus conſueuit tribuere firmitatem) à laicis (licet conſentientibus aliquãtis epiſcopis, qui tamen pontifici à quo conſecrati probantur, præiudiciũ inferre non potuerunt

A runt) præſumptum fuiſſe cognoſcitur, viribus carere non dubium eſt: nec poſſe inter eccleſiaſtica vllo modo ſtatuta cenſeri. Sancta ſynodus dixit: Licet ſecundũ proſecutionem venerabilium fratrum noſtrorum Laurentij, Petri, Eulalij, Creſconij, Maximi, vel Stephani, nec apud nos incertum habetur hanc ipſam ſcripturam nullius eſſe momenti: veruntamen etiam ſi aliqua poſsit ratione ſubſiſtere: modis omnibus in ſynodali cõuentu prouida bea

B titudinis veſtræ ſententia eneruari conueniebat, & in irritum deduci, ne in exemplũ remaneret præſumendi quibuſlibet laicis quamuis religioſis vel potentibus in quacunq; ciuitate quolibet modo aliquid decernere de eccleſiaſticis facultatibus, quarum ſolis ſacerdotibus diſponendi indiſcuſsè à Deo cura cõmiſſa docetur. Vnde in ſeptima actione Chalcedonenſis cõcilij Martianus imperator dixit inter cætera. *In actione ſexta Chalcedo. conci. habetur.*

C *Imperatores ad fidem confirmandam, non potentiam oſtendendam, ſynodo intereſſe debent.*

NOs ad fidem confirmandam, non ad potentiam oſtendendam, exemplo religioſiſsimi principis Cõſtantini ſynodo intereſſe volumus: vt veritate inuenta non vltra multitudo prauis doctrinis attracta diſcordet. Item ex eadem. *In fine actionis ſexta eiuſdẽ concilij.*

R *De eod*

De eodem. A

QVędam capitula ſunt quæ ad honorem veſtræ reuerentiæ vobis reſeruauimus, decorum eſſe iudicantes à vobis hęc regulariter potius firmari per ſynodũ, quã noſtra lege ſanciri. Itẽ Nicol. papa.

Nicol. pap. ad Micha. imperatorem.

Synodali conuentui imperatores intereſſe non conuenit, niſi vbi de fide agitur.

VBinam legiſtis imperatores anteceſſores veſtros ſynodalibus conuentibus interfuiſſe? niſi fortè in quibuſdam vbi de fide tractatum eſt, quæ vniuerſalis eſt: B quæ omnium communis: quæ non ſolùm ad clericos verùm etiam ad laicos & ad omnes omnino pertinet Chriſtianos. Idẽ.

Nicol. paulò inferius ibidem.

De præſulibus diuinarum rerum: qui humanis rebus præſunt, iudicare non poſſunt.

DEnique hi quibus tantùm humanis rebus non diuinis prçeſſe permiſſum eſt: quomodo de his per quos diuina miniſtrantur, iudicare præſumant, penitus ignoramus. Idem. C

Idem Nicol. in eadẽ epiſtol. ferè continuò.

Nec etiam imperator iura pontificis, nec pontifex iura regia vſurpet.

CVm ad verum ventum eſt, vltra ſibi nec imperator iura pontificatus arripuit: nec pontifex nomen imperatorium vſurpauit: quoniam idem mediator Dei & hominũ homo Chriſtus Ieſus actibus

proprijs

A proprijs & dignitatibus diſtinctis officia poteſtatis vtriuſq; diſcreuit, propria volens medicinali humilitate ſurſum efferri: nõ humana ſuperbia rurſus in infernũ demergi: & vt Chriſtiani imperatores pro æterna vita pontificibus indigerent: & pontifices pro curſu temporalium tantũmodo rerum imperialibus legibus vterẽtur: quatenus ſpiritualis actio à carnalibus diſtaret incurſibus: & Deo militãs, mi
B nimè ſe negocijs ſecularibus implicaret: ac viciſsim non ille rebus diuinis pręſidere videretur qui eſſet ſecularibus negocijs implicatus. Idem. *Idem Nicol. ibidem.*

A ſeculari poteſtate pontifex prorſus nec ſolui nec ligari valet.

SAtis euidenter oſtenditur à ſeculari poteſtate nec ſolui prorſus nec ligari põtificem: quem conſtat à pio principe Conſtantino (quem longè ſuperius memorauimus) Deũ appellatũ: cùm nec poſſe Deum
C ab hominibus iudicari manifeſtũ ſit. Sed & Theodoſius minor ſanctæ ſynodo ſcribens Epheſinæ primę dixit: Deputatus ergo eſt Candidianus magnificẽtiſsimus comes ſtrenuorum domeſticorum tranſire vſq; ad ſanctiſsimam ſynodum noſtram: & in nullo quidẽ quę faciendę ſunt de pijs dogmatibus quęſtiones ſeu potius expoſi-

tiones, cõmunicare. Illicitum nãque eſt eũ qui non ſit in ordine ſanctiſsimorũ epiſcoporum eccleſiaſticis intermiſceri tractatibus. & poſt pauca: His itaq; manifeſtè repertis apparet comminiſtrũ noſtrũ Ignatium per imperialem tantummodo ſententiam nullo modo potuiſſe prorſus expelli: in cuius dãnatione quia præſulum quoq; aſſenſus eſt ſubſecutus, apparet id cauſa patratũ fuiſſe adulationis, non legitimę ſanctionis. Idem Lodouico imperatori. A

Idem Nico. ad eundem Michaëlem in eadem epiſtola.

Facta pontificũ imperator iudicare non debet. B

IN ſcripturis narratur Conſtantinus imperator dixiſſe: Verè ſi proprijs oculis vidiſſem ſacerdotem Dei, aut aliquem eorum qui monachali habitu circumamicti ſunt peccantẽ, chlamydem meã expoliarem, & cooperirem eum, ne ab aliquo videretur. In quibus deſideratiſsime fili nenecesſariò cõmonemini, vt quemadmodũ fide & religione ac honoris parilitate ei adæquari videmini, ita quoq; humlitate atque deuotione æquiparari nihilominus anheletis: ita vt in nullo inferior eo, ſed potior inueniamini poſt illius exẽpla qui talem ſe exhibuit ante talia prorſus exempla. Sed hoc quidem diximus cautos vos reddere cupientes: vt ſi de domini ſacerdotibus (qui iure patres animarum dicuntur C

A cuntur) aliquid cõtigerit vos audire quod confuſionem pijs mentibus ingerat: non infrunitum, ſed pudoratos filios Noë imitantes, paternam de reliquo verecundiam contegatis: vt affluenti (quemadmodum & illi) benedictione repleri (moderante domino) mereamini. Item ex epiſtola Gregorij ad Hermannum Metenſem epiſcopum. *Iuo Carno. li.5.de ſenten. excommun. refert ex eodem.*

Regum & principum patres & magiſtri ſacerdotes eſſe cenſentur.

B QVis dubitet ſacerdotes Chriſti, regũ & principum omniumq́ue fidelium patres & magiſtros cenſeri? Non'ne miſerabilis inſaniæ eſſe cognoſcitur ſi filius patrem, diſcipulus magiſtrum ſibi conetur ſubiugare, & iniquis obligationibus illum ſuæ poteſtati ſubijcere: à quo credit non ſolùm in terra, ſed etiam in cælis ſe ligari poſſe & ſolui? Item Gelaſius papa Anaſtaſio imperatori. *Iuo ibidem refert quæ eſt Gelaſij primi.*

C *Auctoritas ſacra pontificum & regalis poteſtas huius mundi gubernacula regunt.*

DVo ſunt quippe imperator Auguſte quibus principaliter hic mundus regitur: auctoritas ſacra pontificũ, & regalis poteſtas. In quibus tantò grauius eſt pondus ſacerdotum, quantò etiam pro ipſis regiminibus * hominũ in diuino ſunt red- ** al. regibus, vel legib. &c.*

R 3 dituri

dituri examine rationem. & poſt pauca: A
Noſti itaque inter hæc ex illorũ te pendere iudicio, non illos ad tuã poſſe redigi voluntatẽ. Talibus igitur inſtitutis, talibusq; fulti auctoritatibus plerique pontificum alij reges, alij imperatores excommunicauerunt. Nam ſi ſpeciale aliquod de perſonis principum requiratur exemplum: beatus Innocentius papa Archadium imperatorem (quia conſenſit vt ſanctus Ioãnes Chryſoſtomus à ſua ſede pelleretur) excõmunicauit. Beatus etiam Ambroſius, licet B
ſanctus, non tamen vniuerſalis eccleſię epiſcopus, pro culpa quæ alijs ſacerdotibus non adeò grauis videbatur, Theodoſium magnum imperatorem excommunicans ab eccleſia excluſit: qui etiam in ſuis ſcriptis oſtendit quòd aurum non tam precioſius ſit plumbo, quàm regia poteſtate ſit altior ordo ſacerdotalis: hoc modo circa principium ſui paſtoralis ſcribens: Honor fratres & ſublimitas epiſcopalis nullis po C
terit comparationibus adæquari. Si regũ fulgori compares, & principum diademati: longè erit inferius quàm ſi plumbi metallum ad auri fulgorem compares: quippe cùm videas regum colla & principum ſubmitti genibus ſacerdotum: & oſculata eorum dextra, orationibus eorum credant

A dant ſe communicari, vel muniri. Item Ioannes papa.

Imperatores debent pontificibus ſubeſſe, & non præeſſe.

SI imperator catholicus eſt, (quod ſalua pace ipſius dicimus) filius eſt non præſul eccleſiæ. quod ad religionem competit, diſcere ei conuenit, nõ docere. habet priuilegia ſuæ poteſtatis, quæ adminiſtrãdis legibus publicis diuinitus conſecutus eſt: & eius beneficiis non ingratus contra B diſpoſitionẽ cæleſtis ordinis nil vſurpet. Ad ſacerdotes enim Deus voluit quæ eccleſiæ diſponenda ſunt pertinere, non ad ſeculi poteſtates, quas, ſi fideles ſunt, eccleſiæ ſuę ſacerdotibus voluit eſſe ſubiectas. Non ſibi vendicet alienum ius, & miniſterium quod alteri deputatum eſt: ne cõtra eum contendat abrumpi, à quo omnia cõſtituta ſunt, & contra illius beneficia pugnare videatur, à quo propriam conſecu-C tus eſt poteſtatem, non à legibus publicis, non à poteſtatibus ſeculi, ſed à põtificibus & ſacerdotibus omnipotens Deus Chriſtianę religionis clericos & ſacerdotes voluit ordinari & diſcuti, & recipi de errore remeantes. Imperatores Chriſtiani ſubdere debent executiones ſuas eccleſiaſticis præſulibus, non præferre. Idem.

De eodem. A

NVnquam de pontificibus niſi eccleſiã iudicare debere: nõ eſſe humanarum legum de talibus ferre ſententiam abſque eccleſiæ principaliter conſtitutis, pontificibus obſequi ſolere principes Chriſtianos, decretis eccleſiæ non ſuam præponere poteſtatem, epiſcopis caput ſubdere principes ſolitum eſt: non de eorum capitibus iudicare.

De eodem. *Palea.* B

COnſtantinus imperator coronam & omnem regiam dignitatem in vrbe Romana, & in Italia, & in partibus Occidẽtalibus apoſtolico cõceſsit. Nã in geſtis beati Silueſtri (quæ beatus papa Gelaſius in conci. lxx. epiſcoporum à catholicis legi commemorat, & pro antiquo vſu multas hoc imitari dicit eccleſias) ita legitur.

De eodem. *Palea.*

Ex edicto Conſtantini imperatoris. Iuo lib. 4. de dig. & priuileg. Ro. eccle.

COnſtãtinus imperator quarta die ſui baptiſmi priuilegium Romanę eccleſiæ pontifici contulit, vt in toto orbe Romani pontifices vel ſacerdotes ita hunc caput habeant, ſicut iudices regem. In eo priuilegio ita inter cætera legitur: Vtile iudicamus vnà cum omnibus ſatrapis noſtris, & vniuerſo ſenatu, optimatibus, & cũcto populo imperio Romanæ eccleſiæ ſubiacenti, C

A centi, vt ſicut beatus Petrus in terris vicarius filij Dei videtur eſſe conſtitutus: ita & pontifices ipſius principis apoſtolorũ in terris principatus poteſtatem amplius quàm terrenæ imperialis noſtræ ſerenitatis manſuetudo habere videtur, conceſſam à nobis noſtroque imperio obtineãt: eligentes nobis ipſum principem apoſtolorum vel eius vicarios firmos apud Deũ eſſe patronos. Et ſicut noſtra eſt terrena
B imperialis potentia: ita eius ſanctam Romanam eccleſiam decernimus veneranter honorari: & amplius quã noſtrum imperium terrenumque thronum, ſedem ſacratiſsimam beati Petri glorioſè exaltari: tribuentes ei poteſtatem & gloriam & dignitatem atque vigorem & honorificentiam imperialem, atque decernentes ſancimus, vt principatum teneat tam ſuper quatuor ſedes, Alexandrinam, Antiochenam, Hieroſolymitanam, Cõſtantinopolitanã, quã
C etiam ſuper omnes in vniuerſo orbe terrarum eccleſias Dei: & pontifex qui per tempora ipſius ſanctæ Romanæ eccleſiæ extiterit, celſior & princeps cunctis ſacerdotibus totius mundi exiſtat, & eius iudicio quæ ad cultum Dei, vel fidẽ Chriſtianorum, vel ſtabilitatẽ procurãda fuerint, diſponantur: & infra. Eccleſiis beatorum

apoſtolorum Petri & Pauli pro continua A
tione luminariorum, poſſeſsionum præ-
dia contulimus, & rebus diuerſis eas dita
uimus,& per noſtram imperialem iuſsio-
nem ſacram tam in Oriente quàm in Oc-
cidente,vel etiam in ſeptentrionali & me-
ridiana plaga,videlicet in Iudæa,Græcia,
Aſia,Thracia,Africa,& Italia,vel diuer-
ſis inſulis noſtra largitate ei conceſsimus,
ea prorſus ratione vt per manus beatiſsi-
mi patris noſtri Silueſtri ſummi pōtificis
ſucceſſorumque eius omnia diſponantur: B
& infra. Beato Silueſtro & omnibus ſuc-
ceſſoribus eius de præſenti tradimus pa-
latium imperij noſtri Lateranenſe, dein-
de diadema,videlicet coronam capitis no
ſtri:ſimulque Phrygium,necnon & ſuper
humerale,videlicet lorum quod imperia-
le circundare aſſolet collum:verùm etiam
chlamydem purpuream, atque tunicam
coccineam,& omnia imperialia indumen
ta,ſeu etiam dignitatem imperialem præ C
ſidentium equitum: conferentes ei etiam
imperialia ſceptra,ſimulque cuncta ſigna
atque banna & diuerſa ornamenta impe-
rialia,& omnem proceſsionem imperia-
lis culminis,& gloriam poteſtatis noſtræ.
Viris etiam diuerſi ordinis reuerendiſsi-
mis clericis ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſer

uientibus,

A uientibus, illud culmen ſingularis potentiæ & præcellentiæ habere ſancimus, cuius ampliſsimus noſter ſenatus videtur gloria adornari, id eſt, patricios & conſules effici, necnon & cæteris dignitatibus imperialibus eos promulgamus decorari. Et ſicut imperialibus extat decorata militia: ita clerũ ſanctæ Romanę eccleſię adornari decernimus. Et quemadmodũ imperialis potẽtia diuerſis officiis cubiculariorũ, necnõ & oſtiariorũ atq; omniũ cõcubi B torũ ordinatur: ita & ſanctã Romanã eccleſiam decorari volumus. Et vt ampliſsimè pontificale decus præfulgeat, decernimus vt clerici eiuſdem Romanæ eccleſiæ mappulis & linteaminibus, id eſt, cãdidiſſimo colore decoratos equos equitent: & ſicut noſter ſenatus calceamẽtis vtitur cũ vdonibus, id eſt, candido linteamine illuſtrẽtur: & ita cæleſtia ſicut terrena ad laudem Dei decorẽtur. Præ omnibus autẽ li- C centiã tribuimus beato Silueſtro et ſucceſſoribus eius ex noſtro indicto, vt quẽ placatus proprio conſilio clericare voluerit, & in religioſorum numero clericorum cõnumerare: nullus ex omnibus præſumat ſuperbè agere. Decernimus itaque & hoc, vt ipſe & ſucceſſores eius diademate, videlicet corona quam ex capite noſtro illi cõ

ceſsimus

ceſsimus ex auro puriſsimo & gẽmis pre- A
cioſis, vti debeat pro honore beati Petri.
Ipſe verò beatiſsimus papa ſuper coronã
clericatus quã gerit, ad gloriam beatiſsi-
mi Petri ipſa ex auro non eſt paſſus vti co
rona. Phrygium verò candido nitore ſplẽ
didum, reſurrectionem dominicam deſi-
gnans, eius ſacratiſsimo vertici manibus
noſtris impoſuimus: & tenentes frenum
equi ipſius pro reuerentia beati Petri ſtra
toris officium illi exhibuimus, ſtatuentes
eodẽ Phrygio omnes eius ſucceſſores ſin- B
gulariter vti in proceſsionibus ad imita-
tionem imperij noſtri. Vnde vt pontifica-
lis apex non vileſcat, ſed magis quàm ter-
reni imperij dignitas, gloria & potentia
decoretur: ecce tã palatium noſtrum, quã
Romanam vrbem, & omnes Italię ſiue oc
cidentalium regionum prouincias, loca,
ciuitates, beatiſsimo pontifici & vniuer-
ſali papæ Syluestro concedimus atque re
linquimus, & ab eo & à ſucceſſoribus eius C
per pragmaticum conſtitutũ decernimus
diſponenda, atq; iuri ſanctæ Romanæ ec
cleſiæ concedimus permanenda. Vnde cõ-
gruum perſpeximus noſtrum imperium,
& regni poteſtatem ab orientalibus tranſ-
ferri regionibus, & in Byzantiæ prouin-
ciæ optimo loco nomini noſtro ciuitatem
ædifica

A ædificari, & noſtrum illic imperium conſtitui: quoniam vbi principatus ſacerdotum: & Chriſtianæ religionis caput ab imperatore cæleſti cõſtitutum eſt, iuſtum nõ eſt vt illic imperator terrenus habeat poteſtatem. Hæc verò omnia quæ per hanc imperialem ſacram & per alia diualia decreta ſtatuimus & confirmamus: vſque in finem mundi illibata & inconcuſſa permanere decernimus. Vnde coram Deo viuo, qui nos regnare præcepit, & coram terri-
B bili eius iudicio obteſtamur omnes noſtros ſucceſſores imperatores, vel cũctos optimates, ſatrapas etiam, ampliſsimumque ſenatum, & vniuerſum populum in toto orbe terrarum, nunc & in poſterum nulli eorum quoquo modo licere hæc aut infringere, * aut in quoquam conuellere. * Si quis autem (quod non credimus) in hoc temerator aut contẽptor extiterit, * æternis condemnationibus ſubiaceat innodatus: & ſanctos Dei principes apo-
C ſtolorum Petrum & Paulum ſibi in præſenti & in futura vita ſentiat contrarios: atque in inferno inferiori concrematus cum diabolo & omnibus deficiat impiis. Huius verò imperialis decreti paginam propriis manibus roborantes, ſuper venerandum corpus beati Petri poſuimus.

* al. infirmare.
* conuelli.

Data

Data Romæ tertio Cal. Aprilis Conſtan tino Auguſto iiij. conſule, & Gallicano iiij. conſu. Item Grego. Gelaſio. A

Gela. pa. 1 epi. ad epiſ. Dardania.

Imperialis auctoritas religioſæ diſpenſationis menſuram non mutat.

SIcut quæuis parua ciuitas prærogatiuam præſentis regni nō minuit: ſic imperialis præſentia menſuram diſpenſationis religioſæ non mutat: & infra. Semper eſt effectum in ſacerdotali concilio de ſacerdotibus iudicia prouenire. Nam qualeſcunq; pontifices ſint, etſi errore humanitus accedente, non tamen contra religionem vllatenus excedentes, nullatenus videntur à ſeculari poteſtate poſſe percelli. B

Marcellus epiſto. 2. ad Maxentium tyrannum.

Item Marcellus papa Maxentio epiſcopo.

Eccleſias reſtaurare contritas, non pontifices perſequi, boni principis eſt.

BOni principis eſt ac religioſi eccleſias contritas atque conſciſſas reſtaurare, nouasque ædificare, & Dei ſacerdotes honorare ac tueri. Vnde ſanctos apoſtolos eorumque ſucceſſores ſub diuina conteſtatione conſtitutos præcepiſſe legimus non debere fieri perſecutiones, nec inferri fluctuationes, nec inuidere laborantibus in agro dominico, nec expelli æterni regis diſpenſatores. C

Impera

A Imperatorum conſtitutiones de rebus eccleſiaſticis niſi à papa confirmentur, irritæ ſint. Diſtinctio xcvij.

Hoc capitulo patenter oſtenditur, quod nec imperatori nec cuilibet laico licet decernere, vel de electione ſummi pontificis, vel de rebus eccleſiaſticis. Quæcun B que autem ab eis conſtituta fuerint, pro infectis habenda ſunt: niſi ſubſcriptione Romani pontificis fuerint roborata. Vnde illud Honorij Auguſti, vt ſupra dictũ eſt: Vanum eſſe videtur quod contra auctoritatem ſacrorum canonum de electione ſummi pontificis decernere tentauerit. ſed ſicut ex eodem capitulo habetur, eccleſiæ precibus imperator in præſumptores valet decernere: ſicut pro defenſione fidei C quondam decreuiſſe leguntur: ne hæretici aliquid nomine eccleſiæ poſsiderent. Ab ea autem non inuitati de rebus eccleſiaſticis aliquid diſponendi nõ habent facultatem. Honorius verò Auguſtus non ſua auctoritate, ſed beato Bonifacio ſupplicante eccleſiaſticæ quieti conſulere, & concertantium ambitionem punire curauit.

Vnde

Bonifa.pa. epiſto.1. ad Honoriū. Vnde idem Bonifacius epiſcopus ſuppli A
cationis epiſtolam Honorio Auguſto deſtinauit, dicens:

Epiſtola Bonifacij ad Honorium Auguſtum.

ECcleſiæ meæ, cui Deus noſter meum ſacerdotium vobis res humanas regẽtibus deputauit, nos cura conſtrinxit: ne cauſis eius quamuis adhuc corporis incõmoditate detineat propter cõuentus qui à ſacerdotibus vniuerſis & clericis & Chriſtianæ plebis perturbationibus agitãtur, apud aures Chriſtianiſsimi principis exiſtimemur deeſſe. B Si enim ſecus quã oporteat eueniat, non vos id facere qui cuncta æqua moderatione componitis: ſed nos per noſtram tacentem deſidiam videbimur quod ciuitatis quietem & eccleſię pacẽ peruertere valeat admiſiſſe. cùm enim humanis rebus diuinæ cultor religionis domino fauente prouideas: noſtra culpa erit ſi non id ſub veſtra gloria (quam certum eſt diuinis rebus ſemper animo prõptiore fauiſſe) firmo & ſtabili iure cuſtodiatur: C quod per tot annorum ſeriem ſub illis etiã principibus obtinuit, quos nulla noſtræ religionis cura cõſtrinxit, id eſt vt licita ſeruentur: & ſub veſtræ imperio clementiæ minimè quæ ſunt licita formidẽtur. Ipſa enim eccleſia deuotionem tuam

chriſtia

A chriſtianiſsime imperator non meo quidẽ ſermone,ſed ſuo venerabili affectu appellat: quam Chriſtus Deus noſter veræ fidei rector, & veſtri gubernator imperij ſibi vni deſponſatam & intactam virginẽ ſeruat:ne in eam aliquos patiamini inſidiantium procellarum fluctus illidi: & quietã faciem tempeſtatis inſolito tumore turbabari,glorioſiſsime & trãquilliſsime imperator Auguſte.ipſa verò quæ vni deſpõſata eſt,noſtra tamẽ eccleſia mater eſt: pie-
B tatem veſtram legatione quam ſuis ſacerdotibus commiſit appellat,præterita prę ſentiaque auxilia repetit vobis(inquit)religioſiſsime imperantibus modò tutus eſt populus, tam fidelis Deo,quàm tibi principi Chriſtiano.ecce enim inter myſteria, inter preces ſuas quas eccleſia pro felicitate veſtri dependit imperij: teſte apud quẽ,& de cuius ſede agitur ſancto Petro, ſolicitis pro religionis obſeruantiæ voci-
C bus clamat ad vos:cum ſolicita petitione miſcetur oratio: ne humanas res ſolito tentatore occultè ſolicitante ſemel euulſa diſcordia diſtrahat. angeretur pluribus princeps Chriſtianiſsime mater eccleſia, niſi apud te ſuarũ eſſet cura cauſarũ,& niſi in oppreſsionibus idolorũ,& hæreticorũ correctionibus fide tua diuino cultu pari-

ter cum imperio noſtro ſemper florente A
viciſſet. Habet refugium pium tuæ manſuetudinis animum cum ſuæ religionis veneratione coniunctum: cũ quicquid huic proficiat eccleſiæ, vos agatis & conferatis fratribus & conſacerdotibus meis probatiſsimis viris à me, & ab omnibus qui eccleſiam faciunt legatis: quibus proſequentibus precamur ſacræ cauſa religionis, vt in vrbe veſtræ manſuetudinis hoc animo quo poſtulaſtis annuitis, in perpetuum ſtatui vniuerſalis eccleſiæ conſulatis. B

Reſcriptum Honorij ad Bonifacium papam.

Honorius in reſcripto ad Bonifacium.

VIctor Honorius inclytus triũphator ſemper Auguſtus, ſancto ac venerabili Bonifacio papæ vrbis Romæ. Scripta beatitudinis tuæ debita reuerentię congratulatione ſuſcepimus: quibus recenſitis egimus omnipotenti Deo maximas gratias, quòd ſanctimoniam tuam poſt longum incommodum optatę redditam didicimus ſanitati. Et ideo reuertentibus venerabilibus viris gaudium noſtrum ſanctorum C
apicum atteſtatione ſignamus, ac petimus vt quotidianis orationibus apoſtolatus tuus ſtudium ac votum ſuum circa ſalutẽ atque imperium noſtrũ impendere dignetur. Illud autẽ pietati noſtræ ſatis placuiſſe cognoſce, quòd ſanctimonia tua de ec-

A cleſiarũ ac populi perturbatione ſolicita eſt: quæ vt aliqua ratione nõ poſsit euenire, ſatis clemẽtia noſtra credidit eſſe prouiſum. deniq; prædicante beatitudine tua id ad cunctorum clericorum notitiam volumus peruenire, vt ſi quid fortè religioni tuę (quod nõ optamus) humana ſorte contigerit: ſciant omnes ab ambitionibus eſſe ceſſandum: ac ſi duo contra fas, &c. vt ſupra: & infra. Vnde id ſeruandum eſt vt omnes tranquillã mentẽ & pacificos animos ex ſerenitatis noſtræ admonitione cuſtodiant: nec aliquid ſeditionis conſpirationibus tentare conẽtur: cũ certũ ſit nulli partium ſua ſtudia profutura. Sine ſignatis apicibus nõ eſt mos Romanæ eccleſiæ vndecunque legationem ſuſcipere, neque mittere. Vnde Nicolaus papa.

Ibidẽ paulò inferius.

B

2. pars.

Romana non conſueuit eccleſia ſine ſignatis apicibus legationem vndecunque ſuſcipere.

C NObiliſsimus vir atque ſtrenuus veſtrę ſublimitatis legatus licet nullam epiſtolam iuxta conſuetudinem à vobis noſtro pontificio detuliſſet: licet nunquã apoſtolicæ ſedis modus fuerit abſque ſignatis apicibus vndecunque legationẽ ſuſcipere: nos tamen vos in illo honorantes, eiuſque grauitatem, & eloquiorum illius veridicas cognoſcẽtes aſſertiones: nihilo-

 minus

minus eum & (ſicut decuit) ſuſcepimus: A & ei (ſicut honeſtum fuit) credidimus.

Peregrinum nullus ordinet ſine multis chirographis.

Diſtinctio xcviij.

QVAE circa ordinãdos ſint obſeruanda: quæ in eorũ electione diligenter ſint conſideranda: multorum auctoritatibus monſtrata ſunt. Sed quia veritas rei nonnunquam obſcuratur mutatione prouinciæ: decretũ eſt ſacris canonibus vt peregrini niſi quinque vel eo amplius ſuorum epiſcoporũ fuerint cõmendati chirographis, nõ ordinentur. B Vnde Silueſter papa in generali concilio præſidens dixit:

Silueſter in epilogo concilij Rom.

Niſi quinque epiſcoporum literis deſignatum trãſmarinũ hominẽ ad clericatũ nullus ſuſcipiat.

NVllus aliqua ratione tranſmarinum hominem penes vos in clericatus gradus ſuſcipiat, niſi quinque aut eo amplius C epiſcoporum deſignatus ſit chirographis.

Epiſt. 1. ad Germaniæ & Burgũdiæ epiſco.

Item Anaſtaſius vrbis Romanæ epiſcopus omnibus epiſcopis.

De eodem.

TRanſmarinos homines in clericatus honorẽ nemo ſuſcipiat niſi quinque, aut eo amplius epiſcoporũ chirographis fuerint

A fuerint deſignati: quia per ſurreptionem multa ſolent euenire. Item Greg. Romanæ eccleſiæ præſul. Squilitano epiſcopo. *Greg. epiſt. 25. libri 2 ad Ioannē Squilatinum.*

De eodem.

AFros paſsim & ignaros peregrinos ad eccleſiaſticos ordines accedentes nulla ratione ſuſcipias: quia Afrorum alij quidem Manichæi, alij rebaptizati ſunt: peregrini verò plurimi in minoribus ordinibus conſtituti fortiores de ſe prætendiſſe honores ſæpe probati ſunt. Item *Cap. 24*

B ex concilio Elibertano.

Non ſunt promouendi ad clerum qui peregre fuerint baptiZati.

OMnes qui in peregrinatione fuerint baptizati: eò quòd eorum minimè ſit cognita vita, placuit ad clerum non eſſe promouendos in alienis prouincijs.

Patriarchis & primatibus archiepiſcopi obediant. Diſt. xcix.

C DE PRIMATIBVS autē (quorum ſupra mentionē fecimus) quæritur quem gradū in eccleſia obtineant: an in aliquo à patriarchis differant: quam obedientiam archiepiſcopi eis debeant. Primates & patriarchę diuerſorū ſunt nominū, ſed eiuſdē officij. Ab archiepiſcopis autē quotiēs

neceſſe fuerit epiſcopi ad primates appellant: ſed à primatibus ad archiepiſcopos appellare non licet. debent ergo obedientiam primatibus archiepiſcopi in omnibus quæ ſibi fuerint ab eis iuſtè imperata. A

Epiſt.2.ad epi.Italiæ. Vnde Anacletus papa ait.

Quæ obedientia ſit exhibenda primatibus & patriarchis.

PRouinciæ multo ante Chriſti aduentum tẽpore diuiſę ſunt maxima ex parte: & poſtea ab apoſtolis & beato Clemẽte prædeceſſore noſtro ipſa diuiſio eſt renouata in capite omniũ prouinciarũ, vbi dudum primates erãt legis ſeculi, ac prima iudiciaria poteſtas: ad quos qui per reliquas ciuitates commorabãtur, quando eis neceſſe erat, qui ad aulam imperatorũ vel regum confugere non poterant, vel quibus permiſſum nõ erat: confugiebant pro oppreſsionibus eorũ, vel iniuſtitijs ſuis, ipſosque appellabant quotiens opus erat: ſicut in lege eorum ſcriptũ erat. ipſis quoque in ciuitatibus vel locis noſtros patriarchas vel primates qui vnam formam tenent, licet diuerſa ſint nomina, leges diuinæ & eccleſiaſticæ poni & eſſe iuſſerunt: ad quos epiſcopi (ſi neceſſe fuerit) confugerent, eoſque appellarent: & ipſi nomine primatum fruerentur. Reliquæ verò metropo- B C

tropo-

A tropolitanæ ciuitates quæ minores iudices habebant, licet maiores comitibus * eſſent: haberent metropolitanos ſuos, qui prædictis iuſtè obedirent primatibus, ſicut in legibus ſeculi olim ordinatum erat: qui non primatum, ſed aut metropolitanorum aut archiepiſcoporum nomine fruerentur. Item Anitius.

* *comitatibus.*

Anicetus pa. ad epiſcopos Galliæ.

Non vocentur primates, niſi qui primas ſedes tenent.

2. pars.

B NVlli archiepiſcopi primates vocentur, niſi illi qui primas ſedes tenent: quarũ epiſcopos apoſtoli eorũq; ſucceſſores regulariter patriarchas vel primates eſſe cõſtituerũt: niſi aliqua gẽs deinceps ad fidem cõuertatur, cui neceſſe ſit præ multitudine primatem conſtitui. Reliqui metropolitani nominentur qui alias metropoles tenent. Item ex concilio Africano.

Ca. 26. con. Cartha. 3

Princeps ſacerdotum vel ſummus ſacerdos non appelletur, niſi primæ ſedis epiſcopus.

C PRimæ ſedis epiſcopus non appelletur princeps ſacerdotum, vel ſummus ſacerdos, aut aliquid huiuſmodi: ſed tantũ primæ ſedis epiſcopus. Vniuerſalis autẽ nec etiam Romanus pontifex appelletur. Vnde Pelagius omnibus epiſcopis.

3. pars.

Pela. pa. 2. ad omnes epiſcopos.

Nec etiam Romanus pontifex vniuerſalis eſt appellandus.

NVllus patriarcharũ vniuerſitatis vocabulo vnquam vtatur: quia ſi vnus patriarcha vniuerſalis dicitur, patriarcha rum nomen cæteris derogatur: ſed abſit hoc à fidelibus, hoc ſibi velle quempiam arripere, vnde honorem fratrum ſuorum imminuere ex quantulacunque parte videatur. Quapropter charitas veſtra nemi nem vnquam etiam ſuis in epiſtolis vniuerſalem nominet: ne ſibi debitum ſubtra hat, cùm alteri honorem infert indebitũ. A

Greg. epiſt. 30. lib. 7. ad Eulogiũ epiſcopum.

Item Grego. Eulogio patriarchæ Alexandrino. *De eodem.* B

ECce in præfatione epiſtolæ quam ad meipſum qui prohibui direxiſtis: ſuperbæ appellationis verbum vniuerſalem me papã dicens imprimere curaſtis: quod (peto) mihi dulciſsima ſanctitas veſtra vltrà non faciat: quia vobis ſubtrahitur quod alteri plus quàm ratio exegit prębe tur. Ego non verbis quęro proſperari, ſed moribus: nec honorem eſſe deputo in quo fratres meos honorem ſuum perdere cognoſco. Meus nanque eſt honor, vniuerſalis eccleſiæ: meus honor eſt fratrum meorum ſolidus vigor. Tunc ego honoratus ſum, cùm ſingulis quibuſque honor debitus non negatur. Si enim vniuerſalem me papam veſtra ſanctitas dicit, negat ſe hoc C

eſſe

A eſſe quod me fatetur vniuerſum: ſed abſit hoc: recedant verba quæ vanitatē inflant, & charitatem vulnerant.

Pallium epiſcopis neceſſarium. Diſtinctio c.

EPISCOPOS autē ordinare ante pallium acceptum, nec archiepiſcopo, nec primati, nec patriarchæ licet. Quod ex auctoritate Pelagij papæ (licet minus euiden-

B ter) datˉ intelligi. Ait enim Pelagius papa. *Iuo Carn. lib.3.de conſecra.epiſcoporum refert.*

Intra tres menſes fidem ſuam exponere, & palliū poſtulare à Romana eccleſia quiſque metropolitanus ſtudeat.

QVoniam quidam metropolitanorū fidem ſuam ſecundùm priſcam conſuetudinem ſanctæ ſedi apoſtolicæ exponere detrectantes, vſum pallij neque expetunt neq; percipiunt, ac per hoc epiſcoporum conſecratio viduatis eccleſiis non

C ſine periculo protelatur: placuit vt quiſquis metropolitanus vltra tres menſes cō ſecrationis ſuæ ad fidem ſuam exponendam, palliumque ſuſcipiendum, ad apoſtolicam ſedem non miſerit: commiſſa ſibi careat dignitate: ſitque metropolitanis aliis licentia poſt ſecundam & tertiam cō monitionē viduatis eccleſiis cum conſilio

Romani pontificis ordinando epiſcopum A
ſubuenire. Si verò conſecrandi epiſcopi negligentia prouenerit, vt vltra tres menſes eccleſia viduata conſiſtat: communione priuetur quouſque aut loco cedat, aut ſe conſecrãdum offerre nõ differat. Quòd ſi vltra quinque menſes per ſuam negligẽtiam retinuerit viduatam eccleſiam, neq; ibi neque alibi conſecrationis donum percipiat, imò metropolitani ſui iudicio cedat. Item Gregorius papa Brunichildæ reginæ. B

Epi.5.lib.7

Honor pallij non detur niſi meritis exigentibus, & fortiter poſtulanti.

2.pars. PRiſca conſuetudo obtinuit, vt honor pallij niſi exigentibus cauſarum meritis & fortiter poſtulanti dari non debeat. Idem Ioanni Corinthiorum epiſcopo.

Idẽ Grego. epi. 55. ſiue ca.99.lib. 4

Palea.

NOuit ſanctitas tua quia prius palliũ niſi dato cõmodo non dabatur: quod quia incongruum erat, facto cõcilio ante C corpus Petri apoſtolorum principis, tam de hoc quàm de eorum ordinationibus aliquid accipere ſub diſtricta interdictione vetuimus. Oportet ergo vt neque per cõmodum, neque per gratiam, aut quorundam ſupplicationibus aliquos ad ſacros ordines conſentiatis vel permittatis adduci.

A duci. Cauſarum verò merita accipienda 3.pars.
ſunt, vt & is qui poſtulat mereatur accipere, & fidei ſuæ profeſsionem prius iuramento confirmet: & apoſtolicis decretis atq; ſynodalibus ſtatutis ſe obediturum, nihilominus caueat. Pallio autem non niſi certis temporibus * & intra eccleſiam ad * diebus.
miſſarum ſolennia cuiquam metropolitano vti liceat. Vnde Ioãnes epiſcopus Giliberto Agrippinenſi epiſcopo.

Niſi poſt conſuetam fidei profeſsionem palliũ
B *dari non debet.*

OPtatum tibi pallium nunc conferre nequiuimus: quia fidei tuæ paginam minus quàm oporteat continere reperimus: cùm videlicet nullam in ea ſanctarũ vniuerſalium ſynodorum, in quibus fidei noſtræ ſymbolum continetur, nec decretalium pontificum Romanorum conſtitutorum ſecundùm morem feceris mentionem. Sed nec illam propria ſubſcriptione
C munieras: nec aliquem qui hanc iureiurãdo firmaret miſeras. Itẽ Gregorius Aregio epiſcopo Francorum. Epi.111.li.9

Qui pallium deſiderat accipere, prius à ſe amouere illicita promittat.

IN ea ſynodo quam contra ſimoniacam hæreſim per fratrem & coëpiſcopũ noſtrum Syagrium decreuimus congregari,

ſanctita

ſanctitatem veſtrã volumus intereſſe: atque eidem fratri ita pallium quod tranſmiſimus tribui, ſi prius ſe promiſerit illicita quæ prohibuimus per diffinitionem ſynodi, à ſancta eccleſia remouere: de qua ſynodo omnem nobis ſubtiliter ordinem tuam fraternitatem volumus ſcriptis diſcurrentibus nunciare: vt ipſe cuius nobis ſanctitas valde experta eſt, nos reddat de omnibus certiores. Idem Vigilio epiſcopo Arelatenſi. A

Idem Gre. Virgilio epi ſtol. 51. lib. 4

Non niſi ad miſſarum ſolennia archiepiſcopo vti pallio licet. B

4. pars.

PAllium tibi tranſmiſimus, quo fraternitas tua intra tuam eccleſiam ad ſola miſſarum ſolennia vtatur. Item Ioanni Rauennati archiepiſcopo.

Idem Gre. epiſt. 54. ſeu 44. 93. lib. 2

De eodem. *Palea.*

NOn multum temporis interuallum eſt, quòd quædam nobis de tua fraternitate fuerunt nunciata: de quibus veniente illuc Caſtorio notario ſanctæ eccleſiæ, cui Deo auctore præſidemus, ſubtiliter nos iudicaſſe meminimus. peruenerat nanque ad nos quædam in eccleſia veſtra contra vtilitatem eccleſiæ, & conſuetudinis tramitem geri: quæ ſola (vt bene noſtis) eſt officij ſacerdotalis ereptio. Quæ ſi ſapientia veſtra vel manſuetè, vel cum C

epiſco

A epiſcopali ſuſcepiſſet ſtudio: non de illis accendi debuerat, ſed oportuerat hæc eadem cum gratiarum actione corrigere.

Idem Ioanni archiepiſcopo Rauennati. *Idẽ Grego. epiſt. 54. li. 2. ibidẽ continuò.*

De eodem.

Contra morem quippe eccleſiaſticum eſt, ſi non patientiſsimè toleratur (quod à vobis abſit) etiam iniuſta correctio: & infra. Illud frater chariſsime non putamus tibi ignotum, quòd penè de nullo metropolitano in quibuslibet mundi B partibus ſit auditum, extra miſſarum tempus vſum ſibi pallij vẽdicaſſe: & quòd bene hanc conſuetudinem generalis eccleſiæ noueritis, veſtris nobis manifeſtiſsimis ſignificaſtis epiſtolis, quibus præceptum prædeceſſoris noſtri Ioannis papæ nobis in ſubditis tranſmiſiſtis annexum, continens omnes conſuetudines ex priuilegio prædeceſſorum noſtrorum conceſſas vobis, veſtræque eccleſiæ debere conſeruari. C confitemini igitur eſſe aliã generalis eccleſiæ conſuetudinem, poſtquã ea quæ geritis, vobis ex priuilegio vẽdicatis. Nulla ergo nobis in hac re (vt arbitramur) poterit remanere dubietas, aut enim mos omnium metropolitanorum etiã à tua eſt fraternitate ſeruandus: aut ſi tuæ eccleſiæ aliquid ſpecialiter dicis eſſe conceſſum, præceptum

ceptum've à prioribus Romanæ vrbis pō A
tificibus: quòd hæc Rauennati eccleſiæ
ſint cōceſſa,à vobis oportet oſtēdi. Quòd
ſi hoc non oſtenditur,reſtat poſtquam ta-
lia agere neque conſuetudine generali, ne-
que priuilegio vendicas: vſurpaſſe te com
probes quod feciſti:& infra. Decorari pal
lio nolumus,forſan moribus indecori: dū
nihil in epiſcopali ceruice ſplendidius ful-
geat quàm humilitas. Oportet ergo frater
nitatem tuam ſi honores ſuos ſibi quibuſ-
libet argumentis ſtabili propoſuit mente B
defendere: aut generalitatis vſum ex non
ſcripto ſequi,àut ex ſcriptis priuilegiis ſe
tueri. Quòd ſi poſtremo nihil horum eſt
aliis metropolitanis huiuſmodi te præbe
re nolumus præſumptionis exemplum.

5.pars. Priuilegia quoque ſemper cum vſu pal-
Epiſto. 112 lij debent cōcedi. Vnde idem Gregorius
lib.7 Syagrio epiſcopo Auguſtudunenſi.

Cum vſu pallij aliqua priuilegia debent conce di.

Rationis ordo omnino nos admonet C
vt cū vſu pallij aliqua priuilegia lar-
giri debeamus. Sed quoniam cum hono-
ris augmento cura quoque ſolicitudinis
debet excreſcere: vt cultui veſtium, actio-
nis quoque ornamenta conueniant: opor-
tet vt enixius in cunctis ſtudiis ſe veſtra

frater

A fraternitas exerceat:& circa ſubiectorum actus ſit cura vigilans. Idem Ioanni epiſcopo primæ Iuſtinianæ Illyricæ. *Epi.15. ſeu ca.59. lib.4*

Vſus pallij concedatur: & antiqua priuilegia innouentur.

PAllium vobis ex more tranſmiſimus: & vices vos apoſtolicæ ſedis agere, iterata innouatione decreuimus. Idem epiſcopis Epiri. *Epiſt. 7.ſeu cap.107.li.8*

De eodem.

B SCriptorum veſtrorum inſinuatio fratres chariſsimi patefecit Andream Nicomedianæ ciuitatis epiſcopum Deo propitio ſolenniter ordinatum: cui pallium nos direxiſſe cognoſcite: atque priuilegia cuncta conceſsiſſe, quæ prædeceſſores noſtri eius prædeceſſoribus contulerunt.

In vna prouincia duo non ſint metropolitani. Diſtinctio cj.

C IN VNA autem prouincia duo metropolitani eſſe non debent: ſicut in Chalcedonenſi concilio legitur ſtatutum eſſe. *Cap.2*

Duo metropolitani in vna & eadem prouincia eſſe non debent.

PEruenit ad nos quòd quidam præter eccleſiaſticas ordinationes affectantes potentiam, per pragmaticum ſacrum vnam

vnam prouinciam in duas diuidāt: ex hoc inueniantur duo metropolitani epiſcopi in vna eademq́ue prouincia eſſe. ſtatuit ergo ſancta ſynodus deinceps nihil tale attentari à quolibet epiſcopo: eos verò qui aliquid tale tētauerint, cadere de proprio gradu. Hactenus de electione & ordinatione catholicorum clericorũ tractauimus. Nunc ad ſimoniacorũ ordinationes tranſeamus. Et vt facilè liqueat quid ſuper hac hæreſi ſanctorum patrum decreuit auctoritas, cauſa deducatur in mediũ: B

cuius negocium & deſcienter à ſimoniacis ordinatis, & de ignoranter à ſimoniacis conſecratis, & de ordinationibus quę per pecuniam fiunt, contineat.

A

NIS PRIMAE PARTIS. C

VITTORIO EMANUELE BIBL. NAZ. CENTRALE ROMA

Digitized by Google

Digitized by Google